Mîrzâ–zâde Mehmed

SÂLİM DÎVÂNI

Tenkitli Basım

Hazırlayan: **Dr. Adnan İNCE**

Ankara - 1994

ISBN : 975-95784-0-9
1000 adet basılmıştır.

Yükseköğretim Kurulu Matbaası'nda basılmıştır. Ankara - 1994

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

XVIII. yüzyıl, Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasî alanda gerileme ve küçülmesinin devam ettiği bir devirdir. Bu durum kültür, sanat ve edebiyat alanında da kendini hissettirmektedir. Divan şiiri ise, kuvvetli bir geleneğin devamı olarak sosyal ve siyasal alandaki bu gerilemeye rağmen Nedim gibi Şeyh Galip gibi ustaları yetiştirebilmiştir.

Elinizdeki eser, devrin atmosferinde yetişerek kazaskerliğe kadar yükselen, asıl ününü ise Tezkiresi ile sağlayan âlim, şair, nasir ve hattat Mirzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi'nin divanıdır. Şiirleri Divan Edebiyatının genel karakterini yansıtır. Kendine has bir üslûbu olduğu söylenemez. Ara sıra manzumeleri içinde lirizmin yükseldiği şiirleri varsa da orjinallik göstermemektedir. Dili sade değildir; vokabülerinin zengin olduğunu, hatta her sözlükte bulunmayan kelimeleri kullandığını, zincirleme tamlamalara baş vurduğunu söylemek yanlış olmaz.

Edebiyatımızın örneklerini yeni nesillerin istifadesine sunmak ve bu alanda çalışma yapanlara malzeme vermek amacıyla eseri hazırladık. Tenkitli metnin kuruluşunda, bu alanda daha önce yapılmış çalışmaları, özellikle rahmetli doktora hocam Prof. Dr. Halûk İpekten'in Nâilî-i Kadîm Dîvânı ve İsmetî Dîvânı gibi eserlerini örnek alarak onlardaki metodu uyguladık. Kurduğumuz metnin kusursuz olduğu iddiasında değiliz. Eksiklerimizi bulup gösterecek ve tenkit edecek olanlara şimdiden teşekkür ederim.

Dr. Adnan İnce

KISALTMALAR

M : Sâlim Divanı, Mevlana Müzesi Ktp. C. 562
T1 : Sâlim Divanı, Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Hazine 888
T2 : Sâlim Divanı, Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Hazine 915
Ü : Sâlim Divanı, İstanbul Üniversitesi Ktp. Ty. 184
G. : Gazeller
K. : Kaside ve Mesnevîler
Mek. : Mektuplar ve Tezkereler
Mus. : Musammatlar
b. : beyit
C. : Cilt
mm. : milimetre
s. : sayfa
Ty. : Türkçe yazmalar

GİRİŞ

Mîrzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi

Hayatı [1]

XVIII. yüzyılın tanınmış şair ve yazarlarından olan Sâlim Efendi 1099 Cümadelahiresi (Nisan 1688) ortalarında İstanbul'da doğmuştur. Babası Şeyhülislâm Mirza Mustafa Efendi'dir.

Sâlim, 1104'de mülâzemet alır, 1116'da ibtida-i hariç rütbesiyle Eyüp'te Siyavuş Paşa Medresesinde hocalığa başlar. Bu görevde Süleymaniye Darülhadisi müderrisliğine kadar yükselir (Şaban 1125 / Eylül 1713).

Müderrislikten kadılığa geçer, Selânik kadısı olur (Ocak 1714), altı ay bu görevde kalır. Görevini kötüye kullandığı için hakkında yapılan şikâyetler üzerine azl edilerek Siroz'a sürgüne gönderilir (Cümadelulâ 1126 / Haziran 1714).

Babasının şeyhülislam oluşundan hemen sonra Galata kadılığına getirilir (Aralık 1714). Altı aylık bir görev süresi sonrasında Şehid Ali Paşa'nın gazabına uğrar ve azledilir (Haziran 1715). Babası Mirza Mustafa Efendi de, kendisine rakip saydığı Kazasker Damadzade Ahmed ile Kazasker Hamidzade Abdullah Efendi'ler aleyhine tertipte bulunduğu anlaşıldığından 6 ay 13 günlük meşihatten sonra azledilmiştir. Baba oğul, Trabzon'a sürgüne gönderilirler. Orada bir buçuk yıl kadar kaldıktan sonra İstanbul'a dönerler. Bu sürede kendisine çeşitli payeler, arpalıklar verilir.

Tezkiresini bitirip Damat İbrahim Paşa'ya sunması üzerine (Ağustos 1722) İstanbul kadılığına atanır, 1723 Haziranına kadar görev yapar. 1730 Kasımında Anadolu Kazaskerliğine getirilir, 1735'te Rumeli kazaskeri olur, 1736'da Mekke kadılığına atanır.

Sâlim Efendi'nin ölüm tarihi ve yeri hakkında kaynaklar farklı bilgiler vermektedir. Ölüm tarihi olarak 1739 ve 1743 yılları, ölüm yeri olarak da İstanbul ve Şam gösterilmektedir.

---

1. Sâlim Tezkiresi'ni, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu tarafından basılmak üzere hazırladık. Orada Sâlim hakkında ayrıntılı bilgi verdiğimiz için tekrardan sakınmak amacıyla kısa bir özetle yetiniyoruz. Bibliyografyaya ise faydalandığımız kaynakları koyduk.

Sâlim Efendi iki kez evlenmiş, ilk evliliğini Ramî Mehmed Paşa'nın kızı ile yapmıştır. Daha sonra Şeyhülislâm Feyzullah Efendi'nin kızı ile evlendiğini öğreniyoruz. Çocukları olduğuna dair kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamasına rağmen, muhtemelen evinden uzakta olduğu bir sırada yazdığını tahmin ettiğimiz bir na'tinde "iyal ü evlad" sözünden çocuğu olduğu anlaşılıyor (K.8, b.67-70). Diğer bir kasidesinde oğlu olduğuna dair çok net olmayan bir kayıt da göze çarpmaktadır (K.30, b.42).

Eserleri

Bir kısmının metinleri mevcut olan bir kısmının ise tezkirede sadece adı belirtilen dinî, ahlakî, edebî, tarihî değişik konularda 20'ye yakın telif ve tercüme eseri vardır. Asıl şöhretini *Tezkiretü'ş-şuarâ'* sı ile yapmıştır. Divan ve tezkire dışında *Neylü'r-reşâd fî Emri'l-cihâd, Ikdü'l-cumân fî Târîhi Ehli'z-zamân Tercümesi, Selâmetü'l-insân fî Muhâfazati'l-lisân, Lugat-ı Vassâf, Mâhiyyetü'l-âşık, Türkçe-Arapça-Farsça Lugat, Akâyid-i İmâm Tahâvî Tercümesi* ve çeşitli risale, haşiye ve şerhleri bulunmaktadır.

Divanı

Sâlim Efendi'nin Divan'ını ilk kez 1116 /1704'te tertip ettiğini Ömer Faruk Akün kütüphanesindeki bir kayda dayanarak söylemektedir [1]. Ancak Sâlim, tezkiresinde 1126'da divanını henüz tamamlamadığını belirterek şöyle demektedir: "Sene bin yüz yigirmi altı târîhinde abd-i fakîr Galata kâzîsı iken erbaâ günü dîvânda merhûm Şehîd Alî Paşa *efkâre düşürdü yâre düşürdü zemzemesinde bir gazelcık olsa* deyü buyurduklarında henüz dîvân tamâm olmadın bu gazeli bedîheten keşîde-i silk-i tahrîr eyleyip huzûr-ı âlîlerine arz olunmuş idi". Sâlim bu sözlerden sonra gazeli de kaydetmiş. Tezkirede 8 beyit olan bu müzeyyel gazelin son iki beyti divana alınmamıştır (G.281). Bu gazelin yalnızca muhteva bakımından digerlerinden zengin olan T2 nüshasında bulunuşu, Akün'ün sözlerini doğrular niteliktedir. Muhtemelen Sâlim önceleri bir divan tertip etmiştir. Tenkitli metni kurduğumuz 4 nüshadan üçünün, bu ilk tertip edilen divan nüshasına dayandığını ve bunun hacim bakımından T2 nüshasından bir hayli eksik olduğunu tahmin ediyoruz. Daha sonraları ise yeni manzumeler ilâvesiyle genişletilerek tertip edilen divanın da T2 nüshasına kaynak olduğunu söyleyebiliriz. T2 nüshasında da diğer

1. İslâm Ansiklopedisi, C.10, s.130-133.

nüshalarda yer alan bazı manzumeler, özellikle Ü nüshasında bulunan mesnevî ve kasidelerden bazıları yoktur; öyle anlaşılıyor ki bu sonradan tertip edilen ve T2'ye kaynaklık eden nüshaya şiirler seçilerek alınmıştır.

Sâlim'in tezkiresinde verdiği bilgiye göre[1] Nabî, Sâlim'in gazeline yazdığı bir nazireyi divanının kenarına kendi kalemiyle yazmıştır. Ne yazık ki bu nüsha şimdiye kadar ele geçmemiştir.

Bizim hazırladığımız tenkitli metne göre divandaki manzumelerin dökümü şöyledir:

2 münacat, 1 mevlid, 1 mi'raciye, ikisi Hz. Adem, diğerleri Hz. Muhammed için 8 na't, Sultan Mahmud için iki, Sultan Ahmed için yedi, Damad İbrahim Paşa için iki, Kalaylıkoz Ahmed Paşa, Damad Hasan Paşa ve İsmail Paşa için birer, Baltacı Mehmed Paşa için üç, şeyhülislâmlardan Ebezade Abdullah Efendi, Paşmakçızade Ali Efendi ve babası Mirza Mustafa Efendi için birer, yine hangi şeyhülislâmlara yazıldıkları belli olmayan iki tane olmak üzere 22 medhiye, 1 kalemiye, biri fahriye, biri sergüzeşt olmak üzere 3 mesnevi, üçü tahmis, ikisi müseddes, yedisi tesdis, ikisi terkib-i bend ve terci-i bend olmak üzere 14 musammat, 6 lugaz, 11 mektup ve tezkere, 293 gazel, 25 tarih, on yedisi kıt'a, on ikisi nazm, yedisi rübai olmak üzere 36 dörtlük, 39 muamma, 173 matla ve müfred.

Bu manzumelere ilâve olarak divanın en başında 1 rübai, münacatlardan biri ile mevlid ve mi'raciyenin başlığı niteliğinde de 2 kıt'a, 1 nazm yer almaktadır.

Yukarıda saydığımız manzumelerden münacatlar ile na'tlerin üçü, medhiyelerin dördü olmak üzere toplam dokuz tanesi mesnevi şekliyle yazılmıştır.

Divan nüshalarında bulunmayan bir tarih manzumesi Süleymaniye Ktp., Esad Efendi 3827/5 numaralı yazmada 73b'dedir (bkz. s.460). Yine divan nüshalarında bulunmayan bir başka manzume de bir çeşme kitabesidir (bkz. s.463).

Divan Nüshaları

1. Sâlim Tezkiresi, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Ty. 2407, 209a.

Sâlim Divanı'nın tespit edebildiğimiz biri yurt dışında olmak üzere 5 nüshası vardır: Biz metnimizi elde edebildiğimiz yurt içindeki nüshalara dayandırarak kurduk.

1. Mevlânâ Müzesi 562. **M**

İstinsah tarihi:	-
Müstensih:	-
Kitap ölçüleri:	228 x 135 -160 x 75mm,
Yaprak:	72. 51-60 arası kopmuş.
Satır:	19
Yazı:	Talik
Baş:	Cem' etmege ebyâtımı oldum pûyân Kilkim olup imlâda şitâbân galtân
Son:	Üstühvân kim ol vücûd içre turur Bahr-i hüsn ü ân gûyâ mevc urur

2. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 888. **T1**

İstinsah tarihi:	-
Müstensih:	-
Kitap ölçüleri:	255 x 135 - 180 x 70mm.
Yaprak:	62
Satır:	25
Yazı:	Talik
Baş:	Be-nâm-ı pâdişâh-ı mülk-i hestî Müretteb-sâzi-i bâlâ vü pestî
Son:	Tegâfül eyleme cânâ görüp yolunda beni Hudâ bilir ki senin ben ne rütbe âşıkınım

3. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Hazine 915. **T2**

İstinsah tarihi:	-
Müstensih:	-
Kitap ölçüleri:	240 x 135 - 170 x 80mm.
Yaprak:	153
Satır:	17
Yazı:	Talik
Baş:	Be-nâm-ı pâdişâh-ı mülk-i hestî Müretteb-sâzi-i bâlâ vü pestî
Son:	Sirişk-i dîde söndürmez hemîşe âteş-i aşkı Derûn-ı âb men' etmez fürûzânî-i kâfûru

4. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Ty. 184. **Ü**.

İstinsah tarihi:	-
Müstensih:	-
Kitap ölçüleri:	255 x 150, 175 x 75mm.
Yaprak:	81
Satır:	21
Yazı:	Talik
Baş:	"Dîvân-ı sihr-unvân-ı hazret-i Sâlim Efendi sellemehü's-selâm" başlığından sonra: Cem' etmege ebyâtımı oldum pûyân Kilkim olup imlâda şitâbân galtân
Son:	Bakmazsa o meh-pâre eger âşık-ı zâre Cânâna niyâz eylemeden gayrı ne çâre

5. İngiltere, Bodleian Library Ms. Turk e. 107.
İstinsah tarihi 1209 olarak kaydedilmiş, müstensih yok. [1]

Ü nüshasının kenarlarında çeşitli düzeltmeler ve ilaveler bulunmaktadır. Özellikle yaprak 22b'nin kenarında düzeltilen kelimenin altına "nüsha" kaydı konmuş. Bu düzeltmelerden bir başka nüshanın varlığı anlaşılıyor.

Bu nüshalar içinde en mükemmeli T2'dir. Metnin düzeninde ve manzume sıralamasında biz bu nüshayı esas aldık. Yukarıda da belirttiğimiz gibi muhtemelen T2, ikinci kez tertip edilen divana dayanmaktadır. T1, M ve Ü'de ve özellikle son ikisinde müşterek eksikler, bu nüshaların aynı koldan geldiğini göstermektedir. Nüshalardan T1 ve M'de imlâ bakımından müstensihlerden kaynaklandığı anlaşılan yanlışlar, hatalar vardı. Bu bakımdan T2 ve Ü güvenilir nüshalardır. Ancak şunu da hemen belirtmek gerekir ki M ve T1'de daha çok olmak üzere bütün nüshalarda "nun" ve "nazal nun" seslerinin bazan karıştırılarak birbiri yerine yazıldığı görülüyor. Dipnotlarda bunlar belirtilmiştir.

Metin Kuruluşuna Dair Açıklamalar

Divan metnini kurduğumuz nüshalarda belirtilmesi gereken ve fonetiği yansıtan bazı imlâ özellikleri vardı. Biz bunlara dayanarak bir takım tasarruflarda bulunduk ve metinde tam bir transkripsiyon

---

1. Bu nüshayı doğrudan görmemiz mümkün olmadı, ancak arkadaşım Yrd.Doç.Dr. M.Naci Onur İngiltere'de bulunduğu sırada ricamız üzerine bu nüshayı incelemiş ve hazırladığımız tenkitli metinden daha eksik bir nüsha olduğunu ifade etmiştir.

yapamadık[1].

Nüshalarda 1. ve 2. şahıs iyelik ekleri, isimden sıfat yapma (-li, -lü) eki ve kapalı e ile ilgili bazı örnekler şunlardır:

Birinci şahıs iyelik eki, küçük ünlü uyumuna girerek dar düz şekilde görülüyor : i'lânımı - اعلانیمی T1, T2 (K.3, b.38); tab'ıma - طبعیمه T1, T2, Ü (K.7, b. 8); idrâkim - ادراکیم T1 (K.36, b.8).

İyelik ikinci tekil şahıs eki, uyuma girerek dar düz ünlüyle ve bazan harekeli yazılmış: ihsânının - احسانِکك T2 (K.3, b.14); şerîfine - شریفیکه M, T1, T2, Ü (K.5, b.6); zahmına - زخمیکه T1, T2, Ü (M'de زخمینه biçimindedir) (K.5,b.53); derine – دریکه T 2 (Mek.10,b.8); kâküllerini - کاکللریکی T2 (Mus.V, b.1); kaddine - قدیکه T2 (G.123, b.6); güzârın - کذاریك M (G.262, b.4).

İsimden sıfat (-lı, -li, -lü, -lü) yapma ekinin dar düz ünlüyle uyuma girmiş şekillerini de görüyoruz: belli - بللی M, T1 (T2 ve Ü'de بللو biçimindedir) (K.36, b.96); devletlilerin- دولتلیلرك T2 (K.36, b.96).

Kapalı e'nin güzel h (ه) ile yazıldığı ve bazan üstünle harekelendiği örneklere de rastlıyoruz: yer yer - یَر یَر T2 (K.8, b.104); deyende - دَیَنْده Ü (T2'de دِیَنده biçimindedir) (K.36, b.81); derer - دَرَرْ T2, Ü (K.36, b.104); everdi - اَوَرْدی T2 (K.37, b.28); dedirir - ده درر M, T1 (T2'de دیدرر biçimindedir) (G.39, b.63).

Yukarıda imlâlarını örneklediğimiz bu eklerin uyuma girmiş biçimlerine bakarak metnimizde bunları uyuma sokarak yazdık. Donmuş bir imlâ sorunu olarak kabul ettiğimiz, eski yazılı metinlerde daima uyum dışı " دی " şeklinde tespit edilen belirli geçmiş zaman ekinin, hiçbir zaman vokalli yazılmayan " مش " belirsiz geçmiş zaman ve partisip ekinin, bazan vokalle birlikte ama daima "b" ile " وب" biçiminde yazılan gerundium ekinin, bazan dar düz vokalle de yazılan "-dık, -dik, -duk, -dük" partisip ekinin ünlülerini de ünlü uyumlarına sokarak yazdık. Bu tasarrufta bulunurken gene "-nin, -nın, -nun, -nün" 2. tekil şahıs ve "-m" 1. tekil şahıs

---

[1]. Daha önce de belirttiğimiz gibi Sâlim Tezkiresi yayına hazırlamıştık. Bu çalışma müellif hattına dayanılarak yapılmıştı. Burada da Tezkiredeki imlâ paralelinde bir uygulama yapmayı uygun gördük.

iyelik ekiyle kullanılan ünlülerin uyuma girdiği örneklerden yola çıktık. Yuvarlaklaştırıcı özelliğe sahip, burunsal ve çift dudak ünsüzü olan "m" sesiyle kullanılan ünlü, uyuma girerek düzleşmişken, çift dudak sesi "p" ile kullanılan ünlülerin ve yuvarlaklaştırıcı etkisi olmayan "d" ünsüzüyle kullanılan ünlülerin uyuma girmemesi düşünülemezdi.

Nüshalarda c, ç seslerinin kullanılışı da düzensizdir. Meselâ: güc T2 (K.3, b.31), güçlük T2 (K.3, b.32); durdukca T1, Ü, turdukça T2 (K.37, b.82) gibi aynı kelime ve eklerin ikili yazılışlarına rastlıyoruz.

Bütün bu imlâ özelliklerinden dolayı, farklı yazımlardaki ikiliği ortadan kaldırmak amacıyla küçük ve büyük ünlü uyumlarına dikkat ederek metnimizi Türkiye Türkçesi imlâsına göre yazdık. Ancak "kapu, kamu, deyü" gibi kelimelerin imlâsında bir tasarrufta bulunmadık.

Ünsüzlerden "d" sesinin ötümsüzleştiğini gösteren hiçbir örneğe rastlanmadığı için bu sesin ötümlülüğünü koruduk: bakdıkça, gitdi gibi.

"Nice, gonca" gibi kelimelerin az olmakla birlikte "niçe, gonçe" gibi yazılışları da nüshalarda yer almaktaydı. Bu kelimelerin "nice, gonca" yazılışlarının daha yeni olduğunu göz önüne alarak bu kelimeleri metinde böyle yazdık.

Nüshada "idi, imiş" gibi kelimeler ek halinde kelimeye bitişik yazılmışsa biz de metnimizde bitişik yazmayı tercih ettik.

Muhammed adını, sadece Hz. Peygamber için kullanıldığında bu şekilde yazdık. Padişah adlarında Mehemmed, kişi adlarında ise (manzumelerde vezin zorlamaları dışında) Mehmed biçimini tercih ettik.

Nüshalarda bazı atıf tamlamaları vav'sız yazılmıştı, bunları da metne parantez içinde ilave ettik.

Metinde alışılagelen transkripsiyon alfabesi kullandı. Vezin gereği zihaf yapılan uzun ünlülere uzatma işareti konmamış, vav-ı madule (h^vâb, h^vâh örneklerinde olduğu gibi) satır çizgisi üzerinde gösterilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA

Ahmed Refik; *Hicrî Onikinci Asırda İstanbul Hayatı*, İstanbul 1930.
Akün, Ömer Faruk; Sâlim Mehmed Efendi, *İslam Ansiklopedisi*, C.10.
Altunsu, Dr. Abdülkadir; *Osmanlı Şeyhü'l-islâmları*, Ankara 1972.
Babinger, Franz; *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, Çev. Prof.Dr. Coşkun Üçok, Ankara 1982.
_________; Sâlim, *Ed.İ.* C.IV, s.122.
Bursalı Mehmed Tahir; *Osmanlı Müellifleri*, 3 C., İstanbul 1333, 1342.
Concordance Et Indices de la Tradition Müsülmane, VIII C., İstanbul 1988.
Çelebi-zâde Âsım; *Çelebi-zâde Tarihi*, İstanbul 1153.
Es'ad Mehmed Efendi; *Bâğçe-i Safâ-endûz*, Süleymaniye Ktp. Es'ad Efendi 4040.

Fatin Davud; *Hâtimetü'l-eş'âr*, İstanbul 1271.
Hüseyin Ayvansarayî; *Hadîkatü'l-cevâmi'*, C.II, İstanbul 1281.
_________; *Vefeyât-ı Ayvansarayî*, İstanbul Üniversitesi Ktp. Ty. 2644.
İnce, Adnan; Salim Tezkiresi Üzerine Bir Tahlil Denemesi I, *Fırat Üniversitesi Dergisi (Sosyal Bilimler)*, C.IV, S.I. Elazığ 1990.
İpekten, Halûk; *Şu'arâ Tezkireleri*, Erzurum 1986.
İsmail b. Muhammed El-Aclunî; *Keşfü'l-hafâ ve Muzîlü'l-ilbâs*, Beyrut 1988.
İstanbul Kütüphaneleri Tarih Coğrafya Yazmaları Kataloğu, I.fas. Türkçe Umumî Tarihler, İstanbul 1947.
İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Divanlar Kataloğu.
Kur'an-ı Kerîm ve Türkçe Anlamı, Ankara 1975.
Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî*, 4 C., İstanbul 1308,1311.
Mehmed Şem'î Molla; *İlâveli Asmârü't-tevârîh maa Zeyl*, İstanbul 1295.
Muhammed Fuad Abdülbâkî; *Mu'cemü'l-Müfehres*, İstanbul 1986.
Mustafa Safâyî; *Nuhbetü'l-âsâr min Fevâ'idi'l-eş'âr*, Süleymaniye Ktp., Es'ad Efendi 2549.
Müstakîm-zâde Süleymân Sadeddîn; *Mecelletü'n-nisâb*, Süleymaniye Ktp. Halet Efendi 628.
_________; *Tuhfe-i Hattâtîn*, İstanbul 1928.
Özcan, Abdülkadir; *Şakaik-ı Nu'maniye ve Zeyilleri*, 4 C. İstanbul 1989.
Râmiz Hüseyin; *Âdâb-ı Zurafâ*, Milli Ktp, M.F.A., 1340.
Sâlim ; *Sâlim Tezkiresi*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Ty. 2407.
Şeyhî Mehmed Efendi; *Vekâyiü'l-Fudalâ*, Bayezit Ktp., Veliyyüddin Efendi 2362.
Tanışık, İ. H.; *İstanbul Çeşmeleri*, II. İstanbul 1945.

DĪVĀN-I SİḤR-ʿUNVĀN-I ḤAŻRET-İ SĀLİM EFENDİ
sellemehü's-selām*

I

1 Cemʿ etmege ebyātımı oldum pūyān
Kilkim olup imlāda şitābān ġalṭān

2 Ben kemteri yād eyleyeler luṭf ile Sālim
Dīvānımı aldıḳça ele zümre-i ʿirfān

1

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Ola dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ṣubḥ u mesā
Ḥamd ü şükr ü ṡenā-yı lā-yuḥṣā

2 Ki odur mecmaʿ-ı devā-yı ḳulūb
Mülteca-yı ʿarīża-i maṭlūb

3 Şefḳat-āmīz-i ġurbet-ālūde
Güneh-āmürz-i meskenet-sūde

4 Çāre-sāz-ı muḳārin-i hicrān
Merhem-i yāre her ġama dermān

5 Cūd u iḥsānı şāmil-i her kes
Cümle muḥtācı hep nefes-be-nefes

---

*(**Başlık**) - M, T1, T2. M'de I. manzumeden sonra başlık olarak "Dīvānçe-i Meḥmed Sālim el-müştehir be-Mīrzā-zāde Ḫudāyā bi-ḥaḳḳin" cümlesi var.

I M 1b, - T1, - T2, Ü 1b. [Nazm'ın ilk beyti "mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlün faʿ" rübai kalıbıyla, ikinci beyti "mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün" kalıbıyla yazılmıştır. Bu ve daha sonra gelecek olan diğer üç manzumeye kaside ve mesnevilerin içinde sıra numarası verilmemiş, başlık niteliğinde oldukları için romen rakamı ile gösterilmiştir.] (2b) ʿirfān: yārān M.

1 - M, - T1, - T2, Ü 1b. [Tek nüshada bulunan bu manzume Sālim Tezkiresi'nin İstanbul Üniversitesi Ktb. Ty. 2407 numaralı müellif hattı nüshasında da "Münācāt ve Tevḥid be-dergāh-ı Ḥażret-i Rabb-i Mecīd" başlığı ile 1b'de yer almaktadır. Manzume tezkire ile karşılaştırılarak verilmiştir.]

6 Yem kemer-bend-i emr ü fermānı
Ber de muḥtāc-ı toḫm-ı iḥsānı

7 Kūhlar ser-firāz-ı ikrāmı
Her nişīmen ḳarīn-i inʿāmı

8 Gülsitān pür-niʿam çemen-be-çemen
Sāḥalar sāḥa pür revernaḳden

9 Ebr-i luṭfu naʿīm ile mālī
Kereminden bir ān degil ḫālī

10 Vaṣf-ı tevḥīd-i vaḥdetini eger
Cūş ederdi işitse deryālar

11 Cümle eşyā dilince bā-temcīd
Ḫāliḳ'ın Rāzıḳ'ın eder tevḥīd

12 Gülsitān içre gül-bün-i tāze
Etmede naʿt-ı ẕāta āġāze

13 Kimi luṭf-ı bahār ile gūyān
Kimi ḳahr-ı ḫazāndan tersān

14 Kimi dil-dāde-i temennādır
Kimi ḥüsn içre serv-i raʿnādır

15 Ġoncalar mehd-i naḫl-i güllerde
Hem-çü ṭıflān hemīşe perverde

16 Bir bölük zülf-i dil-rübāāsā
Sünbülistān ḳarīn-i zīb ü bahā

17 Tāze tāze benefşeler der-pey
Gāh luṭf-ı bahār u geh ġam-ı dey

(8b) Tezkire'de metindeki gibidir. "رورنق" kelimesinin anlamı bulunamamıştır. Divanda ise "revnaḳden" şeklindedir ve vezin bozuktur.

18 Güller açılmada leṭāfetden
Murġ-ı gülşen nevāda behcetden

19 Lāle pür-dāġ-ı sīne hem-çü riyā
Sāʿid-i zühde keyy olup gūyā

20 Bülbülān ise hep nevāsında
Rūzgār esmede hevāsında

21 Ḥavż-ı gülşen ṣadā-yı vaḥdetde
Başḳa bir ẕevḳı var bu keṡretde

22 Selsebīliñ hemīşe mecrāsı
Şāhid-i daʿvi-i dil-ārāsı

23 Gerçi fısḳıyyedir aña şāʿir
Līk ʿibret de anda pek vāfir

24 Şīşe gerçi şarāba meʾvādır
Līk gāhī de Zemzem'e cādır

25 Ḥāl-i muḥtaṣ ḳoyulmaz ıṭlāḳa
Yaʿni maʿnā verilmez ʿuşşāḳa

26 ʿAyn-ı bāṭın cenān-ı ḥikmetdir
Çeşm-i ẓāhir esīr-i ġafletdir

27 Vāḳıʿa ṣūretinde ḫūlyālar
Kimi ẓāhir kimi de sevdālar

28 Baʿżı ruʾyā muṭābıḳ-ı ḥaḳdır
Lübb-i ṣıdḳa ḳarīn ü mülḥaḳdır

29 Kimi de ġarḳ-ı maḥż-ı vehm-i serāb
Hem-çü renc-i girān-ı ʿālem-i ḫᵛāb

30 Rūḥ birdir bedense sāyirdir
Neye baḳsañ bütün muġāyirdir

31 Yaʿni uymaz biri birine her ān
Büsbütün bu ṭabīʿat-ı insān

32 Geh güşāde gehī de derhemdir
Gerçi ʿālem yine o ʿālemdir

33 Kārlar ḥikmetine rāciʿdir
Cümleten ḥükmüne mürāciʿdir

34 Gerek ʿālem gerek benī Ādem
Kāse-i nūna nokṭa-i tevʾem

35 Bulur ammā ki merkezin yine āh
Baṭn-ı ḥūtu edinse menzilgāh

36 Dād dādından ʿārif-i suḫeniñ
Ġoncaveş laʿl eder ṣakın deheniñ

37 Gül gibi bir güşāde ʿālem iken
Seni eyler ḫazān ile külḫan

38 Seni eyler çü cūy-ı bī-ārām
Çeşmiñe ḫᵛāb-ı rāḥatıñı ḥarām

39 Gerçi ḫᵛābı ḥarām eder ammā
Līk ancak helāl olur maʿnā

40 Yaʿni cūş eyleyip yem-i ʿirfān
Hem-çü baḥr-i seḫā ṭaşar insān

41 Sen de ey dil netīce eyle ḫurūş
Ede tā baḥr-i ḳābiliyyet cūş

42 Ḳābil ol ḳābil-i naṣīḥat ol
Anda her bir merāmıñı hep bul

43 Rabṭ-ı ḳalb-i ḫulūṣ edip her gāh
Ẕikr ü fikriñi eyle hep Allāh

44 Lafẓatu'llāha dilde cā eyle
Cümle andan hemīn recā eyle

45 Kāmıñı eşke derseñ ola nasīb
Ṣuyu ḥāṣıl başından ola ġarīb

46 Ne gedādan ne ṭabʿ-ı şehdendir
Bu olan şīveler bütün bir bir

47 Ne siyeh baḫtıdır bu Mecnūn'uñ
Vü ne Leylī'deki gül-efsūnuñ

48 Olmaya yine bezm-i kāma yaḳīn
Telḫ ederse ḫayālini Şīrīn

49 Hele ṣor baḳ bilir mi ol şeydā
Ne imiş ʿĀmir'i eden rüsvā

50 ʿAşḳ ile çıḳmamış iken başa
Neye urdu külüngünü ṭaşa

51 Anda yoḳ bunu derke istiʿdād
Ne bilir kūh-ı himmeti Ferhād

52 Ketm-i esrār edeydi ol maʿyūb
Olmaz idi nevālden maḥcūb

53 Nefret etmezdi kimse hīç andan
Etse cāy-ı ḥaḳīḳati mesken

54 ʿĀḳıbet hep kelām-ı menfūru
Gör ki başdan çıḳardı Manṣūr'u

55 Ketm-i sırr-ı ḥaḳīḳat etme velī
Līk lāyıḳ mı saña dene deli

56 ʿĀrif ol da ḥamāḳat iẓhār et
ʿAḳlı lübb-i cünūna der-kār et

57 Ṣaḳın ammā yine melāletden
Geçme dil-dārdan melāmetden

(45b) Ṣūfī ḥāṣıl ola başında ġarīb Ü.

58 Bir ḳapunuñ ḳuluyuz ey Sālim
Nic'olur denmesin ṣaḳın ḥālim

59 Sen hemān et ḫulūṣ-ı ḳalbi penāh
Ġam yeme kāmıñı verir Allāh

60 ʿArż-ı ḥāliñ o bāba eyle revān
Eyle derdiñ derinde cümle ʿayān

61 Deme doġmaz şeb-i kederde ẓafer
Geceler yüklüdür demiş erler

62 Bir gün ola bu gördügün tekdīr
Maḥv ola hep be-ʿavn-i luṭf-ı Ḳadīr

63 Çeşmiñiñ seyl-i miḥnet-ālūdu
Ola bāġ-ı şetāretiñ rūdu

64 Dīde derd-i remedle olduġu ḳan
Ola güller gibi ṣafā-yı cinān

65 Gül-i ümmīdi fikr edip her ān
Şol araḳ kim kederle ola revān

66 Ola cümle gül-āb-ı istiġnā
Böyledir hep bu gülşen-i maʿnā

67 Hemān iste Cevād-ı muṭlaḳdan
Ne ise maṭlabıñ çemen-be-çemen

68 Yā İlāhī be-cūd-ı feyż-i yesār
Yā İlāhī be-yüsr-i ehl-i ʿusār

69 Yā İlāhī be-feyż-i sırr-ı seḥer
Beni edip ʿināyete maẓhar

70 Eyle her bir ġamımda sen ṣad cūd
Şiddetimde ferecler et meşhūd

71 Şerer-i āhı pür-eşer eyle
Çeşm-i giryānıma naẓar eyle

72 Olmasın sīne ġam ile külḫan
Söndür āteşlerim sirişkimden

73 Seḥere çıḳdıġınca şemʿ-i ümīd
Beni etme ʿināyet et nevmīd

74 Eyle luṭf-ı viṣāli erzānī
Zār-ı künc-i ġamīn-i hicrānī

75 İḥtiyācım saña olup muʿtād
Beni luṭf eyle ġamdan et āzād

2

Mefāʿīlün mefāʿīlün faʿūlün

1 Be-nām-ı pādişāh-ı mülk-i hestī
Müretteb-sāzi-i bālā vü pestī

2 Ṭarāvet-baḫş-ı nūr-ı çeşm-i bīniş
Nigār-ārā-yı ḳadr-i āferīniş

3 ʿAṭā-baḫşende-i Ṣafī-i ẕī-şān
Be-iʿzāz-ı sücūd-ı sebz-pūşān

4 Kerem-senc-i cenāb-ı Şīt-i ʿārif
Be-ikrām-ı ziyādāt-ı ṣaḥāyif

5 Meserret-baḫş-ı İdrīs-i velāyet
Be-irsāl-i ḳuṣūr-ı bāġ-ı Cennet

6 Selāmet-dād-ı rāh-ı Keşti-i Nūḥ
Devā-sāz-ı hezārān ḳalb-i mecrūḥ

7 Kerem-fermā-yı ḳalb-i ḥażret-i Hūd
Be-ihlāk-i ʿadū-yı ġayr-ı maʿdūd

8 Meded-baḫşende-i daʿvāt-ı Ṣāliḥ
Naṣīr-i mevʿid-i ḫalḳ-ı neṣāyiḥ

---

2 M 1b, T1 1b, T2 1b, Ü 12b. **(başlık)** - M, - T1, -T2, Naʿt-i Dīger Berāy-ı Medḥ-i Ḥażret-i Seyyidü'l-beşer Ü. (2a) biniş: bīne M. (b) āferīniş: āferīne M. (8) - T1.

9 Kerīm-i ʿömr-i Ḫıżr-ı maʿdelet-zā
Be-nūş-ā-nūş-ı āb-ı Kevs̱erāsā

10 Gülistān-sāzi-i nār-ı Berāhīm
Be-envāʿ-ı hezārān ʿizz ü tekrīm

11 ʿAmī-pīrā-yı çeşm-i düşmen-i Lūṭ
Ṣuver-ārā-yı şekl-i şekl-i maḫrūṭ

12 Risālet-baḫş-ı İsmāʿīl ü İsḥāḳ
Be-sīr-i vuṣlat-ı Yaʿḳūb-ı müştāḳ

13 Ḫüsün-pīrā-yı rūy-ı żāt-ı zī-şān
Cenāb-ı Yūsuf-ı sulṭān-ı ḫūbān

14 Ḫacālet-dādi-i şeyṭān-ı mehrūb
Be-ṣabr u ıṣṭıbār-ı ḳalb-i Eyyūb

15 Kerem-sencīde-i ferḫunde-ṭalʿat
Şuʿayb-ı ḥikmet-ārā-yı nübüvvet

16 ʿİnāyet-sāz-ı ḳalb-i pāk-i Mūsā
Be-ikrām-ı kelām-ı rūḥ-baḫşā

17 Risālet-dādi-i Hārūn-ı zī-şān
Vezāret-dādi-i Hārūn-ı zī-şān

18 Refāḳat-dādi-i Yūşaʿ be-Mūsā
Zamān-ı cüst (ü) cūy-ı Ḫıżr-ı dānā

19 Rehā-baḫş-ı dil-i ġamnāk-i Yūnus
Feraḥ-sāzī-i ḳalb-i pāk-i Yūnus

20 Nigeh-dārī-i İlyās-ı keremkār
Be-esb-i āteşīn-i tīz-reftār

21 ʿAṭā-baḫşende-i āvāze-i ḫūb
Cenāb-ı ḥażret-i Dāvūd-ı maḥbūb

(9b) Be-nūş-ā-: Be-feyż-i Ü. (15b) ḥikmet: ḥükm Ü.

22 Hezārān maʿdelet-baḫş-ı Süleymān
Be-temlīk-i cihān-ı köhne-dārān

23 Risālet-baḫş-ı żāt-ı pāk-i Yaḥyā
Hezārān muʿcize-fermā-yı ʿĪsā

24 Ḫitām-ı enbiyā-sāz-ı Muḥammed
Nebiyy-i ekrem ü emced mümecced

25 Ki oldur bāʿis̱-i īcād-ı dünyā
Sebeb dünyāyı ḫalḳa pest ü bālā

26 O kim nām-ı şerīfi ḫalḳa cāndır
Be-her ḥarfi ḥayāt-ı cāvidāndır

27 O kim ser-tā-be-pā faḫr-i cihāndır
Hümā-yı āşiyān-ı lā-mekāndır

28 O kim nūr-ı İlāhī'dir cihāna
ʿAceb mi raḥmet olsa bendegāna

29 O kim şāh-ı serīr-i ıṣṭıfādır
Cihāna maḳdem-i pāki ʿaṭādır

30 O kim cümle çerāġ-ı ḫāṣıdır hep
Zemīn ü āsumān u heft kevkeb

31 Yanında āfitāb-ı ʿālem-ārā
Hemān bir żerre-i nā-çīz ü ednā

32 Ḳamer ger olmasaydı aña şeydā
Derūnunda o naʿl olmazdı peydā

33 Ser-āġāz eylese Nāhīd-i devrān
Ṣenā-yı żāt-i pākin eyler iʿlān

34 Hevā-yı āsitānın etdi teʾnīs
Anıñçün Müşterī nām oldu Bircīs

---

(33) - T1.

35 ʿUṭārid ʿāciz -i terḳīm-i şānı
Heme Behrām u Keyvān naʿt-ḫᵛānı

36 O şāh-ı taḫtgāh-ı mülket ü dīn
Ki mevlūdu cihānı etdi tezyīn

37 O şebde ṣad ʿalāmāt oldu peydā
Yıḳıldı küngür-i Eyvān-ı Kisrā

38 Zülāl-i āb-ı luṭfu oldu efşān
Söyündü āteş-i āteş-perestān

39 Kemāl-i iḥtirāmen ol beşīre
O şebde Baḥr-i Sāve geçdi yire

40 Muḥaṣṣal muʿcizāta yoḳ nihāyet
Ne mümkin kim ola taʿdāda ḳudret

41 Şefīʿu'l-müẕnibīnā pādişāhā
Eyā şefḳat-resān-ı ehl-i belvā

42 Ne ḥaddim ẕāt-ı pākiñ midḥat etmek
Ne şānım midḥatiñde diḳḳat etmek

43 Ne diḳḳat laʿl olur belki dehānım
Şumār edip ḳuṣūr u ʿacz ü şānım

44 Ki sen şāhenşeh-i taḫt-ı risālet
Dil-i nālān ġarḳ-ı baḥr-i ẕillet

45 Ne mümkin naʿt-i pākiñ ede taḳrīr
Kemāli ile şāhā kilk taḥrīr

46 İlāhā Zü'l-ʿaṭāyā bī-niyāzā
Raḥīmā Lā-yezālā çāre-sāzā

47 Be-ḥaḳḳ-ı ḥażret-i Ḳurʾān-ı ekrem

(35a) terḳīm : tersīm Ü. (36b) mevlūd: mevlid T1. (37a) ʿalāmāt: ʿalāyim T2. (b) küngür: ḳubbe Ü. (41) -Ü.(b) resān-ı: risālet M; belvā: hevā M.

Be-feyż-i ḥażret-i bürhān-ı ekrem

48 Be-peyġām-āver-i ẕāt-ı mümecced
Be-şān-ı ʿizzet ü tekrīm-i Aḥmed

49 Be-teslīm-i cihār aḳrān-ı devrān
Be-dü şehzādegān-ı nesl-i sulṭān

50 Be-evrāḳ-ı nihālistān-ı ḥikmet
Be-ezhār-ı gülistān-ı velāyet

51 Be-ẕāt-ı ḫūşe-çīn-i kişt-i vaḥdet
Be-teşbīh-i nigeh-dār-ı saʿādet

52 Be-āh-ı āteşīn-i her seḥergāh
Be-efġān-ı ḥazīn-i her seḥergāh

53 Be-çeşm-i ḫūn-çegān-ı ehl-i ḥasret
Be-eşk-i ḫūn-ı ġarḳ-ı baḥr-i ḥayret

54 Be-dāġ-ı sīne-i ʿuşşāḳ-ı şeydā
Be-āẟār-ı cünūn-ı ʿaşḳ-pīrā

55 Be-gül-geşt-i gülistān-ı cihānyān
Be-āvāz-ı hezār-ı ḫoş-elḥān

56 Be-rāġ-ı dil-nişīn-i ehl-i ülfet
Be-germ-ā-germi-i erbāb-ı ṣoḥbet

57 Be-gül-rīz-i ḫazān-ı bāġ-ı devrān
Be-āyīn-i bahār-ı ʿayş-sencān

58 Be-şerm-i şermsār-ı ehl-i ikrām
Be-nūş-ā-nūş-ı luṭf-ı şekl-i inʿām

59 Be-şādān-ı dil-i vuṣlat-enīsān
Be-ālām-ı firāḳ-ı ẕevḳ-şināsān

60 Be-iẓhār-ı ḳuṣūr-ı nükte-pīrā

(49a) cihār: cihān M, Ü. (51) - Ü. (55b) hezār: hezārān M, T1, T2.

Be-şekl-i ḥayret-āmīzī-i dünyā

61 Be-naʿl-i sīne-sūzī-i veliyyān
Be-baḫt-ı bī-medār-ı ehl-i ṭabʿān

62 Amān et Sālim-i zāra amān et
Zülāl-i Kevs̱er-i luṭfuñ feşān et

63 O pür-cürm-i ḫaṭā-sāz-ı ʿuyūbuñ
O şeyḫ-i tekye-i ẕüll ü ẕünūbuñ

64 Zebānı nükte-senc-i zülf-i ḫūbān
Dehānı masḳaṭ-ı gūy-ı perīşān

65 Derūnu maḥfaẓ-ı fikr-i muḥālāt
Gözü ālud-ı evhām u ḫayālāt

66 Mezāyādan hemīşe gūyu sālim
Dem-ā-dem ṭāliʿi bed-kār u ẓālim

67 Dili ġavvāṣ-ı deryā-yı ḫaṭādır
Ser-ā-pā sālik-i rāh-ı hevādır

68 Ne gūy-ı nāṣıḥı gūş eyledim ben
Yanımda yoḳdu mezmūm vāʿiẓāndan

69 Ne ḫod çille-nişīn-i ṭāʿat oldum
Ne ḫod Dārā-yı künc-i ʿuzlet oldum

70 Ḫaṭā vü cürmüme baḳma İlāh'ım
Baña yā Rab yeter rūy-ı siyāhım

71 Yetişdir baña tiryāk-i murādım
Hemīn-zehr-āb-nūş-ı cürm-zādım

72 Baña luṭf et kerem ḳıl eyle iḥsān
Edem feyżiñ ile tertīb-i dīvān

(65b) ālūd-ı: ālūde Ü. (66a) hemīşe: dem-ā-dem Ü. (b) dem-ā-dem: hemīşe Ü. (70a) İlāh'ım: İlāhī Ü. (b) siyāhım: siyāhī Ü. (71b) āb: ābe T2.

73 Gülistān-ı cihān durduḳça yā Rab
Oḳunsun dünyede şiʿrim müretteb

II

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Ḥamd Allāh'a münācāt ile dīvānımı ben
Zīveriş-yāfte-i zībiş-i taḥmīd etdim

2 Şerḥ edip ḥālimi Sālim kerem ümmīdi ile
ʿArż-ı ḥāl-i dil-i bī-çāreyi tesvīd etdim

3

Münācāt Mes̱nevī

Mefāʿīlün mefāʿīlün faʿūlün

1 İlāhī luṭfuña pāyān yoḳdur
Edā-yı şükrüñe imkān yoḳdur

2 Seniñ yā Rabb baña etdigiñ cūd
Nice mümkin k'ola maḥsūb u maʿdūd

3 Beni mülk-i cihānda ʿāḳil etdin
Beni Ādem'de yā Rab dāḫil etdin

4 ʿAṭā etdiñ baña īmān-ı kāmil
Anıñ şükründe ʿacz-āver iken dil

5 Resūlüñe beni eylediñ ümmet
Buña hem-tā cihānda olmaz ʿizzet

6 Beni dünyāda sen devletde etdiñ
Ġınā-yı ḥürmet ü ʿizzetde etdiñ

7 Ne deñlü gördüm ise bir muṣībet
Ṣoñunda gördüm anıñ ʿizz ü ḥürmet

II - M, - T1, T2 4a, - Ü.

3 M 3b, T1 3a, T2 4a, Ü 3b. (**başlık**) - T1, T2. (2a) etdigiñ: eylediğiñ Ü. (6b) Ġınā-yı: Ġınā vü T2.

8 Fünūnu derke isti'dād ḥāṣıl
Edip etdiñ beni idrāke ḳābil

9 Baña etdiñ eyā luṭfu firāvān
Cemī'-i 'użvumu ser-cümle iḥsān

10 Daḫīl-i sūr-ı islām olmama ben
Seniñ şükrüñde 'āciz olmuş iken

11 Seniñ envā'-ı ni'met verdigine
Nice şükrün getireyim yerine

12 Seniñ medḥiñi yā Rab sen bilirsiñ
Yine kendi s̱enāñı sen ḳılarsıñ

13 Ger olsa Nūḥ deñlü 'ömr-i insān
Edā-yı şükr-i islāma ne imkān

14 Seniñ envā'-ı iḥsānıñıñ ey nūr
Edā-yı şükrü bir bir ḳanda olur

15 Hemān şükrünü na'mānıñ 'aṭā ḳıl
Teğāfülden bizi yā Rab cüdā ḳıl

16 Benim ālūd-ı çirk-āb-ı mezellet
Vücūdum ise 'iṣyāndan 'ibāret

17 Şeh-i ṭab'a benim ḳul oldu cismim
Ne emr etdiyse anı gördü çeşmim

18 Hevā-yı nefsime mağlūb oldum
Bi-külli cürm ile ma'yūb oldum

19 Benim murğ-ı dilim yā Rab ser-ā-pā
Zünūbu āşiyān etdi dirīğā

(12a) medḥiñi yā Rab: kendi s̱enāñı Ü. (13a) Ger olsa: Olursa M, Ü.(b) şükr-i islāma: şükri insāna Ü. (18a) Hevā-yı nefse mağlūb oldum ben M. (b) bi-külli: mükemmel Ü.

20 Şikāyet yā İlāhī nefs-i bedden
Elinden dil-figār u 'ācizim ben

21 امیدوارم زدریای عطایت
که جوش آور شده موج سخایت

22 دلم کز شر او آزاد بادا
باحسانت دل من شاد بادا

23 İlāhī bunca luṭfu görmüş iken
Saña lāyıḳ 'ibādet etmedim ben

24 Beni bu nefs-i bed bīzār etdi
Baña cürm ü zünūbu kār etdi

25 Ḳomaz nāṣıḥ beni kim edip ıṣlāḥ
Söz ile ḳalbimi ol ede işrāḥ

26 Seniñ farżıñ edā etmekde yek-ser
Ten ü cismim benim ol ağır eyler

27 Gelince sem'ime bāng-i ezān ol
Baña rāḥat verir ol dem hemān ol

28 Ki ya'ni artırır ol inbisāṭım
Keser āb-ı vużūdan iḫtilāṭım

29 Şurū' etsem ṣalāta ben hemān ol
Baña bāb-ı ḳażādan gösterir yol

30 Ki ya'ni der baña ol nefs-i kāhil
Edā-yı farż bu tāb ile ne ḳābil

31 Kişiye güç buyurmadı o Sübḥān
Ḳabūl-i 'özrüñü ol eder iḥsān

(21) "Senin bağış denizinden ümitliyim, çünkü senin cömertlik dalgaların coşmaktadır." (a) همین خواهم:امید وارم T1, T2. (22)"Gönlüm o kötülükten kurtulsun, senin ihsanın ile şad olsun! " (a-b) باشد:بادا M, Ü.(25b) Ede ṭā'āt-i Ḥaḳḳ'a sevḳ u ilḫāḥ T2.(30a) kāhil: kāmil M.(31a) çü: o M, Ü.

32 Ne güçlük var durur dār-ı fenāda
Ḳażā bābı ḫuṣūṣā kim güşāde

33 Bu sözle ḳaṣdımı ol bāṭıl eyler
Beni ya'nī namāza kāhil eyler

34 Beni yā Rabb nefse etme maġlūb
Anı ʿālemde baña etme maḥbūb

35 Ḳamu nefsim ne etdiyse baña sen
Bilirsin yeg anı yā Rabb benden

36 Utanmadın nice diyem ḳulum ben
Maʿāṣīye kim ālūde-dilim ben

37 Murādım ʿarż-ı ḥāldir saña yā Rab
İki ʿālemde sensin baña maṭlab

38 Ḳamu esrār u iʿlānımı yek-ser
Seniñ ʿilmiñ anı maʿlūm eyler

39 Şerīkiñ mümteniʿdir yā İlāhī
Kerem ḳıl pādişehler pādişāhı

40 ʿUyūbum luṭf ile mestūr eyle
Beni ʿafviñ ile maġfūr eyle

41 Dile noḳṣān ile olma muʿāḫiz
بسوءِ الفعل ربى لا تواخذ

42 Figān ol gün ki ola rūz-ı maḥşer
Gele meydāna ne kim var yek-ser

43 Figān ol gün denile ḳāl bir bir
Cevāb-ı cümle-i aʿmāl bir bir

(34b) Baña ʿālemde etme anı maḥbūb T1.(41b) " Allah (bile) kötü işlerden dolayı rüsva etmez." / بسور العقل ربى لا تأخذ: Ü. (43a) denile: dile ne M, T1. (43) ile (44) M'de yer değiştirmiş.

44 Figān ol gün gele ortaya mīzān
Nic'etsin n'eylesin bī-çāre insān

45 Figān ol gün Ṣırāṭ ortaya gele
Zünūb ehli cehennemlikde ola

46 Nice olur o dem ḥāl-i günehkār
Benim gibi ki cürm ede o her bār

47 Zünūbuma göre meczī olursam
Cehennemlik eñ evvel ben olursam

48 İlāhī luṭf u iḥsān saña maḫṣūṣ
Hemīn cūd u firāvān saña maḫṣūṣ

49 İlāhī ism-i Ġaffār'ıñ ḥakıyçün
Seniñ ol ism-i Settār'ıñ ḥakıyçün

50 Be-ḥakk-ı leyle-i Miʿrāc-ı Aḥmed
Be-ḥakḳ-ı sırr-ı esrār-ı Muḥammed

51 Be-ḥakḳ-ı Sūre-i Yāsīn ü Raḥmān
Baña yarın ferecler eyle iḥsān

52 Yeter küstāḫ gūyuñ etdiñ inşād
Saña لا تقنطوا yetmez mi dil-şād

53 Zünūbuña gel istiġfār eyle
Yeter tevbātı Sālim kār eyle

54 Cihān mülkünde yā Rabbī be-her gāh
Ḫaṭālar ḳılmışız estaġfiru'llāh

(44a) mīzān: meydān Ü. (51b) ferecler: ferahlar Ü. (52a) etdiñ: etdi M. (b) "لاتقنطوا من رحمةالله إن الله يغفرالذنوب جميعا : Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin.Doğrusu Allah günahların hepsini bağışlar." Kur'an : 39 / 53.

III

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Edince ʿazm-i meydān-ı suḫan naʿt-i Muḥammed'le
Baña taḥsīn eder her kes dem-i ḥālet-nümūnumdan

2 Olunca der-miyān-dāmen beyāna mevlid-i pākin
Hezārān tāze mażmūn doğdu ey Sālim derūnumdan

4

Mevlūd-ı Bī-hem-tā Berāy-ı Medḥ-i Muḥammedü'l-Muṣṭafā

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Teʿāla'llāh ne şebdir ol şeb-i mevlūd-ı bī-hem-tā
Ṣabāḥu'l-ḫayr envārı kim andan aldı ser-tā-pā

2 Ne şebdir ol şeb-i zīnet-fezā-yı revnaḳ-ārā kim
Bulupdur cānib-i Ḥaḳ'dan hezārān niʿmet-i ʿuẓmā

3 Ne şebdir ol şeb-i envār-güster ez-derūn-ı dil
Muḳārin olmasın ister aña mihr-i żiyā-baḫşā

4 Ne şebdir ol şeb-i ʿālī-zemīn anıñ ḳudūmuyla
Resūl-i ekremiñ pāyına oldu aṭlas-ı ḫażrā

5 Ne şebdir ol şeb-i devlet-serāy-ı cümle-i ʿālem
Ki mesrūr oldu hep anıñ ile dünyā vü mā-fīhā

6 Ne şebdir ol şeb-i baḫt-āşinā ṭarf-ı İlāhī'den
Cihān içre kim olmuşdur zamān-ı ḥaşre dek iḥyā

7 Ne şebdir ol şeb-i devlet kim anıñ āb-ı rūyundan
Ḳamu āteş-perestānıñ olupdur āteşi iṭfā

8 Ne şebdir ol şeb-i ferḫunde kim eyvānı Kisrā'nıñ

III - M, - T1, T2 5b, - Ü.

4 M 6b, T1 7b, T2 5b, Ü 17a. **(başlık)** - T1, T2. (3b) muḳārin: muṣāḥib T1. (4a) ʿālī: fīrūz M, Ü, zībā T1. (5a) serāy-ı : sezā-yı Ü . (7a) devlet: mesʿūd M, Ü, esʿad T1. / rūyundan: rūyiçün M, T1, Ü. (b) ḳamu: bütün Ü.

Ḫarāb oldu o şebde yere geçdi Sāve ser-tā-pā

9 Ne şebdir ol şeb-i cennet-fezā kim etdi ferşīde
Zemīni aṭlasāsā ḥūriyānıñ pāyına dünyā

10 Ne şebdir ol şeb-i ʿālī kim ol nūr-ı İlāhī'niñ
Sezā gördü saʿādetle o şebde doğmasın Mevlā

11 Nice reşk etmesin sā'ir şebān-ı dīgerān anı
Ki ol şebde saʿādetle doğupdur ol meh-i raʿnā

12 Cenāb-ı ḥażret-i şāh-ı risālet şāfiʿ-i ümmet
Nebiyy-i muḥterem muḫtār-ı Rabb-i Īzid ü Dānā

13 Şefīʿü'l-müznibīnā pādişāhā melce-i ḫalḳā
Eyā ey maʿden-i luṭf-ı ʿamīm-i ḥażret-i Mevlā

14 Cemīʿ-i enbiyāya ʿillet-i ġā'iyyedir ẕātıñ
Seniñçün ḫalḳ olundu cümle-i dünyā vü mā-fīhā

15 Cihānda zerre deñlü ʿaḳlı olan saña şekk etmez
Ne ḥācetdir seniñ ḥaḳḳıñda şāhid istemek aʿdā

16 Cenāb-ı Kibriyā'dan ḥaḳ resūl olduğunu eyler
Seniñ ẓahr-ı şerīfiñde mübārek ḫātemiñ imżā

17 Sen ol şāh-ı serīr-i mekrümetsin Ṭūr-ı Sīnā'da
"N'olaydı ümmet olsam aña" dedi ḥażret-i Mūsā

18 Sen ol hādī-i rāh-ı rāstsın yā Resūla'llāh
Gürūh-ı ümmete şerʿ-i şerīfiñ genc-i lā-yüfnā

19 Ne ednāyım ki vaṣfıñda tekellüm-senc olur kilkim
Seniñ bir mūyuñuñ evṣāfı olmaz ḳābil-i iḥṣā

20 Hemān rūz-ı ḳıyāmetde şefāʿat eyleyip aña
Kerem bābın güşāde eyle luṭf et Sālim'e şāhā

(10a) ol: o T2. (13) - M, T1, Ü. (14a) cemīʿ-i: ki cümle M, Ü. (b) ḫalḳ olundu: oldu maḫlūḳ M, T1, Ü. (19a) vaṣfıñda: vaṣfıñla M, T1, Ü.

IV

1 Ṣad ʿacz ü ḳuṣūr ile deyip ʿunvānıñ
S̱ebt eyledim aḥvālini ben esrānıñ
2 Pervāz edip eflāk-i derūna ʿaşḳı
Miʿrāc'ını yazdım o kerīmü'ş-şānıñ

5

Miʿrāciyye Berāy-ı Miʿrāc-ı Muʿallā-ḳadr ki Vāḳıʿ-şod Zi-şāh-ı قاب قوسين او ادنا

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Nūr-ı pertev-fikeniñ ḥürmetine oldu binā
N'ola pervāne-i şemʿ-i ruḫuñ olsa dünyā

2 Naʿt-i pākiñ pes ü bālā eder is̱bāt seniñ
Vaṣf eder ẕāt-ı şerīfiñi ser-ā-pā eşyā

3 Gūş edip ṭās-ı nigūn maḳdem-i ferruḫ-fāliñ
Devr ederken o sürūr ile be-her-ṣubḥ u mesā

4 Olmadı sīr nigāh-ı ruḫuñ ey meh felegin
Ḳāmeti olsa ʿaceb mi ġam-ı hicriñle dü tā

5 Sen o şāhenşeh-i evreng-i risāletsin kim
Çekdi menşūr-ı ʿadilde iki ḳaşıñ ṭuġrā

6 O meh-i burc-ı şerefsin ki şeb-i Miʿrāc'ıñ
Şeref-i ẕāt-ı şerīfiñe delīl-i ʿuẓmā

7 Öyle bir şeb idi ol şeb ki zemīn ü eflāk
Nūr ile dolmuş idi rūz-ı münevverāsā

8 Etdi kevkebleri meşʿal reh-i cānāna cihān
Şemʿ-i māhı ḳodu meşʿalgeh-i çarḫa dünyā

IV - M, -T1, T2 6a, - Ü.
5 M 9a, T1 4a, T2 6a, Ü 17b.(**başlık**) - T1, T2;
"فكان قاب قوسين او ادنى : Araları iki yay aralığı kadar, belki daha yakın oldu".
Ḳur'an: 53 / 9. (2a) pākiñ: ẕātıñ M, T1, Ü. (5a) sen: ki Ü.

9 Çıḳdı gül-geşt-i sipihr etmege encüm yek-ser
Çarḫ da almış idi dūşuna bir gök dībā

10 Görünür idi sipihr içre müretteb encüm
Ṣan çiçekliydi o dībā-yı müferriḥ gūyā

11 Aldı pervāneler eṭrāfını şemʿ-i māhıñ
Ṣaf-be-ṣaf leşker-i ʿuşşāḳ nigehbānasā

12 Maḳdem-i pākine yıldız ḳadar akça ṣaçdı
Şevḳ-ı teşrīfi ile ḫādim-i çarḫ-ı vālā

13 Zen-i dünyā ḳoyup āyīne-i māhı öñüne
Cevher-i encüm ile kendi(y)i etdi zībā

14 O ḳadar ṣafveti var iki sipihriñ ki çemen
ʿAks edip oldu çemen ḫayme-i ḫaẓrā gūyā

15 Meger ol seyyid-i nāsa olup āmāde cihān
Maḳdem-i pākine müştāḳ idi pest ü bālā

16 Ümmihānī evine vardı şitābān Cibrīl
İştiyāḳı o şehe eyledi ʿarż u inhā

17 Dedi ey māh-ı sipihr-i kerem-i ḥażret-i Ḥaḳ
Cilvegāhıñ ne revādır ola rūy-ı ġabrā

18 Çarḫ-ı vālāya buyur rūyuña müştāḳāndır
Rūz u şeb maḳdem-i pākiñ gözedir ehl-i hevā

19 Saña bi'z-ẕāt selām eyledi Ḫallāḳ-ı cihān
Daʿvet etdi saña maḫṣūṣ cenāb-ı Mevlā

20 Gel buyur çarḫı baha-sāzi-i behcet eyle
Gel buyur eyle ḳudūmuñla sipihri zībā

21 Saña bir eşheb-i nā-dīde getirdim işte

(12b) ḫādim: ṭārem Ü. (13a) māhı : māhın M, T1, Ü. / kendi(y)i : kendini M, T1, kendüyi T2. (14b) çemen: felek M, T1, Ü.

Gel süvār ol gidelim ey şeh-i mülk-i maʿnā

22 Öyle bir eşheb-i nāzende-i tīz-revdir kim
Bir şitāb etse ġubārın göremez çeşm-i Hümā

23 Öyle bir esb-i ṣabā-sīret ü ḫūb-ṣūretdir
Ki rikābına anıñ basmadı kimse hīç pā

24 Öyle bir eşheb-i nāzik ki anıñ aḳrānı
Bir daḫı gelmeye bu köhne cihāna aṣlā

25 Binip ol esbe hemān pādişeh-i heft-iḳlīm
Vardı bir laḥẓada Aḳṣā'ya o sulṭān-ı verā

26 Etdi ervāḥ-ı nebiyyīne imāmet anda
İḳtidā etdi ser-ā-ser o gürūh-ı vālā

27 Oldu rıfʿatle o ḫurşīd sipihre ʿāẓim
Müstefīż oldu ser-ā-ser meh ü çarḫ-ı ḥażrā

28 Pes saʿādetle ṣuʿūd eyledi çarḫ-ı düvüme
Geçdi eflāki bu vech ile ḥabīb-i Mevlā

29 Erdi tā Sidre'ye ol şāh-ı serīr-i rıfʿat
Oldu ẕātıyla müşerref o maḳām-ı vālā

30 Rūḥ-ı ekber o maḥalde ḳalıp ol şāh-ı rüsül
Oldu Refref'le revān-ı reh-i ṭarf-ı bālā

31 Ṣad hezārān ḥicābı geçip ol şāh-ı cihān
Oldu menzilgehi ol pādişehiñ او ادنى

32 Oldu çoḳ luṭfuna maẓhar kereminden Ḫaḳḳ'ıñ
Yine ʿizzetle nüzūl etdi o ẕāt-ı vālā

33 Çoḳ mudur ẕāt-ı şerīfine bu rütbe iʿzāz

(22a) nāzende-i: nāzende vü Ü. (b) bir: ger M, ki T1, Ü. / etse: olsa T2. (23a) ḫūb: ḫoş T2. (24b) bir daḫı gelmeye: gelmeye bir daḫı T2. (26b) -ser: -pā M, T1, Ü. (27b) ser-ā-ser meh ü çarḫ-ı: ḳudūmu ile çetr-i T2. (30a) ol: o M, T1. (32a) Oldu ṣad luṭfuna maẓhar o kerīmü'ş-şānıñ M, T1, Ü. (33a) şerīfine: laṭīfine M, T1, Ü.

Çoḳ mudur şevket ü şānını bu gūne iʿlā

34 Odur ol şāh-ı veliyyü'n-niʿam-ı ʿālem kim
Olmasa ẕāt-ı laṭīfi olamazdı dünyā

35 Kevs̱er'i ḳanda görürdü dil-i ʿaṭşān-ı ümem
Cennet'i ḳanda bulurlar idi ser-cümle verā

36 Çemenistānını ferşīde eder miydi zemīn
Mevc-i pey-der-peyini gösteremezdi deryā

37 Gülsitān revnaḳ-ı nev-rūz ile bulmaz idi zīb
Bülbülān ḫurrem-i vuṣlat olamazdı ḳaṭʿā

38 Ḫord-bāzī-i nesīm-i kerem olmazdı güle
Ağzını açmaz idi bülbül-i ḥālet-efzā

39 Gīsu-yı sünbülü çārūb edemezdi bāğā
Gülsitānına ṭarāvet veremez idi ṣabā

40 Ne ḫırāmāni-i servi görür idi gülzār
Ne ḳad ü ḳāmet-i şimşād olur idi peydā

41 Cümle ol ẕāt-ı leṭāfet-dihe taʿẓīmendir
Bu ḳadar zībiş ü zīnet bu ḳadar ferr ü bahā

42 Dāverā pādişehā şefḳat ü iḥsān-güherā
Ey olan menbaʿ-ı luṭfu kerem ü cūd u seḫā

43 Böyle mi vaṣf eder idi s̱enā-yı ẕātıñ
Kilk-i muʿciz-raḳam u ḫāme-i maʿnā-pīrā

44 Olmasa bār-ı hümūm ile ḳadim dāl benim
Görmesem ṣafḥa-i ʿālemde nice derd ü belā

45 Āh-ı cān-sūz-ı hevā vü heves ile her dem
Şuʿle-pāşīde eder bu dil-i ḥasret-peymā

(33b) şevket ü şānını: şān-ı şerīfini M, T1, Ü. (34b) olamazdı: k'olamazdı M, T1, Ü. (37a) revnaḳ: revzen T2. (b) ḫurrem-i vuṣlat: ḥarem-i vaṣl Ü. (39a) çārūb: şārūb M, T1, Ü. (40a) görür idi: gözedirdi Ü. (44a) bār: zār T1.

46 Āḫ kim cürm ü zünūbuma nihāyet yoḳdur
Āḫ kim geçdi hevālarla zamānım ḥayfā

47 Āḫ kim niceye dek ola melālim efzūn
Āḫ kim ḫırmen-i ṣabrı heves etdi yağmā

48 Āḫ kim baḫt-ı dil-i zār u nizārım kemdir
Āḫ kim aḫter-i dūnum ḳatı pesdir şāhā

49 Āḫ kim lezzet-i reftārını ehl-i ṭab'ıñ
Eyledi telḫ hümūm-ı naẓar-ı ehl-i hevā

50 Na'tıñı etmek içün şi'ri ederler taḥṣīl
Ne revādır ḳala bī-çāre gürūh-ı şu'arā

51 Şi'r-i pākīzelere kimseler etmez rağbet
Cümle-i nükte-şināsān olunmaz ıṣğā

52 Sālimā ġayrı du'ā vaḳti bedīdār oldu
Ne bu iḳṣār-ı kelāmıñ ne bu 'arż-ı şekvā

53 Yoḫsa dermānıña ḳādir olamaz mı keremi
Yoḫsa zaḫmıña seniñ eyleyemez mi o devā

54 Ravża-i pākine ṣad-gūne taḥiyyāt olsun
Ṣad selām eyleye ol ẕāta cenāb-ı Mevlā

6

Der-sitāyiş-i Cenāb-ı Faḫr-i Kā'ināt 'aleyhi efżalü'ṣ-ṣalavāt

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Olaldan 'āşıḳ u ma'şūḳ cānā şem' ü pervāne
Niyāz u nāz 'arż eyler ser-ā-pā şem' ü pervāne

2 Ḳażā böyle tecellī eylemişdir nola kim olsa

(48a) kemdir: kimdir T1, T2. (50b) revādır: revā kim M, T, Ü. (53a) keremi: ẕātı M, T1, Ü.
6 M 10b, T1 5a, T2 8a, Ü 16a. **(başlık)** - T1, Na't-i Resūl-i Ekrem-i Ser-āmed Berāy-ı Medḥ-i Muḥammed M, Na't-iSer-āmed Berāy-ı Medḥ-i Ḥażret-i Muḥammed 'aleyhi's-selām Ü.

Cihān-sūz u pür-āteş nā-şikibā şem' ü pervāne

3 Maḥabbet 'arż-ı ruḫsār edeli devrāna olmuşlar
Şerer-pāşende şu'le-pāş gūyā şem' ü pervāne

4 Nola her rūz olurlarsa nihān-ı ḫᵛābi-i 'uzlet
Ḳanı bir şeb kim etmez anı iḥyā şem' ü pervāne

5 Ezelden böyledir çün ser-nüvişt-i 'āşıḳ u ma'şūḳ
Olur sūzende vü sūzān be-her-cā şem' ü pervāne

6 Maḥabbet 'āşıḳ u ma'şūḳa te'sīr eyler elbette
'Aceb mi olsalar ḥayrān u şeydā şem' ü pervāne

7 Olaldan rū-be-rāh-ı bezm-i ülfet 'āşıḳ u ma'şūḳ
Cihānda etdi ḫaylī nām peydā şem' ü pervāne

8 Dil-i ma'şūḳu mūm eyler niyāz-ı 'āşıḳ-ı ser-bāz
Bu ma'nāyı eder iş'ār ḥālā şem' ü pervāne

9 Maḥabbet 'āşıḳa ser-māye-i kālā-yı vuṣlatdır
Bu ma'nāyı nola kim etse icrā şem' ü pervāne

10 Ẓuhūr-ı 'aşḳ olaldan 'ālem-i dünyāda olmuşlar
Ḫumār-ālūd u mest-i cām-ı sevdā şem' ü pervāne

11 Şerer-pāşende'i erḳām-ber-şeh-per ḳıyās etme
'Araḳ-rīz oldu dāğ etdi hüveydā şem' ü pervāne

12 'Araḳ-rīzān u pür-dāğ olsa nola ehl-i meclisde
Olup şermende oldu nā-şikībā şem' ü pervāne

13 Gülistān-ı maḥabbetde sezādır kendini etse
Hezārāsā vekil sāreng-i bālā şem' ü pervāne

14 Viṣāl-i vuṣlat-ı ma'şūḳ-ı 'āşıḳ sūzdur elbet
Buña oldu delīl-i şübhe-fersā şem' ü pervāne

(3a) olmuşlar : olmuşdur T1, Ü. (4a) ḫᵛābī : ḫāne T1. (b) kim : ki T1. (7) - T2. (b) etdi ḫayli: ḫayli etdi T1.(11a) pāşende'i: pāşende vü T1, T2 / şeh-per: şübhe M, Ü. (12a) ü pür: bir M, T1, Ü. (14b) şübhe: شپره(?) M, Ü.

15 Daḫil-i bezmdir nola ḳabā-yı zer-nişān ber-dūş
Olup eylerse destārın muṭallā şemʿ ü pervāne

16 Biri maʿşūḳ u biri ʿāşıḳ-ı nā-çār olmuşdur
Olaldan sākinān-ı rūy-ı ġabrā şemʿ ü pervāne

17 Nihān olmaz dil-i maʿşūk u ʿāşıḳda olan esrār
Nola kim birbirini olsa dānā şemʿ ü pervāne

18 Teʿāla'llāh ne teʾsīr-i maḥabbetdir şeb ü rūzān
Cüdā olmaz biri birinden aṣlā şemʿ ü pervāne

19 Eger olmasa manẓūr-ı nigāh-ı ʿāṭıfet böyle
Olur muydu ṣafā-baḫşende her cā şemʿ ü pervāne

20 Eger olmasalardı dāḫil-i bezm-i şeh-i ʿālem
Sezā-yı iltifāt olmazdı ḳaṭʿā şemʿ ü pervāne

21 Cenāb-ı şāh-ı ṣadr-ı kāḫ-ı لولاك kim olmuş
Anıñ feyżi ile maḳbūl-i dünyā şemʿ ü pervāne

22 O feyż ile ʿarūs-ı ḫaclegāh-ı mekrümetdir kim
O feyż ile cihānı oldu bīnā şemʿ ü pervāne

23 O feyż ile cihān maʿmūr u ābādān olmuşdur
O feyż ile mürebbādır ser-ā-pā şemʿ ü pervāne

24 O feyż ile serāyir revnaḳ-ı bezm-i ḥavādisdir
O feyż ile tecellī buldu cānā şemʿ ü pervāne

25 O feyż ile çekildi beyżā-i beyżā-yı ḫaṭṭ-ı nūn
O feyż ile lisāna geldi her cā şemʿ ü pervāne

26 O feyż ile döşendi zülfe-i ṭuġrā-yı kāf-ı kün
O feyż ile olupdur bezm-iḥyā şemʿ ü pervāne

(18a) şeb ü rūzān: ki şeb-tā-rūz M, T1, Ü. (19) ile (20) T1'de yer değiştirmiş. (21a) vezin eksik. / " لولاك لولاك ماخلقت الافلاك : Sen olmasaydın kainatı yaratmazdım". Mevzu hadis: Keşfü'l-hafa, 2123, II.C., s.164.
(22a) mekrümetdir: fikret idi Ü. (23b) mürebbādır: müzennādır M, Ü.

27 Ḫırām-āmūz-ı mihristān-ı ülfet olup olmuşlar
Sezā-yı meclis-i aʿlā vü ednā şemʿ ü pervāne

28 O feyż ol feyż idi kim yoḳdu dilde ʿālem-i aʿyān
Henūz olmamış idiler şeb-ārā şemʿ ü pervāne

29 O feyż ol feyż-i Rabbānī idi kim yoġidi aṣlā
Gedā vü şeh hezār u verd-i raʿnā şemʿ ü pervāne

30 O feyż ol feyż idi kim çarḫda daḫı olmamışlardı
Ciger-sūz u hem-āġūş-ı tesellā şemʿ ü pervāne

31 O feyż ol feyż idi kim yoḳdu dilde Leyli vü Mecnūn
Ḫırām-ı ḳumri vü serv-i dil-ārā şemʿ ü pervāne

32 O feyż ile cihāna lemʿa-perdāz eyledi bir nūr
Kim andan oldu peydā pest ü bālā şemʿ ü pervāne

33 Girip ser-revzen-i inşādan oldu rū-nümā ol nūr
Ġubār u zerresinden oldu peydā şemʿ ü pervāne

34 Eger ol nūr olmasa cihāna lāmiʿ-i sāṭıʿ
Ne mümkin idi kim ola hüveydā şemʿ ü pervāne

35 Eger ol nūr olmasa sipihre şaʿşaʿa-perdāz
Cihān olmazdı ḳanda ḳaldı cānā şemʿ ü pervāne

36 Odur ol şāh-ı evreng-i risālet kim anıñ yek-ser
Çerāġ-ı ḫāṣıdır aʿlā vü ednā şemʿ ü pervāne

37 O şāhıñ ger sezā-yı luṭf-ı cāvīdi olurlarsa
Ṣafā-baḫşende olurlar be-her-cā şemʿ ü pervāne

38 Eger şāyān-ı ḳahrı olsalar nār-ı mezelletde
Yanıp nā-būd olurlardı ser-ā-pā şemʿ ü pervāne

39 Şefīʿü'l-müznibīnā pādişāhā melceʾ-i ḫalḳā

(28a) yoḳdu : yoġdu M, T1, Ü. (30a) çarḫda daḫı: çarḫ ile zātı M. (31a) yoḳdu: yoġdu M, T1, Ü. (34a) cihāna: cihānda M, T1, Ü. (b) sāṭıʿ: sāmiʿ M, Ü. (36a) Odur: O nūr Ü. / yek-ser: kemter Ü, yek kem M. (38a) şāyān-ı ḳahrı: kim maẓhar-ı ḳahr T2.

Eyā feyżiñle olan ḥālet-efzā şem' ü pervāne

40 Sen ol şāhenşeh-i taḫt-ı risāletsin ki cūduñla
Cihānda buldular yek-ser tecellā şem' ü pervāne

41 Sen ol ẕāt-ı mükerremsin ki cūduñdan şeb ü rūzān
Olurlar behremend a'lā vü ednā şem' ü pervāne

42 Sen ol sulṭān-ı evreng-i ḳulūb-ı 'āşıḳānsın kim
Seniñ feyżiñle oldu meclis-ārā şem' ü pervāne

43 Eger eşyāda melḥūẓ olmasaydı ẕāt-ı ẕī-şānıñ
Ne ḳābil idi etmek nām peydā şem' ü pervāne

44 Eger vaṣfıñla ben gūyāter olmasam ḳaṣīdemde
Ne mümkin idi beslenmek ser-ā-pā şem' ü pervāne

45 Eger ḥālet-dih olmasa suḫan mülküne evṣāfıñ
Ġazel-senc olmaz idi Sālim'āsā şem' ü pervāne

46 Nola revnaḳ-fezā olsa ser-ā-pā şem' ü pervāne
Nedīm-i bezm-i rindāndır be-her-cā şem' ü pervāne

47 Fedā-sāzī-i cān olmaḳda nūr-ı 'aşḳ-ı dil-dāra
Ṭarāvet-yāb-ı meclisdir ser-ā-pā şem' ü pervāne

48 Enīs-i ḫalvet-i şeb-zinde-dārān-ı maḥabbetdir
Olaldan sākinān-ı deşt-i sevdā şem' ü pervāne

49 Dil-i sūzendemiz şu'le-feşān-ı nār-ı 'aşḳıñken
Daḫı hem-ülfet olmamışdı cānā şem' ü pervāne

50 Ḳomaz elden riyāyı meclis-i vā'iẓde olduḳça
Olup āteş-revā vü şu'le-pūşā şem' ü pervāne

(39b) feyżiñle: feyż ile T2. (40b) yek-ser: feyż-i T2. (41b) a'lā vü ednā: ednā vü a'lā T2. (42a) Sen ol revnaḳ-fezā-yı encümen-baḫşā-yı 'ālemsin T2. (b) seniñ feyżiñle: ki feyziñ ile T2. (43a) Eger eşyā ile melḥūẓ olmasa idi ẕātıñ M,T1, Ü. (47a) fedā: ṣadā T1. (b) Olur nevbet ile gūyā müheyyā şem' ü pervāne T2. (50b) pūşā: pūşān T1.

51 Hemīşe Sālimā böyle s̱enāsıyla o sulṭānıñ
Cihānda etmede icrā-yı taḳvā şem' ü pervāne

52 O taḳvādan sezā ben de ṣalāt ile naṣīb alsam
Ki bulmuşlar anıñ ile tesellā şem' ü pervāne

7

Der-medḥ-i Cenāb-ı Faḫrü'l-enbiyā 'aleyhi ṣalavātu'llāhi evfāhā

Mef'ūlü mefā'ilün fa'ūlün

1 Vaṣfı fem-i şā'irāna ṣığmaz
Ḳulzümdür o nāvdāna ṣığmaz

2 Dürr ü güher-i s̱enā-yı ẕātı
Ṣad ma'den ü baḥr-i kāna ṣığmaz

3 Engüşt ü fem-i 'adīm-i mis̱li
Evhām-ı ḳalem-revāna ṣığmaz

4 Taḥrīr olunmaḳ olsa medḥi
Ser-sūre-i āsumāna ṣığmaz

5 Anı nice vaṣf eder bu ḫāme
Evṣāfı o keç-dehāna ṣığmaz

6 Ta'bīr edemem beyān-ı ẕātın
Kilk-i raḳam-ı beyāna ṣığmaz

7 Vaṣfında bu esb-i ḫāme dil-teng
Meydān-ı ḫırāmiyāna ṣığmaz

8 Ṭab'ıma bu yolda cevr etmem
Zevraḳçeye tāziyāne ṣığmaz

(51b) Eder teẕyīl-i ẕeyl-i lafẓ u ma'nā şem' ü pervāne T2. (52b) Ki pāyāna erişdi naẓm-ı ġarrā şem' ü pervāne T2.

7 M 5a, T1 6b, T2 9b, Ü 14b. **(başlık)** -T1, Na't-i Pākīze vü Pāk Berāy-ı Şāh-ı لولاك M, Ü. (3a) - M, Ü (yeri boş bırakılmış)

9 A'dā bile zemme ḳādir olmaz
Ol ḥüsne göñül bahāne ṣığmaz

10 Ol ḥüsn-i Muḥammedī ki aṣlā
Efkār-ı ḳıyāsiyāna ṣığmaz

11 Yūsuf aña beñzemez ki zīrā
Esrār-ı Ḥaḳ imtiḥāna ṣığmaz

12 Bār-ı suḫan-ı nihāl-i ḳudret
Bir vech ile hīç dehāna ṣığmaz

13 Gencīne-i diḳḳat-i tecellī
Fülk-i yem-i dāstāna ṣığmaz

14 Ebḥāṣ-ı niẓām-ı Kirdigārī
Āyīn-i şeh-i cihāna ṣığmaz

15 Bu ḳudret-i ṣun'-ı Kibriyā'dır
Ṣadr-ı dil-i ḳāṣırāna ṣığmaz

16 Esrāra zebān-dırāzi etmek
Taṣdīḳ-ı muvaḥḥidāna ṣığmaz

17 Vāḳıf olamaz bu sırra kimse
Evhām-ı muḥāsibāna ṣığmaz

18 Bilmek de murādımız degildir
Zīrā bu cihāniyāna ṣığmaz

19 Bā-ḳavl-i rıżāyi-i ḫod-ārā
'Anḳā'dır ol āşiyāna ṣığmaz

20 Āmār-ı maṭīr-i ebr-i tefīş
Fikr-i dil-i müslümāna ṣığmaz

21 Nīm-bismil olur şikār-ı taṣdīḳ
Şübhe dil-i 'āşıḳāna ṣığmaz

(19b) āşiyāna: şebāna M.

22 Zerre ḳadar aña şübhe etmek
İslām-ı muṣaddıḳāna ṣığmaz

23 Bī-hūde cevāhir-i tefekkür
Gencīne-i şāyegāna ṣığmaz

24 Pīrāmen-i tīh-i 'iffetine
Hīç zerre ḳadar bahāne ṣığmaz

25 Memdūḥ-ı Ḫudā ki vaṣf-ı pāki
Bu kilk-i şikest-zebāna ṣığmaz

26 Medḥ eyle meded o zāt-ı pāki
Kim şevketi dāstāna ṣığmaz

27 Eşvāḳ-ı ṣenāsı ile cānım
Cism-i dil-i nā-tüvāna ṣığmaz

28 Medḥ anı kim be-ḳavl-i şā'ir
Şevḳıyla zebān dehāna ṣığmaz

29 Şāhenşeh-i taḫt-ı ıṣṭıfā kim
Vaṣfı ḳalem-i beyāna ṣığmaz

30 Girmezse edāya nola medḥi
Bir muşta o ṣad ḫazāna ṣığmaz

31 Ḥaḳḳında zebān-dırāzi olmaz
Ol gūne suḫan zebāna ṣığmaz

32 Sulṭān-ı serīr-i mekrümet kim
Vaṣfı ḫıred-i cihāna ṣığmaz

33 Sulṭān-ı serīr-i قاب قوسين
Kim midḥati raḳḳ-ı cāna ṣığmaz

34 Sulṭān-ı verā ki mu'cizātı

(22a) şübhe etmek: şekk ü şübhe T2. (23a) Pāşīde-i pīçīde-i kem-nām M, T1, Ü. (24a) tīh-i 'iffetine: - Ü. (25b) kilk: fikr M, Ü. (29a) ıṣṭıfā: aṣfiyā M. (30a) edāya nola: nola edāya T1. (33) - T2, Ü. (a) - M.

Mecmū'a-i dāstāna ṣığmaz

35 Bir vechile medḥ-i zāt-ı pāki
Efkār-ı suḫanverāna ṣığmaz

36 Taḥḳīḳ-ı Resūl-i Kibriyā'dır
Ḥaḳḳında anıñ fesāne ṣığmaz

37 Kān-ı keremā keṣīr-i luṭfā
Cūduñ raḳam-ı beyāna ṣığmaz

38 Luṭf eyle meded bu 'abd-i zāra
Kim derd-i dili cihāna ṣığmaz

39 Cismim şu ḳadar günehle pür kim
Pīrāmen-i ḳalbe dāne ṣığmaz

40 Üşkūhe-i bād-ı cürm-i dilden
Derd ile zebān dehāna ṣığmaz

41 Ser-tā-be-ḳadem günāhkārım
Taḳrīri anıñ beyāna ṣığmaz

42 Leb-rīz de olsa vechi vardır
Cürmüm dil-i nā-tüvāna ṣığmaz

43 Cürm ile zebānım öyle pür kim
'Özr etmege hīç bahāne ṣığmaz

44 Ḥālim nic'olur bu deñlü 'iṣyān
Ümmīd dil-i remāna ṣığmaz

45 Luṭf eyle şefā'at eyle yoḫsa
Mücrimler ol āsitāna ṣığmaz

46 Baña meded eyle ṣorma cürmüm
Yoḫsa günehim beyāna ṣığmaz

(37a) keṣīr-i luṭfā: keṣīr-i merḥametā M, zī-merḥametā Ü. (38) - Ü. (39a) - Ü. / bād-ı cürm: cürm-i bād M. (40) - T2. (43) - T2. (44b) remāna: zebāna M, T1.

47 Redd etme beni şefā'atıñdan
Kim ma'ṣıyetim cihāna ṣığmaz

48 Sālim ḳo şikāyeti o şāhıñ
Cūdu fem-i dāstāna ṣığmaz

49 Etmez seni de o dūr zīrā
Buḫl ol ḥarem-i amāna ṣığmaz

50 Ḫatm-i suḫan eyle kim ṣenāsı
Ṣad defter-i āşiyāna ṣığmaz

51 Bu ẕikr-i ṣenā-yı Muṣṭafā'dır
Bunda dem-i şā'irāne ṣığmaz

52 Şuġl eyle ṣalātına ki nef'i
Hīç 'aḳl-ı ḳıyāsiyāna ṣığmaz

53 Vāṣıl ola aña şol taḥiyyet
Kim dāmen-i mürselāna ṣığmaz

8

Der-ṣıfat-ı Şefī'-i Rūz-ı Nedem ṣalla'llāhu 'aleyhi ve sellem

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Kelāmımız ki bizim na't-i pāke dā'irdir
Zebān-ı nāṭıḳamız nüsḫa-i mefāḫirdir

2 Zebānımız ki medīḥa-serā-yı ḥikmetdir
Lisānımız ḥikem-ārā-yı sırr-ı sā'irdir

3 Lisānımız ki bizim masḳaṭ-ı sitāyişdir
Derūnumuz da kütüb-ḫāne-i serā'irdir

4 Derūnumuz ki Kitābü'ş-şifā-yı ḥikmetdir
Cebīnimizde ḫuṭūṭ-ı şifā müẓāhirdir

(49b) ol: o Ü.
8 - M, T1 1b (kenarda), T2 11b, - Ü. **(başlık)** - T1.

5 Cebīnimiz ki Buḫārī-edā-yı naḳl oldu
Derūn-ı Müslim'e ṭarḥ-ı żamīr-i bāhirdir

6 O tūtiyā-yı ġubārı kim eyledik iksīr
Ki zerre zerresi dehre yeter Ḫudā birdir

7 Ġubār-ı dergehine yüz süren ʿibādetkār
Teyemmüm etmege lāyıḳ o ḫāk ṭāhirdir

8 O āsitāneyi etdik melāẕ u meʾmen kim
Ki anda ḳulluḳ edenler bütün ekābirdir

9 O şehenşeh anı ednā nigāha etse ḳarīn
Ki şāh eylemege bir gedāyı ḳādirdir

10 O pādişāhıñ olanlar sezā-yı ikrāmı
Emīn-i ġāʾiledir hem emīn-i ḫāṭırdır

11 O şeh-süvārıñ olanlar nevāline şāyān
Emīn-i ḫāṭıra-i ʿārıż-ı ḫavāṭırdır

12 Ḥarīm-i gülşen-i luṭfu cinān-ı niʿmetdir
Güşāde revzen-i cūdu cihāna nāẓırdır

13 Muẓī eder ġamı lā-büd meṣādir-i keremi
Naʿīm-i pākine hem-ḥāle luṭfu ġābirdir

14 Viṣāl eder şeb-i hicrānı tābiş-i niʿamı
O şems-i dīn-i semāvāt cūdu dāʾirdir

15 Cemāli maşrıḳ-ı nūr-ı hīdāyet-i ümmet
Cebīni maṭlaʿ-ı ḫūrşīd-i her serāʾirdir

16 O nūr-ı pāk idi evvel olan hele maḫlūḳ
Egerçi biʿṣet-i pāki cihāna āḫirdir

17 Evāʾilinde ederler mecālisi tezyīn
Kibārıñ āyini hep maḳdem-i evāḫirdir

18 Odur o pāk nebī kim kerīm ü eşfaḳdır

(9a) vezin bozuk.

Derinde her kese ḥālince luṭfu ḥāzırdır

19 Ġarībe dergehi kehfü'l-emān-ı rāḥatdır
Ġamīne bābı penāh u neşāṭ-ı ḫāṭırdır

20 Odur o pāk nebī kim ṡenāsına ḳalemim
Hezār şevḳ u maḥabbet ile mübādirdir

21 Resūl-i pāk-i Ḳureyşī Muḥammed-i ʿArabī
Ki şāh-ı mekrümeti enbiyā muʿāşirdir

22 Odur o faḫr-i cihān kim sitāyişini ḳalem
Zebān-ı nāṭıḳadan almaġa mübāşirdir

23 Odur o nūr-ı başar kim cihāda ʿazm etse
Bile melāʾike vü evliyā ʿasākirdir

24 Gelir olunsa taḥaddī ḳabāʾil-i bürhān
Gürūh-ı muʿcize ol dergehe ʿaşāʾirdir

25 Zebān beyt-i ḳaṣīd-i ṡenāsın etdi ṭavāf
Ḫayālimiz ḥarem-i ḫāṣ-ı medḥi zāʾirdir

26 Meṭāf-ı midḥat-i pākinde eylemez vaḳfe
Ḳalem ki Kaʿbe-i kūyunda bir mücāvirdir

27 Meger ki bir ʿArafāt-ı sitāyiş olmuşdur
Ki ser-bürehne ḳıyām-ı ṡenāda ḥāżırdır

28 Bir iki beyt-i ḳalemye ederse şāyeste
Ḳalem bu şevḳ ile kim midḥatine dāʾirdir

29 Eder bu maṭlaʿ-ı pāki hemīn faḫriyye
Ki yümn-i naʿtiñ ile kendiden o ṣādırdır

30 Ḳālem ki pādişeh-i mülket-i cevāzirdir
Be-dest-bürdü bütün sāḥil ü cezāʾirdir

31 Ḳalem ki mülk-i neyistānı eyledi tesḫīr

Ḳalem-revi o şehiñ mülket-i ḫayāzirdir

32 Ḫayāl-i gerden ü zülf ü ruḫuñla eşk müdām
Gehī sefīd ü siyehdir gehī de bāhirdir

33 Ḳalem ki muḥrim-i iḥrām-ı ketm-i sırr oldu
Nedīm-i ḫāṭıradır maḥrem-i żamā'irdir

34 Siyāh cāme giyer kim vesaḫ taḥammül eder
Ya neylesin ki ḳalem bunda bir misāfirdir

35 Kümeyt-i ḫāme gezinmiş bu yolda bir iz var
Degil nuḳāṭ dökülmüş o naḳş-ı ḥāfirdir

36 Sebīl-i Ka'be-i na't-i Resūl'e niyyeti var
Ki dil -ḫarāb-ı żamīrin bu sa'ya 'amirdir

37 Maḳāmda Ḥacerü'l-es'ad'a müşābihdir
O noḳṭalar ki ṡenāña medār u dā'irdir

38 Zebān-ı nāṭıḳa mīzāb-ı raḥmet olmaz mı
Ne dem ki na't-i şerīfiñ kelām-ı şā'irdir

39 Ṡenā-yı zülfünü Bürde edip be-her beytim
Siyāh cāme ile ṣanki beyt-i fāḫirdir

40 O āfitāb-ı ḥüsündür niḳāb-ı zülfü ḳalem
Hezār şerm ü ḥicāb ile şöyle zākirdir

41 Resūl-i ḥażret-i Ḥaḳ āḫir -i vücūd esbaḳ
Ki vaṣf-ı pāki muḥaḳḳaḳ bu sırra dā'irdir

42 Şeh-i serīr-i keremdir şefī' ü erḥamdır
Amān-ı cürm-i ümemdir nebiyy-i ḥāşirdir

43 Resūl-i luṭf-ḫazīne şefā'a-gencīne
Niẓām-ı dīn-i mübīne mu'īn ü nāṣırdır

44 Ta'ab-keşāna raḥīm ü ṭaleb-künāna kerīm

(31b) ḫayāzir : ḫayādir T1.

Murād-baḫş-ı muḳīm ü be-her misāfirdir

45 Yegāne ḫalḳa-i esrār-ı gerdiş-i enṣār
Şu'ā-ı bāṣır-ı ebṣār-ı her muḥācirdir

46 Ḳarīn-i meclis-i pāki olan ḳarīn-i amān
Sa'ādet-i ebediyye ile mu'āşırdır

47 Degil muḳārinine belki ġā'ibine bile
O ḫānedānda iḥsān cümle ḥāżırdır

48 Derūnu münkesirāne o şāha 'arż edelim
Ki derdmendlere anıñ na'īmi vāfirdir

49 Biraz da eyleyelim 'arż-ı ḥāl dergehine
Çü inkisār ile gönlüm ḫarāb-ı ḫāṭırdır

50 Resūl-i muḥterema pādişāh-ı levlāka
Saña kemāl-i ṡenāya dilim ne ḳādirdir

51 Bir 'arż-ı ḥāle vesīle olur deyü etdim
Bu na't-i pāke de ben ictirā Ḫudā birdir

52 Ne rütbe eylese ḫāmem belāġatin müzdād
Edā-yı rütbe-i şānıñda yine ḳāṣırdır

53 Ṡenāñı böyle mi ta'bīr eder idim ammā
Dil-i şikeste kederden ḫarāb u ḫāṭırdır

54 Ġamımla her şebim encüm-şumār-ı bīmārī
Be-her günümde kederler sihām-ı 'ā'irdir

55 Hücūm-ı ḫāṭıra ile dü dīdemiz her şeb
Ṣabāḥ oluncaya dek der-enīn ü sāhirdir

56 Ṣafā-yı şevḳı eḳall-i ḳalīl-i bī-encām
'Aceb ġumūmu bu dehriñ ki dehr dāhirdir

57 Ġumūmu ḥāṣıl-ı ḥabl-i metīndir ammā

(51b) pāke de: pākiñe T1. (53b) dil-i şikeste: göñül yebāb u T1.

Sürūru ṣanki hemān rişte-i ġarā'irdir

58 Görüp şakın anı bī-hūdedir ḳıyās etme
O rişteler ile engüştümüz ki ẓāhirdir

59 Retīmedir ġam içün eyledi felek ta'līḳ
Ki bend-i cümle-i engüşt ü her ḫanāṣırdır

60 Şu rütbe bizleri tekdīre çarḫ mā'ildir
Ki cümle kān bütün hemm-i ṭab'a dā'irdir

61 Yine sevāḥil-i ġurbetde ḳaldı fülk-i ümīd
Ki rūzgār muḫālif hevā muġāyirdir

62 Telāṭum eyledi baḥr-i siyāh-ı ġam böyle
Kemīne mevcesi ṭūfān-ı hemm-i dāşirdir

63 Ne deñlü dā'ire-i fikri eylesem tevsī'
Bütün mülāḥaẓa dār u diyāra dā'irdir

64 Benim o şīfte-dil kim bu 'arṣagehde baña
Bu günki günde ṣafā cümle ems-i dābirdir

65 Ḫayāl-i fikr-i şebim māliḫūlyā-yı vaṭan
Enīn-i her seḥerim ẕikr-i baḫt-ı ġādirdir

66 Ḥarīm-i sīne-i sūzānı eyledim gülşen
Şufūf-ı dāġ-ı siyeh gūyiyā ezāhirdir

67 Ġamıyla ḥasret-i ehl ü 'ıyāl ü evlādıñ
Göñül ḫarāb u perīşān fu'ād fātirdir

68 Enīni gūşumu leb-rīz eder hemān gūyā
Ne dem ki dārıma çeşm-i ḫayāl nāẓırdır

69 Be-her ṭaraf baña hep çeşm ü gūş ẓann ederim
Ne dem ki ehl ü 'ıyāli göñül müfākirdir

70 Görür ḫarāb u perīşān 'ıyāl ü evlādı
Ne dem ki ḫānemi fikr ü ḫayāl zā'irdir

71 Ki ben bu gūne firāḳ u diyār-ı ġurbetde
Ola 'ilāclar anda ḥazīn ü ḥāsirdir

72 Nebiyy-i müfteḫimā çāre-sāz-ı hicrānā
Ki nām-ı pāk ü laṭīfiñ şefī' ü ḥāsirdir

73 Egerçi cānib-i Ḥaḳ'dan gelen belāyāya
Dil-i yaḳīn ü ta'abbüd ṣabīr ü ṣābirdir

74 Teraḥḥum etmeseñ ammā tebāh olur ḥālim
Felāket ile dil-i zārımız muġāmirdir

75 Kesildi pāyı neşāṭıñ keselse ḳalbimde
Żamīr ü bāl mükedder ṭabī'a ḫādirdir

76 Feżā-yı sīnede lā-büd geçer ṣafā-yı sürūr
Ne dem ki ḥüzn ü feraḥ ḳaṣd ile müsāyirdir

77 Eger şefā'at ü luṭfuñ olur ise munżam
Gider hümūm cenāb-ı Kerīm Ḳādir'dir

78 Tevessül eyleyelim biz seniñle Raḥmān'a
Cenāb-ı Ḥaḳ seniñ ile olana nāṣırdır

79 Bir az da aġlayalım bārgāh-ı Mevlā'ya
Ki cebri münkesirīne devā-yı cābirdir

80 Taṣavvufāne bu şi'ri merāma ṭarḥ edelim
Ki bu nesīc-i muraṣṣa' göñülde ḥāżırdır

81 Şuver ki naẓra-i ūlāda cümle ẓāhirdir
Ḥaḳīḳat üzre nigāh olsa hep müẓāhirdir

82 Ḳıyās böyle nedendir anı bu şekle ḳoyan
Netīce rūḥumuz aṣlında ṭīb ü ṭāhirdir

83 O ẕāt-ı baḫt ile ḳā'im ḳadīmedir evṣāf
Velī ki Vāṣıf-ı Ṡānī'de ḥadṡ ẓāhirdir

(83b) ḥadṡ : Kelime T2 'de böyle harekelenmiş.

84 Ṣanī'-i ḳudretiñ añlar bedī'-i ef'ālin
Şu dil ki nāẓır-ı mecmū'a-i 'anāṣırdır

85 Nedir ki cem' ola āteşle āb u ḫāk ü hevā
Ki birbirine bu eşyā bütün muġāyirdir

86 Bu güne eyledi vaṣf-ı şerīfini ta'bīr
'Aceb ki ṭab'-ı yerā'a yem-i mefāḫirdir

87 Vaḥīd (ü) Vāḥid (ü) Evḥad Raḥīm (ü) Ferd ü Eḥad
Mecīd ü Ḥaḳḳ u Ṣamed'dir ki zātı Dābir'dir

88 'Azīz ü Rabb ü Ḥamīd ü Kerīm-i ḫalḳ u Mu'īd
Ġaniyy (ü) Vitr ü Vaḥīd (ü) Ḳadīr ü Ḳādir'dir

89 Vedūd (u) Berr (ü) Ḥakīm (ü) Veliyy (ü) Nūr (u) 'Aẓīm
'Afüvv -i cürm (ü) Ḥalīm (ü) Müzill ü Ḳāhir'dir

90 Ra'ūf-ı bāṭın u ẓāhir ve evvel ü āḫir
Laṭīf (u) Rāfi' ü Ḳāhir Şefīḳ u Cābir'dir

91 İlāh u Muḳtedir ü Zü'l-celāli ve'l-ikrām
Ki bir de nām-ı şerīfi Mücib ü Nāṣır'dır

92 Teşebbüs eyleyelim zeyl-i pāk-i ġufrāna
Ki zātımız heme ālūde-i ma'ābirdir

93 Ḳadīr ü Muḳtedirā Mu'īn ü Feyyāżā
'İnāyet-i ezeliyyeñ vefīr ü vāfirdir

94 Fiġān ki nefs-i cehūlüm benim Ḫudāvendā
Hemīşe mürtekib-i cümle-i ṣaġā'irdir

95 Fiġān ki nefs-i ẓalūmum benim ne dānīdir
Ne ḫod ki müctenib-i zillet-i kebā'irdir

96 Fevāḳ-ı bīm-i günehle maḥall-i redd- cevāb
O dem ki Sidre-i nuṭḳ-ı der-i ḥanācirdir

(87-94) Paranteze alınan atıf vavları nüshalarda yok. (88b) Vitr ü : Vitr T2. (Ḳadīr ü : Ḳadīr T1. (90a) ü : - T1. (b) ü : - T2. (91a) u : - T1. (93a) Ḳadīr: Ḳadīm T1.

97 Ne güne 'öẕr eder āyā İlāhi maḥşerde
O ḫāṭı'īn ki ḫacel-geşte-i evāmirdir

98 O dem ki ede maḥā'il firāz-ı serde sükūn
O dem ki her kesī maḥşer cemī' ü ḥāşirdir

99 O 'arṣagehde ki diller olup ḫumār-ālūd
Muḳaddem etdigi şeyden vücūh-ı ḫāmirdir

100 O 'arṣagehde ki ser-mest üştürān gibi
Gürūh-ı şāh-ı selāṭīn hep hevādirdir

101 O 'arṣageh ki ḳalıp cümle-i mülāḥaẓadan
Ser-i ekābir-i bī-hūş hep muḫāmirdir

102 Neye erer 'aceb aḥvāli bed-fi'āl olanıñ
Ṭaraf ṭaraf o zamān kim beden ḳuşā'irdir

103 O bārgehde ki ẓulm eyleyen cebābirden
Ḥakīm-i 'adli telāfī edip de Cābir'dir

104 Alır ola dil-i maẓlūm dādını yer yer
Egerçi ḫayl-i ġarībān eger ekāsirdir

105 Tezekkür etmeye mi kim cihān-ı fānīniñ
Egerçi evveli ṣıḥḥat ṣoñu maḳābirdir

106 Tefekkür eylememekler nedendir āyā kim
Be-her gelen bu cihān-ı fenāya hācirdir

107 O demde ẓātımı sen der-penāh-ı luṭf eyle
Ki luṭf u cūd-ı 'amīmiñ ẓünūbu sātirdir

108 Bedenden eyle girībānımı benim taḫlīṣ
O 'arṣagehde ki ehl-i ḥuḳūḳ ḥāżırdır

109 Ḥabīb-i muḥtermiñ ḥürmetine kim cümle
Şefā'ati o güne müddeḫar zeḫā'irdir

110 Be-ḥaḳḳ-ı feyż-i yesār-i 'usār-ı maẓlūmīn

Ki luṭf-ı vaʿd-i şerīfiñ bu gūne ṣādırdır

111 Be-ṭarḥ-ı zīb-i bisāt-ı Maḳām-ı Maḥmūdī
Ki ol maḥall-i recāya kerem muʿāşırdır

112 Murādımı dü cihānda ʿināyet eyle baña
Eger ki kām-ı muḳaddem eger ki āḫirdir

113 Be-feyż-i naʿt derūnum kederden et sālim
Ki gönlümüz nice demdir ḥazīn-i ḫāṭırdır

114 Ṣalāt-ı pākini eyle teselli-i dil ü cān
Ki ol vesīle-i her kām-ı zār u ḳāṣırdır

115 Ola ṣaḥābi vü āl-i şerīfine ṣalavāt
Daḫı o dāʾireye kim o ẕāta dāʾirdir

9

Pāy-endāzī-i Ḳumāş-ı Tāze-nesīc-i Gūy-ı Ḫoş-edā Ber-çemen ṣuffe-i Heşt-behişt-i Güftār-ı Bihterīn ü Bī-hem-tā Der-naʿt-i Şerīf ü Ṣenā-yı Rehīn Mefḫar-i Kāʾināt Ḫulāṣa-i Mevcūdāt Faḫr-i Rüsül Hādī-i Küll Hümā-yı Sidre-mekān-ı ʿArş-āşiyān Sebeb-i Īcād-ı Cihān Veliyy-i Niʿmet-i ʿĀlemiyān Maḥrem-i Esrār-ı Sürādiḳāt-ı füyūżāt-ı İlāh Yek-tā-rev-i Rāh-ı Teḳarrüb Tenhā-nişīn-i Serā-perde-i لی مع الله Ḫāʾiz-i Rütbe-i Bālāter-i Eflāk Faʾiz-i Mertebe-i Taḫtgāh-ı لولاك Merciʿ-i Ehālī-i Dāreyn Vāṣıl-ı Derece-i قاب قوسين Faḫr-i ʿĀlem Resūl-i Ekrem Nebiyy-i muḥterem ṣallaʾllāhu ʿaleyhi ve sellem bi-ʿaded-i men sekete ve kelleme

Mefāʿīlün mefāʿīlün faʿūlün

9 - M, - T1, - T2, Ü 4b. **(başlık)**
لی مع الله وقت لا يسعنی فيه ملك و لانبی مرسل: Allahın indinde olan öyle bir vakit vardır ki onu ne bir mukarreb melek, ne de bir mürsel peygamber bilir." Keşfü'l-hafa , 2159, C.II, s. 173.

1 دلا بيدار شود در وقت اسرار
كشاده روزن آمد روى اسرار

2 لقد بانت تباشير الصباح
بانوار من آثار فلاح

3 Dolup ḥavż-ı beden nūr-ı Ḫudā'dan
Döküldü ṭaşdı feyż-i Kibriyā'dan

4 Girip ser-revzen-i dilden nice nūr
Sarāy-ı ḳalb oldu Beyt-i Maʿmūr

5 Ḳanādīli o beytiñ çeşm-i insān
Fetīli nūr-ı īmān ẓarfıdır cān

6 Edip nūrun vücūda Ḥaḳ mebādī
Ẓuhūr-ı kāʾināta ḳıldı bādī

7 Olup pür-feyż andan hep muẓāhir
Lisāna geldi evvel ile āḫir

8 Bunuñ tefsīridir çün Āyet-i Nūr
Miṣāli oldu dilde sırr-ı mestūr

9 Vücūdu ẕāt-ı baḫta oldu bürhān
Nihād-ı ḳalbe ḳālıb ḳālıba cān

10 Veliyy-i niʿmet-i kevneyn oldu
İki ʿālem anıñ nāmıyla ṭoldu

11 Füyūżātın ḳılıp kevneyne şāmil
Şuʿūnāta o nūru etdi ḥāmil

12 Tecellī eyleyip sırr-ı Ḫudā'dan
Cihān ḫalḳ oldu nūr-ı Muṣṭafā'dan

13 Bedeʾten oldu nūruyla mükemmel
Çerāğ-ı ḫāṣṣıdır ʿālem muḥaṣṣal

(1) "Ey gönül, seher vakitlerinde uyanık ol; çünkü bu vakitlerde sırlara ulaşmaya yol bulunur." (2) "Sabahın müjdecisi, mutluluk ve sevinç alameti olan ışıklarıyla ortaya çıktı."

14 Ḫıtām-ı enbiyā faḫr-i rüsüldür
Netīce ḳurra-i ʿayneyn-i küldür

15 Zamān-ı fetrete oldu sekīnet
Cihāna biʿsetiyle geldi rāḥat

16 Olup cāy-ı sarāy-ı لی مع الله
Anı baʿs etdi ins ü cinne Allāh

17 Ne ins ü cin feleklerde melekler
Vücūduyla ser-ā-pā faḫr ederler

18 Muḥammed'dir bu maḥbūb-ı Ḫudā'dır
Gürūh-ı enbiyāda Muṣṭafā'dır

19 Göñüldür Mescid-i Aḳṣā-yı ḳudret
Ḥaḳīḳat andadır miḥrāb-ı ḥikmet

20 O miḥrāba dönüp āgāh diller
Neler zikr etdiler الله اكبر

21 Beden ʿarż oldu ser gūyā semādır
Ḳulūb-ı müʾminīn ʿarş-ı Ḫudā'dır

22 Tecellī eyleyip envār-ı Mevlā
Tesellī buldu ʿālem pest ü bālā

23 Vezān olmaḳda bād-ı ḳudret-i Ḥaḳ
Nüzūl-i raḥmet-i Raḥmān muḥaḳḳaḳ

24 Nüzūl etdikçe vech-i arża raḥmet
Kemālin bulmada kişt-i hidāyet

25 ʿUmūm-ı feyżi vermekde cihāne
Nevāl-i cūd u reʾfet bī-bahāne

26 Cihānı pür edip feyż-i İlāhī

(20)* و رضوان من الله اكبر ذلك هو الفوز العظيم : Allah'ın hoşnud olması en büyük şeydir. İşte büyük kurtuluş budur." Kur'an : 9 / 72 ve 29 / 45, 40 / 10.

Bizi sīr eyledi cümle kemāhī

27 Bu ḫvān-ı niʿmete dāʿī-i emced
Muḥammed'dir Muḥammed'dir Muḥammed

28 Edip Ādem Ṣafiyyu'llāh anı yād
Ḳabūl-i tevbesiyle oldu dil-şād

29 Tevessül etdi ism-i Muṣṭafā'ya
Anıñ nāmıyla yüz ṭutdu Ḫudā'ya

30 Edip Yaʿḳūb çeşmin nūru rūşen
Ḫalīlu'llāh'a ḳıldı nārı gülşen

31 Anıñla evliyā buldu kerāmet
Vücūdu ʿālemīne oldu raḥmet

32 Netīce melceʾ-i cümle cihāndır
Müdāvā-sāz-ı derd-i ins ü cāndır

33 Şefīʿü'l-müznibīna pādişāha
Gürūh-ı ümmete luṭf-ı İlāhā

34 Ne ḥaddidir ki kilk-i Sālim-i zār
Murād üzre ede naʿtiñde reftār

35 Ġaraż ʿarż-ı tevessüldür o bāba
Der-i devlet-medāra intisāba

36 Hemān kişt-i ketānī ʿarż-ı mehdir
Gedādan şaha bir tāze giyehdir

37 Ne ḥaddim medḥ- i pākiñ etme her gāh
O zātıñ kim ola meddāḥı Allāh

38 İlāhā çāre-sāzā Zü'l-celālā
Raḥīmā kām-baḫşā bī-zevālā

39 Be-nūr-ı pāk-i şāh-ı taḫt-ı eflāk
Be-ʿizz-i saṭvet-i sulṭān-ı لولاك

40 Dem-i maḥşerde hevl-i cān u serde
O vādī-i taḥayyürde o yerde

41 Ki leb-tefsīde olup pest ü bālā
Ḥicāb-ı nār-ı cürm ile ser-ā-pā

42 Yanıp āteşlere fikr-i günehden
Hirās u ḫavf ile lerzān ola ten

43 Baña luṭfuñ o demde reh-ber eyle
Maḳāmım ṭarf-ı cūy-ı Kevs̱er eyle

44 Şefāʿat eyleyip ol maʿden-i nūr
Civār-ı raḥmetiñden eyleme dūr

10

Gül-feşānī-i Nesīm-i Niyāz Be-ravża-i Midḥat-i Şehenşāh-ı Taḫtgāh-ı İʿzāz Nūr-ı Evvel Ẓuhūr-ı Āḫir Ebu'l-Ḳāsım Muḥammed Ḥāşir ʿaleyhi efżalü'ṣ-ṣalavāt ve ekmelü't-taḥiyyāt ve Der-in Naʿt-i Şerīf Ṣad-gül-i Gülistān-ı Muʿcizeeş Mevcūdest.

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Demdir ey ḫāme-i bihīn-taʿbīr
Eyle naʿt-ı Muḥammed'i taḥrīr

2 Eşk-i şādīyi eyleyip rīzān
Seyle döndür midādı ez-dil ü cān

3 Varaḳ-ı fikreti edip pür-nūr
Eyle dilde medāyiḥin mesṭūr

4 Ṭūrveş Ṭūr-ı dilde ola ʿayān
Ḳabes-i iḳtibās ile lemeʿān

10 - M, - T1, - T2, Ü 6a.(Manzume Salim Tezkiresi'nin İstanbul Ünv. Ktp., Ty 2407 numaralı müellif hattı nüshasında 3b'de vardır; metne Tezkire'den alınarak farklar gösterilmiştir.) **(başlık)** .....Der-īn naʿt-i şerīf gül-i ṣad-berg-i nāy-ı laṭīf ṣad-muʿcize-i şerīfeş ẕikr ü beyān şode-būd Ü.

5 Lemʿa-i feyż-i ḥażret-i Mevlā
Vere ẓulmetgeh-i derūna żiyā

6 ʿĀrif-i sırr olup dil-i nālān
Dehenim ola ḥoḳḳa-i ʿirfān

7 Eyleyip nuṭḳ-ı pākime imdād
Ola cūy-ı suḫan müdāmī midād

8 Yaʿni ebr-i nevāli rīzān et
Eşk-i ḫūnīn-i şevḳı bārān et

9 Gehi ṣāfī sirişk ü geh hūnīn
Ṣafḥa-i nuṭḳumu edip tezyīn

10 Ṣāf-ı eşkim ola süṭūr-ı edā
Eşk-i ḫūn-pāş noḳṭa-i ḥamrā

11 Lemeʿān eyledikçe dilde bu nūr
Görüne cedvel-i zeheble süṭūr

12 Āşinā ola sırr-ı vālādan
Ḳālıb-ı lafẓ rūḥ-ı maʿnādan

13 Medḥ-i pākin beyān u taḥḳīḳ et
Feyż-i naʿtin medār-ı tevfīḳ et

14 Mebdeʾ-i feyżi eyleyip ḳalemiñ
Eyle naʿtin Resūl-i muḥtereminñ

15 O ʿamīmü'l-kerem şefīʿ-i ümem
Ki anıñ maḥż-ı luṭfudur ʿālem

16 Ḫāṣ mihmānı ḳurb-i Maʿbūd'uñ
Maḥż-ı faḫri maḳām-ı maḥmūduñ

17 Şeh-i kevneyn ins ü cin ḫuddām
Şeh-i ʿālī-i mülket-i inʿām

(15a) şefīʿ-i : şefīʿu'l- Ü.

18 Rāst-miḥrāb-ı esved ü aḥmer
Muḳtedā-yı cemī'-i peyġamber

19 Gül-i ṣad-berg-i gülşen-i raḥmet
Bir ser-āmed nihāl-i ḳurbiyyet

20 Yoḳ nihāyet 'aṭā-yı Sübḥān'a
Mu'cizāt-ı şerīf ü bürhāna

21 Cümlesi oldu ẕātına bürhān
Biri ez-cümle ḥażret-i Ḳur'ān

22 Rıf'at-i ẕātına güvāh-ı 'ayān
Emr-i Mi'rāc-ı vācibü'l-īmān

23 Etdi yevm-i Ḥuneyn o şāh-ı ġayūr
Ṣınf-ı a'dāyı ser-te-ser maḳhūr

24 Ġalebe etdi ol gürūh ile ol
Āyet-i شاهت الوجوه ile ol

25 Yine ol ġazve ẓāhir oldu bu
Mu'ciz-i ḳavl-i pāk-i انهزموا

26 Ḥıfz-ı Ḥaḳ'dır netīce bī-minnet
Şeb-i Hicret'deki olan ḥālet

27 Perde oldu 'adū-yı bed-gühere
'Ankebūt u ḥamāme vü şecere

28 Āyet olmaz mı bu o ẕī-şāna
Nuṭḳ-ı aḥras enīn-i ḥannāna

(24b) "شاهت الوجوه فهزم الله المشركين" : *Yüzleri çirkinleştirdi* ve Allah müşrikleri hezimete uğrattı." Hadis: Ed-Dārimī, Siyer 16; Ahmed b. Hanbel, 1: 30, 32, 3: 190, 280. (25b) "انهزموا و رب الكعبة ، محمد انهزموا" : Kabe'nin Rabb'ına ve Muhammed'in Rabb'ına yemin olsun ki *hezimete uğradılar."* Hadis: Müslim b. El-Haccac, Cihad 76, 77; Ahmed b. Hanbel, 1: 207.

29 Etmedi mi nübüvvetin iḳrār
İctimā'-ı ḳavimde sūsemmār

30 Gūş-zeddir bu vaḳ'a-i meşhūr
Fetḥ-i Ḫayber tekellüm-i ya'fūr

31 Iṣba'-ı pākin eyleyip taḳdīm
Bir işāretle oldu māh dü nīm

32 Yalıñuz şıḳḳ-ı şaḳḳ-ı Meh mi meger
Buña hem-ser degil mi şaḳḳ-ı şecer

33 Ṣun'-ı taḥvīl-i ruḳ'a-i ma'hūd
Maḥv-ı saṭr-ı raḳīm-i raḳḳ-ı 'Uhūd

34 Nām-ı pāk ile dād-gīr oldu
Reh-nümā-yı sefīne şīr oldu

35 Olmaġ ile nigāh-ı pāke sezā
Etdi tenvīr-i rāh nūr-ı 'aṣa

36 Bī-merādır bu naḳl-i ma'lūme
Mu'ciz-i emr-i şāt-ı mesmūme

37 Sāyebān etmiş idi Rabb-i mu'īn
Bir seḥābı edip aña ta'yīn

38 Etdi ta'yīn mevte ḥāletini
Ba'żı aṣḥābınıñ şehādetini

39 O Resūl-i muḥiḳḳ-ı ḥaḳḳ-ı ḫuṣūm
Dād-baḫşā-yı 'āciz ü maẓlūm

40 Ki bir a'rābi-i ġarīb-i diyār
Derdmendiñ bir iki üştürü var

41 Bey' içün sūḳa 'arż u sevḳ eyler
Yed-i Bū Cehl-i bed-fi'āle düşer

(29b) süsemmār : sūsīmār Ü. Kelimenin imlası sözlüklerde "sūsmār" şeklindedir. (37b) edip aña : aña edip Ü.

42 Ne verir üştürün ne ḫod ṣemenin
Ṭaleb etdikçe bāz eder dehenin

43 Gelip ol derdmend-i bī-yāver
Etdi Peyġamber'e şikāyetler

44 Edip ol dil-şikesteye şefḳat
Beyt-i Bū Cehl'e eyledi sürʿat

45 Etdi taḥṣīl Bū Cehil'den hem
Semen-i üştürü edip mülzem

46 Ḳāf'dan Ḳāf'a şāh iken o Resūl
Bir gedānıñ umūruna gide ol

47 Cümleniñ ol veliyy-i niʿmetidir
Sebeb-i devlet ü saʿādetidir

48 Cümleten Ehl-i Ṣuffa gibi cihān
Heme sīr-i naʿīmidir her ān

49 Olmasa ẕātı ümmete niʿmet
Nāzil olmazdı ḳaṭra-i raḥmet

50 Redd ederdi selām verse eger
ʿİzz ü tevḳīr ile nihāl ü ḥacer

51 Mesḥ edince gözün Resūl-i Ḫudā
Remed-i Bū Türāb buldu şifā

52 Etdi iḳrār daʿvetin be-şuhūd
Feres ü żabb u aḥras-ı maʿhūd

53 Naḫl-i ḫurmāya bir duʿā etdi
Cābir'iñ deynine vefā etdi

54 Nuṭḳ-ı pāki edip yine teʾsīr
Oldu ḫurmā-yı Bū Hüreyre vefīr

55 ʿAḳl ü derki eder hele ḥayrān

Yaʿni Selmān'a etdigi iḥsān

56 Vaḳʿa-i rūġanı edenler gūş
Oldular cümle vālih ü medhūş

57 Buldular k'ol kerem ile tekrīm
Ḫānedān-ı şerīf-i Ümmi Selīm

58 Ümmi Mālik daḫı olup şāyān
Gördü ʿaynıyla böyle bir iḥsān

59 Nedir ol muʿciz-i bihīn-eṭvār
Yaʿni güftār-ı gürg-i merdüm-ḫᵛār

60 Biri de muʿciziñ bu zībā sır
Ḳıṣṣa-i ziʾb ü emr-i rāʿīdir

61 Bir de muʿciz bu emr-i vālādır
Yaʿni emr-i libās-ı Zehrā'dır

62 Geçmegin vaḳt-i ʿaṣr-ı emr-i niyām
Redd-i Şems eyledi ʿAlī'ye tamām

63 İşiden bildi cümle iclālin
İbni Ḥāriṣ zübāb aḥvālin

64 Revnaḳın himmet-i Resūl-i mecīd
Etdi ʿAmr İbni Aḫtab'ıñ cāvīd

65 Sañа besdir bu emr-i dehşet-ḫīz
Ṭāḳ-ı Kisrā vü Vaḳʿa-i Pervīz

66 Bereketle duʿā edince hemān
Enes'iñ ḥaysına o Faḫr-i cihān

67 Bereketle ṭolup o niʿmet-i tām
Yediler sīr olunca ṣaḥb-ı kirām

68 Cümle bildi Ḳureyş bī-inkār
Kıldı o şāh ile ḫayli güftār

69 Alıcak destine Resūl-i faṣīḥ
Şübhesiz eyledi ḥaṣı tesbīḥ

70 Odur ol nūr-ı maḥż-ı ʿālemiyān
Āfitāb-ı cemāl-i kevn ü mekān

71 Şu ḳadar şuʿle-senc idi ol nūr
Ki bedīhī cihāna etse ẓuhūr

72 Bulunurdu cemāli nūrundan
Ẓulmet-i şebde güm olan sūzen

73 Daʿvī-i ḥāle ḥuccet-i ebher
Ḳıṣṣa-i ʿĀyişe güvāh yeter

74 Bād ile eylemişdi yevm-i riḥāl
Bir münāfıḳ helākin istidlāl

75 Ṭaleb etdiklerinde ḳavm-i ʿanūd
Emr-i iḥyāyı ḳılmağı meşhūd

76 Oldu iḥyā sözüyle bī-teʾ ḫīr
Mürde-i Yūsuf İbni Kaʿb-ı şehīr

77 Bu da şöhret-şiʿārdır yek-ser
Emr-i iḥyā-yı mürde-i duḫter

78 Şehre pür eylemiş ḥikāyetini
Āhu vü nāḳanıñ şikāyetini

79 Bu da Yaʿlī rivāyeti üzere
S̱ābit oldu taḥarrük-i şecere

80 Yaʿni bir gün seferde bir şecere
Geldi dergāh-ı efżalü'l-beşere

81 Eyleyip anda ḫidmet āmāde
Ṭurdu vāfir ḥużūr-ı vālāda

(72b) güm olan : kim ola Ü. (78a) şehre pür : şöhre ber Ü.

82 Eyleyip bir nice ʿubūdiyyet
Yine etdi maḥalline ricʿat

83 Bu da naḳl oldu böyle Yaʿlī'den
O seferde gelip yine bir zen

84 Getirip derdmend bir püseri
İstedi ol fütādeye naẓarı

85 Dedi ey çāre-sāz-ı her ġamgīn
Nice demdir bu dil-şikest ü ḥazīn

86 Künc-i miḥnetde dil-ḫırāş yatar
Renc-i ṣarʿayla der-firāş yatar

87 Ḫānedānıñda buldu her muḥtāc
Çāresiz derdlerine cümle ilāc

88 Mess edip menḫir-i ġulāma o nūr
Gitdi necm-i püserden ol maḥzūr

89 Gūş ederdi çü ḥālet-i yaḳażān
Nevmesinde kelāmı Faḫr-i cihān

90 İbni Mesʿūd;uñ oldu çün ḫāki
Bu kelāmı rivāyet-i pāki

91 Nuṭḳ-i pākiyle olmuş idi beyān
Cümleten vaḳʿa-i Ebī Süfyān

92 Naḳl edip mekrin eyledi ilzām
Gūy-ı pinhānın eyledi iʿlām

93 Ṭurdu yevm-i aḥad yemīn ü yesār
İki şaḫṣ-ı muʿaẓẓamü'l-miḳdār

94 Görmemişdi dü dīde-i dünyā
Muntaẓam öyle ḳāmet-i bālā

(89a) ḥālet : ḥālik Ü. (91b) Ebī : Ebū Ü. (92b) pinhānın : nihānın Ü.

95 Ceng āḫir olunca ser-tā-ser
Etdiler leşkere iʿānetler

96 O ġazāda biri de iʿcāzıñ
Muʿciz-i vaḳʿa-i ẓafer-sāzıñ

97 Bu idi kim melāʾik-i emcād
Etdiler emr-i Ḥaḳḳ ile imdād

98 Kesr edince żurūbu füssāḳın
İbni Evḳaʿ cenābınıñ sāḳın

99 Yed-i pākiyle mess edip o yeri
Mülteʾim oldu cümle yāreleri

100 Eyledi bu ʿināyetini penāh
Yine ʿaynıyla sāḳ-ı ʿAbdu'llāh

101 Ümmi Maʿbed evinde Peyġamber
Etdi bir gūsfende ḥüsn-i naẓar

102 Ḳalmamışken netīce dermānı
Cereyān etdi şīr-i pistānı

103 Oldu şāyān-ı luṭf-ı nā-yābı
Destzār-ı ḳaṭīʿ-i aʿrābī

104 Ṣorduġunda Mecī'yi ṣaḥb-i kirām
Bū Zer olduġun eyledi iʿlām

105 Ḳılletini ẕahīreniñ aṣḥāb
Etmegin ẕāt-ı pākine işrāb

106 Eyledi bir duʿā o Peyġamber
Hep yetişdi nevāle-i ʿasker

107 Olıcaḳ kim be-ḥikmet-i vālā
Bu ġazā yine nāḳa-i ḳaṣvā

(94a) dü : ki Ü. (98) Kesr edince gürūh-ı ehl-i hevā / Sāḳını İbni Evḳaʿıñ ol cā Ü. (104) Mecī : Ḥacī Ü.

108 Mevḳıʿ u ḥālin eyledi taʿyīn
Yine bulundu ol o gūne hemīn

109 Döküp āb-ı vużūʿ-ı vālāsın
Etdi iḥyā nihāl-i zībāsın

110 Tāzelendi görünce böyle kerem
Yaʿni ḫurmā-yı ḫuşk-i Bu'l-Hayẟem

111 Ne imiş aña etdi iḫbārı
Zīr-i aʿrābī-i nihānkārı

112 Nice dediyse çıḳdı öyle peyām
Ser-güzeşt-i Zübeyr İbni ʿAvām

113 Yevm-i Ḫandaḳ'da eyleyip tebyīn
Etdi ʿAmmār şehādetin taʿyīn

114 Ḥudebiyye ġazāsın eyler iken
Cereyān etdi māʾ benānından

115 Ġazve-i Ṭāyif-i muʿallāda
Olmuş idi bu muʿciz āmāde

116 Olduġunda o şaḫṣ-ı muʿciz-ḫᵛāh
Emr edip naḫle ol Resūl-i İlāh

117 ʿArż-ı şevḳ eyleyip çemen-be-çemen
Şāḫı münfekk olup ʿurūḳundan

118 Geldi meclisde eyledi ḫıdmet
Yine etdi mekānına ricʿat

119 Etmek içün teselli vü tebcīl
Geldi bir gün cenābına Cibrīl

120 Dedi ey şāh-ı mülket-i maʿnā

(112a) çıḳdı öyle : öyle çıḳdı Ü. (117a) eyleyip : eyledi Ü.

Şeh-i fermān-revā-yı او ادنى

121 Ne revā ḳavl-i müşrik-i bed-dil
Eyleye ẕātına keder ḥāṣıl

122 Böyle edip tesellī-i ikrām
Ḳıldı ẕāt-ı şerīfini iʿẓām

123 Tesliyet vermege dem-i vaḥşet
Etdi bir naḫli meclise daʿvet

124 Eyleyince maḥalline ricʿat
Anda ol naḫl eyledi ḫıdmet

125 Oldu anıñ bu cūdu ʿālem-gīr
ʿAfv-i aʿrābī-i ḥiyel-tedbīr

126 Oldu luṭfuyla kes̱ret-i meşhūd
Māʾ-i biʾr-i ḳabīle-i maʿhūd

127 Yalıñuz bu mudur olan inʿām
Oldu teks̱īr muʿcizeyle taʿām

128 Şāhid-i daʿvi-i cihān merġūb
Ḳıṣṣa-i Cābir ü Ebī Eyyūb

129 Şevbine Bū Hüreyre'niñ ki o dem
Etdi Faḫr-i cihān vażʿ-ı ḳadem

130 Gitmedi nesne hīç ḥıfẓından
Oldu ṣadrı feżāʾile maḫzen

131 Oldu dillerde nāmı ʿālem-gīr
Ḳuvvet-i ḥāfıẓayla oldu şehīr

132 Bu ḳadar evvel eylediydi beyān
Cümle encām-ı kārı Faḫr-i cihān

(120b)"فكان قاب قوسين او ادني : Araları iki yay aralığı kadar *belki daha yakın* oldu." Kur'an: 53/9. (123a) Vermege vaḥşetinde tesliyyet Ü.

133 Yaʿni tedbīr-i bīm-i Sāriye'ye
Ḥasan'ıñ ṣulḥuna Muʿāviye'ye

134 Ḥafr-i Ḫandaḳ'da ġazve-i aḥzāb
ʿĀciz oldu netīce hep aṣḥāb

135 Bir ḥacer var idi nihāyetde
Ḳatı bālā idi ṣalābetde

136 Raḥm edip ṣaḥb-i maʿdelet gühere
Etdi ilḳā lüʿābın ol ḥacere

137 Tār ü mār oldu buldu iżmiḥlāl
Seng-i maʿhūd o ḥıṭṭadan fi'l-ḥāl

138 Yine bu ġazve-i muʿallāda
Oldu teks̱īr zād-ı ḫurmā da

139 Ḥarb-i yevm-i Ḥuneyn ol ẕī-şān
Etdi şaḫṣ-ı saḳar mekānı beyān

140 Muʿciz-i pākdir bu emr-i ʿaẓīm
Kār-ı ḳurṣ-ı cevīn-i Ümmi Selīm

141 Yā bu muʿciz degil mi dehşet-yāb
Yaʿni teʾ mīn-i ʿayn-ı ḥāyıṭ u bāb

142 K'eylemişdi o gün Resūl-i Ḫudā
İbni ʿAbbās ḫānesinde duʿā

143 Şāhid-i şānıdır kelām-ı cemel
Emr-i büzġāle emr-i nuṭḳ-ı Hübel

144 Eylemez mi ʿulüvvünü müzdād
Muʿciz-i rīḥ-i refʿ u nuṭḳ-ı żımād

145 Aña oldu bütün çemen-be-çemen
Ḥīle-i merd-i küşt-gīrīden

(133a) bīm: vehm Ü.

146 Yā bu muʿciz degil midir meşhūr
Ki siyerlerde oldu hep mesṭūr

147 Vardı bir rū-siyeh kemīne ġulām
Āb-keşlik eder idi o müdām

148 Alıp ābın anıñ Resūl-i Ḫudā
Bir sefer etdi ʿaskeri irvā

149 Mesḥ edip vechini saʿādet ile
Rūyuna ḳoydu destin ʿizzet ile

150 Siyeh iken dü rūyu oldu sefīd
Şuʿle ṣaldı cemāli çün ḫūrşīd

151 Vardığında mekānına o cevān
Oldular ḳavmi yek-sere ḥayrān

152 Ḫūbluḳ ile dāstān oldu
Ḥüsn ile şöhre-i cihān oldu

153 Nedir ol muʿciz-i sütūde-penāh
Sırr-ı İbni Selām ʿAbdu'llāh

154 Gūş eden bildi ḳadr-i niʿmetini
Loḳma-ḫ^{v}āhīde zen ḥikāyetini

155 Gūşu ḥayretle etdi māl-ā-māl
ʿAbd-i ʿİzzī ḥikāyesindeki ḥāl

156 İzdiyād etdi luṭf-ı nā-yābı
Hudebiyye çehindeki ābı

157 Edip iʿcāzını yine teʾyīd
Mużmaḥill oldu mekr-i siḥr-i Lebīd

158 Yā bu muʿciz ki şöhret-ārādır
Emr-i ʿālī vü sırr-ı vālādır

(157a) teʾyīd : temhīd Ü.

159 Olıcaḳ şevḳet-i nebiyy-i saʿīd
Yaʿni günden güne hemīşe mezīd

160 Düşüp āteş netīce bu vehle
Ḫān (ü) mān-ı şaḳiyy-i Bū Cehl'e

161 Zār u bīmār olup żalāletden
Oldu dem-beste dil melāletden

162 Ġayrı bir kāre bulmayıp miknet
Etdi bu ḥīleyi ṭumānīnet

163 Ḥafr edip etdi ḥīlesin taḥḳīḳ
Pes-i derde nühüfte biʾr-i ʿamīḳ

164 Bilir idi bu deʾ b-i vālāyı
Geh ʿiyādet ederdi merżāyı

165 Yaʿni geldikde ol Resūl-i Ḫudā
Ola üftān derūnuna ḥāşā

166 Marażın gūş edip o Faḫr-i cihān
Oldu Bū Cehl'e ʿizzet ile revān

167 Olıcaḳ ḳurb-i bābına vāṣıl
Oldu peyk-i Cenāb-ı Ḥaḳ nāzil

168 Vaḥy ile ḥāl-i biʾri etdi beyān
Ricʿat etdi o server-i ẕī-şān

169 Ṭuyıcaḳ Bū Cehil o ḥāli tamām
Daʿvet ü iʿtizāra etdi ḳıyām

170 Sürʿat ü dehşet-i mükerrerden
Ẕāhil oldı çeh-i müzevverden

171 Sürʿat ile olur iken pūyān
Oldu ḥafr-i ḥafīrine ġaltān

(160b) (ü) - Ü, Tezkire. (169a) O : bu Ü.

172 Ne ʿaceb nuṭḳ-ı pākdir bu kelām
Ki demiş şāʿir-i bihīn-ilhām

173 حافر البئر في طريق وليه
واقع فيه لا محالة فيه

174 Yine bir gün o bed-gümān-ı ʿanūd
Ḥarem-i Mekke'de ederdi ḳuʿūd

175 Gördü kim mefḫar-i be-her dü serā
Şuğlü vardır ṣalāt ile tenhā

176 Eyledi mekr ü ḥīlesi ḫalecān
Ḳaṣd edip cānibine oldu revān

177 Ṭarfına oldu olmadı o yaḳīn
Ricʿat-i ḳahḳarile döndü laʿīn

178 Ṣorup emsāli bir ağızdan hep
Dediler fesḫ-i ʿazme n'oldu sebep

179 Dedi kim vardığımda etdi ẓuhūr
Nārdan bir ḥafīre-i maḥfūr

180 Bu ʿalāmet ṭarīḳ-ı redd oldu
Baña ḫandaḳ netīce sedd oldu

181 Ḳatı çoḳ ecniḫa ẓuhūr etdi
Pīş ü pesden geçip mürūr etdi

182 Her ne çend eyledimse ḳaṣd-ı vefīr
Etdi bunlar ʿazīmetim tedmīr

183 Olıcaḳ ḥıfẓ-ı Ḥaḳ ẓahīr ü muʿīn
Neye ḳādir ḥasūd-ı bed-āyīn

184 Ḳaderiñ tīri saʿy ile dönmez

(173)" Velisinin yoluna kuyu kazan, şüphesiz ona düşecektir." (176b) cānibine : cānına çün Ü.

Bir çerāğı yaḳınca Ḥaḳ sönmez

185 Saña besdir bu muʿciz-i ekmel
Yaʿni kim ḥarb-i Dūmetü'l-cendel

186 Ḥāfıẓı Ḥaḳ'dır o şehiñ her cā
Aña kem-bīn olur ḳarīn-i cezā

187 Nola olsa helāk olur mu baʿīd
ʿĀṣ u Esved "Ṭalāṭıla" ile Velīd

188 Ne güzel nuṭḳ-ı pākdir bu edā
Gül-i Ṣad-berg'de demiş Yaḥyā

189 *Nūr-ı çeşm-i cihāndır o ḥabīb*
Bed -naẓar eyleyen olur aʿmā

190 *Pāyına sürmeyen yüzün ey dil*
Başdan ayağa cürm olur ḥaḳḳā

191 *N'ola elden çıḳıp olursa helāk*
Daʿvetinden ibā eden cühelā

192 *Her ki olmaz muṭīʿ-i emr-i Resūl*
Maẓhar-ı ḳahrı eyler anı Ḫudā

193 Emr-i ḥarb-i Tebūk edince ẓuhūr
Etdi bu muʿciz-i sütūde mürūr

194 Eyledi ol Resūl-i Rabb-i muʿīn
Emr-i bād-ı vezīdeni taʿyīn

195 Maḥż-ı luṭfu degil mi inʿāmı
Māder-i Bu Hüreyre islāmı

(!87b) Kelimenin imlāsı " طلاطله"şeklindedir. Okunuşunda tereddüt ettiğimiz için buraya metindeki gibi yazılmıştır. Kelime Ü'de طلا biçimindedir. (189-192) Taşlıcalı Yaḥya'nın böyle bir şiirinin olduğundan Bursalı Mehmed Tahir Efendi bahsetmektedir: "Eserlerinin en meşhuru ahlak ve tasavvuftan bahseden mesnevi tarzında olan *Gencine-i Rāz* 'dır. *Şāh u Gedā*, *Gülşen-i Envār*, *Yūsuf u Zelīha*, *Nāz u Niyāz*, *Usūl-nāme* unvanlarını taşıyan manzumeleriyle *Gül-i Sad-berk der Mu'cizāt-ı Enbiyā* şiirindeki kudretinin delilidir." Osmanlı Müellifleri, 2. C. İstanbul 1972, s.434.

196 Biri de muʿciziñ bu emr-i ḫaṭīr
Sereḳa töhmetinde nuṭḳ-ı baʿīr

197 Müttefiḳdır bu muʿciz-i bāhir
O rivāyet ki ḳavl-i Ḥanzele'dir

198 Eyleyip böyle bu sözü taḥḳīḳ
Ki demiş ol ṣadūḳ u ʿadl ü ṣadīḳ

199 Bu eserden verip bu güne ḫaber
Dedi bir gün cenāb-ı Peyġamber

200 Reʾsime ḳoyup ʿizzet ile yedi
بارك الله فيك denmiş idi

201 Luṭf-ı tesīr-i dest-i pākinden
Görmedim hīç ṣudāʿ rencin ben

202 Olsa bir ʿārıżayla dil rencūr
Farażā bir vecaʿda etse ẓuhūr

203 Mesḥ edince giderdi hep serden
Yed-i pāki ṭoḳunduġu yerden

204 Eyleyip muʿciz-i nigāhı devā
Zahm-ı çeşm-i fütāde buldu şifā

205 Yā İlāhī be-nūr-ı feyż-i suḫan
Eyle luṭfuñla dīdemi rūşen

206 Nūr-ı pāk-i ḥabīb ḥürmetine
O Resūl-i necīb ḥürmetine

207 Muʿcizāt-ı şerīfi ḥürmetine
Zāt-ı pāk ü laṭīfi ḥürmetine

(196a) Sereḳa : سرقنه Ü. (198b) ṣadūḳ : ṣıdḳ Ü.(200b) "Tanrı seni tebrik etsin". Karşılaştırınız, Hadis: Nesaʾī, Cenaiz 44, 115; Ahmed b. Hanbel, l: 201,5: 9, 38, 68; El-Buhari, Tefsir, sure 5, 3.

208 Dīdemi bī-naʿīm-i nūr etme
Medediñden bu zārı dūr etme

209 Eyleyip ʿizz ü niʿmete muʿtād
Eyle ḳahr u ġumūmdan āzād

210 Maʿṣıyetkār-ı zārı redd etme
Der-i luṭfuñ ḫazīne sedd etme

211 Hevl-i maḥşer zamān-ı ḥayretde
Yevm-i ẕilletde vaḳt-i fikretde

212 Meded eyle meded ʿināyet ḳıl
Defʿ-i dil-tengi-i ḳıyāmet ḳıl

213 Bārgāhıñda cümle ey Ḳayyūm
Nīk ü bed kār u ḥālimiz maʿlūm

214 Ne ʿibādet ne emr-i ṭāʿat var
Dürlü dürlü nice ḳabāḥat var

215 Dilde bār-ı girān-ı renc-i ʿanā
Serde derd-i ḫayāl-i fikr-i sivā

216 Destimiz hep dırāz olur nedeme
Pāyımız cürme o leyyīn ḳademe

217 Ḳalbimiz çāh-ı fikr-i manṣıb u cāh
Dīdemiz dūr-bīn-i cürm ü günāh

218 Nuṭḳumuz vaḳf-ı gūy-ı çūn u çerā
Ṭabʿımız bend-i ḫ^{v}āhiş-i dünyā

219 Dīde pür-ḫ^{v}ab-ı künc-i ġafletdir
Bu'l-heves nefs ise ḳıyāmetdir

220 Ecel-i müddet olmada dāḫil
Hevesin toḫmun ekmede yine dil

221 Nefs-i bed-ṭıyne kendi kārında
ʿÖmrümüz cū gibi güẕārende

222 Bu revişler ʿaceb temāşādır
Bu heves dem-be-dem ne sevdādır

223 Ne belādır ḫayāl-i müstaḳbel
Şeb-i yeldā-mis̱āl ṭūl-i emel

224 Yed-i vicdāndan naṣīb gitmez
Rızḳ-ı maḳsūm infikāk etmez

225 Ḥubb-ı cāh ile serde rāḥat yoḳ
Dilde bir zerrece ḳanāʿat yoḳ

226 Beni ey nefs eyleme taḫdīş
Edeyim zātıñı biraz teftīş

227 Diñle daʿvī-i ṣıdḳı müstaḥkem
Edeyim ben seni miyāna ḥaḳem

228 Sensin ol bir cenīn-i müstehcen
K'eyledin raḥm-i māderi mesken

229 Bir zamān sāde levḥ-i dil-ḫāne
Bir zamān ise rūḥa bīgāne

230 Olmuş iken netīce sen ol gāh
Ẓulümāt-ı s̱elās̱eden āgāh

231 Seni iḫrāc edip saʿādet ile
Ḳoydu mehd-i ẓuhūra ʿizzet ile

232 Enfüs-i rızḳın edip āverde
Etdi şīr-i keremle perverde

233 Toḫm-ı kişt-i ḫayāl iken mes̱elā
Şecer-i ḳaddiñ eyledi ber-pā

234 Ceste ceste verip teraḳḳīler
Etdi ṣad gūne niʿmete maẓhar

(227a) ṣıdḳı müstaḥkem : ṣıdḳımı muḥkem Ü. (231a) saʿādet ile : ʿināyet ile Ü.

235 Eylesin deyü luṭfa istīnās
Ḳodu mecmūʿa-i vücūda ḥavās

236 Etdi sīne ʿanāṣırı gūyā
Çār evrāḳ-ı nüsḫa-i kübrā

237 Sīne ḥikmetle bir kitāb oldu
Bu ḥavās ile penç bāb oldu

238 Cüst (ü) cū olsa anda ḥikmet-i Ḥaḳ
Bulunur her faṣıl varaḳ-be-varaḳ

239 Deheniñ ḥoḳḳa-i beyān etdi
Nuṭḳ u taʿbīri tercemān etdi

240 Sīneñi eyledi ḫazīne-i nūr
Ḳalb-i pākiñ defīn-i genc-i umūr

241 Ḳalbi ʿilm ü irāde kān etdi
Seriñi ʿaḳla āşiyān etdi

242 Nefsiñi ḳıldı māye-i idrāk
Fikriñi ḳıldı ḳābil ü derrāk

243 Ḳomadı bir ḳuṣūr-ı kesb-i kemāl
Etdi bir bir netīce istikmāl

244 Hep rıżā-yı şerīfin etdi beyān
Ḳomadı iʿtizāre şeyʾ-i nihān

245 Verdi miknet zamān-ı ṣıḥḥatde
Vüsʿat ü fırṣat u selāmetde

246 Görelim n'işlediñ sen ey bī-zād
Mütecāsir ġarīb-i sifle-nihād

247 Vaḳt-i feyż-i dem-i icābetde
Bendelik eyleyen ticāretde

(237b) bāb : tāb Ü. (238) (ü) - Ü, Tezkire.

248 Künc-i ğafletde i'tiyādıñca
Nevmeler eylediñ murādıñca

249 Eller oldukça nā'il-i feyeżān
Ġaflet etdi seni tehī-dāmān

250 Bu ne ğaflet bu ne ḥamāḳatdir
Böyle kārıñ ṣoñu nedāmetdir

251 Ġayrı yoḳdur bu kāre bir çāre
Yapışıp dāmen-i mededkāre

252 Rabṭ-ı ḳalb et şefā'at-i pāke
Meded-i şāh-ı taḫt-ı لولاك'e

253 Çāre yoḳdur o şāhdan ğayrı
Yoḳ meded ol penāhdan ğayrı

254 Eger eylerse cūduna maẓhar
Keremi kārıña yeter artar

255 Kerem eylerse ger şeh-i لولاك
Saña ferdā çi germ ü serd çi bāk

256 Saña eylerse ger o ḥüsn-i naẓar
Ḫavf yoḳdur o rehde zerre ḳadar

257 Pādişāh-ı serīr-i merḥametā
Çāre-perdāz-ı ehl-i ma'ṣıyetā

258 Nigeh-i luṭf u 'āṭıfet eyle
Sālim-i zāra merḥamet eyle

259 Rūz-ı maḥşerde vaḳt-i ḥācetde
Ḥālet-i ḥayret-i ḳıyāmetde

260 Olduğunda dü dīde pür-ḳaṭarāt
Cān dil-teng-i vaḥşet-i 'araṣāt

(256) ger o : eger Ü. (257a) pādişāh-ı : pādişāha Ü.

261 Yāverim ol meded naṣīrim ol
Meded ol günde dest-gīrim ol

262 Iżṭırābım zamānı zār etme
Beni maḥşerde dil-figār etme

263 Zār u muḥtācıña 'ināyet ḳıl
Bize ol günde sen şefā'at ḳıl

264 Ravża-i pākiñe cenāb-ı Vedūd
Rūz ü şeb eylesin hezār dürūd

265 Ede ol ḫıṭṭaya be-rūz-ı ḳıyām
Melek ü ins ü cin ṣalāt u selām

266 Ḳabr-i pākine ola bī-ğāyāt
Ṣalavāt-ı şerīf ü teslīmāt

11

Ḳaṣīde-i Beççe Der-sitāyiş-i Ebu'l-beşer Ādem ṣalla'llāhu te'ālā 'aleyhi ve sellem ve 'alā nebiyyinā Muḥammedin ilā en yetemedde

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Elā ey cedd-i a'lā-yı gürūh-ı nev'-i insānī
Nebiyy-i aḳdem-i ṣāfī Ṣafiyy-i Rabb-i Ḥannānī

2 Şeh-i evreng-i sırr-ı 'allemü'l-esmā olup oldu
Sezāvār-ı sücūd-ı ḳudsiyān ol nūr-ı Raḥmānī

3 Muḫāṭab oldu çün يا آدم اسكن انت emriyle
El üstünde ṭutardı ḳudsiyān ol zāt-ı zī-şānı

11 M 7a, T1 8a, - T2, Ü 19a. **(başlık)** - T1, Ḳaṣīde-i Beççe Der-sitāyiş-i Ebu'l-beşer Ādem Ṣafiyyu'llāh ṣalavātu'llāhu 'aleyh M. (1b) Rabb-i : Rabb ü T1. (3a) "و قلنا يا آدم اسكن انت و زوجك الجنة و كلا منعا رغدا : Ey Adem! Eşin ve sen cennette kal, orada olandan istediğiniz yerde bol bol yiyin,...dedik". Kur'an: 2 / 35 ve 7 / 19.

4 Sa'ādetle te'āṭus eylediginde olan oldur
Ḥicāb-ı يرحمك ربك حميد ḥamd-i Sübḥānī

5 Muḳaddem ḥāmid-i Maḥmūd muḳaddem tā'ib-i Ġaffār
Olup oldu sa'ādet burcunuñ mihr-i dıraḫşānı

6 Nigāh-endāz-ı çeşm-i raḥm olup zürriyyetine ol
Olur rūz-ı ḳıyāmetde delīl-i nev'-i insānī

7 Temāşā-yı cemāliñ Ḥaḳ müyesser eyleyip yarın
Mülāḳat ede cennetde bizim ile o sulṭānı

8 Nebiyy-i aḳdemidir ḥażret-i Bārī te'ālānıñ
Olur elbet recāsından ḳabūlu'llāha erzānī

9 Yeter evlādıña ḳalben teveccüh eylemek bir kez
Ümīd oldur göre andan dil-i nālān iḥsānı

10 Nigāh-ı iltifātından umarız etmeye maḥrūm
Ede zürriyyetinden Sālim'e luṭf-ı firāvānī

11 Ki ya'nī dest-gīr ola bize yarın Ṣafiyyu'llāh
Benim evlādımı 'afv et diye ol mekrümet kānı

12 Taḥiyyāt u selām olsunhemīn ol ẕāt-ı 'āliye
Kim oldur aḳdem ü evvel nebiyy-i Rabb-i Ḥannānī

12

Der-sitāyiş-i Cenāb-ı Ṣafiyy-i Ṣāfī-dem ṣalla'llāhu 'aleyhi ve sellem

---

(4b) " Merhameti bol olan Rabbin sana merhamet eder". (7a) Ḫudā iḥsān ede yarın temāşā-yı cemāliñi M, T1. (8a) aḳdemidir : aḳdemisiñ M, T1. (b) olur: olup M. (9a) evlādına: evlādıña M, T1. (10a) iltifātından : iltifātıñdan T1. (b) ede : eder M. (11b) diye ol mekrümet : deyüben ol kerem M, deyüben mekrümet T1. (12b) Rabb-i : Rabb ü T1.

12 - M, - T1, T2 15a, - Ü. (Tenkitli metnimizde ünlüleri ünlü uyumlarına uygun olarak yazdığımız halde, bu manzumedeki kafiye mecburiyeti sebebiyle son sesleri dar düz ünlü ile yazmak zorunda kaldık. Sālim Efendi, kafiye ve vezin mecburiyeti ile bazı kelimelerin ol ınuşunda da tasarrufta bulunmuş: (51b) dühūr > deyhūr, (75) Çīnever > Çīnūr, (94b) semender > semendūr.)

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Verince emr-i vücūda irāde destūrı
O emr gūş ile geldi vücūda me'mūrī

2 Döşendi zülfe-i ṭuğrāsı kāf-ı kāfīniñ
Kemāl-i ḳudret-i Ḥaḳḳ'ıñ yazıldı menşūrı

3 Göründü beyżası nūnuñ feżā-yı ḫilḳatde
Açıldı genc-i vücūduñ defīn-i mestūrı

4 Edince 'ālem-i nāsūtu ḳudrete mir'āt
Göründü ḳal'a-i lāhūt-ı vaḥdetiñ sūrı

5 İrāde oldu hüveydā çü āferīnişde
Yapıldı cevher-i 'aḳlıñ ḫamīretü'n-nūrı

6 Vücūda ẓarf edip 'aḳlı ḥakīm-perverişi
'Umūma ḳoydu bu imkān-ı ḫāṣṣ-ı maḥṣūrı

7 Mücerredāt-ı mücerred 'anāṣırıñ rūḥu
Edince maḫzeniniñ ḫārisi vü gencūrı

8 Sirişti naḫl-i vücūd u baḳıyye naḫl oldu
Edince devḥa-i feyżiñ ẓuhūr bākūrı

9 Ḳurunca pādişeh-i istiṭā'a dīvānı
Çalındı mebde'-i büngāh-ı fıṭratıñ ṣūrı

10 Ḳalemle levḥa arada eder iken taḥrīr
Murād-ı ġayr-ı teḫālüf-pezīr-i me'mūrı

11 Bulundu ḫayl-i gürūh-ı sipāh-ı rūḥ mevcūd
Yedinden aldı Ṣanī''iñ vücūd-ı memhūrı

12 Zemīni ins ile doldu ḥażā'ir-i Ḳuds'üñ
Cihānı eyledi leb-rīz ḥikmetiñ nūrı

13 Görünmez oldu feżāsı ṭalī'a-i rūḥuñ
Beden çekince miyāna ḥicāb-ı zenbūrı

14 Bıraḳdı sāḥile deryā-yı maḳderet bir dür
Edince heybet-i ʿayn-ı celādeti zūrī

15 O nūr-ı pāki ḳodu keffe-i terāzūya
Ḳılınca vezni irāde żamīr-i uṣṭūrı

16 Bu keffe etdi ḥażīż-i esās-ı dehre nüzūl
O keffe eyledi Miʿrāc-ı Beyt-i Maʿmūr'ı

17 O nūru eyledi mirʾāt-ı ʿālem-i ceberūt
Göründü her ṣuveriñ hep vücūh-ı mesṭūrı

18 Vücūdu ol naẓar-ı kīmyā-eṣer etdi
Bir aḥżar-āyine pākīze-cevher-i ṣūrı

19 Edip o gevher-i pāki celāline der-pīş
Eritdi tāb-ı mehābet çü şemʿ-i kāfūrı

20 İẕābe etdi celādet o gevheri cümle
Buḫār u keffi nümāyān edince tennūrı

21 Buḫārı etdi semāvāt u keffi arż-ı bihīn
Miyāh-ı meymenetinden biḥār-ı mescūdı

22 Firāze eyledi tāb-ı ḥarāreti sürʿat
Selāma ṭurdu ʿanāṣır görünce bu nūrı

23 Göründü nūru o ẓulmetde āfitāb gibi
Miṣāl-i mūy-ı sefīd-i siyāh-ı semmūrī

24 Ṭavāf ederdi o nūru melāʾik ü ervāḥ
Eder degil iken ervāḥımız bu ḫākşūrı

25 Duyuldu nükte-i kenz-i ḫafīde bir maʿnā
Olunca nüsḫa-i ʿālem vücūd-ı manẓūrı

26 Açıldı zeyl-i nihān-perde-i tecelliyyāt
Ẓuhūra geldi vücūduñ binā-yı maʿmūrı

27 Edip ḫamīre-i pākin siriştꞌ-i dest-i ḳader
Tamām yapdı yoğurdu vücūd-ı mezkūrı

28 O ʿarsagehde ẓuhūr etdi bir cesed ammā
Ne idi bilmedi kimse bu rāz-ı mestūrı

29 O ʿarṣagehde hezārān şuhūr ile ṣad sāl
Tevaḳḳuf etdi o ḳālıb verince destūrı

30 Egerçi ṣūret-i ẓāhirde bir şebaḥ idi līk
Mezūr-ı ṣaff-ı melāʾikdi cism-i bihbūdı

31 Bedīʿ-i ṣunʿ-ı Celīl-i ġarībetü'l-āṣār
Şu rütbe yapmış idi ol vücūd-ı mezbūrı

32 Nücūmu vālih ederdi o aḥsen-i taḳvīm
Görünce rūyunu saʿd oldu cümle maḥẓūrı

33 Müsebbiḥān-ı felek etdiler bütün tekbīr
Duyunca ṣunʿ-ı Ḫudā'dan bu sırr-ı meʾṣūrı

34 Ṣadā-ı naʿra-i الله اكبر etdi ẓuhūr
Menāresinde vücūduñ görünce bu nūrı

35 Meger ki geldi vücūda o mürsel-i aḳdem
Binā-yı biʿṣet ü baʿṣiñ esās-ı maʿmūrı

36 Teʿāṭus eyledi bīdār oldu ḫᵛābından
Ḳuruldu leyle-i mevlūd-ı Aḥmed'iñ sūrı

37 Getirdi rūḥ gelince o sūra bir ḥulle
Ki çār şemsesi idi ʿanāṣır-ı ṣūrī

38 Vücūda geldi çü mikrāṣ-ı lā'dan ol ḥulle
Anıñla eyledi ilbās o ẕāt-ı meşkūrı

39 Biri birine girip tehniyet içün ervāḥ
Suʾāl edindigi demde o ẕāt-ı pür-nūrı

40 Bu gūne eyledi tavṣīf hātif-i ġaybī
Budur o ḥażret-i Ḥaḳḳ'ıñ nebiyy-i mağfūrı

41 Ki kendi ḳudret-i pākiyle eyledi īcād

Bu gūne oldu muḳarrer s̱enā-yı meşhūrı

42 Nebiyy-i pāk-ḳadem ya'ni ḥażret-i Ādem
Ṣafiyy-i ṣafi-i dem Nūr-ı ḥażretiñ Ṭūr'ı

43 Ebu'l-beşer ve ūlü'l-ḳadr peyġamber
Ki cümle esved ü aḥmer o ḥażretiñ pūrı

44 Münīr-i bārıḳ-ı mişkāt-ı maşrıḳu'l-işrāk
K'iżā'e etdi o nūr āyet-i نور على نور 'ı

45 Güzīde nūr-ı Hüdā'dır kim eyledi tems̱īl
Delāle ṭıynesine bu delīl-i meysūrı

46 Maḥall-i "'urve-i vüs̱ḳā"dır ol Ṣafiyyu'llāh
Cenān-ı pāki Medīne cenābıdır sūrı

47 Zücāce zeyt ile mıṣbāḥın eylemiş şecere
Ṭalī'akāri-i mişkāt olunca maḥṣūrı

48 İşāret oldu ḥavāssa edille-i ḫamse
Edince bāṭını ẓāhir bu sırr-ı mestūrı

49 Bunuñla ḳuvvet-i 'aḳliyyede bedīd oldu
Çü ḫūrd-bāz iken ṣubḥ-ı şām-ı deycūrı

50 Odur o maḫzen-i esrār-ı 'ālem-i melekūt
Ki 'arş edindi ḥaḳīḳat o Beyt-i Ma'mūr'ı

51 Vedī'a eyledi nūr-ı Muḥammedīyi aña
Münevver etdi şu'ā'ı zemīn ü deyḫūrı

52 O nūru eyledi miḥrāb-ı secde-i ikrām
Ki secde eyleye aña mes̱āb u me'cūrı

(43a) vezin bozuk. (44b) " نور على نور يهدى الله لنوره من يشاء : Nur üstüne nurdur. Allah dilediğini nuruna kavuşturur." Kur'an: 24 / 35. (46a) "فمن يكفربالطاغوت ويؤمن بالله فقداستمسك بالعروةالوثقى: Putları inkar edip Allah'a inanan kimse, kopmak bilmeyen sağlam bir kulpa sarılmıştır". Kur'an: 2 / 256 ve 31 / 22.

53 Melā'ik eyledi ser-cümle secde-i ta'ẓīm
Bu emriñ olduğu demde gürūh-ı me'mūrı

54 O emre etmemiş İblīs iṭā'atin der-pīş
Anıñçün oldu Ḫudā'nıñ recīm ü menfūrı

55 Ḥasedle māric-i aṣliyyesinde vardı bu nār
Ki etdi müşte'il āḫir şerāre-i şūrı

56 Sa'ādet olmayıcaḳ ser-nüvişte kār-ı ezel
Ne 'ilm-i münci'-i şerdir ne zühd-i ṭayfūrī

57 Ḫalel-pezīr-i melāḥat eder mi hīç şemsi
Cihānda şebpereniñ olmamağla manẓūrı

58 Ne rütbe olsa celī menzil-i cihān manẓūr
Neẓāre eyleme mümkin mi dīdeniñ kūrı

59 Cenāb-ı Ḥaḳḳ k'ide bir ẕāt-ı pāke tevḳīri
Ne mümkin eylemek aña neẓāre-i ḥūrī

60 Gözü çıḳar aña böyle baḳan la'īn ü bediñ
Olur nişestesi āḫir ḥafīr-i maḳhūrī

61 Hemīşe dūr olur ol dergeh-i mu'allādan
Bu vaḳt-i nā-mütenāhī-i ḥasret-i dūrī

62 O bārgehde yeri yoḳ tekebbürüñ zīrā
Netīce sevmez o nūru'ṣ-ṣudūr mağrūrı

63 Budur o ṣāfi-i ṣāfī-ḳadem ki ḥażret-i Ḥaḳ
Vücūd-ı pākini etdi esās-ı ma'mūrī

64 Cinānı eyledi mesken o ẕāt-ı muḥtereme
Ki anda ede ṣafālar o ḥażretiñ nūrı

65 Miyān-beste bütün ḳulluğundadır ġılmān
Maḳām-ı ḫidmet-i pākinde ṣaf-be-ṣaf ḥūrī

66 Firāşı Sündüs ü zer-beft firāş-ı istebrıḳ
Ḳuṣūru ḳaṣr-ı mücevher binā-yı billūrī

67 Gezerdi ẕāt-ı şerīfiyle ḥażret-i Ḥavvā
Cinān içinde ser-ā-ser ḳuṣūr u maḳṣūrı

68 Budur o ṣunʿ-ı ṣanīʿ-i kemāl-i ünsiyyet
Kim oldı cevher-i ṣulbüñ vücūdu gencūrı

69 Bu resme gūş edicek semʿ-i pāk evṣāfın
Ḳodu miyāne-i fikre bu raḳḳ-ı menşūrı

70 Suṭūr-ı pākini ḳıldı derūna naḳş ḥacer
Görünce ṣafḥa-i dilde bu ḫaṭṭ-ı mesṭūrı

71 Kemāl-i naʿtını gördükde bildigim yoḳdur
Bu kār-ı mekrümet içre şerīk ü berḫūrı

72 Yapışsa zeyline şāyeste ṣaf-be-ṣaf evlād
Görünce zāl-i felekden veḫāmet-i zūrı

73 Teşebbüs̱ etmege ẕātı ḳadar penāh olmaz
Ki ibtidā aña vażʿ oldu ḥażretiñ nūrı

74 Nebiyy-i aḳdem-i baʿṣā şefīḳ-ı evlādā
Eyā cenāb-ı Ḫudā'nıñ Resūl-i meşhūrı

75 Sen ol şehenşeh-i rāmūzsun ki Ḥaḳḳ etdi
Vücūd-ı pākiñi esrāra rāh-ı Çīnūr'ı

76 Lisān-ı pākiñi mecmūʿa-i ḥurūf etdi
Deriñe yüz süregeldi luġāt-ı cumhūrī

77 Muʿallim-i sebaḳ-ı sırr-ı ʿallemü'l-esmā
Oḳutdu cevher-i ẕātıña naẓm u menṯūrı

78 Ḳaṣīʿ-i ḳaṣʿaya varınca eyledi taʿlīm
Ḳabīl-i żamme vü fetḥa gürūh-ı meksūrı

79 Müyesser etdi teheccīyi رب يسر 'den
Olunca ebcede maẓhar o ṣadr-ı pür-nūrı

(79a) " Tanrım, kolaylaştır.".

80 Olup muḫāṭabı يا آدم اسكن انت emriyle
Taʿallüm etdi münādī nidā vü meʾmūrı

81 Żamīr-i pākini bir ḳıblegāh ḳılmış
Döner o semte cihānıñ cebīn-i pür-nūrı

82 Bu rūzgārda ṣad germ ü serd seyr etdik
Bilirseñ ʿālem-i vaṣlı ġumūm-ı mehcūrı

83 Benim o rū-siyeh ebnā-yı ḥażretiñden kim
Edip s̱enā-yı şerīfiñde bez̠l-i maḳdūrı

84 Egerçi gūyu dırāz eyledim ġarażı ammā
Beyān eylemedir ḥāl-i ṭabʿ-ı maḥrūrı

85 Bu oldu ʿādet-i dīrīne ḫānedānıñda
Sevindirirdi Süleymān keremle geh mūrı

86 Ne deñlü aḥḳar u ednā isem de sulṭānım
Degil miyim seniñ ʿırḳ-ı şerīfiniñ pūrı

87 Penāh-ı merḥametiñe bir ʿarż-ı ḥālim var
Eger ki iẕn-i şerīfiñ verirse destūrı

88 Benim o lerze-ber-endām-ı vaḥşet ü ekdār
Ki cāna yetdi hümūm-ı küdūret-i dūrī

89 Felek ayırdı beni yār-ı ġār-ı pākimden
Ziyāde eyledi kesr-i derūn-ı meksūrı

90 Benim ol münkesirü'l-bāl-i dühūr-ı ḥasret
Ki özledim yine ehl ü ʿıyāl-ı mehcūrı

91 Benim ol ḫaste-i nādir-ʿilāc kim firḳat
Fuʾāḳ-ı ye's ile işkeste etdi ḫancūrı

92 Ṭabīb-i ḥāzıḳ-ı feyż-āşinā-yı luṭfuñla

(80a) Nüshada "Taʿallüm etdi münādī nidā vü emr ü meʾmūrı" şeklindedir. (92a) āşinā : Nüshada "āşiyān" şeklindedir.

Görür müsüñ ʿacebā bu şikeste rencūrı

93 Be-her gün oldu suʾāl-i suʾāl-i semt-i vaṭan
Ṣudūr-ı ʿillet-i ṣadra delīl-i maṣdūrı

94 Miyān-ı āteş-i firḳatde eylerim her şeb
Daḳīḳa-perveriş-i ṣanʿat-i semendūrı

95 Ḳırıldı şīşe-i ḫāṭır kened ḳabūl etmez
Miṣāl-i kāse-i işkeste-bāl-i faġfūrī

96 Tevessül eyledim Allāh'a naʿt-i pākiñle
Ümīddir ki yabānda ḳomaz bu mehcūrı

97 Be-nūr-ı pāk-i Muḥammed emīn ü sālim ola
Gürūh-ı gerd-i kederden cebīnimiñ nūrı

98 Viṣāl ede şeb-i hicrānı rūz-ı iḳbāliñ
Sevindire keremiñ bu şikeste meksūrı

99 Verip yem-i kedere feyż-i inşirāḥ sükūn
Ḥaṣīre döne o baḥr-i felāke dürdūrı

100 Edip nevāl-i naʿīmiñ dile telāfīler
Ḫalāṣ ede bu ġamından o zār-ı maġdūrı

101 Revān-ı pākiñe olsun revān be-her sāʿat
Cenāb-ı ḥażret-i Ḥaḳḳ'ıñ dürūd-ı meşkūrı

13

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Cāmiʿ iken enfüs ü āfāḳı sırr-ı evliyā
Arasañ anda bulunmaz yine ẕerre mā-sivā

2 Pertev-i envār-ı Ḥaḳ'dan ser-bülend-i feyż olan
Bir dem olmaz ẕerreveş şems-i ḥaḳīḳatden cüdā

(95a) Kelimenin imlası "كند" şeklindedir.
13 - M, - T1, T2 18b, - Ü.

3 Berzaḫ-ı cāmiʿ gibidir ʿālem-i ṣūret hele
Evvel ü āḫir iki deryāya beñzer gūyiyā

4 İltifāt etdikde bu baḥrıñ olur ẓāhir ebed
Tā ezelden böyle icrā eylemiş ḥükmün ḳażā

5 Rūzgārıñ ḥālidir deryāda nevʿ-i ıżṭırāb
Ḳulzüm-i ḳudret sükūn üzre telāṭum nā-āşnā

6 Ḥavż deryā-beççedir ammā yine deryā degil
Anıñiçün olmada ḥaddince mevci rū-nümā

7 Vech-i arżıñ zīneti cümle sipihriñ ʿaksidir
Gör ki bu āyīnede ṣūret ne yüzdendir saña

8 Ṭāʾir-i evc-i ḥarīm-i rāḥat eyler ādemi
İki perdir murġ-ı rūḥa bāl-i teslīm ü rıżā

9 Bezm-i iḳbāliñ nigāh etmez fürūzān şemʿine
Pertev-i şems-i ḥaḳīḳatden olanlar pür-rıżā

10 Çünki aṣlı kāʾinātıñ iki ḥarf olmuş anıñ
Ḳāle gelmez ebced ü zāʾirçesi yoḳ muṭlaḳā

11 Ṣūret-i ẓāhirde lafż-ı كن idi mesmūʿ olan
Līḳ kimler istimāʿ etmiş bilinmez ḥāliyā

12 Semʿ-i aṣlīyi edenler gūş dünyāya miṣāl
Fi'l-aṣıl taʿlīm-i ḳaṣd etmek gerekdir gūyiyā

13 Ṣūret-i ẓāhir ki bir mirʾāt-ı ḳudretdir anıñ
Şekl ü timṣāli olur rāʾīye elbet rū-nümā

(11a) " و إذا قضى أمرا فإنما يقول له كن فيكون " : O, bir işin olmasını dilerse, ona ancak ol der ve olur." Kur'an: 2 / 117 ve 3 / 47, 59, 6 / 73, 7 / 144, 15 / 98, 16 / 40, 19 / 35, 36 / 82, 39 / 66, 40 / 68.

14 Āsiyāb-ı nüh felek meyl-i irādet üzredir
Añla bu sırr-ı daḳīḳı bundadır sırr-ı Ḫudā

15 Mā-ḥaṣal esrār-ı Ḥaḳḳ olmaz nihān aṣḥābına
Her kes almış vüs'atince ḥiṣṣesin ser-tā-be-pā

16 'Alleme'l-esmā ile ikrām u i'zāz eyleyip
Eyledi ol ẕātı mescūd-ı gürūh-ı pür-bahā

17 Ḫalḳ edip ḫalḳı niẓāmın buldu cümle kā'ināt
Gāh ṣūret eyledi emr-i ḫalāḳat iḳtiżā

18 Bir güzīde 'abdin istis̱nā edip her bir devir
Ḳıldı anı efser-i انا جعلنا 'ya revā

19 Ḫānedān-ı Āl-i 'Os̱mān'a tecellī eyleyip
Çün ezelden eylemiş luṭf-ı İlāhī'ye sezā

20 Eyledi ol ḫānedān-ı ma'delet-peymāndan
Şimdi bir 'ālī güherle çeşm-i dehri rūşenā

21 Öyle 'ālī-gevher-i kān-ı sa'ādet kim anıñ
Vaṣf-ı pākin yazdı bu gūne debīr-i ḫoş-edā

22 Ḥırz-ı bāzū-bend-i emniyyet ẓahīr-i salṭanat
Neyyir-i evc-i übbehet efser-i fermān-revā

23 Pādişāh-ı heft kişver şehriyār-ı baḥr ü ber
Dāver-i ḫūrşīd-fer şāhenşeh-i nuṣret-livā

24 Mehdi-i devr-i zamān ḳuṭb-ı selāṭīn-i cihān
Ḫüsrev-i ṣāḥib-ḳırān hem-nām-ı faḫrü'l-enbiyā

(18b) " انا جعلناك خليفة فى الارض : Seni şüphesiz yer yüzünde hükümran kıldık." Kur'an: 38 / 26 ve 7 / 27, 18 / 7, 18 / 57, 27 / 86, 29 / 68, 36 / 8. (22b) vezin bozuk.

25 Gevher-i dīhīm-i şevket ḥażret-i Maḥmūd Ḫān
Kim fürūġundan eder çeşm-i ẓafer kesb-i żiyā

26 Ol ki māh u mihrveş her rūz ü şeb olmaḳdadır
Dergeh-i iclāline ṣāhān-ı 'ālem çehresā

27 Ol ki ebr-i himmeti dünyāya olsa ḳaṭra-pāş
Bāġ-ı 'ālemde biter yer yer giyāh-ı kīmyā

28 Ol ki dā'im S̱evr-i gerdūn gelle-i Cedy ü Ḥamel
Terrezār-ı rıf'atinden etmede ra'y u çerā

29 Pās-dār-ı südre-i iclālidir 'izz ü şeref
Ḫāk-rūb-ı dergeh-i iḳbālidir bāl-i Hümā

30 'Āleme ferr ü ṭulū'u maṭla'u'l-envār-ı feyż
Maḳdemi gencīne-efşān-ı ser-i bāy u gedā

31 Ṣıdḳ ile Allāh'a 'āşıḳ bendedir Peyġamber'e
Luṭf u iḥsān etmege ḫalḳa be-ġāyet mübtelā

32 Ḳandı dünyā hep zülāl-i ḫoş-güvār-ı cūduna
Geldi maḫrūrü'l-mizāc-ı faḳr u iflāsa ġınā

33 Ẕāt-ı memdūḥu'ṣ-ṣıfātı bir mücessem nūrdur
Kim o nūruñ 'aynıdır mir'āt-ı sırr-ı Muṣṭafā

34 Ḫalḳı yüz biñ sırra maẓhar etmek ol āyīneden
Şükr-i bī-pāyān u bī-ḥadd kim murād etdi Ḫudā

35 Cūybār-ı tīġı taṭhīr etdi levs̱-i fitneyi
Seyl-i ṣamṣāmı ḫurūş etdi fe-ammā bī-ṣadā

36 Tīġ-ı ḫūn-pālāsı is̱bāt etdi elmās olduġun
Mevc-i āb-ı gevher olmazmış ṣadāya āşinā

37 Eşheb-i iḳbāline mihmīz-i iḳdām eyleyip
Gāh eger olsa şükūh-endāz-ı meydān-ı veġā

38 Nevk-i rümḥü cevşen-i baḫt-ı sipihre tügme-dūz
Barḳ-ı tīġı kişt-i ʿömr-i ḫaṣmdan ḫūşe-rübā

39 Sürse raḫşın ḫaṣmı bād-ı ṣavleti eyler helāk
Şemʿ-i vaḳt-i ṣubḥa ʿAzrāʾīl'dir bād-ı ṣabā

40 Çār yārin rūḥ-ı pāki cevşen-i çār āyine
Ser-penāhı himmet-i merd-i maṣāf-ı لا فتى

41 Açsa bāl ü per ʿuḳāb-ı çeşm-i ḫışmından uçar
Ṭūṭiveş keffü'l-ḫaṣīb-i çarḫdan reng-i ḥınā

42 Nān-ı ḳurṣ-ı mühr-i reʾyinden müdām abdāl-ı çarḫ
Māh-ı nevdir elde keçkūlü olur pertev gedā

43 Bir maḥalde şaḥne-i ḥıfẓı ki ḥükm icrā eder
Eder ol yerde ṣu dībāsıyla āteş iktisā

44 Dāverā dānişverā dādār-ı çāker-perverā
Ey vücūduñ sāye-i Ḥaḳ māye-i ʿizz ü ʿalā

45 Sensin ol şāyeste-i luṭf-ı İlāhī kim seniñ
Ḳıldı teşrīfiñle Ḥaḳ aʿlāya ednāya ʿaṭā

46 Senden evvel çünki ecdād-ı ʿiẓāmıñdan bu nām
Olmadı bir pādişāha zīb-i tāc-ı ıṣṭıfā

47 ʿĀleme bir miṣli nā-mesbūḳ iḥsānın Ḥaḳ'ıñ
Bu kerem ḫūnkārıma ben bildigim eyler edā

48 Pādişāhım sende bu iḳbāl-i rūz-efzūn ki var

(40b) " لا فتى الا علي : Ali'den başka yiğit yokdur."

ان شاء الله rubʿ-ı meskūna olur ḥükmüñ revā

49 Sende ki bu sīret-i maḥmūde var mā-dām kim
Ḫıżr tevfīḳ-ı Ḫudā olur her işde reh-nümā

50 Maḳdemiñle cümle sūr etdi Muḥammed ümmeti
Nikbet ü idbārına aʿdā-yı dīn etdi ʿazā

51 Ḥamdü li'llāh ferr-i teşrīfiñle gördük düşdügün
Tārik-i erbāb-ı fażla sāye-i bāl-i Hümā

52 Ḫalḳ-ı ʿālem herc ü merc-i sebseb-i ḥırmān iken
Nevbet-i kūs-ı ḳudūmuñ çarḫı etdi pür-ṣadā

53 Bu meserretle dimāġ-ı dehr olup ser-şār-ı feyż
Güldü dünyanıñ yüzü gitdi keder geldi ṣafā

54 Gitdi ol günler ki hep erbāb-ı fażl u dānişe
Gösterirdi çarḫ bir sāʿatde biñ naḳş-ı cefā

55 Āfitāb-ı şevketiñ ol gün ki nūr-efşān olur
Mihr-i rūyuñ kāʾināta eyledi bess-i żiyā

56 Ḥākden refʿ eyleyip bu ẕerre-i nā-çīziñi
İltifātıñ ḳıldı ʿayn-ı āfitāba tūtiyā

57 Şemʿ-i cemʿ-i ṭāliʿim luṭfuñ fürūzān eyledi
Baḫtıma Bircīs-i gerdūn etdi sābāş u ṡenā

58 Cedd-i firdevs-āşiyān u vālid-i cennet-mekān
Ol iki müstaġraḳ-ı deryā-yı nūr-ı Kibriyā

59 Vālidim ol ḫānedān-ı devlet ü iḳbālde

(48b) " و قال ادخلوا مصر ان شاءالله آمين : Allah'ın dileğince, güven içinde Mısır'da yerleşin, dedi." Kur'an : 12 / 99 ve 37 / 102, 48 / 27.

Nice eyyām eyledi īḳā vü mişḳāt-ı du'ā

60 Dā'i-i dīrīn peder merḥūmu iḥyā eyleyip
Çünki ḳadrin etdiler hem pertev-i şems-i żuḥā

61 İntisāb ol ḫānedāna oldu mevrūs̱-ı peder
Düşdü iḫlāṣ u 'ubūdiyyet baña himmet saña

62 Sālimā re's-i hümāyūnuñ ṣaḳın taṣdī'den
Ba'd-ez-īn ṭayy-ı suḫan ḳıl kim du'ādır müdde'ā

63 Pertev-i şems-i ḥaḳīḳat tā ki tāb-endāz olup
Melma'-ı nūr ola meclā-yı ḳulūb-ı evliyā

64 Zāt-ı pākin Ḥaḳ ġubār-ı mā-sivādan ḥıfẓ edip
Ola ḫaṣmında fenā meşhūdu cāhında beḳā

65 Müjde-i fetḥ u ẓafer etsin te'āḳub birbirin
Her seḥer bir neyyir-i nuṣret ola ṣūret-nümā

66 Eyleyip re's-i hümāyūn ile efser iftiḫār
Zāt-ı pākiyle mübāhāt eyleye tāc u ḳabā

14

Mes̱nevī-i Zībā Der-Medḥ-i Ḥażret-i Sulṭānü's-selāṭīn Sulṭān Maḥmūd Ḫān-ı Bī-hemtā ebḳāhu'llāhu te'ālā

Mefā'īlün mefā'īlün fa'ūlün

1 Şehenşāh-ı cihān dādār-ı devrān
Süleymān-rütbe 'ālem-gīr-i şāhān

2 Ber ü baḥrıñ hümāyūn-naḫl-i şāhı
Per ü bāl-i Hümā-yı dād-ḫ^{v}āhı

14 - M, - T1, - T2, Ü 19b.

3 Mehābet şu'le-i şem'-i ṣıfātı
Celādet maşrıḳ-ı ḫūrşīd-i ẕātı

4 Fu'ād-ı pākidir şems-i ḥaḳīḳat
Żamīr-i ṣāfı mir'āt-ı iṣābet

5 Hünerdir tīr-keşt-i imtiḥānı
Ẓaferdir çīn-i ebrū-yı kemānı

6 Görüp kūh-ı şükūhun çarḫ u aḫter
'Aceb midir dese الله اكبر

7 Olalı zīb-baḫş-ı taḫt-ı iclāl
'Adūyu ḳıldı ferr-i saṭveti lāl

8 Himem ṣād-āb-ı luṭf-ı bī-dirīġı
Sitem ḫırmen-ḫarāb-ı mīġ-ı tīġı

9 Kemānī ebruvānın ḳılsa pür-çīn
Eder bir tīri fetḥ-i Çīn (ü) Māçīn

10 Yem-i iḥsānı ṣaçsa dehre gevher
Olur ber-bād Genc-i Bād-āver

11 Olaldan cūy-ı şemşīri hüveydā
Edipdir āteş-i āşūbu itfā

12 Selāṭīn-i cihānıñ bī-hemāli
Mekārimkārı maḥmūdü'l-ḫıṣāli

13 Firişte-fer cihānbān (u) melek-ḫū
Hüner-ber şīr-naḫcīr (ü) ẓafer-cū

14 Eyā sulṭān-ı 'ālem faḫr-i şāhān
Vücūduñ oldu ḫalḳa luṭf-ı Raḥmān

15 Cihān olmuşdu pür-şūr-ı küdūret
Mizāc-ı dehre senden geldi ṣıḥḥat

(9b) (ü) : - Ü. (13ab) (u), (ü) : - Ü.

16 Nizā'ı ḳaṭ' edip şemşīr-i ḳahrıñ
Bütün aḳṭāra şāmil oldu naṣrıñ

17 Ḳırıp bāġīleri ṣamṣām-ı tedbīr
Gürūh-ı ḫā'inīni ḳıldı tedmīr

18 Olup feyż-i ḳudūmuñ ile mesrūr
Ḫarāb-ābād 'ālem oldu ma'mūr

19 Nice bī-kesleri luṭfuñ edip şād
Yıḳılmış diller oldu cümle ābād

20 Naẓīriñ gelmemişdir bu cihāne
Ki sensin şehriyār-ı bī-bahāne

21 Velī ibni velī bir pādişehsin
Sipihr-i salṭanatda mihr ü mehsin

22 Edip ẕāt-ı hümāyūnuñ Ḫudā nūr
Cihānı behcetiñle ḳıldı mesrūr

23 Seniñle taḫt buldu baḫt-ı cāvīd
Ḳarīrü'l-'ayn olup re'yiñle ḫūrşīd

24 Felekdir dergehiñde pāsbānıñ
Melek olsa sezā şābāş-ḫ^{v}ānıñ

25 Keremdir ḫān(ü)mān-zīb-i vücūduñ
Çü gevher ḫāne-zād-ı baḥr-i cūduñ

26 Cihān senden ḥayāt-ı tāze buldu
Göñüller şevḳ-ı bī-endāze buldu

27 Saña Ḥaḳ verdi i'cāz-ı Mesīḥā
Ki şer'-i Muṣṭafā'yı ḳıldıñ iḥyā

28 Libāsın emn edip devriñde tecdīd
Felekde etdi 'ālem 'īd-ber-'īd

(25a) (ü): - Ü.

29 Edip tevfīḳ-ı Ḥaḳ maḳṣūduñ is'āf
Cihānı fetḥ edersiñ Ḳāf-tā-Ḳāf

30 Çıḳar eflāke ṣıyt-ı el-amānī
Eder tesḫīr tīġıñ el-amānı

31 Olur maḳhūr-ı tīġıñ ḫaṣm-ı evbāş
Sezā vü lāyıḳın bulur ḳızılbaş

32 Ḳapıñda ḳul olup şāhān-ı 'ālem
Felekde olsa da Cemşīd ü ger Cem

33 Olur luṭf-ı İlāhī saña yārī
'Adūdan al dād-ı çār yāri

34 Ḫudā yāver olup emriñde her cā
Refīḳ olsun saña tevfīḳ-ı Mevlā

35 Murād ise ne kim ḳalb-i hümāyūn
Anı iḥsān ede Mevlā-yı bī-çūn

36 Günüñ günden Ḫudā a'lāter etsin
Her emre nuṣretin Ḥaḳ reh-ber etsin

37 Cihān ser-keşleri pā-māliñ olsun
Felekler ṣıyt-ı iḳbāliñle ṭolsun

38 Emīn ü sālim etsin Rabb-i Ẕü'l-men
Hemīşe ẕātıñı yavuz naẓardan

15

Der-sitāyiş-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı 'Ālī-şān

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Eyā şehenşeh-i evreng-i mülket-i şevket
Seniñledir bu cihān içre şevket-i şevket

15 - M, - T1, T2 20b, - Ü.

2 Egerçi şevketiñ evvelde var idi nāmı
Velīk zātıñ ile oldu şöhret-i şevket

3 Meger ki zātıña vaṣf-ı muḳaddem olmaḳ imiş
Ẓuhūr-yāfte olmaḳda ḥikmet-i şevket

4 Felekde ḳavs olur yemde māhiyān lerzān
Ṭaḳınsa gūş-ı cihāna bu heybet-i şevket

5 Verā-yı Ḳāf'a nihān etse kendini aʿdā
Yeter irādet-i Ḥaḳḳ ile ḳuvvet-i şevket

6 Ḫaṭā edip düşürürdü Ḫoten'de müşkü ġazāl
Görünse āyinede aña ṣūret-i şevket

7 Sezā-yı ser-keşi vermekde bir naẓīr mi var
Bulur zemīne de girse feṭānet-i şevket

8 Verā-yı ebre nihān olsa çeşm-i aʿdāyı
Ḳomaz ki ḫāba vara bu mehābet-i şevket

9 Ḳomaz çü şems ü nücūm ol siyāh kāseleri
Çü-jāle maḥv eder ednāyı ṭalʿat-ı şevket

10 Birin berīde vü birin güşād eder gūyā
Dü çeşmi ḫıyre eder böyle keṡret-i şevket

11 Netīce oldu celādet derinde ḥalḳa-be-gūş
Refīʿ-i şānı nüḫustīn işāret-i şevket

12 Düşüp rikābına emn ü amān u ʿadl ü kerem
O pīşgehde sezā çekse rāyet-i şevket

13 Cihānda şevket ü devlet demekde odur
Ki münḥaṣırdır aña şān-ı devlet-i şevket

14 Şeh-i şehān-ı cihān pādişāh-ı bī-aḳrān
K'anıñla devr-i zamān buldu ʿizzet-i şevket

15 Düşer ṭabīʿata ṣad feyż vaṣf-ı pākinde
Oḳunsa ismi çıḳar ger ʿibāret-i şevket

16 Eyā şehenşeh-i ʿalī-neseb vücūduñdur
Veren şehāmete ḳadr-i celādet-i şevket

17 Ḳapuñda bulmasa neşv ü nemā-yı temkīni
Cihāna dest-res olmazdı himmet-i şevket

18 Şu vermese himemiñ cūybārı pey-der-pey
Bülend olmaz idi böyle ḳāmet-i şevket

19 Peyām-ı nām-ı şerīfiñle düşdü her ḳalbe
Miṡāl-i şāhid-i raʿnā melāḥat-i şevket

20 Celādet-i ʿıẓām-ı ḳadriñiñ ʿaṭıyyesidir
ʿUlüvv-i rütbe-i şān u feḫāmet-i şevket

21 Mülāḥaẓam bu ki şevketli pādişāhımdan
Bilāda ḥükm-resān oldu ḳuvvet-i şevket

22 Mülūk ederse nola dergehiñden istimdād
Düşüp ḳulūbuna ruʿb u mehābet-i şevket

23 Kimiñle buldu ʿıẓam böyle salṭanat hergiz
Kimiñle daḫme-güşā oldu nuṣret-i şevket

24 Boyuñca düḫte-i raʿnā libās-ı zī-şāndır

(13a) vezin bozuk.

Yed-i ḥikemle zer-endūde ḫil'at-i şevket

25 Der-i 'ināyetiniñ bende-i kemīnesidir
Cihānbāni-i iḳbāl-i 'izzet-i şevket

26 Bu 'izz ü şevkete taḳlīd olur mu 'ālemde
Olur mu kesb ile taḥṣīl-i ḥālet-i şevket

27 Olur mu baġy ile mesned-nişīni-i aḥkām
Neseble dād-ı Ḫudā'dır iṭā'at-i şevket

28 İṭā'atiñle bulur heft kişver āşāyiş
Yediñ 'aṭıyyesidir emn ü rāḥat-i şevket

29 Bu ṭavrı kimse ne görmüş ne yazdı bir tārīḫ
Ne oldu gūş bu ferḫunde ḫaṣlet-i şevket

30 Güşād u ḫurrem olur ser-be-ser cihān ḫalḳı
Verip ḳulūba nevāziş meserret-i şevket

31 'Adāletiñle ġunūde felekde çeşm-i cihān
Mehābetiñle hüveydā selāmet-i şevket

32 Sürūr-ı ḫalḳ firāvān bilādıñ ābādān
Ḳulūba şevk-resān istimālet-i şevket

33 'Ale'l-ḫuṣūṣ Sıtanbul'u vaḳt-i pākiñde
Cināna ḳıldı müşābih semāḥat-i şevket

34 Şehenşeh-i 'aẓamet-güsterā bihīn-kadrā
Eyā vücūduña vābeste devlet-i şevket

35 Ṣenā-yı vaṣfıñı ḥaddim degil edem ta'bīr
Düşen baña der-i 'adliñde ḫidmet-i şevket

36 Tenimde olsa da her mū zebān-ı şükr-i ni'am

Yine boyumdan aşar baḥr-i ni'met-i şevket

37 Nevāl-i Ḥaḳḳ görünür muḫḫ-ı üstüḫvānımda
Şaḳīḳ-ı nāle-resimdir mürüvvet-i şevket

38 Ḫudā vücūd-ı hümāyūnuñ eylesin maḥfūẓ
Durup yemīn ü yesārıñda nuṣret-i şevket

39 Beḳāñı Ḥaḳḳ ede vābeste maṭla'-ı ḥaşre
Resīde ola o evḳāta müddet-i şevket

40 Emīn ü sālim olup dergehiñde bendeleriñ
Kim anlara ola me'vā ḥimāyet-i şevket

16

Der-vaṣf-ı Cenāb-ı Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı Şevket-me'āb

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Naġme-i vaṣfıñ ile hep seḥer-ārā bülbül
Anıñ içün ḫoş eder ṣavtı ser-ā-pā bülbül

2 Çāk çāk olmaġa çoḳ ḳalmadı idi ġonca
Hele elḥānı ile eyledi gūyā bülbül

3 Göricek rūy-ı gülü ṣad-feraḥ ile eyler
Bir ṣadāsında hezār naġmeyi icrā bülbül

4 Gülşen-i 'ālem-i zībendede kimse el-ḥaḳ
Añlamaz rāz-ı dil-i ġoncayı illā bülbül

---

16 M 7b, T1 8a, T2 22a, Ü 24b. **(başlık)** -T1, Ḳaṣīde Der-ṣenā-yı Gül-ġonca-rūy-ı Her Bülbül-i Zībā Berāy-ı Medḥ-i Sulṭān Aḥmed M, Ḳaṣīde Der-ṣenā-yı Gül-ġonca-rūy-ı Her Bülbül-i Zībā Berāy-ı Medḥ-ı Sulṭān Aḥmed Ḫān 'aleyhi'r-raḥmetü ve'l-ġufrān Ü. (1b) ḫoş : cūş M / Anıñ içün ḫoş eder : Cūş eder anıñ içün Ü.

5 Bāğbānı ile yek-dil olabilseydi eger
Nāleler etmez idi bāğda her cā bülbül

6 Oldu çün maḥrem-i esrār-ı ḥarīm-i gülzār
Sīnesin etdi mekān-ı ġam-ı aʿdā bülbül

7 Şāhid-i ġonca ʿaceb ḫār ile ālūde olur
Nola kim eylese biñ dāğı hüveydā bülbül

8 Almasın kāse-i zerrīn ḳadeḥi deste meger
Mest ü rüsvā olur ʿālemde çü Dārā bülbül

9 Gitmiyor manẓar-ı naḫlān-ı gülistānından
Bāğbān olmağa ṭālib gibi gūyā bülbül

10 Ṣanma kim bī-hude efġāna ser-āġāz eyler
Güllere etmededir sūzişin inhā bülbül

11 Ḳatı pek tīz geçer mevsim-i gülzār nola
Böyle efġānı dırāz eylese şeydā bülbül

12 Ermeden vaṣl-ı gülistāna erer vaḳt-i ḫazān
Çāk çāk olsa nola nālede zībā bülbül

13 Germi-i ʿaşḳ ile bī-hūş olalı gülşende
Oldu üftāde-i her naḫl-i muṭarrā bülbül

14 Şevḳ-ı teşrīf-i bahār ile be-her ṣubḥ u mesā
Ṣad nevā etmede her şāḫda raʿnā bülbül

15 Nola her nālede nev-rūza s̱enālar etse
Gördügü luṭfu bilir cümle hod-ārā bülbül

16 Vaṣf-ı şāhenşeh-i devrāna müdāvim olalı

(6b) mekān: nişān T2. (8b) çü Dārā : ḫod-ārā Ü. (12a) vaṣl-ı gülistāna : vaḳt-i gülistān M. / vaḳt : faṣl T2.

Bāğ-ı ʿālemde bahā eyledi peydā bülbül

17 Ḥażret-i şāh-ı felek-mertebe Sulṭān Aḥmed
Ki s̱enāsıyla olur her dil-i dānā bülbül

18 Odur ol şāh-ı himem-güster-i ʿālem ki müdām
Faḫr eder ẕāt-ı şerīfiyle be-her-cā bülbül

19 Gül-bün-i gülşen-i iḥsānını mesken edeli
Eyledi mertebe-i ʿāliye peydā bülbül

20 Ḳand-i vaṣfıyla o deñlü mütelez̠ziz̠dir kim
Gūyiyā bāğda bir ṭūṭi-i gūyā bülbül

21 Tesliyet etmese luṭfu dil-i maḥzūnun eger
Renciş-i ḫārı getirmez idi ḳaṭʿā bülbül

22 Olmasa mekrümet ü luṭfu eger cümleye ʿām
Böyle evṣāfına düşmezdi ser-ā-pā bülbül

23 Ḳafes-i luṭfuna şāyān idigin bilse eger
Dāmgāh eyler idi gül-bünü her cā bülbül

24 Eylemiş ġoncayı surḫī-i devāt-ı laʿli
Müjdesiyle kim ede vaṣfını imlā bülbül

25 Gūşuna dūş ola mı deyü be-her dem böyle
Ṣad tekellüfle olur nağmeʾi pīrā bülbül

26 Dāver-i pādişehā menbaʿ-ı luṭf u keremā
Ey olan dergehiñe bende-i ednā bülbül

27 Sen o şāhenşeh-i evreng-i saʿādetsin kim
Vaṣf-ı ẕātıñla olur her dil-i dānā bülbül

(18a) odur : oldur T2. (20a) ḳand-i : ḳanda M. / deñlü : rütbe T1. (24b) müjdesiyle : müṣesiyle M, T1, naʿrasıyla Ü. (26b) dergehiñe : dergehine M, T2.

28 Zikr-i evṣāf-ı şerīfiñle pür olmuş dünyā
Olmada vaṣf-ı şerīfiñle be-her-cā bülbül

29 Ben de evṣāfıñı zikr eyler iken ḫāme-i dil
Etdi bir naġmeye āġāze çü gūyā bülbül

30 Diñledim bir ġazel-i nev ile elḥān eyler
Ki sezā etse ser-āġāz anı şāha bülbül

31 Olalı mā'il-i rūy-ı gül-i zībā bülbül
Menzilin eyledi ārāmgeh-i sevdā bülbül

32 Gülsitānda ne ʿaceb şevḳını efzūn etmiş
Gül-i ṣad-berg ile yek-dil gibi ḥālā bülbül

33 Mürdegāna ne yapar böyle Mesīḥā-āyīn
Bir ṣadāsıyla eder ṣad dili iḥyā bülbül

34 Nola müjgānını çārūb eder ise bāġa
Ḫidmet-i gülde ḳuṣūr eylemez aṣlā bülbül

35 Nev-ʿarūsān-ı gülistān-ı cihānda Sālim
Vefḳ-ı kām üzre murād almadı ḥayfā bülbül

36 Ḫvāhiş-i emr-i teġazzül de tamāma erdi
Vaḳtidir ġayrı olup ḫāme-i dānā bülbül

37 Ede faḫriyyeye āġāze be-üslūb-ı ḳadīm
K'ola her lafẓını taḥsīn ile gūyā bülbül

38 Benim ol şā'ir-i siḥr-āver-i mażmūn-perver
Benim ol gülşen-i maʿnāda ḫod-ārā bülbül

(28a) şerīfiñle : cemīliñle M, Ü. (29b) naġmeye : naġmeyi M, T1, T2. (31a) mā'il : nā'il Ü. (33b) ṣadāsıyla : ṣadā ile M. (37a) ede: eyle T1. / āġāze : āġāz T1, T2.

39 K'olamaz nükte-i mestūruma kimse vāḳıf
Añlamaz diḳḳat-i efkārımı ḥāşā bülbül

40 Naẓar-ı luṭf-ı şehenşāha muḳārin olsam
Gülşen-i şiʿre olurdum hele yek-tā bülbül

41 Sālimā emr-i tefāḫür de nihāyet buldu
Oldu ġayrı dem-i āmīne müheyyā bülbül

42 Devlet ü ʿömrünü efzūn ede dā'im Mevlā
Faḫr ede cūd u seḫāsıyla be-her cā bülbül

17

Der-vaṣf-ı Ḥażret-i Sulṭān Aḥmed-i ʿĀlī-himem

Mefāʿīlün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Ḫoşā zamān-ı müsāʿid ḫoşā zamān-ı niʿam
Ki etdi ʿālemi leb-rīz-i cūd o kān-ı kerem

2 Cihān cihān kereme oldu ḫalḳ müstaġraḳ
Felekde ḳalmadı hīç bir maḥalde fikret-i ġam

3 Zemīn-i köhneye tāze bahār-ı şevḳ oldu
Ḥayāt buldu yeñiden bu luṭf ile ʿālem

4 ʿAceb mi ġıbṭa ederse bu emr-i tevfīḳa
Selefde her güzerān eyleyen dil-i mülhem

5 Semāʿ-ı ḫayrın eden ḥavl-i ʿarş-ı vālāda
Olup bu müjde-i pāk ile büsbütün ḫurrem

6 Müsebbiḥān-ı felek yek-ser etdiler tekbīr
Zemīnde oldu deyü ravża-i Nebī mükrem

(40a) luṭf : pāk T2.
17 - M, - T1, T2 23b, - Ü.

7 Bu iḥtirāma sezā reşk ederse hemvāre
Ḳarīḥa-i ḥikem-ārā-yı her şeh-i aḳdem

8 Ki vech-i arżda ancaḳ Medīne vü Mekke
Bu iki buḳʿadır olan şerīf ü müstaḥkem

9 Zamān-ı vālidi Baṭḥā'ya olsa ger taʿẓīm
Anıñ zamānı da Yesrib ola hemīn mükrem

10 Bu iḥtirām Resūl-i Ḫudā'yadır lā-şekk
Ederse tehniye lāyıḳ bu niʿmete ʿālem

11 Bu iḥtirāma sezā dergeh-i Muḥammed de
Ḳabūl-i ḥażret-i Ḥaḳḳ olduġunda yoḳ şübhem

12 Bu müddeʿāmıza ḫāricde bu delīl yeter
K'olup ḳarīḥa-i pāki bu kārda mülhem

13 Bu emr-i pāk ṣudūr u ḳuʿūd ede böyle
Sedīd-i fikrine bir reʾy olmadan munżam

14 Ne reʾy-i pāk-i muʿallādır ol hezār aḥsent
Ne ẕāt-ı pāk-i ser-āmeddir ol sütūde-şiyem

15 Nedir nedir bu leṭāfet bu maʿdeletkārī
Bu rütbe feyże daḫı kimse olmamış mülhem

16 Sürūr ile nola meclis-girift-i şevḳ olsam
Terennüm etmede zīrā elimde nāy-ı ḳalem

17 Ki yaʿni zemzeme-perdāz-ı vaṣfıyım zīrā
Ṣenā-yı devlet-i şehdir bu cümleden aḳdem

18 Ne şeh sipihr-i ʿaṭā rūḥ-ı ʿālem-i dünyā
Penāh-ı şāh u gedā şehriyār-i ʿĪsī-dem

19 Cenāb-ı ḥażret-i Ṣulṭān Aḥmed-i Ġāzī
Yegāne pādişeh-i bī-muʿādil ü ekrem

20 O pādişāh-ı şeref-baḫş-ı taḫt-ı ʿOṡmānī
Ki buldu vaḳt-i şerīfinde rāḥatın ʿālem

21 O rütbe ʿadline dil-beste cins-i maḫlūḳāt
Ki emr olunsa eder gürk mülketinde raʿy ġanem

22 Zamān-ı devlet-i pākinde Ḥaḳḳ'a ḥamd olsun
Ġam oldu cümle naġam cevr-i rūzgār ʿadem

23 O pādişāh-ı Tehemten-neberd kim etse
Saʿādet ile rikāba rezimde vażʿ-ı ḳadem

24 Sipihre lerze düşerdi kemāl-i dehşetden
Ne semte ʿazm eder āyā deyü o bedr-i himem

25 Nice tefekkür ü ḫaşyetle olmasun zīrā
Yegāne ẕātı hünerlerde hep be-vech-i etem

26 Tüfeng ü tīri dilīrāne şaştı merdāne
Cemīʿ-i genc-i maʿārifde ẕātı hep maḥrem

27 Anıñ kemānını Rüstem ne ḳādir ala ele
Kemān-ı saḫtına nisbet kepādedir Rüstem

28 O pādişāh-ı muẓaffer ki dense lāyıḳdır
Medīne-i niʿam-ı merḥamet cihān-ı kerem

29 Sipihr-i maʿdelet ü cūd Kaʿbe-i ḥācāt
Meh-i münevver-i çarḫ-ı seḫā vü mihr-i himem

(21b) vezin bozuk.

30 Edeydi şevket ü dārāt u ḥaşmeti meşhūd
Derinde ʿabd-i kemīne olurdu Ḫüsrev ü Cem

31 Zamān-ı cūdunu görse retīme eyler idi
Benān-ı ḥayret-i naḳlinde ḫātemin Ḫātem

32 Derinde Gāve'ye ceb-ḫāne ḫidmeti düşmez
Sezā olursa Ferīdūn öñünce mīr-i ʿalem

33 ʿAceb mi luṭfuna müstaġraḳ olsa heft iḳlīm
Yed-i kerīmine vābeste cümle Rūm u ʿAcem

34 O pādişeh ki zamānında cümle kām aldı
Gürūh-ı ehl-i maʿārif efāżıl-ı ʿālem

35 Kemāl-i şefḳati erbāb-ı dānişe vāfir
Nigāh-ı merḥameti yāre-i dile merhem

36 Şehenşeh-i ẓafer-ārāy merḥamet-efzā
Hizebr-i rūz-ı veġā kām-baḫş-ı cümle ümem

37 Ġulām-ı dergehidir gerçi cümle şāh u gedā
Ḳul etdi Sālim'i ol şāh ġayrısın bilmem

38 Ḳula da lāyıḳ olan hep duʿā-yı devletdir
Nitekim ʿāleme yek-ser s̱enāsıdır elzem

39 Hemīşe tā edeler ḥācıyān-ı Beyt-i Şerīf
Ṭavāf-ı Kaʿbe vü nūş-ı ḳarābe-i Zemzem

40 Hemīşe tā olalar zāʾirān-ı Ravża-i pāk
Ḳarīn-i raḥmet-i Raḥmān sezā-yı ʿafv-i kerem

41 Cenāb-ı ḥażret-i Allāh eylesin ẕātın
Serīr-i salṭanat üstünde kām-baḫş-ı ümem

42 Muʿammer eyleye devletle şāh-zādelerin
Hemīşe sāye-i ḥıfẓında Ḫāliḳ-ı erḥam

43 Muḥammed-i ʿArabī ḥürmetine ḥażret-i Ḥaḳ
Ede ʿadūsunu maḳhūr u ḳulların ḫurrem

18

Şitāʾiyye Der-sitāyiş-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı Sāmī-mekān

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Etdi çīl aḳça gibi berf ile bārān nüzūl
Erbaʿīn eyledi raḥmetle yine şehre duḫūl

2 Görünür ebr-i şitā eyledi bām üzre ḳıyām
Etdi her pīşgeh-i revzene dey ḫayli vuṣūl

3 Āzmā eyledi terkīb-i şitāya devrān
ʿĀʾidin eyledi pinhān çü mā-i mevṣūl

4 Yaḫ degildir ṭaraf-ı bāmda āvīze olan
Ḫāne taḫmīnine dey eyledi vażʿ-ı şāḳūl

5 Bāmlar caṣṣ-ı sefīdāc ile buldu zīnet
Maḥż-ı Ṭūr oldu bilād içre hemān İstanbul

6 Āsiyāb-ı feleğiñ çarḫı döner döndükçe
Berf ṣanma dökülen olmada rīzān burġūl

7 Servler ḳaldı ḫırām eylemeden gülşende
Çekdi zencīr anıñ ayağına gūyā ki süyūl

8 Çeşmine sūzen olur ḫār hezārıñ gülsüz

---

18 - M, - T1, T2 25a, - Ü.

Yārsız külḫan olur ʿāşıḳa bāğ-ı maḳbūl

9 Terk-i ḫidmet diyerek aldı yerin gülşende
Āşiyānın bulıcaḳ zāğ hezārıñ maḥlūl

10 Bülbülüñ baḫt-ı siyāhını temāşā eyle
Kendi terk-i vaṭan etdikde ḳala zāğ-ı fużūl

11 Çehre-i zerdine baḳ ʿāşıḳ-ı bī-çārelerıñ
Nic'olurmuş bileyim derseñ eger ṣūret-i ḳul

12 Döndü āb içre olan berg-i ḫazāna ʿāşıḳ
Giryekārī-i firāḳ ile olaldan meşğūl

13 Ṣarılır dāmenine bulduğu şāḫıñ ez-dil
Tā ki bī-kes ḳalalı bāğda zār u maḫzūl

14 Sipeh-i berfe çerāğāh olup ṣaḥrālar
Etdi serdī-i şitā merḥale-i kūsa nüzūl

15 Germ ü serde nice ṭāḳat getirirsek olsun
Ki çeker ṭağ ḳadar olsa keder kūh-ı ḥamūl

16 Āhenīn zirh ile efsürde miyāh oldu bedīd
Nā-gehān leşker-i sermā edicek bāğa duḫūl

17 Dīdesinden dökülen lüʾlelerin āb-ı revān
Ḳaṭra-ber-ḳaṭra eder yād-ı zamān-ı eylūl

18 Berf ṣanma döküp eczā-yı şitāya gerdūn
Felegiñ eylemede ṭabʿına tedbīr-i fuṣūl

19 Daḳḳ edip etdi nigūn anı dökülse ne ʿaceb
Hāven-i çarḫdan incū-yı sefīd-i maḥlūl

(9b) Āşiyānın : Āşiyānıñ T2.

20 Şekl-i tiryāk olur ebr-i siyehler māra
Eder ervāḥ-ı ḫabīse gibi ṣūrāḫa ḥulūl

21 Oldu murğān çemen-i ḥayret ile dem-beste
Perde-i berf ile mestūr olalı cins-i buḳūl

22 Bülbülüñ ṣıyt u ṣadāsı kesilip gülşende
Ḳaldı bir gūşe-i ğamda olup āvāre melūl

23 Olmaz āvāzesi kem-nām olur elbette
Kendi derdiyle olan künc-i kederde meşğūl

24 Ġamdan āzāde olur deyde nebāt-ı ṣoḥbet
Eylemez meclis-i ḫāṣa meges ü mūr duḫūl

25 Dūd-ı mevzūnunu biz sünbüle teşbīh ederiz
Gülden artıḳ olur āteş bu hevāda maḳbūl

26 Ḫāneden ṭaşra çıḳılmaz bu hevālarda meger
Cāmiʿe cumʿa içün eyleye dil ḳaṣd-ı vuṣūl

27 Cumʿayı ḥāṣılı terk eyleyemez pāy-ı ṣalāḥ
Anda cemʿ olmuş iken nice rivāyāt u nuḳūl

28 Müʾminiñ ʿīdidir ol yevm-i melāʾik-memdūḥ
Ḫᵛān-ı niʿmet olur ol günde cihāna mebzūl

29 Bā-ḫuṣūṣ ola menābirde gürūh-ı ḫuṭabā
Zikr-i evṣāf-ı şehenşāh-ı cihāna meşğūl

30 O şeref-baḫş-ı ḫilāfet o şeh-i pür-şevket
K'eylemiş zātını Ḥaḳ şefḳat ü ʿadle mecbūl

31 Şeh-i şāhān-ı felek-mertebe Sulṭān Aḥmed
K'etmez evṣāfı bu kevn içre nihāyāt ḳabūl

32 O imām-ı ḥaḳīñ etmiş nigehin ṣunʿ-ı Ḫudā
Dosta niʿmet ü aʿdāsına seyf-i meslūl

33 Odur ol pādişeh-i münʿim ü ʿādil şeb ü rūz
Ki anıñ niʿmeti olmaḳda cihāna mebẕūl

34 Kef-i cūduyla anıñ dolmadadır baḥr-i muḥīṭ
İnżimām eylese eṭrāfına mecrā-yı süyūl

35 Biri baḥr ü birini kānı ḫayāl ede meger
Kef-i iḥsānını taṣvīr edenler meʾmūl

36 ʿAṣr-ı pāki o ḳadar emn ü amāndır ki ḥamām
Ḫᵛābı geldikde eder şeh-per-i şāhīne duḫūl

37 Kimseden kimseye bir ʿuḳde bulunmaz şimdi
Bir iki ʿuḳde meger ṣaḳlaya zülf-i meftūl

38 Her sene nevbet ile pāyına yüz sürmekde
Dergeh-i pākine ḫidmet ederek çār fuṣūl

39 Dükenir şekl-i edā vaṣfı dükenmez o şehiñ
Olsa mevżūʿ-ı suḫan cümle beyāna maḥmūl

40 Dāverā pādişehā ḥaşmet ü şevket-güherā
Ey olan her keremi ḥāvi-i aḳṭār-ı şümūl

41 Himmetiñle şu ḳadar oldu cihān emn ü amān
ʿĀleme oldu bütün cāy-ı ṣafā ḥüzn ü sühūl

42 Naẓar-ı luṭfuña bir mūr eger olsa ḳarīn
Rütbe-i neml-i Süleymān'a bulur cāhı vuṣūl

43 Ḫışm ile baḳsañ eger ḫaşyet-i şemşīriñden
Melik-i Hind olur taḫtgehinde meslūl

44 Ġayrı devletlere devlet mi denir ʿālemde
Bir alay ehl-i bediʿ-aṣl-ı ḥaḳīḳat-mechūl

45 Devlet ü nām-ı Sikender ki hemīn olmadadır
Ḥāṣıl-ı devlet-i pākiñ nice eşrāf u fuḥūl

46 Ceddiniñ ḥaḳḳ-ı şerīfinde eserde bi'z-zāt
لنعم و suḫanı ile s̱enā etdi Resūl

47 Aṣl u ferʿiñ de hemīn ṭayyib ü pāk ü ṭāhir
Kim işitse şeref-i ẕātıñ eder ḥüsn-i ḳabūl

48 Faḫr eder nesl-i şerīfiñ ile ehl-i islām
Silsileñ eyleyeli salṭanat-ı dehre duḫūl

49 Bu ḳadar ferr ü ḥaşemle yine her şām u seḥer
Saña ṭāʿatdir olan cümle aḥibb-i mesʾūl

50 Ḫāne-i Ḫırḳa'daki zühdüñü vaḳt-i temcīd
Reşk eder idi eger etse temāşā Behlūl

51 Şeref-i ẕātıña olmaḳda delāʾil erkān
Anlarıñ da şerefi şöhret-i şān-ı medlūl

52 Cümle erkān-ı şerīfiñde çü faṣṣ-ı ḫātem
Cevher-i ẕātıñ ise mesned-i şerʿ-i maḳbūl

53 Ḥāṣılı şevḳ-ı nevāliñle cihān hep ḫandān
Bāb-ı ġam ise zamānıñda tamāmen maḳfūl

54 Baḥr ü ber cevdet-i iḥsānıña sīr ü reyyān

(46b) "لتفتحن القسطنطنية فلنعم الامير اميرها و لنعم الجيش ذلك الجيش" : İstanbul mutlaka feth olunacaktır; onu fethedecek kumandan, ne güzel kumandan; onu fethedecek asker, ne güzel askerdir" Hadis : Ahmed b. Hanbel 4 :335; Camiü's-sagir C II., s. 104.

Ni'metiñ öyle bahār içre cihāna mebẕūl

55 Ḥaremeyn ehli olup sīr-i ġılāl-i ni'amıñ
Keremiñ bulmadadır anda be-her sāl vuṣūl

56 'Arż-ı Yes̱rib ile Baṭḥā'da du'āñ eyleyeler
Rūz u şeb ez-dil ü cān ḥāṣılı hep Āl-i Betūl

57 Biz de Sālim o du'ānıñ şerefin ḥā'iz olup
Olalım ẕāt-ı hümāyūna du'āya meşġūl

58 Tā ki 'ālem ola mecmū'a-i eşyā-yı vücūd
Çār mevsimde ola reh-güzer-i çār fuṣūl

59 Ede şeh-nāme-i evṣāfı ṣımāḥı leb-rīz
Ḫāk-i pāyıyla ola çeşmi cihānıñ mekḥūl

60 Eyleye ẕāt-ı hümāyūnunu Allāh maṣūn
Devlet ü salṭanatı tā-be-ḳıyāmet mevṣūl

61 Şevket ü 'ömrünü efzūn ede dā'im Mevlā
Be-ḥaḳ-ı mühr-i nübüvvet be-ḥaḳ-ı sırr-ı Resūl

19

Der-sitāyiş-i Cenāb-ı Sulṭān Aḥmed Ḫān

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Şebān ki 'azm edip ṣad şevḳ ile gül-geşt-i kühsāre
Duçār oldu dü çeşmim bir 'adīmü'l-mis̱l gülzāre

2 Ne gülşen dil-firīb ü dil-güşā bir ravża-i şīrīn
Ki ṭarḥ-ı lā-naẓīri gelmemişdir çarḫ-ı devvāre

19 - M, - T1, T2 27a, - Ü.

3 Güzīde her ṭaraf mümtāz u zībā ḳıṭ'a-i cennet
Ki kesb-i feyż eder 'ādem aña etdikde neẓẓāre

4 Gören toḫm-ı bahārın gülşene tertīb-i zībāsın
Sürūr-ı dil eder ḥāṣıl aña baḳdıḳça hemvāre

5 Çerāğ-ı gülşen olmuş her ferīd-i āl-i zībende
'İzār-ı dil-berāsā tāb-āver ṣaḥn-ı gülzāre

6 Feraḥ-efzā feraḥ-perver nişīmenler ki zeyn olmuş
Tesellī-ḫāne-i feyż-i tecellīdir dil-i zāre

7 Zümürrüdden yeşil ḳālīça ferş olmuş ḳıyās eyler
Baḳan ol rūḥ-perver bāġda rūy-ı çemenzāre

8 Nigāh-endāz olan her bir müferraḥ ḳaṣr-ı vālāya
Eder ṣun'-ı Ḫudā'da dīde-i 'ibretle neẓẓāre

9 Geviz-gül-gūne mūr-naḳş-ı beyāża zī-baḫış olmuş
Ṣafālar kesb eder baḳdıḳça ādem naḳş-ı jengāre

10 Bahāda şu'le-i elmāsa gūyā pertev-efkendir
O zerrin şemseler kim s̱ebt olunmuş ṭāḳ-ı ḫalkāre

11 Olur lāle müşābih çiftleriñ her reng-i gül-fāmı
O mercān-pārelerle kim dizilmiş ṭarḥ-ı zer-tāre

12 Ciger-pāre güzeller 'işve-bāz u nāz-perverler
Müferraḥ şeh-levendler gelmede nāzende reftāre

13 Pesendīde ḥavużlar tuḥfe mir'āt-ı mücellālar
Nigāh etdikçe āb u tāb baḫş eyler nigeh-dāre

14 Ruḫām-ı pāki anıñ ḫurde ṣan'atlarla māl-ā-māl
Ḫıtāyī kāseler içre muṣanna' ṭarz-ı fevvāre

15 Hezārān nağme-i cān-sūzun etmeklikde gül-bünde
Ser-āğāz eyledikçe her ṭaraf murğān-ı ezkāre

16 Derūn-ı zāğa her bir sūsen olmuş nīze-i ser-tīz
Düşer mestāneveş bī-hūş olup āvāre āvāre

17 Ṣadā-yı şūr-efkenle ederler nağme-i şeh-nāz
Ḳonup bülbülleri geh serve gāhī naḫl-i gül-nāre

18 Çerāğān eylemişler ṣad hezārān şem' ile ṣaḥnın
Çekilmiş nūrdan bir perde ruḫsār-ı şeb-i tāre

19 Ṣabāya şeş ḳadem bir süllem olmuş tārı ṭanbūruñ
Ṣu'ūda gūyiyā evc-i maḳām-ı 'ilm-i edvāre

20 Olup ḫvānendegān-ı bezm-i naḳd-i vaḳt-i Fiğores
Cihānda velvele-sāzende olmaḳlıḳda hemvāre

21 Ṭulū' edip çemenden uḳḫuvān necm-i seḥerāsā
'Aceb revnaḳ-füzūn olmuş bu ḥāletle çemenzāre

22 Be-her būyende leylāḳı meşāmmı etmede ta'ṭīr
Ṣabā rūḥü'l-ḳulūb olmuş vezān olduḳça yek bāre

23 Şerefde Farḳadān'a hem-ser eyler ḳadr ü miḳdārı
Anıñ bir ğonca-i ra'nāsın almaḳ künc-i destāre

24 Şaḳāyıḳlar yetişmiş her ṭarafda olmuş 'ālü'l-'āl
İşāret etmede nerkis ṣafāya çeşm-i bīdāre

25 Kirās-ı āli yāḳūt-ı 'Aden kendisi 'adn olmuş
Nihālistānı zeyn olmuş hezārān nev'-i eşmāre

26 Seḥer kim ğoncalar bīdār olmuş mehd-i gül-bünde
Olur reşk-āver-i ğayret bütān-ı Çīn ü Ferḫār'e

27 Müşābih dürre her bir dāne-i şeb-nem varaḳlarda
Mu'ādil sünbül-i būyāsı zülf-i 'anberīn-yāre

28 Kenārında olan deryā edip mevc-i sürūr iẓhār
Yüzün sürmek diler dāmān-ı sulṭān-ı kerem-dāre

29 Baḳıp bu reng ü būya ḫāṭıra firdevs gelmez mi
Girince böyle nüzhetgāh-ı vālā cennet-āsāre

30 Dedim āyā bu gülzārı kimiñçün etdiler tertīb
Su'āl etdim bu rāzı bād-ı ṣubḥ-ı feyż-āsāre

31 Dedi bilmez misiñ sen kim vezīr-i bī-naẓīr-āṣaf
Bu cāyı böyle zīnet eyledi şevketli ḫünkāre

32 Bu devletle sa'ādetle edip teşrīfe erzānī
Şeref-baḫşende ola sāye-i 'adli bu gülzāre

33 Olup ṣadr-ı nişīn her ṣadr-ı vālāsında devletle
Vücūduyla bu gülşen pür olar envā'-ı envāre

34 Şehenşāh-ı memālik pādişāh-ı baḥr ü ber k'etmiş
Bu güne sebt evṣāfın cihān ser-levḥ-i rūzgāre

35 Bu resme yād ederdi ẕikr-i evṣāf-ı şehenşāhı
Derūn-ı ḥavżda āb-ı muṣaffā gelse güftāre

36 Şenā-yı zāt-ı zī-şānın bu güne etmede icrā
Lisān-ı ḥāl ile gūyā aḳan her āb-ı fevvāre

37 Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı Ġāzī kim
Naẓīri gelmemişdir salṭanatda çarḫ-ı devvāre

38 O sulṭān-ı cihān ṣāḥib-ḳırān-ı bezm-i 'ālī kim
Degil Rum'a sitān-ı mihri besdir Hind ü Bulğar'e

39 O sulṭān-ı ser-efrāz-ı selāṭīn dād-güster kim
Süleymān gibi cārī emri bāda deşt ü enhāre

40 Olup fermān-ber-i ḥükmü ʿArab Rum u ʿAcem anıñ
Hemīn cārīdir aḥkām-ı şerīfi cümle aḳṭāre

41 O ʿālī-şān ki Cem derbān u Dārā çākerin etmiş
Muvaffaḳ zāt-ı vālāsın Ḫudā her emr-i düşvāre

42 Zemīni naṭʿ-ı āsāyiş edip ḫalḳa zamānında
Taṣaddī etmemiş bāzār-ı ʿadlinde sitemkāre

43 O vālā şāh-ı ʿālī-şān-ı ʿādil kim ḳıyās eyler
Kef-i iḥsānı baḫşāyişde kāna cūdu emṭāre

44 Nice deryāyı miḳyās eyleyem cūd-ı hümāyūna
O da muḥtācdır luṭf-ı şehenşāhīye hemvāre

45 Nice teşbīh edem kāna anıñ inʿām u iḥsānın
Anı taḫmīn ḳābildir bu gelmez ʿadd ü miḳdāre

46 Benim ʿindimde berterdir cihānda zerrece luṭfa
Anıñ bir ḳaṭra-i cūdun degişmem baḥr-i zeḫḫāre

47 Bütün ʿālem anıñ müstaġraḳ-ı deryā-yı cūdudur
Duʿāsı farż-ı ʿayn olmuş durur büldān u emsāre

48 Ne mümkin eylemek bir ḳaṭra-i iḥsānın anıñ taḥrīr
Bütün seyl-āb imdād eylese ger baḥr-i efkāre

49 Ġaraż ʿarż-ı ʿubūdiyyetdir ancaḳ bir vesīleyle
Ḥużūr-ı pādişāhīde rıżā yoḳ böyle ikṡāre

50 Duʿā hengāmıdır ġayrı yeter taṣdīʿ ey Sālim
Çemende başladı murġān-ı gülşen vird-i esḥāre

51 Hemīşe zeyn olup gülşen cihān olduḳça maʿmūre
Tezāyüd gelsin iḳbāl-i şehenşāh-ı keremkāre

52 Ḫudā şeh-zādegānın sāyesinde cümle pīr etsin
Bu cemʿiyyetle göstersin hemīşe çarḫ-ı devvāre

53 Şebin ṣubḥ-ı bahār etsin bahārın bī-ḫazān etsin
Muʿammer eylesin zātın Ḫudā devletle hemvāre

20

Meṡnevī-i Dīger Berāy-ı Vaṣf-ı Ḫudāvendigār-ı Sābıḳ Es-Sulṭān Aḥmed Ḫān ʿaleyhi'r-raḥmetü ve'l-ġufrān

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Etsin āġāz vaḳtidir ḫāme
Midḥat-i pādişāh-ı islāme

2 Vaṣf-ı pāk-i ḫalīfe-i islām
Ḥüsnün eyler suḫanlarıñ itmām

3 Vaṣfıdır rūḥ-ı pāki her eṡeriñ
Yüzünü güldüren ṣaḥīfeleriñ

4 Yaʿni bir nüsḫa-i bihīn-imlā
Ola medḥ-i ḫalīfe anda edā

5 Ḥüsnü itmām olur bu midḥat ile
Pür olur enderūnu niʿmet ile

6 O şeh-i pāk-i mülket-i devrān
Melik-i ʿādil-i zemīn ü zamān

7 Yaʿni sulṭān-ı ḫādimü'l-Ḥarameyn
Reşk-fermā-yı rıfʿat-i Bedreyn

---

20 - M, - T1, - T2, Ü 20b. Manzume Salim Tezkiresi'nin müellif hattı nüshası olan İstanbul Ünv. Ktp., Ty. 2407'de 10b'dedir. Metne Tezkire'den alınmış, Ü'nün farkları gösterilmiştir. **(başlık)** Tezkire'de "Meṡnevī" dir.

8 Mālik-i hırḳa-i bihīn-berekāt
Ḥāmil-i maḥfil ü ʿilmdir o ẕāt

9 Şehleriñ hep yegāne sāları
Ẓıll-ı Mevlā ḫalīfe-i Bārī

10 Nūr-ı çeşmi aṣīl vekḳādıñ
Nesl-i pāki şerīf ecdādıñ

11 Evvelīn-ʿaḳl ü s̱ānī-i ḫūrşīd
Aḥmed-i S̱āliṣ-i ẓafer-teʾ yīd

12 Şehleriñ şāh-ı cūd-perdāzı
Yaʿni Sulṭān Aḥmed-i Ġāzī

13 Odur ol padişāh-ı pāk-ḥaseb
Ṭayyibü'l-menḳabe sütūde-neseb

14 Ceddi ḥaḳḳında dedi böyle es̱er
و لنعم الامير Peyğamber

15 Bāreḳa'llāh zihī saʿādetdir
Dünyevī uḫrevī ne devletdir

16 Ki verip ḳavl-i pāki ile ḫaber
Ede bi'z-ẕāt medḥin ol server

17 Odur ol pādişāh-ı ʿālī-cāh
Eyleyip maẓhar-ı naʿīmi İlāh

18 Dürr-i elṭāfın aña bāz etmiş
Ẕātını ḳıble-i niyāz etmiş

19 Eylemiş sāyesin hemīn Allāh
Nice düşmüş fütādegāna penāh

20 Olsa ḫāk-i derinde ger maḥrem
Ġayrı iksīri neylesin ādem

(8b) maḥfil ü : maḥmil-i Ü.

21 Der-i vālāsı maḥż-ı niʿmetdir
Naẓarı kīmyā-yı rifʿatdir

22 Etse bir mūru ger nigāha sezā
Aña ṣad reşk eder idi ʿAnḳā

23 Naẓar-ı pādişāh-ı rūy-ı zemīn
Sengi eyler netīce dürr-i s̱emīn

24 Dehri yek cūdu kām-yāb eyler
Zerreyi luṭfu āfitāb eyler

25 Odur ol pādişāh-ı rūy-ı cihān
Revnaḳ-efzā-yı taḫt-ı ʿālī-şān

26 Etmede kilk-i dil-güşā taʿbīr
Dāʾimā böyle midḥatin taḥrīr

27 Dāver-i Taḫt u baḫt-ı ʿālī-nām
Mālik-i baḥr ü ber şeh-i islām

28 Nūr-ı ṣubḥ-ı cebīn-i ġonca-i cūd
Feyż-i iḳbāl-i bād-ı gülşen-i sūd

29 Ṣāf-āyīne-i şerīʿat ü dīn
Sebeb-i intiẓām-ı şerʿ-i mübīn

30 Odur ol şāh-ı mekrümet-muʿtād
Pādişāh-ı kerem-nihād u cevād

31 Ger nesīm-i naʿīm-i nāzāne
Güzerān eylese gülistāne

32 Cümle eyler idi bu bū-yı kerem
Ḫākin iksīr ü ṣaḥn-ı bāğı İrem

33 Düşse bir ẓıll o cāygāha seḥer
Sāye-i ḳahrı ṣūretinde eger

34 Kendin eylerdi ġonca-i ḫandān

Şiken-i zülf-i sünbüle pinhān

35 Kef-i cūduna nisbet ü tems̱īl
Ḳaṭra-i kemterīni olmaz Nīl

36 Nice olsun bu cümle pür-feyeżān
Nīl ise geh ziyāde geh noḳṣān

37 Ḳonmuş iḥsān-ı Nīl'e bir miḳyās
Bu ise hīç ḳabūl eder mi ḳıyās

38 Nīl cūdun dem-i yesīr eyler
Bu ise hep cihānı sīr eyler

39 Nīl'iñ olmaz seḫāsı deryāda
Berr ü baḥre bu cūda āmāde

40 Nīl anıñ yem-i seḫāsından
Olur aḳdığı yerde ṣaġ u esen

41 Etmese bād-ı himmeti icrā
Sedd olur idi Nīl'e her mecrā

42 Nīl bir cūy-ı endek-icrādır
Bunuñ iḥsānı ʿayn-ı deryādır

43 Hīç Baḥr-i Muḥīt'e nehr-i ṣaġīr
Nice ḳābildir olunsa tanẓīr

45 Şübhesiz bu tecellī-i bāhir
Cümle teʾ yīd-i feyż-i Bārī'dir

46 Bu ḳılāʿ u ḥuṣūn-ı pür-ziynet
Bu ḳadar şān u şevḳet ü ḥaşmet

47 Bu niẓām ile ḳuvvet-i ḳāhir
Ḳanġı bir devlete müyesserdir

48 Yek-be-yek hep şuhūr u büldānı

(43b) vezin bozuk.

Cümle memlūʾ fażl-ı Rabbānī

49 Var mı mis̱li o şehr-i maḳbūlüñ
Taḫtgāhı olan Sıtanbul'uñ

50 Cāygāh-ı fuḥūl ü ehl-i kemāl
ʿİlm ü fażl u hünerle māl-ā-māl

51 Kān-ı devlet medār-ı ʿizzetdir
Gülsitān-ı hezār-niʿmetdir

52 Her ṭaraf ol maḳarr-ı devletden
Olmuş ezhār-ı kāma bir gülşen

53 Bā-ḫuṣūṣ ol nişīmen-i pür-zeyn
Camiʿü'n-niʿme mecmaʿu'l-baḥreyn

54 Yaʿni kim būḳʿa-i sarāy-ı güzīn
O sarāy-ı bihīn sütūde-zemīn

55 Var mı dünyāda bir naẓīri meger
Āb ü ḫak ü hevāda ser-tā-ser

56 Bir mi böyle sarāy-ı sulṭānī
Her yeri bir cinān-ı rūḥānī

57 O sarāy-ı cedīd kim her dem
Olur anda ḫalīfe-i ʿālem

58 Ẕāt-ı vālāsı ʿizz ü devletle
Cāygāh eylemiş saʿādetle

59 Ḥüsnü mümżā-yı ṭabʿ-ı ʿālemdir
Revnaḳ u zībe faṣṣ-ı Ḫātem'dir

60 Eylemiş Ḥaḳ sarāyı rūz ile şeb
Kān-ı envāʿ-ı ʿilm ü fażl u edeb

61 Ne sarāy ol maḳarr-ı kesb-i hüner

Maye-i feyż-i her necābet ü fer

62 Oldu ol ḫāne-i kerem-manṣūṣ
Gūyiyā bir miḥekk-i ḳurṣ-ı ḫulūṣ

63 Her kes alıp berāy-ı isti'dād
Feyżi andan olur ḳarīn-i murād

64 Ne naẓīre ḳabūl eder ne miṣāl
O sarāy-ı defīnetü'l-iḳbāl

65 Reşk anıñ ḳarīn-i ni'metine
Terbiyet-kerde-i sa'ādetine

66 Odur ol bihterīn mekān-ı şerīf
Ma'den-i her kemāl ü cāy-ı laṭīf

67 Ne güzel menzil-i 'ibādetdir
Cāy-ı her ṭā'at ü neẓāfetdir

68 Ṣaḥn-ı vālāsı manẓar-ı Nāhīd
Dūde-i ḫāki sürme-i ḫūrşīd

69 Ḥıfẓa gūyā sarāyı şām u seḥer
Ṭolaşır nevbet ile şems ü ḳamer

70 Ne sarāy ol maḳarr-ı luṭf-ı Ḫudā
Ma'den-i feyż-i ni'met-i 'uẓmā

71 Olsa āb-ı ḥayāta ger cārī
Ma'-i mīz-āb-ı saḳf-ı dīvānı

72 Āb-ı ḥayvān olurdu ḫalḳa 'ayān
Sīr olurdu anıñla cümle cihān

73 Ne sarāy ol vesīle-i maḳṣūd
Her kesin kāmı anda hep mevcūd

---

(61) Tezkire'de yok.
(70a) luṭf : cūd Ü. (73b) anda hep : derinde Ü.

74 Olmada çākerānı şām u seḥer
Feyż-i na'mā-yı Ḫālıḳ'a maẓhar

75 Şeh-i devrāna ḫidmet eylemede
Ḫidmetiyle 'ibādet eylemede

76 Vech-i pāk-i ḫalīfeden her bār
Ġarḳ olup nūra dīde-i enẓār

77 Ẕerre-i şems-i müstenīrāsā
Kesb-i nūr-ı şerefdedir her cā

78 Bā-ḫuṣūṣ öyle şāh-ı cūd-müyūl
K'ola 'aṣrında ma'rifet maḳbūl

79 Ḥamdü li'llāh zamān-ı pākinde
Dergeh-i āsitān-ı pākinde

80 Olup ehl-i kemāl nā-muḥtāc
Ma'rifet bulmada hemīşe revāc

81 'Aṣr-ı pāki olup ḫızāne-i cūd
Etdi kālā-yı ma'rifet hep sūd

82 Nice āṣār-ı ṭayyib ü fāḫir
Oldu vaḳtinde ol şehiñ ẓāhir

83 Ḥamdü li'llāh zamān-ı 'adl-āyīn
Böyle bir pādişāha oldu ḳarīn

84 Pertev-i mihr-i cūd u iḥsānı
Da'im etmekde kevni nūrānī

85 Ḳalbi āyīne-i żamāyirdir
Her kesiñ kāmı anda ḥāżırdır

86 Yed-i cūdu eder hemīşe müdām
Lāyıḳı üzre her kese ikrām

87 Bāreḳa'llāh ne zihn-i zībādır
Ne hümāyūn-ḫayāl-i ra'nādır

88 Ede her kāmile kemāli ķadar
Dūr-bīn-i ʿināyetinde naẓar

89 Olur aķṣā-yı ġarbda pinhān
Bilir ehl-i kemāli şāh-ı cihān

90 Lāyıķ-ı luṭfu güm-sürāġ olmaz
Ne ķadar dūr ise ıraġ olmaz

91 Ķalb-i pāk-i ḫalīfe-i islām
Olur elbette levḥa-i ilhām

92 Müşkil olmaz mülūk-i ẕī-şāna
Keşf eder Ḥaķ ķulūb-ı şāhāna

93 Eylemişdir cenāb-ı Ḥaķ zīrā
Şehleri maḥrem-i ḥarīm-i velā

94 Hem velāyet-ķarīn ü dānādır
Hem kerāmet-rehīn ü maʿnādır

95 Edip ʿilm-i şerīfe raġbet-i tām
Etdi erbābına nice ikrām

96 Edip iʿzāz ʿilm-i ẕī-şāna
Enderūn-ı sarāy-ı sulṭāna

97 Maẓhar edip nigāh-ı şāhāne
Yapdı bir dil-güşā kütüb-ḫāne

98 Pür edip enderūnunu tā bāb
Ṭoldu ol cāygāha cümle kitāb

99 Aña taʿyīn-i luṭf edip ol şāh
Eyledi bir muʿallim-i āgāh

100 Ne muʿallim selīm-ṭabʿ u derūn

(88a) ʿināyetinde : ʿināyet ile Ü. (93b) velā : vālā Ü. (94a) ķarīn ü dānādır: ķarīn ü vālādır Ü. Ü'nün kenarında "nişīn-i vālādır" nüsha farkı olarak belirtilmiş.

Rāz-dān-ı fünūn-ı gūn-ā-gūn

101 ʿAṣr-ı pākinde ol şehiñ her dem
O ķadar müsterīḥdir ʿālem

102 Ki cihān cümle istirāḥatda
Her kes ʿadlinde emn ü rāḥatda

103 Ķalmadı bir ḫarāb-dil-i maġdūr
Oldu vaķtinde cümleten maʿmūr

104 Keremiyle cihān olur şād-āb
Her kes oldu nevāline sīr-āb

105 Kām-cūlar meṭālibin buldu
Nice üftādeler çerāġ oldu

106 Biri ez-cümle kim bu ʿabd-i faķīr
Görmüşüm dergehinde luṭf-ı vefīr

107 Taḫta devletle geçdiginde o şāh
Baña ṭāliʿ olup müsāʿid-i cāh

108 Dāḫil oldum ṭarīķ-ı vālāya
Ķaṭʿ edip ḥāṣılı nice pāye

109 Heşt ü deh sālde olup vāṣıl
Oldu naķdīne-i emel ḥāṣıl

110 Etdim iḥrāz cāh-ı meʾmūlü
Yaʿni kim pāye-i Sıtanbul'u

111 Ger olursa meşiyyet ü taķdīr
Görürüz devletinde luṭf-ı vefīr

112 Pāyemiz ʿayna eyleyip taḥvīl
Şān-ı taḥķīķın eyleye tekmīl

(107a) devletle geçdiginde: geçdikde devlet ile Ü. (109b) naķdīne-i: kef dünye-i Ü. (112) taḥķīķın: taḥķīķ Ü.

113 Bu mecāzī cihānda bā-tevfīḳ
Pāyemi cūdu eyleyip taḥḳīḳ

114 Cūd-ı pākiyle bī-niyāz oluruz
Cümle aḳrāna ser-firāz oluruz

115 Bu keremler ki gördük ol derden
Nice gitsin derūn-ı enverden

116 Pederim de bu çākeriñ de müdām
Görmüşüzdür nice nice ikrām

117 Pederim ceddine edip ḫidmet
Görmüş andan berü nice rıf'at

118 Ben de olup nevāliñe maḳrūn
Görürüm nice luṭf-ı gūn-ā-gūn

119 Ḥamdü li'llāh beni edip taṭyīb
İrs̱ ile luṭfuñ oldu baña naṣīb

120 Kārım ancaḳ benim be-her cāda
Nitekim ṣağ olam bu dünyāda

121 Nuṣret-i devlete ṣabāḥ u mesā
Eylemekdir netīce ḫayr du'ā

122 Sāyeñi ḥażret-i Ḫudā;-yı Ġayūr
Etmesin üstümüzden aṣlā dūr

123 Nice olmaz derūni aña du'ā
O güzīde şeh-i kerem-fermā

124 Maḥż-ı nūr-ı na'īm-i Mevlā'dır
Sırr-ı devrāna luṭf-ı 'uẓmādır

125 Oldu 'aṣrında kāse-i devrān
Cümle leb-rīz-i neş'e-i 'irfān

---

(120) a ile b Ü'de yer değiştirmiş. (120a) be-: bu Ü. (121a) Nuṣret ü devletiñe ṣubḥ u mesā Ü.

126 O leṭāfet ki var ṣıfātında
O hünerler ki kendi ẕātında

127 Etmemişdir selefde hīç güzerān
İşte tārīḫ-i sālif-i devrān

128 Ẕātı mecmū'a-i 'avārif iken
Ṣadrı ṣandūḳa-i ma'ārif iken

129 Ḫaṭṭ u remy ü tüfeng ü her tertīb
Şi'r ü inşā vü ṣan'at-ı tezhīb

130 Re' y ü tedbīr ü 'ilm-i fersānī
Hep ḳarīn-i ḫayāl-i ẕī-şānı

131 Ẕātı 'irfān ile hemīn mālī
Ma'rifetden bir ān degil ḫālī

132 Cümle-i ma'rifetden ol şeh-i pāk
O şehenşāh-ı çāpük ü çālāk

133 Meyl-i remy-i tüfeng edip bir rūz
Ḳondu pīşe nişān-ı zer-endūz

134 Seksen adım mesāfe merḥaleden
O şehenşāh-ı māhir-i her fen

135 Bir siyeh şey'e dikdirip bir zer
Ḳıldı važ'-ı nişān-ı dest-i hüner

136 Deste alıp tüfengini o dilīr
Atdı ṭarf-ı nişāna bī-te' ḫīr

137 Bir atışda urup nişānı o şāh
Oldu altun pür-kelef bir māh

138 Żarb olunca derūnuna maḳrūn
Ay naḳşına döndü ol altun

139 Gönderip ol zer-i hüner dedi

O nümūne-nümā-yı te᾽yīdi

140 Āṣaf-ı ʿaṣra eyledi irsāl
Etdi şāyān-ı luṭf-ı pür-iḳbāl

141 O da zeyn eyleyip cevāhir ile
Nice ṣunʿ-ı bihīn ü fāḫir ile

142 Şād olup bu sürūr ile o vezīr
Eyledi ʿarż-ı bendegī-i vefīr

143 Ḳābil olsa verirdi şükrāne
Cümle varını müjde-baḫşāne

144 Dīde-i ʿibret ile olsa naẓar
Ḫurde bir zerde böyle pāk hüner

145 Müjde-i şāygān degmez mi
Biñ ḫarāc-ı cihān degmez mi

146 Żabt edip ḫatve-i ṣemānīni
Fāl-i ḫayr eyledik bu āyīni

147 Salṭanat bā-meşiyyet-i Ḫālıḳ
Ola tā ol ʿadedlere lāḥıḳ

148 Ola aña ʿadedde hem-taʿdād
Fetḥ olan ḳalʿalar be-vefḳ-ı murād

149 Be-Resūl-i mümecced-i Ḫallāḳ
Etmiş ola bu ḳavli Ḥaḳ intāḳ

150 Ne hünerdir bu ṣūret-i zībā
Nice etmez kişi o şāha duʿā

151 Şöyle ṭursun isābet etmek aña
Seksen adım mesāfeden farażā

152 Seçmek altunu ḫayli dikḳatdir

(147b) tā ol: teʾdī Ü.

Hüneriñ ʿaynıdır ne ḳuvvetdir

153 Biz birini degil hezārını ger
Dikseler kīsemiz de ser-tā-ser

154 Birini görmeziz bu merḥalede
Ḳanda ḳaldı aña iṣabet ede

155 Bāreḳa'llāh zihī şecaʿatdir
Rüstemāne ne zūr u ḳuvvetdir

156 Ḳahramānān-ı ʿālemi bu hüner
Ḥayret-ālūde etdi ser-tā-ser

157 Göricek böyle ṣanʿatı insān
Nice olmaz bu ḳuvvete ḥayrān

158 Ede maḥfūẓ ḥażret-i Ẕü'l-men
Ẕāt-ı pākin yavuz naẓarlardan

159 Ḳulları ḳulluġunda pīr olsun
Düşmeni dāʾimā ḥaḳīr olsun

160 Aña bed-ḫᵛāh olan laʿīni Ḫudā
Ḳahrına maẓhar ede ser-tā-pā

161 Bulunur mu meger cihān içre
Böyle bir pādişeh şehān içre

162 Nice ḳābil ki vaṣfın ede beyān
Ḫāme-i Sālim-i şikeste-zebān

163 Ne ḳadar ḫāme midḥat eylese ger
Yine elbette bir ḳuṣūr eyler

164 Setr ede zeyl-i luṭf u iḥsānı
Suḫanımda meger ki noḳṣānı

165 Var mıdır hīç medār-ı imkānı

(163a) midḥat: medḥin Ü.

Mūr vaṣf eylemek Süleymān'ı

166 Nice ḳābil bu şi'r-i pür-noḳṣān
Ola şāyān-ı vaṣf-ı şāh-ı cihān

167 Bu eşer 'arż olunmaḳ ol bāba
Dergeh-i pāk-i şāh-ı nā-yāba

168 Beñzer 'aynı ile bu destāna
Ya'ni kim ḥażret-i Süleymān'a

169 Kendi ḥaddince ṣarf edip maḳdūr
Etdi pāy-ı cerādı ihdā mūr

170 Luṭfuñ olmasa nuṭḳumuñ mededi
Eylemek tezkire ne ḥaddim idi

171 Ḳalem-i ḫuşküm ey şeh-i nā-yāb
Nem-i luṭfuñdur eyleyen şād-āb

172 Cūy-ı iḥsānıñ etmese imdād
Cereyān eylemezdi böyle midād

173 Eyleye ḥażret-i Ḫudā-yı ḳadīr
Ẕātıñı devlet ü ṣafā ile pīr

21

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

دو شاه راست جهان تا جهان بروی زمین
یکی بر اوج سپهر و یکی بروی زمین

بچار بالش قدر ان یکی خجسته مکان
بهفت کشور ملك این یکی ستوده مکین

(167a) olunmaḳ: olıcaḳ Ü.

21 - M, -T1, -T2, Ü 26a. Sultan Ahmed Han için yazılmış olan bu manzumenin Ü'de sadece ilk ve son beyitleri var arası boş bırakılmış. Metin Tezkire'den tamamlandı.

(1) Cihan, iki padişahın buyruğundadır; (onların) biri gökyüzünün zirvesinde, diğeri yeryüzündedir. (2) O biri, mekanı kutsal, önemli dört unsura hükmeder; iktidarı övülmüş olan bu biri, yedi iklimde (hüküm sürer).

ظهور هر دو بملك كرم بيك منوال
طلوع هر دو ز صبح شرف بيك آيين

بچار مسند خود ان یکی بلند نشان
بهفت كرسيئ خود این یکي سریر نشین

از ان جواهر نا یاب در جبال نهاد
وزین خزاین اسرار در قلوب دفین

کزین خواهش ان انچه طبع کرده پسند
پسند خاطر این انچه عقل کرده کزین

اشعهٔ نظر ان زدوده ظلمت دهر
لوامع خرد این فزوده نور یقین

شعاع طلعت ان رفته کرد سطح بسیط
فروغ فکرت این شسته روی زمین

ز فیض ان شده طبع بهار رنك امیز
زفضل این شده كلزار ارزو رنكين

زمین بموسم احسان ان بود كلخيز
فلك ز كلشن اقبال این بود كلچين

ازان بفرق مخالف رسیده تیغ بلا

---

(3) Her ikisinin kerem ülkesinde görünüşü de aynıdır; her ikisinin şeref sabahından doğuşu aynıdır. (4) O biri, kendi dört dayanağı ile yüce alametlidir; bu biri, kendi yedi kürsüsünde tahta oturmuştur. (5) O eşsiz cevherler, yaratılış dağındadır; bu sırlar hazinesi de kalplerde gizlidir. (6) Onun bu isteğini yaratılış beğenmiş, bunun gönlünün beğendiğini de akıl seçmiştir. (7) Onun bakışının ışığı, dünyanın karanlığını yok etmiş; bunun aklının parıltısı, kesin olarak bilinenin nurunu artırmıştır.(8) Onun yüzünün ışığı, yeryüzünün tozunu süpürmüş; bunun düşünce ışığı da arş-ı berini yıkamıştır. (9) Onun feyziyle baharın tabiatı rengarenk oldu, bunun fazileti ile arzu gülbahçesi renklendi. (10) Yeryüzü, onun ihsan mevsiminde gülleri büyüttü; felek, bunun ikbal bahçesinden gülleri derdi. (11) Ondan, muhalifin başına bela kılıcı inmiştir; bundan da düşmanın sinesine kin hançeri oturdu. (12) Kainatın karanlığı, onun mükemmel nuruyla aydınlandı; gayb alemi de akl-ı yakin ile buna göründü.

وزین بسینه دشمن نشسته خنجر کین

سواد کون ازان منجلی بنوراتم
جهان غیب برین منکشف بعقل یقین

فروغ یافته کیتی ازان برای زرین
نظام یافته عالم ازین برأی مت

بهم ز مطلع اقبال خوش بر امده اند
هم این مروح ان و هم ان مربیٔ این

عدیل نیر اعظم جناب احمد خان
چو آفتاب بروی زمین کشاده جبین

جهان دانش و بینش محیط عز و علا
سپهر عدل و کرم افتاب دولت و دین

شهی که دیده ز اموزکار دل تعلیم
شهی که یافته از مرشد خرد تلقین

ز بهر مصلحت انتظام هفت اقلیم
ابد بعهد نشاطش دوام کرده زمین

درین حدیقه رنکین بتازه رویی باد
بهار بخت تو رونقده شهور و سنین

بتخت و بخت شه و شاهزاده ها باشند
ظفر قرین و جهان سازکار و بخت معین

---

(13) Dünya, onun sağlam fikriyle aydınlandı; alem, bunun sağlam düşüncesiyle düzen buldu. (14) İkbal matlaından güzelce, birlikte ortaya çıktılar. Bu, ona ruh verdi, o da bunu terbiye etti. (15) En büyük güneş gibi olan Sultan Ahmed hazretleri, güneş gibi yeryüzüne alnını açmıştır. (16) (O) ilim ve görgü dünyası, yücelik ve şerefin kuşatıcısı, adalet ve kerem göğü, din ve devlet güneşidir. (17) O, gönül hocasından ders almış, akıl mürşidinin telkinleriyle yetişmiş bir padişahtır. (18) Yedi iklimin işlerinin düzenlenmesi için, onun mutlu zamanı ile yeryüzü ebediyyen yaşasın! (19) Bu renkli bahçede taze yüzlülükle senin bahtının baharı, aylara ve yıllara parlaklık versin. (20) Padişah ve şehzadeler, iyi talihli ve hükümran olsunlar; zafer yakın, cihan uygun, baht da (onlara) yardımcı (olsun)!

22
Mes̱nevī

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Başla ey ḫāme-i güzīde-suḫan
Midḥat-i pāk-i sadr-ı aʿẓamdan

2 O keremver güzīde-i devrān
Kān-ı iḥsān vezīr-i ʿālī-şān

3 Esḫıyānıñ keremde esbaḳıdır
Pādişāhıñ vekīl-i muṭlaḳıdır

4 Ḥātem-i ʿaṣr-ı cūd u ʿadl-āyīn
Bihterīn-ṣıhr-i pādişāh-ı zemīn

5 Maḥż-ı nūr-ı cebīn-i zībiş ü fer
Yaʿni hem-nām-ı cedd-i Peyğamber

6 Odur ol āṣaf-ı sütūde-şiyem
Menbaʿ-ı cūybār-ı luṭf u kerem

7 Kim vücūdu keremde yek-tādır
Kef-i cūdu ʿaṭāda deryādır

8 Nice deryā keremde bā-taḥḳīḳ
Ḳaṭra olmaz yanında baḥr-i ʿamīḳ

9 Her kesi eyleyip sezā-yı niʿam
Buldu gūyā ḥayāt-ı tāze kerem

10 ʿĀleme luṭf-ı bī-ḳıyās etdi
İʾtilāf-ı ḳulūb-ı nās etdi

11 Eyleyip sūr-ı cūdu ḥısn-ı ḥaṣīn
ʿAsr-ı pākinde her kes oldu emīn

---

22 -M, -T1, -T2, Ü 26b. Manzumenin sadece ilk ve son beyti var, arası boş bırakılmış. Metin Tezkire'den tamamlandı İ.Ü.Ktp.Ty. 2407, 14b.

12 O muṣavver güzīde rūḥ-ı revān
Ḳālıb-ı cūda oldu gūyā cān

13 Nām verdi keremle devrāna
Ḥātem oldu nigīn-i iḥsāna

14 Ḥātem-i Ṭā'i ṭayy edip erkān
Oldular hep esīr-i luṭfu cihān

15 Sebeb-i feyż-i cāvidān oldu
Beden-i luṭfa tāze cān oldu

16 Görmemişdir cihānda çeşm-i felek
Bir beşer ṣūretinde böyle melek

17 Çıḳsa dīvāna ol vezīr-i güzīn
ʿAdl ü iḥsān ṭurur yesār u yemīn

18 Ne ḳadar olsa izdiḥām-ı ricāl
Şefḳati etmez anıñ istişḳāl

19 Görür anıñ serīʿ-i efkārı
Ān-ı lā-yenḳasimde biñ kārı

20 Ḥiddet-i zihni sürʿat-i ḳalemi
Ḥalḳa inṣāfı keṣret-i keremi

21 Selefiñ cümlesine fāyıḳdır
Biñ cihetle o ṣadra lāyıḳdır

22 Her iṣābet-ḳarīn-i taʿbīri
ʿAḳl-ı Risṭo esīr-i tedbīri

23 Ṣoḥbetine olur idi meftūn
Görse idi cemālin Eflatun

24 Anıñ ednā niẓāmına yek-ser
Mülk-i Keyḫusrev olsa reşk eyler

25 O vezīr-i muḥibb-i ʿilm-i şerīf
Ṣāḥib-i ḥilm ü cūd u ṭabʿ-ı laṭīf

26 Eyleyip ʿilme rağbetin müzdād
Etdi bir pāk medrese bünyād

27 O eṣer şöyle oldu ḥüsn-efzūn
Ki cihān oldu ṭarḥına meftūn

28 Etdi taʿyīn o büḳʿaya ḥāṣıl
Bir güzīde müderris-i fāżıl

29 Ne müderris ʿilimde Saʿdü'd-dīn
Fāżıl-ı Seyyid-i Şerīf-i güzīn

30 Baḥr-i zeḫḫār-ı ʿilm-i bī-pāyān
Yem-i ʿirfān-ı fāyıḳu'l-aḳrān

31 Bir mi böyle netīce ḫayrātı
Var cihān içre ṣad müberrātı

32 Ḳalmadı bir ḫarābezār-ı cihān
Oldu vaḳtinde cümle ābādān

33 ʿĀlemi eyleyip seḫāsı esīr
Keremin görmede ṣağīr ü kebīr

34 Ḳalmadı bir kimesne ki anıñ
Görmeye cūdun ol kerem-kānıñ

35 Murğ-ı iḥsānı āşiyāne arar
Her kese luṭfa bir bahāne arar

36 Dil-ḫarābān olup hemīn mesrūr
Oldu vaḳtinde dehr hep maʿmūr

37 Zātı anıñ cihāna cān oldu
Nūr-ı çeşm-i cihāniyān oldu

38 O ḳadar eyledi cihāna kerem
K'oldu memnūn-ı luṭfu hep ʿālem

39 Rūz ü şeb oldu dīde-dūz-ı ümīd
Kef-i iḥsānına meh ü ḫūrşīd

40 Ḳaṣd-ı ʿazm eyleyip saʿādet ile
Baṣsa pāyın rikāba devlet ile

41 Gerd-i pāy-ı semendini devrān
Sürme-i dīde eyler ez-dil ü cān

42 Binse ger zevraḳ-ı sebük-pāya
ʿAzm edip sū-yı rūy-ı deryāya

43 Fevc-ber-fevc fülküne her dem
Yüz sürer idi mevcesi ile yem

44 Ben de yem gibi ol kerem-kāne
ʿArż-ı ḥāl eyleyem faḳīrāne

45 Mevc-i deryā gibi olup pā-māl
Sāḥil-i ġamda buldum iżmiḥlāl

46 Şu ḳadar tīre-dil eder devrān
Beni baḫt-ı siyāh ile her ān

47 Rūşen olmaḳ şebim ki emr-i baʿīd
Olsa cirm-i felek bütün .i.ḫūrşīd

48 Beni żaʿf ile fikr edip çün nāl
Keder etdi netīce ḫāmemi lāl

49 Ḳaṣd-ı s̱ebt ile bu telāşīde
Ḳalemim eylesem tırāşīde

50 Sedd olur nuṭḳa dil-ḫırāşımdan
Bulamam bir suḫan telāşımdan

51 Heft sāl eyledi kederle güẕer
Ki gönül ḥaml-i bār-ı ʿazli çeker

52 Şöyle ṭursun ḥicāb-ı ehl ü ʿiyāl

Ġayret etdi beni perīşān-ḥāl

53 Ḥāṣılı ey vezīr-i pāk-nihād
ʿAzl-i dūr u dırāzdan feryād

54 Böyle cevlān mı eyler idi ḳalem
Deşt-i medḥiñde olmasam ebkem

55 Devletiñde ḫazīne-i dil lāl
Şeb-çerāġ-ı hünerle māl-ā-māl

56 Ṭūṭī-i ḳand-gūy-ı ʿirfānım
Murġ-ı bāġ-ı hezār-destānım

57 Gerçi pür-gū bir ehl-i ās̱ārım
Līk bīzār-ı baḫt-ı keçkārım

58 N'işlesin ṣad ḫadenge yek sāmān
Neylesin biñ cefāya bir insān

59 Bu ḳadar da suḫanda tāb-ı mecāl
Feyż-i medḥiñledir bilā-eşkāl

60 Yoḫsa böyle kederde tāze ḫayāl
Ẓāhir olmaḳ göñülde emr-i muḥāl

61 Ede ẕeyl-i ʿināyetiñle meger
Rūy-ı mirʾāt-ı sīne defʿ-i keder

62 Yoḫsa ḥālim benim diger-gūndur
Ġam u miḥnetle dīde pür-ḫūndur

63 Līk şevk-ı medāyiḥiñle derūn
Kesb-i feyż eyler olsa da maḥzūn

64 Pertev-i āfitāb-ı iḥsāndır
Midḥatiñ nūr-ı çeşm-i ʿirfāndır

65 Yeter ey kilk-i ḫod-fürūş-ı suḫan
Ḥaẕer eyle melāl-i sāmiʿadan

66 Ḳanḳı nā-kāmı ḳaldı devrānıñ
Devletinde o ṣadr-ı ẕī-şānıñ

67 Menzil-i kāma olmamış vāṣıl
Gül-i maḳṣūdun etmemiş ḥāṣıl

68 Sen de bir gün edersin ey dil-i zār
Gül-i maḳṣūdu zīver-i destār

69 Hemān ey ḫāme-i sütūde-edā
Dā'imā ḳıl o ẕāta böyle du'ā

70 Bu cihān içre ḥażret-i Allāh
Eyleyip bāz dergehin her gāh

71 Ola iḥyā deriñde ṣubḥ ile şām
Ṣad hezārān benim gibi nā-kām

72 Olup āzāde-dil figendeleriñ
Sālim olsuñ deriñde bendeleriñ

73 Ẕātıñ 'izzetle ber-devām olsun
'Ömr ü devletle müstedām olsun

74 Ede Ḥaḳ ẕātıñı be-ṣad iḳbāl
Dā'imā zīb-i mesned-i iclāl

23

Şitā'iyye Ḳaṣīde-i Beççe Der-sitāyiş-i Vezir ü Müşārün bi'l-benān İbrāhīm Paşa

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Şemīm-i ḫoş-dili ta'ṭīr edip yek-pāre dünyāyı
Bahār-ı yāsemīn etdi hevā-ı berf ü sermāyı

2 Hevā bir rütbede efsürde etdi zīr ü bālāyı
Felek farḳ edemez ebr-i siyehdenseng-i ḫārāyı

23 M 13b, - T1, - T2, - Ü.

3 Cihān āyīne-ḫāne oldu baḳsañ cā-be-cā yaḫdan
Bürūdet gösterir timsāle bütler ziyy-i ḥummāyī

4 Şikest etdi başında beyẓa-i kāfūru çarḫıñ ṣubḥ
Dağıldı ḳışrı ṭutdu ser-be-ser bu deşt-i mīnāyı

5 Felek bir ṣarı yāḳūtu ṣanır faṣṣ-ı nigīn etmiş
Gören yaḫ-beste 'ayn-ı āfitāb-ı 'ālem-ārāyı

6 Ayaz ile yine āmīziş etdi şīr ü şekkerveş
Şeb-i meh-tāb-ı deyde seyr ḳıl maḥmūd-ı sermāyı

7 Edince berg ü bār-ı 'ayşını ceyş-i ḫazān tārāc
Çemen giydi şitāda müflisāne aḳ yek-tāyı

8 Hezārıñ şu'le-i āvāzını berd etdi efsürde
Bahār eyler ederse āteş-i gülle müdāvāyı

9 Ḳanı pür-tāb iken mestāne evvel gögsü gürlerdi
'Aceb dem-beste etdi serdi-i dey ebr-i ġarrāyı

10 Ṣovuḳdan ḫavfi var āteş derūn-ı sengden çıḳmaz
Ne deñlü ḳar' ederse dest-i āhen bāb-ı ibrāyı

11 Ocağı şen ola pīr-i meyiñ bu ḳaḥṭ-ı āteşde
Verir sermā-keşāna şu'le-i maḥlūl-i ṣahbāyı

12 Hevā mı vaṣf-ı deyde ebr-i kilk-i dür-nisārımdan
Yağan berfi ṣanırlar ṣafḥanıñ reng-i semensāyı

13 Degildir berf edip taḳlīd ol ṣadr-ı keremkārı
Çil aḳçayla felek pür eyledi dāmān-ı dünyāyı

14 Yegāne ṣadr-ı a'ẓam iftiḫār-ı dūde-i 'ālem
Vezīr-i Cem-şiyem mesned-fürūz-ı kār-fermāyī

15 Ḫıdīv-i dādger dāmād-ı şāh-ı Bayḳara-çāker
Muşa'şa' şeb-çerāğ-ı gevher-i iklīl-i lālāyī

16 Ẓahīr-i salṭanat bāzū-yı devlet heykel-i himmet
Tehemten-menḳabet şīrīnsitān-ı ṣaff-ı ārāyī

17 Zülāl-i çeşmesār-ı cūd-ı İbrāhīm Paşa kim
Gülistān etdi reʾyi āteş-i Nemrūd-ı aʿdāyı

18 O destūr-ı kerem-perver ki ṣıyt-ı luṭf-ı cūdundan
Yanar reşk ile rūḥ-ı Bermekī vü Ḫātem-i Ṭāyī

19 Ne destūr āṣaf-ı Cem-rütbe kim taḥķīr eder gerdūn
Der-i ķudretde derbānı ya Efrīdun u Dārāyī

20 Ne āṣaf ḫusrev-i ṣāḥib-ķırān Cemşīd-i devrān kim
Kef-i ḥükmünde ķılmış baḫtı dest-efşār-ı dünyāyı

21 Olurdu mekteb-i fażlında bir tilmīz-i ebced-ḫᵛān
Getirse ʿĪsi-i nuṭķu cihāna İbni Sīnā'yı

22 Giriftār-ı remeddir çeşmi mihriñ nūr-ı reʾyinden
Arar her şeb anıñçün beyża-i Sī-murġ-ı ʿAnķā'yı

23 Sehāb-ı himmeti bir kiştzāra feyż-bār olsa
Şikest eylerdi gendüm ķıymet-i lüʾlū-yi lālāyı

24 Tezerv-i būy-ı ḫulķu olsa bāġ-ı ʿadne bāl-efşān
Melekler dām ederdi ḥalķa-i gīsū-yı ḥūrāyı

25 Bahār-ı iʿtidāl-i ʿadl ü dād terre gülistāndan
ʿAbes̱ ẓann etme şeb-nem çīni-i mihr-i seḥer-zāyı

26 Dehān-ı ġoncayı seylī-i ḫor pādāş-ı cevr eyler
Ṣiler bīmīden eşk-i ʿandelīb-i zār u şeydāyı

27 Eger emrinden olsa müstaʿidd-i ḥüsn-i istiķlāl
Ṣorup mirʾāt terkīb eylemiş hergiz heyūlāyı

28 Mezāķ-ı neşʾeye ger ḥükmü zehr-efşān-ı nehy olsa
Eder sūḫān-ı rūḥ ālüftegāna mevc-i ṣahbāyı

29 Degildir Keh-keşān ʿarż etdi gerdūn-ı siyeh-ṭāliʿ
Semend-i cāhına bir sīmden raḫt-ı mücellāyı

30 Feleklerden edip endīşe bir mīzān-ı ẓü'l-keffeyn

Eger vezn etse temkīn ile ṭop-ı arż-ı ġabrāyı

31 Olur taḥte's-s̱erāya keffe-i temkīni peyveste
Eder gūy-ı zemīn taķbīl-i sāķ-ı ʿarş-ı aʿlāyı

32 Firāz-ı kūh-ı Ķāf-ı ṣavletinden eylese pervāz
Şikest eyler piristū-beçče rūyīn-i ʿAnķā'yı

33 Ḥıfẓı nigehbān olsa görmez çeşm-i pervāne
Ṣabādan dūd-ı āh-ı şemʿ-i cemʿ-i meclis-ārāyı

34 Tenūr-ı ķahrı kim dāġ-ı dil-i sūzān-ı dūzaḫdır
Zülāl-i luṭfu kim dil-teşne etmiş bāġ-ı Ṭūbā'yı

35 Bunuñ her reşḥası ṣad şūrezārı gülsitān eyler
Anıñ kemter şirārı ḫuşk eder bu heft deryāyı

36 Ḫıdīv-i kām-baḫşā āfitāb-ı āsumān-raḫşā
Eyā āyīn-ṭırāz-ı rāh u resm-i ʿālem-ārāyī

37 Sen ol gül-çīn-i gülzār-ı saʿādetsin ki dāmānıñ
Eder ṣayf u şitāda muttaṣıl gül būse-peymāyī

38 Cihāna verdi Rüsṭalis-i ʿadliñ bir müferriḥ kim
Eder āvāze-i Nūşīrevān'a ḫande-fermāyī

39 Yatar bī-ḫod keselden fitne bīmār oldu devriñde
Ṣanır dārü'ş-şifā ḥalvetʾile çeşm-i dil-ārāyı

40 Bürūz etmezden evvel beyżadan sunķūr-ı ṣamṣāmıñ
Baṭ-ı ervāḥ-ı aʿdāya düşürdü şūr-ı ġavġāyı

41 Ḫalīlu'llāh ile hem-nām u şöhret olduġuñdandır
Ẓuhūruñ pür-tezelzül etdi ķavm-i Lāt u ʿUzzā'yı

42 Bilip idbārını ḫᵛāhende-i ṣulḥ u ṣalāḥ oldu
Anıñçün der-niyām etdi meger şemşīr-i heycāyı

43 Hüner bürrān veġā ḫamyāze-rīz-i ārzū olsun

(32b) vezin bozuk. (33a) vezin bozuk.

Güzel ṣayd eylesin vaḳtinde naḫcīr-i uṣārāyı

44 Olursañ ʿāḳıbet ġabġab-nevāz-ı şāhid-i maḳṣūd
Ḳızıl elma seniñdir düşmene ḳalsın ḳo ayvayı

45 Bu iḳbāl-i Ḫudā-dād ile bir gün neyyir-i tīġıñ
Eder tesḫīr yek-ser merz ü būm-ı ʿömr-i aʿdāyı

46 Dil-i şūrīdemi teşvīḳ edip taḳrīb-i medḥiñle
Oḳutdum ol güle bülbül gibi bu naẓm-ı ġarrāyı

47 Görürdü her nigāhında dü-bālā ʿaks-i sevdāyı
Meger āyīne etdi baḫt-ı Mecnūn çeşm-i Leylā'yı

48 Olur ḳumrī-i sāġar gibi zāhid ṭavḳ-ber-gerdūn
Görünce bāġ-ı Cem'de ihtirāz-ı serv-i mīnāyı

49 Nigeh-dārī-i fikr-i gerden-i kāfūr-ı dil-dāra
Gönül bir fülfül eyler dāne-i ḫāl-i süveydāyı

50 Alır naḳd-i şikībi hem yine ser-rişte vermez hīç
Nigāhıñ çeşmiñe taʿlīm edelden ʿilm-i aḫfāyı

51 Mezāḳ-ı ʿaşḳı Sālim mübhemān-ı ḫᵛān-ı ḥüsn etmiş
Nemekdān-ı melāḥat eyleyen laʿl-i dil-ārāyı

52 Ġazel-perdāzi-i ney-pāre-i kilk-i şeker-rīzim
Nola ṭūṭī-i ṭabʿa olsa ders-āmūz-ı gūyāyī

53 Biraz olsun ḳo ṭāvūs-ı melīḥ-i bāl-endīşe
Ḫıyābānzār-ı ḫod-bīnīde per-cünbān-ı raʿnāyī

54 Ben ol Mānī-i āteş-dest-i Erjeng-ı Ḫıtā'yım kim
Nigāristān-ı Çīn etdim zemīn-i şiʿr ü inşāyı

55 Edā-yı şīve-i güftārıma ḥüsn-i beyān meftūn
Eder peyġām-ı maẓmūnum yeridir kilki sevdāyī

56 Ṣanılmış penbeye āteş ṣanır dürc-i kelāmımda
Gören nermī-i lafẓ u şuʿle-i yāḳūt-ı mīnāyı

24
Der-sitāyiş-i Ṣadr-ı Aʿẓam Ḳalaylı Aḥmed Paşa

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Yaḳdı erbāb-ı diliñ şemʿ-i murādını Ḳadīr
Etdi ser-tā-be-ḳadem dehri anıñla tenvīr

2 Ben de pervāneyim ol şemʿ-i murād üzre henüz
K'eyledim sūz-ı derūna dil-i şeydāyı esīr

3 Dāmeni refʿ-i ġubār edeli āyīne-i dil
O ḳadar ṣāf olupdur ki olunmaz taḳrīr

4 Bir naẓar eyleseler bu dil-i mirʾāta hemān
ʿAksi içre görünür maṭlabı olmuş taṣvīr

5 Yazılan vāḳıʿa levḥ üzre sürūr olsa nola
Ki murād üzre felek ediyor anı taʿbīr

6 Cümle taʿbīri ḥavādiṡle bedīdār oldu
Gūyiyā remz ile ḫalḳa eder işʿār-ı żamīr

7 Ḥācet olmazsa nola ʿanbere kim etmişdir
Müjde-i maḳdemi bu cümle cihānı taʿṭīr

8 Dūr-bīn eyledi rūz ü şebe mihr ile mehi
Reh-güẕārına felek baḳmada etmez teʾḫīr

9 O mehiñ burc-ı vezāretde ṭulūʿunu görüp
Ki meserretle ede cümle cihānı tebşīr

---

24 M 12a, T1 9a, T2 29a, Ü 27b. **(başlık)** - T1 , Ḳaṣīde-i Beççe Der-Sitāyiş-i Aḥmed Paşa yessirehu'llāhu mā-yeşā M, Der-sitāyiş-i Vezīr-i Aʿẓam Aḥmed Paşa T2.(2b) K'eyledim: Eyleyip Ü, Edüben M, T1. (3a) Dāfiʿ-i refʿ-i ġubār edeli āyīne-i dil T1, Dāmen-i feyż-i kerem refʿ-i ġubār eyleyeli T2. (b) O ḳadar ṣāf u mücellādır olunmaz taḳrīr T2. (4a) Dil-i mirʾāta be-her gāh naẓar etdikçe T2. (6a) Cümle taʿbīri ḥavādiṡden ʿayān oldu dilā M, T1, Ü.
(8a) Mihr ü meh ṣanma cihānda iki dūr-bīni eder M, T1, Ü. (b) - T1 (yeri boş bırakılmış), Birini gece felek birini gündüz teşmīr M, Ü. (9b) cümle: ḫalḳ-ı T2.

10 Ḥamdü li'llāh o meserretden erişdi dile zevḳ
Zā'il etdi anıñ endīşesini peyk-i beşīr

11 Ṣadr-ı ʿālīye ḳadem başdı deyü müjde edip
Dedi oldu o efendiñ fer ü ḥaşmetle vezīr

12 Maʿden-i kān-ı hüner ḥażret-i Aḥmed Paşa
Bend-i ḥükmü ki eder Rüstem-i dehri tesḫīr

13 Odur ol Rüstem-i meydān-ı şecāʿat kim
Ḳahramān olsa muḳābil olamaz zūruna şīr

14 Nereye ʿavdet ederse olur ʿavn ü nuṣret
Himmeti esbine çāker o berāy-ı taḳdīr

15 Ḥabbeẕā mültefet-i şāh-ı eḳālīm-i dehir
Ṣadr-ı aʿlāya münāsib odur aḥrā vü cedīr

16 Ṣad pesend ol şeh-i Rüstem-revişe kim etdi
Kevne nā-dīdesi bir kār-ı nühüfte tebṣīr

17 Ne demekdir ki Sıtanbul'a gele bir āṣaf
Mührü ala otura ṣoñra ola nās-ı ḫabīr

18 Bāreka'llāh zihī şāh-ı ḫod-ārā-yı zemīn
Ki o ṣadrıñ erini ʿaḳl ile etdi tedbīr

19 Ḥaḳ anı ḥıfẓ ede āfāt-ı dehirden her dem
Dil-i mirʾāt-ı ṣafā-baḫşı ola zevḳ-pezīr

20 Ḥabbeẕā öyle vezīr-i şeh-i Cem-cāh-ı cihān
Cebhe-i devlete ancaḳ o durur zīb-i münīr

(10a) dile zevḳ: baña feyż T2. (10b) anıñ endīşesini peyk-i : anıñ endīşesini çarḫ-ı T1, ġam u endīşemi bu çarḫ-ı T2. (11a) ʿālīye : aʿlāya T2. (12a) kān-ı hüner : cūd u seḫā T2. (b) Keremiyle ki ede Ḥātem-i Ṭayy'ı tesḫīr. (13) - M, T1, Ü. (a) vezin bozuk. (14a) nereye: ne yere T1. / ʿavn ü: ʿavni M, Ü, ʿubūr T1. (b) çāker: reh-ber T2. (15a) şāh-ı eḳālīm-i dehir: pādişeh-i heft iḳlīm T2. (b) Ṣadr-ı aʿlāya münāsib: El-ḥaḳ ol ṣadr-ı güzīne T2. (16a) Ṣad pesend ol ḫıred-i ʿāliye kim etmişdir T2. (17) - M, T1, Ü. (18a) zemīn: cihān T1. (b) ṣadrıñ : ṣadrın T2 / ʿaḳl ile etdi: böylece ḳıldı T2.(20a) Cem-cāh-ı cihān: ḫūrşīd-naẓar T2. (b) o: k'o T2. / zīb: nūr M, T1.

21 Ḥalḳa ikrāmını vaṣf eylemege ṭālib olan
Şu ḳadar ancaḳ eder etmek olursa taʿbīr

22 Şu ḳadar luṭf u kerem ṣāḥibi mükrimdir kim
O olur dünyede cism olmaḳ olursa tevḳīr

23 Sürʿat-i semt-i iṣābetde revān-ı Nefʿī
Raḫş-ı tedbīrini bu vech ile etmiş taṣvīr

24 Pūte-i himmetine Rüstem'iñ ermez tīri
Çarḫ destinde kemān olsa hilāli zihgīr

25 Dāverā dādgerā devlet ü ḥaşmet-güherā
Ey olan vādi-i ferde şeh-i Dārā'ya naẓīr

26 Sen o kān-ı kerem ü baḥr-i himemsin k'olmuş
Bir nigāh-ı naẓarıñ cümle cihāna iksīr

27 Naẓar-ı pāk-i şerīfiñ ile inşāʾallāh
Bāli işkesteleriñ ḫāṭırı olur taʿmīr

28 Sen o Rüstem-reviş-i āṣafisin eyler ümīd
Dehr-i vīrāne zamānıñda ki ola taʿmīr

29 Sen o iḥsān u kerem ṣāḥibisin kim Ḥātem
Saña nisbetle seḫā-ḫᵛānlığı bir şeyʾ-i ḥaḳīr

30 Medḥ-i vaṣfıñda ne deñlü suḫan-endāz olsam
Lāyıḳıñ üzre zebānım edemez bir taʿbīr

31 Sālimā ġayrı duʿā vaḳti bedīdār oldu
Yetişir evc-i ḳuṣūruñda bu teksīr-i keṣīr

(21) - M, T1, Ü. (22a) mükrimdir kim: bir mükrimdir T2. (b) o: bu T2. (23) - T1, Ü. (24a) Eremez gerdine sürʿatde ḫadeng-i Rüstem T2. (25a) dādgerā: dādger-i T1. (b) vādī-i ferde: ferr ü bahāda T2. (26a) ki: - T2. (b) nigāh-ı naẓar: naẓar-ı kerem T1. (27) - T1, Ü. (28) - T2. (a) Sen o Rüstem-reviş-i āṣafisin eyler ümīd T2, Ü. (29b) seḫā-ḫẒānlığı: seḫā vü keremi T2. (30a) Ḥāṣılı midḥatiñi her ne ḳadar etse dırāz T2. (b) Lāyıḳıñ: lāyıḳı Ü. / edemez: bulamaz T2. (31) Sālimā ġayrı duʿāsına hemān meşġūl ol - Yetişir evc-i ḳuṣūrīde bu pervāz-ı keṣīr M, Ü.

32 Gel dü'ā eyleyelim cān ü gönülden şeb ü rūz
Ne murād eyler ise ede Ḫudā cümle yesīr

33 Ter-i gül-ġonca-i ʿizzini güşād ede Ḫudā
Açа güller gibi baḫtını hemīn Rabb-i naṣīr

34 Ḥaşre dek devletini dāʾim edip Ferd ü Ṣamed
Behre-yāb ola zamānında ṣaġīr ile kebīr

35 Ḥaḳ vücūdun ede āfāt-ı dehirden maḥfūẓ
Dil-i vīrānemi pāyende ede dāmen-gīr

25

Ḳaṣīde Der-sitāyiş-i Vezīr-i Aʿẓam Dāmād Ḥasan Paşa

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Teʿāla'llāh zihī ẕāt-ı melek-ḫaṣlet kerem-fermā
Ki ferr ü ḥaşmet ü dārātı ġayret-āver-i Dārā

2 Zihī ẕāt-ı kerīmü'ş-şān ki vaṣf-ı pākini her dem
Suḫan-sencān eder ser-levḥa-i mecmūʿa-i imlā

3 Ne ẕāt-ı mekrümet-pīrā ki lāyıḳdır olurlarsa
Der-i devlet-meʾāb-ı bendesi Cemşīd ile Kisrā

4 Ne ẕāt-ı pāk yaʿnī kim vezīr-i aʿẓam u ekrem
Ki nām-ı pāki devletli saʿādetli Ḥasan Paşa

5 Zihī destūr-ı ʿālī-şān ki buldu revnaḳ-i tāze
Ḳudūm-ı pāki ile mesned-i ṣadr-ı ʿalā ḥaḳḳā

6 Odur ol āṣaf-ı ṣāḥib-himem kān-ı mekārim kim
ʿAdīlin görmemişdir çeşm-i çarḫ u dīde-i dünyā

(32b) eyler: ider M, T1, T2. (34a) devletini dāʾim edip: ede dāʾim devletini T2. (b) Behre-yāb ola zamānında: Behre-yāb-ı keremi ola T2. (35b) Be-ḥaḳ-ı āyet-i taʿvīẓ ü be-feyż-i tekbīr T2. / vīrāneyi pāyende: dīvāneyi yanında M, bī-çāreyi yanında T1.

25 M 12b, T1 9b, T2 30a, Ü 28a. **(başlık)** - T2, Ḳaṣīde-i Beççe Der-sitāyiş-i Vezīr-i Aʿẓam Dāmād Ḥasan Paşa yessirehu'llāhu mā-yeşāʾ M, Der-sitāyiş-i Vezīr-i Aʿẓam Ḥasan Paşa T2. (2a) vaṣf : ẕāt T1. (4b) devletli: saʿādetli M, Ü.

7 Bu gūne etdi evṣāf-ı şerīfin ṣafḥa-i çarḫa
Debīr-i çarḫ-ı muʿciz-gū-yı zībende-edā imlā

8 Ṭarāvet-baḫş-ı devlet āṣaf-ı ṣāḥib-saʿādet kim
Ṣenā-yı ẕātını etmiş cihān ser-sūre-i inşā

9 Meh-i evc-i kerem mihr-i cihān-ārā-yı ferruḫ-dem
Müşīr-i muḥterem zīb-efken-i ṣadr-ı himem-peymā

10 Ḫıdīv-i mülk-i iḥsān dāver-i Cem-ḳadr-i ẕī-şān kim
Ġubār-ı dergehi kuḥl-i cilā-yı dīde-i bīnā

11 Vezīr-i maʿdelet-pīrā Niẓāmü'l-mülk-i ʿOṣmānī
Zihī Ḫātem-şiyem düstūr-ı ekrem āṣaf-ı dānā

12 Mesīḥāveş murād etse o kān-ı merḥamet eyler
Dem-i –ān-baḫş-ı luṭfuyla hezārān mürdeyi iḥyā

13 Desem ṣad vech ile lāyıḳ yüzüne neyyir-i devlet
Ki güm oldu ṭulūʿuyla nücūm-ı şām-ı ġam-pīrā

14 Hezār el-ḥamdü li'llāh sāye-i luṭfunda hep ʿālem
Firāş-ı istirāḥatde ṣafā etmekdedir her cā

15 O destūr-ı himem-güster ki oldu ʿāleme yek-ser
Vücūd-ı pāki maḥż-ı niʿmet-i Rabb-i kerem-baḫşā

16 Hemīn perverde-i nīsān-ı iḥsān etmede Bārī
Vücūd-ı şāhvārına sezā dense dür-i yek-tā

17 Ġubār-ı dergehin kuḥl eyleyen çeşm-i dil ü cāna
Müşārün bi'l-benān-ı iʿtibār olur hilālāsā

18 İçeydi rūḥ-ı Āṣaf şerbet-i cām-ı ʿaṭā-baḫşın
Olurdu devr-i luṭfunda zamān-ı ḥaşre dek iḥyā

19 Zihī kān-ı kerem kim bir kimesne tāb-ı luṭfundan

(8b) inşā: İsrā M. (10a) Ḫıdīv: Ḫadīm M. (b) bīnā: dünyā T2. (11a) -mülk-i : -mülki'l- M. (b) Zihī: Odur T2. (13b) Ki güm oldu: Kim oldu güm M, T2. (17b) Olur: Oldu Ü.

Olur sencīde yāḳūt-ı ter-i şehvār ile ḫārā

20 Mekārim-perverā ṣadrā keremkārā cihān-dārā
Eyā destūr-ı ekrem ey kerīm-i mekrümet-pīrā

21 Sen ol ẕāt-ı mükerremsin ki mirʾāt-ı cihān içre
Felek şām u seḥer devr etse mis̱liñ görmeye ḳaṭʿā

22 Sen ol yek-tā dür-i gencīne-i luṭf u keremsin kim
Vücūd-ı pākiñe olmaz bahā dünyā vü mā-fīhā

23 Sen ol dānā-dil-i ṣāḥib-saʿādetsin kim eylerler
Medīḥ-i ẕātıñı ser-cümle ʿālem zīb-i şuġl ammā

24 Hezār iḫlās ile Sālim duʿācıñ etmede her dem
Duʿā-yı ẕāt-ı pākiñ ile faḫr ey āṣaf-ı dānā

25 Ne mümkindir medīḥ-i ẕāt-ı pākiñ lāyıḳı üzre
Ġaraż ʿarż-ı duʿādır hem ḫulūṣ-ı ḳalbimi inhā

26 S̱enāñı ol ḳadar vird eyledim kim baña gelmez hīç
Duʿā-gūy-ı devām-ı devletiñ olmaḳdan istīfā

27 Açıldıḳça nesīm-i luṭf ile gül-ġonca-i ʿizziñ
Ḳapansın renciş-i derd-i ḥasedle dīde-i aʿdā

28 Kemāl-i luṭf u reʾfetle seni ṣadr-ı saʿādetde
Ede bāḳī ilā yevmi'l-ḳıyāme ḥażret-i Mevlā

29 Hemīşe hem-demiñ ḥıfẓ u emān-ı Ḫaḳḳ olup olsun
Müdāmī reh-berīñ tevfīḳ-ı Rabb-i İzid ü dānā

30 Recāmız dergeh-i Ḫaḳ'dan budur kim tā dem-i maḥşer
Vücūd-ı pākiñ olsun zīb-baḫş-ı mesned-i zībā

26
Şitāʿiyye Der-vaṣf-ı Meḥmed Paşa

(21b) mis̱liñ : mis̱lin T2. (24b) Duʿā: s̱enā T2. (26b) istīfā: istiġnā T1. (27a) ʿizziñ: baḫtıñ T1. (29a) hem-demiñ: reh-beriñ T2. (b) reh-beriñ: hem-demiñ T2.(30a) kim: ki M, T1, Ü.
26 - M, - T1, T2 31a, - Ü.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Çemenistānı resīd etmege geldikde ṣabā
Ṣoḥbetiñ defterini eyledi tebyīż şitā

2 Gird-bād etdi güẕeşte varaḳ-ı bāġı resīd
Ḫalḳa geçdi gül-i ebrīye çekildikde ṣafā

3 Görmeyip ẕerre ḳadar būy-ı vefāsın bāġıñ
Ḫırḳaya çekdi başın bülbül-i ḥālet-efzā

4 Gülsitāna naẓar etdikçe ḳıyāṣ eyleme kim
Berf aġartmış ruḫ-ı dil-cūy-ı nihāli her cā

5 Ḳadini dāl edip bār-ı firāḳ-ı nev-rūz
Ḳahr ile naḫlleriñ rīşi sefīd oldu dilā

6 Ṭolular beyża-i elmās gibi oldu vezān
Ceyb ü dāmānını ṭoldursa sezādır ṣaḥrā

7 Bir beyāż ḫāre çıḳardı yine ḳılmaġa bisāṭ
Ṣanma bī-hūde göñül berf ile ṭoldu ġabrā

8 Anı teşrīf ede şāyed deyü seyr-i bāġa
Eyledi pāyına ferşīde felek bir dībā

9 Maḳdem-i ḥażret-i paşa-yı celīlü'l-ḳadre
Menbaʿ-ı luṭf u kerem yaʿni Meḥemmed Paşa

10 Odur ol pāk vezīr-i melekiyyü'l-eṭvār
Ki ʿadīlin göremez bir daḫı çeşm-i dünyā

11 Böyle s̱ebt eylemiş evṣāf-ı şerīf-i ẕātın
Levḥa-i medḥe debīrān-ı sitāyiş-pīrā

12 Şems-i raḫşān-ı semāḥat meh-i burc-ı ʿiffet
Ḫātem-i luṭf u mürüvvet kerem-ārā-yı seḫā

13 Nūr-ı çeşm-i ʿulemā merdüm-i ʿayn-ı ṣuleḥā
Āb-ı rūy-ı vüzerā nūr-ı cebīn-i küremā

14 Mehbıṭ-ı ʿizz ü niʿam masḳaṭ-ı elṭāf u himem
Maʿden-i cūd u kerem menbaʿ-ı iḥsān u ʿaṭā

15 Mefḫar-i devletiyān revnaḳ-ı Āl-i ʿOs̱mān
Ḥāṣıl-ı ʿömr-i cihān nādire-i istiḳṣā

16 Melceʾ-i emr-i ḫaṭīr merciʿ-i emr ü tedbīr
Āṣaf-ı pāk-żamīr dāver-i ferḫunde-liḳā

17 Dür-i yek-tā-yı belāġat güher-i bī-ʿillet
Cevher-i nādire-ḳıymet dür-i deryā-yı bahā

18 Ḥikem-āmūz-ı suḫan pāk-dil ü pāk-dehen
Ḫāzin-i dürr-i ʿAden muʿteber-i ehl-i vefā

19 Odur ol pāk vezīr-i ḫasenü'l-istīnās
Ki der-i pāki maʿārifle ṭolu ser-tā-pā

20 Dāniş-i pāki anıñ nāḳıd-ı naḳd-i himmet
Ṭabʿ-ı ʿālī-güheri kenz-i fünūn-ı şettā

21 Naẓar-ı pākine bir mūr eger olsa ḳarīn
İltifāt ile cihān içre olurdu ʿAnḳā

22 Kaʿbe-i kūyuna yüz sürmese her şām u seḥer
Maḥrem olmazdı dil-i ġoncalara bād-ı ṣabā

23 Ḥaḳ bilir böyle vezīriñ ḳapusunda ḥāṣıl
ʿÖmrü olduḳça ḳul olsa eger insān sezā

24 Meclis-i pāk(i) ḥayāt-ı dil-i her ḫaste-i ġam
Ṣoḥbeti ḳand-i mükerrer suḫanı ʿayn-ı şifā

25 Ḥāṣılı ẕāt-ı şerīfine duʿā vācibdir
Mis̱lini görmedi zīrā anıñ aʿlā ednā

26 Sālimā cümleye vācibdir o ẕāt-ı pāke
Eylemek ṣıdḳ ile her şām u seḥer ḫayr duʿā

27 Nite kim ola cihān leyl ü nehāra maḳrūn
Nite kim ola zemīn muntaẓır-ı ṣayf u şitā

28 Ḥaḳ vücūduñ ede āfāt-ı dehirden maḥfūẓ
Ola dil-şād be-her dem o kerīmü'l-küremā

29 Ẕāt-ı ʿālīsi ola melceʾ-i erbāb-ı niyāz
İntisābı ile faḫr eyleye ednā aʿlā

30 Ḳanda ʿazm eyler ise ola o ẕāt-ı pāke
Reh-nümā ḥıfẓ-ı Ḫudā reh-beri ʿavn-i Mevlā

27
Der-sitāyiş-i Vezīr-i Aʿẓam Meḥmed Paşa

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Cebhe-i ṭāliʿimiz etdi güşāde Mevlā
Bizi bir āṣaf-ı devrān ile ḳıldı iḥyā

2 Zār u pejmürde iken ṭab-ı temūz-ı ġamdan
Ḳıldı bu feyż dil-i ʿālemi leb-rīz-i ṣafā

3 Ṭoġdu ḫūrşīd-i cihān-tāb-ı sipihr-i ümmīd
Zülf-i dil-berde meger kim girih-i ʿuḳde-güşā

4 Kimseniñ şimdi ʿadāletkede-i ʿālemde
Bī-hude kimseye yoḳdur sözü aṣlā ḳaṭʿā

5 Şu ḳadar emn ü emān lāne-i devlet şimdi
Bir ṭarīḳ ile heves kendüyü etse gūyā

6 Gözüñ üstünde ḳaşıñ var dese kebg-i bāġa
Kendi şeh-perleri şāhīne olur tīġ-ı ḳażā

7 Ṭabaḳ-ı mihre ezip tīr-i ṭılā-yı mührü
Levḥ-i çarḫa eder elḳābını böyle icrā

8 Kār-fermā-yı zamān dāver-i Sencer-ʿunvān
Āṣaf-ı ṣaf-şiken-i ʿarṣa-i meydān-ı veġā

---

27 - M, - T1, T2 32a, - Ü.

9 Nice āṣaf ki anıñ görmedi bir daḫı henüz
Re'y ü tedbīrde mānendini çeşm-i dünyā

10 Ṣadr-ı Cem-kevkebe destūr-ı felek-ḳadr-i cihān
Ya'nī devletli sa'ādetli Meḥemmed Paşa

11 Nice āṣaf ki olup maẓhar-ı luṭf-ı Bārī
Baḥr-i iḥsānına ġarḳ oldu ser-ā-ser dünyā

12 Ol ki tedbīr ile iḳlīm-i ḥayāt-ı ḫaṣma
Cūy-ı şemşīr-i gulüv-gīrini etdi icrā

13 Ol ki dest-i keremi dehre güher-pāş olsa
Daḫı nīsāna ṣadeflerden el açmaz deryā

14 Pertev-i re'yi gül-i mihr-i sipihr-i ilhām
Pençe-i ḥükmü mefātīḥ-i eḳālīm-güşā

15 Nükhet-i ḫulḳunu gülşende mezād etse nesīm
Gül verir cümle zerin ġonca olur 'uḳde-güşā

16 Luṭfu renc-i hem-i dehre ṭabīb-i ḥāzıḳ
Ḫāk-i dergāhını Ḥaḳḳ eyledi her derde devā

17 Geleli ṣadr-ı mu'allāya fürūġ-ı dehri
Etdi ḫūrşīd-ṣıfat 'ālemi ser-şār-ı żiyā

18 Ḥamdü li'llāh hele teşrīf-i ḳudūmundan anıñ
Oldu bed-ḫ^{v}āh u erāzil müteşān nā-peydā

19 Söylemek istemez ādem anı ammā ṭuramaz
Ḳomaz īmān u mürüvvet k'ola ebkem gūyā

20 Ne idi çekdigimiz baḥr-i felāketde bizim
Ḥamdü li'llāh ki yitip zemzeme-i yā Mevlā

21 Düşdü līmān-ı emāna süfen-i taḫta-i ten
Ṭalġalar boydan aşıp görmüş iken nice belā

(16a) vezin bozuk.

22 Bir muḫālif hele şiddetli ḳaşırġaydı o kim
Aḳ köpüklenmiş idi baḥr-i emānī her cā

23 Ḳarada ẓāhir olup böyle fecā'ī bir gün
Iṣṭılāḥ-ı keder-efzā-yı kelām-ı deryā

24 Ṭonanıp çıḳdı ṭonanma-yı ḫabāset pusudan
Sekdirip çekdiri-i mel'aneti bī-pervā

25 Patrona nāmına bir kāfir-i bi'llāh daḫı
Bir iki nāmı bilinmez köpek ibni rüsvā

26 Aṣlı dellāk iken eyledi bir gūne ẓuhūr
Ki cihān mülkü bütün oldu fesāda me'vā

27 Ḳanına ṣusadı gūyā bir iki arnābūd
Ṣandı telḫ-āb-ı fesādı o zülāl-i ma'nā

28 Cāvidān ṣandı gidi böyle gülen dünyāyı
Eliniñ kiri yüzü ḳarası ḳaldı ammā

29 Ḥāṣılı böyle biraz müfsid ile bezm-i cihān
Ḥaşr-ı maḥşer gibi olmuşdu keder ser-tā-pā

30 Ṣad şükür kim o vezīriñ sipeh-i tedbīri
Ḳıldı bu ṣaffı şikeste bizi etdi iḥyā

31 Bir veliyyu'llāh şehiñ aldı du'ā-yı ḫayrın
Eyledi dīn-i mübīne nice ḫıdmet ki aña

32 Şām u rūz ed'iye-i ḫayrı bütün farż oldu
Nān u ni'met gözeden 'abde budur şarṭ-ı vefā

33 'Ömrünü devletini Ḥaḳḳ ede anıñ efzūn
Zātını sālim ede cümle kederden Mevlā

(31a) vezin bozuk.

28
Der-sitāyiş-i Ṣadr-ı Aʿẓam Meḥmed Paşa

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Māh-ı ʿīd kim mest-i cām-ı ḥasreti huşyār eder
ʿĀşıḳān ṣavm-ı viṣāle cümleten ifṭār eder

2 Māh-ı ʿīd kim cümle ḫalḳ-ı ʿālemi mesrūr edip
Leyle-i ẓulmāda dehri maḳdemi nüvvār eder

3 Māh-ı ʿīd kim kāle-i şevḳın revācın artırır
Ṭālibān-ı zevḳ içün her yerde biñ bāzār eder

4 Māh-ı ʿīd kim cām-ı ṣahbā-yı neşāṭ-ı çarḫ olup
Cümleye āyīn ü resm-i ülfeti der-kār eder

5 Māh-ı ʿīd kim ḫayme-i ḫażrā-i vālā-menzilin
Ṣan miyānı içre sīmīn ḫançerin iẓhār eder

6 Māh-ı ʿīd kim ṣāʾimānı daʿvet-i ḫāṣ eyleyip
Encümü sīmīn ṭabaḳla nuḳl içün iḥżār eder

7 Māh-ı ʿīd kim pīş-i destār-ı şeh-i ḫūbān ile
Kendiniñ gūyā ki hem-ṭavr olmasın işʿār eder

8 Māh-ı ʿīd kim nev-ḳumāş-ı vaṣlı iḥżār eyleyip
ʿĀşıḳ-ı hicr-āşināyı nāʾil-i dil-dār eder

9 Māh-ı ʿīd kim dil-berāna ḫilʿat-i nāz giydirip
Resmini ebrūlarında gūyiyā iẓhār eder

10 Māh-ı ʿīd kim bir dilim nānına çarḫ muḥtāc iken
Ḥalḳa-i pāyına anıñ şuʿlesin pergār eder

11 Āṣaf-ı ṣāḥib-saʿādet kim s̱enāsıyla ḳalem
Serv-i gülzār-ı feṣāḥat olmasın işʿār eder

28 M 15a, T1 10b, - T2, Ü 29a. **(başlık)** - T1, Ḳaṣīde Der-sitāyiş-i Meḥmed Paşa yesserehu'llāhu mā-yeşāʾ M. (2a) ḫalḳ-ı: ḫalḳı M. (b) ẓulmāda: ẓulmā-i M, T1. (4a) çarḫ olup: olup revān M.(b) āyīn ü resm-i: āyīn-i resmi T1. (5a) ḥażrā-i: ḥażrā vü M, ḥażrā-yı T1. (b) ḫançerin: ḫançeriñ M, T1. (7b) kendiniñ: kendisin T1. / ki: - T1.

12 Gülşen-i medḥinde kim kilk-i ṣarīr-engīzimiz
Kendüyü gūyā ki bülbül ile hem-güftār eder

13 Ḳand-i vaṣfıñ ey ʿazīz-i mıṣr-ı ʿizz ü mekrümet
Kim zebānım ṭūṭi-i āyine-i esrār eder

14 Öyle gūyā eyledi vaṣfıñ beni gülzārda
Mis̱limi gördüm denirse bülbül istiġfār eder

15 Etdi çün tebyīż-i icmāli s̱enāsını felek
Kilkimi şehr-i belāġat içre defter-dār eder

16 Naẓm eden vaṣf-ı şerīfin sübḥa-i taʿdādına
Anıñ elbette s̱enāsın zübde-i eẕkār eder

17 Eyleyen taḥḳīk cüst ü cūy-ı baḥr-i fikrini
Ol dür-i yek-tānıñ elbet ḳadrini iḳrār eder

18 Saḳf-ı beyt-i cūda kim miʿmār-ı himmet çarḫda
Eyler ise naḫl-i luṭfundan anıñ pālār eder

19 Öyle bir ẕāt-ı mükerremsin gören meh-rūyuñu
Geceler tā ṣubḥ vaṣf-ı pākiñi tekrār eder

20 Nola kim dārü'ş-şifā dense cihāna ḫasteyi
Baḫtı şimdi merhem-i luṭfuñ ile tīmār eder

21 Ḫᵛāb girmezse ser-ā-ser çeşm-i aʿdāya anıñ
Ḫaşyet-i şemşīri elbet düşmeni bīdār eder

22 Cünbiş-i tīri nişānedir ki aʿdāyı memāt
Menziline daʿvet üzre olmasın iḫṭār eder

(12a) ṣarīr: żarar M. (13a) mıṣr-ı: mıṣr u M. (15a) icmāli: icmāl-i T1. (16) - M. (17a) ü: - T1, Ü. (18a) cūda: cūd T1. (19a) mükerremsin: mükerremsiñ Ü. / rūyuñu: rūyunu M. (21a) girmezse: girmez M./ ser-ā-ser: sezādır M, T1.(b) şemşīri: şemşīr T1.(22b) menziline: - M.

23 Ger tüfeng-i ḳahrı meyl etse helāk-i düşmene
Varmadın müjdesin ʿayyār-ı ecel iḫbār eder

24 Māh-ı ʿīd ṣanma felekde rū-nümā olsa şehā
Varmaġa çün ẕātına şaḫṣ-ı seḫā ıṣrār eder

25 Nālçesi düşdü Sıtanbul'da felek alıp anı
ʿĀleme iẓhār edip ḳadr-i ʿalāñ işʿār eder

26 Mekrümet-pīrā vezīr-i ʿāli-ḳadrā ḥaḳ bu kim
Vaṣf eden ẕāt-ı şerīfiñ ʿaczini iḳrār eder

27 Dünyede ḳābil degildir midḥatiñ tafṣīli çün
Kilk-i taḳṣir-āverim daʿvātı āḫir-kār eder

28 Mihr-i ẕātıñ dāʾim olsun burc-ı rifʿatde hemān
Kim cemāl-i māh-tābıñ dehri pür-envār eder

29 Ġonca-i baḫtıñ açılsın gün-be-gün güller gibi
Rūy-ı ḫandānıñ seniñ çün ʿālemi gülzār eder

30 Dāʾim ol ṣadr-ı saʿādetde cihān içre müdām
Bu duʿāyı ḫulḳ-ı Sālim zübde-i eẕkār eder

29

Der-sitāyiş-i Şeyḫü'l-islām Seyyid ʿAlī Efendi

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Bāreka'llāh zihī ẕāt-ı mekārim-perver
Levḥaşa'llāh ḫoşā melceʾ-i erbāb-ı hüner

(23b) müjdesin ʿayyār-ı: ayyār-ı müjdesin M, āṣār-ı müjdesin T1, (M ve Ü'de ʿayyār kelimesi ayyār imlasıyla yazılmış.)
(24a) şehā: mesā T1. (25a) Nālçesi: Naʿlçesi T1. / Sıtanbul'da: şitābında T1. / alıp anı: anı alıp M. (b) edip: ile T1. (26a) ʿālī: eʿālī T1.(27a) midḥatiñ: midḥati T1. (b) taḳṣīr: tafṣīl Ü. (28a) cemāl: kemāl T1. (30a) ḫulḳ-ı: ḥaḳ bu M, T1.
29 M 16a, T1 11a, T2 33a, Ü 32b. **(başlık)** - T1, Ḳaṣīde Der-sitāyiş-i ʿAlī efendi Müftī-i Sulṭān Aḥmed M, Der-sitāyiş-i Şeyḫü'l-islām es-Seyyid ʿAlī Efendi T2.

2 Ḥabbeẕā melceʾ-i ʿālem ki müdām olmadadır
Cebhe-fersā-yı der-i devleti ser-cümle beşer

3 Öyle melceʾ ki odur maṣdar-ı elṭāf u kerem
Eylemiş Ḥaḳ anı envāʿ-ı ʿināyāta maḳar

4 Odur ol zīb-dih-i mesned-i fetvā ki anıñ
Buldu ser-cümle cihān ẕātı ile zīnet ü fer

5 Böyle s̱ebt eyledi evṣāfını levḥ-i felege
Kātib-i çarḫ-ı ḫuceste-es̱er-i siḥr-āver

6 Seyyidü'l-ḳavm-i zamān menbaʿ-ı ʿayn-ı iḥsān
Melceʾ-i ḫalḳ-ı cihān ẕāt-ı merāḥim-maẓhar

7 Mefḫar-i fażl u teḳā merciʿ-i erbāb-ı recā
Māye-i cūd u seḫā dāver-i ʿālī-manẓar

8 Neyyir-i evc-i şerāfet dür-i baḥr-i reʾfet
Menbaʿ-ı ʿayn-ı ʿināyet meh-i revnaḳ-güster

9 Maʿden-i luṭf u ʿaṭā müfti-i dīn ü dünyā
Seyyid-i Āl-i ʿAbā yaʿni semiyy-i Ḥaydar

10 Ḥabbeẕā mihr-i cihān-zīb-i kerem-perver kim
Nūr alır pertev-i vechinden anıñ cirm-i Ḳamer

11 Feyż-i ebr-i himeminden erişir verde nemā
Tāb-ı mihr-i keremiyle açılır ġonca-i ter

12 Nükhet-i ḫulḳu cihānyānı çün etdi taʿṭīr
Muʿteber olmaz ise şimdi sezādır ʿanber

13 Ḥātem-i Ṭāʾi o kān-ı keremiñ lāyıḳıdır
Dergeh-i ʿizzetine olsa kemīne-çāker

14 Ḳaṣabü's-sebḳ-ı himem ḫāme-i cūdudur anıñ
Nola olursa sevād-ı kerem aña maḫber

(2b) der: - M. / devleti: devlet M, T1. (3a) Odur: Müdām T2. / u: - M. (4b) zīnet: zīb M, T1, zībiş T2. (7b) dāver-i : dāver ü T1. (9b) ʿAbā: ʿĪsā M, ʿAlī Ü. (10b) vechinden: çarḫından T1, luṭfundan T2. / cirm: vech T1. (11a) verde: verd T1. (13a) T1 / keremiñ: keremin M.

15 Serdi-i reşk ile efsürde olurdu çü-cemād
Rütbe-i fażlını gūş etse idi İbni Ḥacer

16 Ḫıdmet-i dersi ile etmek içün kesb-i şeref
Aña Ḳul Aḥmed olur idi ġulām-ı kemter

17 Ḳāżı nā'ib olamaz maḥkeme-i fażlında
Ḥüccet-i ʿilmine ger eylese imżā-yı naẓar

18 Dāverā dādgerā müfti-i ʿālī-güherā
Ey olan vādi-i efżalde feżā'il-perver

19 Sensin ol dürr-i girān-ḳadr-i yem-i iḥsān kim
Ṣadr-ı fetvāya ḳudūmuñ ile geldi zīver

20 Sen o kān-ı kerem-i baḥr-i keremsin k'olmuş
Dergeh-i ʿāṭıfetiñ melceʾ-i ʿālem yek-ser

21 Öyle bir ẕāt-ı mükerremsin eyā kān-ı kerem
Oldu ser-cümle cihānyāna vücūduñ mefḫar

22 Sen o yek-tā güher-i baḥr-i keremsin ki felek
Görmedi ẕāt-ı şeref-baḫşıña beñzer gevher

23 Olmada her şeb ü rūz ʿāleme vaṣf-ı ẕātıñ
Zübde-i vird-i mesā ʿumde-i eẕkār-ı seḥer

24 O ḳadar etmede ser-cümle cihān medḥiñ kim
Her kimi gördüm ise vaṣf-ı şerīfiñ eyler

25 Ben o ṣad-şevḳ u sürūr ile eyā kān-ı kerem
Eyledim gerçi ṣıfātıñda kelāmım berter

26 Līk mümkin mi ede lāyıḳı üzre medḥiñ
Kilk-i muʿciz-raḳam u ḫāme-i iʿcāz-eẕer

27 Çünki mümkin degil ol ẕāt-ı şerīfi midḥat
Sālimā eyle duʿā eyleme taṣdīʿ yeter

(15a) olurdu: olur M. (b) etse idi: etdi M. (17a) fażlında: fażlıyla M. (b) imżā: imʿān T1. (18b) efżalde : ʿilm içre T2. / perver: güster T1. (20a) himem-i baḥr-i keremsiñ: kerem-i baḥr-i himemsin T2. (21a) mükerremsiñ: mükerremsin T2. (22a) keremsin: himemsin Ü. (26b) u: - M, Ü. (27a) şerīfi: kerīmi M, T1.

28 Ede Ḥaḳ devletini dā'im ü s̱ābit anıñ
Ola tevfīḳ-ı Ḫudā aña be-her-dem yāver

29 Tā dem-i maḥşer olup zīb-dih-i ṣadr-ı kerem
Behre-yāb-ı keremi ola cihān ser-tā-ser

30 Budur ümmīd ü recā dergeh-i Ḥaḳ'dan ki müdām
Ṣadr-ı fetvāya vere ẕāt-ı şerīfiñ zīver

30
Der-sitāyiş-i Şeyḫü'l-islām ʿAbdu'llāh Efendi

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Yine güftār-senc-i medḥ edip kilk-i ḫod-ārāyī
Ṣenāsıyla anıñ pür edelim biz gūş-ı dünyāyı

2 Yine kürsī-nişīn-i çarḫ-ı evṣāfı olup ḫāmem
Tamām-ı sübḥa-i eẕkār etsin ol kerem-zāyı

3 Yine zīb-i binägūş-ı meh ü ḫūrşīd edip medḥiñ
Ḥarīm-i ẕikr-i ḫayrı maḥrem etsin saḳf-ı mīnāyı

4 Yine tecdīd-i elḥān eyleyip kilk-i ṣarīr-engīz
Perīşān-kerde etsin ʿandelīb-i nā-şikībāyı

5 Yine baḥr-i midād-ı şāʿirān cūş u ḫurūş etsin
Edip mevc-i suṭūru sāḥil-i raḳḳa temennāyı

6 Yine gül-geşt-i meydān-ı suḫanda fāris-i mażmūn
Kümeyt-i tīz-reftār eylesin her lafẓ u maʿnāyı

7 Yine bu ḫāme-i mıżrāb-ı evtār-ı suṭūr-ı naẓm
Ser-āġāz-ı terennüm-sāz-ı medḥ etsin o dānāyı

(28b) Ḫudā aña: İlāhī Ü. (29b) keremi: himemi Ü. (30b) şerīfiñ: şerīfi Ü.

30 M 17a, T1 11b, T2 34a, Ü 31a. **(başlık)** - T1, Ü, Ḳaṣīde Der-.... M. (1b) biz: pür M. (2b) eẕkār: eẕkārı T1, T2. (3a) ü: - M. / medḥin: medḥiñ T2. (5a) u: - M, Ü. / şāʿirān cūş u ḫurūş etsin: şiʿr-i pākim pür-ḫurūş olsun T2. (b) suṭūru: suṭūr M, Ü. (6a) fāris-i: fārisī M, fāris ü T1. (b) eylesin: etsin M. (7a) bu: pür M.

8 Yine ḫuccāc-ı efkār-ı suḫan-dānān ṭavāf etsin
Bu şevḳ ile ser-ā-pā Ka'be-i mażmūn-ı 'ulyāyı

9 Yine dil-mürdegān iḥyā-yı nuṭḳ-ı cān-baḫş olsun
Añıp dārü'ş-şifā-yı çāre-perdāz-ı Mesīḥā'yı

10 Yine murġ-ı göñül ser-der-hevā-yı fikr olup olsun
Firāz-ı āşiyān-ı midḥatinde rütbe-peymāyī

11 Yine āhū-yı dil ekdārına cā-yı gürīz etsin
O dāmān-ı mu'allāyı cenāb-ı ṣadr-ı a'lāyı

12 Cenāb-ı müftī-i 'allāme 'Abdu'llāh Efendi kim
Vücūd-ı pāki zībende edip ol ṣadr-ı 'ulyāyı

13 'Adaletle esās-ı devleti iḥkām edip ẕātı
Sürūr-ı maḳdem-i pāki münevver ḳıldı dünyāyı

14 Zamān-ı devletinde ol vücūd-ı bī-naẓīrin çarḫ
Bi-ḥamdi'llāh leked-kūb etmez oldu merd ü dānāyı

15 Niẓām-ı 'adli gürg ü mīşi hem-reh eyleyip etdi
Ser-ā-pā menḳabet-ḫᵛānı dil-i a'lā vü ednāyı

16 Cihān memnūn-ı luṭf-ı 'ayn-i bāġ-ı 'adl ü iḥsānı
Zamān rıżvān-ı firdevs-i s̱enā-yı ẕāt-ı vālāyī

17 Ruḫ-ı rūy-ı żarā'at ḫāk-i pāy-ı gerd-i pür-yümnü
Vücūd-ı bendegān ser-tā-ḳademez-dil cebīnsāyı

18 Oḳ ermezken serī'-i ẕihnine ermek ḫayāliyle
Bu efkār-ı keç eyler ḳad-ḫamīde ḳāmet-i yayı

19 Du'ā-yı ẕātını girye-künān her ṣubḥ etmekde
Görüp pür-jāle ẓann etme 'iẕār-ı verd-i ḥamrāyı

(9b) Añıp: Alıp T1. (10a) ser-der: ser-dār T2. (11a) etsin: olsun T2. (b) mu'allāyı: mu'allā-yı T2. (12b) 'ulyāyı: a'lāyı T1, zībāyı T2. (13a) 'Adāletle : - M, T1. (13a) Esās-ı ḫānḳāh-ı devleti ma'mūr edip ẕātı T2. (14a) naẓīrin: naẓīriñ T2. (b) ü: - M, Ü.(15a) ü: - Ü. / mīşi: - M. / hem-reh: bende Ü. (16a) zamān: ziyān M. / 'adl ü: 'adn-i M, T2. (b) s̱enā-yı: s̱enāyı T2.(17a) ḫāk-i pāy-ı gerd: ferş-i ḫāk-i pāy-ı T2. (b) vücūd: vücūh T2. (18a) ẕihnine: dāmānına T1. (b) yayı: nāyı M. (19b) ḥamrāyı : ra'nāyı T1.

20 Ḥarīm-i bezm-i ḫaṣü'l-ḫāṣına şem' eylemiş Mevlā
Be-her-şeb şeb-çerāġ-ı māh-ı peyk-i saḳf-ı mīnāyı

21 Degil encüm ümīd-i intisāb eyler o şem'e hep
Dil-i pervānehā-yı ṭārem-i vālā-yı 'ulyāyı

22 Nigāh-ı luṭfuna mihr-i tefaḳḳud dūr-bīn olmuş
'Aceb mi ẕerreler eylerse aña 'arż-ı kālāyı

23 Zebān-ı ḥāl lāl ü ebkem iken bezm-i ma'nāda
Getirdi yümn-i vaṣfı ḫāṭıra bu naẓm-ı ġarrāyı

24 Ne yolda kim tecellī eylediyse ṣun'-ı Mevlāyī
Eder peydā o yolda ṭab'-ı maḥzūna tesellāyı

25 Feżā-yı sīne-i lāġarda mevc-i üstüḫᵛānımdan
Dil-efgārāna göstersem nola ben şekl-i deryāyı

26 Be-ḫᵛāb-ālūde ṣanma baḫtımı gördükçe ża'fından
Nigāhın edip istiḳbal yummuş çeşm-i bīnāyı

27 Eger naḳd-i ṭaleb kālā-yı kāmı eylese taḥṣīl
Ederdi ḫᵛāce-i dil sūd-ı bāzār-ı tesellāyī

28 Eger şāyeste-i luṭfuñ degilsem āsitānıñdan
Beni dūr eyle gösterme ruḫ-ı maḳṣūd-ı zībāyı

29 Eger 'abd-i 'ubeyd-i ḥalḳa-ber-gūşuñ degilsem ben
Efendim ḳullarıñdan 'add etme 'abd-i ednāyı

30 Ḳadīmī āsitānıñ merci'-i rāh-ı tesellīdir
Dil-efgārān bulur nāmıñ ile zīb-i tecellāyı

31 Mürüvvet-perverā bende-nüvāzā mekrümetkārā
'İnān-ı esb-i kilke luṭfuñ eyler ise irḫāyı

(20b) peyk : bedr Ü. (21a) eyler : ile Ü. (b) vālā-yı 'ulyāyı : 'ulyā-yı vālāyı T2. (23a) ḥāl : - M, T1, ḫāme Ü. / ma'nāda : ma'nāya M, T1, Ü. (23b) yümn-i vaṣfı ḫāṭıra : şūḫ-ı Ferhād-ı suḫan M, şūḫ-ı zeḫḫār-ı suḫan T1, şūḫ-ı Ferḥād-ı suḫan Ü. (24b) peydā : yine T1, T2. (25a) mevc-i : emvāc M, Ü. (26b) yummuş : bulmuş M, Ü, yumuş bu T1. (29b) 'add etme: etme 'add bu Ü.

32 Ḥużūruñda degil ḥaddim lisānen ʿarż-ı ḥāl etmek
Zebān-ı ḥāl- ḫāmeyle edip mażmūn-pīrāyī

33 Der-i devlet-medār-ı luṭfuña ḥālim edem taḳrīr
Benim devletli sulṭānım bir az gūş eyle ednāyı

34 Ben ol ʿabd-i ḳadīm-i bendeñim kim Tañrı ʿālimdir
Saʿādetli efendimle olup ekdār-fersāyī

35 Ümīd-i intisāb-ı āşiyān-ı āsitānıñla
Hümā-yı dil nice demdir ki oldu bād-peymāyī

36 Ser-āġāz-ı gülistān-ı ṣenāñ etdikçe dil murġu
Duʿāña pey-rev eyler ʿandelib-i nā-şikībāyı

37 Faḳīriñ şimdi sulṭānım o deñlü ārzūmendim
Ki naḳd-i fikretim ṭoldurdu ceyb-i māl-i ḫūlyāyı

38 Yeter bu ʿabd-i zāra bir nigāh-ı şefḳat-āmīziñ
Deriñde mülteca-yı ārzūmendān-ı şeydāyı

39 Ümīdim dergehiñden bu durur devletli sulṭānım
Açıp keff-i nevāl-i cūd-ı luṭf-ı mekrümet-zāyı

40 Beni aḳrānıma luṭf et ser-efrāz eyle cūduñla
Çerāġ etmek saña çoḳ mu bir iki ʿabd-i ednāyı

41 Duʿācımdır demeñ bile yeter baña saʿādet kim
Degişmem intisābım verseler ger baña dünyāyı

42 Çerāġıñ olmaġile baña oġlum imtinān eyler
Yetişdir baña da luṭfuñ çerāġ et ṭabʿ-ı şeydāyı

43 Eger faḫr etmesem dünyāya ẕātıñla ne mümkindi
Ümīd-i intisābıñ eylemek hergiz temennāyı

44 Eger ben luṭfuña maġrūr olmasam ḳaṣīdemde

(33a) medār: ʿiẕār M. (34a) bendeñim: bendeyim Ü. / efendimle: efendimde M. (37) - T2. (38) - T2. (38a) deriñde: deriñdir M. (39a) durur: ḳadar T1. (b) cūd-ı : cūd u M. (40a) aḳrānıma: aḳrān ile M. (42a) oġlum: ʿālem Ü. (b) ṭabʿ-ı : zār u T2.

Getirmezdi ḫayālim ḫārice bu naẓm-ı ġarrāyı

45 Sezā bu naẓm-ı pāk-i çār maṭlaʿzīb-i gūş olsa
K'olur şāyeste zīrā ḳurṭa etmek dürr-i yek-tāyı

46 Ḳoparmış gül-bününden bād-ı ṣubḥ ol verd-i ḥamrāyı
Şafaḳ ṣanma ciger-ḫūn etdi bu ekdār dünyāyı

47 Gider nuṭḳum görünce sīne-i yār-i ḫod-ārāyı
Egerçi āyine gūyā eder ṭūṭī-i bebġāyı

48 Edelden ʿaşḳ ṭavḳ-ı gerdenim zülf-i semensāyı
Olup ḳumrī-i dil cūyende ol serv-i dil-ārāyı

49 Bilir teʾs̱īr-i āh-ı şuʿle-pāş-ı Ḳays-ı şeydāyı
Gören Leylā'da elbet şekl-i engüşt-i müḥennāyı

50 Be-her-şeb yād-ı zülfüñ ile āhım cevr-i bī-ḥaddim
ʿAyān eyler cihāna rütbe-i Mecnūn u Leylā'yı

51 Sevād-ı şebde gūyā şeb-çerāġ olmuş ḳıyās eyler
Görenler şuʿle-i āh-ı dil-i ʿuşşāḳ-ı şeydāyı

52 Ḥaẕer et ey nihāl-i tāze gird-i bād-ı āhımdan
Daḫı nev-restesin yıḳma derūn-ı ʿarş-peymāyı

53 Teġazzül de tamām oldu duʿā hengāmıdır ġayrı
Yeter Sālim ʿinān-ı esb-i kilke etdiñ irḫāyı

54 Edip ṣaḥn-ı duʿāsında ʿazīmet bezm-i terḳīme
Ser-ā-ser pür ede āmīn-gūyān çetr-i ḥażrāyı

55 Nihāl-i servāsā istiḳāmet eyleyip eyle
Çenār-ı bāġveş bālā hemīn dest-i temennāyı

56 Ede tā kim sipihri şāhid-i ḫūrşīd pür-revnaḳ
Münevver eyleye tā-kim meh-i tābān dünyāyı

(46a) ḳoparmış : ḳoparsın T1. (49b) müḥennāyı: mücellāyı T1. (51a) olmuş ḳıyās: olmaḳ ḫayāl M, T1, Ü. (54a) bezm-i terḳīme verd-i meşkūre T2. / ser-ā-pā: ser-ā-ser M. / çetr: ḫayr T1.

57 Olup ẕāt-ı şerīfi zīnet-efzā ṣadr-ı devletde
Be-her-dem sīr ede luṭfu dil-i a'lā vü ednāyı

58 O ẕāt-ı pāki Ḥaḳ ḥıfẓ u emānında edip ede
Anıñla zīb ü revnaḳ-dih hemīn ol ṣadr-ı a'lāyı

31
Der-sitāyiş-i Şeyḫü'l-islām

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Gitdiñ ey ḫāme ser-āġāze müheyyā eyle
İḫtiṣāṣıñ o bihīn dergehe inhā eyle

2 Bāġ u ṣuffe demidir kilk-i ṣarīr-engīziñ
Naġme-senc-i dem olur bülbül-i gūyā eyle

3 Ḥavż-ı ṣāfī-i derūnuñ yine ser-şār olsun
Āb u tāb-ı suḫan-ı pākiñi icrā eyle

4 Lālezār-ı ḳalemiñ peyk-i bahār et ey dil
Gülsitān-ı suḫanıñ şöyle muṭarrā eyle

5 Devḥa-i nāṭıḳanıñ sec'-i ṭuyūr-ı naġamın
Velvele-sāz-ı be-her midḥat-i vālā eyle

6 Feyż-i ḫūrşīd-i sevāniḥle olup ġonca-nümā
Şevḳ-baḫş-ı dem olur gūyuñu ıṭrā eyle

7 Eyle elḥānıñ ile bāġ-ı diliñ gülşen-i zīb
Naġme-i şevḳ-ı bahār etmegi bālā eyle

8 Ḫoş-nümā tāze mezāmīn-i cihān-ārāyı
Şeb-nemāsā gül-i ma'nīde hüveydā eyle

9 Dil-güşā mihr-i dıraḫşān gibi ṣad ma'nāyı
Revnaḳ-ı gülşen-i güftār-ı dilāsā eyle

(57a) zīnet-efzā ṣadr-ı devletde: zīb-baḫş-ı ṣadr-ı devletde M, T1, zīb-baḫş-ı mesned-i devlet T2 (Ü'de de T2'deki gibiyken metne aldığımız şekilde kenarda düzeltilmiş).
31 - M, - T1, T2 36a, - Ü.

10 Neş'e-baḫş ol diliñe ṣubḥ-ı bahārīasā
Feyż-i Mevlā'ya hemīn ṭab'ıñı mecla eyle

11 Sāniḥañ nūr-ı cinān gibi fīrūzende iken
Şem'-i zer-pūş-ı ḫayāl-i ġamı iṭfā eyle

12 Ne bu āşūb-ı keder bāġ-ı derūnuñda seniñ
Rūḥ-baḫş-ı suḫan ol ṭab'ıñı iḥyā eyle

13 Eyleyip ṣubḥ-ı beyāż-ı falaḳ-ı şevḳ-ı şebiñ
Ġıbṭa-fermā-yı dil-i Zühre-i zehrā eyle

14 Zeyl-i elṭāfı ile def'-i ġubār et ġamdan
Levḥ-i mir'āt-ı dil-i zārı müberrā eyle

15 Cāzibü'l-yümn olan ṣāfī olur şevḳ-engīz
Vaṣfın ol ṣadr-ı kerem-güsteriñ inbā eyle

16 Mu'tenādır ne ḳadar olsa olur rūḥ-ı ḳulūb
Dil-firīb-i suḫan-ı pākiñi ıṭrā eyle

17 Şeyḫü'l-islām-ı güzīn nūr-ı cihān-ı keremiñ
Ḳand-i vaṣfıyla diliñ ṭūṭi-i gūyā eyle

18 Gülşen-ārā-yı hezārān naġam-ı tāze olup
Bülbülü lezzet-i ta'bīriñe şeydā eyle

19 'Ālemi muġtenem-i luṭfu eden ẕī-şānıñ
Vaṣf-ı 'ālī-güher-i midḥatin i'lā eyle

20 Ḥüccet-i fażlı müsellem ve 'aleyhi'l-fetvā
Mis̱li yoḳdur anıñ ey dil anı imżā eyle

21 Buldu ẕātıyla şeref mesned-i ṣadr-ı fetvā
Yā Rab ol ṣadrı hemīn melce'-i dünyā eyle

22 Bizi her bār sezā-yı kerem eyler yā Rab
Ẕātını devlet ü 'izzetle mu'allā eyle

23 'Arṣa-i naẓma ḫırāmān olup esb-i ḳalemiñ
Vaḳtidir ey dil 'inānın anıñ irḫā eyle

24 Edhem-i ḫāme ṣarīr ile edip yine ṣahīl
Gūş-ı taḥsīnleri velvele-ārā eyle

25 Eblaḳ-ı ṭabʿ-ı Ḫudā-dādıñ olup ʿişve-nümā
Cünbiş-i ḫāṭır-ı şīrīni hüveydā eyle

26 Ḳulzüm-i ṭabʿda bir dürr-i s̱emīn oldu bedīd
O güzīn ṣadr-ı bihīn-rütbeye imlā eyle

27 Bu ḫoş-āyende ser-āmed ġazel-i zībāñı
ʿArż-ı dergāh-ı felek-rütbe-i vālā eyle

28 Şeh levendim ṣalınıp bāġı temāşā eyle
Şevḳ-baḫş ol çemeni ġarḳ-ı tecellā eyle

29 Her müjeñ sīnede bir ḫançer-i gül-gūn oldu
Çeşm-i ḫūnīn-nigeh-i mestiñe inhā eyle

30 Mīr-i gülşen gibi olmaḳda ser-efrāz şehā
Dāġımı lāle-i dil-sūz ile hem-pā eyle

31 Dil şikār etmede şeh-bāz-ı nigāhıñ besdir
Nīze-i ġamze-i gül-gūnuñu iḫfā eyle

32 Mūy-ı çīnī midir ol nīze-i elmās mıdır
Hele bir diḳḳat ile naẓra-i mīnā eyle

33 Lālezār-ı suḫan et ṭarḥ-ı laṭīfiñ Sālim
Ṭabʿ-ı nāzendeñi zīb-āver-i maʿnā eyle

34 Sīne pür-zaḫm-ı sinān-ı ġam olan ḫāṭırımı
Yümn-i evṣāf-ı şerīfi ile iḥyā eyle

35 Tāb-āver olur elbette dil-i bī-tāba
Vaṣf-ı pākin hemān ey kilk-i ter imlā eyle

36 Ġam degil her ne ḳadar penbe-be-dāġ-ı ġam iseñ
Rāżıñ ol dergeh-i pür-şefḳate inhā eyle

37 ʿArż-ı ḥāl eyle der-i luṭfuna sen de'y dil
Kām-cūy-ı keremi olduġun inbā eyle

38 ʿAfv eder merḥameti ḥāṣılı küstāḫlıġıñ
Sen hemān ḥāl-i diliñ şerḥini ıṭrā eyle

39 Reh-güzārında ṭurup būs-ı rikāb et böyle
Kāmıñı ʿarż-ı bihīn-dergeh-i vālā eyle

40 Geliyor şehr-i kerem-şöhre-i niʿmet ramażān
Destiñi bāz-ı kerem-ḫāne-i naʿmā eyle

41 Yılda bir kerre gelir ʿāleme şehr-i şaʿbān
Ḫᵛān-ı luṭfuñla dil-i zārımı iġna eyle

42 Bir sene içre efendim iki şaʿbān oluyor
Zeyl-i iḥsānıñ ile birini iḫfā eyle

43 Ramażānım kerem iñ ile benim ʿīd olsun
ʿĪd-ber-ʿīd edeyim bendeñi iḥyā eyle

44 Ne bu taṣdīʿ yeter bārgeh-i Mevlā'dan
Sālimā ṣıdḳ ile sen böyle temennā eyle

45 İltizām ile duʿāsın o ʿadīmü'l-mis̱lin
Bu niyāzı şeb ü rūzān u be-her-cā eyle

46 Ṣadr-ı fetvāyı edip zātı ile zīb-āver
Yā Rab ol dergehi iḥsānıña meʾvā eyle

47 Şemʿ-i iḳbāli hemīn ola sirāc-ı gülşen
Zāt-ı yek-tāsını hemvāre muʿallā eyle

48 Ḳıble-i maḳṣad edip dergeh-i ʿālī-şānın
Dāʾimā mültes̱em ü merciʿ-i dünyā eyle

32

Bahāriyye Der-sitāyiş-i Vālid-i Mācid mā aʿnī bihi ṣāḥibe'ş-şefḳati lenā Mīrzā Muṣṭafā Efendi

32 M 18b, T1 13a, T2 37b, Ü 33b. **(başlık)** - T1, Bahāriyye Der-sitāyiş-i Vālid-i Mācid Mīrzā Muṣṭafā Efendi li-ʿaskeri Rumeli M, Der-sitāyiş-i Merḥūm Vālid-i Faḳīr T2.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Ḫākden ref edüben şāh-ı bahār ser-tā-pā
Çemenistānı ḳudūmu ile etdi iḥyā

2 Lāle leb-rīz-i mey-i şādi edip sāġarını
ʿAyş u nūş etmededir bāġda rindānāsā

3 Nev-bahārın ḳademi müjdesin etmeklik içün
Nergisi gözcü ḳomuş idi gülistāna ṣabā

4 Çeşm-i bādāmına ol ḫvābı ıraġ eyleyüben
Şeb ü rūzān o ḳadar muntaẓır oldu cānā

5 Eyledi çünki ġubār-ı ḳadem-i şāh-ı bahār
Nergisiñ dīdesini kuḥl-i cilāsā bīnā

6 Ol daḫı sünbülü gülzāra revān etdirdi
Maḳdemi müjdesini eyledi bāġa inhā

7 Rū-nümā ṣanma çemen şāh-ı bahārıñ gerdūn
Eyledi pāyına ferşīde ḳumāş-ı ḫażrā

8 Uḳḥuvān ṣanma çemen üzre ṣaçıpdır zer ü sīm
Maḳdem-i şāh-ı bahāra zen-i dünyā gūyā

9 Çıḳdı gülzāra anı her biri istiḳbale
Servler de ṣalınıp her biri ḫūbānāsā

10 Ġoncalar da açılıp gül gibi ḫandān oldu
Bülbülān şām u seḥer olsa maḥaldir gūyā

11 Ben de bülbül gibi ol ẕāt-ı şerīfiñ olsam
Menḳabet-ḫvānı hezārān vücūh ile sezā

(3b, 4a) - T2. (4b) oldu cānā : oldu aña M, olduydu aña T1, olurdu aña T2. (5b) Nergisiñ : nergisin T2 / dīdesini : dīdesi T1. (6a) sünbülü : sünbül M, T1, Ü. / etdirdi: etdirüben M, T1, Ü. (7b) ferşīde : ferş ile T1. (9b) her biri : ḳāmet-i T2. (10b) maḥaldir : sezādır T2.

12 Ḥażret-i vālid-i mācid ki vücūd-ı pāki
Köhne dībāce-i gerdūna verir zīb ü bahā

13 Yaʿni ser-levḥa-i erbāb-ı dil-i revnaḳ-zā
Yaʿni ol ẕāt-ı kerīm şān-ı reʾīsü'l-ʿulemā

14 Öyle bir ẕāt-ı hünermend-i melek-ḫaṣletdir
Ki ʿadīlin göremez bir daḫı çeşm-i dünyā

15 Ḫızr-ı tebṣīr-i reh-i rāst-ı telāmīẕ oldur
Gevher-i ʿilme ṣadef olsa maḥaldir zīrā

16 Defter-i ehl-i hünerde denilir ol ẕātıñ
Neşrine āb-ı ḥayāt naẓmına dürr-i yek-tā

17 Görmege ẕāt-ı şeref-baḫşını ḫūrşīd ü ḳamer
Dolaşırlar der-i vālāsını her ṣubḥ u mesā

18 Bende etdiñ o ḳadar cümle cihānyānı seniñ
Ey kerem-kān u himem-ḫūy u fażīlet-peymā

19 Etmede kilk-i ḫulūṣ ile cihān ḫalḳı müdām
Ṣafḥa-i sīnede hep ḫayr duʿāñı inşā

20 Ben de gūyāter edip ḫāme-i muʿciz-demimi
Sālimā eyleyelim ḫayr duʿāsın inşā

21 Gülşen-i dehr ü ṣabā ṣaġ u esen olduḳça
Ġonca-i baḫtıñı ḫandān ede gül gibi Ḫudā

22 Köhne eyvān-ı felek şems ü ḳamer durduḳça
Döne pervāne-ṣıfat üstüñe dāʾim dünyā

(12a) Vālid-i mācidimiz ḥażret-i Şeyḫü'l-islām T2. (12b, 13a) - T2. (13a) erbāb-ı : erbāb u M. (13b) Yaʿni ol ẕāt-ı keremkār-ı reʾīsü'l-ʿulemā T2. (b) kerīm : kerīmü'ş- M. (15a) - Ü. Ḥażret-i tebṣır-ı reh rāst-ı melāmetde oldu M. (16a) ol : o M. / (b) ḥayāt : ḥayāt u M, T1. (18a) etdiñ : etdi Ü. / seniñ : kim Ü. (b) Ey : ol Ü. / kān u : kān T1, T2, kār Ü. / ḫūy : reʾy M, Ü, cūy T1. (19b) sīnede hep : sīnesine hep T1, sinesine T2. / duʿāñı : duʿāsın M, Ü. (20a) edip : olup M, Ü. / demimi : rūyumu M, dem ile Ü. (b) eyleyelim : eyleyeyim T2. (21a) dehr ü : dehre T1. / u : - M, T1. / olduḳda : olduḳça vezān T1. (b) baḫtıñı: ʿizziñi M, T1, ʿizzini Ü. (22a) eyvān : dīvān Ü. / durduḳça : ṭurduḳça T2.

23 Be-ʿamīm-i kerem-i Ḥaḳḳ nebiyy-i muḫtār
Bir nefes etmeye senden bizi Allāh cüdā

33
Mesnevī

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Vaḳtidir ʿazm ederse ger ḫāme
Midḥat-i pāk-i şeyḫü'l-islāme

2 Feyż alıp medḥ-i ẕāt-ı pākinden
Ḥüsnün itmām eder bahāda suḫan

3 Eylemişdir o kefi Ḥaḳ zīrā
Maḳsim-i rızḳ-ı cümle-i ʿulemā

4 Ẕātını eylemiş anıñ Mennān
Ḳıble-i iḥtiyāc-ı nā-kāmān

5 Merciʿ-i kāʾināt-ı ʿālemdir
Deri her derd-i ṭabʿa merhemdir

6 Etmiş ol dergehiñ Ḫudā-yı mecīd
Ḫākin iksīr-i pūte-i ümmīd

7 Ḥalḳa-i bāb-ı beyt-i iḥsānı
Ehl-i ṭabʿıñ penāh-ı ʿirfānı

8 Ḫalḳ ümmīd-cūy-ı her keremi
Cümle sīr-āb-ı lūle-i ḳalemi

9 Maṣdar-ı her keremdir ol ẕī-şān
Buldu fetvā anıñla ʿizzet ü şān

10 Ṣadr-ı fetvā penāh-ı vālā-nām
Şeyḫü'l-islām-ı Bū Ḥanīfe-maḳām

(23a) kerem-i Ḥaḳḳ : kerem-i ḥażret-i Ḥaḳḳ M, T1, T2. (b) senden : andan Ü.

33 - M, - T1, - T2, Ü 30a. Bu manzumenin Ü'de sadece ilk ve son beyti var, beyitlerin arası boş bırakılmış. Manzume Salim Tezkiresi'nin müellif hattı nüshasından (İst. Ünv. Ktp. Ty. 2407, 17a- 18a) tamamlanmıştır.

11 Odur ol ṣadr-ı mekrümet-perver
Ki cihān anı böyle vaṣf eyler

12 Muḳtedā-yı memālik-i islām
Ḳıblegāh-ı şerāyiʿ ü aḥkām

13 Merciʿ-i her mesaʾil-i müşkil
Reh-nümā-yı teselli-i her dil

14 Maṣdar-ı sırr-ı bāṭın u ẓāhir
Ḥāl-i maʿnā-yı māżi vü ġābir

15 Cemʿ olup anda emr-i ḥāżırdır
Ẕātı mecmūʿa-i nevādirdir

16 İmtis̱āl emriniñ mülāzımıdır
Nehyiniñ ictināb lāzımıdır

17 Kendi bir mihr-i ʿālem-i temyīz
Kām-cūyān ẕerre-i nā-çīz

18 Budur āyīn-i mihr-i şuʿleveri
Ki ede müstenīr ẕerreleri

19 Ẕerreyim ben de ẕerre-i nā-çīz
Edeyim nūr-ı feyżi dest-āvīz

20 Yaʿni ʿarż-ı vücūd edip çün keh
Keh-rübā-yı ʿināyetin ile geh

21 Daʿvi-i incizāb-ı bāl ederim
Medḥiñ ārāyiş-i maḳāl ederim

22 Ḳalb-i āgāhıñ ey kerem-perver
Bilir ehl-i kemāli ser-tā-ser

23 Ehl-i dil ehl-i fażl u ʿirfānı
Bilir ol cūd u merḥamet kānı

24 Ben gedā-yı livā-ı ehl-i dilim

Ben neyim ḫāk-i pāy-ı ehl-i dilim

25 Luṭfuña irtibāṭ-ı ḳalbimden
Eyledim ben bu güne basṭ-ı suḫan

26 Nerdübān-ı niyāza vaż'-ı ḳadem
Eyler elbette celb-i nef'-i kerem

27 Müdde'āda bu nev-delīl-i edā
Oldu bürhān-ı süllemī gūyā

28 Ḳāma basṭ-ı muḳaddimāt-ı terim
Müntec-i luṭf olur ḳıyās ederim

29 Manṭıḳımdan netīce ḥadd-i ġumūm
Şekl-i evvel gibi bütün ma'lūm

30 Naḥv-ı kāma ne nuṭḳu ṣarf edelim
Ẕikr-i maḳṣadda ṭayy-ı ḥarf edelim

31 Ḥikmet-āmūzgārda zīrā
Hey'et-i zihn müfti-i dānā

32 Baḥs-i işraḳı-i dil-i maġmūm
Söz götürmez ḳażıyye çün ma'lūm

33 Līk gāhī be-de' b-i meşşā'īn
Güft (ü) gūy-ı niyāz olur taḫmīn

34 Aña da fikr-i hendesī-i refī'
Dā' im eyler ḥicābı men'-i menī'

35 Eylemekle ḫayāl-i bī-ārām
Bu ma'āniyi hep tefaḳḳuh-ı tām

36 Bir su'āl ile eyleyip ta'bīr
Etdi mā-fi'ż-żamīri dil tefsīr

37 Ya'ni taḥdīs-i ni'met etmege dil
Eyledi bir girīz el-ḥāṣıl

38 Ey bihīn-ṣadr-ı mesned-i iclāl
Mevḳı'-ı inhilāl-i her işkāl

39 Olsa ger Zeyd-i 'āciz ü maḥzūn
Maraż-ı müzmin-i 'azille zebūn

40 Olsa da bir ṭabīb dünyāde
K'anda her derde merhem āmāde

41 Uğrayıp ol vaḳitde umsa devā
'Ayb olur mu o zāre böyle recā

42 O ṭabīb-i cihān da bilse k'o zār
Olmaz olmazsa ol devā tīmār

43 Lāyıḳ-ı luṭf-ı müstetāb nedir
Bunda bir re' y-i bā-ṣavāb nedir

44 Eyleye dā' imā Ḫudā-yı cevād
Ḳalemin nāvdān-ı neyl-i murād

45 Ola her bār cūda āmāde
Kilk-i pākiñ serīr-i fetvāde

34
Bahāriyye Der-medḥ-i İsmā'īl Paşa

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Bahār erdi çemenzārıñ ṣafāsı cennetāsādır
Temāşāsı bu mevsimde gülistānıñ temāşādır

2 Döşendi şāh-ı nev-rūza firāş-ı aṭlas-ı ḥażrā
Şükūfeyle çemenler bir çiçekli pāk kemḫādır

3 Bahāra etdi pāy-endāz cūlar bir ṣu dībāsı
Be-her tāze ḥabābı gūyiyā bir naḳş-ı zībādır

4 Ṣabā silmiş süpürmüş şeb-nem ile ṣaḥn-ı gülzārı

---

34 - M, - T1, T2 38b, - Ü.

Şeh-i nev-rūza besbelli yine gülşen müheyyādır

5 Yine gül-geşt-i gülzāra ṣalādır ehl-i ʿirfāna
Hezārān naḫl-i güllerde figān u nāle-pīrādır

6 Serin taḥrīk eder ṣanma ṣabādan naḫl-i gülzārı
Nihālin inḥināsı ehl-i ʿirfāna temennādır

7 Çemenzārı edince gird-bād-ı ṣubḥ mevc-ā-mevc
Bu ḥāletle zümürrüdden feżā gūyā ki deryādır

8 Ḳuruldu sāḥa-i gülzāra bāzār-ı ṣafā yer yer
Yine vaḳt-i nevā-yı ʿandelīb-i ḥālet-efzādır

9 Urulmuş gibi lāle yine bir ṣūḫa derūnunda
O dāġ-ı dāġ-ber-dāġı delīl-i şübhe-fersādır

10 Ṣafāsı gülşenin ḳatmet-be-ḳatmerdir buyur seyre
Yine ḳatmer benefşeyle gül-i ebrī müheyyādır

11 Ṣovuḳ çaldırmasın deyü seḥer eṭfāl-i gülzāra
Elinde şeb-nem ile sūsenin tīġı mücellādır

12 Mücevher tāc ile zerrīn çıḳmış taḫta sen seyre
Ṭaḳınmış kerr ü ferrin her ṭaraf bir gūne zībādır

13 Benefşe ser-be-ceyb olmuş bu hengām-ı sürūr içre
ʿAceb keṣretde vaḥdet etmenin sırrı hüveydādır

14 Yed-i ḳudret ruḫun gül-gūn ḥalle eylemiş taḥrīr
Bu zīnetli gül-i ebrī ʿarūs-ı behcet-efzādır

15 Düşürmez sāyesin rūy-ı zemīne ġoncanın her berg
Şu rütbe ḫānedān-ı gülşenin ḳadri muʿallādır

16 Ṣalınmış seyr-i bāġa servler berçīde-dāmān hep
Ẓarīfāne be-her-cāyı gülistānın temāşādır

17 Ṣafāsından perīşān-kākül olmuş sünbül-i terler
Hemān gūyā bu āb u tāb ile bir şūḫ-ı raʿnādır

18 Bu mevsimde derūnun ġıll u ġışdan eyledi ḫālī
Leb-i gülşende ḥavżın āb-ı ṣāfīsi muṣaffādır

19 Be-her-cā gülşenin olmuş hezārān menḳabet-ḫvānı
Nişīmen-ber-nişīmen bülbül-i gūyende gūyādır

20 Şımāḫ-ı cān ile gūş eyledim elḥānını gūyā
Be-her-tāze sitāyiş medḥ-i İsmāʿīl Paşa'dır

21 Bu gūne etmiş evṣāfın müsemmaṭ raḳḳ-ı imlāya
Zebān-ı ḥāl ile her dem hezārān medḥ-pīrādır

22 Hümā-yı ṭārem-i devlet vezīr-i Ḳahramān-ṣavlet
Dil-efgārāna her himmet anın yānında ednādır

23 Ṭabīb-i ʿillet-i her ser Felāṭūn-ı ḥikem-güster
Ġarībāna müdāvālar derinde hep müheyyādır

24 Gerek sifle gerek ʿālī nevāliyle cihān mālī
Keremden olmamış ḫālī kefi bir böyle deryādır

25 Ne-būd u būdu bilmez luṭf u cūd-ı saʿy-i memdūdu
Naʿīm-i ẓıll-ı maḥmūdu cezīl-i pest ü bālādır

26 Vezīr-i ṣaf-şikendir Ḳahramān-ı şīr-efgendir
Müşār ü müʾtemendir Rüstem-i bī-bāk ü pervādır

27 Seḫāvet kānıdır cūd-ı firāvānın mekānıdır
Cihāna rūḥ-ı ṣānīdir vezīr-i pāk ü dānādır

28 Meh-i burc-ı keremdir neyyir-i tābān-ı aʿẓamdır
...........-baḫş-ı ʿālemdir vücūdu luṭf-ı ʿuẓmādır

29 Odur ol pāk dāniş kim ḫayāl-i Ṣāʾib'i her bār
Ser-ā-pā deşt-gird-i ʿālem-i mażmūn u maʿnādır

30 Ḫayāli gūyiyā pīşinde bir taḳvīm-i küllīdir
Umūrun ʿāḳıbet kārı żamīrinde müheyyādır

(28b) Nüshada kelimenin yeri boş bırakılmış.

31 Sirişt-i pāki anıñ ṭīn-i maḫtūm-ı ẕekāvetdir
Bu söz erbāb-ı ʿirfānıñ yanında cümle mümżādır

32 Yed-i ṭūlā-yı ḳahrı Rüstem'i zīr ü zeber eyler
ʿUlüvv-i himmet-i ẕātı Ṡüreyyā'dan da bālādır

33 Egerçi ẕātı ʿālīdir o ṣāḥib-ḥaşmetin ammā
Ser-ā-ser himmet-i pākīzesi aʿlādan aʿlādır

34 Ciger-ḫūn olmasın deyü reʿāyāya şafaḳāsā
Ṣabāḥ-ı şefḳat-i pey-der-pey-i luṭfu müheyyādır

35 Umūr-ı pāk-i ḫalḳı şerʿ ü ḳānūn ile gördükçe
Kitābı kürsi vü şemşīri hem ʿarş-ı muʿallādır

36 Sitāyiş ẕāt-ı pākiyle temeddüḥ etse şāyeste
Vücūd-ı ʿālem-ārāsı anıñ zīrā ki yek-tādır

37 Ṡenā-yı pāki ḥālet-baḫş olur erbāb-ı ʿirfāna
Secencelle dil-i ṭūṭī-i ḫoş-güftār gūyādır

38 Beni de ḳand-i luṭfuñ şöyle gūyā etdi şevḳımdan
Derūnum gūyiyā medḥiñle bir deryā-yı maʿnādır

39 Ḫayālim tāze tāze etmede mażmūn istiḥżār
Kef-i destim k'elinden ʿāciz-i taḥrīr ü imlādır

40 Sezādır bir teġazzül etmek ile iktifā etsek
Meṡeldir ʿārife bir gül bütün maḥṣūl-i dünyādır

41 Sıtanbul'uñ güzeller ile nāmı şöhret-ārādır
Bu bāġın ġālibā servi ser-ā-pā serv-i raʿnādır

42 Gözüm ḳıble-nümāāsā döner ol şūḫ döndükçe
Ḫayāliyle ḫayālim gūyiyā fānūs-ı mīnādır

43 Ser-i kūyuñda hergiz müddeʿā-yı ʿaşḳı iṡbāta
Benim şāhidlerim cānā iki zülf-i muṭarrādır

44 Ḳapıldım şeb-nemāsā mihr-i ruḫsārına bir şūḫuñ
Fiġānım fikret-i ḳaddiyle hem-bezm-i Ṡüreyyā'dır

45 Cefā gördükçe dil-berlerden ʿāşıḳlar eder ümmīd
Ne miḥnetdir bu miḥnetler bu sevdālar ne sevdādır

46 Ḳarār etmezse bir şāḫ üzre bülbüller n'ola her dem
Gülistān-ı maḥabbetde hezārān nā-şikībādır

47 Teġazzülden ġaraż ʿarż-ı duʿādır Sālimā çünkim
Dem-i āmīne bülbüller de güller de müheyyādır

48 Ola hemvāre ẕātı müstedām-ı ʿömr-i devletde
Cihān tā kim ḳarīn-i iltifāt-ı luṭf-ı Mevlā'dır

35

Ḳalemiyye Der-sitāyiş-i Şuʿarā-yı Zevi'l-iḥtirām

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Gele ey ḫāme-i gūyāter-i muʿciz-āsār
Bülbül-i revnaḳ-ı gülzār-ı suṭūr-ı eşʿār

2 Gele ey ṭūṭī-i āyīne-i esrār-ı Ḫudā
Resm-i āġāzede murġ-ı seḥere hem-güftār

3 Gele ey zīb-nümā-yı varaḳ-ı ṣad pāre
Reh-ber-i sırr-ı suḫan nāẓım-ı dürr-i şehvār

4 Gele ey bāʿiṡ-i īcād-ı fünūn-ı şettā
Dāniş-i maʿni-i erbāb-ı kemāle miʿyār

5 Gele ey vāsıta-i ʿarż-ı merām-ı şuʿarā
Tercemān-ı suḫan-ārā-yı ʿarūs-ı efkār

6 Gele ey kātib-i feryād-ı ġam-ı ṣubḥ-demī
Vāṣıf-ı zīb ü bahā-yı ruḫ-ı āl-i dil-dār

7 Gele ey nükte-şinās-ı ḳalem-i revnaḳ-baḫş

---

35 M 19a, T1 13b, T2 40a, Ü38a. **(başlık)** Meṡnevī M, - T1, Der-sitāyiş-i Ḫāme T2. (2b) seḥere : seḥer T1. (6b) ü : - T1. (7a) ḳalem-i revnaḳ-baḫş : dil-i her sırr-ı kemīn T2.

Varaḳ-ı şāʿīr-i pür-maʿniye rūḥ-ı ṭūmār

8 Gele ey serv-i gülistān-ı meʿānī vü beyān
Ḳāmet-i dil-ber-i mümtāz ile hem-reftār

9 Gele ey reh-ber-i cūd u kerem-i Ḥātem-i Ṭay
Ḫande-i ġonca-i ümmīd-i dile ebr-i bahār

10 Gele ey ney-şeker-i ḥoḳḳa-i erbāb-ı kemāl
Ḳaṣabü's-sebḳ-ı feżā-yı suḫan-ı āyine-dār

11 Gele ey żābit-i aḳvāl-i sipāh-ı eẕhān
Leşker-i gūy-ı hüner-pīşe-i dehre ser-dār

12 Gele ey yār-i ḫayırkār-ı ḫayāl-i şuʿarā
Şāʿirān medḥine sen ez-dil ü cān ol der-kār

13 Şāʿirān kim saña baḫşende-i revnaḳdır hep
Cümle envāʿ-ı maʿānīyi ederler iḥżār

14 Şāʿirāndır saña bu devlet-i cāvīde sebeb
Şāʿirāndır seni eden şeh-i şehr-i esrār

15 Olduġuñçün şuʿarānıñ şerefiyle ālūd
Seni el üzre ṭutar ʿizzet ile cümle kibār

16 Şāʿirāndır şeh-i iḳlīm-i rumūz u nükte
Şāʿirāndır kerem-ālūde-i luṭf-ı Settār

17 Şāʿirāndır sebeb-i ẕevḳ-ı gülistān-ı cihān
Bāʿis̱-i neşv ü nemā-yı gül-i gülzār u bahār

18 Şāʿirān cümle ser-i sūre-i meddāḥa verir
Ṣūret-i ʿadn-i berīn ḥālet-i resm-i gülzār

19 Şāʿirān medḥ-i ʿiẕār ede ne dem cānānıñ
Olur elbet ruḫ-ı ṣāfında ziyāde envār

(9a) reh-ber : bādī T2. (10) - T2. (11a) aḳvāl : āşūb T2. / eẕhān : ümmīd T2. (12b, 13a, 14a, 14b, 16a, 16b, 17a, 18a, 19a, 21a, 23a,) şāʿirān, şāʿirāndır : şuʿarā, şuʿarādır T2. (14) - M. (15b) izzet ile : - M. (15b) Böyle her dem seni el üzre ṭutar cümle kibār T2. (16a) u : - T1. (19b ziyāde : ziyād M , T1.

20 Ḥāṣılı ḥālet-i teʾs̱īr-i kelām-ı şuʿarā
Eyledi laʿl-i müẕāb-ı meyi yāḳūt-miḳdār

21 Şāʿirān eyledigiçün gül-i gülzārı s̱enā
Pāsbān oldu gülistāna ser-ā-pā eşcār

22 Döşenir bāġa çemen hem-çü ḳumāş-ı ḫażrā
Şuʿarā eyleye şāyed deyü gülzāra güẕār

23 Şāʿirāndır veren eşʿāra bahā vü revnaḳ
Eyleyen zāde-i ṭabʿında ġazeller der-kār

24 Şāʿirāndır eden aḥbāb-ı ṣadāḳatkāra
Böyle bir nev-ġazel-i pāk ü laṭīfi iẓhār

25 Gülsitān-ı deme revnaḳ-dih olur rūy-ı nigār
Añdırır serv-i dil-ārāmı muḥaṣṣal ḳad-i yār

26 Gerçi meh-rūları fikr eylemek ʿuşşāḳa gerek
Līk ammā ġam-ı ruḫsār-ı siyāh-ı aġyār

27 Nola ālām-ı dilim ẕevḳa olursa tebdīl
Geceyi gündüze ḳatıp geliyor faṣl-ı bahār

28 Yār ʿuşşāḳa meded vaʿde-i vaṣl eylemesin
İntiẓār āteşi eyler dil-i bī-hūşuna kār

29 Çekilir hāle-i āġūşa o meh elbette
Sübḥa-i mihri tamām eylemedin ʿāşıḳ-ı zār

30 Geçmedin ḥüsn-i bahā-yı ruḫu yārīñ yaʿnī
Ḳonar elbette nihāl-i ġülüne bülbülvār

31 Çekilir mi ġam-ı gīsū-yı nigār ey Sālim

(20b) meyi : mey M, T1. (21a) gül-i : gül ü T1, T2. (b) -pā : -ser T2. (24a) Şāʿirāndır : Şuʿarādan durur T2. (b) Eyleyen böylece bir pāk ġazelcıḳ iẓhār T2. (25b) ārāmı : ārāyı T2. (26a) Gerçi meh-rūlar ile āyine-i dil pürdür T2. (b) Līk : £h T2. / ammā : ammā ki M. (27a) ālām-ı dilim ẕevḳa : ekdārlarım şevḳa T2. (28a) vaʿde-i vaṣl : vuṣlatı vaʿd T1. (b) eyler dil-i bī-hūşuna : eylerdi bī-nūşuna M, eylerdi dil-i nūşuna T1, eyler dil-i bī-ṣabrına T2. (30a) bahā-yı : bahā-i T2. / ruḫu : ruḫ T1. (b) gülüne : ḳadine T2.

Çeker ancaḳ anı ʿâşıḳ olan elbet nā-çār

32 Şāʿirān dehre nola lāzım olursa yek-ser
Şāʿirānla ögünür künbed-i mīnā her bār

33 Ḫʷāhiş-i emr-i teġazzül de tamām oldu göñül
Şāʿiriyyet olur ise saña aḥsent hezār

34 Vaḳtidir ġayrı duʿā eyleyelim ez-dil ü cān
Şuʿarāyı kim ede ḥażret-i Ḥaḳ ber-ḫurdār

35 Şāʿirānıñ ede Sübḥān-ı ʿamīmü'l-iḥsān
Her nefes kām-ı dilin zaḥmet ü ġamsız der-kār

36
Faḫriyye Mes̱nevī

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Āfitāb-ı sipihr-i eşʿārım
Māh-tāb-ı fünūn-ı ās̱ārım

2 Baḥr-i zeḫḫār-ı fikr-i maʿnīyim
Nāʾil-i bezm-i bikr-i maʿnīyim

3 Vāṣıl-ı dil-rübā-yı ilhāmım
Dāḫil-i bezm-i vaḥdet-i kāmım

4 Ẓāhiren kemterīn-ʿunvānım
Mūrum ammā ki ben Süleymān'ım

5 Mū-şikāf-ı derūn-ı zühhādım
Ser-be-ceyb-i hevā-yı irşādım

6 ʿAyn-ı ʿayn-i ʿuyūn-ı iḥsāsım
Çeşmesār-ı ḥayāt-ı enfāsım

(31b) ancaḳ...elbet : elbet...ancaḳ T2. (32) - T2. (32a) lāzım olursa : zemm olunursa T1. (b) Şāʿirānla : Şāʿirānda T1. / künbed : künbet T1. (32, 33) - M, T1, Ü. (35a) Şāʿirānıñ : Şuʿarānıñ T2.

36 M 20a, T1 14b, T2 41a, Ü 39a. **(başlık)** - T1, Mes̱nevī M, Ü. (2b) Nāʾil-i bezm : Dürr-i nā-yāb T2.

7 Şems-i evc-i cilā-yı işrāḳım
Tūtiyā-baḫş-ı çeşm-i āfāḳım

8 Şāʿir-i māhir-i suḫan-ı pākim
Vesme-baḫş-ı cebīn-i idrākim

9 Şāʿir-i pāk-gūy-ı izʿānım
Ḳāle-bend-i ḳumāş-ı ʿirfānım

10 Mevc-der-mevc ḳulzüm-i maʿnā
Oldu ṭabʿ-ı selīsime şeydā

11 Gül-i ẕātım bu gülsitān içre
Biricikdir hünerverān içre

12 Naḫl-i gül-bün sezādır olsa hemān
Āşiyān-ı dil-i suḫan-dānān

13 ʿAḳl-ı evvel Felaṭun-idrākim
Zihnim eşheb-süvār-ı çālākim

14 Görse ẕātım Felaṭun-ı mümtāz
Eylemez idi ḥikmete āġāz

15 Yetişeydi zamānıma ʿUrfī
Ger geleyidi yanıma ʿUrfī

16 Iṣṭılāḥ ile ʿörfü ser-tā-pā
Ḥayretinden ederdi nā-peydā

17 Ẕātımı görse Ḥāfıẓ-ı Şīrāz
Kendin eylerdi baña pāy-endāz

18 Ṣūret ü Ṣāʾib ü Vefā Şevket
Cümle ẕātım ile ede midḥat

19 Şems-i Tebrīzī görse eşʿārım

(8b) -baḫş : -dād T2. / derūn : cebīn M, T2. (9a) pāk-gūy : gūy-ı pāk M, T2. / izʿān : izʿān T1. (11a) ẕātım : ẕātım T1. (12b) Āşiyānım çü bülbül-i nālān T2. (13b) süvār-ı : süvār u T2. (18a) Ṣūret ü : Ṣūret Ü. / Ṣāʾib ü : Ṣāʾib T1. (b) ẕātım ile ede : ẕātımla eyleye T2.

Mihr-i her noḳṭa-i bedīdārım

20 Kesb-i nūr eyler idi ser-tā-pā
Her sözümden benim hilālāsā

21 Pür eder idi cāmını Cāmī
Bulsa cūy-ı dil-i dil-ārāmı

22 Faḫra faḫr etdiren kelāmımdır
Şevḳ-baḫş-ı cihān nāmımdır

23 Gūş edeydi olurdu bī-minnet
Rūḥ-ı Firdevsi'ye suḫan cennet

24 Ġurre eylerdi nūn-ı eşʿārım
Ger Hilālī göreydi güftārım

25 Şāhid-i ṭabʿıma olup meftūn
Leyli-i fikrime ola mecnūn

26 Bāḳi-i Rum olaydı ger bāḳī
Pür ederdi naẓīre āfāḳı

27 Görse naẓmım Rıżāyi bā-taʿẓīm
Şiʿr-i pākim eder idi teslīm

28 Lāl olurdu Kelīm-i Eyyūbī
Ṭūr-ı ḳalbimde görse āşūbı

29 Şevḳ-baḫş-ı ṣafāda güftārım
Heme ʿārif-pesenddir eşʿārım

30 Baña hergiz be-iḥtimāl-i baʿīd
Nādiri az ola ede taḳlīd

31 Her neşāṭı Neşāṭi'ye ekṡer
Şiʿr-i pākim benim kerem eyler

(19b) her : Behrām'a M. (20) benim : ḥūr u M, T1, T2. (21a) cāmını Cāmī : Ḫātemī cāmı M. (24a) eylerdi nūn-ı : eyler idi T1. / eşʿārım : mevzūnum T2. (b) güftārım : mażmūnum T2. (25b) fikrime : ḳadrime T1. / ola : olurdu M. (26b) naẓīre : naẓīre-i M. (26a) bā- : bi't- T1. (29-30) T2'de yer değiştirmiş. (29a) ṣafāda : ṣafā-yı T2. (30b) ede: eden Ü.

32 Bulsa Vecdī vü Ḥāletī n'ola
Nuṭḳ-ı pākimle ḥālet-i ʿuẓmā

33 Ṣad Riyāżī riyāż-ı cennetde
Biñ Füyūżī sarāy-ı ṣıḥḥatde

34 Naẓm-ı pākīzemi edip evrād
Sübḥa-i mihrine eder taʿdād

35 Āli ʿālī olurdu Ṭarzī'den
Hep ḫayāli ederdi kesb-i suḫan

36 Nefḥa-rīz-i eṡer olunca ṣabā
Gūşuna etse şiʿrimi ilḳā

37 Nuṭḳ-ı cān-baḫşım ile etse sezā
Rūḥ-ı Yaḥyā ḥayāt-ı nev peydā

38 Ṣabrı ḳalmazdı Cemʿi-i zārıñ
Cūşişin görse böyle güftārıñ

39 ʿİṣmetī vü Bahāyi-i üstād
ʿİzzetī vü Sükūni-i naḳḳād

40 Görseler idi ẕātımı yek-ser
Hep ederler idi perestişler

41 Nāʾil ü Nāʾilī vü Neylī hep
Reşk ederse şiʿrime ne ʿaceb

42 Gūş edeydi sözüm olup mebhūt
Nāṭıḳ eylerdi nuṭḳu ʿayn-ı sükūt

43 Nergisī Ḳāf-zāde Rūḥīler

(32a) Bulsalar Ḥāletī vü Vecdī n'ola Ü. / Bulsa : Bula M, T1. (b) pākimle : pākim ile M, T1. (33a) Riyāżī : Riyāż M. (34a) pākīzemi : pākīzem M, T2. / edip : eyleyip T2. (35a) ṭarzīden : ارندن (?) T1. (36b) şiʿrimi: şiʿr-i pāki M, şiʿr-i pākimi T1. (38b) reftārın : güftārın T2. (39a) Bahāyi-i : Bahāyi vü M. (b) mısra M'de okunamıyor, hatalıdır. (42b) nuṭḳu : nuṭḳ M.

Hep pesend eyler idi ser-tā-ser

44 Feyż-i Feyżīlere sözüm her cā
Feyeżān etse n'ola ser-tā-pā

45 Zātı maʿmūr olur belāġat ile
Sebḳ eder cümleyi feṣāḥat ile

46 Vāṣılı bezmgāh-ı maʿnānıñ
Pey-revi nükte-i dil-ārānıñ

47 N'ola bu şiʿr-i pāk-i feyż-nihād
Rāşid'e olsa baʿis̱-i irşād

48 Rum içinde olan be-her şuʿarā
Mādiḥ-i ṭabʿ-ı pākim olsa revā

49 Esʿada'llāh zihī ṭabīʿat-i pāk
Levḥaşa'llāh ḫoşā dil-i çālāk

50 Ney-şekerzār-ı ṭabʿa ez-dil ü cān
N'ola Şehdī ederse istiḥsān

51 Ṭabʿ-ı çālāk ḥażret-i üstād
Zihn-i veḳḳād Nābi-i naḳḳād

52 ʿArż olunsa ḥużūr-ı pākine ger
Şāyed olsa ḳabūlüne maẓhar

53 Ṭabʿı zīrā ki pākdir ġāyet
Gūy-ı pāke hemīn eder rağbet

54 Setr edip ḥaḳḳı eylemez inkār
Eylemez ehl-ṭabʿı pür-efkār

55 Ḳadr-i eşʿār-ı pāki ser-tā-ser
Bilir ol nükte-dān-ı ehl-i hüner

(43b) Şiʿrime hep pesend eylerler M. (44a) Feyż-i : Feyżī T1, T2. / her cā : cānā T2. (45b) cümleyi : cümleye T1. (46a) Vāṣılı : Vāṣıl M, T1. / Pey-revi : Pey-rev M. (47a) Şiʿrim etdikçe n'ola eller yād T2. (48a) be-her : hele T2. (49b) çālāk : pāk M. (50a) ṭabʿa : ṭabʿına M. (52b) şāyed : şāhid T1. (54b) ṭabʿı : ṭabʿ T1.

56 Oldu ser-māye-i neşāṭ telef
Çekilip gitdi nükte-dān-ı selef

57 Oldu mülk-i suḫanverān tārāc
Ḳaldı erbābı yek-sere muḥtāc

58 Ḫāṣ mażmūna kimse baḳmazlar
Şiʿri her kes ʿavām-pesend ister

Tetimme Der-beyān-ı nefsü'l-emr

59 Her kesi bu hevā-yı bī-ārām
Etdi āḫir ġarīb-i sū-yı niẓām

60 Bunu taḳlīd ede ede şuʿarā
Sāde elfāẓ ḳaldı bī-maʿnā

61 Her kes oldu bu vādiye meftūn
Bī-kes oldu maʿāni vü mażmūn

62 Bir nice ḫalṭ eyleyip ezber
Tāze nev-ṭarḥ tāzedir derler

63 Tāze vü köhne de olup maḫlūṭ
Şiʿr-i pākīze-gūyu nā-merbūṭ

64 Nīk ü bed ʿarż olunsa ser-tā-ser
Fehm eden etmeyen pesend eyler

65 Cāʾize yerine kibār eks̱er
Sāde bir āferīn der ise yeter

66 Ḳanı evvelki zībiş ü ʿunvān
Her kese ḥāline göre iḥsān

67 Sīr olurdu suḫandan ehl-i żamīr
Kimse etmezdi cūduna teʾḫīr

(57b) erbābı : erbāb T1. (58b) ister : isterler M. (58) - T2. Tetimme Der-beyān-ı nefsü'l-emr : - M, T1, Ü. (59a) bī- : - M. (b) sū : şiʿr T1. (62a) ḫalṭ : ḫalṭı T2. (63a) köhne de: kühenlere M. (b) gūyu : gūy u Ü. (66a) Ḳanı : Ḳangı Ü. (67) Mısralar T2'de yer değiştirmiş.

68 Ḳanı eş'āra ḫ'āhiş ü raġbet
Ḳanı evvelki baḫşiş ü bereket

69 Noldu bilmem tenezzül etdi cihān
Böyle birden tebeddül etdi cihān

70 Öyle bir ḥāle girdi kim dünyā
Farḳ olunmaz e'āli vü ednā

71 Dün gelen ṭaşradan yeñi türkler
Eski maḫdūm-ı şehre daḫl eyler

72 Erġuvānī giyip libās-ı cedīd
Hep meḫādīme etmede taḳlīd

73 Ādem olsa ḳabā ile ādem
Hep olur idi cümle-i 'ālem

74 Ḫara etmekle pūşiş-i dībā
Anı ḥāşā ki eylemez zībā

75 Bu keremler aña naṣīb olsa
Yine ḫardır ne deñlü zīb olsa

76 Hele ne ḥāl ise ġam-ı etrāk
Āh illā ki ba'żı bī-idrāk

77 Bilmeyip ḥaddini yine ḥāşā
Çelebiyim deyü eder da'vā

78 Ḳubḥunu bilmeyip sefīhāne
Süḫre olur cemī'-i yārāna

79 Kendi dīv-i sefīde beñzer iken
Cehl ile böyle dūn-āḫter iken

80 Bilmeyip kendini yine bāṭıl

(70a) girdi : erdi T2. (74a) Ḫāra : Ġurre Ü. (78a) Bilmeyip ḳubḥunu cihānyāna M, T1, Ü. (79b) Cāhil-i bedter ebter iken M, Cāhil ü bedter ü ebter iken T1, Cāhil-i bedter hem ebter iken Ü.

Çelebi denmege olur mā'il

81 Görmesin dünyede ruḫ-ı kāmı
Ol da aña diyende bu nāmı

82 Çelebi lāġar u laṭīf ister
Ṭab'ı āyīnesi naẓīf ister

83 'An'aneyle olup kibār-zāde
Söylene hep ẕekāsı dünyāde

84 'İlm ü fażl u fünūn-ı vālāya
Ḫaṭṭ u imlā vü şi'r ü inşāya

85 Ḳudreti ẓāhir ola ser-tā-pā
Eyligin söyleye bütün dünyā

86 'İlm ü tedrīse eyleyip gūşiş
Ḥaḳḳı dāmenle etmeye pūşiş

87 Olmaya her hevāsına meftūn
Tā sefāhetle olmaya medyūn

88 Var iken bir libās-ı müstesnā
Borc ile iki etmeye ammā

89 Ḫalṭ edip ol ziyāde ḥaddinden
Borca batar daḫı müderris iken

90 Ṣoñra manṣıb olunca ol aẓlem
Gele dād u şikāyete 'ālem

91 Dāda dīvāna geldiginde bular
İsmini kim bilir nice derler

92 Yād ederler işidip aḥvālin
Süḫresi ola yolda eṭfālin

(81b) Ol da : O ki Ü. (84a) ü : - Ü. / -ı vālāya : ü inşāya T2. (b) imlā vü : imlā-yı T1. (86a) 'ilm ü : 'ilm-i M, Ü. (b) dāmenle : dāmen ile M, T1. (87a) olmaya : olmayıp Ü. (b) olmasın : olmaya M, T1, Ü. (88a) libās-ı : libāsı T2. (90a) ol : o M, Ü. (91a) geldiginde : gitdikde M, T1. (91, 92) - T2. (92a) ederler : eden M, ediñ T1. / işidip : işiden M.

93 Ṣad hezārān neʿūẕ ser-tā-pā
Böyle olmaḳ bu şehrde gūyā

94 Görmeyip bunda gerçi tedḳīḳa
Ḥaml edip cāy-ı rāh-ı tevfīḳa

95 Hażm ederdim bunu ne ḥāl ise ben
Dād ammā ki baʿżı cāhilden

96 Belli olmuş ikin ʿayārı anıñ
Cāhil ü cehl iftiḫārı anıñ

97 Ehl-i ʿilmiñ birini bā-taʿẓīm
Farażā aña etseler taḳdīm

98 Bilmeyip kendözün ḥamāḳat eder
Beni geçdi deyü şikāyet eder

99 Hīç demez ki cenāb-ı Rabb-i naṣīr
Ḥükmünü böyle eylemiş taḳdīr

100 Farażā baña da o mertebe ger
Pes muḳadder ise ẓuhūr eyler

101 ʿAḳlına bunu eyleyip tefhīm
Künc-i teslīmi eylemez telsīm

102 Kendüye vaḳʿı eyleyip ʿādet
ʿÖmrü olduḳça görmez ol rāḥat

103 Her fikirde nuḳūş-ı dünyāyı
Gezdirip ʿaḳl-ı nā-şikībāyı

104 Nice sevdāları başına direr
Gehī küfre gehī günāha girer

(94a) bunda : bu bende T1. (b) cāy-ı rāh : şāḥ-rāh T2. (95a) Hażm : Haẓm M, T1. (97a) bā- : bi't- T1 / (b) aña etseler : etseler aña T2. (98a) kendözün : kendin M, kendi T1, ḫaddini T2. (99a) ki : kim T2. (b) ḥükmünü : ḳudretin T2. (100a) o : ol T1. (101a) bunu eyleyip : eyleyip bunu T2. (104b) günāha girer: ḫaṭāya erer T2.

105 Gehī taḳdīre daḫl eder cāhil
Gehī baḫtına levm eder bāṭıl

106 Bunu bilmez mi yek-sere eşyā
Fażl-ı Ḥaḳḳ'a menūṭ ser-tā-pā

107 Yā İlāhī be-ḥaḳḳ-ı āyet-i Nūr
Beni etme ḥimāyetiñden dūr

108 Eyle sālim beni bu miḥnetden
Yaʿni seng-i yed-i melāmetden

109 Beni sīr et hemīşe eyleme ac
Etme luṭf eyle ġayrıya muḥtāc

110 Baña luṭfuñ olup penāh-ı rehā
Verme ruḫṣat ʿadūlara her cā

111 Luṭfuñ ile hünerverān içre
Sebḳ-ı aḳrān edem cihān içre

112 Şād edip ṭabʿımı şeb ü rūzān
Beni eyle nevāliñe şāyān

113 Der-i iḥsānıñı güşād eyle
Yaʿni gül-çīn-i her murād eyle

114 Luṭf-ı bī-ġāyeñ ile ser-tā-pā
Görmeyim hīç şemātet-i aʿdā

115 Ẕāt ile ẕātımı ʿayān eyle
Nāmımı dilde dāstān eyle

37
Ser-güẕeşt Manẓūme

(106a) ki : - T2. (107b) ḥimāyetiñden : ḥimāyetden M. (108a) eyle : eyleye M. (b) yed : - T1, pür M. (113a) Deriñi bendeñe güşād eyle T2. (a) iḥsānıñı : iḥsān bende M, T1. (114a) bī-ġāyeñ ile : bī-ġāyetiñle T2.

37 M 23a, T1 16b, T2 44b, Ü 42a. **(başlık)** - T1, Mesnevī-i Dīger T2.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Başla ey ḫāme-i mu'ciz-āsār
Etmeye rāz-ı derūnum iẓhār

2 Başla ey bülbül-i gülzār-ı suḫan
Ser-güzeşt-i dil-i bī-çāremden

3 Başla ey ṭūṭi-i āyīne-i sır
Etmege ḥālimi taḳrīr bir bir

4 Başla ey zīb-nümā-yı nāme
Mācerā-yı dil-i pür-ālāma

5 Başla ey kilk-i ṣarīr-engīz sen
Bülbülāsā demege rāzımdan

6 Başla tafṣīl-i ḥikāyāt-ı dile
Cümle taḳrīr-i küdūrāt-ı dile

7 Başla aḥvālimi taḳrīre benim
Rāz-ı pinhānımı taḥrīre benim

8 Başla ey mādiḥ-i kākül rāza
Ne ise derd-i seriñ āġāza

9 O zamān kim kerem-i Ḥażret-i Ḥaḳ
Dehri etmişdi şehā pür-revnaḳ

10 Gönderip şāh-ı bahārı dehre
'Āleme verdi ṣafādan behre

11 Her çemen giydi şehā ser-tā-pā
Yeñiden cāme-i ḥażrā zīrā

12 Eyledi aña gülsitānda ṣabā
Ḫaberin şāh-ı bahārıñ inhā

(4b) mācerā : mecrā M, T1. (6, 7) T1 ve T2 de yer değiştirmiş. (8a) rāza : āġāza M. (9b) etmişdi şehā: etmiş idi M, T1, etmiş idi hep T2. (11b) giydi şehā : giymiş idi T2. / şehā : - T1. (12b) Ḫaberin : Ḫaberiñ M.

13 Öyle bir vaḳt idi ol vaḳt-i sürūr
Kim zemīn oldu ser-ā-pā ma'mūr

14 Verdi ḫandān ile dünyā ṭoldu
Ḥāṣılı zīb ü bahāsın buldu

15 Gülsitān içre ise murġ-ı seḥer
Ṣad hezārān fiġānlar eyler

16 Hicr-i nev-rūzu çekip biñ ġam ile
Nergisiñ doldu gözü şeb-nem ile

17 Gül için etdi fiġānın bülbül
Çekdi ṭuġrā-yı viṣāli sünbül

18 Serv-ḳadler de olup bāġa revān
'İşret āraste vü diller şādān

19 Nola endūje-ṣıfat 'āşıḳ-ı zār
Ḳudretu'llāhı ederse efkār

20 Oldu ṣan bir mehe dil-beste yine
Lāle aldı ḳadeḥin deste yine

21 Sīnesin dāġ ile sūzān etdi
Gūyiyā bāġda çerāġān etdi

22 Gülşeniñ lāle göñül micmeridir
Sīnesin dāġ ile yaḳsa yeridir

23 Kim hezār gülşene baṣdıḳça ḳadem
Ḳor buḫūr aña buḫūr-ı meryem

24 Şeb-nem-i gül nola ṣaçarsa gül-āb
Sevdigi etdi gülistāna şitāb

(14b) Ḥāṣılı : Gülistān T2. (15a) Gülsitān içre : Naḫl-i güllerde T2. / ise : - T1. (16a) nev-rūzu : nev-rūz T1. (b) Nergisiñ : Nergisin T2. / doldu : ṭoldu M, T2, Ü. (17a) etdi fiġānın : etdi fiġānı M, eyledi feryād T2. (b) ṭuġrā-yı viṣāli : iḥżārına ṭuġrā T2. (18b) āraste : āmāde T2. / vü : - Ü. (19a) endūje : endūh T1. (20a) ṣan : -T1. (22a) Gülşeniñ : Gülşenin T2. (23a) kim : ki T2.

25 Nola zerrin ḳadeḥ olsa düşmen
Lāle aldı ḳadeḥin destinden

26 Ḳadeḥin almaġa ol daḫı hemān
Sūseni tīġı ile etdi revān

27 Gülşene murġ-ı seḥer vardıḳça
Uḳḥuvāndan ṣaçılır çil aḳça

28 Ḥāṣılı vaḳt-i Ḥiṣār idi o dem
Gitmege seyre everdi ādem

29 Fülk-i dil olmuş idi ḫayli zamān
K'oldu līmān-ı ferāġatde nihān

30 Çün hevā aña müsā'id oldu
Rūzgārını muvāfıḳ buldu

31 Dil o eyyām-ı sürūr içre şehā
Gitmege seyre olup cilve-nümā

32 Pes derūn-ḫānesine ol fevrī
Cem' edip 'aḳl u ḳarār u ṣabrı

33 Meşveret etdi göñül anlar ile
Sözü bir yerde ḳodular güc ile

34 Kim varıp 'azm-i Ḥiṣār eylediler
Celb-i eşvāḳ-ı bahār eyleyeler

35 Añılıp la'l-i şeh-i māh-miṣāl
Pür ola al kirāsıyla ḫayāl

36 Ḳad-i yāri añuban girye-künān
Gehi deryā ile ola seyrān

37 Pīş-i naḫlān-ı Çubuḳlu'da bular
Bulalar gāhi meserretden eṣer

(26b) tīġı: tīġ T1.(28b) ādem: 'ālem Ü.(29b) K'oldu: - Ü.(35b) al: alı T1.

38 Gehi bir dil-beri vaṣf eyleyeler
Vereler nüsḫa-i gūya zīver

39 Yād ola ortada gāhīce meyān
Geh ağızlarda geze la'l ü dehān

40 Gehi taṣmīm-i Kemerler edeler
Gehi meyl-i mey ü sāġar edeler

41 Biz bu endīşeyi edip itmām
Pes Ḥiṣār semtine etdikdi ḫırām

42 Çünkim olduḳdu Ḥiṣār'a mihmān
Gelmege başladı cümle yārān

43 Kimi hem-meşreb-i pākīze-edā
Kimisi vā'iẓ-i kürsī-i riyā

44 Pes uyup her birine bu dil-i zār
Eyledi meşrebi üzre reftār

45 Gehi ḫamyāze-keş-i ṣıḳlet-i şeyḫ
Gehi renc-i ḳadem-i ḥażret-i şeyḫ

46 Gehi hem-ṣoḥbet-i fām-ı sāġar
Gehi ser-meclis-i revnaḳ-güster

47 Bir şeb olmuş idi sāḥil-ḫāne
K'oldu cā ba'żı hünermendāne

48 Biz de yārān ile bir ay mu'tād
Cümle revzenleri etdikdi güşād

49 Kim neẓāre edüben deryāya
Baḳalım āyine-i dünyāya

(39a) ortada gāhīce : gāhīce ortada Ü. (b) ola : - T1. (40b) ü : - M, T1. (41a) endīşeyi : endīşe'i Ü. (b) semtine : ṭarfına M, T1. / etdikdi : etdi T1, etdikde Ü. (42a) Çünki oldu Ḥiṣār'da mihmān M, T1, Çünki dil oldu Ḥiṣār'a mihmān. (43a) meşreb-i : meşreb ü Ü. (45b) renc-i ḳadem : renc ü elem M, T1, renc-i elem Ü. (46a) hem-ṣoḥbet : reng-āver T2. (47a) sāḥil-ḫāne : sālim-ḫāne M. (47b) k'oldu cā : cāygeh Ü. (48a) yārān : yār T1. (49a) Kim : Ki Ü.

50 Rūzgārdan geh edelim şekvā
Geh aña eyleyelim ḥamd ü s̱enā

51 Şeb de ol mertebe behcetde idi
O ḳadar zībiş ü zīnetde idi

52 Geh nücūm ile felek ser-tā-pā
Kendine vermiş idi zīb ü bahā

53 Ḳurṣ-ı sīmīn-i sipihr-i vālā
Etmedeydi yine ʿarż-ı kālā

54 Āsumān kendine zīver ḳıldı
Tāc-ı sīmīnini ber-ser ḳıldı

55 Çıḳdı ol māh felekde durdu
Şeh encüm idi dīvān ḳurdu

56 Telli pullu döşenip aña hemān
Kehkeşān oldu bisāṭ-ı devrān

57 Ṭaleb etdikçe sipihri şeyṭān
Ḳovulursa nola andan her ān

58 Şaḫṣ-ı şirret çıḳamaz dīvāna
Uğrar etbette o bir hicrāna

59 Olmuş idi gece dūr-bīni ḳamer
Felek aḥbāba eder idi naẓar

60 Ṣanma bī-hūde nücūm u aḫter
Dizilirler felege ser-tā-ser

61 Çarḫ yaḳdı yine şemʿ-i ḳameri
Aldı eṭrāfını pervāneleri

(50a) geh edelim : edelim geh Ü.(51b) ü : - M. (52b) Kendine : Kendüye T1, Ü.
(53a) sīmīn-i : sīmīn ü M. (54a) kendine : kendüye T1, Ü. (b) sīmīn : sīmin T2. (55a) durdu : ṭurdu T2. (b) ḳurdu : ṭurdu T1. (56b) dīvān : devrān M. (57b) ḳovulursa : ḳoğulursa T2. (58b) elbette o bir : elbet emr-i T1.

62 Geldi iḫvāna o şeb bir ḥālet
Müşterī buldu metāʿ-ı ṣoḥbet

63 Vaṣf-ı māhı eder iken iḫvān
Olmağa başladı ẕikr-i ḫūbān

64 Vaṣf-ı ḫūbān ile ṣoḥbetde iken
Muḳteżā-yı ḥaḳ-ı seyyāl-i suḫen

65 Olmağa başladı bir bī-hem-tā
Dehen-i cümle-i aḥbābda s̱enā

66 O ḳadar medḥini etdi aḥbāb
Kim göñül kākülüne etdi şitāb

67 Pes o dāma varuban bend oldu
Dil-i şeydāya ʿaceb fend oldu

68 Çü göñül gitdi sarāy-ı dilden
Eyledi ʿaḳl u ḳarār terk-i vaṭan

69 Pes gelip ḫānemi tenhā buldu
Leşker-i ğamla derūnum ṭoldu

70 O zamāndan ser-i ʿuşşāḳ oldum
Görmege ol mehi müştāḳ oldum

71 Sen imişsin ḫaber aldım cānā
O gece medḥ olunan māh-liḳā

72 Sende ise es̱er-i şefḳat yoḳ
Dil-i dīvāneme hīç ruḫṣat yoḳ

73 Gūş etmekle s̱enāñ ey şeh-nāz
Göñlümü saña edip pāy-endāz

74 Eyledim ben yoluña cānı fedā

(63a) māhı : māh T1. (b) ẕikr : vaṣf T2. (64b) seyyāl : seyyāle M, sāl T1. (65b) aḥbābda : aḥbāb ile T1. (66b) Kim : Ki T1, Ü. (67a) varuban : varıcaḳ Ü. / bend : - M, ṣayd T1. (b) fend : ḳaydı M, ḳayd T1. (68b) ʿaḳl u ḳarār : ṣabr u sükūn T2. (69b) leşker-i : leşkeri T1. (70a) ser : şeh T1. (b) mehi : meh T1. (71a) imişsin : imişsiñ T1.(73a) s̱enāñ : seni Ü.

ʿĀşıḳ oldum saña ʿāşıḳ cānā

75 Ne bilem böyle cefākār idigin
Böyle bir dil-ber-i ḫūn-ḫᵛār idigin

76 Dil de bir ʿāciz-i tedbīrimdir
Nāliş ü āh ile dil-gīrimdir

77 Dünyede ḳanda olur çāre baña
Neylesin bir dil-i bī-çāre baña

78 Göñlüme reşk ki seniñle ḫurrem
Baña yazıḳ ki firāḳıñ çekerem

79 S̱ıḳleti var ise ey ġonca-dehen
Göñlümü ḳov kerem et kūyuñdan

80 Merḥamet et baña ey sīmīn-ten
Ḥaẕer et nāle vü efġānımdan

81 Ben demem Sālim içün kim cānā
Eyle vaṣlıñ ile anı iḥyā

82 Reh-güẕārıñda gehī durduḳça
O dil-efġānıñı geh gördükçe

83 Bir selāmıñ ile şādān eyle
Yetişir baña bu iḥsān eyle

38

Vāḳıʿa-i Manẓūme Der-beyān-ı Tercīḥ-i ʿAşḳī ki Ber-āteş-i ʿĀşıḳ Ġālib Şode-būd ve Der-īn Bisyār Maḳāmāt Mevcūd-est Zi-mūsiḳī

Mefāʿīlün mefāʿīlün faʿūlün

1 Seher vaḳtinde eylerken temāşā

(78a) ki : - T1, T2. / seniñle : sen ki T1. (80a) ey : - M. (81a) kim : ki Ü. (b) anı : elbet T2. (82, 83) - M. (82a) Reh-güẕārıñda : Reh-güẕārında Ü. / durduḳça : ṭurduḳça T2.
38 M 26a, T1 18b, T2 47a, Ü 44a. **(başlık)** - T1, Mes̱nevī-i Dīger Müştemil ber-esmā-i maḳāmāt T2.

Cihānı geşt edip bu dil ser-ā-pā

2 Erişdi nā-gehān göñlüm Ḥiṣār'a
Güẕārı verdim anda ben ḳarāra

3 O demde olur idim naġme-endāz
Nevā-yı ʿaşḳda eylerdim ser-āġāz

4 Ne gördüm ḳaplamış bir bū cihānı
Ḥicāzāsā şemīm-i bī-ṭarānī

5 Hezārān naġmeyi etmekde efzūn
Ḳurulmuş gūyiyā sūr-ı hümāyūn

6 Ḥüseynī bir emīre rāst geldim
Yüzün gördükde ʿuşşāḳından oldum

7 Cemāl-i bā-kemāli māh-ı s̱ānī
Siyeh çeşminde kuḥl-i Iṣfahānī

8 Gören başındaki zülf-i siyāhı
Eder mi sünbüle meyl-i nigāhı

9 Ne dem ol zülfün etse zīr-efgend
Olur ʿadn-i bahāya ḥūr-mānend

10 Hümāsā evc-i istiġnāda ol yār
Ṣabāveş bī-raḥim yaʿnī cefākār

11 Ruḫ-ı pür-tābı olmuş reng-i bālā
ʿIrāḳdan teşne-yāb olmuş o gūyā

12 Lebi bir būselik beste-nigārdır
Dile baḫşende-i ẕevḳ-ı kenārdır

13 Ya ḫod bir rāḥatü'l-ervāḥ ṣahbā
Femi gūyā aña bir cām-ı mīnā

(1b) edip bu dil : eder diller M, T1, ederken dil T2. (3b) Nevā-yı : Nevāyı T1. / ʿaşḳda : ʿaşḳıla T2. (5) - T2. (8a) başındaki : başında o T1. (9a) etse : eylese T1. (11) - T2. (a) tābı : tāb T1. (12b) ẕevḳ: zevḳ T1. / kenārdır : nigārdır Ü.

14 Nihāvendī gibi ol şāh-ı raʿnā
Ki esvābı anıñ zīrā ʿacemsā

15 Ḳuʿūd edip ḳatımda ol ruḫ-ı al
Velī ġayrı nigehden etdi ʿuzzāl

16 Dedim ben aña ey ser-māye-i cān
Suʾālim var cevābın eyle iḥsān

17 Ki bu derd ile ben her bār şāhım
Geçirdim ġam elemle pençgāhım

18 Reḥāvī naġmesi gibi ben ey yār
Esīrim kāfir-i ālāma her bār

19 O şeh nāz ile taḥrīk-i fem etdi
Beni luṭfuyla şād u ḫurrem etdi

20 Dedi söyle baña nedir ḫıṭābıñ
Bilirsem aṣlını verem cevābın

21 Dedim ʿaşḳın eyüsi ḳanġısıdır
Amān ey yār-ı ġārım baña bildir

22 Dedi ādem muḫayyerdir işinden
İşin yegrek bilir her kes aşından

23 Dedim bu sözü pek yeg söylediñ sen
Velīkin bir naṣīḥat isterim ben

24 Dedi ol şāh-ı mümtāz u müsellem
Cevābın vereyim pek diñle ādem

25 Be-ʿavn-i luṭf u Ḥaḳ Sübḥān u Yezdān
Misāfirden bulunur yaʿni her ān

26 Benim ḫānemde dūgāhı segāhı

(15a) ḳatımda : yanımda T2. (b) ġayrı : ġayra T1, T2. (17a) bu derd ile ben : budur diyeyim Ü. (b) Ü'de mısra kenarda şu şekilde düzeltilmiş: "Geçer endūh (u) ġamla pençgāhım". (20b) Bilirsem : Bilirem Ü. (23a) pek yeg : yeg ey M, T2. (24a) u : - M. (b) pek : bir ḫoş T2. (25a) ü : - M, T1, Ü.

Gelir çārgāhice penç baña gāhī

27 Baña bī-hūde ādem līk gelmez
Benim ṭabʿım velī cühhāli bilmez

28 Ḳonuşduġum benim hep cümle ʿārif
Nice nükte-şinās ehl-i maʿārif

29 Nedīmimden benim var ẕāt-ı maʿmūr
Nişābūrī demekle yaʿni meşhūr

30 Ḫuṣūṣā dün bu söz anıñla oldu
O da baña cevābın böyle verdi

31 Baña döndü dedi ol şāh-ı zībā
O yār-ı hālet-efzā meclis-ārā

32 Ṣaña üç faṣl edeyim baña destūr
Biri nikrīz bayātī biri māhūr

33 Baba ṭāhirde ṣoñra bir semāʿī
Oḳuyayım aña pek ṭut semāʿı

34 Ki zīrā ol semāʿiyle verem ben
Cevābın anı bir ḫoş diñle gel sen

35 O üç faṣlı tamām etdi nigārım
Baba ṭāhir bunu oḳudu yārim

36 Cihānda ʿaşḳın eyüsi olur mu
Velīkin ehveni nisbetle ṭālib
37 O ʿaşḳdır kim cihānda ola ʿāşıḳ
Cemīʿ-i vaḳt endūh aña ġālib

38 Cevābı çünki aldım ben sözünden
Cemāli ġāʾib oldu bu gözümden

39 Dileyen Sālimā benden naṣīḥat

(27b) velī : dil- i T2. (31a) zībā : raʿnā T2. (34a) verem : direm T1, Ü. (b) Cevābıñ anı diñle ister iseñ T2. (36-37) Bu manzumenin başında T2'de "Rübāʿī" başlığı varsa da şiir rübai değil kıt'a'dır. (37a) kim : ki Ü.

Cihānda eylesin bu ʿaşḳa rağbet

Ki ʿaşḳ insānı zīrā kāmil eyler
Cenāb-ı Ḥaḳḳ'a elbet vāṣıl eyler

1
Terciʿ-i Bend-i Laṭīf

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

I

1 ʿĀşıḳ-ı nālān olaldan sen meh-i tābānıma
Mihr-i rūyuñ pertev-efgendir dil-i sūzānıma

2 Şemʿ-i fānūs-ı ḫayālim olmadaydı ʿārıżıñ
Her şeb-i deycūr-ı vaḳt-i renciş-i hicrānıma

3 Ḥamdü li'llāh ḫūrd-bāzī-i nesīm-i şefḳatiñ
Tāb-baḫş oldu neşāt-ı külbe-i aḥzānıma

4 Ḥamdü li'llāh cūybār-ı vuṣlatıñ seyl-āb edip
Tāze cān-baḫşende oldu bu dil-i ʿaṭşānıma

5 Ḥamdü li'llāh mihr-i rūyuñ şādmān etdi beni
Meh ʿizārıñ tesliyet verdi dil-i nālānıma

6 Āfitāb-ı ṭalʿatıñ cānā zevāle ermesin
Māh-ı tābānsın Ḫudā eksikligiñ göstermesin

II

1 Böyle olduḳça nevāl-i luṭfuñ ile āşinā
Fikr-i dūr-ā-dūr-ı hicriñ ḫāṭıra gelmez şehā

2 Böyle olduḳça daḫīl-i sūr-ı şehr-i şefḳatiñ
Vechi vardır taḫt-ı şevḳı eyler iseñ iddiʿā

3 Böyle olduḳça Hümā-yı evc-i şevḳ-ı ṣoḥbetiñ
Yümn-i iḳbāliñle eyler ḳadrimi gerdūn ʿalā

---

1 M 32b, T1 19a, T2 48b, Ü69b. **(başlık)** -T1, Terciʿ-i bend M, Ü.
(I) (2a) ḫayālim : ḫayāliñ T2. / olmadaydı : olmayaydı T1. (4b) baḫşende : baḫşīde Ü.
(II) (1a) ile : - M, olmaz T1, ey meh Ü. (2a) daḫīl : mekīn T2. (b) taḫt-ı şevḳı : inbisāṭı T2.

4 Böyle oldukça ṣafā-yı ülfetiñden behremend
Leşker-i ġam ẕāt-ı pākimden ederler iḥtifā

5 Şādmān etdi viṣāliñ bu dil-i nālānımı
Luṭfuñu gördüm boyumca ey meh-i burc-ı behā

6 Āfitāb-ı ṭalʿatıñ cānā zevāle ermesin
Māh-ı tābānsın Ḫudā eksikligiñ göstermesin

III

1 Şevḳ-ı nūş-ā-nūş-ı vaṣlıñda göñül sulṭānımıñ
Zevḳı vardır devletiñde bu dil-i şādānımıñ

2 Ḳondu bāzū-yı dile nev-nüsḫa-i şeyḫ-i kerem
Gitdi derd-i rencişi tāb-ı teb-i hicrānımıñ

3 Vefḳ-ı āmālim muvaffaḳ oldu vaḳt-i ḳuṭbuna
Sāʿati geldi neşāṭ-ı külbe-i aḥzānımıñ

4 Levḥaşa'llāh aḫterim ʿulvī imiş gerdūnda
Bendesi etdi beni Ḥaḳ sen şeh-i ḫūbānımıñ

5 Zerrece cevr ü ʿitāb etmezsiñ aṣlā bendeñe
Cürm ü noḳṣānına baḳmazsıñ dil-i nālānımıñ

6 Āfitāb-ı ṭalʿatıñ cānā zevāle ermesin
Māh-ı tābānsın Ḫudā eksikligiñ göstermesin

IV

1 Olalı göñlüm ḫayāliñ ile cānā āşinā
Reşk eder bīgāneler aḥvālime ser-tā-be-pā

(5a) Mihr-i rūyuñ şādmān etdi yine dil-dādeñi T2. (b) behā : vefā T2.
(III) (2a) nev : bu T1. (b) derd-i : derd ü M, tāb-ı T2. / tāb : düzd T2. (5b) ü : - T1.
(IV, V) Terci-i bendin bu son iki bendi M, T1, Ü'de yok; ancak IV. bendin yerine eksik bir bend yazılmış, V. bendin yeri ise boş bırakılmış. Bu bendi de en sona ekleyerek nüsha farklarını gösterdik.

2 Bendeñi iḥyā edelden şevḳ-ı vaṣlıñ sevdigim
Öldü gitdi ġıbṭadan baña raḳīb-i bed-liḳā

3 Sen boyu serv ile sermed eyleyip şevḳım benim
Min-baʿad ayırmaya senden bizi Bārī Ḫudā

4 Nice meftūn olmayam rūyuña cānā ben seniñ
Nice ḳapılmaya göñlüm tār-ı zülfüñe şehā

5 Yād-ı mihr-i rūyuñ eyler yādımı her rūz nūr
Meh cebīniñ fikri her şeb tīre baḫtım rūşenā

6 Āfitāb-ı ṭalʿatıñ cānā zevāle ermesin
Māh-ı tābānsın Ḫudā eksikligiñ göstermesin

V

1 Gülşene esdikçe geh bād-ı ṣabā-yı kārger
Böyle bī-tāb etmesin kākülleriñi ser-te-ser

2 Serv-ḳaddiñ eyleyip ḥıfẓ u ḥirāset feyż-i Ḥaḳ
Gülşen-i ḥüsnüñ hemīşe eylesin şād-ābter

3 Ditresin üstüne ḥırşından ṣabālar zülfüñüñ
Her ḳażāña eylesin ʿāşıḳlarıñ göñlün siper

4 Dāʾimā Ḥaḳ gül-ruḫuñ luṭfuyla ḫandān eylesin
Görmesin ʿālemde ẕāt-ı pākiñ aṣlā bir keder

5 Zülf-i müşgīniñle mihr-i rūyuñu yād eyleyip
Saña her şeb Sālim'iñ budur duʿāsı tā seḥer

6 Āfitāb-ı ṭalʿatıñ cānā zevāle ermesin
Māh-ı tābānsın Ḫudā eksikligiñ göstermesin

(eksik bend)

1 Dā'imā 'uşşāḳa kārıñ luṭf u iḥsān u kerem
'Ādetiñ ser-tā-be-pā āyīn-i elṭāf u himem

2 Şevḳ-ı nūş-ā-nūş-ı vaṣlıñ māye-i 'ayş u ṭarab
Zevḳ-ı luṭf u elṭafıñ fersā-yı renc-i derd ü hem
....

5 Mihr-i 'ālem-sūz-ı ḥüsnüñ cümleye pertev-fiken
Meh cebīniñ nūr u revnaḳ-baḫş-ı bezm-i 'ayş u dem

6 Āfitāb-ı ṭal'atıñ cānā zevāle ermesin
Māh-ı tābānsın Ḫudā eksikligiñ göstermesin

2
Terkīb-i Bend

Mefā'īlün mefā'īlün fa'ūlün

I

1 Dirīġ ey ṭāli'-i bed-kār u bī-dād
Dil zārım ki bir kez etmediñ şād

2 Dirīġ ey çarḫ-ı bed-evżā' u keç-rev
Ser-ā-ser etmediñ bu zāra imdād

3 Dirīġ ey aḫter-i pes-pāye vü şūm
Ki saña i'timādım etdiñ ifsād

4 Dirīġ ey şu'le-i āh-ı seḥergāh
Ki etdin ḫān(ü)mān-ı ṣabrı ber-bād

5 Dirīġ ey ārzū-yı ṭab'-ı pür-ġam

(eksik bend) - T2.(1a) u : - M, Ü. (2a) u : - M, Ü. (b) Zevḳ-ı : Zevḳ u M. / u : - Ü. (5b) nūr u : nūr Ü. (6) - T1, Ü.
2 M 33a, T1 19b, T2 49b, Ü 70a. **(başlık)** -T1, Ġazel-i Tesdīs Berāy-ı Maṭla' M. (I) (2b) zāra : dāra T2. (3 - 4) M'de yer değiştirmiş. (3a) pes-pāye vü : pes-pāye-i M, T2. (4b) (ü) : - M, T1, T2, Ü./ ṣabrı : ṣabr T1.

Beni sū-yı ferahdan eylediñ yād

6 Dirīġ ey nāle-i ṭab'-ı ḫazīnim
Zebānım hīç etmez misiñ āzād

7 Dirīġ ey feyż-i da'vāt-ı seḥergāh
Beni etmez misiñ 'ālemde dil-şād

8 Ḳalır mı yoḫsa böyle bu dil-i zār
Esīr-i ḳayd-bend-i dest-i efkār

II

1 Fiġān ey rūzgār-ı kīne-pīrā
Beni etdiñ nedīm-i bezm-i sevdā

2 Fiġān ey düşmen-i ehl-i ma'ārif
Melālim eylediñ efzūn ḥayfā

3 Fiġān ey bā'iṣ-i tekdīr-i ḫāṭır
Baña ānīde olduñ ḥüzn-baḫşā

4 Fiġān ey tīz-dest-i kār-ı ḥasret
Tenim ża'f ile etdiñ nālāsā

5 Fiġān ey nāvek-endāz-ı dil-i zār
Nişān-ı tīr-i hicr oldum ser-ā-pā

6 Fiġān ey pençe-i şīr-i muṣībet
Teraḥḥum etmediñ hīç baña ḳaṭ'ā

7 Fiġān ey lücce-i pey-der-pey-i ġam
Ġarīḳ-i baḥr-i ġam oldum dirīġā

8 Beni dil-şād u mesrūr etmediñ sen

(6) - T2. (6a-7b) - T1. (6b) misiñ : misin M. (7a) da'vāt : efġān T2. (II) (4b) tenim : beni T1, Ü. / nāl : nāle M.
(8a) dil-şād u mesrūr : mesrūr u ḫandān T2.

Uşandım ḥāṣılı sūz-ı dilimden

III

1 Fiğān kim ḫūrd-bāzī-i maḥabbet
Baña oldu delīl-i kūy-ı ẕillet

2 Fiğān kim nāle-i pey-der-peyimden
Gözümden uçdu murğ-ı ḫ^{v}āb-ı rāḥat

3 Fiğān kim eşk-i ḫūn-ālūd-ı dilden
ʿArak-rīz oldu ruḫsār-ı şeṭāret

4 Fiğān kim ʿillet-i baḫt-ı bedimden
Ser-ā-ser eyledim perhīz-i ülfet

5 Fiğān kim ḳalmamış bir cāy-ı meʾmen
Diliñ mülkün bütün etdim seyāḥat

6 Fiğān kim tīz-destdir kār-ı ğamda
Ser-ā-pā taḫt-ı erbāb-ı ṭabīʿat

7 Fiğān kim inbisāṭ-ı ḥasret olduḳ
Ciger sūz u derūn hem-rāh-ı ülfet

8 Erer mi dil gülistān-ı ṣafāya
Ḳażā-yı luṭfu ecr-i mā-meżāya

IV

1 Şikāyet kim bu çarḫ-ı köhne-dāmān
Yeñi bir ārzū etdi nümāyān

2 Şikāyet kim melāl-i ḫāṭırımdan
Perīşānım perīşānım perīşān

(III) (1a) ḫūrd-bāzī-i : ḫūrd-bāzū-yı M, T1. (b) kūy-ı ẕillet : -M. (3) - Ü.(5b) Diliñ : Dilin T2. / bütün : bundan M. (6a) destdir : dest Ü. / ğamda : ğamdan M, T1, Ü. (b) taḫt : baḫt M, T1, Ü. (7b) u : - M. (7b) Ciger sūzān derūn ālūd-ı miḥnet T2. (8a) Erer : Ere M, T1.

3 Şikāyet kim göñül der-fikr-i vuṣlat
Hümā-yı dil esīr-i zülf-i ḫūbān

4 Şikāyet kim yine ṣad tāze dāğım
Derūn-ı sīnede etdim çerāğān

5 Şikāyet kim yine bir mest-i nāzik
Hevāsıyla derūnum oldu vīrān

6 Şikāyet kim çek-ā-çekdir benimle
Hemīn baḫt-ı ʿadū-yı ṭabʿ-ı nālān

7 Şikāyet kim şikenc-i kākülünde
Degil būy-ı vefā aṣlā ḫırāmān

8 Yaman oldu meded ḥālim kerem ḳıl
Yetişdir cām-ı vaṣlıñ defʿ-i ğam ḳıl

V

1 Benim ol ʿāşıḳ-ı maḥzūn-ı dil-gīr
K'olunmaz sūzişim taḳrīr u taṣvīr

2 Benim ol ʿāşıḳ-ı bī-bāk ü pervā
Ki ser-cümle revernaḳdan gözüm sīr

3 Benim ol ʿāşıḳ-ı bed-baḫt u nā-kām
Beni saña ki ʿāşıḳ etdi taḳdīr

4 Benim ol ʿāşıḳ-ı ser-mest ü rüsvā
Dil-i zārım ki nālem etdi tekdīr

5 Benim ol ʿāşıḳ-ı nā-çār u şeydā
Ki ḳaṭʿā olamaz zaḫmıma tedbīr

(IV) (4a) dāğım : dāğla M, Ü. (b) etdim : etmiş T1, etdi T2. (5a) mest : mest ü T1. (7a) kākülünde : kākülüne M. (8b) cām : cāh M, T1, luṭf T2. / ğam : niʿam M.

(V) (1a) u: - T1, Ü. (2a) ü : - M. (3b) taḳdīr : tekdīr T1. (4-5) M'de yer değiştirmiş. (5b) zaḫmıma : raḥmime M, T1.

6 Benim ol ʿāşıḳ-ı ser-defter-i ʿaşḳ
Ki ẕātım görse Ḳays eylerdi tevḳīr

7 Benim ol ʿāşıḳ-ı sevdā-ḳarīniñ
Ki bir dem etmedim ḫidmetde taḳṣīr

8 Fiġānım dehri ṭutdu Ḳāf-tā-Ḳāf
Teraḫḫum et baña inṣāf inṣāf

VI

1 Eyā müjgānı cāna dāl ḫançer
Nigāhı ʿāşıḳāna dāl ḫançer

2 Eyā maġlūb-ı istiġnā-yı ġamze
Be-her nāzı cihāna dāl ḫançer

3 Eyā pür-çīn-i ebrū-yı ġarībān
Heme vaẓʿı dilāna dāl ḫançer

4 Eyā engüşt-hilāl-i dest-i pāki
Hemīşe bendegāna dāl ḫançer

5 Eyā zülf-i ḫamı bī-ḳayd u pervā
Hemīn üftādegāna dāl ḫançer

6 Eyā cellād-ı çeşm-i ḫūn-feşānī
Dilāna rāyegāna dāl ḫançer

7 Eyā her üstüḫ^{v}ān-ı Sālimā'ya
Ġarīm ü bī-bahāne dāl ḫançer

8 Meded müjgānıñı ser-tīz eyle
İşiñ rāst et helākim tīz eyle

(8a) Fiġānım : Fiġān kim M. / -tā- : -ber- Ü.
(VI) (3b) vafiʿı : vaṣfı Ü. (4a) Eyā dest-i laṭif- i māhsāsı M, Ü, Eyā dest-i naẓīf-i māhsāsı T1.
(5a) u : T2. (7a) üstüḫ^{v}ān-ı Sālimā'ya : üstüḫ^{v}ān-ı Sālim'ine M, T1, üstüḫ^{v}ānı Sālim'ine T2. (7a) Ġarīm : ḳarīm M, ḳadīm T1, ḳarīr Ü.

3
Tesdīs Berāy-ı Maṭlaʿ-ı Ṣabrī

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

I

1 O mihr-i burc-ı rıfʿatden göñül gördükçe āẕārı
2 Perīşān olma ʿālemde yine sen ẕerre miḳdārı
3 Be-her-şeb yād edip āh etme ey dil kākül-i yāri
4 Cihānı bī-ḥużūr etdiñ nedir bu nāle vü zārī
5 Olur hādī reh-i maḳṣūda bir gün ḥażret-i Bārī
6 Bu yād ellerde ḳalmaz dāmgāh-ı ġam giriftārı

II

1 Ḳarīn-i iltifāt olmaz der-i dil-berde ʿāşıḳlar
2 Dürūġ-āmīz güftār ile pürdür cümle ṣādıḳlar
3 Ḳanı luṭf u nevāzişler ḳanı ol vaʿd-i sābıḳlar
4 Yazıḳlar saña el-ḥāṣıl be hey her-cāyi yazıḳlar
5 Olur hādī reh-i maḳṣūda bir gün ḥażret-i Bārī
6 Bu yād ellerde ḳalmaz dāmgāh-ı ġam giriftārı

III

1 Neden lāyıḳ ki aʿdā dergehiñde hep çerāġ olsun
2 Benim nār-ı firāḳı ile göñlüm dāġ dāġ olsun
3 Bu vaẓʿ-ı nā-pesendīden demem kim der-ferāġ olsun
4 Helāk etmek ise ḳaṣdı beni cānān ṣaġ olsun
5 Olur hādī reh-i maḳṣūda bir gün ḥażret-i Bārī
6 Bu yād ellerde ḳalmaz dāmgāh-ı ġam giriftārı

IV

1 Ḫudā ḳādirdir ʿuşşāḳıñ duʿāsını ḳabūl eyler

3 M 34b, T1 21a, T251a, Ü 73a. **(başlık)** - T1, Müseddes T2.
(I) (1) rıfʿatden : behcetden M, Ü.
(II) (3) nevāzişler : nevāzişger M. (4) el- : ve'l- Ü.
(III) (2) nār : yār M. (3) kim : ki Ü. (4) beni : bizi T2. / cānān : cānā M.

2 Ġarīb ü derdmend ḳalmaz hemīşe böyle ḫākister
3 Olur bir gün bu dil elbet ṣafā-yı vuṣlata maẓhar
4 Görüşmeklik muḳarrerdir olursa baḫt eger yāver
5 Olur hādī reh-i maḳṣūda bir gün ḥażret-i Bārī
6 Bu yād ellerde ḳalmaz dāmgāh-ı ġam giriftārı

V

1 Göñül gitdi hevā-yı zülfü sevdāsıyla ol yārıñ
2 Reh-i hicrānda oldum ben perīşān-ḥāli dil-dārıñ
3 Añarken āh edip Sālim dilin bu ḥāl-i düşvārın
4 Tesellī eyledi ṭabʿım bu beyti Ṣabri-i zārıñ
5 Olur hādī reh-i maḳṣūda bir gün ḥażret-i Bārī
6 Bu yād ellerde ḳalmaz dāmgāh-ı ġam giriftārı

4

Tesdīs

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

I

1 Dirīġ ʿālemde bir yār-i kerem-muʿtādımız yoḳdur
2 Fenā bezminde nā-çārız dile imdādımız yoḳdur
3 Ser-ā-pā pür-ġamız ġamdan bizim āzādımız yoḳdur
4 Biz ʿāşıḳlardanız cānā bizim hīç şādımız yoḳdur
5 Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoḳdur
6 Göñüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoḳdur

II

1 Ne deñlü setr-i rāz etse dil-i ser-mest ü nā-huşyār
2 Yine etbette eyler anı bu sūz u güdāz iẓhār
3 Ġamıñla künc-i ḥasretde ederken nālemi tekrār
4 Fiġānım gūş edip her şeb şikāyet ṣanmasın dil-dār

(IV) (2) ü : - M, T1.

(V) (1) hevā-yı zülfü sevdāsıyla : olup zülfü hevāsı ile T1, T2. / hevā-yı : alıp M.

4 M 36a, T1 21b, T2 51b, Ü 73b. **(başlık)** - T1, (Müseddes-i) Dīger T2.

(I) (4) ʿāşıḳlardanız : ʿaşḳ-ālūdeyiz Ü.(II) (1) deñlü : rütbe T1, T2. / ü nā- : - M. (2) Yine elbette eyler anı : Yine elbette eder anı M, Anı elbet yine eyler T2. (3) Ġamıñla : Ġam ile T2. / nālemi : nālemiz T2. (4) her şeb : böyle T2. / dil-dār : aġyār M.

5 Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoḳdur
6 Göñüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoḳdur

III

1 Bu bāzār-ı maḥabbetde dem-ā-dem gerçi bī-sūdum
2 Tehī-dest-i nevāzişkār-ı keff-i niʿmet ü cūdum
3 Bi-ḥamdi'llāh ki ʿuşşāḳı içinde ben de maʿdūdum
4 Ne deñlü cevr ederse eylesin ben yine ḫoşnūdum
5 Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoḳdur
6 Göñüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoḳdur

IV

1 O gül-ruḫsār Leylī'ye olup Mecnūn-ı bī-sāmān
2 Sezā olsam gülistān içre bülbüller ile nālān
3 Bahār eyyāmı faṣl-ı ġoncada eyler iken seyrān
4 Görüp çāk-i girībānım tenük-dil olmasın cānān
5 Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoḳdur
6 Göñüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoḳdur

V

1 Perīşān-tār ederse nola hergiz dilleri ġamda
2 Velī bend eyleyen dildir yine Sālim o perçemde
3 Ne deñlü cevr ile olsa bu dil eyyām-ı mātemde
4 Şikāyet eylemem bir vechile andan bu ʿālemde
5 Belā dildendir ol dil-dār elinden dādımız yoḳdur
6 Göñüldendir şikāyet kimseden feryādımız yoḳdur

5

(Müseddes-i) Dīger

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

I

(III) (2) keff : güft M, Ü. (3) ʿuşşāḳı : ʿuşşāḳān M. (4) deñlü : rütbe T2. / cevr : devr M.
(IV) (3) eyyāmı : eyyām T1.
(V) (2) Yine dildir dili bend eyleyen Sālim o perçemde T1, T2. (3) deñlü : rütbe T1.
5 - M, - T1, T2 52b, - Ü.

Eşiginde ʿāşıḳ-ı bī-çāre ölmüş ölmemiş
Bir baḳar mı aña ol mekkāre ölmüş ölmemiş
Fā'ide etmez ġarīb ü zāra ölmüş ölmemiş
Derdmendlerden ne ḥāṣıl yāre ölmüş ölmemiş
İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

II

Derdimi ʿarż eyledim bir şeb o yāre bī-ḳarār
Ḥaylice yandım yaḳıldım firḳatinden şuʿlevār
Eyledim bir bir fetīl-i dāġ-ı hicrin āşikār
Pāyına düşdüm netīce eyledim feryād u zār
İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

III

Hīç o ḫūnīden baña şefḳat teḳaddüm etmedi
Ḳaldı gitdi dil viṣāliyle tenaʿʿum etmedi
Bir maḥall ile recā etdim teraḥḥum etmedi
ʿArż-ı ḥāl etdim baña bir kez tekellüf etmedi
İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

IV

Cūy-ı eşke bād-ı āhım ile imdād eyledim
Göz yaşıyla reh-güẕārıñ seyl-i bī-dād eyledim
Şerḥ edip ḥāl-i derūnum āh u feryād eyledim
Ġamzelerden pādişāh-ı ḥüsnüne dād eyledim
İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

V

Derdiñe bir çāre var mıdır derinde Sālimā
Sen .... etdikçe luṭfun eyler ol ẓālim cefā

(V) (2) ..... : nüshada boş bıraḳılmış.

Bilmedi gitdi nedir ʿālemde tertīb-i vefā
Etmiyor teʾsīr aṣlā bir niyāz ile recā
İşte ben öldüm kerem eyle dedim dedi o yār
Ḥācetim mi bir gedā bī-çāre ölmüş ölmemiş

6
Tesdīs

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

I

Verip naḳd-i dili bir dil-ber-i nāzik-ḫırām aldım
Bi-ḥamdi'llāh ki göñlümden bu yüzden intiḳām aldım
Ṣabādan vaḳt-i teşrīfin ṣorup bir bir peyām aldım
Durup rāhında dil-berden murādımca merām aldım
Açıldı ʿaḳd-i baḫtım ʿālem-i dünyāda kām aldım
Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

II

Olup zencīr-i zülfünde o māhıñ vālih ü ḥayrān
Cünūn-ı ʿaşḳ ile oldum cihāna şöhre-i devrān
Gezerken reh-güẕārında anıñ bī-ṣabr u bī-sāmān
O laʿl-i şekker-efşānıñ olup ikrāmına şāyān
Açıldı ʿaḳd-i baḫtım ʿālem-i dünyāda kām aldım
Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

III

Bilinmezken bilip ben bendesin āh u enīnimden
Nigeh-sāzende-i luṭf oldu āvāz-ı ḥazīnimden
Bu rütbe luṭfu ummazken o yār-i meh-cebīnimden
Bu gün ikrāmını gördüm boyumca nāzenīnimden
Açıldı ʿaḳd-i baḫtım ʿālem-i dünyāda kām aldım
Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

6 M 35b, T1 22a, T2 53a, Ü 74a. **(başlık)** - T1, Müseddes-i Diger T2
(I,II,III,IV,V-5) ʿaḳd-i baḫtım : ʿuḳde-i baḫt M, T1.
(I,II,III,IV,V-6) şāh-ı mülk-i behcetden : şāh-ı taḫt-ı behcetden T1, yār-i nāzenīnimden T2.
(II) (1) zencīr : tesḫīr T1. (3) Gezerken : Giderken T1. (4) efşānıñ : efşānın M.
(III) (1) u : - M. (3) rütbe luṭfu ummazken : luṭfu ummaz iken ben T2.

IV

1 Nedīm-i bezm-i ḫāṣü'l-ḫāṣ iken ben meclis-i ġamda
2 Ġam-ālūde yatarken pister-i endīşe vü hemde
3 Bu evḳāt-ı kederde bu ġam-ı eyyām-ı mātemde
4 Ḳapanmışken baña bāb-ı telaṭṭuf bezm-i ʿālemde
5 Açıldı ʿaḳd-i baḫtım ʿālem-i dünyāda kām aldım
6 Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

V

1 Görüp kūyunda ġalṭān bu dil-i üftān u pā-mālim
2 Cebīnimden bilip bezm-i viṣāle olan iḳbālim
3 Şikeste ḫāṭırım aldı ele cānān ṣorup ḥālim
4 Sezā ṣığmazsa kendi kendine cānım benim Sālim
5 Açıldı ʿaḳd-i baḫtım ʿālem-i dünyāda kām aldım
6 Bi-ḥamdi'llāh o şāh-ı mülk-i behcetden selām aldım

7

Tesdīs

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

I

1 Sīnesinde ʿāşıḳıñ rāz-ı nihānın kim bilir
2 Bestedir gencīnesi nām u nişānın kim bilir
3 Nüsḫa-i mihr ü maḥabbet dāstānın kim bilir
4 Ḥālini künc-i ġamında ʿāşıḳānın kim bilir
5 Gitdi dil zülf-i hevāsıyla mekānın kim bilir
6 Bir Hümā'dır çıḳdı elden āşiyānın kim bilir

II

1 Ḳaddimi etdi ḫayāl-i kākül-i dil-ber dü-tā
2 Rū-siyāh etdi beni baḫt-ı siyāh-ı bī-vefā

(IV) (2) endīşe vü : endīşe-i Ü. / vü hemde : rehde M.
(V) (1) kūyunda : kendine M. / u : - M, Ü. (4) kendi kendine : kendü kendüye Ü.
7 M 36b, T1 22a, T2 53b, Ü 74b. **(başlık)** - T1, (Müseddes-i) Dīger T2.
(I) (1) ʿāşıḳıñ : ʿāşıḳ M. / nihānın : nihānı T1. (2) nām u nişānın : rāz-ı nihānın M. (4) ʿāşıḳānın : ʿāşıḳānıñ T1.

3 Rūy u zülfün yād etdikçe be-her ṣubḥ u mesā
4 Āsumāna olsa peyveste benim āhım sezā
5 Gitdi dil zülf-i hevāsıyla mekānın kim bilir
6 Bir Hümā'dır çıḳdı elden āşiyānın kim bilir

III

1 Mū-şikāfān-ı sır-ı her tār-ı evtār-ı niyāz
2 Eylemez aġyār edince naġme-i efġāna āz
3 Ḳangı gülşengehdedir bilmem ʿaceb ol serv-i nāz
4 Kim düşüp pāyına ben de eylesem bir keşf-i rāz
5 Gitdi dil zülf-i hevāsıyla mekānın kim bilir
6 Bir Hümā'dır çıḳdı elden āşiyānın kim bilir

IV

1 Çīn seḥer gehvāre-i gül-bünden etdikde ḳıyām
2 Eyler iseñ ey ṣabā sen kūy-ı dil-dāra ḫırām
3 Çīn-i zülfünde bulandan göñlümü budur recām
4 Dāmenin būs eyleyenler eylesin benden selām
5 Gitdi dil zülf-i hevāsıyla mekānın kim bilir
6 Bir Hümā'dır çıḳdı elden āşiyānın kim bilir

V

1 Olalı dil ġamze-i cānāne ile āşinā
2 Eyledi benden ḳarār u ṣabr u ārāmım cüdā
3 Böyle imiş çün muḳadder ḥükm-i fermān-ı ḳażā
4 Cüst ü cūdan fāriġ ol deşt-i ṭalebde Sālimā
5 Gitdi dil zülf-i hevāsıyla mekānın kim bilir
6 Bir Hümā'dır çıḳdı elden āşiyānın kim bilir

8

Tesdīs Berāy-ı Maṭlaʿ-ı Nābī Efendi

(II) (3) Rūy u : Rūy M, T1. (III) (1) sır : mihr M. (2) aġyār : āġāz T1, T2. (3) serv-i nāz : sūd-bāz T1. (4) düşüp : varır M, Ü, varıp T1. / eylesem : etsem M, T1, Ü. / bir : anıñ M, T1, aña Ü.
(IV) (1) seḥer : ṣabāḥ T1.
(V) (1) dil : ol T1. (4) ü : - M, T2, Ü. / deşt : dest T1.
8 M 35a, T1 22b, T2 54a, Ü 71b. **(başlık)** - T1, (Müseddes-i) Dīger T2.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

I

Kimse bilmez ḥālet-i ʿaşḳın dil-i vīrāneniñ
Mestler añlar hemān keyfiyyetin mestāneniñ
Sırr-ı ʿaşḳa vāḳıf olmaz diḳḳati bīgāneniñ
Setr-i rāz eyler dehānı ʿāşıḳ-ı dīvāneniñ
Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ
Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervāneniñ

II

Ey gül-i revnaḳ-fezā-yı gülsitān-ı ḥüsn ü ān
Dergehiñden olmasın bīgāne böyle bendegān
Gül açıl ʿuşşāḳ-ı zārı eyle yek-ser şādmān
Şaḳlayıp rāz-ı derūnuñ etme bizlerden nihān
Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ
Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervāneniñ

III

Luṭf u iḥsān u kerem ḳıl ey şeh-i ʿālī-himem
Geh telāḳī-i viṣāliñ ile edip defʿ-i ġam
Gel ḳudūmuñ ile eyle ḫānemi bāġ-ı İrem
Ṭaʿne-i aġyārdan etme ḥazer ey ġonca-fem
Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ
Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervāneniñ

IV

Ey Hümā-yı āşiyān-ı ḥüsn ü ān u zīb ü fer
Āşināya böyle bīgāne revişden ḳıl ḥaẕer

(I) (1) vīrāneniñ : dīvāneniñ T2.

(II) - T2. (1) gül-i : göñül M, Ü. (2) dergehiñden : dergehinden T1, Ü. (3) eyle : eyleme M. / şādmān : şādān M. (4) derūnuñ : derūnun Ü.

(III) (1) ʿālī : şehr-i T2. (2) telāfī : mülāḳī T1. / edip : eyle T2. (3) Mısra bütün nüshalarda "Ḳorḳma aġyār-ı bedimden sen ṣaḳın ey ġonca-fem" şeklindedir, ancak Ü'nün kenarında metne aldığımız gibi düzeltilmiştir.

(IV) (2) ḳıl : et M, T2.

Geh nihānī müjde-i vaṣlıñla et defʿ-i keder
Böyle bil kim ḥāṣılı ey verd-i gülzār-ı hüner
Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ
Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervāneniñ

V

Āteş-i ʿaşḳa yanarken dem-be-dem şeydā-yı ʿaşḳ
Sālimā elbette eyler yine ol iḫfā-yı ʿaşḳ
Tā ezelden böyle ḳurmuşdur bunu dānā-yı ʿaşḳ
Vechi vardır kimse bilmezse nedir ḳālā-yı ʿaşḳ
Rāz-dārān olsa rāzın söylemez cānāneniñ
Çıḳmadı gitdi dehānından ḫaber pervāneniñ

9

Tesdīs Berāy-ı Nā'il-i Anṭaḳī-zāde

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

I

Ḳudūm-ı mevsim-i nev-rūz ile dil neşve-yāb olsa
Bir elde sāġar-ı ḥālet-fezā-yı pür-şerāb olsa
Bir elde dest-i yār-i nāzik ü şīrīn-ḫiṭāb olsa
O meh de yār-i ġār-ı ʿāşıḳ-ı pür-ıżṭırāb olsa
Güzel ḳıymet-şinās-ı ḥüsn olup ʿālī-cenāb olsa
Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i ḥicāb olsa

II

Dirīġ ey dil bu gülzār-ı cihān-ı behcet-efzāda
Bahār-ı ʿömrümüz geçdi daḫı dil ʿaşḳdan āzāde

---

(3) müjde-i : müjeñle M. (4)
(V) (1) dem-be-dem : Sālimā T2. (2) Yine ol bī-çāre eyler dem-be-dem iḫfā-yı ʿaşḳ T2. (4) bilmezse : bilmez M.

9 M37a, T1 23a, T2 54b, Ü 72a. **(başlık)** - T1, (Müseddes-i) Dīger T2.
(I,II,III,IV,VI- 6) u : - M, T1, Ü. / ü : - M, T1.
(I) (1) ḳudūm : ḳudūmuñ M. (3) ü : - M, T1, Ü.
(II) (2) āzāde : sāde T2.

3 Hezārāsā ser-āġāz etmedim ṣad ḥayf feryāda
4 Muḥaṣṣal yoḳ murādımca benim bir ġonca dünyāda
5 Güzel ḳıymet-şinās-ı ḥüsn olup ʿālī-cenāb olsa
6 Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i ḥicāb olsa

III

1 Olunca bir mehe dil-beste mümtāz-ı cihān olsa
2 Ẓarīf u ʿāḳil ü dānā-yı şūḫ-ı dil-sitān olsa
3 Ne ḳayd-ı renciş ü derd-i raḳīb-i bed-zebān olsa
4 Ne ol hem-ülfet-i aġyār-ı endīşe-resān olsa
5 Güzel ḳıymet-şinās-ı ḥüsn olup ʿālī-cenāb olsa
6 Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i ḥicāb olsa

IV

1 Netīce olmayınca ḥüsnü gibi ḫulḳu müstaḥsen
2 Ḳapılma gördügüñ her şūḫ-ı gül-ruḫsāra ey dil sen
3 Budur semt-i maḥabbetde hemīşe ʿāşıḳa ehven
4 Ki bu nükte bilindi Nāʾil'iñ bu beyt-i pākinden
5 Güzel ḳıymet-şinās-ı ḥüsn olup ʿālī-cenāb olsa
6 Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i ḥicāb olsa

V

1 Tenezzül etmeyip yār ülfete aġyār ile bir dem
2 Cihān mülkünde benden ġayrı aña olmasa maḥrem
3 Kerem ḳılsa açılsa ġoncaveş ol yār-i nāzik-fem
4 Ḥayā etse cefā etmeklige ol ʿāşıḳından hem
5 Güzel ḳıymet-şinās-ı ḥüsn olup ʿālī-cenāb olsa
6 Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i ḥicāb olsa

VI

1 Göñül bir āfet-i dūn-meşreb ile etmese ülfet

---

(3) Ser-āġāz etmedim gitdi hezārāsā vü feryāda M, T1, Ser-āġāz etmedim gitdi hezārī āh feryāda Ü. (4) ġonca : māh M.
(III) (2) ü : - Ü. / dānā-yı : dānā vü T2. (3) ḳayd-ı : ḳayd u M. / ü : - M, T2, Ü.
(IV) - M, T1, Ü. (1) āfet : dil-ber M. / etmese : etmeye T2. (3) cevri etmese ʿuşşāḳa : ʿuşşāḳa cevr etmese T2. (4) ḥastret-keş-i : ḥasret-keş ü M.
(V) - T1, T2. (4) etse : ile M.

2 Dil-i şeydāya Sālimveş cihānda vermese zaḥmet
3 Ṭabīʿat-gīr olup cevr etmese ʿuşşāḳa ol āfet
4 Muḥaṣṣal ey dil-i ḥasret-keş-i bī-tāb u bī-ṭāḳat
5 Güzel ḳıymet-şinās-ı ḥüsn olup ʿālī-cenāb olsa
6 Sebük-rūḥ u güşāde-meşreb ü ehl-i ḥicāb olsa

10
Tesdīs Berāy-ı Maṭlaʿ-ı Meşhūr

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

I

1 Bāġ-ı ʿālemde göñül ser-keş olur her dil-ber
2 Merḥamet eylemez ʿuşşāḳa ser-ā-pā ḫūblar
3 Eylemez zār u nizār-ı dil-i ʿuşşāḳa naẓar
4 Boşuna ʿāşıḳ-ı bī-çāreler efġān eyler
5 Güle gūş etdiremez yoḳ yere bülbül iñler
6 Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

II

1 Dünyeden resm-i mürüvvet ne ʿaceb dūr oldu
2 Dāmen-i ġonca-i kām-ı dile ḫārlar ṭoldu
3 Çarḫ keç-revligin etmekde kemālin buldu
4 Bilmeziz kim eser-i āh u fiġāna n'oldu
5 Güle gūş etdiremez yoḳ yere bülbül iñler
6 Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

III

1 Fikr-i ruḫsārıñ ile nāle vü efġān etse
2 Ġoncaveş ḥasret ile çāk-i girībān etse
3 Dīdeden jāle gibi eşkini efşān etse
4 Nāle-i muṭrıb-ı vuṣlat ile elḥān etse

---

10 M 38a, T1 23b, T2 55b, Ü 72b. **(başlık)** Tesdīs Berāy-ı Meşhūr M, T1, (Müseddes-i) Dīger T2.
(I) (1) göñül : dilā Ü. (3) u : - T1, Ü. / ʿuşşāḳa : ġamgīne T2.
(II) (3-4) T2'de yer değiştirmiş. (4) U : - M.
(III) (1) ruḫsārıñ : ruḫsārı T2. / nāle : nāliş T2. (3) jāle gibi : dür-ṣıfat M, T1, ṣaff-ı dür-i Ü. / eşkini efşān : eşkini ger efşān T1. (4) muṭrib : maṭlab M, T1, T2.

5 Güle gūş etdiremez yoḳ yere bülbül iñler
6 Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

IV

1 Ne ʿaceb ʿāşıḳ-ı bī-çāreye iḥsān etmez
2 Ḫaber-i vaṣlı ile gāhice şādān etmez
3 Gül gibi bülbülünü ḫurrem u ḫandān etmez
4 Ṣad dirīġ vaṣlına gül bülbülü şāyān etmez
5 Güle gūş etdiremez yoḳ yere bülbül iñler
6 Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

V

1 Sālimā murġ-ı seḥer vuṣlata şāyān mı degil
2 Yoḫsa pervāne-i şemʿ-i ruḫ-ı cānān mı degil
3 Şeb ü rūz āteş-i ʿaşḳı ile sūzān mı degil
4 O da bir bülbül-i ḫoş-ṣavt-ı gülistān mı degil
5 Güle gūş etdiremez yoḳ yere bülbül iñler
6 Varaḳ-ı mihr ü vefāyı kim oḳur kim diñler

11
(Müseddes-i) Dīger

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

I

1 Derūni ʿāşıḳ olan ṭālib-i vefā olmaz
2 Maḥabbet ehline bīm-i ġam-ı cefā olmaz
3 Esīr-i derd ki ber-rāḥat u ṣafā olmaz
4 Firāş-ı ʿaşḳa düşen zāra hīç şifā olmaz
5 Ġamıñla ḫasta olan dillere devā olmaz
6 Ümīd-i ṣıḥḥat eden saña mübtelā olmaz

II

(IV) (1) iḥsān : efġān T2. (3) bülbülünü : bülbülü M. / ü : - T1.
(V) (3-4) T1'de yer değiştirmiş.
11 - M, - T1, T2 56a, - Ü.

1 Şikenc-i zülfüñü ol dil ki eylemiş mesken
2 Görünmez aña cihān olsa her ṭaraf gülşen
3 Ḫarāb-ı ʿaşḳıña ṣıḥḥatden özge yoḳ düşmen
4 Ṭabībe söyle ki el çeksin ol belā-keşden
5 Ġamıñla ḫasta olan dillere devā olmaz
6 Ümīd-i ṣıḥḥat eden saña mübtelā olmaz

III

1 Maḥabbetim saña taʿbīr olur mu hīç ḳābil
2 Deriñde bendeñi kemter gedā-yı ednā bil
3 Fedā durur saña cānım yoluñda el-ḥāṣıl
4 Helāk olursa da ʿaşḳıñla rāżıyız bu dil
5 Ġamıñla ḫasta olan dillere devā olmaz
6 Ümīd-i ṣıḥḥat eden saña mübtelā olmaz

IV

1 Ḥaḳīḳat üzre seven ḫᵛāhiş-i viṣāl etmez
2 Derūn-ı pākini bī-hūde pür-melāl etmez
3 Deriñde ḫᵛān-ı viṣāli dil iḥtimāl etmez
4 Çeker cefāñı göñül merḥamet ḫayāl etmez
5 Ġamıñla ḫasta olan dillere devā olmaz
6 Ümīd-i ṣıḥḥat eden saña mübtelā olmaz

V

1 Ḳapıldı göñlümüz ol şūḫa olduḳ efgende
2 Yer etdi kār-ı maḥabbet yeri ile bende
3 Şu rütbe etdi eser mihr ü ülfetiñ tende
4 Netīce Sālim'i güftārıñ eyledi bende
5 Ġamıñla ḫasta olan dillere devā olmaz
6 Ümīd-i ṣıḥḥat eden saña mübtelā olmaz

12
Taḫmīs Berāy-ı Ġazel-i ʿİṣmetī

12 M 38b, T1 24a, T2 56b, Ü 75a. (**başlık**) - T1, Taḫmīs Berāy-ı ʿİṣmetī M Taḫmīs T2.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

I

O kim gülzār-ı ḥüsnüñ her dıraḫtın müntehā etmiş
Nihāl-i ḳāmet-i ʿuşşāḳı derd ile dü-tā etmiş
Deme yād eyleyip Leylā'yı Mecnūn'a cefā etmiş
O dem üstād-ı ḥikmet vażʿ-ı ḳānūn-ı vefā etmiş
Maḥabbet kārına naḳş-ı cefādan ibtidā etmiş

II

Edip bünyān ṭāḳ-ı zer-nigār-ı ḳaṣr-ı ebdānı
Muʿallā-pāye etmiş ṣunʿ-ı Ḥaḳ envāʿ-ı insānı
Bu tertībe sözüm yoḳdur teʿāla'llāh zihī Bānī
Güzel ṭarḥ eylemiş üstād-ı ḳudret ḫāne-i cānı
Şeh-i ʿaşḳa münāsib bir maḳām-ı dil-güşā etmiş

III

Gözümden daḫı pinhān eyler iken çeşm-i fettānıñ
Ḫayālimden bile ṣaḳlar iken her luṭf u iḥsānıñ
Ḳażā nūş eyleyince bādeden bir cām-ı raḫşānıñ
Göñül mestāne fāş etmiş nigāh-ı germ ü pinhānıñ
Meded ey ġamzekār-ı nāz ʿafv eyle ḫaṭā etmiş

IV

Erince mevsim-i ʿişret çıḳıp gül-geşt-i ezhāre
Ṣalındı ol seriv-ḳad nāz u reftār ile gülzāre
Edince cūybāra dīde-i ʿibretle neẓẓāre
Dil-i mehcūr gelmiş bezm-i meyde ḫāṭır-ı yāre
Geçen aḥvāli añmış geh şikāyet geh bükā etmiş

V

(I) (1) ḥüsnüñ : ḥüsn T1, ḥüsnün Ü. (2) ʿuşşāḳı : ʿuşşāḳ T1. (3) Leylā'yı : Leylā'mı T1. (5) cefādan : cefāda M.
(II) (1) bünyān : bünyād Ü'nün kenarında. (4) ḳudret : ḥikmet T2.
(III) (3) bādeden : bādeniñ M, Ü, sevdigim T1. (4) etmiş : - M. / germ ü : geh M, gāh Ü.
(IV) (2) ṣalındı : ṣalınmış M, Ü. (4) gelmiş : çekmiş M. (5) aḥvāli : aḥvālin T1.

Ederken Sālimā gülşengeh-i fikretde reftārı
Bi-ḥamdi'llāh o gül-rūyuñ müyesser oldu dīdārı
Ne ġam oldu baña reh-ber naʿīm-i ḥażret-i Bārī
Ḫudā'ya ʿİṣmetī ṣad şükr ü minnet dāmen-i yāri
Ser-i iḳbālime çün sāye-i perr-i Hümā etmiş

13

Taḫmīs Berāy-ı Ġazel-i Fehmī El-merḥūm

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

I

Dem-be-dem fikr ederek kākül-i ʿanbersāyı
Dil-i sevdā-zedem olmaḳda hevā-peymāyī
Beni Mecnūn-reviş etdi görüñ o Leylā'yı
Ḥalḳa ḥalḳa edip ol zülf-i ʿabīrāsāyı
Boynuma taḳdı yine silsile-i sevdāyı

II

Dedi ʿuşşāḳınıñ ey meh kimisi bī-pervā
Ruḫ-ı pür-tābıña ḫūrşīd-i cihāndır gūyā
Anı gūş eyleyip etdi kimi teslīm ammā
Ermesin ṣubḥ-ı viṣāle şeb-i hicrim cānā
Beñzedirsem ruḫuña mihr-i cihān-ārāyı

III

Bezm-i ḥasretde benim ney gibi her dem nālān
Nola bülbül-ṣıfat etsem heme şeb āh u fiġān
Serdi-i bād-ı firāḳıñla eyā cān-ı cihān
Eylerim cūy gibi eşk-i firāvānı revān

(V) (4) ü : - M. (5) perr : her T1.
13 M 38b, T1 24a, T2 57a, Ü 75b. **(başlık)** - T1, Taḫmīs-i Dīger T2, Taḫmīs Berāy-ı Ġazel-i Fehmī Ü.
(I) (3) ol : o T1. (4) zülf-i ʿabīrāsāyı : zülf-i ʿanberāsāyı M, kākül-i ʿanbersāyı Ü.
(II) (2) cihāndır : cihān M. (3,4) - T1. (4) hicrim : hicriñ M, Ü. (5) ruḫuña : ruḫunda M.

Der-kenār etmege sen serv-i semen-sīmāyı

IV

Olup ez-cān u göñül ḫāk-i rehiñ hep dünyā
Olsa fermān-beriñ ʿālem yeridir ser-tā-pā
Efser-i ḥüsn ile sensin şeh-i iḳlīm-i bahā
Ḫalḳ-ı ʿālem ne ʿaceb emriñe rām olsa şehā
Çekdi menşūr-ı melāḥatda ḳaşıñ ṭuġrāyı

V

Ney-i ḫāmeyle ne dem naġme-i şeh-nāz etse
Medḥ-i gül-ġonca-leb-i dil-ber-i tannāz etse
Kilk-i Sālim gibi güftārını iʿcāz etse
Her ḳaçan vaṣf-ı leb-i laʿliñe āġāz etse
Fehmi söyletmez olur ṭūṭi-i şekker-ḫāyı

14
Taḫmīs-i Dīger

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

I

Ne yāre rāzıñı keşf et ne ḫod nihān eyle
Lisān-ı ḥāl-i dili ḳāle tercemān eyle
Nezāket ile derūn ʿālemin beyān eyle
Niyāz-ı vuṣlatı ol şūḫa bī-zebān eyle
Edāya ḳādir iseñ ey göñül hemān eyle

II

Cihānda dāʾireme gelmesin diyen noḳṣān
Felekde çün meh-i nev olmasın müşār-i benān
Ḥazer ki şöhrete āfet diyor zemīn ü zamān
ʿİzār-ı pākiñe zülfüñ niḳāb edip her ān
Verā-yı ebrde mihr-i ruḫuñ nihān eyle

14 - M, - T1, T2 57b, - Ü.

III

Başıñı ḫırḳaya çek hem-çü ġonca her yerde
Ḳapılma şöhrete şeb-nem gibi bu günlerde
Bu reng-i rūyu temāşā edip gül-i terde
Beḳāsı n'olduğunu añla devletin serde
Bahār mevsimi fikr-i dem-i ḫazān eyle

IV

Cihānda sen kimi etdiñ murādca memnūn
Gedā vü şeh ġamıñ ile ser-ā-sere dil-ḫūn
Dü rūz güldürür iseñ hezār şeb maḥzūn
Bu imtinān ile luṭfuñ gerekmez ey gerdūn
Ne sen bize kerem eyle ne imtinān eyle

V

Döyer mi her ne ḳadar olsa renciş ü bārıñ
Miḥekk-i tecrübe ile cefāda eṭvārıñ
Ḫulūṣun añlamaḳ ister iseñ dil-i zārıñ
Çeker mi cān ü göñülden cefā vü āzārıñ
Maḥabbet ehlini cevriñle imtiḥān eyle

Mekâtîb ü Müräselât

1

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

1 Meclis-i pâk-i ehl-i 'irfâna
Tekyegâh-ı celîl-'unvâna

2 Mâye-i inbisâṭ-ı devrâna
'Arşagâh-ı cemî'-i ḫullâna

3 Şevḳ-baḫş-ı dil-i suḫan-dâna
Manẓar-ı cümle-i cihânyâna

4 Āsitân-ı şerîf-i ikrâma
Ġıbṭa-fermâ-yı luṭf u in'âma

5 Çille-i her niyâz-ı dervîşe
Mâye-baḫşendekâr-ı dil-rîşe

6 Maḥfil-i ma'rifet-bisâṭımıza
Mâye-i mâ-bihi'n-neşâṭımıza

7 Ṣad hezârân iḥtirâm olunur
Ya'ni 'arż-ı selâm-ı tâm olunur

8 Ede Bârî vücûdunu dâ'im
Ṣaḥn-ı ṣıḥḥatde dâ'im ü ḳâ'im

9 Ṣorar iseñ bu zârı sulṭânım
Ey benim şeyḫ-i mekrümet-şânım

10 Ḥażret-i Ḥaḳḳ'a biñ s̱enâ olsun
Gûşlar ẕikr ü şükr ile ṭolsun

11 Ki bizi eyleyip sezâ-yı kerem

(başlık) - M, - T1, T 58a, - Ü.
1 - M, - T1, T2 58a, - Ü.

Etdi şâyân-ı luṭf u cûd u ni'am

12 Ṣıḥḥat üzre göñül ṣafâ eyler
Cümle aḥbâba hep du'â eyler

13 İs̱re-zâ ey kerâmet-endîşem
Ba'de-zâ şeyḫ-i ma'rifet-pîşem

14 Gûş edip bunda biz meşîḫatiñiz
Ya'ni teşrîfiñiz kerâmetiñiz

15 Ḳıldıḳ esb-i ṭabî'atı taḥrîk
Eyledik bu ves̱îḳamız tebrîk

16 Ḥaḳ mübârek ede ḳudûmuñda
Her ḫuṣûṣuñ seniñ 'umûmuñda

17 Āsitâneñ himem ile ṭolsun
Nice üftâdeler çerâġ olsun

2
Mektûb-ı Dîger

Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

1 Meclis-i reşk-i ravża-i ḥûra
Maḥfil-i ġarḳ-ı ḳulzüm-i nûra

2 Ḥâk-i pây-ı celîl-'unvâna
Āsitân-ı refî'atü'ş-şâna

3 Gülşen-i bülbül-i dil-i zâra
Merci'-i nâle-i es̱erkâra

4 Dergeh-i ḫâk-i tûtiyâ-es̱ere
Maḳṣad-ı nâlekâri-i seḥere

5 Mecma'-ı iştiyâḳ-ı aḥbâba

(12a) Ṣıḥḥat üzre olup göñül ṣafâ eyler T2.
2 - M,-T1, T2 58b,- Ü.

Manẓar-ı iʿtibār-ı elbāba

6 Yaʿni ol şāh-ı melek-temkīne
Yūsuf-ı Mıṣr-ı ḥüsn ü taḥsīne

7 Biz ḫazāʾin-güşā-yı iḳbāliz
Ḫidmet-āverdekār-ı iclāliz

8 Pāy-māliz rehinde ġalṭānız
Hicr ile dil-şikest-i hicrānız

9 Levmekār-ı firāḳ-ı taʿyīniz
Kef-ḳaṭīʿ-i hezār sikkīniz

10 Pīrehen-dirr-i ṣabr u ārāmız
Mübtelā-yı hezār ālāmız

11 Olalı ben muḳārin-i hicrān
Oldu ʿālem baña bütün zindān

12 Yūsuf'um görmeyip ruḫ u ānıñ
Çāhdır baña cāhı dünyānıñ

13 N'işlesin dūr olup bu bī-çāre
Eglenir midḥatiñle hemvāre

14 Ḳand-i vaṣfıñla gūyiyā oldu
Ṭūṭi-i medḥ-i dil-rübā oldu

15 Seni söyler seni s̱enā eyler
Her ne söylerse rūz ü şeb yek-ser

16 Dilde tesbīḥi nām-ı pākiñdir
Firḳatiñ ile sīne-çākiñdir

17 Ṭutuşur ḫāme-i bihīn-taʿbīr
Sūzişim etmek istesem taḥrīr

18 Saña añlatma olmaya ḳābil
Müteʾes̱s̱ir şu rütbe yaʿnī dil

19 Müşkil imiş netīce kār-ı firāḳ
Çekilir iş degil bu bār-ı firāḳ

20 Kime rāzım diyem bu ġurbetde
Ḥāl müşkil derūn ḥayretde

21 Ne nedīmim ne ġam-güsārım var
Ne taḥammül ne iḫtiyārım var

22 Bir yanında hücūm-ı hicr ü cefā
Bir yanında firāḳ-ı ṣubḥ u mesā

23 Var iken bende iḥtirāḳ-ı vaṭan
Külḫan olur gözüme hep gülşen

24 Bir devā biñ ġam-ı firāḳım var
Ḥāṣılı saña iştiyāḳım var

25 Dile fikri Sıtanbul'uñ ṭoldu
Gözüme ḫāki tūtiyā oldu

26 Başḳa başḳa firāḳı yārānıñ
Beni pā-māl ḳıldı aḥzānıñ

27 Her biriniñ muḥaṣṣalı ferdā
Yeri vardır derūnda ser-tā-pā

28 Bā-ḫuṣūṣ sen vücūd-ı muḥteremiñ
Mīr-i ʿālī-nijād-ı müfteḫamıñ

29 ʿAlima'llāh iştiyāḳı ġamı
ʿĀlemim teng eder ġumūm-ı demi

30 Ruḫlarıñ yād eyledikçe derūn
Olmada sīne gülsitān-nümūn

31 Fikr-i rūyuñla sīnemiz ṭoldu
Ḳaṭra-i eşkimiz gül-āb oldu

32 Ġayra olmaz rübūde el-ḥāṣıl
Ġayra bend olmayor efendi bu dil

33 Cümle vażʿıñ baña ṣafādır hep
Ġayrısıdır baña tenük-meşreb

34 Cevr etdikde hep vefā görünür
Ġayrınıñ luṭfu hep cefā görünür

35 Baña ġayrılar eylese tevḳīr
Ṭabʿ-ı zārım baña eder tekdīr

36 Ederiz deyü baña tevḳīri
Edeyorlar ziyāde tekdīri

37 Ṣovucaḳdır hele edā bunda
Anı da bilmeyor belā bunda

38 Perveriş bunda ṭurfa ṭurfa meniş
Yaḳdı āteş gibi beni bu reviş

39 Rūzgārıñ bu ḥāli olmasa āh
Firḳat olmasa ḥāṣılı her gāh

40 Muttaṣıl vuṣlat olsa ʿālemde
Olsa cümle neşāṭ her demde

41 Hīç teselli-i hicr-i dīdāra
Kimseler bulmamış durur çāre

42 Yine bilmez devāyı ṭıb ṭolsa
Derd-i hicrāna biñ ṭabīb olsa

43 Nedir āyā ʿilāc hicrāna
Ṣorsa ʿāşıḳ bilir mi Loḳmān'a

44 Hele ben ḫaste-i firāḳ oldum
Ṣararıp ḥasretiñ ile ṣoldum

45 Yem-i firḳatde ḳalmışım ḥālā
Bir şikeste sefīneyim gūyā

46 Bādbān-dirr-i rūzgār olduk
Ṣaḥn-ı gird-āb-ı ġamla zār olduḳ

47 Muttaṣıl sāz-ı ülfet-i hicriz
Sāz-bāzende-i ʿillet-i hicriz

48 Ḥaḳ teʿālā olup muʿīn ü ẓahīr
Etmeye bu kederde bizi esīr

49 Būy-ı vaṣlı bulā meşām-ı firāḳ
Ṣubḥ ola her sevād-ı şām-ı firāḳ

50 Ḥıfẓ edip Ḥaḳ vücūduñu her gāh
Ḥāfıẓıñ ola ḥażret-i Allāh

3

Mektūb Zi-İstanbul Be-Mıṣr-ı Ḳāhire Berāy-ı Birāder-i Mā İsḥaḳ Efendi Der-ān Zamān ki Pedereş Ḳāżī-i Mıṣr Şude-būd

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Ḫāme-i ney-şekerim etmededir saña müdām
İştiyāḳ-ı dil-i maḥzūn u firāḳı iʿlām

2 Ey şeh-i Mıṣr-ı belāġat saña ez-cān ü derūn
ʿArż-ı esniyye eder bu dil-i ḥasret-efzūn

3 Evvel ol Yūsuf-ı ḥüsnün edelim istifsār
Ṭabʿ-ı pākini anıñ ḫāṭırını istiḫbār

4 Gül-i ṭabʿını suʾāl cümleye taḳdīm olunur
Ṣad hezārān tuḥaf-ı edʿiye ihdā ḳılınır

5 Ḳand-i vaṣfıñ dili bir ṭūṭi-i gūyā eyler
Gül ruḫuñ fikri anı bülbül-i şeydā eyler

---

3 M 27a, T1 24b, - T2, Ü 45a. **(başlık)** - T1. (1a) saña : Sālim M. (b) u : - M, Ü. (2a) u : - M. (b) efzūn : maḥzūn M, Ü. (4b) tuḥaf-ı edʿiye : duʿā tuḥfesi M, T1. (5a) ṭūṭi : āyīne T1.

6 Medḥiñ uzata dilim bülbül-i gūyā-mānend
Sözüm el-ḥāṣıl ola her şeb-i yeldā-mānend

7 Bi-kemālih yine bir mūyuñu vaṣf etmede dil
Olmaya ey şeh-i evreng-i melāḥat ḳābil

8 Ger ṣorarsañ ġam-ı hicrān ile aḥvāl-i dili
Ey birāder saña taḳrīr edeyim mā-ḥaṣalı

9 Aṣılıp naḫl-i firāḳıña seniñ etmede zār
Murġ-ı isḥāḳ ile oldum hele şimdi hem-kār

10 Nev-nihāl-i dilim āzürde-i hicrānlıḳda
Farḳı yoḳ ṭurra-i dil-berle perīşānlıḳda

11 Gülsitān-ı ġam-ı hicriñde dil etmekde ḫırām
Gūyiyā oldu hezārıñ yerine ḳā'imaḳām

12 Gird-bād-ı ġam-ı hicrānıñ ile fülk-i sürūr
Kendini eyledi līmān-ı derūnumdan dūr

13 ʿAyşım evrāḳını bād-ı elem etmekde ḥazān
Bāġ-ı çarḫda göreli dil ġam-ı derd ü hicrān

14 Ṣadef-i dīdede ger gevher-i zātıñ nā-būd
Anda ammā ki ḫayāliñ şeb ü rūzān mevcūd

15 Ḥāṣılı āteş-i ḥasret dile te'sīr etdi
Āh-ı cān-sūz-ı firāḳıñ beni dil-gīr etdi

16 Senden ayru o ḳadar ḫᵛāb ıraġ oldu dile
Seni ümmīd ederim līk anı ummam ki gele

17 Bāġ-ı cennet deseler sīneye yārān sezā
Bāġbān-ı ġam-ı ālām-ı firāḳıñ zīrā

(6a) uzata : uzatsa M. (b) ola her : her M, olsa T1. (7a) Bi-kemālih yine : Baña da bend T1. (8a) hicrān : hicr M.(11b) hezārıñ : hezārān T1. / ḳā'imaḳām : ḳā'im-maḳām T1. (12a) sürūr : ser-dār T1. (b) Kendini : Kendüyü T1, Ü. (13b) ü : - M.(14b) ü : - Ü. (16a) ayru : artuḳ M, T1.

18 Nice ezhār ile bu sīneyi tezyīn etdi
Bāġ-ı cennet gibi şimdi anı şīrīn etdi

19 Fikr-i ruḫsārıñ ile bāġ-ı derūnum cānā
Ṣad hezārān gül-i ḫoş-būlar edipdir peydā

20 Deheniñ fikri benim bu dil-i vīrānımda
Ġoncalar ḥāṣıl eder sīne-i sūzānımda

21 Olalı fikr-i lebiñe emelim naḫli ḳarīn
Eyledi meyvesini cümle kirās-ı rengīn

22 Çeşmiñiñ resmi ḳaçan bu dile ʿazmi eyler
Donanır gülşen-i ḳalbimde benim nergisler

23 Her ḳaçan fikr-i bināgūşunu etsem derkār
Sīnede yāsemenin bir gün eder dil iḥżār

24 Dil ki gāhīce ḫayāl-i ḫam-ı kākül eyler
Nice sünbülleri gülzār-ı derūnumda açar

25 Añıcaḳ ḳāmet-i mevzūnuñu etdi cānā
Serv-i hemvār-ı gülistānı o dem dil peydā

26 Ḫaṭ-ı ruḫsārıñ ile dil ki ola cilve-nümā
Açılır gül gibi ol demde benefşe cānā

27 Ey birāder dil-i maḥzūn bu resme yaʿnī
Oldu bī-şekk ü gümān bāġ-ı behiştiñ ʿaynı

28 Mevsim-i faṣl-ı bahār u gül-i ḫandān geldi
Vaḳt-ı nev-rūz u dem-i ʿayş-ı gülistān geldi

29 Sāye-i devlet-i teşrīf-i bahārda yek-ser
Sāyeler ṣaldı cihān içre naḫıllar yer yer

(18a) ile : - M. / sīneyi : sīnemi T1. (19) - T1. (b) hezārān : hezār M. (20a) vīrānımda : dīvānemde M, vīrānemde T1. (21a) naḫli : naḫl M, T1, Ü. (22a) resmi : resm T1. (23a) bināgūşunu : bün-i gūşunu T1. (25b) hemvār-ı : hemvāre T1. (26b) cānā : her cā T1. (27a) behiştiñ : cinānıñ T1. (28a) faṣl-ı : faṣl u T1. / u : - M, Ü. (b) vaḳt-i nev-rūz : ey birāder M.

30 Yüz verip sebzeye kühsār u zeminler şimdi
Buldu ʿālem çemenistān ile zīver şimdi

31 Gele şāyed deyü gülzār-ı temāşāya seni
Hep döşendi yine yollarda ḳumāş-ı çemenī

32 Bülbülāna yine gülzār metāʿın açdı
Lāleveş dāġ-ı maḥabbetle derūnun yaḳdı

33 Serv-ḳadler ṣalınıp nāz ile gülşenlerde
Bülbülāsā dil-i ʿuşşāḳ ise sūsenlerde

34 Sū-be-sū seyr-i gülistān ede cümle yārān
Cū gibi aḳmada anlar da temāşāya hemān

35 Şāḫ-ı güllerde hezār naġme eder murġ-ı seḥer
Gūyiyā ḫāṭır-ı ʿuşşāḳı tesellī eyler

36 Lāleler ise yaḳıp dāġ-ı derūnun yer yer
Gūyiyā şāh-ı bahār yine çerāġān eyler

37 Ḫᵛāb girmez geceler nergis-i zārıñ gözüne
Cebhe-fersā olalım deyü ayağı tozuna

38 O ḳadar dād u seḫāda geceler rūza şehā
Ḳādir ola ede idi aña kendini fedā

39 Gül-i ebrī ise ruḫsārına ḥaller yazmış
ʿArż-ı kālā-yı bahāra o da kendin düzmüş

40 Gülsitān içre bu zīnet ile ol müstesnā
Gelin olmuş gideyor şāh-ı bahāra gūyā

41 Naḫl-ı gül taḫt-ı revān olsa olurdu aʿlā
Bergleri aña yeşil örtüdür ey dil gūyā

(30a) u : - M. Ü.(31a) gülzār-ı : gülzāra T1. (b) yollarda : gülzāra T1. (32a) gülzār : gülzāra. (33b) sūsenlerde : şeb-būylarda T1. (35b) ʿuşşāḳı : ʿuşşāḳ T1. (37b) olalım deyü ayağı tozuna : olayım deyü ayağın yüzüne T1. (38a) O ḳadar dād-ı seḫā gice rūza şehā M, Ü. (39a) ruḫsārına : ruḫsārını T1. / ḥaller : ḥal M. (b) kālāya : kālāda M. / bahāra : bahāda T1. (40a) ol : o M. (b) gūyā : ṣanemā Ü. (41a) revān olsa olurda aʿlā : zevāli olur ise aʿlā M, revānı olur ise aʿlā T1. (b) örtüdür ey dil gūyā : örtü durur gūyā M, T1.

42 Servler kim nice zībiş ile pīşinde ṭurur
Ālet-i sūr naḫil ārāyişin el-ḥaḳ ki verir

43 Şevḳ-ı sūrī ile bülbüller ise ser-tā-pā
Her biri naġmesini etmede yer yer icrā

44 Ney-zenāsā da benefşe aña pey-rev olmuş
Çalmaġa ḥāżır olup ol daḫı boynun egmiş

45 Naẓar-ı luṭfuna oldukça bahārıñ maẓhar
Ġoncalar da açılıp ḫande eder ser-tā-ser

46 O ḳadar revnaḳı var şehr-i Sıtanbul'umuzuñ
Her adım başına bir ḥūri yatar yolumuzuñ

47 Vefḳ-ı kām üzre ṣafā zevḳ ile ʿişret bunda
Ey birāder şeh-i ḫūbān ile ülfet bunda

48 .... oldukça feżā-yı çemene ṣubḥ u mesā
Yem ayağını oğar çāker-i ednāāsā

49 Ekserī ġayrı şehir dāmen-i kūha ṣığınır
Yedi ṭağ şehrimizi serleri üzre götürür

50 Şeh-i ḫūbāna şehā taḫt u maḳarr İstanbul
Meyl ederse nola ʿālem ki ṣafāsı pek bol

51 Ey birāder bu vilāyet nice inkār olunur
Ḥāṣılı āb u hevāsı hele iḳrār olunur

52 Ne güzel ḥażret-i Eyyūb'u temāşā ammā
Şīr ü ḳaymağı da anıñ ḳatı aʿlā ammā

(42a) ile : ede M. (b) naḫil ārāyişin : naḳıl ārāyişini M. (44b) mısra M'de hatalıdır. / ol daḫı : o da T1. (45b) -ser: -pā T1. (46a) ḥūrī : ḥūr M. (b) bir : biñ T1. (47b) şeh-i : yine T1. / ülfet : ṣoḥbet T1.(48a) .... : سرنه M, Ü سرنده , T1 (kelime okunamadı) / çemene : çemen T1. (49a) ġayrı : ġayr T1. (b) yedi ṭağ şehrimizi : şehrimizi yedi ṭağ M. (50) Metne alınan beytin bu şekli Ü'nün kenarında düzeltilerek verilmiş. Ü'de metin içinde " Ey birāder şeh-i ḫūbānlara taḫt İstanbul- Ne ḳadar ḫᵛāhişi var ise ṣafāsı pek bol" olarak tespit edilmiş; M ve T1'de ise " Ey birāder şeh-i ḫūbānlara taḫt İstanbul- Ne ḳadar ḫᵛāḥişi varsa k'ola zevḳı pek bol" biçimindedir. (52) - T1. / (a) Ne : Ki M.

53 Līk ḳurbāncı dilencileri ādem paralar
Yañılıp ehl-i ṣafā seyre varırlarsa eger

54 Ey birāder ferah-efzā hele Kāğıd-ḫāne
İnḳıbāżı giderir zevḳ verir insāne

55 Līk oḳur yazar ile o da şimdi ṭoldu
Ya'ni anlar da ṣafā ehline māni' oldu

56 Hele ne ḥāl ise anlar ḫuṭabā yek-sere āh
Ḫuṭbe ta'līmi içün seyre gelirler her gāh

57 Her ağaç dibi hele minbere döndü el-ḥaḳ
Bu feżālar da cevāmi'e olupdur mülḥaḳ

58 Ṣaf-be-ṣaf durdu ḥucāt-ı çemenistān aña
Cūdaki ḳurbağalar oldu mü'ezzin gūyā

59 Nefes açmaḳ hevesiyle kimi yırtdı ḥulḳūm
Kimi fatḳ oldu olup renc-i boğazla mağmūm

60 Ġalaṭa Mevlevi-ḫānesi de güm-rāh oldu
Derviş 'Os̱mān ile ārāyiş ü revnaḳ buldu

61 Ṭolmabāğçe ise yārān ile şimdi ṭoldu
O da teşrīf-i bahār ile şeref-yāb oldu

62 Derviş 'Abdi'yle Beşikṭaş ise cānā ammā
O ḳadar buldu nümāyiş ki olunmaz inhā

63 Ḫāme-i ney-şekerim ney gibi her dem ṣanemā
Ḥüsn-i ṣavt ile ṣarīr ede ne dem ol gūyā

64 Kār-ı naḳşında şehā ḫ^{V}āce-i üstāda hemān

(53) - T1. (54b) inḳıbāfıı : inḳıbāfıın T1. (55a) o da : ol daḫı Ü. (56a) yek-sere : yek-ser T1. (57b) cevāmi'e olupdur : hemān cāmi'e oldu T1. (58a) durdu : durur u M. / ḥucāt : cemā'at T1. (b) cūdaki ḳurbağalar : yerdeki ḫayl-i zağan T1. / oldu : idi M. (59b) olup : kimi M, T1. (60a) de : - T1. (b) revnaḳ : zīnet T1. (62a) Beşikṭaş ise Derviş 'Abdī ammā M, Ya Beşikṭaş'a ise Derviş-i 'Abdī cānā T1. (b) buldu : verdi M, T1. (63a) ṣanemā : cānā M, çālāk T1. (b) ṣarīr : ḥazīn M, Ü. / ede : ola M, Ü. / ol : - Ü.(64a) şehā : hemān T1. / hemān : müdām T1.

Ḳalemim etmede taḳlīd be-her sā'at ü ān

65 Feyż-i cān-baḫşı nesīm-i kerem-i ḥażret-i Ḥaḳ
Verdi çün rīşe nihālān-ı Ḥiṣār'a revnaḳ

66 Nice biñ al kirāsıyla verip zīb ü bahā
Ḥāṣılı eyledi maḫlūḳuna ṣad luṭf u 'aṭā

67 Tāze naḫlān-ı Çubuḳlu ise dīvān ṭurmuş
Şan selām almağa züvvārına ḥāżır olmuş

68 Dem-be-dem ez-dil ü cān olmada cebhe-fersā
Ḫ^{V}āhiş-i būse-i pāyı ile anıñ deryā

69 Yār zevraḳla gece yemde güzārān eyler
İki cānibe muḥaṣṣal gümüş efşān eyler

70 Ey birāder dem-i 'ayşına anıñ var mı sözüñ
Gördü mü Mıṣr diyārında naẓīrini gözüñ

71 Ya o Ṭoplarönü kim cennet-i me'vāsādır
O da dünyāda şehā mis̱li bulunmaz cādır

72 Üsküdar'a da sözüñ ṭoğrusu var mı hem-tā
Ba'żılar der deñiz aşırıdır ol āh ammā

73 Geçemem bendeñiz ol cāy-ı ferah-efzādan
Luṭfu çoḳ ḥāṣılı anıñ hele ġayrı cadan

74 Gerçi dünyāda feraḥ zevḳ u ṣafādır ammā
Bir yanım ḥāṣılı eksik gibi sensiz cānā

75 Ḥażret-i Luṭfi Efendi'ye du'ālar olunur
Hem daḫı Es'ad Efendi'ye s̱enālar olunur

76 Hem gözüm nūru Sa'īd'ime de da'vāt-ı belīğ

(69a) Yār zevraḳla : Ya zevraḳ ki M, Ya o zevraḳ ki T1. / güzārān : güzerān M. (70a) anıñ : bunuñ T1. (71b) şehā : hele T1. (72b) der 0 der ki T1. / ol : o M, - T1. / ammā : illā T1. (73a) Geçemem bendeñiz : Bendeñiz geçemem M, T1. / efzā: āsā M. (74a) u : - M, Ü. / ṣafādır : ṣafāda T1. (75a) Luṭfi : Luṭf T1. (b) Es'ad Efendi'ye daḫı hem s̱enālar olunur Ü. (76a) Hem : Benim M.

Eylerim luṭf u mürüvvet edip eyle teblīġ

77 Būs edip destini rıf'atli efendiye şehā
Biñ ḥicāb ile ḫulūṣ-ı dilim eyle inhā

78 'Aybımı dāmen-i 'afviñ ile mestūr eyle
Ey birāder kerem et bu dili mesrūr eyle

4

Mektūb-ı Dīger Zi-İstanbul Be-Mıṣr-ı Ḳāhire-rā Der-ān Vaḳt ki Peder-i Birāder-i Mā İsḥāḳ Efendi Ḳāżī-i Mıṣr Şude-būd ve Ān-rā Der-Mıṣr Be-peder-i Buzurgvāreş ebḳāhu'llāhu te'ālā ve 'ammerehu bi'l-'ömri'ṭ-ṭavīl

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Dergeh-i 'adn-i berīnāsāya
Meclis-i bāġ-ı İrem-hem-tāya

2 Maṭlab-ı ḳāfile-i eşvāḳa
Maḳṣad-ı ḫayl-i reh-i ezvāḳa

3 Maḥfil-i ẕāt-ı ma'ārif-ẓāya
Ya'ni maḫdūm-ı dür-i yek-tāya

4 O aḫ-ı 'ilm-i hüner-pīrāya
O ṣadāḳatli himem-peymāya

5 Ḥażret-i rūḥ-ı revān-ı cisme
Ya'ni ol nūr-ı şu'ā'-ı çeşme

6 Ṣad hezārān gül-i gülzār-ı s̱enā
Bī-ḳıyās ġonca-i ḫoş-būy-ı du'ā

(76b) u : - M. / edip : ile M. (77a) Dāmenin būs ile rıf'atli efendiye şehā M, T1. (78a) 'Aybımı : 'Ucbumu M.
4 M 29a, T1 26a, T2 60a, Ü 47a. (**başlık**) Mektūb Zi-İstanbul Be-Mıṣr-ı Ḳāhire Birāderān Vaḳt ki (?) Peder-i Birāder-i Mā İsḥāḳ Efendi Ḳāfiī-i Mıṣr M, - T1, Mektūb-ı Dīger T2. (3a) ẓā : zā T2. (5) - M, T2. (a) cisme : çeşme T1. (b) şu'ā' : şi'ār Ü. (6a) gülzār-ı : gülzāra T1. / s̱enā : du'ā M, Ü. (b) du'ā : s̱enā M, Ü.

7 Der-i vālāsına īs̱ār olunur
Hem ḫulūṣ-ı dilim īṣāl ḳılınır

8 Nicedir ḥāl-i şerīf nice mizāc
Bu ṭarafdan ederiz istimzāc

9 Ṭarf-ı da'vāta ḳıyām eyler dil
Ez-derūn saña selām eyler dil

10 Dā'imā ṣıḥḥat ü ẕevḳde olasız
'İzzet ü devlet ü şevḳde olasız

11 Ġonca-i kāmıñızı Rabb-i 'ibād
Ede bād-ı feraḥ u ẕevḳle güşād

12 Mihr-i rıf'at ile dil-şād olasız
Ġam-ı şeb-beççeden āzād olasız

13 Muḳteżā-yı ḥaḳ-ı ülfet ya'nī
Es̱er-i feyż-i ṣadāḳat ya'nī

14 Ṭaraf-ı muḫliṣi eylerse su'āl
Ḥamdü li'llāh Kerīmü'l-müte'al

15 Şehr-i ṣıḥḥatde bu gün şeh-kārız
Leşker-i şevḳ-ı deme ser-dārız

16 Gülşen-i dehr-i nihāl-i eşvāḳ
Görmedi bād-ı ḫazān pür-evrāḳ

17 Līk bu dīde-i nemnāk ma'lūm
Hep ġam-ı ḫāṭır-ı ġamnāk ma'lūm

18 Olalı dil ġam-ı hicriñe ḳarīn
Gün-be-gün olmada bu ṭab' ḥazīn

19 Görmeyelden meh-i ruḫsārıñı bāl

(7a) is̱ār : irsāl T1, īṣāl T2. (b) īṣāl : inhā T2. (8b) istimzāc : istiḫrāc T1. (9a) da'vāta : da'vā T1. (10a) ü : - M. / olasız : olalar T2. (10b) devlet ü : devlet M, Ü. / olasız : olalar T2. (11, 12) - T1, T2. (14a) eylerse : eder de M, T1, T2. (15a) şehr-i : şöhret M. (16b) bir : pür T1, T2. (17a) dīde-i : dem ki T1.

Etdi ẓulmetkede-i ġam pā-māl

20 Firḳat-i yār-i ḥaḳīḳ müşkil imiş
Hicr-i aḥbāb-ı ṣadīḳ müşkil imiş

21 Erre-i ʿömr imiş aḥvāl-i hecir
Keder-āver imiş iḳbāl-i hecir

22 Bilmez idi ġam-ı hicrānı dilim
Artmasa firḳat ile ger keselim

23 Ne bilir idi meẕāḳ-ı hicri
Ne bilir idi firāḳ-ı hicri

24 Olmasa ḫāne-i ġam-ḫāne-i bāl
Ġam-ı hicrānıñ ile māl-ā-māl

25 İştiyāḳ ḥāṣılı kim oldu tamām
Vere vuṣlat ile Allāh ārām

26 Ġıbbe-mā ey şeh-i iḳlīm-i hüner
İṡre-ẕā ey meh-i revnaḳ-güster

27 Olur ise bu ṭaraf istiḫbār
Reviş-i ʿālem ü dem istifsār

28 Be-her aḥbāb-ı ṣadāḳatkārān
Cümlesi şevḳıñ ederler iʿlān

29 Nāʾil'iñ maṭlabı neyl-i vuṣlat
Görmege rūyuñu eyler raġbet

30 Etmege başladı dīvān tertīb
Līk ammā ki ben etdim terġīb

31 Ḥaḳ bu kim pāk-edādır Nāʾil

(22a) hicrānı : hicrān T1. (23a) meẕāḳ : firāḳ T1, T2. (b) firāḳ : meẕāḳ T1, T2. (24b) hicrānıñ ile : hicriñ ile M, hicriñle meger T1, hicriñ ile ger T2. (25b) Allāh : ihdā T1. (26a) -mā : -ẕā T2. (27b) u : -M, Ü. / dem : dām T1. (28a) Be-her : dehr M, dehr ü T1, T2. (29a) maṭlabı : maṭlab T1. (30) - M. (32b) Nüshalarda "Vaḥşet anıñ ile sekenet buldu" şeklindedir. / vaḥşet : dehşet T1.

Meclise rūḥ-fezādır Nāʾil

32 Tesliyetkār-ı firāḳım oldu
Vaḥşet anıñla sekīnet buldu

33 Aġzımıñ dādını bulmazdım ben
Renciş ü derd-i firāḳıñdan

34 Ḥiṣṣe-yāb etmese Nāʾil yaʿnī
Ki meẕāḳ-ı nemekīn ile beni

35 Şimdi bāzār-ı cihānda ekṡer
Ṣatılan cümle meẕāḳdır yer yer

36 Ḫᵛāce-i naḳd-i meẕāḳ ṣaġ olsun
Ḳāle-i şevḳı revācın bulsun

37 Baʿde-mā ey şeh-i şehr-i ifẓāl
Ġıbbe-ẕā ey ḳamer-i burc-ı kemāl

38 Yoluñuz Kaʿbe-i ḥannān oldu
Menziliñ ravża-i Mennān oldu

39 Ġıbṭa olsa nola kim bu sūde
Vech ederse derine fersūde

40 Bu ṡevāb dünyede insāna kefāf
Şeb ü rūz eyleye ol beyti ṭavāf

41 Ey birāder dilerim ben senden
Būs edip dāmen-i beyti benden

42 Yād edip daḫı duʿā eyle beni
Geh ṭavāfıñda recā eyle beni

(33b) vezin bozuk. / ü : - T2, Ü. / derd-i derd ü T2. (34b) nemekīn : nemīkīni M, nemeki T1, nemīkīn T2. / beni : seni T1. (35) - T1, T2. (36b) şevḳı : şevḳ T1. (37b) -ẕā : -mā T1.

(38b) Menziliñ : Yurduñuz T2. (39b) ederse : edersiz T2. (40a) dünyede : denile M. (41b) Dāmenin būs eyle beytiñ benden M, T1, Dāmen-i beyte ṣarıl sen benden T2. (42a) Daḫı yād eyle duʿā ile beni M, T1, T2.

43 Ḥaccıñı etmegi kim ede yesīr
Ḥażret-i Ḫālıḳ-ı kevneyn-i Ḳadīr

44 Yüzümü sürmegi ben ol cāda
Ḥaḳ müyesser ede bu dünyāda

45 Geçmedin ʿömr-i ʿazīzim yaʿnī
Ḥācı Sālim ede Allāh beni

46 Hele luṭf ile mürüvvet eyle
Geh duʿā ile ʿināyet eyle

47 İki mektūb-ı maḥabbet-üslūb
Geldi ey yār-i güzīn-i merġūb

48 Bundan evvel size manẓūm mektūb
Ḫātem-i hicr ile maḫtūm mektūb

49 Der-i vālāñıza īṣāl oldu
Yaʿni Mıṣr'a size irsāl oldu

50 Vardı mı yaʿni size ol er ü giç
Ḫaberi gelmedi bilmem baña hīç

51 Luṭf edip bize işāret eyle
Varması ile bişāret eyle

52 Keṡere'l-veddü leküm vāz-dāde
El-faḳīr Sālim-i Mīrzā-zāde

5

Ṣūret-i Teẕkire-i Manẓūme
Berāy-ı Yūsuf Efendi-zādeler

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(43a) Ḥaccıñı etmegi : Ḥaccını etmekde T1, Ḥaccını etmege T2. / ede 0 eyle T1. (b) kevneyn ḳadīr : Fettāḥ u Ḳadīr T1. (44a) sürmegi : sürmege T1, Ü. (49a) īṣāl : irsāl T1. (b) irsāl : īṣāl T1. (50a) yaʿni size ol : ol da size yā T1, T2. / ü : - M.

(52a) Keṡere'l-veddü leküm : كسر آلود لكم M, Ü كثر الود كلم , T1.

5 M 30b, T1 27a, T2 61b, Ü 48b. (başlık) - T1, Teẕkire-i Daʿvet T2.

1 Āfitāb-ı sipihr-i eşʿāra
Māh-tāb-ı fünūn u āsāra

2 Maṭlab-ı cümle-i suḫan-dāna
Menbaʿ-ı cūybār-ı ʿirfāna

3 Ṣad hezārān iḥtirām olunur
Siz birāderlere selām olunur

4 Ġonca-i kāmların hemīşe Ḫudā
Bād-ı iḳbāli ile ede güşā

5 İşre-zā ey birāderān-ı cemīl
Şeb-çerāġān-ı leyle-i taḥṣīl

6 Esb-i teşrīfiñiz nice eyyām
Etmedi hīç bu semte ʿaṭf-ı licām

7 Muḳteżā-yı ṣadāḳatim bu mudur
Size yoḫsa ḥaḳīḳatim bu mudur

8 Bize incinmege nedir bādī
Yoḫsa ülfetde bu mudur vādī

9 Gehi kim etmeyesiñiz teşrīf
Dil-i vīrānımı edip taltīf

10 Buña ülfet denilmez ey dānā
Ülfet eyler görüşmemiz peydā

11 Eylemez hīç taḥammül aña cihān
Biri birini görmege yārān

12 Hele ibrāmı ben dırāz etdim
Şimdi teşrīfiñiz niyāz etdim

(3b) Siz birāderlere : Size birādere M, T1, Ü, Size maḫṣūṣ T2. (4a) kāmların : baḫtıñız T1, T2. (b) iḳbāli : iḳbāl T1. (6a) nice : netīce-i T2. (7a) ṣadāḳatim : ḥaḳīḳatim T1, T2. (b) ḥaḳīḳatim : ṣadāḳatim T1, T2. (8b) ülfetde : ülfete T1. (9a) etmeyesiñiz : etmeyesiz T1. (9b) vīrānımı edip : maḥzūnum eyleyip T2, dil-i vīrānımı gehī T1. (10b) eyled : eder M, T1. (11b) Biri birini : Birbirin ki M, T1, Biri birinle T2. (12a) dırāz : dırāzım T2. / etdim : ederim T2.

13 Ḫānemiz luṭf edip müzeyyen ediñ
Daʿvi-i ülfeti müberhen ediñ

6
Ṣūret-i Teẕkire-i Manẓūme Berāy-ı ʿArż-ı Māniʿ Zi-daʿvet-i Dāmād ʿAbdu'llāh Efendi El-merḥūm

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Meclis-i zübde-i aḥibbāya
Maḥfil-i ʿumde-i eviddāya

2 Merciʿ-i cümle-i suḫan-dāna
Maʿden-i şeb-çerāġ-ı ʿirfāna

3 Ṣad hezārān leʾāli-i teslīm
Biñ ḫulūṣ ile eyleriz taḳdīm

4 Mihr-i iḳbālini cenāb-ı Ḫudā
Gün-be-gün eyleye żiyā-baḫşā

5 Baʿde-ẕā ey birāder-i ʿāḳil
İs̱re-ẕā ey yegāne-i kāmil

6 Bī-meḥābā egerçi cürʾetdir
Māniʿim bāʿis̱-i cesāretdir

7 Ney-i ḫāmeyle naġme-sāz olunur
Bizleri ʿafviñiz niyāz olunur

8 Ḫāṭırıñ ḳalmasın recā ederim
Dāmen-i ʿafve iltīcā ederim

(13a) edip : ediñ T1, T2.
6 M 31a, T1 27b, T2 62a, Ü 49a. **(başlık)** - T1, İʿtiẕār Der-ʿadem-i icābet T2. (3a) leʾāli-i : olan M. (6b) cesāretdir: ḫasāretdir T2. (8a) recā : ḥayā Ü.

7
Ṣūret-i Teẕkire-i Manẓūme Berāy-ı Daʿvet-i Zemçī Efendi Be-sāḥil-ḫāne-i Mīrgūn

Feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Meclis-i bāġ-ı İrem-hem-tāya
Maḥfil-i ravża-i cennetsāya

2 ʿArż-ı gül-deste-i daʿvāt olunur
Bezl-i iḫlāṣ-ı müvālāt olunur

3 Baʿde-mā ey şeh-i taḫt-i behcet
Ġıbbe-ẕā ey meh-i burc-ı ülfet

4 Gerçi zaḥmet durur amma kerem et
Maḳdem-i pākiñ ile defʿ-i ġam et

5 Buyuruñ yālıda rāḥat buyuruñ
Daʿvet-i ḫāṣṣa icābet buyuruñ

8
Mektūb-ı Dīger

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Bārgāh-ı celīl-ʿunvāna
Āsitān-ı refīʿatü'ş-şāna

2 Südde-i kān-ı luṭf u iḥsāna
Merciʿ-i her kibār-ı devrāna

3 Melceʾ-i rāḥat-ı cihānyāna
Mekrümet-baḫş-ı derdmendāna

4 Mehbıṭ-ı māh-ı burc-ı iclāle

7 M 45b, T1 27b, T2 62b, Ü 49a. **(başlık)** - T1, T2. (1b) cennetsāya : cennetāsāya T1. (2b) iḫlāṣ-ı : iḫlāṣ u M. (3a) -mā : -ẕā T2. (b) -ẕā : -mā M, T1, Ü. / meh : ḥūr T1, T2.
8 - M, - T1, T2 63a, - Ü.

Maskıṭ-ı mihr-i evc-i iḳbāle

5 Gül-bün-i gülşen-i kerem-zāya
Ṭavr-ı dārāt (u) ṭarz-ı Dārā'ya

6 Ḫāk-i pāy-ı .... ikrāma
Ṣadr-ı pāk-i maḥall-i inʿāma

7 Ḫāk-i ḳālīça-i dil-ārāya
Merciʿ-i her gedāy u her baya

8 Yüz sürüp bu kemīne-i çāker
Ḫidmet eyler o cāda ser-tā-ser

9 Yüz sürüp pāyına ġarībāne
Ḫidmet eyler o ẕāt-ı ẕī-şāna

10 Ġurbet içre bu zār bī-kesdir
İftiḫāra efendimiz besdir

11 Dehri eden naʿīme müstağraḳ
Ḳıldı ẕātıñ ʿināyet-i muṭlaḳ

12 Luṭf-ı pākiñ sebeb durur kāma
Her ġarībü'd-diyāra ikrāma

13 Dergehiñ ḥāṣılı ġarībāna
Yeter ancaḳ medār-ı iḥsāna

14 Yetişir dāmeniñ bize sāye
Naẓarıñdır mevāliye pāye

15 Ẕāt-ı pākiñ cenāb-ı Rabb-i muʿīn
Eylemiş luṭf u himmete taʿyīn

16 Eyleyen her şükūfeyi şād-āb
Ḳıldı ḫalḳı nevāliñe sīr-āb

17 Ebr-i nev-rūzu eyleyen ġalṭān

(6a) مسدار: T2 (okunamadı).

Etdi keffiñ maḥall-i emn ü amān

18 Āferīd-i cihān olan Mevlā
Etdi ẕātıñ ferīd-i cūd u ʿaṭā

19 Ġayrı ol ṣadr ile eden zībā
Seniñ ile o ṣadra verdi bahā

20 Verdi evṣāfa ẕātıñ ile şeref
Ġayra eden ʿavārıżīni ḫalef

21 Eyleyen baḥr-i luṭfu bī-pāyān
Dāmeniñ ḳıldı sāḥil-i iḥsān

22 Eyleyen murġ-ı gülşeni gūyā
Ḳıldı vaṣfıñ ṣamīme-sāz-ı duʿā

23 Āb-ı şūyīde-pāy-ı iḥsānıñ
Ḥāṣılı bir nigāha şāyānıñ

24 Ġam u endūhu cümle dūr eyler
Mātem iken ġamīni sūr eyler

25 Bir gedā olsa luṭfuña muʿtād
ʿÖmrü olduḳça olur ol dil-şād

26 Bāb-ı luṭfuñda redde yoḳ imkān
Ḫaşyetiñden bütün cihān lerzān

27 Ḳapuñ olmaz ġarībiñe mesdūd
Olmaz anıñ gedāları merdūd

28 Ben de geldim ḳapuña sulṭānım
Ey benim mihr-i burc-ı iḥsānım

29 Bāb-ı luṭfuñ ġarībe bend etme
Beni luṭf et netīce redd etme

30 Behre-dār et naʿīm-i şefḳatden
Beni dūr eyleme ḥimāyetden

31 Ya'ni aḳrānım içre ben zāre
Eyle luṭf et kerem ile çāre

32 Āsitānıñ hemīşe Rabb-i beşer
Melce'-i nās ede bütün yek-ser

33 Bu zemīn ü zamān ṭurduḳça
Ṭura zātıñ cihān ṭurduḳça

34 Ne demekdir bu ḫāki ref' etmek
Vetr-i iḥsān-ı pāki şef' etmek

35 Ya'ni etmek sezā bu in'āme
Ṭarafıñdan gele kerem-nāme

36 Olmamışken seleflere bu kerem
Baña oldu bu luṭf u cūd u ni'am

37 Dā'im olsun 'ināyetiñ her cā
Devletiñ dā'im eyleye Mevlā

38 Dāmeniñdir cihāniyāna penāh
Devletiñ dā'im eylesin Allāh

9
Mektūb-ı Dīger

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Bārgāh-ı bülend-eyvāna
Cilvegāh-ı kibār-ı devrāna

2 Destgāh-ı niyāz-ı 'uşşāḳa
Merci'-i her nigāh-ı müştāḳa

3 Südde-i Sidre-āşiyānsāya
Sidre-i bāġ-ı 'adnāsāya

4 Mehbıṭ-ı her ḳavāfil-i kereme
Masḳıṭ-ı 'izz ü zā'ir-i ni'ama

5 Baḥr-i zeḫḫār-ı fikr ü tedbīre
Kān-ı lü'lū-yi 'izz ü tevḳīre

6 Ṣad hezārān ḫulūṣ-ı bī-pāyān
Eder irsāl bu ġam ile pinhān

7 Evvelā ṭab'-ı pākiñi tekrār
Ederiz ez-derūn istifsār

8 Dā'imā müstedām-ı 'ömr olsun
Mükrim-i iḥtişām-ı 'ömr olsun

9 Āsitānıñ ede cenāb-ı Mu'īn
Āb-rūy-i gül-i keremle metīn

10 Ṭura zātı cihān ṭurduḳça
Ḳālıb-ı tende cān ṭurduḳça

11 Cūş eder ise baḥr-i istifsār
Ṣorulursa ġarīb-i zār u nizār

12 Ya'ni edip temevvüc ol deryā
Olur ise ḳarīn-i istinbā

13 Ḥamdü li'llāh ġarīb-i müştāḳıñ
Dīde-dūz-ı cemāl-i berrāḳıñ

14 Gerçi ġurbetdedir velī ammā
Ẕikr ü fikriñle bir durur her cā

15 Ḥaḳ bilir bende-i ḳadīmiñdir
Ḥaḳ bilir yār-ı 'an-ṣamīmiñdir

16 Līk ammā ki n'işlesin devrān
Etdi āḫir muḳārin-i hicrān

17 Oldu bu beyt-i ḥasb-i ḥāl-edā
Dilde tesbīḥi dā'imā ḥālā

---

9 - M, - T1, T2 64b, - Ü.

18 Fülk-i dil çıkmadın kenāra daḫı
Rūzgār atdı bir diyāra daḫı

19 Ya'ni zār-ı ġam-ı firāḳız biz
Ṣoḥbetinden dirīġ ıraḳız biz

20 Olmayaydı bolay ki sulṭānım
Dūr olmaġla ṭab'-ı nālānım

21 Ya'ni dūr olmaġile bu mehcūr
Olmayaydı derūndan da o dūr

22 Etmek ile felek beni teb'īd
Olmayaydı bahāne sedd-i sedīd

23 Ṣalma ferdāya ġurbet-ālūdu
Gehi añ meclisiñde nā-būdu

24 Ḳanı ol dem ki meclisiñde şebān
Cem' olup şem'iñe bütün yārān

25 Gāh ḥelvā bahānesin eşvāḳ
Eder idi bu zāra ḥulv-i mezāḳ

26 Gāh tavla miyānede şaṭranc
Şimdi oldu bu zāra ṣad renc renc

27 Gāh beyitler sürüp gehī eş'ār
Gāh mażmūn u geh nice esrār

28 Yād olup cümle ṣoḥbet eylerdik
Ḳatı şāhāne ülfet eylerdik

29 Yandı āḫir miyāne-i ḥelvā
Düşdü ortaya āteş-i sevdā

30 Şimdi bu rūzgār-ı nā-be-amān
Āteşim āsumāna etdi revān

31 Cümle bu āteş-i şebān içre
Seyr edenler bu āsumān içre

32 Şererin necmler ḳıyās eyler
Āteşim necme iḳtibās eyler

33 Onu encüm-ḳıyās etmeksiz
Böyle bī-hūde iḳtibās etmeksiz

34 Āteş-i ġamda oldu ten bir mūm
Oldu yek-ser şerārı böyle nücūm

35 Māh-ı tābān degil miyānesine
Dāġ urdum derūn-ı ḫānesine

36 Yaḳdım āteşlere ten-i yārı
Da'vet etdim semender-i zārı

37 O da yansın benimle hicrāna
Tā ki nāmım ḳala cihānyāna

38 Diyeler böyle bir muḥibb-i ḳadīm
Yandı nāra çü şekl-i İbrāhīm

39 Ya'ni yaḳmış raḳīb-i Nemrūd-dem
Nār-ı ṭa'n içre anı müstaḥkem

40 O da yanmış o firḳate er ü giç
Dönmemiş yine bildiginden hīç

41 Böyle çekmiş netīce ṭa'neleri
Ṣovumayıp maḥabbetinde yeri

42 Onlar etdikçe böyle hep tekdīr
Daḫı berter edip aña tevḳīr

43 Eylemiş ol muḥibbini o ġarīb
Māye-i her sürūra ber-taḳrīb

44 Ġurbetinde bile edip i'zāz
Dūstānından eyleyip mümtāz

(33b) vezin bozuk.

45 Bāreka'llāh deyip bütün begler
Nev-be-nev eylesin tekāpūlar

46 Ḥāṣılı böyleyim maḥabbetiñde seniñ
Ṣābitim böyle ülfetiñde seniñ

47 Dönmezem ben netīce el-ḥāṣıl
Dergehiñden seniñ begim ez-dil

48 İster iseñ ġarībiñe kerem et
Yād edip luṭfuñ ile muġtenem et

49 İster iseñ unut beni yārım
Yine olmaz maḥabbetim yarım

50 Ṣorar ise bu rāzı yārānım
Deyiver cümlesine sulṭānım

51 Biz ki olduḳ bu ġurbet içre figār
Sīne-sūz-ı ġarīb-i dār u diyār

52 Olmamışken o ṣoḥbete me'lūf
Bizi dūr eyledi cihān ṣad yūf

53 Aldı şāhīn-i bāzı destimden
Verdi yerine ḫayli zāġ u zaġan

54 Gülşeninden ḳovup Sıtanbul'uñ
Etdi ālūdesi bu medḫūlüñ

55 Ya'ni şehr-i Selanik'e āḫir
Etdi baḫtım hemīn beni dā'ir

56 Olalı biz Selanik'e mollā
Yüregimde Selanik oldu şehā

57 Ḳatı ḳorḳaḳ olur imiş bunda
Her gelen ḥāṣılı her efgende

(46a) vezin bozuk.

58 Biz de düşdük netīce ol dāma
Ḳā'il idik ḳuru bir ikrāma

59 O da yoḳ aḳça ise ṣad ḥāşā
Ya neye bunca renciş ü ġavġā

60 Bunu evvel müderrisīn-i kirām
Eyü manṣıb der idi cümle tamām

61 Eyü manṣıb netīce bu manṣıb
Līk ammā riyāyı müstevcib

62 Bilmez etmekligi riyā Sālim
Nic'olur bunda bilmezem ḥālim

63 Hele olduḳ du'āya biz muḥtāc
Etmeye Ḥaḳ ṣafāmızı tārāc

64 Cümlesinden hele aḥibbānıñ
Ṭurra-i kāffe-i eviddānıñ

65 Eyleriz hep teveccühünü niyāz
Ede Ḥaḳ cümlesini ser-efrāz

66 Ḫāṣṣaten dayı beglere yek-ser
Dil-i āşüftemiz selām eyler

67 Ḥabeşī-zāde-i dil-ārāya
O bize baḳmayan ḫod-ārāya

68 'Arż-ı ṣad şevḳ u iḫtiṣāṣ olunur
Şevḳ anıñla iḳtināṣ olunur

69 Ya ne var bizlere o her-cāyī
Etmese dar böyle her cāyı

70 Gehi mektūbun eyleyip taltīf
Şeref-i nāmeyi edip teşrīf

71 Nā'il olsaḳ nevāl-i ikrāma

Gelse daḫı bize Şeref-nāme

72 Şaḳlasaḳ nüsḫa-i şifāāsā
Eylesek her baḳışda cümle ṣafā

73 Dīdemiz aḥvel oldu baḳmaḳdan
O kerem-nāmeye be-cümle beden

74 Burc-ı bārū-yı ḳal'a-i keremin
Ḥışn-ı pāk-i na'īm-i muġtenemin

75 Ede Bārī seniñ ile her dem
Naẓar-ı pāki ile müstaḥkem

76 Yār-ı ġārım benim vefā-dārım
Ya'ni Vehbī-i sīne-efġārım

77 Seyyid-i pāk-fıṭnat-ālūdum
Ṭab'-ı çālāk ü ẕāt-ı bihbūdum

78 Şu'arāya şeref veren maḫdūm
Naẓmı ile s̱enā eden manẓūm

79 Gelir ise size deyiñ yek-ser
Saña Sālim selāmın 'arż eyler

80 Kāğıdı içre iḥtirām etmiş
Size bir ḫaylice selām etmiş

81 İştiyāḳın edip 'arīża saña
Eylemiş resm-i ülfeti icrā

82 Seniñ ile netīce ḫatm etmiş
Ġayrı esrārı cümle ketm etmiş

10
Firāḳiyye

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

10 - M, - T1, T2 67a, - Ü.

1 Firāḳ-ı tāze-dem-i yār ile olursa sezā
Dü çeşm-i zār-ı maḥabbet bu demde ḫūn-pīrā

2 Firāḳ-ı rūyuñ ile 'azm-i būstān etsem
Görünmeye baña güller nigāh-ı çeşme sezā

3 Firāḳ-ı rūyuñ ile dem-be-dem bu eşk-i revān
Pür etdi dāmen-i çeşmim gibi benim her cā

4 Firāḳ-ı ḳāmet-i serv-āzmāyişiñ yer yer
Derūnu ḫuld-i berīn etdi ṣanki ser-tā-pā

5 Firāḳ-ı zülf ile şol rütbe olmuşuz bī-tāb
Ki sāyesinde gezerken senābiliñ şeydā

6 Firāḳ-ı rūyuñ ile eyleyip ḫayāl mūyuñ
Ḳodu derūnumu özkes ġamıñda ḳılca şehā

7 Firāḳ-ı ṭal'atıñ ey ebrusu bize mihrāb
Şeb-i ḫayālimi tārīk eder ise nola

8 Firāḳ ile naẓar etdikçe her yaña çeşmim
Döner müdāmi deriñe çü mīl-i ḳıble-nümā

9 Ki oldu dīde-i āgāhımız bile vālih
Netīce etmede fehm-i muḳaddemāt-ı vefā

10 Ḥicāb-ı 'arż-ı maḥabbet eder mi sulṭānım
Derūnu 'arşa-i sulṭān-ı 'aşḳ olan şeydā

11 Firāḳıñ olmaġ ile āteş-i derūna sebeb
Kül oldu ḳalmadı ḫākisterimde hīç ḥālā

12 Şu rütbe zār u nizārım firāḳ ile ben kim
Kemīne rütbesin etmek ne mümkin istinbā

13 Ḫumār-ı firḳat-i serdir girāni-i hicriñ
Göz açdırır mı başım ḳaldırır mı ser-tā-pā

14 Ki oldu teşne-i her neş'e-i ṣafā göñlüm

ʿAceb mi bilmese kārın gezip bu dehri dilā

15 Gönül muḳārin-i hicrān olaldan ey meh-rū
Ḳarīn-i baḫt-i siyāhım olup bütün dünyā

16 Duḫūl-i bezmiñe ḥāʾil olur sevād-ı firāḳ
Ḫüsūf u kesfini leyl ü nehār eder icrā

17 Hemīşe tekye-i ġamda enīnimiz besdir
Bu tīz tīz ṣadā-yı enīnimiz farażā

18 Mis̱āl-i nāy-ı maḥabbet gezip o perdeleri
Gehī nişīb-i ġamında gehī firāz-ı hevā

19 Ḫayālim olmada cūyende-i dem-i vaṣlıñ
Yeter o bezmde ḫ^{v}ānende āh-ı ṣubḥ u mesā

20 Ki yaʿni meclis-i pāk-i ḥabībimiz ki odur
Demiyle mürdeleri eyleyen ḥayāt-baḫşā

21 O ʿĪsi-dem o Mesīḥā-nefes kim olmuşdur
Anıñla maʿrifet ü ʿilm ü fażl u ḫaṭ iḥyā

22 Cenāb-ı ḥażret-i maḫdūm-ı maʿrifet-ḫādim
O ẕāt-ı pāk-i maḳādir-şinās u müstes̱nā

23 Ki naḥv-i pākini bilmek murād eden ʿāḳil
Eder kelāmını tefsīr de andan ṣoñra

24 Bilir ne gūne yegāne mütūn-ı ḥikmetdir
O fāżıl-ı dür-i yek-tā-yı ḳulzüm-i maʿnā

25 Ne heyʾet üzre eder baḥs̱ mühendisler
Zekāsı ḥikmet-i maḥż-ı Ḫudā durur ḥaḳḳā

26 Cemīʿ-i vaḳtini ṣarf eylese kişi böyle
Olur mu kāmil-i her fen bu rütbe bilmem yā

27 Ya ol ẓarāfet ü nükhet maʿārife raġbet

(23b) vezin bozuk. (25a) vezin bozuk.

Olursa böyle gerek o ẕātlara ḥaḳḳā

28 Edīb ü kāmil-i ʿirfān necib-i necl-i ḥısān
Kim etdi żarb-ı mes̱el nām-ı pākini şuʿarā

29 Cihānda oldu eḥādīs̱-i midḥati meşhūr
Belīġa medḥi degildir seẕā hemān fuḳahā

30 Göreydi ẕātını lā-büd ederdi istiḥsān
O güne ṭabʿını etmiş ʿulūma Ḥaḳ meʾvā

31 Ederdi manṭıḳa nuṭḳun ser-ā-sere perde
Öñünde baḥs̱e gelince hele ʿAlī Sīnā

32 Döküp miyāne-i teftīşe gāh usṭurlāb
Bu nüh küre serine teng olur idi her cā

33 Ḫayāli ḥāvi-i eşkāl-i cüzʾ-i cüzʾiyyāt
Netīce küllisini fehm edip de ol dānā

34 Cihānı añladı bildi muḥaṣṣal ʿilmi gibi
Bunuñla oldu maʿārif içinde müstes̱nā

35 Bunuñla oldu ḥarāʾir saña bütün bende
Bunuñla oldu saña Sālim-i ġarīb şeydā

36 Bilirseñ ey dil-i dānā benim de ḳadrimi sen
Seniñ de ḳadriñi berter ede hemīşe Ḫudā

37 Cihānda ẕātıñı bağışlaya nice devrān
Maʿārife veresin sen müdām zīb ü bahā

38 Cenāb-ı Ḥaḳḳ'a emānet edip vücūduñu biz
Bu güne ḳaldı ber-āverde bunda dest-i duʿā

11
Mektūb-ı Dīger

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

11 - M, - T1, T2 68a, - Ü.

1 Āşiyān-ı mekārim-ʿunvāna
Tekye-i dil-pezīr-ʿunvāna

2 Çillegāh-ı niyāzmendāna
Mülteca-yı dilān-ı şeyḫāna

3 Zāt-ı pīrāye-baḫş-ı maḳṣūda
Sāye-pīrā-yı ẓıll-ı memdūda

4 Ḳıblegāh-ı mevāli-i dehre
Melceʾ-i her kibār-ı her şehre

5 Meclis-i reşk-baḫş-ı devrāna
Ġıbṭa-fermā-yı ʿizz-i her şāna

6 Mevlevīler niyāzına bir bir
Luṭf-ı pāki ola hemīn dāʾir

7 Yaʿni ol ḫānḳāh-ı zībāya
Südde-i Sidre-i cinānsāya

8 Tāc-bāzī-i ibtihāc olunur
ʿArż-ı eşvāḳ u iḥtiyāc olunur

9 Pūte-i nev-külāh-ı maʿnāda
Oldu iksīr-i şevḳ āmāde

10 Ede dāʾim müdebbir-i devrān
Dāre-mā-dāre luṭfuna şāyān

11 Ḫaber-i ṣıḥḥatiñ ile Bārī
Ṭoldura her semāʿ her bārı

12 Zikr-i hūda dem-āşinā olalar
Cālis-i kürsi-i ṣafā olalar

13 Ṭaraf-ı muḫliṣi ederse suʾāl
O kerīmü'l-ḫıṣāl ü nīk-ḫıṣāl

14 Ṣad sitāyiş Ḫudā'ya sulṭānım

Ḥamd ola Kibriyā'ya sulṭānım

15 Ṣıḥḥat üzre durur vücūd-ı naḥīf
ʿĀfiyetde olup bu ʿabd-i żaʿīf

16 Gerçi zevḳ u ṣafādadır yer yer
Līk ẓāhir firāḳımız yek-ser

17 Şöyle zār etdi iştiyāḳ beni
Nāle döndürdü ġam bu cism ü teni

18 Yaʿni mehcūr olaldan ol derden
Ḫārdır dīdeme gül ü gülşen

19 Ġamla oldu vücūdumuz çün nāl
Tekye-i hicre olalı abdāl

20 Cümle teftīş-i dūstan etdim
Bu seyāḥatda imtiḥān etdim

21 Nār-ı hicre yanıp çü şekl-i çerāġ
Pālehengim derūn-ı sīnede dāġ

22 Nūr-ı ḥasretle ġarḳ olup nūra
Āteş-i iştiyāḳ-ı tennūra

23 Düşeli mülk-i hicr-i yārāna
Tekye-i ġam bize semāʿ-ḫāne

24 Bize her bir niṣīb firāz oldu
Muṭrıbım āh-ı cān-güdāz oldu

25 Olalı dil ḳudūm-ı hicre ḳarīn
Buldu ḥasret derūna rāh-ı rehīn

26 Ṣavb nādir ṣavāb ekdārī
Etdi firḳat delīlden ʿārī

27 Şeb-i deycūr-ı iştiyāḳ içre
Ḳaldı göñlüm benim firāḳ içre

28 Çünki etdi derūn bu ḥāle naẓar
Buldu ḫāmem derūnu şerḥa naẓar

29 İḫtiyār-ı beyān edip ḫāme
Girdi naḳl-i firāḳ u ālāma

30 Çünki ḳaldıḳ şeb-i firāḳıñda
Āteş-i nār-ı iştiyāḳıñda

31 Çeşmimiz görmeyip bu devrānı
Zevḳ-ı ḥālet-resān-ı yārānı

32 Şuʿle-i āhımız olup sūzān
Oldu meşʿal bize o şebde şebān

33 Tāb yoḳdur göñülde hicrāne
Elde ḫāmem ʿaṣā-yı pīrāne

34 Gūşlar nāle-i firāḳımdan
Kāse leb-rīzdir çemen-be-çemen

35 Ṭolmağın ol ṣadā ile dünyā
Geldi benden cihāna istiğnā

36 Beni neyler o gūş-ı dil-keş-dem
K'ola āvāz-ı miḥnete maḥrem

37 Kāse-leb-rīz-i bezm-i miḥnet olan
Dil-ḫarāb-ı hevā-yı hicret olan

38 Muttaṣıl-sāz-ı iştiyāḳ olsun
Sīne-çāk-i dem-i firāḳ olsun

39 Yārdan dūr olan dil-i mehcūr
Olmasın bir ṣafāya hīç mağrūr

40 Ayrılan ṣoḥbet-i dil-ārādan
Ḳaldırır zevḳ u şevḳı aradan

41 Nālekār-ı hevā-yı miḥnet olur
Perde-derrīde-i şeṭāret olur

42 Ġam-fezā-yı feżā-yı dünyāda
Olmaz aṣlā ğumūmdan sāde

43 Kārı naḳş-ı hücūm-ı miḥnetdir
Hem miyān-beste-i felāketdir

44 Bulamaz ḫiffet-i merām edā
Her uṣūlü s̱aḳīl olur her cā

45 Mūsiḳī de bulunmaya çāre
Dura çıḳa medān-ı edvāre

46 Ṣanma zevḳı ğarībe maḥremdir
Teng-tār-ı ṣafā-yı ʿālemdir

47 Pey-rev edip enīni zenbūra
Uydurur her uṣūlü ṭanbūra

48 Hele devrān muḫayyer etse beni
Şeyḫim alır idim netīce seni

49 Reşk-sāz-ı ṣafā-yı ḥikmetsiñ
Ṭā'ir-i evc-i istiḳāmetsiñ

50 Pençgāh-ı niyāz-ı her ʿāşıḳ
Olsa maḥṣūr-ı ülfetiñ lāyıḳ

51 Būselikler rehīn-i tekye gider
Bu segāh-ı zemīn-i tekye gider

52 Yaʿni dervīş olanlara o zemīn
Rāst-kār olmağa sebīl-i rehīn

53 Şevḳler bir niyāz-ı kūyuñdur
Ṭā'ifān-ı ḥicāz-ı kūyuñdur

54 Mā'il olur cemāliñe insān
Köçek olsa sezā saña şeyḫān

55 Bir hümāyun-maḳāla serversin

Şāh-nāz eyleseñ muḫayyersiñ

56 Varsa bulur zemīnine temkīn
Her muḫālif ʿırāḳiyān-zemīn

57 Ṭāhir olduğu anlarıñ ẓāhir
Babaṭāhir gibi hemīn ṭāhir

58 Hep yeñidir ṣafāsı her demde
Yoḳdur anıñ beyānı ʿālemde

59 Yaʿni olup ṣadāḳatin der-kār
Eder iseñ ġarībi istifsār

60 Ṣoran aḥbāba iḥtirām olunur
Cümleye ḫāṣılı selām olunur

61 Oldu ḫāme bu ʿarṣagehde ṣamūt
Mūsiḳīdir yerinde olsa sükūt

62 Ede bāḳī vücūduñu Bāḳī
ʿĀlemīniñ hemīşe Ḫallāḳ'ı

Elġāz

1

Luġaz-ı Nev ki Evvel-eş Zencīr-i Ġazel-est ve Vasaṭ-eş Zeyl-i Īn Ġazel ve Der-īn Ġazel-i Müzeyyel Mażmūn-ı Bisyār ve Der-luġaz Yaʿni Der-Beyt-i Güzīz Be-luġaz ki Bu Bir Güne Muʿammādır Be-nām-ı Evḥad Be-ḳāʿide-i Taḥlīl ve Bi'llāhi't-tevfīḳ

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 ʿAlīlim gerçi ben ser-tā-be-bālīn-i maḥabbetdir
Maḥabbet miḥnet-i ʿālemdir ammā başḳa ʿilletdir

2 Ne ʿillet ʿillet-i devrān be-her dem devr-i pey-der-pey
Bu pey irsāl-i devr-i tekye-i şeyḫ-i saʿādetdir

3 Saʿādetdir egerçi ṭarḥ-ı nev-vādī-i gūn-ā-gūn
Bu gün vādī-i bezm-i sāḳī-i meclis ẓarāfetdir

4 Ẓarāfetdir ser-ā-ser kār-ı āyīn-i dil-i āgeh
Ne āgeh olsa rāḥat var ne dünyā cāy-ı rāḥatdır

5 Eger rāḥat var ise var yine ol ẕāt-ı ʿālīden
Muʿallā ser-te-ser ḫalḳı vücūdu kān--ı rıfʿatdir

6 Refīʿü'ş-şān memdūḥü'ş-şiyem ol ḥażret-i memdūḥ
Sütūde-menḳabetler āsitān-ı luṭfuna letdir

7 O bīgāne revişden gūş-mālī-i dil-i zārım
Şarāb-ı gūş gūsfende dāʿīdir ne ḥāletdir

(başlık) - M, - T1, - Ü.

1 M 31b, T1 27b , T2 62b , Ü 76a. **(başlık)** Luġaz-ı Nev ki Evvel-eş Zencīr-i Ġazel-est ve Vasaṭ-eş Ẓeyl-i Ġazel ve Der-īn Ġazel-i Müzeyyele Mafımūn-ı Bisyār ve Der-luġaz Yaʿni Der-Beyt-i Güzīde Be-luġaz ki Der-īn Muṣarraʿ-ı Nev-güne Muʿammā-der-muʿammā Be-nām-ı Evḥad M, - T1, Muʿammāyī ki Der-vādī-i Luġaz gufte-şud T2. (3a) Saʿādetdir : Se ʿādetdir M, T2, Ne ʿādetdir Ü. (b) meclis : meclis de T2. (4a) dil-i āgeh : dile her gāh T2. (5b) kān-ı rıfʿatdir : feyfi ü niʿmetdir T2. (7a) zārım: rāzım T2. (b) şārāb-ı şarāb u T2.

8 Bu ḥālet Sālimā taḳrīri mümkin olmayan şeydir
Ṣorarsañ ger ne şeydir ol ki hem şeydir hem ʿibretdir

9 Ne ʿibret gāh desti gāh pāyı olmada ẓāhir
Ne ẓāhir belki aḫfā belki bir şūḫ-ı şeṭāretdir

10 Şeṭāretdir şeṭāretdir egerçi līk sevdādır
Sevād-ı şebde gūyā şeb-çerāġ-ı rūy-ı zīnetdir

11 Bu bir gūne muʿammādır o bir gūne luġazdır kim
Ne iẓhār-ı ḳaṣāyid ne teġazzül bu mahāretdir

12 Buña ḳum sāʿati dense yaḳışmaz ġayrı bir şeydir
Çalar çağırır lisānınca o da bir başḳa diḳḳatdir

13 Gerek diḳḳat gerek riḳḳat hele ḳalbim gibi ḥāṣıl
Anıñ her pāyı yek-ser rişte-i dāġ-ı maḥabbetdir

14 O āteş ṭaġa gūyā başmamaġla pāların silker
Ocaġında taḥarrük etmede her dem ne diḳḳatdir

15 Revāc-ı maʿrifet var neyleyim bī-gāne oldum ben
Ne var sulṭānıma bu bendeñe luṭfuñ kerāmetdir

16 Kerāmetdir egerçi işlerim yek-ser ferāsetdir
Ferāsetle ferāsetden dil-i bīmāra ʿilletdir

17 Ne ʿillet kim ola her sū muḳārin ārzū ṭabʿa
Bu ṭabʿ-ı pür-ġumūma çāremiz yoḳ bu da ḥikmetdir

18 Ne ḥikmetdir o bir ḥikmet ki ḥikmetle olur merşūş
Raṣad-dārān-ı dehre kān-ı ṭabʿım bāġ-ı cennetdir

19 Cinān ile cenānım tevʾem oldu şimdilik Sālim
Ḫudā yāver olursa bu da ḳalmaz ṣanki sāʿatdir

20 Ne sāʿat ḳaṣdımız maʿlūm olmaz şimdilik ṭursun

(10a) şeṭāretdir şeṭāretdir : şeṭāretdir şeṭāretde T1, Ü. (13b) pāyı : yanı T1. (14a) silker : n'işler āh M. (b) her : - M. (16a) ferāsetle : ferāsetde M, Ü. (17a) ārzū : ārfiū M. (18a) olur : ola M, T1. (b) kūy : bāġ T2. (19a) cenānım : cihānım T1. (b) ṣanki : bu da T2.

Suʾāl etmek eger ḳābilse benden ṣor ne ḥāletdir

2
Luġaz-ı Şaṭranc

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Nedir ol sāḥa-i cihān-mis̱āl
K'oldu dāʾim maḳarr-ı ceng ü cidāl

2 Nedir ol rezmgāh-ı bī-pāyān
Hep ahālīsi cümle bir aḳrān

3 Ṣaf ṣaf olmaḳda cenge ḳıyām
Ḥabeşīlerle ehl-i Rum tamām

4 ʿAskerīsi be-her-ṭaraf her ān
Ne ziyāde olur ne ḫod noḳṣān

5 Līk ammā bularla ḥayvānāt
Bile ceng etmek etdiler ʿādāt

6 Müstevīdir ṣufūfu ser-tā-pā
Rezmgehde şu rütbe kim faraẓā

7 İkisi birden etselerdi güẕer
Cānib-i ḫaṣm birbirine girer

8 Biriniñ nevbetin o ṭāʾifeden
Biri alsa ḳopar netīce fiten

9 Her biriniñ otuz iki iḳlīm
Gūyiyā oldu destine teslīm

10 Bu ḳadar ḥāṣılı niẓām üzre
İşleri cümle intiẓām üzre

11 Ne ḳılıç var bu rezmgehde ne tīr
Ṭarafeyniñ silāḥı hep tedbīr

2 - M, - T1, T2 70a, - Ü. (3a) vezin bozuk.

12 Gāh olur bir piyāde nahīf
Bir süvārī eder rezimde żaʿīf

13 Bir şehirdir o sāha şan gūyā
Ki büyūt ile toptolu her cā

14 ʿAdd-i ʿiżʿāf-ı beytin etme ümīd
ʿUkalā etdiler bunu tebʿīd

15 Cāh u zevkı neşāta bādīdir
Özge menzildir özge vādīdir

16 Cāhınıñ ʿazli yok hele ekser
Manşıba halkı tālib olsa eger

17 Kendi fikriñle eyleyip efkār
N'olduğun bunu eyle istihżār

18 Meşk-ı nutk-ı hayāli bā-tefhīm
Darılırsañ ger eylesem taʿlīm

19 Sālim ol tek hemān küdūretden
Hıfz ede Hak seni her āfetden

3
Luğaz-ı Dīger Mūm

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Nedir ol dil-ber-i seriv-reftār
Dāhil-i meclis-i gürūh-ı kibār

2 Bir ser-āmed latīf dil-berdir
Kalbi de ʿaksi de ber-ā-berdir

3 İsm-i pāki de tāhirü'd-deffe
Hep hurūfu hurūf-ı mülteffe

(12a) vezin bozuk.
3 - M, - T1 , T2 70b, -Ü.

4 Ayağı çıksa yā seri tekrār
Aşla olur ʿadedde zāʾid-i çār

5 Yaʿni her bir hurūfu aşlı kadar
Oldu zāʾid vücūduna ekser

6 İsmi tahrīfe olmadı meʾvā
Ters okunsa da bir durur maʿnā

7 Yaz u kış bir giyer netīce kabā
Hem zemistān ile bahārı sevā

8 Ayağı bir durur kıyāfetde
Tabanı yaşdıdır nihāyetde

9 Gerçi kim kaddi ğāyet-i bālā
Bir sümüklü cevāndır ol ammā

10 Dāmenin yaş eder sümük yer yer
Gehi çip çip sümükleri tamlar

11 Yine böyle iken dimāğından
Redd olunmadı dehr bāğından

12 Olmuş iken bu gūne ol bed-hāl
Kimse etmez o şūhu istiskāl

13 Līk ammā ki bilmeyip o edeb
Etse icrā bu tarz ile meşreb

14 Yaʿni etdikçe böylece reftār
Burun ucuyla böylece etvār

15 Emr edip hādime meʿālīler
Burnunu hep kırar eʿālīler

16 Mütenebbih olur mu yā ammā
Yine eyler tabīʿatin icrā

17 Artırır vażʿını yine kat kat

Keşmekeşle geçer bütün evḳāt

18 Bir yalın yüzlü şāhdır o cevān
Līk ammā edebsiz-i devrān

19 Ne o zerrīn külāh başında
Gūyiyā kim on altı yaşında

20 Nedir ol ḳāmet-i mu'allāsı
Ne o destāri-i muṭallāsı

21 Üşümezse şitāda ol ne 'aceb
Giydi gömlekleri içinden hep

22 Anıñ için bu gūne ol kemdir
Āteşiyyü'l-mizāc-ı 'ālemdir

23 Ehl-i meclisden olsa ger maġmūm
Şarḳıdır burnun eyleyip ḫorṭūm

24 Ẓāhir olsa ger onda ol ḥālet
Fīl gibi eder bize s̱ıḳlet

25 Ḳatı ṭurfa ḳaşarsı ḳanberdir
Köre düşmen baṣīre yāverdir

26 Hele ne ḥāl ise bu istiġnā
Līk gör ki belāyı ol rüsvā

27 Mübtelā-yı laṭīfe-i beddir
Bir sefāhet-dem-i mü'ebbeddir

28 'Āciz oldu elinde hep zārı
İncidir eks̱erī remedkārı

29 Gözüne girer ol laṭīfesi bed
'Āciz olur elinden ol derdmend

30 Sālim olmaz netīce hīç kimse
Uydu ulaşdı meclis-i ünse

31 'Āleme böylece hücūm üzre
İncinilmez ġamı 'umūm üzre

4
Luġaz-ı Kirpi

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Nedir ol cānever-i ṭurfa-nümā
Cümle a'żāsı mükemmel ammā

2 Ser ü pāyı yine ẓāhir olmaz
Pākdir dense de ṭāhir olmaz

3 Tāzedir berg ü bahārı ṣolmaz
Ḥissine ḥāṣılı hīç söz olmaz

4 Alışır ṣanma ṣaḳın ol me'yūs
Kimseye olmaz o ẓālim me'nūs

5 Ḳaradır aña mekān u me'vā
Eylemez kimseye raġbet aṣlā

6 Ābı sevmez ṣuya etme ilḳā
Ṣıḳılır cānı o işden cānā

7 İnzivā üzre durur evḳātı
Kimse bilmez ne durur lezzātı

8 Başını ḫırḳaya çekmiş ḥāṣıl
'Ālem-i vaḥdete olmuş vāṣıl

9 Çār-pādır deyü nāmın derler
Kirpigin yummaz atılsa oḳlar

10 Sālimiz ḥāṣılı tedbīrinden
Ya'ni cildinde olan tīrinden

---

4 - M, - T1, T2 71b, - Ü.

5
Luġaz-ı Miḳrāż

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Nedir ol şey'-i ġarībü'l-eşkāl
Ma'deni ẕāt-ı keẟīrü'l-emẟāl

2 Söylemez söylese lā'dır suḫanı
Cismi yoḳ cümle dehendir bedeni

3 Ḳatı çoḳdur sever anı zīrā
Aġzı vardır dili yoḳdur aṣlā

4 Kendisi gerçi ki çıplaḳdır aç
Aña amā ki cihān hep muḥtāç

5 Kendi çıplaḳ gezer ammā ekẟer
Bir faḳīri hele iksā eyler

6 Müstevī olsa o ḫam-geşte 'acīb
Olur ol ḥāṣılı bir şekl-i ṣālīb

7 Bī-kesinde bulunur bayında
Çeşmi var ikisi de pāyında

8 Aġzını açdıramaz kimse eger
Parmaġın dīdesine ṣoḳmasalar

9 Anı nerm eyleme pek müşkildir
Serddir ol ḳatı āhen-dildir

6
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Nedir ol şey'-i ḫoş-āyende-vücūd
Gerçi mer'ī degil ammā mevcūd

---

5 - M, - T1, T2 72a, - Ü.
6 - M, - T1, T2 72b, - Ü.

2 Ne 'anāṣır var o şeyde ne beden
Ne vücūdunda terākīb ne ten

3 Göremez kimse anı etse murād
Bilir añlar anı ammā ki 'ibād

4 Oldu maḳbūl-i cihān ser-tā-pā
Bi'ṭ-ṭabi' anı sever şāh u gedā

5 Kimse ta'yīn edemez aña şudur
Ben de bilmem ki diyem işte budur

6 Sālimā ḥāṣılı sırr-ı Ḥaḳ'dır
Ne ḳadar olsa ẟenā elyaḳdır

İBTİDĀ-İ ĠAZELİYYĀT

Ḥarfü'l-elif

1

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Olalı fikr-i ruḫuñ gülşen-i şād-āb baña
Yoḳ degil būy-ı vefā ey gül-i sīr-āb baña

2 Eyledi keşr-i dil-i nāziki ġurbet itmām
Neylesin basṭ-ı dil-i ḫāṭır-ı aḥbāb baña

3 Gözlerim nūru ṣaḳın ṭa'n u melāmet etme
'Āşıḳım olsa ḥarām olmaz 'aceb ḫ^{V}āb baña

4 Bu televvün-kün-i 'uşşāḳıña mā'il olduñ
Olalı 'aks-i ruḫuñ eşkile dürr-āb baña

5 Ḥilḳatiñ cāmi'-i aḫlāḳ-ı ḥamīde olmaḳ
Luṭf-ı Mevlā görünür ey ḳaşı miḥrāb baña

6 Der-i Ḥaḳ bāz-ı dil-i ġurbet-enīsān iken
Ġayrı bir dergehe varmaḳ degül a bāb baña

7 Sālimā ṣarf-ı irādet durur ancaḳ yoḫsa
Cümle bir tavṭı'adır ḥāṣılı esbāb baña

2

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ne dem nālāni-i dilden ola sūz-ı nihān peydā
Olur farḳımda āhımdan hemān bir sāyebān peydā

2 Şerī'at ẓāhire ḥükm etmeniñ timsālidir gūyā
Dil-i mir'ātı rā'īye göre etmek cihān peydā

(Başlık) - T1, - T2.
1 - M, -T1, T2 73b, - Ü.
2 - M, T1 28b (kenarda), T2 73b, - Ü. (2b) etmek : - T1.

3 Tezāḫum eyledikçe dūd-ı āhı ḥalḳa-ber-ḥalḳa
Nola olsa ser-i 'āşıḳda şekl-i āsumān peydā

4 Ḫayāl-i 'ārıżıñla rū-nümā olduḳça her dāġım
Olur gülşen-feżā-yı sīnede bir gülsitān peydā

5 Sezāvār-ı hezārān müjdegān-ı bī-tevaḳḳufdur
Eden dilden ser-i kūyunda bir nām u nişān peydā

6 Dü çeşmimden benim cān gibi ey Sālim nihān oldu
Ser-i zülfünde murġ-ı dil edelden āşiyān peydā

3

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Añıp her üstüḫ^{V}ān-ı nāzenīniñ mevc urur deryā
Ya gördü mevce-i zülf-i güzīniñ mevc urur deryā

2 Görüp her bir şikenc-i nāfe-i nāfa esīr oldu
Temāşā etdi nāf-ı bihterīniñ mevc urur deryā

3 Çıḳınca seyr-i deryāya şehā deryāyı ḫāreyle
Görüp bu ḥālet-i behcet-ḳarīniñ mevc urur deryā

4 Cihānı ḳıldı lerzān tīġ-ı cevher-dār-ı müjgānıñ
Ḫayāl edip o tīġ-ı āteşīniñ mevc urur deryā

5 Nesīc-i naẓmıña yemler de leb-teşne seniñ Sālim
Görüp emvāc-ı saṭr-ı dil-nişīniñ mevc urur deryā

4

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Bāġ-ı aşḳı ol gülüñ mādām meskendir baña
Dil hezār u eşk cūy u rūy gülşendir baña

2 Cām-ı devlet nūş edip ṣoñra ḫumārın çekmeden

(5b) dilden : dildir T1. (6a) cān : cānım T2.
3 - M, T1 28b (kenarda), T2 74a, - Ü. (5a) yemler de leb-teşne : leb-teşne yemler de T1.
4 M 46b, T1 28b, T2 74a, Ü 49b. (1b) hezār u : hezār Ü. / rūy : rūyı T1, Ü.

Gūşe-i ʿuzlet-nişīn olmaḳlıḳ ehvendir baña

3 Nola bulmazsam rehā tīr-i müjeñden baḫtveş
Ġamze-i cellād-ı bī-raḥmıñ da düşmendir baña

4 Rūz-ı ʿīde olsa şāyeste şeb-i vaṣlıñ ʿadīl
Āfitābım ḥüsn ü ānıñ pertev-efkendir baña

5 Nola cānı gibi ḥıfẓ eylerse Sālim yāreñi
Ber-güzār-ı dāġ-ı sīnem cümle sendendir baña

5
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Yine bir ẓālimiñ zülfüne bend oldu dil-i şeydā
Benim baḫt-i siyāhımdan kime etsem ʿaceb şekvā

2 Naṣīḥat şöyle ṭursun göz göz etseñ sīnemi vāʿiẓ
Baña gelmez ḥabābı medḥ etmeklikden istīfā

3 Fenā dünyāda hīç bir vaḳt ḫālī var mıdır anda
Muḳaddem etdigim zevḳın ḫumārın çekmeyem cānā

4 Benim ol rind-i ser-mest-i mey-i ʿaşḳıñ cihān içre
Elimden düşmemişdir sāġar-ı hicr-i keder-peymā

5 Benim ol nāẓım-ı elfāẓ-ı bī-hem-tā ki şiʿrimden
Eder kesb-i ṭarāvet sū-be-sū yek-ser dür-i yek-tā

6 Benim ol rind-i bī-ḳayd-ı tekāpū-yı ṭaleb Sālim
K'aḳan ḫūn-ābe-i çeşmimden aldı rengini ṣahbā

6
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

(3a) Nola bulmazsam : Nola bulmasam M, Bulmasam nola Ü.

5 M 46b, T1 28b, T2 74a, Ü 49b. (2b) ḥabābı : cihānı T1. (2b) Ü'de kenarda iki ayrı şekilde düzeltilmiş : Baḥa gelmez ḥabābıñ medḥini etmekden istiʿfā, Baña gelmez ḥabābı medḥ-i vaṣf etmekden istiʿfā. (4b) hicr-i keder : hicriñ durur T1.

6 M 46b, T1 28b, T2 74b, Ü 50a.

1 Vaṣl-ı dil-ber devlet-i cāvīd düşmendir baña
Ḳanda ḳaldı kām-ı dil ümmīd düşmendir baña

2 Etdigimçün ben şarāb-ı laʿliñi her şeb ḫayāl
....

3 Ġamze tekrīr-i ʿitāb ile beni şād eylemez
Bu emirde ḥāṣılı teʾkīd düşmendir baña

4 Sen şeh ile Rumeli bayramlaşır şāyed deyü
Bu cihān mülkünde māh-ı ʿīd düşmendir baña

5 Rūy-ı pür-tāb-ı żiyā-baḫşıñ ḫayāl eyler deyü
Āfitābım gökdeki ḫurşīd düşmendir baña

6 Vuṣlatı der-ḫāṭır etmek nice ḳābil Sālimā
Ḳanda ḳaldı kām-ı dil ümmīd düşmendir baña

7
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Yād-ı zülfüñ dilde tesbīḥim durur her şeb baña
Bir nefes gitmez ḫayāliñ fikri hem-meşreb baña

2 Āşinā-yı vaṣl olurdum āfitābım neyleyim
Āsumān-ı dilde ṭāliʿ bir ʿadū kevkeb baña

3 Her ḳaçan būs eylese dil ṭūṭi-i gūyā olur
Sāġarāsā neşʾe baḫş eyler o laʿlīn leb baña

4 Pādişāh-ı ʿālem olsam zevḳ-yāb olmam yine
Yār ile dil hem-ʿinān olmaḳ durur maṭleb baña

5 Dāmen-i Sālim bu çirk-āb-ı emelden pāk olup
Eyle cūduñla müyesser maḳṣadım yā Rab baña

(1a) dil-ber : yār M. (2) - T1, T2. (b) - M, Ü. (3) - M, T1, Ü.(5b) gökdeki : gökde T2. (6b) ḳābil : mümkin T2.

7 M 47a, T1 28b, T2 74b, Ü 50a. (3a) eylese : eyleyem T2. (b) sāġar : şekker T2. (4b) durur : ...dır T1. (5a) olup : ola Ü. (b) cūduñla : cūduñdan M. / maḳṣadım: maṭlabım T2.

8

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Şaḥn-ı gülşen māye-i tekdīrdir sensiz baña
Bülbülüñ feryādı ġam-te'sīrdir sensiz baña

2 Neyleyim bāġ u bahārın gülsitān-ı 'ālemiñ
Verdi gūyā bir gül-i taṣvīrdir sensiz baña

3 Nuṭḳ-ı ḥāli bī-maḳāl-i ḳāle ḳıldım ben bedel
Ārzū sedd-i reh-i ta'bīrdir sensiz baña

4 Ḳaṭ-ı ümmīd eyledim hicriñle seyr-i bāġdan
Berg-i sūsen ṣūret-i şemşīrdir sensiz baña

5 Sālimāsā def'-i sevdā eylemem gülşende ben
Gerdiş-i cū ḥalḳa-i zencīrdir sensiz baña

9

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Yeñi başdan döşendim rāh-ı 'aşḳa ey dil-i şeydā
Ḫayāl-i yārime nola edersem cebhemi fersā

2 Cemāliñ şem'ine pervāne-i bī-ṭāḳatiñdir dil
Yanaldan āteş-i 'aşḳ-ı 'izārınla seniñ cānā

3 Ḫayāl-i nāzenīnimle nola eşkim revān etsem
Kenār-ı vaṣla el ermez sirişk olmayıcaḳ deryā

4 O zülf-i ejderi etdi beni zehr-i firāḳa dūş
'Aceb mi istesem tiryāk-i vaṣlıñ olmaġa iḥyā

5 Bilirse ḳadr-i eş'ārı yine 'āşıḳ olan bilir
Riyā ehli ne mümkin Sālimā şi'r eylemek ıṣġā

---

8 - M, T1 28b (kenarda), T2 75a, - Ü. (3b) ḥāli bī : ḥālī-i T1.

9 M 47a, T1 29a (Gazel, sayfanın kenarına tekrar yazılmış; öyle anlaşılıyor ki müstensih, sonradan başka bir yazmada gördüğü 2,3,8 numaralı gazelleri ilave ederken bu gazeli de kendi yazdığı nüshada yok zannıyla yazmış.), T2 75a, Ü 50a. (1b) yārime : yār ile Ü. (5a) bilir : yoḳsa Ü.

10

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Görünmez oldu ser-tā-ser remedden çeşmime dünyā
Baña şām-ı firāḳ u rūz-ı vaṣlıñ şimdi nā-ber-cā

2 Nihān oldu gözümden mihr-i rūyu nice demlerdir
Ḳarīrü'l-'ayn-ı vaṣlı şimdi kimdir ol mehin āyā

3 Ḫayāliñ etdi pinhān kendini cānā dü çeşmimden
Nola çengāller ile aransa dīdemiz her cā

4 Nihāndır şem'-i ruḫsārıñ gözümde şem'e ḥācet yoḳ
Degil şem'i remedden etmek istiṣḳāl biz cānā

5 Sevād-ı fikr-i zülfüñ ile müjgānın niḳāb etmiş
Siyeh-pūşīdedir ṣanma görüp ey 'āşıḳ-ı şeydā

6 Nice demdir ki ḳan aġlar remedden çeşmim ey Sālim
Gözüm yollardadır gelmez mi zārın görmege āyā

11

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ġamıñla ser-girān-ı meclis-i rindāneyim cānā
Re'īs-i ḥalḳa-i devr-i dem-i peymāneyim cānā

2 Nola müşkil-güşā-yı 'uḳde-i 'uşşāḳ-ı zār olsam
Ser-i zülf-i dil-āvīz-i nigāra şāneyim cānā

3 Benim bāzār-ı mihr içre viṣāle raġbetim yoḳdur
Ḫırīdār-ı nigāh-ı 'arıż-ı cānāneyim cānā

4 Ṣaḳınmam perr ü bālim şu'le-i nār-ı maḥabbetden
Cemāliñ şem'ine ez-dil seniñ pervāneyim cānā

---

10 -M, - T1, T2 75a, - Ü.

11 M 47a, T1 29a, T2 75b, Ü 50a. (1a) rindāneyim : cānāneyim T2.

5 Nola murġ-ı dilim ḳalsa ser-i zülfüñde ey sāḳī
Ḥabāb-ı sāġar-ı raḫşān döker mestāneyim cānā

6 Riyā ber-dūş olup hergiz şaḳīl olmam cihān içre
Bisāṭ-ı ḥüsne mā'il Sālim-i ferzāneyim cānā

Ḥarfü'l-bā

12

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Gitmiyor pīş-i nigāhıñdan ser-ā-ser āfitāb
Saña cānā 'āşıḳ-ı dīdāra beñzer āfitāb

2 Āsitānıñ tā şeb olunca be-her gün devr eder
Pertev-i ḥüsnüñle kesb-i nūr eyler āfitāb

3 Āfitāba ben cemāliñ nice teşbīh eyleyim
Zerre olmaz ḥüsnüñe nisbetle kemter āfitāb

4 Yine bulmaz sen mehe beñzer miyān-ı çarḫda
Eylese her zerresin bir dīde-i ter āfitāb

5 Kāse-i çeşmimde bī-hūde degildir cünbişi
Eşk-i çeşm-i āşıḳa baḳdıḳça ditrer āfitāb

6 Āfitāb-ı āsumāna baḳmaġa ḥācet mi var
Sīne-i pür-dāġ-ı Sālim şimdi yer yer āfitāb

13

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Yine müjgānı cāna erdi āşūb-ı nihān ġā'ib
Eder tīr-i sitem te'sīr 'uşşāḳa kemān ġā'ib

(4,5,6) - T1. (5a) dilim : göñül M, T2.
(Ḥarfü'l-bā) Der-ḥarfü'l-bā M, Ḥarfü'l-bāda serd olan eş'ārımız T1, - Ü.
12 M 47b, T1 29a, T2 75b, Ü 50b. (3a) eyleyem : edeyim M, Ü. (4a) mehe : meh M. (b) ter : bir T1. (5b) çeşm-i : çeşmi T1.
13 M 48a, T1 29a, T2 76a, Ü 50b. (1a) Yine : Yeter T2.

2 Egerçi oldu yādımdan der-āġūş-ı miyānıñ dūr
Dü çeşmimden ḫayāliñ olmaz ammā her zamān ġā'ib

3 Şu rütbe mest-i nūş-ā-nūş etdiñ ey beni sāḳī
Kim oldu dīde-i terden zemīn ü āsumān ġā'ib

4 Nihānī rūḥ ṣıḥḥatde görülmez deyü lecc etme
Gözümle gördüm oldu dīdeden ol dil-sitān ġā'ib

5 Nice fehm eylesin ḥarf-i viṣāli Sālimā ādem
Tekellümde suḫan gerçi 'ayān ammā dehān ġā'ib

14

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Kākülüñ etmez hevādan ictināb
Eylemez sünbül ṣabādan ictināb

2 Tā ezelden ḳalma 'ādetdir bu kim
Ḫūblar eyler vefādan ictināb

3 Elde tesbīḥ ü 'aṣāsı var iken
Eylemez ṣūfī riyādan ictināb

4 Pāy-māl-i gerd-i rāh-ı 'aşḳıñım
Etme şāḥım ben gedādan ictināb

5 Eylemem Sālim bu ṭab'-ı pāk ile
Tāze ṭarḥ-ı ḫoş-edādan ictināb

15

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ser-i zülfünde cānānıñ bizimle āşinādır hep
Anıñçün böyle diller mā'il-i bād-ı ṣabādır hep

2 Eger mesrūr olam derseñ neşāṭı etme der-ḫāṭır

(3a) etdiñ : etdi M. / ey : - M, T2, Ü. (4a) Nihānī : Nihān M, T1, T2.
14 M 48a, T1 29b, T2 76a, Ü 51a.
15 - M, - T1, T2 76a, - Ü.

Ẓuhūrāt-ı felek ser-cümle ʿaks-i müddeʿādır hep

3 Maʿārif ehli āzāde-ser olmaz bir felāketden
Bu derde cümle erbāb-ı ṭabīʿat mübtelādır hep

4 Göñül ol serv-ḳaddim seyr edip būy-ı vefā umma
Benim gülzār-ı mihrimden ḳopan naḫl-i cefādır hep

5 Vefā meʾmūl edip Sālim melūl olmam cefālarla
Benim sevdiklerim bezm-i fenāda bī-vefādır hep

16
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Çār-sū-yı ʿālem içre kām alırdıḳ bī-taʿap
Rāyic olsa naḳd-i eşk-i ʿāşıḳān-ı bī-edep

2 Ārzū-yı gül-ʿiẕār u kākülüñle ey perī
Göñlün egler bu dil-i āşüfte-ḥālin rūz u şep

3 Ġayrılar sünnet bilirse vaṣlıñı farżā seniñ
Baña vācibdir viṣāliñ eylemek cānā ṭalep

4 Zülfüñe aġyār nāʾil oldular bī-renc ḥayf
Anlara bu şefḳatin bād-ı hevādan çıḳdı hep

5 Bāʿis̱-i hicrān hele ʿāşıḳlıġımdır kendüye
Luṭf-ı vaṣla ol perīde Sālimā yoḳdur sebep

17
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Derūn-ı sīne dāġımla çerāġān etmede her şeb
Göñülde āteş-i ʿaşḳıñ nümāyān etmede her şeb

2 Göñül fikr-i ḫayāl-i ḫaṭṭ-ı ḫūbān etmede her şeb
Bahārı bizlere ṭāliʿ zemistān etmede her şeb

---

16 M 47b, T1 29b, T2 76b, Ü 50b. (2a) u : - T1, (3a) Baña vācibdir viṣāliñdir demeklik müsteḥāb T1, T2. (5a) kendüye : kendine M. (b) yoḳdur : būseñ T1, nolsun T2.
17 - M, - T1, T2 76b, - Ü.

3 Sevād-ı merdüm-i çeşmiñ mi eyler imtiḥān her dem
Dü dīdem geşt-i ṣaḥrā-yı ġazālān etmede her şeb

4 Perīşān-tār-ı fikr-i zülfüñ olduḳça göñül cānā
Hemīn gül-geşt-i eṭrāf-ı gülistān etmede her şeb

5 Naẓīriñ var mıdır deyü gezip Sālim cihān içre
Ser-ā-ser imtiḥān-ı Yūsufistān etmede her şeb

Ḥarfü'ṭ-ṭā

18
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Añıp zülfüñ baña āh etmedir her şeb hemīn ʿādet
Beni ḳıldı perīşān ṭāliʿ-i nādir-bihīn-ʿādet

2 Derin etse netīce ḳudsiyān ile ṭavāf ʿāşıḳ
Müselmāna baḳar mı yā o şūḫ-ı kāfirīn-ʿādet

3 Yıḳıldıḳ pāy-māl olduḳ derinde ḫāk-i rāh olduḳ
Edelden naḫvet ü nāzı bize ol nāzenīn ʿādet

4 Saña āyīn olduysa dil-i ʿuşşāḳa cevr etmek
Bize de oldu künc-i ġamda āh ile enīn ʿādet

5 Ġarībe dil-nüvāz olmaḳ ne mümkin Sālimā eller
Yaḳıp kül eyledi ekser bizi bu āteşīn-ʿādet

19
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

1 Ṣūfī ġarażıñ ṭāʿat ise būd (u) ne-būd et
Yaʿnī ki der-i Ḥaḳ'da hemān maḥv-ı vücūd et

2 Maḳṣūduñ eger bilmek ise rütbe-i zühdün

(Ḥarfü'ṭ-ṭā) Der-ḥarfü'ṭ-ṭā M, Ḥarf-i ṭāda söylenen eşʿārımız T1.
18 - M, - T1, T2 76b, - Ü.
19 M 48a, T1 29b, T2 77a, Ü 51a. (1a) būd (u) : būd M, T1, Ü, būdı T2. (2a) zühdün : zühdü M.

Ṣūfī-i riyā-menḳabete ʿarż-ı sücūd et

3 Zülfüñde olan dillere ṣor göñlümü cānā
Keyfiyyet-i aḥvālimi teẕkīr-i şuhūd et

4 Neẓẓāre eden seyr ede tā ṣunʿ-ı Ḫudā'yı
Kākülleriñi ber-ṭaraf-ı çeşm-i kebūd et

5 Ey nāle ġaraż ʿarż-ı maḥabbet ise yāre
Var sen de der-i dil-bere iẟbāt-ı vücūd et

6 Luṭf eyle begim Sālim-i dil-teng ü ḫazīne
Bir pāre medet raġm-kün-i ḳalb-i ḥasūd et

20
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Olalı ġamzeñ ser-ā-ser ṣulḥ-ı düşmen ceng-i dūst
Oldu mihriñ içre diller ṣulḥ-ı düşmen ceng-i dūst

2 ʿĀlemi āsude etmez tā-be-rūz-ı rüstaḫīz
Bu nigāh-ı fitne-reh-ber ṣulḥ-ı düşmen ceng-i dūst

3 Kim eder cānın nişāne tīġ-i ser-tīze o yār
Geldi almış deste ḫançer ṣulḥ-ı düşmen ceng-i dūst

4 Ṣad-ḥazer ol ġamzelerden çeşm-i efsūn-sāzda
ʿAḳl u sevdāyı ederler ṣulḥ-ı düşmen ceng-i dūst

5 Kākülünde dil ederdi istirāḥat dāʾimā
Olmasa Sālim o dil-ber ṣulḥ-ı düşmen ceng-i dūst

21
Mefāʿīlün mefāʿīlün faʿūlün

1 Derūnumda benim ey ʿaşḳ cā et

(2b) menḳabete : menḳabeye T2. (3a) göñlümü : ḥālimi T2. (4b) kākülleriñi : kākülleri̇ni Ü. (5b) der : reh M. (6a) ü : - M, T1, Ü.

20 M 48b, T1 29b, T2 77a, Ü 51a. (2b) Bu : O M. (3a) nişāne : niẟār-ı M, T1, T2./ tīze : tīzi M, T1, T2. (b) deste : destine T1, T2.

21 M 49a, T1 30a, T2 77a, Ü 51b.

Ḳudūmuñla dile baḫş-ı ṣafā et

2 Cilā-yı dāmen-i şevḳıñla her dem
Dili āyīne-i ʿālem-nümā et

3 Dil-i maḥżūn-ı firḳatkārımı sen
O bīgāneyle yā Rab āşinā et

4 Ġam-ālūde olursam da olam tek
Beni bir mübtelā-yı dil-rübā et

5 Derūn-ı Sālime gāhī gel ey ʿaşḳ
Ḳudūmuñla dile baḫş-ı ṣafā et

22
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Rāḥat istersen eger olma cihānda cāh-dūst
Cāha baḳmazlar olanlar ṣıdḳ ile Allāh-dūst

2 Şānıña vermez naḳīṣa ülfetiñ ednā ile
Keh-rübā ḳıymetden inmez olmaġile kāh-dūst

3 Bir gece ḥaşr olmaz idik āh ile biz līk āh
Ādemi nā-çār eder endūh-ı dünyā āh-dūst

4 Vādi-i ġamdır göñül pehnā-yı mihr-i ʿāşıḳa
Olmaya bu yolda hergiz reh-reve hem-rāh dūst

5 Mihrine maġrūr olma olsa iḫvānıñ daḫı
Ādemi gāhī ḥased eyler cihānda cāh-dūst

6 Vażʿ-ı nā-şāyeste-i iḫvāna baḳma Sālimā
Böyledir deʾb-i zamāne gāh düşmen gāh dūst

23
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

(2a) cilā-yı : cilāyı T1. (4a) dil-rübā : dil-berā T1.

22 - M, T1 30a, T2 77b, - Ü. (1a) olma : ola T1. (b) cāha : cāh T1 / Allāh : Allāh T1. (4) - T1 (yeri boş bırakılmış).

23 M 48b, - T1, - T2, - Ü.

1 Bu fenā miḥnet-serādan istemez miydim necāt
Ġayet-i żaʿfımdan ammā bulamaz çeşmim necāt

2 Remz-i Mevlā'dan ḥayāt-ı cāvidānī fehm edip
Ölmege cānlar verir cism-i nizārımda ḥayāt

3 Mebdeʾ-i aṣl-ı vücūduñ iki ḳaṭra āb iken
Ġırre olma ey göñül şu üzre yoḳ naḳşa s̱ebāt

4 Terk-i vārīn eyledim ben döymegi terk eyleyip
Maḥv-ı yār ol çıḳ aradan ḳalmasın ẕāt u ṣıfāt

5 Neylesin ḫuld-i berīni ʿārif-i bi'llāh olup
Yārini bugün bulan aġyāra etmez iltifāt

6 Mā-cerā-yı dīde-i giryānımı görüp dilā
Baḥr acıyıp aġlaşırlar ḥālime Nīl ü Fürāt

7 Ḥāle ermekse murādıñ Sālimā ḳāli ḳoyup
Mürşid-i kāmil öñünde varlıġıñ ardına at

24
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Rūy-ı tevḥīde niḳāb olmaḳ ne mümkin kāʾināt
Maḥv olupdur nūr-ı ẕāt-ı Ẕü'l-celāl-i mümkināt

2 Her neye baḳsam görünen neşʾe-i dīdār-ı yār
Çün teʿayyündür muḥaḳḳaḳ maẓhar-ı ẕāt u ṣıfāt

3 من عرف remzin ṭuyan ʿārif bulur Mevlā'sını
Maḫzen-i ḳalb-i beşerdir cilvegāh-ı nūr-ı ẕāt

4 Sırr-ı Mevlā'dan eger olduñsa āgāh ey göñül
Ẓulmet-i ẕātıñda buldun şübhesiz āb-ı ḥayāt

5 Zāhidā aġyāra meyliñ büt-perestlikdir saña

---

24 M 48b, - T1, - T2, - Ü. (3a) " من عرف نفسه فقد عرف ربه " (Nefsini bilen, Rabbini bilir.) . Keşfü'l-hafā No: 2532, C. II, s.262.

Añlasañ ḥubb-ı sivā maʿnīde Lāt ile Menāt

6 Maġz-ı maʿnā-yı netāyicdir maḳāl-i ʿārifān
Zübde-i aḳvāl budur pes ġayrısı hep türrehāt

7 Sālimā mey-ḫāne-i ʿaşḳı nişīmen ḳıl müdām
Bulmaḳ isterseñ eger ālām-ı dünyādan necāt

Ḥarfü's̱-s̱ā

25
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Neşāṭ-ı ʿāleme faṣl-ı bahārdır bāʿis̱
Güşāyiş-i dile ẕevḳ-ı kenārdır bāʿis̱

2 Ḳomaz ḥużūra ṣabā kākülünde dilleri hīç
Bu rütbe nālişe hep rūzgārdır bāʿis̱

3 Zücāc-ı ḫāṭırımı cevr ile şikest etdi
Melāl-i ṭabʿıma bu inkisārdır bāʿis̱

4 Ki keşf-i rāza bu rütbe cefā-yı bī-ḥadde
Zebān-ı nāle-i bī-iḫtiyārdır bāʿis̱

5 Şikāyet eyleme Sālim cefā-yı dil-berden
Bu rütbe cevre de bu baḫt-ı zārdır baʿis̱

26
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Meded taḥrīk-i zülfe olmasın bād-ı ṣabā bāʿis̱
Cünūn-ı ʿāşıḳa olur nesīm-i cān-fezā bāʿis̱

2 Perīşān olmaġa ḥāli dil-i āşüftenin her şeb
Ḫayāl-i kākülün oldu seniñ ey dil-rübā bāʿis̱

(Ḫarfü's̱-s̱ā) Der- ḥarfü's̱-s̱ā M, Ḥarfü's̱-s̱āda bulunan eşʿār-ı pāk T1.
25 M 49a, T1 30a, T2 77b, Ü 51b. (1b) kenārdır : bahārdır T1. (4a) Ki : Key M, Bu T1, T2.
26 M 49a, T1 30a, T2 77b, Ü 51b. (2a) ḥāli : ḥāl-i T2. / āşüfteniñ : āşüfteme T2.

3 Ḥaṣīrāsā ayaḳlarda ḳoduñ cām-ı meyi vāʿiẓ
Leked-kūb olmaña olur seniñ de bu riyā bāʿis̱

4 Ederdim naḫl-i ümmīdi pür-evrāḳ-ı ṭaleb ey dil
Olaydı meyve-i vaṣlı dil-ārāya recā bāʿis̱

5 O seng-dil ẓālime Sālim es̱er etmege feryādım
Olur elbet dü çeşmimden aḳan seyl-i cefā bāʿis̱

Ḥarfü'l-cīm

27
Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

1 Vaṣf-ı müjeñ bu kilk ile taḥrīr olur mu hīç
Ṭatlı diliñ zebān ile taʿbīr olur mu hīç

2 Bihzād olursa ʿāciz-i resm-i femi nola
Yārıñ dehān-ı maʿdumu taṣvīr olur mu hīç

3 Bir kez ʿiẕār-ı pākiñi görmekle biz seniñ
Çeşm-i gürisnemiz ey perī sīr olur mu hīç

4 Bī-hūde dökme dāne-i eşkiñi ey göñül
Vaḥşī ġazāl ādeme tesḫīr olur mu hīç

5 Āzürde olma ḫışmına sen Sālimā anıñ
ʿĀşıḳ itāb-ı yārine dil-gīr olur mu hīç

28
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Taḥammül etmege cevrine yār ḫūb olmaġa muḥtāc
Kişiniñ dil-beri maḥbūb u merġūb olmaġa muḥtāc

(3a) cām-ı : cāmı T1. (5a) etmege : etmekde T1. (b) elbet : bir gün T1.
(Ḥarfü'l-cīm) Der-ḥarfü'l-cīm M, Cim ḥarfinde suḫanlar çāk çāk T1.
27 M 49b, T1 30b, T2 78a, Ü 52a. (2b) maʿdūm : maʿdum T2, Ü. (3a) pākiñi görmekle biz : tāb-dārıñı görmekle M, T1, tābveriñ görmege Ü. (b) çü : ey M. (4a) ey göñül : yoḳ yere T1, T2. (5a) ḫışmına sen : çeşmine sen T1, ġamzesine T2.
28 M 49b, T1 30b, T2 78, 52a. (1b) dil-beri: sevdigi T2. / u : - Ü.

2 Göñül ser-menzil-i maḳṣūduna elbet erer bir gün
Velī ḳatlanmaġa dil ṣabr-ı Eyyūb olmaġa muḥtāc

3 Cihānda kāmına nāʾil olam diyen kişi cānā
Mücerrebdir zen-i dünyāya maġlūb olmaġa muḥtāc

4 Felek pāk-dāmene luṭf u mürüvvet eylemez hergiz
Naẓar-kerde-i çarḫ olmaġa maʿyūb olmaġa muḥtāc

5 Neşāṭ-āver ġazeller söylemek āsān idi ammā
Derūnda Sālimā bir ʿaşḳ-ı maḥbūb olmaġa muḥtāc

Ḥarfü'l-ḥā

29
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 ʿAceb mi ey Mesīḥā-dem bize rūḥ olsa her cā rāḥ
Seniñ ruḫsār-ı ʿālü'l-ʿāliñ ile oldu hem-tā rāḥ

2 Görüp meyde ḳıyās etme ḥabābın eylemiş tertīb
Donatmış sīnesin dāġ-ı firāḳıñla ser-ā-pā rāḥ

3 Ṭolar peymāne-i şevḳım ne dem ki meclis-i meyde
Ṣuna ol sāḳi-i gül-çehre bir cām-ı muṣaffā rāḥ

4 Bugün meydānı vāʿiẓ ḥürmetiyle ṭopṭolu etmiş
Bu renginden yine şermende olmuşdur dirīġā rāḥ

5 Gül-i ṣad-berg ile tevʾem olur ruḫlar ṭarāvetde
Ne dem kim gül ʿiẕārın ide Sālim reng-i bālā-rāḥ

30
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(2a) maḳṣūduna elbet : maḳṣūda elbette T2. / elbet erer : erer elbet M. (3a) cānā : elbet T2. (5a) āsān : mümkin Ü.
(Ḥarfü'l-ḥā) Der-ḥarfü'l-ḥā M, Ḥarf-i ḥāda cūşiş-i naẓm-ı kelām T1, Ḥarf-i ḥā-i mühmele Ü.
29 M 50a, T1 30b, T2 78b, Ü 52a. (1a) her : bir Ü. (3a) ki : kim T1. / ki meclis-i meyde : ey dil-rübā baña M, Ü. (5a) ruḫlar : baḫş-ı M, Ü.
30 M 50a, T1 30b, T2 78b, Ü 52a.

1 Feyżdir neş'e-i her sāġar-ı raḫşān-ı ṣabūḥ
Genc-i naḳdīne-i devrān durur iḥsān-ı ṣabūḥ

2 Mevc-ber-mevc-i yem-i neş'e-i ḥikmetdir kim
Dil-pesendīde-i ʿālem durur ʿunvān-ı ṣabūḥ

3 Şu ḳadar ḥāleti var belki keder cism olsa
ʿAyn-ı şevḳ eyler idi anı nümāyān-ı ṣabūḥ

4 Cūşiş-i gerdiş-i gird-āb-ı ġama olsa nola
Sāḥil-i emn ü emān gūşe-i dāmān-ı ṣabūḥ

5 Sālimā dā'ire-i bezmine hīç ġam girmez
Dā'imā şād durur cümle-i yārān-ı ṣabūḥ

31
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Nūş edip meclis-i meyde bir iki dāne ḳadeḥ
Etdi āḫir o şeh-i naḫveti mestāne ḳadeḥ

2 Neş'emend eyledi ol seng-dili meclisde
Etdi te'sīr muḥaṣṣal dil-i cānāne ḳadeḥ

3 Destine her kes alıp sāġarı olmuş meşġūl
Biz de alsaḳ ele cānā yine rindāne ḳadeḥ

4 Vāʿiẓ eşvāḳ-ı neşāṭ-ı meyi olmuş münkir
Ele alsa getirirdi anı īmāne ḳadeḥ

5 Gösterir ṣūretini her kese Sālim bī-reyb
Nola mir'āt-ı ʿavālim ise devrāne ḳadeḥ

32
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

(4) - Ü.

31 M 50a, T1 31a, T2 79a, Ü 52b. (1b) etdi āḫir : āḫir etdi T1. / naḫveti : naḫvet T1. (3a) sāġarı : sāġar T1. (4a) meyi : lebi T1. (b) alsa : alsaḳ T1.

32 - M, - T1 (yeri boş bırakılmış), T2 79a, - Ü.

1 Müttaḳīne nola ṭāʿatde olur ise felāḥ
Ādemi zühd ü ḳanāʿat eder elbet ıṣlāḥ

2 Olma der-beste-i ümmīd göñül bir gün ola
Açıla bāb-ı emel saña kerīmdir Fettāḥ

3 Muṣḥaf-ı ʿārıżıña ḥāşiyedir ḫaṭṭ-ı siyeh
Vechi var diḳḳat ederlerse o yerde şurrāḥ

4 Çeşm-i mestiñle cebīniñ seḥerī vaṣf etdim
Mey ḳadar neş'e verir ādeme her feyż-i ṣabāḥ

5 Şu ḳadar ḫaste-i firḳat durur āvāre göñül
Her nefes olsa ṭabīb olmaya Sālim iflāḥ

Ḫarfü'l-ḫā

33
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Hemīn cevr etmege ehl-i kemāle mübtelādır çarḫ
Ser-i erbāb-ı ʿirfāna muḥaṣṣal bir belādır çarḫ

2 Eder naḫl-i ümīdin nā-kesiñ pür-bār-ı kām elbet
Merām-ı ḫām-ṭabʿāna hemīşe reh-nümādır çarḫ

3 Der-i devlet-me'ābından nola bīgāne olsaḳ biz
Gürūh-ı bī-dilān ile ezelden āşinādır çarḫ

4 Erer erbāb-ı dil kāma deyü pür-dāġ olmuşdur
Nücūm ile ḳıyās etme görüp revnaḳ-fezādır çarḫ

5 Erişdirmez merāma ehl-i ṭabʿı Sālimā gerdūn
Ser-i erbāb-ı ʿirfāna muḥaṣṣal bir belādır çarḫ

Ḥarfü'd-dāl

(Ḫarfü'l-ḫā) Der-ḫarfü'l-ḫā M, Ḥarf-i ḫāda dil-pesendāne niẓām T1, Ḥarfü'l-ḫā'i'l-muʿceme Ü.

33 M 50a, T1 31a, T2 79a, Ü 52b. (2a) kesiñ : kesin T1, T2.

(Ḥarfü'd-dāl) Der-ḥarfü'd-dāl M, Ḥarf-i dāla zībiş-i taʿbīrimiz T1, Ḥarfü'd-dāl-i mühmele Ü.

34
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Dimāğ-ı cāna gelir mi 'aceb şemīm-i murād
Eser mi gülşen-i ümmīdime nesīm-i murād

2 Eder mi ḫāṭırımı tesliyet felek āyā
Olur muyuz 'acebā maḥrem-i ḥarīm-i murād

3 Kenār-ı ḳulzüm-i kāma nigehdeyiz bilmem
Çıḳar mı baḥr-i hevesden dür-i yetīm-i murād

4 Zamānede 'acebā şimdi kim durur bilsek
Ḳarīn-i bezm-i ṣafā hem-dem-i nedīm-i murād

5 Olursa feyż-i Ḫudā Sālimā bize reh-ber
Murādımızca olur baḫtımız muḳīm-i murād

35
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Verme ruḫṣat ġamze-i cellāda sulṭānım meded
Ḳıl teraḥḥum dökmesin nā-ḥaḳ yere ḳanım meded

2 Gel kümeyt-i ṭab'a taḥmīl eyleme hicriñ yeter
Ḳalmadı bār-ı girān-ı derde dermānım meded

3 Zümre-i üftādegān-ı 'aşḳı esb-i miḥnete
Pāy-māl etme eyā āşūb-ı devrānım meded

4 Bende-i efkendeñe ser-keşlik et tek ḳā'ilim
Ġayr ile ṣalınma ey serv-i ḫırāmānım meded

5 Bī-ḥużūr olmağla her dem nāle-i şeb-gīrden
Sālim'e etme 'itāb ey şūḫ-ı fettānım meded

34 - M, - T1, T2 79b, - Ü.
35 M 50b, T1 31b, T2 79b, Ü 52b.
(5a) dem : şeb T2.

36
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ḫurūşān bir yem-i ṣıdḳ-ı revāndır ḥalḳa-i tevḥīd
Hemīn gird-āb-ber-gird-āb-ı cāndır ḥalḳa-i tevḥīd

2 'Araḳ-rīzān olursa nola aṣḥāb-ı ciger-sūzu
Dür-i nā-yāb-ı nūr-ı ṣıdḳ-ı kāndır ḥalḳa-i tevḥīd

3 Ser ü pādan geçer ehli ser-ā-pā bezm-i cūşişde
Maḥall-i terk-i lezzāt-ı cihāndır ḥalḳa-i tevḥīd

4 Nola zencīr-i pāy-ı fikr-i ālām-ı cihān olsa
Sebīb-i dest-res-yāb-ı emāndır ḥalḳa-i tevḥīd

5 Nola erbāb-ı zikru'llāh olsa zinde ey Sālim
Tevānāyī-dih-i her nā-tevāndır ḥalḳa-i tevḥīd

Ḫarfü'z-zāl

37
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Olalı menzil ü maḳṣūduna reh-ber ümmīz
Eyledi 'āşıḳı çaḳ ḫāke ber-ā-ber ümmīz

2 Cānımı tā ser-i ḥulḳūma getirdi cānā
Ḥālimi ġāyet ile etdi mükedder ümmīz

3 Göricek tār-ı ser-i zülfünü yāriñ pür-pīç
Rişte-i cānıma ṣarıldı ser-ā-ser ümmīz

4 Ḫarc eder bād-ı hevā naḳd-i metā'-ı ṣabrı
Eylemiş kişver-i efkārı musaḫḫer ümmīz

36 M 50b, T1 31b, T2 79b, Ü 53a. (3a) ehli : ehl T1. (5a) zikru'llāh : zikr ise T1. (b) tevānāyī : tevānāy T1.
(Ḫarfü'z-zāl) - M, Ḥarf-i zāla ṣan'at-ı taḥrīrimiz T1, - Ü.
37 M 51a, T1 32a, T2 80a, Ü 53a. (1a) maḳṣūduna : maḳṣūda T1.
(4a) ḫarc : çarḫ T1, ṭarḥ Ü.

5 Bī-tevaḳḳuf baña luṭf eyler idiñ görseñ eger
Künc-i firḳatde dil-i zāra ne eyler ümmīẓ

6 Saña mā'il olalı Sālim-i şeydāyı şehā
Ḳays-ı miḥnet-zededen eyledi berter ümmīẓ

38
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Fem-i nigārdan olsa nola 'itāb leẕīẕ
Gelir derūnuna 'uşşāḳıñ ıżṭırāb leẕīẕ

2 Sirişke çeşmimiz olmazsa sīr hicriñde
Olur ḥarāret-i rencūr-ı tebde āb leẕīẕ

3 Be-her seḥer nola sāġar elimden olmasa dūr
Ḫumār def'ine cānā olur şerāb leẕīẕ

4 Ne denlü zāhid-i dūna olursa telḫ-ā-telḫ
Gelir o mertebe baña şerāb-ı nāb leẕīẕ

5 Der-i nigāra nola sür'at eylesen Sālim
Reh-i merāma hemīşe olur şitāb leẕīẕ

39
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Ne mertebe saña cānā gelirse nāz leẕīẕ
O rütbe baña gelir rütbe-i niyāz leẕīẕ

2 Olur hemīn dil-i 'uşşāḳ-ı zār u şeydāya
Niyāz-ı dūr u dırāz u żamīme-sāz leẕīẕ

3 Şerāb ādeme bir bir maḥabbetin dedirir
Olur nigārına mestāne keşf-i rāz leẕīẕ

(5) - T2. (a) görsem eger : ger görsem M, T1.

38 M 51a, T1 32a, T2 80a, Ü 53a. (2a) Sirişke çeşmimiz olmaz hemīşe sīr hicriñde M, Sirişke çeşmime olmaz hemīşe sīr hicriñde T1, Sirişk-i çeşmime olmam hemīşe sīr hicriñden T2.

39 M 51a, T1 32a, T2 80b, ü 53b. (2a) olur : olur mu T1. / u : - Ü. (b) dūr u dırāz u : tūl dırāz u M, tūl dırāz T1, tūl u dırāz Ü. (3a) maḥabbetin : maḥabbetiñ T2.

4 Gelir hemīşe bün-i gūş-ı ṣoḥbete cānā
Ṣafā-yı meclis-i 'ayş u ṭarabda sāz leẕīẕ

5 'Aceb mi menzil-i kāma tehālüküm Sālim
Leẕīẕdir hele aḳrāndan imtiyāz leẕīẕ

40
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Sirişk ile nola ālūde olsa ser-te-ser kāġaẕ
Ser-i müjgānı ile 'āşıḳ-ı şeydā yazar kāġaẕ

2 Gehī maḥv u gehī iẟbāt mā-beyninde dā'irdir
Nola gāhī güşāde olsa gāhī beste-ser kāġaẕ

3 Hemān ṣoḥbet gibidir meclis içre āşinālarla
Hücūm-ı vaḥşet-i dūrī-i yāri def' eder kāġaẕ

4 Delīl-i sūzi-i hicrān yeter bu āyet-i vāżıḥ
Ki ḥamrā şem'-i sūzāna serinde etdi yer kāġaẕ

5 Bu nüsḫa 'arż-ı ḥāl-i 'āşıḳ-ı bī-çāreye beñzer
Ṣarılmaz rişte-i cān ile ser-tā-ser be-her kāġaẕ

6 Yazıp mestāne Sālim 'arż-ı ḥāl-i renciş-i hicri
O şāh-ı taḫtgāh-ı mülket-i ḥüsne ṣunar kāġaẕ

41
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Baḳarsañ luṭf edip cānā saña ifhām eder kāġaẕ
Derūn-ı 'āşıḳı şerḥ eyleyip i'lām eder kāġaẕ

2 Binip esb-i nesīme küy-ı cānāna şitāb eyler
Varır tā menzil-i dil-dārda ārām eder kāġaẕ

(4a) gūş : - T2. (b) u : - T1.

40 M 51b, T1 31b, T2 80b, Ü 53b. (2a) ü : - T1. (3b) vaḥşet-i : vaḥşet ü M, vaḥşeti T1. (4a) āyet-i : āyeti T1. (b) ḥamrā : ḌḪ—Ī M, Ü, ĪḪ—Ī T1. (5a) 'āşıḳ-ı : 'āşıḳı T2.

41 M 51b, T1 31b, T2 80b, Ü 53b.

3 Hevā-yı rūy u zülfüñle çü erbāb-ı sefer gūyā
Seḥer ḳalḳıp yerinden Çīn'de aḫşam eder kāġaẓ

4 Derūnunda nice esrārı cānı gibi ḥıfẓ eyler
Hele peyġām-ı aḥbāba ʿaceb ikrām eder kāġaẓ

5 Ne var Sālim o māha sen de kāġaẓ eylesen īṣāl
Açarsa luṭf edip rāz-ı derūnuñ rām eder kāġaẓ

Ḫarfü'r-rā

42
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Ġamze-i ser-tīzden ḳaṭʿ-ı naẓar
Sāye-i zülfüñde diller ḫoş geçer

2 Hīç mülāyim-ṭabʿ-ı pākīze-dile
Luṭfu yoḳdur rūzgārın ser-te-ser

3 Dil be-nāḫun-dest deşt-i raḫnedir
Pençe-i berg üzre dāʾim meyveler

4 Māl-ı dünyā ādeme bir bārdır
Nola kim ḳaddin dü-tā etse meger

5 Meh cemāliñ fikr edip lāle-ṣıfat
Dāġ-ı hicriñ sīnem üzre yer eder

6 Sunma destiñ pāy-būsa Sālimā
Ġamzelerden ġāfil olma el-ḥaẕer

43
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Dest-māl ile cebīn-i pāk-i dil-ber bestedir

(3a) u : - T1. / zülfüñle : zülfüyle M, Ü. (5a) īṣāl : irsal M, Ü.
(Ḫarfü'r-rā) Der-ḫarfü'r-rā M, Ḥarf-i rāda meḥveşānı ẕikr ü yād T1, Ḫarfü'r-rā-i mühmele T2.
42 - M, - T1, T2 81a, - Ü.
43 - M, T1 32a, T2 81a, Ü 54a. (1a) pāk : çāk T1.

Yine besbelli ki farṭ-ı nāzdan ol ḫastedir

2 Tūde tūde kākülüñ ruḫsārıñ üzre rū-nümā
Sünbül ile ġoncalar gūyā ki deste destedir

3 Ḳudsiyānı nālem etse nola her şeb bī-ḥużūr
Ḥasret-i ḳaddiñle āhım göklere peyvestedir

4 ʿUḳdelerle ṣanma pīçīde şikenc-i kākülüñ
Vaʿdeler ile retīme zülfe reste restedir

5 Hīç söz olmaz Sālimā bu penc beyt-i tāzeye
Vāḳıʿā taḫmīs olunsa bu ġazel şāyestedir

44
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Zemistān-ı maḥabbet çīn-i ebrū-yı cevāndandır
Güzellik çağınıñ faṣl-ı bahārı ḫaṭṭ-ı ḫūbāndır

2 Egerçi ṭāliʿiñ şimdi riyā burcunda dāʾirdir
Döner bir gün seniñ de baḫtıñ ey zāhid bu devrāndır

3 Vefā şeklinde tebdīl olsa gezse bulmaya ġamzeñ
Ḥarīm-i sīnede dāġ-ı nihānım şöyle pinhāndır

4 El ermez sāḥil-i vaṣla hemīn ġarḳ-ābi-i ġamda
Ḳulüzm-i hicr-i dil-ber ʿālem içre baḥr-i ʿummāndır

5 Ṣaḳınma Sālim-i āzār-keşden tuḥfe-i cevriñ
Efendim sevdigim cānım bu ikrāma o şāyāndır

45
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Ṣafā-yı ḫāṭıra bir inkisār der-peydir
Neşāṭ-ı cām-ı şerāba ḫumār der-peydir

(1b) farṭ-ı nāz : ḳurṭa-bāz Ü. (3a) şeb : dem T1. (4a) kākülün : kākülüñ T1. (b) retīme : etme T1.
44 - M, - T1, T2 81a, - Ü.
45 - M, - T1, T2 81b, - Ü.

2 Teb-i firāḳ ile beñzim ṣarardı ṣoldu deme
Ḥazān-reside nihāle bahār der-peydir

3 Cefā-yı yāre melūl olma ey göñül zīrā
'İtāb-ı ġamzesine i'tiẕār der-peydir

4 Muḳaddimāt-ı firāḳa netīce vuṣlatdır
Ḳıyās budur ki mesāya nehār der-peydir

5 Ne dem ki yāre gide Sālim-i bihīn-ta'bīr
Yanınca bir ġazel-i āb-dār der-peydir

46
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ferāġat dilde her şeyden günāha ḳandığındandır
Göñül āb-ı nedemle cümleten yıḳandığındandır

2 Derūnī istemez ġayre nigāh etdiklerim ol meh
Bize bīgāne bu vādī bütün ḳısḳandığındandır

3 O şūḫu der-kenār etmek hevāsıyla bu nālişler
Yem-i firḳatde fülk-i ārzū çalḳandığındandır

4 Dil-i bī-çāreye böyle hücūm-ı nā-gehān etmek
O kāfir ġamzeler ḫūn-ı şehīde ḳandığındandır

5 Dil-i pākīzeye böyle ferāġat ġālibā Sālim
Gönül āb-ı nedemle cümleten yıḳandığındandır

47
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 'Āşıḳa va'de-i vaṣlı da hemān lāf mıdır
Yoḫsa bī-çārelere bu reviş inṣāf mıdır

46 - M, - T1, T2 81b, - Ü.
47 M 51b (Gazelin son mısraı, bu yapraktansonra kopukluk olduğu için yok. Kopuk yapraklar 59'a kadar olmalıdır.), T1 32b, T2 81b, Ü 54a.

2 Naḳşını ṣaḳlayamaz āyine de olsa raḳīb
Her derūn 'āşıḳ-ı bī-çāre gibi ṣāf mıdır

3 Baña geldikde neden böyle sükūtuñ āyā
Yoḫsa ey şeyḫ du'ā bizlere isrāf mıdır

4 'Ayn-ı inṣāf ile baḳ ey büt-i nev-reste hele
Böyle bir tāze ġazel vādi-i eslāf mıdır

5 Sālim-i dil-şudeñe lutfuñu bezl et cānā
O ġarībe kerem-i vuṣlatıñ itlāf mıdır

48
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Çeşm-i ḫ^{v}āb-ālūdumuz kim ḫ^{v}ābdan bīdār olur
Şüst ü şū-yı rūya eşk-i dīde ḳaṭra-bār olur

2 'Āşıḳ-ı bīmār-ı hicr-i ser-girān-ı miḥnete
Merg-i rāḥat-sāz cānā derdine tīmār olur

3 Sende bu ḫāṣıyyet-i te'ṡīr-i behcet var iken
Her gören meh rūyuñ elbet 'āşıḳ-ı dīdār olur

4 Biñ ġarīb-i dil-şude bī-çāreyi eyler helāk
Çeşm-i mekkārıñ ki farṭ-ı nāzdan bīmār olur

5 'Āşıḳın ser-māye-i dīrīnekārıdır elem
Teng teng-i ḫ^{v}āce-i 'aşḳı ġam-ı dil-dār olur

6 Şehr-bend-i ārzūda deng-ber-deng-i heves
Hep metā'ı bu diyārıñ tāze dāġ-ı yār olur

7 Zīb-i āb u tāb ile revnaḳ-fezā-yı ḥüsnsün
Ḳangı dil-ber tā bu rütbe āteşīn-ruḫsār olur

(5a) bezl et cāna : gel etme dirīġ T2. (b) - M .
48 - M, T1 32b, T2 82a, Ü 54a. (2a) bīmār : bī-çāre T1. (3b) meh-rūyun : meh-rūñu T1, mihriñi T2. (6a) -ber : - T1. (8a) et : ḳıl T2.

8 Kâkülüñde ḳaldı dil gāhī kerem et sevdigim
Çeşm-i ser-mesti ġarībiñ luṭf ile hūşyār olur

9 Yek ñigāhı ḳaldırır ednāları aʿlālara
İltifāt-ı mihr ile ẕerre Süreyyākār olur

10 Ġoncaveş Sālim açılmaz gülşen-i taḳrīrde
Ol dehānıñ kim zebānı hem-dem-i esrār olur

49.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Neden dāġ-ı derūnun ʿāşıḳ-ı pür-ġam nihān eyler
Anı ḫod çāk-ṣad-çāk girībānı ʿayān eyler

2 Şebātın fehm içün silker döker her tār-ı gīsūsun
Nezāketle dil-i ʿuşşāḳı dil-ber imtiḥān eyler

3 Hemīşe meh-cemāl-i yāre ḥasret etmedir kārı
Ne vech ile bize bu çarḫ āyā imtinān eyler

4 Zebānın imtinānın çekmemişlerdir cihān içre
Zebān-ı ḥālini anlar ki ḳāle tercemān eyler

5 Ruḫunda ḫaṭ belirdikçe nola nālān olursaḳ biz
Bahār erdikçe gülşen içre bülbüller fiġān eyler

6 Hümā-yı ʿaḳl erişmez evc-i esrār-ı İlāhī'ye
Niçün murġ-ı göñül bī-hūde dāmen der-miyān eyler

7 Tevekküldür medār-ı kār-ı ṭālib Sālimā hergiz
Murād eylerse Bārī bir gedāyı kām-rān eyler

50

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Niçün bī-çāre ʿāşıḳ vaṣl-ı yāri ihtimāl eyler

(9a) nigāhı : günāhı T2.
49 -M, - T1, T2 82a, - Ü.
50 - M, T1 32b, T2 82b, Ü 54b. (1a) ʿāşıḳ : diller T2.

Neden bī-hūde böyle fikr-i ümmīd-i muḥāl eyler

2 Sirişk-i çeşm ü müjgānımla āha yazdırıp nāme
Derūnum pādişāh-ı mülk-i ḥüsne ʿarż-ı ḥāl eyler

3 Gül-i ṣad-berg ile tevʾem olur ruḫlar ṭarāvetde
Ne dem kim bir iki sāġarla kendin āl āl eyler

4 Sezādır nāle dönsem mū-miyānıñ fikr edip cānā
Ḥayāliñ ʿāşıḳ-ı zārı ḫayāl-ender-ḫayāl eyler

5 Mükedder olmam aḥvāl-i zamāna ṣabrdır kārım
Derūnum fikr-i elṭāf-ı Cenāb-ı Zü'l-celāl eyler

6 Felekden gördügüm cevre taḥammül eylerim Sālim
Ḫudā elbet beni bir gün feraḥ-baḫş-ı viṣāl eyler

51

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Ne ḳurb-ı devlet-i vaṣlıñ ne senden dūr olmaḳdır
Derūnum fikr-i rūyuñla ġaraż pür-nūr olmaḳdır

2 Cihān zuʿmunca ser-tā-ser seḫāda Bermekī'yim der
Hüner ʿālemde ammā cūd ile meşhūr olmaḳdır

3 Şu rütbe sürʿat eyler mevsim-i ʿişret güẕārında
Neşāṭı bādeniñ ancaḳ hemān maḫmūr olmaḳdır

4 Gerek nīk ü gerek bed yād etsinler beni aʿdā
O şāhıñ meclisinde ārzū meẕkūr olmaḳdır

5 Felekde ʿādet-i dīrīnekār-ı dil-berān yek-ser
Ġurūr-ı āb u tāb-ı ḥüsn ile maġrūr olmaḳdır

6 Niyāzı dergehiñden Sālim-i nā-çīz ü maḥzūnuñ
Nigāh-ı dīde-i luṭfuñ ile manẓūr olmaḳdır

(2a) Ü : - T1, Ü. (5a) olmam : olmasam T1.
51 - M, T1 33a, T2 82b, Ü 54b. (3a) güẕārında : güẕārīde Ü. (4a) ü : - Ü. (6a) ü : - Ü.

52

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ṭāli'im olsa müsā'id baña olmaz yār yār
Yāri tenhā bulsam olmaz baḫt-ı nā-hemvār yār

2 Girye dūr olmaz ḫayāl-ı 'ārıżıñ etdikçe biz
Şeb-nemāsā eşk-i çeşmimdir aña her bār yār

3 Āşināya eylemek bīgāne vādī ġam degil
Olmasın aġyār ile hergiz hemān dil-dār yār

4 Ġarḳ-ı ḫūn oldu remedden dīdeler hicrān ile
Görmege gelsin beni ger eylemezse 'ār yār

5 Çīn-ber-çīn-i cebīn-i ḥayret olsaḳ biz nola
Şevḳ düşmen Sālim-i bī-çāreye efkār yār

53

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Derūnum āteş-i 'aşḳ ile her şeb dāġ dāġ eyler
Ḳomaz üftādesin ḥālī o meh elbet çerāġ eyler

2 Bahār-ı ḥüsnünü fikr eyleyip ol çār-ebrūnuñ
Ḫayālin yine dil reşk-i feżā-yı Çār-bāġ eyler

3 'Aceb miksīr durur vā'iẓ gibi bülbül de gülşende
Seḥer eṭfāl-i bāġı nālesiyle bī-dimāġ eyler

4 Degil bīgāne -rū cümle degildir āşinā cānā
Şu rütbe rāzını sīnemde mihriñ güm-sürāġ eyler

5 Hücūm-ı ġamla ḫᵛāhiş ḳalmadı ṭab'ımda ey Sālim
Ne meyl-i bāġ eder göñlüm ne ḫod gül-geşt-i rāġ eyler

54

52 - M, - T1, T2 83a, - Ü.
53 - M, - T1, T2 83a, - Ü.
54 - M, T1 33a, T2 83a, Ü 54b.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Derūn-ı sīne dāġ-ı 'aşḳ ile sūzān āteşdir
Bu bāġıñ sebzezārı muttaṣıl cūşān āteşdir

2 Yaḳar erbāb-ı 'aşḳı bülbülüñ feryādı ser-tā-ser
Dehān-ı 'āşıḳ-ı sūzānda elḥān āteşdir

3 Sirişk-i dīde söndürmez fetīl-i dāġ-ı hicrānı
Derūn-ı 'āşıḳ-ı bī-çārede hicrān āteşdir

4 Ḳoyulma tā bu rütbe cām-ı ṣahbā-yı dil-āvize
Ṣaḳın cānā ṣaḳın kim sāġar-ı raḫşān āteşdir

5 Mebādī-i cünūnun hīç bilir yoḳ Sālimā 'aşḳın
Ḫayālimde netīce ārzū pinhān āteşdir

55

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1 Bī-hūde ṣanma dīdede her dem nişīn olur
Ġamzen helāk-i 'āşıḳ içün der-kemīn olur

2 Fırṣat bulur mu düzd-i 'adū naḳşıñ almaġa
Genc-i derūn-ı āşıḳ-ı pür-ġam emīn olur

3 Neẓẓāreden ne deñlü ba'īd olsa dil yine
Sen çeşm-i dūr-bīn ile baḳsañ yaḳīn olur

4 Sālim olursa küşte-i zehr-āb-ı firḳatiñ
Ḫāk-i mezārı sürme-i 'ayn-i enīn olur

56

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1 'Arż eyleyince rāzını dil nā-tüvān olur

(5a) cünūnun : cünūnuñ Ü.
55 - M, T1 33a, T2 83b, Ü 55a. (Gazel 4 beyittir, fakat T1 ve Ü'de 4. beyitten önce bir beyitlik boşluk bırakılmış. (1a) dīdede her dem : dīde-i dil-ber T1, T2. (3a) deñlü : rütbe T2.
56 - M, T1 33b, T2 83b, Ü 55a. (T1 ve Ü'de sadece 6. ve 8. beyitler var. Her iki nüshada da eksik beyitler için boşluk bırakılmış.)

Yā Rab o ṭıfl-ı ʿişve ne şūḫ-ı cihān olur

2 Ḳalmaz nihāl-i naḫl-bendde ser-keşīdelik
Gül-berg-i bāġ-ı mihr ü maḥabbet ḫazān olur

3 Āyā olur mu meyve-i ümmīd dinmesin
Ger bir zamān olmaz ise bir zamān olur

4 Dīdār-ı yāre dilde olan şevḳ u ḫᵛāhişi
Ṭursun ifāde etmeyelim imtinān olur

5 Gör baḫt-ı şūmu rūy-ı merāmım görünmedi
Biz ağladıḳça ṭāliʿimiz şādmān olur

6 ʿAḳl u ḳarār u şevḳ u tefekkür de sendedir
Bir dil degil yanıñda hemān mīhmān olur

7 Ġurbet deminde gördügümüz derd ü miḥneti
Yazsam netīce ʿāleme bir dāstān olur

8 Elbet ḫulūṣ-ı Sālim'i añlar o mest-i nāz
Ol bārgehde ki her şey ʿayān olur

57

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Cān u baş üzre ġamıñ ʿāşıḳa ġam rāḥatdır
Fikr-i zülfüñ baña bir māye-i cemʿiyyetdir

2 Degişirsem ġamıñı ʿāleme nā-merd olayım
Derdiñ ʿuşşāḳa begim ḥāṣılı bir devletdir

3 Olma ālūde eger ister iseñ rāḥatıñı
Münfaʿil olmamanıñ çāresi çün ʿuzletdir

4 İḫtilāf üzre olan bulmaya teʾsīr-i ḫulūs
Cümleden ḫāṣılı maḳṣūd u murād ülfetdir

(6a) şevḳ : fikr T2. (8b) vezin eksik.
57 - M, - T1, T2 84a, - Ü.

5 Gelmedi gitdi benim serv-i çemānım bāġa
Neyleyem ol gülü ser-mest-i mey-i naḫvetdir

6 Bize hūşyār-ı ṣafā olmaḳ olurdu Sālim
Beni ser-mest-i ġurūr eyleyen ol āfetdir

58

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Doḳunduḳça dil-i maġmūmuma cānā nevā artar
Leked-ḫorde olan fagfūrda elbet ṣadā artar

2 Figān eyler görünce ḫaṭṭ-ı ruḫsārıñı ʿāşıḳlar
Bahār erdikçe bülbülden nevālar cā-be-cā artar

3 Viṣāle ṭoymasam nola be-ḳavl-ı Bāḳi-i merḥūm
Kerem gördükçe sulṭānım gedālardan recā artar

4 Zamān-ı devlet-i neşv ü nemāya iʿtibār olmaz
Ziyād olduḳça cāh u rütbe hergiz āşinā artar

5 Olur rūşen dil-i ʿāşıḳ fürūzānī-i mihrinden
Fetīl-i şemʿ yandıḳça murād üzre żiyā artar

6 Belāġat-senc olur Sālim nigeh-sāzende-i diḳḳat
İḥāṭa eyledikçe fenn ü maʿnāyı edā artar

59

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

1 Dil ol şeh-i ḫūbānına bīgāne degildir
Zerre ḫūr-ı raḫşānına bīgāne degildir

2 Hep maḥrem-i esrār-ı dem-i mülket-i derdiz
ʿĀlem ġam-ı hicrānına bīgāne degildir

3 Pā-best-i cihān olmaġile dūr ṭutulmaz

58 - M, T1 33b, T2 84a, Ü 55a. (1a) Doḳunduḳça : Ṭoḳunduḳça T2. / maġmūmuma : maġmūma T1, T2. (4b) u : - T1. (5) - T1, Ü.
59 - M, T1 33b, T2 84a, Ü 55a.

Sāye meh-i tābānına bīgāne degildir

4 Vāḳıf durur esrār-ı dil-i dil-bere şāne
Ol zülf-i perīşānına bīgāne degildir

5 Ol gül-ruḫa Sālim degiliz dūr cihānda
Bülbül çemenistānına bīgāne degildir

60
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Taḫtgāh-ı ḳalbe kim mihriñ seniñ teşrīf eder
Maḳdemiyle gerd-i ġamdan ḫāṭırım tanẓīf eder

2 Yādıma geldikçe naḳşıñ eylemem bī-hūde āh
Nālemiz aʿyān-ı şehr-i ʿaşḳımız taʿrīf eder

3 Dīdelerde başlamış ṭarḥ-ı girişme cünbişe
Ġamze-i bī-dādıña bilmem neler teklīf eder

4 Dest-dırāzī eyledikçe ġoncaya bülbülleri
Çūbek-i gül-bün ile bād-ı ṣabā taḥvīf eder

5 Ḫaṭṭına taʿlīḳ edip vaṣlıñ o şūḫ-ı kīne-cū
ʿĀşıḳıñ ferdā-yı ṣubḥ-ı maḥşere tevḳīf eder

6 Ḥüsn-i ḫaṭṭıñ ol ḳadar efzūn durur etse murād
Behcet-i ḥüsnüñde Sālim nüsḫalar teʾlīf eder

61
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Fikr-i ebrū ʿāşıḳāna Sālimā hep derd olur
Çille-i ʿaşḳ u maḥabbet tā ezelden serd olur

2 Zerrece maḳbūle geçmez ḫidmeti üftādeniñ
Tā-be-key ʿāşıḳ rehinde pür-ġubār-ı gerd olur

60 - M, - T1, T2 84b, - Ü.
61 - M T1 33b, T2 84b, Ü 55b.

3 Seyr ederdi destine girse eger Rüstem anıñ
Ḳahramān-ı ʿaşḳ ʿālemde ne gūne merd olur

4 Baḫt-ı zārıñ ger müsāʿid olmasa saña çi sūd
Gāh olur üstādlar maġlūb-ı luʿb-ı nerd olur

5 Pāy-būs-ı ẕüll ile sevmem recāyı nā-kese
Ḥayf ol kāma mekānı dāmen-i nā-merd olur

62
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Geh güler yüz ʿāşıḳa geh çīn-i ebrū gösterir
Dil-firībān-ı cihān elbette bir ḫū gösterir

2 Ṭarf-ı ruḫsārında cānān ṣanma gīsū gösterir
Çīn çīn-i mevc-i ḥüsn ü ānı bir cū gösterir

3 Ḳıl ḳadar meylin tırāş u ḫᵛāhiş etmezdik velī
Bu reh-i nā-rāstī ʿuşşāḳa ebrū gösterir

4 Yād-ı rūyuñla neẓāre eyledikçe cismime
Dāġ-ı sinem baña kendin verd-i ḫod-rū gösterir

5 Hāle-i āġūşa çekdim dün gece ol māhı ben
Pehlevān-ı ʿaşḳ lā-büd zūr-ı bāzū gösterir

6 Ḥażret-i maḫdūma pey-revlik edip aḥbābına
Sālim-i şīrīn-edā bir şiʿr-i dil-cū gösterir

63
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Resm-i müjgānıñ ḳaçan kim sīnede pinhān olur
Bu dil-i ḥasret-keşe her biri bir peykān olur

2 Rāżı olmam sen gözü şehbāzı aġyār ṣaydına

62 - M, T1 33b, T2 85a, Ü 55b.(3a) etmezdik : etmez dil Ü. (b) ʿuşşāḳa : ʿāşıḳa T2.
63 - M, T1 34a, T2 85a, Ü 55b. (2, 3, 5) T2'de farklı : (2) Şöyle āteş var ki dilde eylesem baḥre nigāh / Ḳaʿr-ı yemde māhiyān ol nār ile sūzān olur

Cünbişiñ böyle giderse nāzenīnim ḳan olur

3 Cüst (ü) cū etdim ṭabībān-ı cihānı bulmadım
Ben gedā bī-çāre ʿāşıḳ derdine dermān olur

4 Ben ki pür-hicrim o şāh-ı taḫtgāh-ı behcetiñ
Bir selām-ı vaṣl-encāmıyla dil şādān olur

5 Bir naẓar et nāzenīnim Sālim-i dil-ḫasteye
Böyle ḳalırsa derūnum Külbe-i aḫzān olur

64
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Neşāṭ-ı ʿāleme bāʿis̱ s̱enā-yı ḥüsnüñdür
Müdāmi her naẓarımda medā-yı ḥüsnüñdür

2 Cihānda etmez idik istirāḥat ammā kim
Bu istirāḥata bādī hevā-yı ḥüsnüñdür

3 Neden olurdu nümāyān olmasa efġān
Seni de gösteren ey meh nevā-yı ḥüsnüñdür

4 Eden gedāları bende ġarībi āzürde
Evāmir-i şeh-i fermān-revā-yı ḥüsnüñdür

5 Ne deñlü bizleri tekdīr eder iseñ cānā
Alınmazız aña biz muḳteżā-yı ḥüsnüñdür

6 Cihānda ġayrı bizi ağladır da güldürmez
Bize netīce ṣafā mā-cerā-yı ḥüsnüñdür

7 Ne mümkin eyleme ḥüsnüñ ġarībiñi tekdīr
Bizi mükedder eden mā-sivā-yı ḥüsnüñdür

8 Ḳapuñdan eyleme luṭf eyle Sālim'i mehcūr
O derdmend deriñde gedā-yı ḥüsnüñdür

(3) Öyle ḥālet var ki dīdārıñda ey Yūsuf-cemāl / Rūy-ı pür-tābıñ görenler ḥüsnüñe ḥayrān olur (5) Dehr-i fānīniñ devām-ı ḥāli yoḳdur Sālimā / ʿĀfiyet her bir viṣāliñ āḫiri hicrān olur.

64 - M, - T1, T2 84b, - Ü.

65
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Bī-kesānı nola ihlāk etse ālām u keder
Çarḫ öyle çarḫ mıdır kim etdigin noḳṣān eder

2 Gülsitān-ı dünyeden bād-ı feraḥ gitmiş göñül
Şimdi yerinde neşāṭ u ülfetiñ yeller eser

3 Seng-i cevriñ atma cānā gel zücāc-ı ḫāṭıra
İnkisār-ı ʿāşıḳāndan ġāfil olma el-ḥaẕer

4 Nice gündür āfitābım görmedim mihriñi gel
Mihr-i ʿālem-sūz-ı ḥüsnüñle şeb-i hicrim gider

5 Neyleyem şādī-i vaṣlı Sālimā verdi baña
Firḳati ārāyiş-i ḥüsn ü bahā vü zīb ü fer

66
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Ḥasretiñle lāleveş ben dāġ-dārım kim bilir
Sīnede zaḫm-ı dil-i nā-şād u zārım kim bilir

2 Ṣaymayıp āh u fiġānım ḫāṭırım ḳırma benim
Belki teʾs̱īr ede cānā inkisārım kim bilir

3 Cüst ü cūdan fāriġ olsunlar ḳarār u ʿaḳl u hūş
Ḳandadır şimdi dil-i zār u nizārım kim bilir

4 Bir ḫaber al var gülistāndan ṣabā luṭf et baña
Kimse görmüş mü o yār-i gül-ʿiẕārım kim bilir

5 Ḥoḳḳa-i laʿliñde gūyum anlamazlarsa nola
Şāʿir-i siḥr-āferīnim ḫurde kārım kim bilir

6 Bilmedi gitdi o yār-i ser-keşim Sālim beni

65 - M, T1 34, T2 85b, Ü 56a. (1b) kim : ki T2. (2b) u : - T1. (5b) zib ü : zīb T1.
66 - M, T1 34a, T2 85b, Ü 56a. (2a) u : - T1, T2.

Bense derd-i ḥasretiyle bī-ḳarārım kim bilir

67
Mefā'īlün mefā'īlün fa'ūlün

1 Kemān ebrūlarıñ müjgānlarıñ tīr
Ḳażā ġamzen nigāhıñ 'ayn-ı te'sīr

2 Olur her bir müjem bir kilk-i taḳrīr
Sirişkim mā-cerāyı ḳılsa taḥrīr

3 Niyāz etmekde ey dil etme te'ḫīr
Ede şāyed dil-i dil-dāra te'sīr

4 Ṭabīb-i ḥāzıḳ-ı üftādegānsın
Ne var ḳılsañ dil-i bīmāra tedbīr

5 Şikenc-i kākülüñ dām-ı ḳażādır
'Aceb mi murġ-ı diller olsa naḫcīr

6 Göñül ṣabr eyle düşnām-ı nigāha
'İtābından o şūḫuñ olma dil-gīr

7 Ḥayāl-i kākülü bir nev-cevānıñ
Beni Sālim cihānda eyledi pīr

68
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Zebān-ı şā'ire ma'nā te'āḳub üzre gelir
Kenāra mevce-i deryā te'āḳub üzre gelir

2 Ḥaẕer ḥaẕer ki ṣaḳın rūzgārdan ey dil
Sitemleri bize her cā te'āḳub üzre gelir

3 Cefāsı gelmede dehriñ bize gelince göñül
Tekāsül eylemez aṣlā te'āḳub üzre gelir

67 - M, - T1, T2 86a, - Ü.
68 - M, - T1, T2 86a, - Ü.

4 Şikeste-dillere etmez müsā'ade ṭāli'
Marīża nüks ser-ā-pā te'āḳub üzre gelir

5 Nigāha ruḫṣat olur mu o yāre ey Sālim
Sirişk-i dīde-i bīnā te'āḳub üzre gelir

69
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Hicr-i cānān ile vaṣl-ı şevḳ-baḫşā bir midir
Ṣadme-i telḫ-ı ḫumār u zevḳ-ı ṣahbā bir midir

2 Kimseler olmaz tevāżu'dan cihānda münkesir
Rūy-ı ḫandān ile evżā'-ı ḫod-ārā bir midir

3 Bir iken biñ eylemezdi derdini 'āşıḳlarıñ
Ġamze-i āşūb dil-berlerde ammā bir midir

4 Ṣaḳlamam dāġ-ı derūnum lāleāsā sevdigim
Ṣad hezārān derdimiz var derd cānā bir midir

5 Nice mümkin her birin taṭyīb etmek luṭf ile
Dergeh-i dil-berde Sālim zār u şeydā bir midir

70
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Hezār-ı bāġ-ı 'aşḳım rūy-ı dil-ber gülsitānımdır
Benim naḫl-i gülüm ol serv-ḳadd-i dil-sitānımdır

2 Perīşān eyleyen 'aḳlım gibi her şeb dil-i zārım
Ḥayāl-i kākül-i ser-der-hevā-yı mihribānımdır

3 Dil-i şeydā nice ḳābil ki rū-gerdān-ı cevr ola
Beni dil-gīr eden rūz u şebān āh u figānımdır

4 Şikest olsun sebū bāde baña sensiz ḥarām olsun
Benim firḳatde rāḥım eşk-i çeşm-i ḫūn-feşānımdır

69 - M, - T1, T2 86a, - Ü.
70 - M, T1 34b, T2 86b, Ü 56a.(2b) mihribān : mihr-i cān T2.

5 Cihān mülkünde ansız neyleyim cān u teni Sālim
Benim ol serv-ḳad rūḥ-ı revānım baña cānımdır

71
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Fikr edersem ser-güzeştim dīdelerden nem gelir
Zaḫmımı açsam baña bu eşk-i çeşmim dem gelir

2 'Aks-i meşreb üzredir vaż'-ı felek çün bu dile
Zevḳı merġūb durur gelmez ġamı sevmem gelir

3 Sen tenezzül eylemezsiñ gerçi bu ġam-ḫāneme
Ey perī ammā ḫayālin ḳalbime her dem gelir

4 Tā ezelden bu vücūdum ḫāne-i derd ü elem
Günde ṣaysañ nice kez ṣad kārbān-ı ġam gelir

5 Vaṣl içün etdikçe Sālim va'd-i kemmūnun baña
Ellere ẓāhir benim bu sevdigim cānım gelir

72
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Göñül pervāneveş şem'-i ruḫuyla nāre düşmüşdür
Yaḳılmış āteş-i 'aşḳile bir āvāre düşmüşdür

2 Olur muydu esīr-i bend-i zülfüñ ey perī ammā
O dāma murġ-ı dil meftūn olup bī-çāre düşmüşdür

3 El ermez bār-ı vaṣla ol nihāl-i tāzeden zīrā
Göñül bir serv-ḳadd ü ser-keşīn dil-dāre düşmüşdür

4 Nola dil zevraḳı eylerse sīm-i çeşmi efşānī
Şeb-i zülfüñde cānā lücce-i efkāre düşmüşdür

---

71 - M, T1 34b, T2 86b, Ü 56b. (2b) Zevḳı merġūb durur : Zevḳı merġūbum durur T1, Zevḳ-ı merġūbdur T1. / gelmez : - T2. (3a) eylemezseñ : eylemezsin T1. (b) ammā : lākin Ü.

72 - M, T1 34b, T2 87a, Ü 56b. (2b) murġ-ı dil meftūn olup : bu dil-i Mecnūn-reviş T1, Ü. (4b) cānā : yāriñ T1.

5 Yanıp yaḳılsa bu dil āteş-i 'aşḳa nola Sālim
Göñül pervāneveş şem'-i ruḫuyla nāre düşmüşdür

73
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ehl-i 'aşḳa gāh zillet gāh rif'at gösterir
Her devirde bu felek bir başḳa ḥālet gösterir

2 Ele alır ḫāṭırım gāhī de eyler pāy-māl
Bu sipihr-i ṭās-bāz biñ dürlü ṣan'at gösterir

3 Etmede gāhī perīşān zülfü gibi ḫāṭırım
Geh ser-i mū 'āşıḳa mihr ü maḥabbet gösterir

4 Geh semend-i nāz ile eyler leked-kūb 'āşıḳı
Geh licām-ı raḥmı alıp deste şefḳat gösterir

5 Her nigāh-ı ḥasret-āmūzum o şūḫ-ı 'işveniñ
Sālimā rūyunda ṣad ḥüsn ü leṭāfet gösterir

74
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Ḫaṭıñla behcet-i ruḫsār ġayrı yüzdendir
Çemenle zīnet-i gülzār ġayrı yüzdendir

2 Cemāl-i pākine her bir giyāh-ı tāze güvāh
Egerçi naḳş-ı naḳışkār ġayrı yüzdendir

3 Ġubār-ı ḫaṭṭile muġber ḳıyās etme beni
Ruḫumda ṣūret-i efkār ġayrı yüzdendir

4 Degil mülāḥaẓa-i çār-ebru-yı dil-dār
Felāket-i dil-i nā-çār ġayrı yüzdendir

5 Yüzüme baḳmadı cānān deme göñül yāriñ

---

73 - M, T1 34b, T2 87a, Ü 56b. (2a) ele alır : alır ele T1.
74 - M, - T1, T2 87a, - Ü.

Nevāzişi saña her bār ġayrı yüzdendir

6 Cemāli zişt ise de etme peykerin taḥḳīr
Cebīn-i ṣunʿda envār ġayrı yüzdendir

7 Naḳiyy-i ḫadle düşer baḫt-ı zār ṭāliʿde
Tefeʾʾülümde de eṭvār ġayrı yüzdendir

8 Ḫudā bilir aña Sālim neler demiş aʿdā
Yine bize reviş-i yār ġayrı yüzdendir

75

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Göñül firāḳıñ ile hem-nişīn-i ʿuzletdir
Ṣafā-yı ḫāṭırımız der-kemīn-i ʿuzletdir

2 Hezār bülbül-i bāġ olsa eylemem raġbet
Bizim terānemiz ey gül enīn-i ʿuzletdir

3 Ṣafāya ḥasret olur rūy-ı ṣoḥbete müştāḳ
O dil ki künc-i ġamıñda ġamīn-i ʿuzletdir

4 Ṣarīr-i kilk-i belāġat-ḳarīnimiz şimdi
Hemīşe naġme-i nāzikterīn-i ʿuzletdir

5 Ġarīb olursa nola her edāsı ey Sālim
Bu penç beyt-i ġazel bu zemīn-i ʿuzletdir

76

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Eger teʾs̱īr-i ġamzeñ olmayaydı düşmen-i teʾḫīr
Nigāhıñ ʿāşıḳa mergin ederdi cāmesin taġyīr

2 Degildir çār ebrū muṣḥaf-ı pāk-i cemālinde
Yed-i ḳudret cemāliñ ḥıfẓa etdi çār gül taḥrīr

75 - M, - T1, T2 87b, - Ü.
76 - M - T1, T2 87b, - Ü.

3 Hevā-yı ʿaşḳ ile eşkim götürdü ʿunṣur-ı ḫāki
Beni Mānī faḳaṭ āteş yazardı etseler taṣvīr

4 Beyāża çıḳmaz idi müşkilāt-ı āyet-i ḥüsnüñ
Sevād-ı ḫaṭṭıñ anı etmeseydi mū-be-mū tefsīr

5 Ser-ā-pā dest-bürd-i şāh-ı ġamzeñdir dil-i ʿāşıḳ
ʿAceb mi etseñ iḳlīm-i derūnu kendiñi tesḫīr

6 Ṭolar ilhām-ı feyż-ā-feyż ile şiʿrim benim Sālim
Cebīninde o şūḫuñ eylesem pākīze bir taʿbīr

77

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Nesīm ile dırāz eyler ḳadiñ gāhī dü-tā eyler
Nihāl-i tāzeler gülşende taʿlīm-i cefā eyler

2 Ḳomaz ḥālī derūnum bir kederden gerdiş-i gerdūn
Beni maġmūm gördükçe felek gūyā ṣafā eyler

3 Urur kendi eliyle ḫān (ü) mān-ı ṣabrına āteş
Ḳaçan bī-çāre ʿāşıḳ dil-beriyle merḥabā eyler

4 Rehā-yāb olmaz endūh-ı fenādan şāh-ı ʿaṣr olsa
Bu dehriñ ʿālemin eylerse ʿālemde gedā eyler

5 Sıtanbul'uñ ḳapılma māh-rūyānına şehrīdir
Şebinde mihr ederse rūz elbette fedā eyler

6 ʿAceb māʾildir esrār-ı derūnum keşfe ey Sālim
Sirişkim dem-be-dem ol şūḫa naḳl-i mā-cerā eyler

78

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Deme Mecnūn göçüp ʿaşḳ içre bir īcādı ḳalmışdır
O fenni yeg bilir ben gibi bir üstādı ḳalmışdır

77 - M, - T1, T2 88a, - Ü.
78 -M, T1 35a, T2 88a, Ü 56b.

2 Nigāhı nev-be-nev ḥāşā tehī olmaḳ derūnumda
Ser-i peykān-ı tīr-i ġamze-i bī-dādı ḳalmışdır

3 Nola sī-murġa teşbīh eylesem göñlüm benim zīrā
Der-i kūyunda cānānıñ hemān bir adı ḳalmışdır

4 Kesilmez nāleden etmekle ʿaşḳından ferāġat dil
Fiġānı tā ezelden ey perī muʿtādı ḳalmışdır

5 Nice mihr etmesin senden ziyāde dil ḫayāliñe
Firāḳıñda benim bu çeşmimiñ hem-zādı ḳalmışdır

6 Bize hep būs-ı laʿl-i dil-rübā idi ezel meşreb
O ẕevḳıñ şimdi Sālim bendeñizde dadı ḳalmışdır

79
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Olanlar bāʿiṡ-i hicriñ dile cānında bulsunlar
Edenler anı ġam-ālūde dāmānında bulsunlar

2 Çekenler kuḥl-i firḳat dīde-i ḫūn-bārıma yā Rab
Miḥen mīlin dem-ā-dem çeşm-i giryānında bulsunlar

3 Olanlar bād-ı firḳatle ḫazān-ı şevḳıma bāʿiṡ
Hemīn ecrin nihāl-i vuṣlatın şānında bulsunlar

4 Edenler bu dili zehr-āb-nūş-ı cām-ı hicrānıñ
O kār-ı kesb-i destin cümlesi nānında bulsunlar

5 Çü açdıñ Sālimā aḥbāba bāb-ı mülket-i derdiñ
Maḥall-i renciṡi yine felek yanında bulsunlar

80
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

(2a) nev-be-nev : - T1. / olmaḳ : ola T2. (5b) Firāḳıñda benim : Dem-i firḳatde ol T2. / bu : ol T1. (6a) Bize hep : Hemīşe T1, Şarāb-ı Ü.
79 - M, T1 35a, T2 88a, Ü 57a. (5b) yine : neyse T2.
80 - M, T1 35a, T2 88b, Ü 57a.

1 Neşʾe-i meyle o dem kim rūyu ʿālü'l-ʿāl olur
Ġamze-i ʿāşıḳ-küşü ḳanlar ṣaçar ḳattāl olur

2 Vaṣf-ı zülfüñ dillere düşdükçe olma dil-şikest
Kākülüyçün dil-beriñ incinme ḳīl ü ḳāl olur

3 ʿArż -i aḥvālin eder āmāde maʿşūḳa velī
Vaṣla erince hemān bī-çāre ʿāşıḳ lāl olur

4 Olmasın dil-gīr o meh-rū pīç ü tābımdan benim
Kākülün fikr eyleyen böyle perīşān-ḥāl olur

5 Çeşm-i bādāmıñ taṣavvur eyledikçe Sālim'iñ
Dīdesi ḫūn-ābe-i ḥasretle māl-ā-māl olur

81
Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

1 Gül-ġonca farṭ-ı ḥüsn ile gerçi yegānedir
Bülbül de līk şāhid-i şīrīn-fesānedir

2 Ḳadr-i dırāz-ı dil-bere bāʿiṡ nedir deme
Gelmek hemān murādı degil bir bahānedir

3 Pā-māl-i rāh-ı ʿaşḳına bunca sitem ile
Maḳṣūdu cevr ü nāz degil de yā nedir

4 Erbāb-ı faḳrı ḫor u ẕelīl ü zebūn eder
İḳbāl-i dehr-i dūn u denī kām-rānedir

5 Yoḳdur mecāl kimsede inkāra Sālimā
Ḥaḳḳā ki penç bu ġazeliñ şāʿirānedir

82
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

(1a) ne : o Ü. / ʿālü'l-ʿāl : ālü'l-ʿāl Ü. (2b) dil-beriñ : dil-berin T1. (3b) ʿāşıḳ : insān T1. (5b) ḥasretle : firḳatle T1.
81 - M, T1 35a, T2 88b, Ü 57b. (1b) fesāne : feṣāne Ü. (2b) murādı degil : murād degülin T1. (3a) sitem ile : sitemlere T1, Ü. (4a) ḫor : ḫᵛār T1, T2. (5a) inkāra : inkār T2. (b) penc : pāk T2.
82 - M, - T1, T2 88b, - Ü.

1 Ṣafā-yı ḫāṭır-ı ʿāşıḳ vefā degil de nedir
Cefā dedikleri ʿayn-ı eẕā degil de nedir

2 Ṭılısm-ı genc-i maḥabbet ḫulūṣ-ı ʿāşıḳdır
Duʿā-yı ṣubḥ-demī kīmyā degil de nedir

3 Muḳaddemāt-ı tefekkür ḫayāl-i bāṭıldır
Netīcekāri-i ʿālem hebā degil de nedir

4 Ġarīḳ-ı baḥr-i günāhız buña güvāh duʿā
Dırāz-ı dest-i temennā recā degil de nedir

5 O ġamzeden nigeh-i luṭf ümīdi ey Sālim
Baḳılsa ʿāşıḳa ʿayn-ı ḫaṭā degil de nedir

83

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Dehr-i dūn-meşrebden ol kim devlet ümmīdindedir
Gūyyā zehr-ābdan ḫāṣıyyet ümmīdindedir

2 Vaṣl-ı yār ile tesellī bulmaġa ṭālib olan
Penbeniñ āteşle bī-şek ülfet ümmīdindedir

3 Ġarḳ eder fülk-i dilin baḥr-i ġumūm-ı çarḫda
Rūzgārdan ol ki ey dil himmet ümmīdindedir

4 Ṭālib-i būy-ı vefā-yı zülf-i ḫūbān-ı zamān
Ejder-i bī-merḥametden şefḳat ümmīdindedir

5 Naḳd-i şevḳı baḫş-ı kālā-yı hümūm etdim neden
Ḫvāce-i çarḫ daḫı benden raġbet ümmīdindedir

6 İntiẓār āteşlerine yansın ol kim Sālimā
Bir perīyi ḫānesine daʿvet ümmīdindedir

83 - M, T1 35b, T2 89a, Ü 57b. (1a) devlet : dūst T1. (bulmaġa ṭālib olan : bulmaḳ isteyen göñül T2. (b) āteşle : āteşde T1. (3) - T2. (a) ġumūm-ı : ġumūma T1. (6b) perīyi : birini Ü.

84

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Ḫayāl-i zülfüñ ile yine bī-tūş olmamız yegdir
Bize āsūdelikden bir ġama dūş olmamız yegdir

2 Ġumūm-ālūde olmaḳdan ḫumār-ı dehri çekmekden
Varıp pīr-i muġāna yine ser-ḫoş olmamız yegdir

3 Olur ṣafvet hemīn ʿayn-ı küdūret bu cihān içre
Yem-i mihriz bize ʿaşḳ ile pür-cūş olmamız yegdir

4 Helāk etdi beni ġamzeñ saña ʿuşşāḳ lāzımsa
Beni luṭfuñla iḥyā ḳıl bizim ḫoş olmamız yegdir

5 Nola endīşe-i zülfü baña ḫoş gelse ey Sālim
Bize āsūdelikden bir ġama dūş olmamız yegdir

85

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Nola baḫtım remedden perde çekse dīdeme yer yer
Beni küstāḫ-ı naẓra eyledi her bir nigeh yek-ser

2 Yine ṣorsañ nedir bilmez netīce bezm-i ʿālemde
Bilen der dāstān-ı sırr-ı ʿaşḳı bilmeyen (söyler)

3 O bir āyīnedir olmaz mükedder degme bir şeyden
Cemāl-i pākine vermez naḳīṣa ḫaṭṭ-ı tābişger

4 Ruḫuñ da revnaḳı ḫaṭṭ-ı siyāh-ı revnaḳ-efzādır
Kenārı olmasa bir nüsḫa olmaz şöhrete maẓhar

5 O Leylī añlamazken ʿāşıḳıñ pā-māli-i hicrin
Beni bī-hūde Mecnūn eyleyip Sālim ʿaceb neyler

86

84 - M, T1 35b, ,T2 89a, Ü 57b. (1a) -tūş : hūş T1. (4b) ḳıl : et T1.
85 - M, - T1, T2 89a, - Ü. (2b) (söyler) : der T2.
86 - M, - T1, T2 89b, - Ü.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ne dem kim ġamzeler sāmān u ṣabra türk-tāz eyler
İner tā rūyuna müjgānı istiḳbāl-i nāz eyler

2 Göñül dil-dāde-i cevr ü ʿitābıñdır hemīn nāzıñ
Derūnī sevdigim senden recā eyler niyāz eyler

3 Ḳadeḥ-ser-şār-ı sāmānım ne rütbe eylesem pinhān
Fiġānım ḳorḳarım ol şūḫa bir gün keşf-i rāz eyler

4 Fesād-ı ʿālem-i kevn ü fesāda cümle vāḳıfdır
Ḥaḳiḳat üzre ol kim seyr-i pehnā-yı mecāz eyler

5 Verā-yı ebr-i zülfünde ruḫun pinhān eder görsem
Niçün āyā o meh bī-hūde bizden iḥtirāz eyler

6 Geçinmekde ser-i kūyunda zaḥmet çekmez āvāre
Göñül dāġ-ı ġamıñ ser-māye-i sūz u güdāz eyler

7 Murādın añlar üstād-ı nigāhıñ bir nigāhında
Niçün dil ser-güẕeşt-i hicri kūyunda dırāz eyler

8 Tevekküldür medār-ı tesliyet ġam çekme ey Sālim
Murād eylerse Mevlā bir gedāyı bī-niyāz eyler

87

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Hele incindigim yerler göñül ol yāre pek çoḳdur
Bilinmez dāġ-ı sīnem gerçi ammā yāre pek çoḳdur

2 Taṣaddur eylemiş ṣadr-ı muʿallā-yı zenaḫdāna
Bu rütbe bī-edeblik ol ḫaṭ-ı jengāre pek çoḳdur

3 Ne luṭfundan sipihriñ behre-yāb oldum cihān içre
Bu vażʿ-ı nā-sezāyī çarḫ-ı nā-hemvāre pek çoḳdur

4 Dil-i pür-dāġıma merhem ümīd eyler iken andan

87 - M, T1 35b, T2 89b, Ü 57b. (1a) yerler : yer Ü. (4a) andan : Sālim Ü.

Dile tekrār dāġ urmaḳ dilā dil-dāre pek çoḳdur

5 Bilirken Sālimā pā-māl-i gerd-i rāhını yer yer
Bu güne ʿāşıḳa cevr etmek ol mekkāre pek çoḳdur

88

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Dilde pinhān infiʿālim kim bilir
ʿĀşıḳım ölsem melālim kim bilir

2 Vāḳıf ancaḳ bir Ḫudā'dır derdime
Künc-i ḥasretde kelālim kim bilir

3 Ḳangı yerde ḳaldı yine söylesin
Ol dil-i āşüfte-ḥālim kim bilir

4 Şāʿir-i diḳḳat-şināsım dünyede
Vaṣf-ı zülfüñde ḫayālim kim bilir

5 Görmeyince zātımı Sālim benim
Ehl-i ʿirfāndan kemālim kim bilir

89

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Lerziş-i teb kim ṣafā-yı ḫāṭırım tebʿīd eder
Rūzgārıñ şevḳı germ-ā-germ olur teb ʿīd eder

2 Ṭabʿımız muġber degildir ḫaṭṭ-ı pākiñden seniñ
Ḫaṭ berāt-ı ʿaşḳını ʿāşıḳlarıñ tecdīd eder

3 Ṭūl-i ʿömrüñ sāye-dārī-i keremdir revnaḳı
Ṭarf-ı cūda anıñ içün bīdi Ḥaḳ teʾbīd eder

(5) - T1, Ü.

88 - M, T1 35b, T2 90a, Ü 56a (kenarda). (1b) melālim : helākim T1.(4a) şināsım : āşināyım T1.

89 - M, - T1, T2 90a, - Ü.

4 Ṭālib-i iḳbāl olan dehr-i denīden ḥaşre dek
Çeşmini vaḳf-ı nigāh-ı revzen-i ümmīd eder

5 Dünyede bir kendiye maḫṣūṣ olan taʿbīr ile
Cümle eşyā Ḫāliḳ'ın tevḥīd eder temcīd eder

6 Serlerin taḥrīk etdikçe ṣabādan Sālimā
Ġāfilān-ı bāğı naḫl-i tāzeler tehdīd eder

90

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Bende ʿaşḳıñ sende göñlüm meh-cebīnim tāzedir
Nev-cevānım tāze feryādım enīnim tāzedir

2 Gülsitānım seyre çıḳ ey serv-ḳadd ü lāle-ḫad
Sīnede dāğ-ı dil-i āteş-ḳarīnim tāzedir

3 Ẓerrece incinmeziz vażʿına biz ol āfetiñ
Bizlere neylerse etsin nāzenīnim tāzedir

4 Zāʾil olmaz naḳş-ı ḫūbān levḥ-i ḫāṭırdan hele
ʿAḳl ü fikr ü ḫᵛāhiş-i ḳalb-i ḥazīnim tāzedir

5 Her ne rütbe köhne taʿbīr eylesem Sālim yine
Tāzeler vaṣfında naẓm-ı dil-nişīnim tāzedir

91

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Yār baḳmaz saña ey dil āh-ı şeb-gīriñ nedir
Nāle teʾs̱īr eylemez bī-hūde tekdīriñ nedir

2 Ḫidmet etsem yār gelse der imişsiñ ḫāneme
Sen nesin ey ʿāşıḳ-ı küstāḫ tevḳīriñ nedir

3 Āh-ı ʿāşıḳ deyü nāmıñ dilde olmuş dāstān

90 - M, - T1, T2 90a, - Ü.
91 - M, - T1, T2 90b, - Ü.

Biz de bilsek kim seniñ ey āh teʾs̱īriñ nedir

4 Şāhbāz-ı evc-i ʿaşḳ-ı dil-berim dersiñ baña
Ey göñül söyle ser-i kūyunda naḫcīriñ nedir

5 Sālim-i zārı helāk etmek dilermiş ġamzeler
Ey ṭabīb-i ʿaşḳ bunda baña tedbīriñ nedir

92

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

1 Zülf-i siyāhı rūyuna her şeb niḳāb olur
Ol pādişāh-ı ʿişve ne ehl-i ḥicāb olur

2 Çoḳdur feżā-yı sīnede envāʿ-ı vāḳıʿāt
Yazsam derūn ʿālemini bir kitāb olur

3 Etsin maṭāf Kaʿbe-i ʿulyā-yı kūyunu
ʿĀşıḳ o bezmgehde duʿā müstecāb olur

4 Neẓẓāre eyledikçe o ḫurşīd-ṭalʿata
Nūr-ı şuʿāʿ-ı bāṣıramız feyż-yāb olur

5 Ben ağladıḳça Sālim o gül-rūyu yād edip
Her bir sirişk-i dīde-i giryān gül-āb olur

93

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Her ṣafā-yı ʿişret olmaz gerdiş-i mīnāda bir
Gerçi sāḳī bir ḳadeḥ bir rind bir ṣahbā da bir

2 Ṣad dil ü cān ile nice sevmeyem sulṭānımı
Ādemiñ göñlünce yoḳdur biñ melek-sīmāda bir

3 Ben ki Ḳays-ı deşt-i ṣaḥrā-yı cünūn-ı ʿaşḳıñım
Cāme-i ṣad pāre baña bir durur dībā da bir

92 - M, T1 36a, T2 90b, Ü 57b. (1b) ʿişve ne : ʿişveye T1. (2b) derūn : ḥurūf Ü. (3a) kūy : gūr T1. (5) - T1, Ü.
93 -M, T1 36a, T2 91b, Ü 58a.

4 Her perī-rūya ne mümkin mübtelā olmaḳ göñül
Bir olur insānıñ elbet sevdigi dünyāda bir

5 İntiẓār-ı va'de-i vaṣlıyla giryān olma kim
İki olmaz Sālimā söz bir olur a'lāda bir

94

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Dil-i ġamīnimiz ol şāh-ı ḥüsne dāda gider
Hemīşe ḫayl-i emel cānib-i murāda gider

2 Ne mümkin 'aḳl u ḳarārı refīḳ etmeklik
Giderse rūḥum o şāha göñül piyāde gider

3 Sinān-ı ġamzesini böyle etmeden ser-tīz
O fitne-cū yine besbellidir cihāda gider

4 Hemīşe mālına gelmez saḫīleriñ noḳṣān
Cihānda ḫarcı ḫasīsiñ daḫı ziyāde gider

5 Recā-yı vaṣl ile ġayra cihānda dil gitmez
Giderse Sālim o ẕāt-ı kerem-nihāda gider

95

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Yüzünü sürmege bī-çāre ḫāk-i pāya gider
Bu pīç ü tāb ile 'āşıḳ o dil-rübāya gider

2 Ṭayansın ol ḳaşı yanıñ ḫadengine aġyār
O şāh-ı mülket-i behcet bugün ġazāya gider

3 Şitāb ile yine gül-geşt-i bāġa oldu revān
Çemende bülbül-i ḥālet-fezā nevāya gider

(5a) vaṣlıyla : kāmıyla T2.
94 - M, T1 36a, T2 91a, Ü 58a. (1a) ġamīnimiz : ġarībimiz Ü. (5a) ġayra : ġayrı T1.
95 - M, T1 36a, T2 91a, Ü 58a. (1b) ü : - T1. (2b) mülket-i : mülket ü T1.

4 Teraḥḥum et gehi 'uşşāḳa git deseñ gitmez
O yār ḫāne-i aġyār-ı nā-sezāya gider

5 Ne semt-i luṭfu bilir ol ne ḫod su'āl eyler
Hemīşe Sālim o dil-ber reh-i cefāya gider

96

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 İmtidād-ı ġam ḳuṣūr-ı re'y-i pākimden midir
Yoḫsa ey dil ol da baḫt-ı ḫᵛābnākimden midir

2 Hīç kesilmez pāy-ı ġam dilden şehā āyā neden
Mīhmān-ı sīne-i ṣad çāk çākimden midir

3 Āfitābım ṭāḳatim yoḳ zerre deñlü ḥasrete
Muḳteżā-yı 'aşḳ mıdır bu yoḫsa ḫākimden midir

4 Meyl eder ḫāra güle mihr eden elbet ey göñül
Yoḫsa ikrāmım benim aġyāre bākimden midir

5 Ḥasretiñle Sālim'iñ çāk-i girībānın görüp
Hīç demezsin bu da cānā sīne-çākimden midir

97

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Kimi meh-rū kimi dil-cū kimi ḫoş-bū begler
Ādemi bende ederler bu perī-rū begler

2 Ṭurmayıp 'ahde beni ġamla helāk eylediñiz
Ṣaġ oluñ sizleri şimden gerü yā hū begler

3 Dām-ı tedbīr-i ḳażāyı nice inkār eyler
Beni rem-kerde eden gözleri āhū begler

(4a) 'uşşāḳa : 'uşşāḳıña T2. (5a) ol : dil : - T1, dil Ü. (b) reh-i : bize T2.
96 - M, T1 36a, T2 91b, Ü 58b. (1a) re'y : ṭab' T2. (2a) ġam : - T1. (b) mīhmān : mihmān T1. (5b) cānā : āyā T2.
97 - M, T1 36b, T2 91b, Ü 58b.

4 Nāvek-i tīz-i müje ḫançere-i ġamze ile
Ḫūn-ālūde durur sīnede her mū begler

5 Vechi var Ḳays-ṣıfat nāleler etseñ Sālim
ʿAḳlımı aldı benim ġamzesi cādū begler

98
Mefʿūlü mefāʿilü mefāʿīlü faʿūlün

1 Maḳṣad ḥarem-i sīneye nā-maḥremimizdir
Negşūde-lebiz ḥarf-i recā mübhemimizdir

2 Daʿvī-i kemāl eylemesin bizlere ġamzeñ
Ārām-ı taḥammülle o da mülzemimizdir

3 Tecdīd-i firāḳ ile bizi eyleme taḫvīf
Firḳat dedigiñ eski bizim hem-demimizdir

4 Ḳan ağladıyor bizlere hicr ile o ḫūn-rīz
Mey ṣun bize sāḳī ki bu da bir demimizdir

5 Sālim keder-i hicr ile olmam mütekeddir
ʿĀlemde bizim derd ü firāḳ ʿālemimizdir

99
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Añıp zencīr-i zülfüñ ağlasam dīvānedir derler
Ḥikāyet eylesem derd-i serim efsānedir derler

2 Cemāl-i pākini bir kerre anıñ āh görseydik
O şūḫu dil-berān içre hemān bir dānedir derler

3 Ḫarābāta var ey zāhid yapılmaḳ ister iseñ sen
Anıñ keyfiyyetin ṣorduḳ ʿaceb kāşānedir derler

4 Ruḫ-ı ḫūy-kerde ḥāl-i ʿārıżıñ çekdi dili zīrā

(4a) tīz : tīr T1, T2. (b) ḫūn : ḫūna T1, T2. (5b) cādū : cāzū T1.
98 - M, - T1, T2 91b, - Ü.
99 - M, - T1, T2 92a, - Ü. (5a) (yā) : - T2.

Cihānda gezdiren insānı āb u dānedir derler

5 Sezādır (yā) ḳabūl ü yā müʾeddī-i seʾāmet mi
Suḫanda bilsem ey Sālim baña āyā nedir derler

100
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Murādımca begim senden merām almaḳ ne mümkindir
Cihānda vefḳ-ı dil-ḫᵛāh üzre kām almaḳ ne mümkindir

2 Yolunda sāyeveş pā-māl-i ḫāk-i gerd-i rāh olsaḳ
Yine ol ġonca-femden bir selām almaḳ ne mümkindir

3 Ḫaber yoḳ kūy-ı cānāndan gelenlerden suʾāl etdik
Dil-i güm-geşteden hergiz peyām almaḳ ne mümkindir

4 Vücūdum rūzgārıñ germ ü serdi eyledi lerzān
Bu lerzişkāri ile deste cām almaḳ ne mümkindir

5 Bedin fikr eyleyip nīke ḳanāʿat eyle ey Sālim
Cihānda vefḳ-ı dil-ḫᵛāh üzre kām almaḳ ne mümkindir

101
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Viṣāline dil ü cān birbirin teḳaddüm eder
Derūni ʿāşıḳıñ ārzū ile tenaʿʿum eder

2 Cevāb-ı yeʾs ile pürdür verā-yı maʿnā hep
Egerçi ḥarf-i viṣāli femi tekellüm eder

3 Eger recā ile vaṣla raḳīb bīdāsā
Bize gelince o ḳaddi seriv teʿaẓẓum eder

4 Ṣaḳın ḳapılma sürūra ġurūrdan ḥazer et
Gözüñe almadığıñ zerreler tecessüm eder

100 - M, - T1, T2 92a, - Ü.
101 - M, - T1, T2 92a, - Ü.

5 Definedir dil-i Sālim'de eylemez iẓhār
Derūni ʿāşıḳ olan saña ʿaşḳını güm eder

102
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Dil ki gāhīce ḫayāl-i ḫam-ı ebrū eyler
ʿAşḳ ile gūşe-i mihrāba tekāpū eyler

2 Gitmez aṣlā heves-i zülfü derūn-ı dilden
ʿĀşıḳım göñlümü her bār hemān bu eyler

3 Ḫam olur aña devāt etse ser-āġāz-ı s̱enā
Vaṣf-ı ġamzeñ ki şehā ḫāmeyi cādū eyler

4 Tāzedir naḳşı be-her-kār ḫayāl-i çeşmiñ
Dil-i sevdā-zedeyi dīde-i āhū eyler

5 Varaḳ-ı vaṣf-ı ṣafā-güster-i yāri Sālim
Ḥırz-ı peymānçe nişīmenger-i bāzū eyler

103
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Derūnum her ṭaraf ezhār-ı dāġa gülşen olmuşdur
Gülistān-ı cihān hicriñle baña külḫan olmuşdur

2 Ne yapsın baña ṭāliʿ n'işlesin ġamzeñ dil-i zāra
Ne olduysa baña cānā muḥaṣṣal senden olmuşdur

3 Bilinmez keṡretinden ġamzeniñ āyīn ü erkānı
Müjeñ fehm-i nigāh-ı āhuvāna reh-zen olmuşdur

4 İnanma sevdigim aʿdā geçerlerse beni saña
Seniñçün dūstum ʿālem baña hep düşmen olmuşdur

5 Ḳapıldım şeb-nemāsā bir şükūfeyle aña Sālim
Derūnum her ṭaraf ezhār-ı dāġa gülşen olmuşdur

---

102 - M, -T1, T2 92b, - Ü.
103 - M, - T1, T2 92b, - Ü.

104
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Benim derūnumu saña nic'eyleyem taḳrīr
Olur mu sūziş-i ʿāşıḳ lisān ile taʿbīr

2 Maḥabbetiñle gözüm nūru sevdigim cānım
Ḫayāl-i çeşmiñi dīdemde eyledim taṣvīr

3 Gözümde pır pır uçar naḳş-ı dīdesi yāriñ
Olup o çeşm-i ġazāle tezerv-i dil naḫcīr

4 Beni çıḳarma efendim żamīr-i pākiñden
Derūn-ı sīneye etdi maḥabbetiñ teʾs̱īr

5 Ġarīb olur der-i dil-berde Sālimā ʿāşıḳ
Olunmaz ise o bī-çāreye eger tevḳīr

105
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Medā-yı bāṣıramız gülsitān-ı dil-berdir
Ḫayāl-i ṣubḥ u mesāmız miyān-ı dil-berdir

2 Lezīz olursa sezā fikr-i laʿli hem-çü ḳand
Derūn Mıṣrı da Yūsufsitān-ı dil-berdir

3 Cihānı neylemeli sīne-i dil-ārāsız
Cihān dedikleri ancaḳ cihān-ı dil-berdir

4 O ġamze ʿāşıḳ-ı zāra ser-ā-sere böyle
Belā-yı tāze-rev-i nāgehān-ı dil-berdir

5 Cemāl-i pākine Sālim hemīşe müştāḳız
Bu iştiyāḳ bize miḥnet-resān-ı dil-berdir

106

---

104 - M, - T1, T2 92b, - Ü.
105 - M, - T1, T2 93a, - Ü.
106 - M, - T1, T2 93a, - Ü.

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1 Gül-i bāğ-ı vefā ṣanmañ ki her yerde müheyyādır
Vefā bir bū durur zülf-i mu'anberde müheyyādır

2 Hemān nerkis midir ancaḳ baḳan teşrīfine yāriñ
Ḳudūm-ı pākine gülşen de güller de müheyyādır

3 Dü çeşm-i ḫūn-feşānım saña meclis eylemiş tertīb
Degildir ḫūn u çeşmim bāde sāğarda müheyyādır

4 Murād üzre ne mümkin kām almaḳ o bī-çāre
Ser-i erbāb-ı 'aşḳa derd her yerde müheyyādır

5 Anı bī-hūde tekdīr etmesin taḥrīk edip zülfüñ
Göñül murğu hemān pervāza o serde müheyyādır

6 Ne semte naẓra-sāz olsam cemāliñ oldu manẓūrum
Ḥayāliñ sevdigim bū dīde-i terde müheyyādır

7 Dile Sālim selām eyle ne bekler çīn-i zülfünde
Bize gelsin aña kim yer de dil-ber de müheyyādır

107

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1 Ṭabī'atler benim āvāre-i ṭab'-ı selīmimdir
Cihānda ma'rifet baña nedīm-i 'an-ṣamīmimdir

2 Bize tecdīd-i ğam etmez yeñiden 'ālem-i hicrān
Keder vermez baña firḳat ki me'lūf-ı ḳadīmimdir

3 Ayırma sīneden yer yer kerem ḳıl ḫançeriñ cānā
Benim künc-i ğamıñda dāğ-ı dil-dūzum nedīmimdir

4 Bilir yek-ser mizācım vaṣf-ı ḳānūn-ı maḥabbetle
Benim ol dil-ber-i nabż-āşinā-yı ğam ḥakīmimdir

5 Ḳomaz bu Sālim'i ğamgīn ü giryān böyle hicrinde

107 - M, - T1, T2 93b, - Ü.

Ḫudā ḳādirdir elbette efendimdir kerīmimdir

108

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Çeşm-i ğurbet-dīdeme düşmendir ey meh ḫᵛāblar
Dīdeme reşk etmede her şeb benim meh-tāblar

2 Ḥāżır u āmādeyiz pervāza zülf-i yārda
Kendini görsün şikenc-i ṭurrada bī-tāblar

3 Biz Ḫudā'nın ğarḳa-i emvāc-ı feyż-ā-feyżiyiz
Añlamaz keyfiyyet-i aḥvālimiz gird-āblar

4 Medḥ-i ruḫsārıñla tertīb eyledim eş'ārımı
Naẓmıma mā'il olursa vechi vardır āblar

5 Tāzedir naḳş-ı ḫayāl-i kārımız Sālim bizim
Nālelerle lāldir tanbūrda mıżrāblar

109

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1 Āyīn-i felek mihr ü maḥabbet bilinmiyor
Eyyām-ı baḥr-i derd ü felāket bilinmiyor

2 Şad çār mevci raḫne-pezīr-i ḳażā eder
Rūz-ı hevā-yı gerdiş-i miḥnet bilinmiyor

3 Ey dil çi sūd şimdi te'essüf eder iseñ
Derdā ki ḳadr-i 'izzet ü devlet bilinmiyor

4 Zinhār olma dünyede me'mūn-ı ğā'ile
Rāz-ı nihān-ı perde-i ḥikmet bilinmiyor

5 Hep dil-firīb-i ḫande-i baḫtıñ durur cihān
İnṣāf olunsa ṭarz-ı ḥaḳīḳat bilinmiyor

108 - M, - T1, T2 93b, - Ü.
109 - M, - T1, T2 93b, - Ü.

6 Ölseñ yolunda terkiye aṣmaz seriñ diriğ
Sālim o şūḫa cān ile ḫidmet bilinmiyor

110
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Ḫayāl-i zülfi yāriñ gerçi ʿāşıḳ ʿayn-ı rıfʿatdir
Seniñ ḥāliñden āgāh olmaḳ ammā serde devletdir

2 Ḫudā'dan kesme ʿāḳilseñ ümīd-i maṭlebiñ zīrā
Ṭaleb dedikleri maʿnā netīce ṣarf-ı himmetdir

3 Ḳapılma şeb-nemāsā tāze gülsün şöhret-i ḥüsne
Ṣaḳın cānā ṣaḳın kim ʿayn-ı şöhret maḥż-ı āfetdir

4 Melūl olmam melāmetden ser-i kūyunda dil-dārıñ
Medār-ı tesliyet bu yolda baña ṭarḥ-ı devletdir

5 Meṡeldir güç ile olmaz güzellik bezm-i ʿālemde
Ḳabāḥat nā-fehimlik ādeme ʿayn-ı ḳabāḥatdir

6 Hemān bir ṣoḥbete ʿāşıḳdır ancaḳ ṭālib-i dīdār
Ne dil-bend-i tekellüfdür ne ḫod ḥayrān-ı ülfetdir

7 Hele ben bildigim maʿnā gözüm nūru ḥaẕer eyle
ʿAdū bīdār-ı ḫᵛāb-ı bezm-i hengām-ı maḥabbetdir

8 Ne rütbe cevrin efzūn eylese bezm-i teġāfülde
Geçilmez ol perīden Sālimā bilmem ne ḥāletdir

111
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Geh tebessüm rūyuña kim bāʿiṡ-i taḥsīn olur
Cevher-i ferdi dehānıñ māye-i taʿyīn olur

2 Girye defʿ eyler hemīşe sūziş-i derd ü ġamı
Āb-rīzān olsa hergiz āteşe teskīn olur

110 - M, - T1, T2 94a, - Ü.
111 - M, - T1, T2 94a, - Ü.

3 Eskidikçe ʿāşıḳın kem-pāye eyler dil-berān
Devlet-i ḥüsnün niẓāmı cümle bu āyīn olur

4 ....

5 Neylesin deryā-yı ṣabrım etmesin böyle ḫurūş
Rūzgārıñ ḳahrı Sālim düşmen-i temkīn olur

112
Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

1 Eṭfāl-i rūḥ kim suḫanıñ mektebindedir
ʿİlm-i ḥaḳīḳat-i ezelī meksebindedir

2 Her bir sirişte māye-i kesb-i kemāl olur
Āṡār-ı feyż maʿrifetiñ ḳālebindedir

3 Olsañ çi sūd mihr-i sipihr-i hüner göñül
İş ṭāliʿindedir kişiniñ kevkebindedir

4 Ḫaṭṭ-ı şerīfiñ eyler imiş nüsḫa-i şifā
Ol kim firāḳ-ı hicr ile tāb-ı tebindedir

5 Ḫuddām-ı ʿilm maḥrem-i sırr-ı kemīn olur
Rāz-ı derūnu nüsḫalarıñ miḳlebindedir

6 Āyīni cevr iken yine iẓhār-ı meyl eder
Sālim taḳiyye-dārsa cefā meẕhebindedir

113
Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

1 Sensiz cihānda ḫᵛāhiş-i rāḥat sezā mıdır
Cānsız bedende ʿāşıḳa ṣıḥḥat ṣafā mıdır

(4) beytin yeri boş bırakılmış.
112 - M, - T1, T2 94b, - Ü.
113 - M, - T1, T2 94b, - Ü.

2 Her kim işitse nāmıñı bir ḥālet el verir
'Ālem cihānda cümle saña mübtelā mıdır

3 Ağyār-ı dūnu eyleyip iḥyā-yı ṣoḥbetiñ
Ben künc-i ġamda derd ile ölmek revā mıdır

4 Ḥāl-i derūnu 'arża olursuñ şikeste-dil
Yoḫsa ümīd-i merḥamet etmek ḫaṭā mıdır

5 Sālim sebeb ne ol mehe āyā teġāfüle
Bilmem murādı bizlere bundan cefā mıdır

114
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ne farṭ-ı ḫavf içün ne ḫaşyet-i encām içün ṣaḳlar
Zebān-ı ṭa'nı 'āḳil ḫaṣmını ilzām içün ṣaḳlar

2 Ṣaḳın aldanmasın murġ-ı gönül pinhān görüp zülfün
Anı zīr-i külehde ol perī bir dām içün ṣaḳlar

3 Ne rütbe şevḳ-baḫşā olsa yine sāḳi-i devrān
Ḥumānı meclisinde rind- i mey-āşām içün ṣaḳlar

4 Dehānın ḫande-i la'liyle iẓhār etmemekden yār
Ḥakīme cevher-i ferde miṣāl-i tām içün ṣaḳlar

5 Temennā-yı viṣāle bir vesīle eyleyip 'āşıḳ
Dü çeşmi gibi eşkin yāre 'arż-ı kām içün ṣaḳlar

6 Nice demdir ḳumāş-ı naẓmı iẓhār etmedi Sālim
Anı var ise ol ṣadr-ı felek-ḫuddām içün ṣaḳlar

7 Cenāb-ı Muṣṭafā Paşa o düstūr-ı mükerrem kim
Cihān devletde ẕātın luṭf-ı ḫāṣ u 'ām içün ṣaḳlar

8 Nigīn-i ṣadr-ı devletde edip perverde 'izzetle
Anı Rüstem gibi Zāl-i felek bir nām içün ṣaḳlar

---

114 - M, - T1, T2 94b, - Ü.

115
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ḥüsn o şūḫuñ dil-esīr-i pertev-i meh-rūsudur
Kim ḥaḳīḳī ġarḳ-ı nūr-ı 'ārıż-ı dil-cūsudur

2 Sünbül-i cennet de olsa eylemez ṣarf-ı ḫayāl
'Āşıḳıñ sevdāsı yāriñ zülf-i 'anber-būsudur

3 Neylesin eşkāl-i dehr-i pür-fenāyı ṣāf-dil
Aña maḥż-ı tesliyet āyīne-i zānūsudur

4 Çeşmidir mest eyleyen ẓann eyleme 'uşşāḳını
Çeşm-i āhūsunda belki ġamze-i cādūsudur

5 Vechi var düşdükçe tanẓīr etse erbāb-ı dile
Bezm-i 'irfānıñ da Sālim şā'ir-i pür-gūsudur

116
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Hezār-ı gülşen-i 'aşḳım demim bahār iledir
Ṣafā-yı ḫāṭırım ancaḳ o gül-'iẕār iledir

2 Miṣāl-i ġonca serim beste-i teveccühdür
Güşāyişim nigeh-i çeşm-i i'tibār iledir

3 Ṣalındı zevraḳ-ı dil yine baḥr-i ümmīde
Bizim selāmetimiz feyż-i rūzgār iledir

4 Neşāṭ-ı bāl-i murādım gehī tehī-destim
Ḫayāl ü 'aḳl u tefekkür o ġamzekār iledir

5 Naḳīşa vermez o şūḫa fiġānı 'uşşāḳıñ
Gülüñ de revnaḳı Sālim hezār-ı zār iledir

117

---

115 - M, - T1, T2 95a, - Ü.
116 - M, - T1, T2 95a, - Ü.
117 - M, T1 34b, T2 95b, - Ü. T1'de gazel kenardadır ve sadece 1, 3, 4. beyitler vardır.

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Murādıñ üzre seni ṣanma şād-kām eyler
Ḥuṣūl-i kāmıñı çarḫ intiḳāma dām eyler

2 Neşāṭ-ı yek-nefes-i dehre der-ḳafā ekdār
Bir ān ṣafāya bu derdi kim iltizām eyler

3 Tamām bedr ola deyü hilāl-i maḳṣūdu
Bu fikr-i nā-be-maḥal ādemi tamām eyler

4 Ümīd-i būy-ı vefā eyleyen bu gülşende
Dimāġ-ı kāmını āzürde-i zükām eyler

5 O yāri ḫᵛābda görmek dilersem ey Sālim
Felek dü dīdeme ḫᵛābı benim ḥarām eyler

118

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Ne sende zerrece mihr ü vefāya raġbet var
Ne bende bār-ı girān-ı cefāya ṭāḳat var

2 Felek bizi yine tekdīr ārzū etdi
Cenāb-ı ḥażret-i Ḥaḳḳ'ıñ işinde ḥikmet var

3 Sirişk-i çeşmimi āteş gelir ḳıyās ederim
Derūn-ı dilde firāḳıñla öyle ḥālet var

4 Görür müyüz bu şeb āyā o māh-ruḫsārı
Geceyle varmaġa kūy-ı nigāra niyyet var

5 Cefā ederse de eyle taḥammül ey Sālim
O pür-cefāya derūnuñda çün maḥabbet var

Ḥarfü'z-zā

---

118 - M, -T1, T2 95b, - Ü.
(başlık) - M, Ḥarf-i zāda gūy-ı pāk-i ṭab'-ı zād, - Ü.

119

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Raḳīb-i dūna luṭf-ı ġamze-i cānāne söylenmez
O bir sırr-ı nihāndır zümre-i nā-dāne söylenmez

2 Ser-ā-pā āşinālar yād olurlar āsitānıñda
Ser-i kūyuñda ammā bu dil-i bīgāne söylenmez

3 Belāġatle zenānı ger ne rütbe eyleseñ tavṣīf
Ne ḥāletdir yine medḥinde söz merdāne söylenmez

4 Ser-i kūyunda dil-dārıñ şikāyet etme firḳatden
O şāhıñ āsitānında göñül insāne söylenmez

5 Ṣarıl dāmānına būs eyle destin Sālimā yoḫsa
Recā-yı pāy-būsu yāre küstāḫāne söylenmez

120

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Benim murġ-ı dilim gül-geşt-i zülf-i ḫam-be-ḫam etmez
Ser-i āzādemi bī-hūde bend-i tār-ı ġam etmez

2 Ser-i zülfün gehī eyler perīşān geh niẓām üzre
Dil-i 'uşşāḳ-ı zāra cevr eder ol şūḫ hem etmez

3 Ṣaḳın idbārdan maġrūr-ı iḳbāl olma dünyāda
Felek erbāb-ı 'izzü cāha bī-hūde kerem etmez

4 Varır aġyāra tenhā bī-tekellüf luṭf eder gāhī
Recā etsem o luṭfu ben ġarībe et desem etmez

5 Ümīd etmez ḥayāt-ı cāvidān-ı vaṣlı ey Sālim
Yerin bī-hūde 'āşıḳ künc-i ṣaḥrā-yı 'adem etmez

---

119 - M, - T1, - T2, 58b Ü.
120 - M, T1 36b, T2 95b, Ü 58b.
(4a) tenhā : gāhī T2. / luṭf : 'azm T2. / gāhī : ammā T2.

121
Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1 Bu gülşende seniñ gibi egerçi dil-firīb olmaz
Benim gibi de ammā bāġ-ı ḥüsne ʿandelīb olmaz

2 Dil onda ḫāṭır onda cümle ʿaḳl ü fikr ü hūş onda
Der-i dil-dāra varsa ʿāşıḳ-ı bī-dil ġarīb olmaz

3 Nedendir zaḫm-ı tīġıñdan raḳībe iḥtirāz etmek
O devlet degme bir şaḫṣa cihān içre naṣīb olmaz

4 Çerāġān eylerim her şeb benim sīnemde dāġımla
Feżā-yı gülşen-i ʿāşıḳda bundan ġayrı zīb olmaz

5 Cihān bāġında öyle dil-rübā var mıdır ey Sālim
K'anıñ meftūn u zārına ġam-ı bīm-i raḳīb olmaz

122
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Tābdan germ-ābeniñ her cāmı ṭamlar ṭamlamaz
Rind-i bezmiñ çeşm-i mey-āşāmı ṭamlar ṭamlamaz

2 Kūze-i ʿibret yeter ḳāniʿ iseñ bu ʿālemiñ
Lūle-i ser-çeşme-i encāmı ṭamlar ṭamlamaz

3 Ḳaṭʿ olur mu nāzilātı ʿālemiñ tedbīr ile
Köhnedir saḳfı sipihriñ bāmı ṭamlar ṭamlamaz

4 Zevḳına nisbetledir reftār-ı kilk-i ḫoş-edā
Kāmiliñ nev-līḳa-i ārāmı ṭamlar ṭamlamaz

5 Geh ṭolar geh aġdırır nüh kāsesin çarḫ-ı felek
Dest-i lerzişkār-ı dehriñ cāmı ṭamlar ṭamlamaz

6 Ḳalb-i āgāha nice ilhām eder feyż-i ezel

121 - M T1 36b, T2 96a, Ü 59a. (2a) onda : anda T1. (3b) cihān içre : şehā hergiz T1, Ü. (4a) benim : şehā Ü. (b) benim : şehā Ü. / dāġımla : dāġıñla Ü. (5b) meftūn u zārına : meftūn-ı fikrine T1.
122 - M, - T1 , T2 96a, - Ü.

Ādemiñ ḳalbinde Sālim kāmı ṭamlar ṭamlamaz

123
Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1 Göñül ol bī-vefā şehden recāmend-i viṣāl olmaz
Ḥaḳīḳat-bīn olan pā-bend-i fikr-i her-muḥāl olmaz

2 Baḳıp taḥḳīr etme peykeriñ rind-i mey-āşāmıñ
Ṣaḳın bundan kebīre zāhidā vizr-i vebāl olmaz

3 Ḳafes zībende-i ārāyiş olmaz nālekārīde
Gülistān-ı cefānıñ bülbül-i gūyāsı lāl olmaz

4 Miyān-ı leşker-i ḫaṭdan kesilmez fitne çıḳmaz tīġ
O ser-ḥad bir zamān olmaz ki hīç bī-iḫtilāl olmaz

5 Reh-i Mevlā'da pā-fersūde olmaz ṭālib-i vuṣlat
Derūnu sālikiñ vaḳf-ı telāş-ı infiʿāl olmaz

6 Nihāl-i ḳaddiñe nola ḳıyāmet ser-fürū etse
Bu gülşende ḳadiñ gibi nihāl-i bī-miṣāl olmaz

7 Ḳalır ṣaff-ı niʿāl-i meclis-i ʿirfānda ey Sālim
O dil kim neşve-yāb-ı sāġar-ı ser-şār-ı bāl olmaz

124
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ḳadrimiz bilmez bizim bir yāre düşdü göñlümüz
Bir cefā-cū dil-ber-i mekkāre düşdü göñlümüz

2 Evc-i istiġnāda pervāz eyler iken nāgehān
Dāmgāh-ı kākül-i dil-dāre düşdü göñlümüz

3 Dīdeden cān gibi pinhān olmadır kārı anıñ
Bir melek-sīmā perī-ruḫsāre düşdü göñlümüz

123 - M, - T1, T2 96a, - Ü.
124 - M, - T1, T2 96b, - Ü.

4 Ḳısmet etdikde ġamı ḳassām-ı taḳdīr-i ezel
Ġālibā ser-pençe-i efkāre düşdü ġöñlümüz

5 Ġāret-i sāmāna Sālim ġamzeye minnet mi var
Āşinā yoḳ bir yere bī-çāre düşdü ġöñlümüz

125
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Dil-i bī-ḳayd-ı 'āşıḳla hevā-yı i'tibār olmaz
O mir'āt-ı muṣaffā pāy-māl-i her-ġubār olmaz

2 'İtābıñ görmeyen etmez şikāyet sūz-ı miḥnetden
Ṭoḳunmadıḳça seng-i zendde āteş āşikār olmaz

3 Neden sāḳī bize çāh-ı zaḳanla imtinān etmek
Tehī sāġarla bezm-i meyde hergiz iftiḫār olmaz

4 Dil-i mecrūḥa ġamzeñ her nigehde biñ 'itāb eyler
Nigāh-ı 'özr-ḫᵛāha bundan a'lā i'tizār olmaz

5 Hemīşe taḫtgāh-ı ḳalbe ġayrıñ naḳşı el vermez
Meṡeldir kim bir iḳlīm içre iki şehriyār olmaz

6 Hemīn gird-āb-ber-gird-āb-ı ṣad ġamdır yem-i firḳat
Bu yolda keşti-i ṣabra muvāfıḳ rūzgār olmaz

7 Derūn-ı sīne pür-dāġ-ı maḥabbet olmaḳ ister kim
Meṡeldir Sālimā 'ālemde bir güllе bahār olmaz

126
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ne ġam-ı cevre ne luṭf-ı gāh gāha ḳā'iliz
Biz hemān neylerse 'uşşāḳa o māha ḳā'iliz

2 Her nigāhın ġamzeler luṭfuyla istiḳbālde
Ḥāl-i a'zār-ı nigāh-ı 'özr-ḫᵛāha ḳā'iliz

---

125 - M, - T1, T2 96b,- Ü.
126 - M, - T1, T2 97a, - Ü.

3 Rūz u şeb nālem güvāh-ı müdde'ā-yı 'aşḳdır
Āhdan ṣor mihrimiz cānā bir āha ḳā'iliz

4 Künc-i 'uzletde nişīniz merḥamet ḳıl sevdigim
Gūşe-i çeşmiñle olsun bir nigāha ḳā'iliz

5 Etmeziz Sālim şikāyet dehrden bir vech ile
Her ne taḳdīr etse taḳdīr-i İlāh'a ḳā'iliz

127
Mef'ūlü mefā'ilü mefā'īlü fa'ūlün

1 Dāġıñ gibi hīç sīnede bir yāre bulunmaz
Sīnem gibi de 'aşḳ ile efgāre bulunmaz

2 Ḥasretle geçer 'āşıḳın evḳātı ser-ā-pā
Dil-berde vefā 'āşıḳa bir çāre bulunmaz

3 Destārıñ ile setr olalı dedi görenler
Çeşmiñ bulunur zülf-i siyehkāre bulunmaz

4 Bulmaḳ nic'olur göñlünü kūyunda ġarībān
Ey dil-şude sen anda anı are bulunmaz

5 Devletlileriñ cümle hebādır işi Sālim
Ceybin arasañ ḥāṣılı bir pāre bulunmaz

128
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Ḳapumdan içre bir aydır o meh duḫūl etmez
Hümā-yı evc-i ḥüsün alçaġa nüzūl etmez

2 Mecāz 'ālemi budur yalancı dünyāda
Ḥaḳīḳi ṣādıḳını dil-rübā ḳabūl etmez

3 Verir merāmıñı bir gün murādıñ üzre Ḫudā

---

127 - M, - T1, T2 97a, - Ü.
128 - M, - T1, T2 97a, - Ü.

Cenāb-ı Ḥaḳ ḳulunu her zamān melūl etmez

4 Ne mümkin eller ile ittiḥād cānāna
Ki rūḥu bir kişiniñ ġayrıya ḥulūl etmez

5 Çeker cefā gehi Sālim ne ḥāldir geçmez
Bu güne ṣabrı da hīç degme bir ḥamūl etmez

129

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Göñül her serv-ḳaddiñ çīn-i zülfünde mekān etmez
Hümā-yı evc-i ḳudsī degme yerde āşiyān etmez

2 Miyān-ı luṭf u tekdīr üzre dā'irdir hemīn ṭāli'
Murād üzre felek erbāb-ı ṭab'ı kām-rān etmez

3 Ezelden böyledir ḳānūn-ı istiġnā-fürūşī kim
Ederse bir zamān raġbet ġarībe bir zamān etmez

4 Cihānda bulmamış būy-ı vefā gitmek murād eyler
Serv bī-hūde gülşen içre dāmen-der-miyān etmez

5 Şikāyet eylemem ben māh-rūyānıñ nesin gördüm
Bilen māhiyyetin bāzār-ı 'aşḳ içre ziyān etmez

6 Şikenc-i kākülünde bend bend etmiş dil-i zārıñ
Bu luṭfu saña Sālim degme şūḫ-ı dil-sitān etmez

130

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Enīn-i dil-şudegān fiġān nedir bilmez
O ṭıfl-ı mehd-i melāḥat amān nedir bilmez

2 Göñülde āteş-i 'aşḳıñ nühüfte eylemeyen
Derūn-ı sīnede sūz-ı nihān nedir bilmez

---

129 - M, - T1, T2 97b, - Ü.
130 - M, - T1, T2 97b, - Ü. (1a) vezin eksik.

3 Cihān cihān ġamını çekmeyen bu devrānıñ
Bu rūzgārda ḥāṣıl-ı cihān nedir bilmez

4 Esīr-i ġamze-i tatarı olmayan diller
Efendi yaḫşı ne imiş yaman nedir bilmez

5 Ḳumāş-ı naẓmıña Sālim neden pesend etsin
O nāzenīn suḫan-ı şā'irān nedir bilmez

131

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Reh-i ṭalebde nevāl-i Ḫudā'ya muntaẓırız
Dil-i şikeste-mizāca devāya muntaẓırız

2 Götürmege o şeh-i ḥüsne 'arż-ı ḥālimizi
Hemān mürüvvet-i bād-ı ṣabāya muntaẓırız

3 Ümīd-i būs-ı lebiñle seniñ perīşānız
Devā-yı şerbet-i dārü'ş-şifāya muntaẓırız

4 Ġamıñla der-şeb-i tārīk-i firḳatiñ olduḳ
O meh cemāliñ ile biz żiyāya muntaẓırız

5 Zamāneniñ rū bīgānesin görerek
Teḳarrub etmege bir āşināya muntaẓırız

6 Merām-ı Sālim-i zārı niyāza sulṭānım
Biraz müsā'ade-i ilticāya muntaẓırız

132

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Pür edelden fikr-i rūyu gülşen-i endīşemiz
Bülbül-i bāġ-ı cünūnuz nāledir hep pīşemiz

2 Keyfimiz bulmaz tenezzül kāsemiz ser-şārdır

---

131 - M, T1 36b, T2 98a, Ü 59a. (2a) o : ol T1. (4a) olduḳ : oldum T2. (b) O : - T1, T2. (5) - T2. (5a) - Ü (yeri boş bırakılmış), Mısra sadece T1'de var fakat vezin eksiktir.
132 - M, T1 37a, T2 98a, Ü 59a. (1b) cünūnuz : cünūn Ü.

Rāḫ-ı rāḥat-sāz ile meclisde pürdür şīşemiz

3 Kūhsār-ı deşt-i ṣaḥrā-yı ġamıñ Ferhād'ıyız
Ḳalmazız a'dādan elde ṣaġ olsun tīşemiz

4 Biz sipeh-sālār-ı ḫayl-i 'āşıḳānız sevdigim
Pādişāh-ı ārzū destinden aldıḳ rīşemiz

5 Ṣad gül-i ṣad-berg ile ṭoldu derūnum Sālimā
Pür edelden fikr-i rūyu gülşen-i endīşemiz

133

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Öpmege 'ārıż-ı gül-gūnunu ṭāḳat gelmez
Göz göre āteşe el ṣunmaġa cür'et gelmez

2 Ceyş-i müjgānı şehīd etmede 'āşıḳlarını
Tā-be-key ol şeh-i ḫūn-rīze 'adālet gelmez

3 La'l-i nāb-ı leb-i dil-dāra 'iẕārın nuḳl et
Sāde ṣahbā-yı gül-endāma ṭarāvet gelmez

4 Eşigi ṭaşını yaṣdansa ser-ā-ser 'uşşāḳ
Yine ol seng-dile ẕerrece şefḳat gelmez

5 Umma teşrīfini yārıñ ṣaḳın ey 'āşıḳ-ı zār
Bu gidişle o şeh-i mülket-i naḫvet gelmez

6 Bu diyārıñ güzelinden geçelim ser-tā-pā
Sālimā ḫāk-i Sıtanbul'a ḥaḳīḳat gelmez

134

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Raḳībe yüz verir çün kim saña geldikde el vermez
O her-cāyī şehi sen de göñül terk eyle el vermez

---

133 - M, T1 37a, T2 98a, Ü 59b. (4 ile 5) T1'de yer değiştirmiş. (5a) yārıñ : yārin Ü. / zār : - T1. (6a) diyārıñ : diyārın T1, Ü. (b) Sıtanbul'a : Sıtanbul'da Ü.
134 - M, T1 37a, T2 98b, Ü 59b.

2 Bu tekyegāh-ı çarḫda her kese baḫt el verir yek-sei
Velī baḫtım hemān ancaḳ beni irşāda el vermez

3 Ne deñlü olsa leb-tefsīde-i ṭab'-ı teb-i ġam dil
Yine deryā-yı luṭfundan kişiye ḳaṭra el vermez

4 İḥāṭa eylemiş mülk-i 'iẕārın leşker-i ḫaṭṭı
'Adū zu'm eyler 'uşşāḳı o kāfir şimdi el vermez

5 Seni eylerse Sālim hicre ġayrı vaṣla şāyeste
O her-cāyī şehi sen de göñül terk eyle el vermez

135

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ḳederzār-ı tekellüfdür bu mātem-ḫāneler sensiz
Netīce olmasın bir dem dil-i sevdā-es̱er sensiz

2 Keder vermez ne rütbe kākülüñ dūr u dırāz olsa
Hemān diller perīşān olmasınlar ser-te-ser sensiz

3 Niyāzım ṭāli'imle etmede ṣad baḥs̱ ü ṣad āşūb
Niẓām-ı mülket-i sīnem mi vardır yer-be-yer sensiz

4 Açılsa ṣad ḫazīne 'ālem-i hicrinde sulṭānım
Ḫazef-pāre olur baña yine her bir güher sensiz

5 Ser-ā-ser şem'-i ümmīdin fürūzān eyleyip Sālim
Ararsın āteşīn-rūyu gezerken der-be-der sensiz

136

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Ṭaleb etsek dili kūyunda ġamından biliriz

---

(2) T2'de 4. beyit. (3a) deñlü olsa leb-tefsīde : rütbe olsalar tefsīle (?)T1. (4a) O mülk-i ḥüsn-'iẕārı leşker-i ḫaṭ iḥāṭa etmiş T1, 'İẕār-ı mülkünü etmiş iḥāṭa ceyş-i ḫaṭ ey dil Ü. (b) - Ü (yeri boş bırakılmış). (5a) eylerse : eyler çü T1, T2. / Sālim hicre ġayrı : hicre ġayrı Sālim T2.
135 - M, - T1, T2 98b, -Ü.
136 - M, T1 37b, T2 98b, Ü 59b.

Ya'ni ḳalbindeki ḫāliñ raḳamından biliriz

2 Degiliz gerçi ki mestāne-i mey-ḫāne velī
Neşve-i cām-ı meyi cümle feminden biliriz

3 Va'de-i vaṣl-ı dil-i zāra vefā etmesini
O bütüñ farṭ-ı 'uluvv-i himeminden biliriz

4 Şaḫṣ-ı nā-dāna baḳıp fehm ederiz dānāyı
Merd-i nīkūyu cihān içre keminden biliriz

5 Siteminden dile bir zerre melālet gelmez
Sālimā cevri de maḥż-ı kereminden biliriz

137
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Zülf-i yār ile olaydı ser-i mū ülfetimiz
Leyle-i Ḳadr'e ererdi dil-i bī-ṭāḳatimiz

2 Āh-ı cān-sūz degil bāng-i eẕān ẓāhir olur
Yaḳdı āteşlere mülk-i dili ol āfetimiz

3 Dilde yoḳ vaṣla ḳanā'at ġam-ı hicre ṭāḳat
Bizi ḥayretde ḳodu ḥaḳ bu ki keyfiyyetimiz

4 Çünki 'aşḳıñ ile bīmār-ı şikeste-bāliz
Bize derdiñle helāk olma durur ṣıḥḥatimiz

5 Uğrayıp bād-ı ṣabā zülfüne yārıñ Sālim
Tār ü mār etmededir māye-i cem'iyyetimiz

138
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

(2b) neş'e-i : neşveyi T1. (3a) va'de-i : va'dini Ü. (b) bütüñ : şehiñ Ü. (4a) Şaḫṣ-ı nā-dān elimiz içre bizim mīzāndır T1, Ü. (b) nīkūyu : dānāyı T1, Ü. (5a) dile : baña T2.

137 - -M, T1 37b, T2 99a, Ü 60a. (2a) bang : belki Ü. (4a) bīmār-ı : bīmār u Ü. (b) olma : ola T1. (5b) etmededir : etdi yine T2.

138 - M, - T1, T2 99a, - Ü.

1 Biz ki bir sāḳī-i bezm-i 'işretiñ meftūnuyuz
Neşve-dār-ı būse-çīnī-i leb-i mey-gūnuyuz

2 Ḳaddimiz dāl olsa nola cevr-i gūn-ā-gūn ile
Bir gül-endāmıñ esīr-i ḳāmet-i mevzūnuyuz

3 Luṭfunu bī-cā eder hergiz 'itābın bī-sebeb
Ġamzeñiñ cānā hezārān vech ile maḥzūnuyuz

4 Ḥikmetin fehm etmedik māhiyyeti-i cānāneniñ
Güft (ü) gūy-ı fenn-i 'aşḳıñ biz ki Eflatun'uyuz

5 Biz perīşān-tār olursaḳ nola hergiz Sālimā
Bir ṣaçı leylī bütüñ ṣad şevḳıla Mecnūn'uyuz

139
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Seḥer ki bāğa ṣabālar gider gelir ṭurmaz
Peyām-ı nev-be-nev ü ter gider gelir ṭurmaz

2 Cünūn-ı 'aşḳ ile 'aḳlım serimde ṭurmaz hīç
Ḫıred olunca mükedder gider gelir ṭurmaz

3 Muḳīm-i kūyum olur mu o böyle bād-ı hevā
Vefā-yı himmet-i dil-ber gider gelir ṭurmaz

4 Meḳāṣıd ile hemīşe rehinde 'āşıḳlar
Niyāzlar ile yek-ser gider gelir ṭurmaz

5 Göñül seniñle 'itābıñ benimle dil 'āciz
O ḥāl 'āşıḳa yer yer gider gelir ṭurmaz

6 Beni gözet ki efendi ḳadīmiyim saña
Ḳapuñda ḥāṣılı eller gider gelir ṭurmaz

7 O müjde ġayrıya beñzer mi ḥāṣılı Sālim
Peyām-ı vaṣl ile diller gider gelir ṭurmaz

139 - M, - T1, T2 99a, - Ü.

140
Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1 Zülfüñ ṭağıtdı rūyuna ol pādişāhımız
Hep tār ü mār etdi felek cilvegāhımız

2 Ebr-i siyāh-ı ḫaṭṭı nihān etdi rūyunu
Bir gün mü gösterir bize baḫt-ı siyāhımız

3 Ey nā-şinās-ı resm-i mürüvvet yeter cefā
Bilsek seniñ yanıñda nedir bir günāhımız

4 Baḳdıḳça gāh ḥasret ile meh cemāliñe
Bir bār olur mu rūyuña āyā nigāhımız

5 Ḫaṭṭ āyet-i cemāliñi gūyā ki şerḥ eder
Yoḳdur bu bābda ser-i mū iştibāhımız

6 Ölseñ da Sālimā heves-i nev-ḫaṭā neden
Bir būy-ı tāze vere yine her giyāhımız

141
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Baña hīç bir peyām-ı vaṣl ile bād-ı ṣabā gelmez
Meseldir ecnebīlerden cihān içre vefā gelmez

2 Ḳalır bir meclise daḫı beyān-ı ḥālim elbette
Seni gördükçe yād-ı ṭab'a naḳl-i mā-cerā gelmez

3 Göñül çāh-ı zenaḫdānında n'işler kimseler bilmez
O nā-ḳa'r-ı felāketden 'aceb ṣıyt u ṣadā gelmez

4 Recā etmez dil-i 'āşıḳ merāmın bezm-i vaḥdetde
O meclisde ḥarīm-i ḳalbe fikr-i mā-sivā gelmez

5 Dimāğ-efsüre-i endūh-ı ğurbet olduḳ ey Sālim
Diyārımdan ṣabā geldikçe būy-ı āşinā gelmez

140 - M, - T1, T2 99b, - Ü.
141 - M, - T1, T2 99b, - Ü.

142
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Neler çekdi göñül kūyuñda ağyāra demek olmaz
Raḳīb-i dūna 'āşıḳ sırr-ı 'aşḳı söylemek olmaz

2 Melāḥatle hemīn pürdür kerem vādīsi 'ālemde
Nemekzār-ı keremden her ne ḳopsa bī-nemek olmaz

3 Nedir āyā murādı cerb-i şīrīnine sīr olduḳ
Dil-i āzādeniñ bī-hūde düşnāmın yemek olmaz

4 Muḥaṣṣal naḳşıñ ey nūr-ı baṣar ṣaḳlar dü çeşminde
Ḫayāliñ dīde-i 'āşıḳda bār-ı merdümek olmaz

5 Yine bir luṭfa mebnī eylemişdir ğālibā Sālim
O şūḫ 'āşıḳların bī-hūde tekdīr eylemek olmaz

143
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Hep siyeh-kāse-i her çeşm-i cevānānız biz
Böyle yek-pāre gedā-yı der-i cānānız biz

2 Nola etmezse bizim göñlümüz ārām u sükūn
Mā'il-i keşmekeş-i renciş-i ḫūbānız biz

3 Ḳalmazız biz şeb-i deycūr-ı maḥabbetde nizār
Hāle-āğūş-ı ṣafā-yı meh-i tābānız biz

4 Biz sebük-pāy-ı reh-i vādi-i iz'ān olduḳ
Her reh-āverd-nümā-yı reh-i 'irfānız biz

5 Firḳat-i yār ile ğam çekmeziz ey Sālim hīç
Ülfet-ārā-yı ğam-ı miḥnet-i hicrānız biz

142 - M, - T1, T2 100a, - Ü.
143 - M, - T1, T2 100a, - Ü.

144
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Mā'il-i 'aşk-ı cevānān olarak öldük biz
Ṭālib-i ḥasret-i cānān olarak öldük biz

2 Düşdük āḫir kaçarak dām-ı şikenc-i zülfe
Meşk-sāzī-i perīşān olarak öldük biz

3 Bülbülāsā düşüp ey ġonca-dehen efġāna
Naġme-pīrā-yı gülistān olarak öldük biz

4 Dāḫil-i bezmgeh-i 'āşık olup zār olduk
Sākin-i ṭurfa-nişīnān olarak öldük biz

5 Sālimā eyleriz ol şūḫa s̱enā her dā'im
Zāt-ı pākine s̱enā-ḫᵛān olarak öldük biz

145
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ḥakīkī āşinālardan dil-i dem-sāza şer gelmez
Mes̱eldir merd-i dānādan cihān içre żarar gelmez

2 Ṣakın bir ḥāle dūş olmaya dil zülf-i dil-ārāda
Katı vāfir zamāndır kim göñülden bir ḫaber gelmez

3 Hirāsım ġamzelerdendir netīce sevdigim yoḫsa
Seniñ ol çeşm-i şūḫuñdan bize ḫavf ü ḫaṭar gelmez

4 O şūḫu eyleriz da'vet düşüp pāyına bir kerre
Gerek teşrīf eder bu külbe-i aḥzāna ger gelmez

5 Yolu düşdükçe ol māhıñ nedendir ḫānemi āyā
Teġāfül eyleyip biñ nāz u şīveyle geçer gelmez

6 Tekāpū eyleme vehmiñden 'āḳilseñ beni nev'e

144 - M, - T1, T2 100a, - Ü. "öldük" redifi ilk iki beyitte اولدق biçiminde yazılmış. (2a) kaçarak : قچه رك T2
145 - M, - T1, T2 100b, - Ü.

Ḫudā'dan ġayrıdan insāna ġāfil nef' ü żar gelmez

7 Eger yāver olursa feyż-i Ḥak hengām-ı ġurbetde
Bu ṭūl-i meks̱imiz Sālim bize bir gün kadar gelmez

146
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Baña zehr-āb-ı miḥnetdir mey-i rāḥat-resān sensiz
Kadeḥ-mālīde-i ġamdır netīce her zamān sensiz

2 Açılmam sen gül-i ra'nāsız ey ġonca bu gülşende
Baña bir deşt-i sevdādır feżā-yı gülsitān sensiz

3 Kudūmuñla sevindir 'āşık-ı zārı amān eyle
Ne yapsın künc-i ġamda bu göñül ey bī-amān sensiz

4 Mukaddem ṭālī-i her bezm-i 'ālemdir bize fikriñ
Netīce olmasın ḫālī göñül bī-mīhmān sensiz

5 Nola dünyāya firkatde nigāh etmez isek cānā
Cihānı neylesin Sālim a şūḫ-ı dil-sitān sensiz

147
Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fa'ūlün

1 Ey dil heves-i vuṣlat-ı dil-dār gerekmez
Dil-dādelere yār ile bāzār gerekmez

2 Ġurbetde olan zār aramaz kendine hem-dem
Āvāre olan murġa kafes dar gerekmez

3 Zāhid bizi sen şimdi arar rāḥatı ṣanma
Bu güne riyā bizlere her bār gerekmez

4 Bī-kayd-ı viṣāliñ olalım ey ṣaçı leylī
Āzāde-sere renciş-i efkār gerekmez

146 - M, - T1, T2 100b, - Ü.
147 - M, - T1, T2 101a, - Ü.

5 İḳlīm-i maḥabbetde gerek ṣanma vefāyı
Bu dār-ı diyāra hele deyyār gerekmez

6 Gör baḫt-ı siyeh-fāmı ki zülfüñle bir olduḳ
Şimden gerü ketm etmege esrār gerekmez

7 Ṭāḳat mı ḳodu bende cefāsıyla o ḫūnī
Sālim bize bu demde ṣaḳın ʿār gerekmez

148
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Ḳanı bir dem ki gördükçe beni zülfün niḳāb etmez
Luṭufdan ġayrı şeyden sevdigim aṣlā ḥicāb etmez

2 Ya firḳatdir kelāmı yā peyām-ı sūziş-i hicrān
O ġamze bundan özge biz ġarībe bir cevāb etmez

3 Ġarībe dil-nüvāz olmaḳ mürüvvetdir cihān içre
Eden üftādegān-ı merḥamet aṣlā ʿitāb etmez

4 Eder ser-māye-i ṣabrın telef bezm-i maḥabbetde
Maḥal-ḫᵛān-ı maḥabbet degme ġamdan ıżṭırāb etmez

5 Olur elbette ey Sālim bize bār-ı emel bir gün
Niyāz u nāleden ʿāşıḳ olanlar ictināb etmez

149
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 O cüzʾ-i lā-yetecezzā dehāna yoḳ sözümüz
Güzel yaratdı anı Ḥaḳ zebāna yoḳ sözümüz

2 Nice muḳaddime basṭ etmede ḳıyāsında
Netīce diḳḳat-i ehl-i zamāna yoḳ sözümüz

3 Seçildi şimdi ṣaḥīḥi saḳīmden cümle
Yerindedir hele bu imtiḥāna yoḳ sözümüz

148 - M, - T1, T2 101a, - Ü.
149 - M, - T1, T2 101a, - Ü.

4 Beni gönülde ara ṭuymadan o ġamze beni
Bilirse yaḫşı bilir ol yamāna yoḳ sözümüz

5 Bütün tecessüs-i aḫbār bize fesāne gelir
Bu inḳılābda aṣlā cihāna yoḳ sözümüz

6 Medār-ı tesliyet olmaz mı Sālimā gerdūn
Ḥaḳīḳat ehli olan ʿāḳilāna yoḳ sözümüz

Ḥarfü's-sīn

150
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Düşeli fikr-i dil-i ʿāşıḳ-ı nālāne heves
Etdi ol dil-şudeyi ʿaşḳ ile dīvāne heves

2 Der-miyān-dāmene-i ṣabr u reviyyet-ber-dūş
Atdırır zār-ṣıfat ādemi meydāne heves

3 Ne per ü bāli ne ḫod ṣabr u sükūnu ḳaldı
Vuṣlat-ı şemʿi edelden dil-i pervāne heves

4 Maḥż-ı nūr etdi beni ġarḳ-ı tecellī-i cemāl
Germ edelden nigehim ʿārıż-ı cānāne heves

5 Vaʿde-i vuṣlata incāzını ümmīd ederiz
Sālimā dünyede kim eylemez iḥsāne heves

151
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Ḳul olmaġa aña baña o māh besdir bes
Bu kişver-i dile bir pādişāh besdir bes

2 Ne zaḥmet ʿişveler etmek o ġamze-i fettān

(Ḥarfü's-sīn) - M, Ḥarf-i sīn içre kelām-ı ābdār T1, Ḥarfü's-sīni'l-mühmele Ü.
150 - M, T1 37b, T2 101b, Ü 60a . (4a) etdi : eder idi T1. (5a) vuṣlata : vaṣlına T1.
151 - M, T1 37b, T2 101b, - Ü. (2a) o ġamze-i fettān : helākime cānā T1.

Dil-i ġamīnimize bir nigāh besdir bes

3 Dil-i ġarīb-i remānī-nigāhıñа cānā
Girih girih ḫam-ı zülfüñ penāh besdir bes

4 Siyāh-rūyi-i ʿuşşāḳ olmaġa bāʿis̱
Şikenc-i zülf-i siyāhıñla āh besdir bes

5 Yeter ʿiẕār-ı taḫayyül de Sālimā saña
Maḥabbet ehline bir cilvegāh besdir bes

Ḥarfü'ş-şīn

152
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Naḳş-ı engüştüñ ḳażā ḳalbimde taṣvīr eylemiş
Sīneye Ḥaḳ neyleyim biñ şerḥa taḳdīr eylemiş

2 Kākülüñden hīç rehā mümkin midir bir dām ile
Murġ-ı göñlüm ġamzeler tā böyle tesḫīr eylemiş

3 Ḥalḳa-i ümmīde bend et rişte-i āhıñ dilā
Seng-i çāha baḳ resīmen nice teʾs̱īr eylemiş

4 Geçmez idi ben ḳulundan anı ammā neyleyim
Neylemişse eylemiş aġyār tekdīr eylemiş

5 Gerçi döymez vaṣla deyü eylemiş hicre ḳarīn
Sālimā ḥaḳḳımda baḫtım sūʾ-i tedbīr eylemiş

153

(3a) dil-i ġarīb ü zamāne nigāh-ı ḳattāle T1.

(Ḥarfü'ş-şīn) - M, Ḥarf-i şīniñ gevheri lüʾlüʾ -nis̱ār T1, Ḥarfü'ş-şīni'l-muʿceme Ü.T1'de şin harfinin sonunda " Çarḫ-ı keç-rev rāst-bünyāna nigāh etmez imiş / Böyle erbāb-ı suḫan bī-hude āh etmez imiş" matlaı yer alıyor, diğer beyitler için boşluk bırakılmış.

152 - M, T1 38a, T2 102a, Ü 60a. (1b) sīneye : sīneme T1. / sīneye Ḥaḳ neyleyim : neyleyim Ḥaḳ sīneme T2. (2b) Ü'nün kenarında şöyle düzeltilmiş : Ġamzeler murġ-ı dili tā böyle tesḫīr eylemiş. / böyle : şöyle T2. (3a) āhın : āhıñ T2. (b) resīmen 0 resmin T1. (5a) Ü'nün kenarında şöyle düzeltilmiş: Vuṣlata döymez deyü hicre ḳarīn etmiş velī.

153 - M, T1 38a, T2 102a, Ü 60b.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Dirīġ ey meh seniñ aġyār mis̱liñ gül ḳıyās etmiş
Ḳıyāsı līk bī-hūde degildir iḳtibās etmiş

2 Ser-i engüşt-i redd ile dirīġ etme ḫırīdāra
Ḫudā laʿl-i lebiñ būstān-ı ḥüsne ter kirās etmiş

3 Eden bünyān ṭāḳ-ı zer-nigār-ı çetr-i ḥażrāyı
Binā-yı ʿömrünü ser-tā-be-pā köhne-esās etmiş

4 Geçer būd (u) ne-būd ile ser-ā-ser vaḳt pey-der-pey
Ḳabā-yı maḥv u is̱bātı vücūda Ḥaḳ libās etmiş

5 Dili gördüm ṣarılmış kākül-i dil-dāra ey Sālim
Benim içün ser-i kūyunda ol da başḳa yās etmiş

154
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Murādınca ḳanı ʿālemde bir ẕevḳ u ṣafā sürmüş
Kimi gördük ise ṣorduḳ dem-i cevr ü cefā sürmüş

2 Ġumūm-āver çıḳageldi yine ġam ḫāne-i cisme
Dili besbelli kūyundan o kāfir mā-cerā sürmüş

3 Ġażā-yı ġamzesi maʿlūm olsun deyü ol ḳattāl
Getirmiş tīġına ḫūn-ı raḳībi cā-be-cā sürmüş

4 Ḫaṭ-āverlikde bile ḳıl ḳadar noḳṣān cevr etmez
Muḳaddem devlet-i ḥüsnü o yār-i pür-cefā sürmüş

5 Hemān sen misin ey Sālim ġumūm-āver olan fikr et
Murādınca ḳanı ʿālemde bir ẕevḳ u ṣafā sürmüş

155

(1a) Seniñ aġyār rūy-ı āteşīniñ gül ḳıyās etmiş T2. (3a) bünyān : bünyād Ü. / ḥażrāyı: ebdānı T2. (4a) (u) : - T1, T2, Ü.

154 - M, T1 38a, T2 102a, Ü 60b. (3b) ḫūn-ı raḳībi : çün kim raḳībi T1.

155 - M, T1 38a, T2 103a, Ü 60a.

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Müretteb leşker-i müjgān nigehler bī-amān olmuş
Ne mümkin söyleşilmek yār fettān-ı cihān olmuş

2 Çekilmiş cūylar her sū ferāgat üzre bülbüller
Ruḫu ṣolmuş gül-i zībālarıñ vaḳt-i ḫazān olmuş

3 Ḳoparmış şāhid-i gül-bergi yer yer bād yerinden
Ḫarāb-ābād olup gülşen ḳıyāmetden nişān olmuş

4 Şeh-i nev-rūza gūyā 'arż-ı ḥāl-i renciş-i hicre
Dehān-ı ġonca-i nev-resteye sūsen zebān olmuş

5 Ne 'ālem var ciḥānın gülşeninde böyle ey Sālim
Temāşā-yı gülistāna ṭutalım bir zamān olmuş

156

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Bahār mevsimi ḳadr-i bahā bilinmez imiş
Yitirmeyince viṣāli vefā bilinmez imiş

2 Düşürmeyince kenār-ı cefaya fülk-i dili
Neden imiş bize luṭf-ı hevā bilinmez imiş

3 Kederle olmayıcaḳ bezm-i şevḳa bīgāne
Netīce ḳıymet-i her āşinā bilinmez imiş

4 Sürūr ile geçen evḳātımız ḳanı ey dil
Pesend o demlere 'anda ṣafā bilinmez imiş

5 Ġamıñla vaḳf-ı telāş olmayınca kāmı diliñ
Cihānda lezzet-i ḥarf-i recā bilinmez imiş

6 Güzeşte zevḳımızıñ bilmedik idi ḳadrin
O günlerin keremi Sālimā bilinmez imiş

(4b) ġonca-i nev-resteye : bülbül-i firḳat-keşe T2. (5a) gülşeninde : gülşeninden Ü.
156 - M, - T1, T2 102b, - Ü.

Ḫarfü'ṣ-ṣād

157

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Fikr-i ruḫsārıñla etse nola dil cānā raḳış
Gül ḫayāli ile eyler bülbül-i şeydā raḳış

2 Pīç ü tāb u cünbişin bī-hūde ṣanma ey göñül
Eşk-i çeşm-i 'āşıḳa raġmen eder deryā raḳış

3 Kākül-i yāre ṭoḳunduḳça hezār reftār eder
Etmede bād-ı ṣabā-yı gülsitān gūyā raḳış

4 Çeşm-i bādām-ı ḫun-ālūduñ ne dem görsem seniñ
Nūr-ı dīdem eyler elbet dīde-i bīnā raḳış

5 Şādmān etdi peyām-ı vaṣlı ey Sālim beni
Etsek ifrāṭ-ı feraḥdan biz nola her cā raḳış

158

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Tā ki ümmīd-i cemāliñden naẓar olmaz ḫalāṣ
Nev-be-nev ḫūn-ābelerden çeşm-i ter olmaz ḫalāṣ

2 Geh itābıñ geh nigāhıñ öldürür 'uşşāḳıñı
Bu iki derdiñ birinden kimseler olmaz ḫalāṣ

3 Ġamzelerden ġāfil olma ey dil-i güm-geşte-nām
Olsa biñ cānıñ eger kim el-ḥaẕer olmaz ḫalāṣ

4 Geh ḫayāl-i zülfüñ eyler gāh fikr-i 'ārıżıñ
Bu hevāda 'āşıḳıñ şām u seḥer olmaz ḫalāṣ

5 Muḳteżā-yı ma'rifetdir ġālibā bu Sālimā
Ḳanda varsa ġamdan erbāb-ı hüner olmaz ḫalāṣ

(Ḫarfü'ṣ-ṣād) - M, Ḥarf-i ṣādıñ tāze ṭarḥı bī-merā T1, Ḫarfü'ṣ-ṣādi'l-mühmele Ü.
157 - M, T1 38b, T2 103a, Ü 60b. (2a) u : - T2. (4) - T2 (yeri boş bırakılmış). (a) görsem seniñ : etsem ḫayāl T1. (5b) biz nola : nola biz T2.
158 - M, T1 38b, T2 103a, - Ü. (4b) hevāda : hevādan T1.

Ḫarfü'ż-żād

159

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Alan yek şemme būy-ı gül-ʿiẕār-ı dil-rübādan feyż
Alır ey dil hezārān vech ile zevḳ u ṣafādan feyż

2 Ṭarāvet-yāb olursa nola eşkimden ḳad-i ḫūbān
Olur ser-sebz ü ter naḫlān alıp neşv ü nemādan feyż

3 Degil maḥv-ı ḳamer dil-gīr edip müjgān çeşmini
Alıpdır cāme-ḫᵛābında ḫadeng-i meh-liḳādan feyż

4 ʿAceb mi bār-ı vaṣlına el ermezse o ser-kīşin
Alınmaz ḥāṣılı ey dil dıraḫt-ı müntehādan feyż

5 Verirler lehce-i naẓma bu vādī içre āb u tāb
Alanlar cūy-ı ṭabʿ-ı Sālim-i şīrīn-edādan feyż

Ḫarfü'ṭ-ṭā

160

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Nola etmezse ġamıñla cism-i ʿuryān iḫtilāṭ
Edemez hīç penbe āteş ile bir ān iḫtilāṭ

2 Alamazsañ resm-i müjgānıñ şehā benden nola
Etdi ṣandūḳ-ı derūnum ile peykān iḫtilāṭ

3 Dūr olmaz bir nefes yārīñ ḫayāli dīdeden
Ġam degil etse benimle hicr-i cānān iḫtilāṭ

4 Duḫter-i rezden nola ṣūfī murād almaz ise

(**Ḫarfü'ż-żād**) - M, Ḥarf-i żāda lehce-i dil-keş-edā T1, Ḥarfü'ṣ-ṣādi'l-muʿceme Ü.
159 - M, 38b, T2 103a, Ü 61a. (1a) Alan : Alır T1. (4a) kīşiñ : Ḥʿḫ†T1, Ü.
(**Ḫarfü'ṭ-ṭā**) - M, Ḥarf-i ṭā-i mühmele-i bi-ḫāldir T1, Ḥarfü'ṭ-ṭāi'l-mühmele Ü.
160 M 60a (Sayfa kopuklugu burada bitiyor , gazelin sadece son beyti var.), T1 39a, T2 103b, Ü 61a. (2a) Resm-i müjgānıñ nola dūr olmaz ise sīneden T2.

Edemez sulṭān-ı ceyş şevḳ ile nā-dān iḫtilāṭ

5 Bilmeziz Sālim nedendir çarḫda bu naḳş-ı ġarīb
Eylemez ehl-i maʿārif ile ḫūbān iḫtilāṭ

Ḫarfü'ẓ-ẓā

161

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Ḫaṭ-ı dil-berden olur ʿāşıḳı elbet maḥẓūẓ
Āmed-i şeble durur ṭālib-i vuṣlat maḥẓūẓ

2 Ḳadrim artarsa da sensiz bu fenā dünyada
Olamam ey gül-i gülzār-ı ṭarāvet maḥẓūẓ

3 Beynimizde var iken ġamze-i efsūn-sāzı
Nice ḳābil ki ola benden ol āfet maḥẓūẓ

4 Kesmeyinde ayaġıñ kürsi-i ifrāṭıñdan
Olamam senden eyā vāʿiẓ-i nekbet maḥẓūẓ

5 Vāʿiẓā sāġara ḳulp taḳma teʾennī eyle
Kiẕbden ola mı hīç ehl-i ṣadāḳat maḥẓūẓ

6 Sālimā ḥalḳa-i rindānı ḳoma elden kim
Anlar ile olur elbet eden ülfet maḥẓūẓ

Ḫarfü'l-ʿayn

162

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Olursa ḥarf-i viṣāle cihān cihān māniʿ

(**Ḫarfü'ẓ-ẓā**) Der Ḥarf-i ẓā M, Ḥarf-i ẓāda noḳṭa ʿālü'l-ʿāldir T1, Ḥarfü'ẓ-ẓāʾi'l-muʿceme Ü.
161 M 60a, T1 39b, T2 103b, Ü 61a. (2b) ṭarāvet : melāḥat Ü. (3a) iken : eyleñ T1. (5a) sāġara : şāʿire Ü.
(**Ḫarfü'l-ʿayn**) Der ḥarfü'l-ʿayn M, Ḥarf-i ʿaynıñ vādī-i merġūbudur T1, Ḥarfü'l-ʿayn-ı mühmele Ü.
162 M 60a, T1 39b, T2 104a, Ü 61b.

Ḫayāle olmaz a ey şāh-ı dil-sitān māniʿ

2 Cemāl-i pākiñe dīdem ederdi neẓẓāre
Nigāha olmasa eşk-i revān hemān māniʿ

3 Metāʿ-ı himmete ṣāḥib çıḳar bulunmayalı
ʿAceb mi olsa cihān içre rāygān māniʿ

4 Nihādeyiz ser-i teslīmi dāmen-i ḳadere
Gerek ʿayān u gerek tābiş-i nihān māniʿ

5 Nola ki ḥarf-i merāmı lisāna almaz isek
Zamāne kāmıma Sālim be-her zamān māniʿ

163
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Kimde ḳudret var ola vuṣlat-ı dil-dāra şefīʿ
Bülbül erbāb-ı çemenzārı ne eyler taşdīʿ

2 Geliyor müjdeler olsun yine ġam ḳāfilesi
Eylesin ḫāne-i ḳalbin dil-i ʿāşıḳ tevsīʿ

3 ʿAybımız biz biliriz ʿāşıḳa ʿaşḳ ʿayb olmaz
Kerem et ʿaşḳ ile zāhid bize etme teşnīʿ

4 Kendi eksikligine muʿterif ol hem-çü hilāl
Ede tā mertebeñi ḥażret-i Allāh refīʿ

5 Olsa Sālim nola bu şiʿr-i belāġat-üslūb
Başḳa ḥālet verir insāna be-her tarḥ-ı bedīʿ

164
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Ṭutuşup sūz-ı firāḳıñ ile her bār şemiʿ
Nev-be-nev dāġ-ı serin etmede tekrār şemiʿ

(1b şāh : şūḫ T1, T2. (3b) olsa : ola M.
163 M 60a, T1 39b, T2 104a, Ü 61b. (2a) ġam ḳāfilesi : ṣad ḳāfile ġam M, T1, T2. (b) ḳalbin : ḳalbini M.
164 - M, - T1, T2 104a, - Ü.

2 Etmese ḫalḳ maḥabbetde nifāḳın iḫfā
Böyle etmez idi hīç āteşin iẓhār şemiʿ

3 Bir yalın yüzlü cevāna aḳıdıp mihrini ḥayf
Eylemiş cümle ġamı başına der-kār şemiʿ

4 Āteş-i ʿaşḳın ile aldı fetīli cānā
Ṣubḥa dek āteşe yanarsa sezāvār şemiʿ

5 Nola mumlar yaḳıp ararsa beni meclisde
Sālimāsā yoluña düşdü be-her bār şemiʿ

Ḥarfü'-ġayn

165
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Dil-i bī-çāre cihānda nice ġam çekdi dirīġ
Ermedi kāma hezārān-ı sitem çekdi dirīġ

2 Ṣunmada sāḳi-i devrān ele cām-ı mey-i şevḳ
Dil ise kāse-i zehr-āb-ı sitem çekdi dirīġ

3 Ülfeti erdi kemāle felegiñ buḫl ile ḥayf
Başını ḫırḳaya ʿālemde kerem çekdi dirīġ

4 Degmedik ṭās-ı nigūnuñ bir içim bādesine
Cām-ı pür-feyżini ancak şeh-i Cem çekdi dirīġ

5 Ḳāşırān ermede maḳṣadlarına Sālim ḥayf
Miḥnet-i ʿālemi erbāb-ı himem çekdi dirīġ

Ḥarf'l-fā

166

(Ḥarfü'-ġayn) Der ḥarfü'l-ġayn M, Ḥarf-i ġaynıñ zībiş-i maḥbūbudur T1, Ḥarfü'l-ġayni'l-muʿceme Ü.
165 M 60b, T1 40a, T2 104a, Ü 61b. (3a) buḫl : naḫl T1.
(Ḥarf'l-fā) Der ḥarfü'l-fā M, Ḥarf-i fānıñ zülfe vü müşgīni pāk T1.
166 M 60b, T1 40a, T2 104a, Ü 62a.

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

1 İḫvāna 'aceb lāzımedir ṭarḥ-ı tekellüf
Yārāna 'aceb lāzımedir ṭarḥ-ı tekellüf

2 Evvel bize ṣunsun dediler cāmı raḳībān
Rindāna 'aceb lāzımedir ṭarḥ-ı tekellüf

3 'Uşşāḳa ne müşkil ki viṣāl olmaya iḥsān
Ḫūbāna 'aceb lāzımedir ṭarḥ-ı tekellüf

4 Teklīfime baḳmasa gehī ḫāneme gelse
Cānāna 'aceb lāzımedir ṭarḥ-ı tekellüf

5 Sālim gibi her kes suḫana ḳādir olur mu
İnsāna 'aceb lāzımedir ṭarḥ-ı tekellüf

167
Mefā'īlün mefā'īlün fa'ūlün

1 Vücūduñ yoḳ yere gel etme itlāf
Yeter ey dil hevā inṣāf inṣāf

2 Bu çetr-i aḥżara geldi vü gitdi
Nice ḫayl-i kibār u nice eşrāf

3 Ṣoñu mevt olıcaḳ bezm-i fenānıñ
Ṭutalım mālik olduñ dehre tā Ḳāf

4 Ne naṣbında ne 'azlinde feraḥ var
Feraḥ verse yine ġam eyler irdāf

5 Hemān Sālim ḳanā'at eyle kūta
Yeter tā-key hevā inṣāf inṣāf

168

(3a) olmaya : olmasa M.

167 M 60b, T1 40b, T2 104b, Ü 62a. (2b) ḫayl-i : ḫayl ü M.(3a) bezm : dār T2. (b) dehre : deyre T1. (4a) naṣbında : ḳaṣīdesinde M. / 'azlinde : ġazelinde M. (b) verse : verse de M. / eyler : eder M. (5b) hevā : yeter M.

168 - M, T1 40b, T2 105a, - Ü.

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 'Aceb mi gül-bünü hemm ü ġam eyler ise żaʿīf
Ṣovuḳ geçirdi şitā ṭab'ın eyledi taḥrīf

2 Edip bu ḫidmeti bād-ı hevā gülistāna
Çemende ḫār u ḫası bād-ı ṣubḥ eder tanẓīf

3 Bu gece ḫānesine 'āşıḳ-ı siyeh-rūzuñ
Gelirdi şāyed olunsa o mehveşe teklīf

4 Göñülde ḳalmadı ṣabrım serimde ārāmım
Edince ḫāneme tenhā o nāzenīn teşrīf

5 Miyān-ı naẓmda Sālim edip zebānı dırāz
Temedduḥ etse sezādır bu tāze ṭarḥ-ı laṭīf

Ḫarfü'l-ḳāf

169
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Görünce sāḳī'i meclisde bī-miṣāl olaraḳ
Ayağına düşeriz cümle pāy-māl olaraḳ

2 Şikenc-i kākül-i yāre ṣarıldı sevdāmız
Belāya uğramışız reh-rev-i ḫayāl olaraḳ

3 Ḳalır niyāzı ser-ā-beste 'āşıḳ-ı zārıñ
Neẓāre-sāzi-i eṭrāf-ı iḥtimāl olaraḳ

4 Ederdi belki niyāzıñ ḳabūl ol şāhıñ
Düşülse pāyına bir ṭālib-i viṣāl olaraḳ

5 Görünce bādeyi meclisde Sālimā dil-dār
'İẕārı döndü gül-i āle al al olaraḳ

(2b) tanẓīf : taṣnīf T1. (3a) siyeh-rūzuñ : dil-efgārıñ T1. (4a) Göñülde : Dilimde T1. (5a) naẓmda : naẓm ile T1.

(Ḫarfü'l-ḳāf) Der ḥarfü'l-ḳāf M, Ḥarf-i ḳāfıñ gūlarıdır tābnāk T1.

169 M 61a, T1 40b, T2 105a, Ü 62a. (2a) yāre : dil-dāre M. (b) reh-rev-i : rehber ü T1. (4a) ol : o T1. / şāhıñ : şüḫuñ T2.

170

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Ḫānkāh-ı kederiñ olmasa perverdi firāḳ
'Āşıḳ-ı zāra viṣāl ile ber-ā-berdi firāḳ

2 Rūzğārıñ görüp eyyāmını 'arż etdi yüzün
Çoḳ zamāndı pusuda kendini beslerdi firāḳ

3 Görmeyelden ruḫ u zülfüñü perīşān olduḳ
Gündüzüm gece gecem gündüze dönderdi firāḳ

4 Sūzen-i ḫār-ı cefāsın yine ser-tīz etdi
Böyle bī-çāre edip bizleri neylerdi firāḳ

5 İşte vuṣlat dedigiñ maḥż-ı tesellī oldu
Bir baḳışda dil-i āvāreyi eglerdi firāḳ

6 Bulmadı bu ğazel-i tāze-i şeş-beyt gibi
Şeş cihātı götürü Sālime gösterdi firāḳ

171

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Terk-i ğam edip fenā dünyāda şādān olmadıḳ
Ya'ni bir kez zevḳ-yāb-ı vaṣl-ı cānān olmadıḳ

2 Dīdemiz ḳan ağlayıp ğamgīn ü zār olsaḳ nola
Nice demdir iltifāt-ı yāre şāyān olmadıḳ

3 Başdan aşdı imtinānı ğamzeniñ āyā neden
Ol mehiñ bir şeb ḫam-ı zülfüne mihmān olmadıḳ

4 Kākül-i ḫam-der-ḫamıñ sevdāsı ile sevdigim
Dünyede bir ehl-i dil var mı perīşān olmadıḳ

5 Ğayrılar pür-dāmen oldu kām-ı dilden biz hemān

170 - M, - T1, T2 105b, - Ü.
171 M 61a, T1 40b, T2 105b, Ü 62b. (4,5) - M, Ü. (5a) dilden : dille T1.

Ḫırmen-i maḳṣūddan gül-çīn-i iḥsān olmadıḳ

6 Ṣarf-ı himmet eyledik biñ kez velī Sālim henüz
Nā'il-i maḳṣūd olup mesrūr u ḫandān olmadıḳ

172

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Pes oldu ṣayd-ı dile zülf rīsmān ancaḳ
Ğarīb olanlara ğurbet yeter hemān ancaḳ

2 Naṣīb olur mu ki āyā görüşmemiz Ḥaḳ'dan
Budur niyāzımız ey māh-ı dil-sitān ancaḳ

3 Egerçi gitdi dem-i vuṣlat ey kemān-ubrū
Derūnda ḳaldı ṣafāya yeri nişān ancaḳ

4 Bizim ile açılır idi kendine ḳalsa
O gül de mā'il-i kec-pend-i bāğbān ancaḳ

5 Derūn-ı sīnemi deldi ḫadeng-i müjgānıñ
Müjeñ de ğamzeleriñ gibi bī-amān ancaḳ

6 Felek döner mi murādımca Sālimā bilmem
Ṭabī'at ehline hicrān cihān cihān ancaḳ

173

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ne idi būs edip destin şeref-yāb-ı viṣāl olmaḳ
Olaydı ol şehiñ ḳābil elinde dest-māl olmaḳ

2 Ḫod-ārā ğırre etmez dest-māl-i 'izzet ü cāha
Düşer mi 'āḳile dil-beste-i ẓıll-ı ḫayāl olmaḳ

3 Derūnum şerḥa şerḥa oldu naḳş-ı dest-māliñden
Murādımdan geçen cānā yoluñda pāy-māl olmaḳ

172 - M, - T1, T2 105b, - Ü.
173 - M, - T1, T2 106a, - Ü.

4 Gözüm yaşını silsin dest-māliyle deme cānān
Neden tā böyle ey dil hem-dem-i fikr-i muḥāl olmaḳ

5 Girerdik ḳoynuna bizler de o sīmīn-teniñ Sālim
Olaydı ol şehin ḳābil elinde dest-māl olmaḳ

174
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ne müşkilmiş göñül bend-i ġam-ı bī-iḫtiyār olmaḳ
Ne derd imiş serinde kişiniñ sevdā-yı yār olmaḳ

2 Nevāzişkārıñı kesme ser-i kūyuñda dillerden
Ṣevāb-ı ḥacca ġālibdir ġarībe ġam-güsār olmaḳ

3 Hemīşe va'd-i kemmūn-ı kibāra i'tibār etme
Belādır ibtilākār-ı mevā'īd-i kibār olmaḳ

4 Sözüñden ḳaṣdıñ eylikse sen eyle bizi incitme
Neden lāzım saña zāhid bütün dünyāya yār olmaḳ

5 Degildir cāy-ı istiġrāb ey ġonca bu 'ālemde
Bu gülşende saña 'āşıḳ benim gibi hezār olmaḳ

6 Vücūduñ maḥv eder 'uşşāḳ-ı zārıñ Sālimā ancaḳ
Ḥabābāsā ḳudūm-ı yāre çeşm-i intiẓār olmaḳ

175
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Leṭāfet gülşen-i behcetde ol ḳāmetledir ancaḳ
Bu 'ālemde melāḥat ol şeh-i naḫvetledir ancaḳ

2 Eder ikrāmını teksīr-i miḥnet ser-te-ser żāyi'
Sipihriñ var ise luṭfu bize minnetledir ancaḳ

3 Cihān mülkünde bī-hūde ṣanırdıḳ maḥv u iṣbātı

174 - M, T1 41a, T2 106a, - Ü. (1a) müşkilmiş göñül : müşkildir ki pā T1. (5a) 'ālemde : gülşende T1. (b) Bu gülşende saña : Saña ṣad şevḳ ile T1.
175 - M, - T1, T2 106b, - Ü.

Esās-ı devr-i pergār-ı ḳażā ḥikmetledir ancaḳ

4 Deriñden ḳullarıñ dūr etme luṭf et ḫayl-i 'uşşāḳa
Felekde nāmı şāhānıñ begim şevketledir ancaḳ

5 Cihān bāġında Sālim istirāḥat etmediñ aṣlā
Degil devletle 'ālemde ṣafā rāḥatladır ancaḳ

176
Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

1 Sāḳī kerem-i luṭf-ı benānıñla yapıldıḳ
Ḥaḳḳā ki seniñ ṣoḥbetiñe cümle ḳapıldıḳ

2 Nūş eylemek olmadı anıñ Zemzem-i la'lin
Bī-hūde hemān Ka'be-i kūyunda ṭapıldıḳ

3 Bir çap eder elbette saña ġamze inanma
Olmaz hele ol ġamzesi tatara çapıldıḳ

4 Gördük geliyor nāvek-i müjgānı ġażabkār
Rāhından o ḫūnī-nigehiñ biz de ṣapıldıḳ

5 Sālim gibi gördük keremiñ derd-i serimde
Sāḳī kerem-i luṭf-ı benānıñla yapıldıḳ

Ḥarfü'l-kāf

177
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Nesā vü ṭıyneti bu devḥa-i 'urūḳumuzuñ
Ṣemār u bārını telḫ eyledi vüṣūḳumuzuñ

2 Dirīġ şekl-i ḳıyās vefāyı naḳż etdi
Netīcesi bu mu idi olan ḥuḳūḳumuzuñ

176 - M, - T1, T2 106b, - Ü.
(Ḥarfü'l-kāf) Der ḥarfü'l-kāf M, Ḥarf-i kāfa basṭ-ı pākīze-edā T1.
177 - M, - T1, T2 106b, - Ü.

3 İnanma ʿarż-ı maḥabbet ederse de o reviş
Maḥall-i fırṣatına dekdir eñ ḫalūḳumuzuñ

4 Miyāh-ı kāẕib-i ʿayn-ı nifāḳ degil mi bozan
Ḥalāvetin nigeh-i dīde-i ṣadūḳumuzuñ

5 Esāmesin oḳumaḳ Sālimā neden lāzım
Beyāża çekmede çarḫ defterin ʿuḳūḳumuzuñ

178
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

1 Sensiz baña ey mihr-i cihān-sūz Selanik
Hicrānıñ ile oldu hemān bir şeb-i tārīk

2 Ḥaşr etmek ile cümle dehānına ḫayālim
Eşʿārımızıñ oldu meżāmīni de bārīk

3 Ḫaṭ geldi ḳıyās etme ṣaḳın rūyuna ḥüsnüñ
Bir nāme ile şāh-ı ḥüsün eyledi tebrīk

4 Düşmezdi göñüller de biri birine anda
Kākül̈lerini bād-ı ṣabā etmese taḥrīk

5 Sālim bize her şāʿir olan etmeye tanẓīr
Mümkin mi ede bāz ile bāzīçe be-her dīk

179
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Ālem-i dünyāda ādem bī-vücūd olmaḳ gerek
Bī-ġam-ı endīşe-i būd (u) ne-būd olmaḳ gerek

2 Āh-ı ʿāşıḳ āfitābım yād-ı rūyuñla seniñ
Āteş-endāz-ı dil-i çarḫ-ı ʿanūd olmaḳ gerek

3 Āşıḳ-ı bī-baḫta her dem yār raġbet eylemez
Gāhi dil bī-iltifāt-ı semt-i sūd olmaḳ gerek

178 - M, - T1, T2 107a, - Ü.
179 M 61b, T1 41a, T2 107a, Ü 62b. (1b) u : - M, T1.

4 Bāġ-ı ḥüsnüñ her boyu servine baḳmam dil-beriñ
Zülfü sünbül rūyu gül çeşmi kebūd olmaḳ gerek

5 Ṣanma inṣāfından olmuş ḫāneme ʿazim o şeh
Bu kerem tesḫīr-i vird-i "yā Vedūd" olmaḳ gerek

6 Pertev-i mihr-i kerem ʿuşşāḳa teʾsīr etmiyor
ʿĀlem-i endīşemizde ol vücūd olmaḳ gerek

7 Sālimā dünyāda rāḥat ister iseñ ḫᵛāhişiñ
Bī-ġam-ı endīşe-i būd (u) ne-būd olmaḳ gerek

180
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Cevrin efzūn eyler ol meh ġamla feryād eyleseñ
Dādıña kimse yetişmez yārdan dād eyleseñ

2 Ḥadd-i āḥādı tecāvüz eylemez gerçi sürür
ʿAddine yoḳdur nihāyet ḥüznü taʿdād eyleseñ

3 Ḫayli demdir ki esīr-i zülfüñ olmuşdur göñül
Bir s̱evāb etseñ n'olur ol zārı āzād eyleseñ

4 Gāv-ṭabʿ-ı zāhid etmez idi ṭaʿn ey pīr-i mey
Anı da bizler gibi kūyuñda irşād eyleseñ

5 Bir ḥalāvet baḫş eder şiʿriñden ey Sālim suḫan
Bellidir reftārdan taḳlīd-i üstād eyleseñ

181
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Yazsalar ser-nāme-i ḥüsne sezādır mūlarıñ
Bir ser-āmed maṭlaʿ-ı pākizedir ebrūlarıñ

(6b) ʿĀlem-i : Ġāliba T2.
180 - M, - T1, T2 107a, - Ü.
181 M 61a, T1 41a, T2 107b, Ü 62b.

2 Dil rehā-yāb olmaḳ olmaz pīçiş-i merġūlden
Rişte-i cāndır ser-ā-pā gūşe-i gīsūlarıñ

3 Şāhbāz-ı dilleri āvāre eylerse nola
ʿAyn-ı nāz u mest-nigehdir dīde-i āhūların

4 Eyleyen gül-geşt-i dehri bulmamış aña ʿadīl
Sünbül-i bāġ-ı cināndır kākül-i ḫoş-būlarıñ

5 İrgürürsün tīr-i ümmīdiñ merāma Sālimā
Pür ederse himmet-i taḳdīr eger bāzūlarıñ

182
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Gözün yumsa gelirdi pīşine timsāli maḥzūnuñ
Gece Leylī'den olmuşdu ʿibāret ḫᵛābı Mecnūn'uñ

2 Ḳomaz naḳş-ı sümüñ ṣaḥrāda bile rūzgār örter
Şu rütbe nā-müsāʿiddir mezāḳ-ı ṭabʿı gerdūnuñ

3 Deşilmek saña neydi meclis-i meyde derūnundan
Şikāyet etmege fırṣat bulaydı ger ciger-ḫūnuñ

4 Ḳatı ednā bahāneyle kişiyi terk ederler ḥayf
ʿAceb ḫalḳı vefāsız kimseler imiş Trabzon'uñ

5 Yolunda pāre pāre olduġuñ dil-dārı gör şimdi
Ṣorar mı künc-i ġamda Sālimā ḥāl-i diger-gūnuñ

183
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Cilveger āyīne-i dilde cemāli Aḥmed'iñ
Bir nefes gitmez żamīrimden ḫayāli Aḥmed'iñ

(2a) merġūl : merġūb Ü. (b) ser-ā-pā : ser-ā-ser T1, T2. / gīsūlarıñ : ebrūlarıñ T1. (3a) eylerse: eylerseñ T2. (b) ʿAyn-ı : ʿAyn u M. (5a) ümmīdiñ : ümmīdi M, Ü.
182 - M, - T1, T2 107b,- Ü.
183 M 61b, T1 41b, - T2, Ü 63a.

2 Meyl eder mi ġonca-i raʿnāya hergiz bu gönül
Var iken dest-i dilimde rūy-ı āli Aḥmed'iñ

3 Eylesem göñlüm nola pā-beste yārıñ zülfüne
Kim esīr etdi dili hindū-yı ḫāli Aḥmed'iñ

4 Ṣafḥa-i gerdān-kitāb-ı ḥasretim çün kim baña
Cāy-ı istişkāñdır bāb-ı viṣāli Aḥmed'iñ

5 Nola ṭūṭīveş tekellüm-senc olursam Sālimā
Eyledi gūyā beni şīrīn maḳāli Aḥmed'iñ

184
Müstefʿilātün müstefʿilātün

1 Ülfetde zülfiyle dil-rübānıñ
Devlet serinde bād-ı ṣabānıñ

2 Etmez teraḥḥum üftādegāna
Cevr ʿādeti kāfir-mā-cerānıñ

3 Devr eyleyip meh ruḫsārın eyler
Her şeb temāşa ol meh-liḳānıñ

4 Sāġar be-kef çün meclisde sāḳī
Devr-i sürūru cām-ı ṣafānıñ

5 Ḥarf-i viṣāli ḥayfā lebinden
Alamadıḳ ol şīrīn dehānıñ

6 Zaḫm açmada yār üstād Sālim
Bilmez ṭarīḳın ammā devānıñ

185
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Baḫt olur māniʿ niyāzı kāma taḳrīb eylesek

(3b) dili : dil M, T1. (4b) istişkāñdır : istişkāldir M, T1.
184 - M, T1 41b, - T2, Ü 63a. (5) - T1.
185 - M, - T1, T2 108a, - Ü.

Çarḫ eder tekdīr eger ümmīd-i tatyīb eylesek

2 Behcet-i ser-levḥa-i teslīm olurdu rū-nümā
Meskenetle nüsḫa-i aḫlāḳı tehẕīb eylesek

3 Hep ġıdā-yı rūḥ olup ḳuvvet verirdi ṭā'ate
Ḳūtumuz bezm-i cihānda cümleten ṭīb eylesek

4 Bulmayız taḳdīrden ġayrı medār-ı tesliyet
Zihnimizde büsbütün esbābı tertīb eylesek

5 Olmaya Sālim muḳābil yek nefes ekdārına
'Ālemiñ eczā-yı şevḳın cem' ü terkīb eylesek

186

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Ne bāġ-ı kāmda bir naḫl-i sāde-rū gördük
O gülşeniñ ne bahārında reng ü bū gördük

2 Sirişkimizde temāşāsın eyledik ruḫuñuñ
Hele cemāliñi ber-vech-i ārzū gördük

3 Yanaşmadı daḫı nev-ġonca-i feraḥ sāḳī
Egerçi āb-ı reziñden nice kedū gördük

4 Naẓīriñ ey şeh-i ḫūn-rīz görmedik bir dem
Bu 'arṣagehde hezārān tünd-ḫū gördük

5 Sirişk-i 'āşıḳa mā'il gibi bu şeb Sālim
O yāri ḫᵛābda ṭarf-ı semt-i cū gördük

187

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Dirīġ ey bī-vefā zānıñ ferāmūş eylediñ gittiñ
Belā ṭūfānını çeşmimde pür-cūş eylediñ gittiñ

186 - M, - T1, T2 108a, - Ü. (5b) vezin eksik.
187 - M, - T1, T2 108a, - Ü.

2 Nedir sende bu te'sīr-i fiġān ey 'āşıḳ-ı şeydā
Hezārı bāġda nāleñle ḫāmūş eylediñ gittiñ

3 Ele geldikçe vaṣla hīç dirīġiñ yoḳ şehā ammā
Beni gitdikçe hicriñ ile bī-hūş eylediñ gittiñ

4 Henūz ol neş'eniñ ser-der-hevā-yı fikriyim ḥālā
Egerçi sāḳiyā ber-ḫīzi sen nūş eylediñ gittiñ

5 Bu ġurbet ellerinde ḳaldı Sālim ṣormadıñ ḥālin
Dirīġ ey bī-vefā zānıñ ferāmūş eylediñ gittiñ

188

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Nedendir sīḫ-i ġamda hicr ile bağrım kebāb etmek
Saña lāyıḳ mıdır cānā bizi pür-ıẓṭırāb etmek

2 Ne gördüñ ḫāne-i ḫammārdan varmaḳ neden āyā
Düşer mi saña ey meh derd ile ḥālim ḫarāb etmek

3 Niçün böyle gidersiñ ḫāne-i aġyāra bī-hūde
Tekellüf ber-ṭaraf bizden nedendir ictināb etmek

4 Geçer ṣanma beni geçdikçe cāna tīr-i hicrānıñ
Olur 'uşşāḳa reh-zen 'ārı dil-dāra ḥicāb etmek

5 Ederdim Sālimā şerḥ-i derūnum naḳl-i bi'l-mıṣṭar
Lisān-ı ḥāli mümkin olsa bir başḳa kitāb etmek

189

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fa'ūlün

1 Ey murġ-ı seḥer ṣabr edegör zaḫmına ḫārıñ
'Āşıḳ geçinen sīne gerer tīrine yāriñ

2 Ref'-i derecāt etmesine bā'iṡ ü bādī
Yüzü ṣuyunuñ raḥmetidir ebr-i bahārıñ

188 - M, - T1, T2 108b, - Ü.
189 - M, T1 41b, T2 108b, - Ü. (2b) bahārıñ : mübārek T1.

3 Hīç gülmeye hażm eylemeyen güft ü şinīdi
Gördük bu gülistān-ı cihān içre hezārıñ

4 Nevbetle eder ḫil'atı her sebzeye ilbās
Āyīni budur 'askerine şāh-ı bahārıñ

5 Erbāb-ı nefes nālem ederler neye teşbīh
Bense neye döndügünü bilmem dil-i zārıñ

6 Sālim suḫanım 'arż edip ḥażret-i şeyḫe
İrsāl edelim tuḥfesini semt-i Ḥiṣār'ıñ

190

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Derdmendān zār u giryān olduğun bilmez misiñ
'Āşıḳın aḥvāli cānā n'olduğun bilmez misiñ

2 Pīç ü tāb-ı 'āşıḳa incinme luṭf et sevdigim
Fikr-i zülfüñle perīşān olduğun bilmez misiñ

3 Bī-ḳarār olduğuma ṭa'n etme sulṭānım benim
Bendeñiñ bī-ṣabr u sāmān olduğun bilmez misiñ

4 Vuṣlatıñla ḳalbimi ta'mīr etmezsiñ benim
Ḫāṭırım hicriñle vīrān olduğun bilmez misiñ

5 'Iyd geldi merḥabā et küştegān-ı ġamzeñe
'Āşıḳıñ yolunda ḳurbān olduğun bilmez misiñ

6 Bunca demlerdir nedendir Sālim'e luṭf etmemeñ
Yoḫsa anıñ luṭfa şāyān olduğun bilmez misiñ

191

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

(4,5) T1'de yer değiştirmiş. (5b) Bense : Neyse T2.
190 - M, - T1, T2 108b, - Ü.
191 - M, T1 41b, - T2, - Ü.

1 Ṭa'nı ḳo zāhid bir iki sāġar-ı ḫūy-kerde çek
Çekmez iseñ ger ḫumār-ı sıḳleti her yerde çek

2 Gerd-i rāh-ı yāri ey dil dīde-i pür-derde çek
Tūtiyā-yı ḫāk-i pāyın çeşm-i ġam-perverde çek

3 Mihr-i rūyuñ eyle zīr-i ebr-i kākülde nihān
Dīde-i aġyāra zülfüñden 'iẕāra perde çek

4 Şöyle sür ey dil semend-i bād-pāy-ı himmeti
Kim 'inān-ı iḫtiyārıñ ḫāne-i dil-berde çek

5 Ḫaṭ füzūn eyler bahā-yı ḥüsnüñü etme tırāş
Enverī dīvānıdır bir cedvel-i ḫal-kerde çek

6 Merhem-i kāfūr olur zaḫm-ı dil-i mecrūḥuña
Sālim ol sīmīn-teni bu sīne-i pür-derde çek

Ḥarfü'l-lām

192

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Gülşen-i kūy-ı bütān Bāġ-ı İrem'dir ey dil
Bülbülü 'āşıḳ-ı pür-ġuṣṣa vü hemdir ey dil

2 Ḳo biraz cām-ı muṣaffāyı yürütsün sāḳī
Ne ḳadarsa yine mey dāfi'-i ġamdır ey dil

3 Yüzünü görme göñül nā-kes-i bed-aḫlāḳıñ
Ḥātem'iñ şöhretiniñ vechi keremdir ey dil

4 Bā'iṡ-i miḥnet olur ol neyi müntec ġayrı
'Aṣrımızda kerem ummaḳ ḳatı kemdir ey dil

5 Sālimāsā ṭaraf-ı şevḳa nigāh etmez hīç
Ol ki ālūde-i çirk-āb-ı elemdir ey dil

(**Ḥarfü'l-lām**) - M, Ḥarf-i lāma ẓebt-i gūy-ı ḫoş-edā T1, Ḥarfü'd-dāl T2.
192 M 62a, T1 42a, T2 109a, Ü 63a. (1a) hemdir : semdir Ü. (3a) aḫlāḳıñ : aḫlāḳın M, Ü.

193
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Ey şeh-i mülk-i bahā vü nāzenīn ü bī-bedel
Kişver-i ḥüsne ḫaṭıñ bir vech ile vermez ḫalel

2 Ellere gerçi viṣāliñ fikri miḥnet-pāş olur
Ārzū-yı pāy-būsuñdur baña dāʾim kesel

3 Meclis-i meyde otursaḳ ḳalḳsa ortadan ḥicāb
Baña būs etmege verseñ geh ayaġ u gāh el

4 Vaṣf-ı zülfüñ meclisiñde dün gece edip dırāz
Bilmezine ʿāşıḳ-ı bī-çāre ḳırmış gibi tel

5 Varma dāʾim beyt-i aġyāra meded ey bī-vefā
Ḫānesine Sālim-i üftādeniñ gāhīce gel

194
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 ʿĀlem oldu şād bezm-i ṣoḥbetiñden ben degil
Bu da cānā ṭāliʿimdendir benim senden degil

2 İntiẓār-ı şevḳ-ı vaṣl etmeñ münāsib görmedik
İḫtiyār-ı ġam da etseñ ʿāşıḳa ehven degil

3 Ġamzeden etseñ taraḥḥum bizlere māniʿ midir
Ḫālime kāfir de olsa şefḳat eyler sen degil

4 Boynuna alırdı ʿāşıḳ gerdeniñ ammā çi süd
Baḫtı ḫāliñdir siyeh-fām eyleyen gerden degil

5 Gülsitāna seyre gitdik yārsız biz Sālimā
Gūyiyā ʿālem o ʿālem gülşen ol gülşen degil

---

193 M 62a, T1 42a, T2 109a, Ü 63b. (1a) ü : - Ü. (2, 3) T2'de yer değiştirmiş. (4b) bilmezine : bilmez ol yine M.

194 - M, - T1, T2 109b, - Ü.

195
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 ʿĀşıḳız deriz yine yāre recāmız çoḳ degil
Nāz ederse bizlere ol dil-rübāmız çoḳ degil

2 Ḥasret-i ruḫsār-ı zülfüñ çekmedir hep kārımız
ʿĀşıḳız biz nāle-i ṣubḥ u mesāmız çoḳ degil

3 Ḳıblegāh etsek nola miḥrāb-ı ebrūsun anıñ
Zāhid-i nev-şīveyiz biz bu riyāmız çoḳ degil

4 Ġamzeler bīgānedir etmez nigeh ʿāşıḳlara
Mülk-i ḥüsnünde ġarībiz āşināmız çoḳ degil

5 Müflis-i şevḳız ticāretgāh-ı ṭāliʿde bizim
Sālimā ser-māye-i naḳd-i ṣafāmız çoḳ degil

Ḫarfü'l-mīm

196
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Yād edip kūyunda āh-ı āteşīnim neyleyim
ʿArż edip bī-hūde ben aña enīnim neyleyim

2 Saña ḳalsa ḳābil idi ḥālime etmeñ naẓar
Ṭāliʿim ṭāliʿ degildir meh-cebīnim neyleyim

3 Āh geldikçe dehāna buḫl edip ketm eylemem
Ṣaḳlayıp sīnemde āvāz-ı ḥazīnim neyleyim

4 Zühd ile etmem temedduḥ ḳurb-ı ḫāṣü'l-ḫāṣdan
Yine baḳsañ ṣūfiyā senden yaḳīnim neyleyim

5 Ḫidmetinde ben anıñ beste-miyānım Sālimā
Ḳadrimi bilmez o yār-i nāzenīnim neyleyim

---

195 - M, - T1, T2 109b, - Ü.

(Ḫarfü'l-mīm) Der ḥarfü'l-mīm , Ḥarf-i mīm içre dehānıñ dürleri T1.

196 - M, T1 42b, T2 109b, - Ü. (1, 2) - T1 (yeri boş bırakılmış). (4a) ḫāṣdan : ḫāṣa ben T1.

197

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ḫayāl edip o zülfü āhımı cānāna 'arż etdim
Seḥer tebyīż edip müsveddemi sulṭāna 'arż etdim

2 Neler çekdim hevā-yı zülfü ile bezm-i firḳatde
Deyip her ser-güzeştim cümle-i yārāna 'arż etdim

3 Şikāyet eyleyip sen şaçı leylīden bugün yek-ser
Varıp ṣaḥrāya rāzım Ḳays-ı bī-sāmāna 'arż etdim

4 Ġam-ı 'aşḳıñla giryān olduğumca sāḥil-i ġamda
Dür-i eşkim ser-ā-pā lücce-i 'ummāna 'arż etdim

5 Bu şeb āyīnede gördüm ruḫ-ı zībāñı sulṭānım
Cemāliñ pertev-i mihrin meh-i tābāna 'arż etdim

6 Ḳabūl etdi ser-ā-ser dāġ-ı hicriñ iḫtiyār ile
Efendim ġamlarıñ bu külbe-i aḥzāna 'arż etdim

7 O ḳaşı yanıñ endūh-ı firāḳın söyleyip yer yer
Benim çekdiklerim Sālim varıp cānāna 'arż etdim

198

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Tesellī olmaz 'uşşāḳa cihān sūr olsa sulṭānım
Ḳapılmaz şevḳa 'āşıḳ yārdan dūr olsa sulṭānım

2 Yıḳılır bir ṭarafdan ḫāṭırı 'āşıḳlarıñ elbet
Temel ṭutmaz ne rütbe ḳalbi ma'mūr olsa sulṭānım

3 Ġurūr-ı luṭfuñ etdikçe 'itāb etme dil-i zāra
Seniñ luṭfuña çoḳ mudur o maġrūr olsa sulṭānım

197 - M, - T1, T2 110a, - Ü.
198 - M, - T1, T2 110a, - Ü.

4 Çıḳar teftīşe ġamzeñ dilleri luṭf ile kākül de
Ederdi anları taṣḥīḥ me'mūr olsa sulṭānım

5 Yıḳılmış ḫāṭırın yap Sālim-i dil-teng-i hicrānıñ
Ne var sāyeñde ol bir pāre mesrūr olsa sulṭānım

199

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ḥasret-i cānān taġyīr edeli keyfiyyetim
Tāb-ı temmūz etmede sermāyı sūz-ı firḳatim

2 Dāmen-i ṣabrım gibi çāk-i girībān eyledim
Ḳāmetim gibi edelden ṭāḳ hicriñ ṭāḳatim

3 Nā'il-i 'īd-i viṣāliñ olmaḳ olmaz her zamān
Bir zamān da rūze-dār-ı hicriñ olmaḳ niyyetim

4 Etmesin bizden şemīm-i sünbül-i zülfün dirīġ
Budur ancaḳ bāġ-ı 'ālemde o gülden minnetim

5 Bir ġarībim kim perīşān etdi şevḳım rūzgār
Tār u mār etdi felek mecmū'a-i cem'iyyetim

6 Ben anıñ beste-miyānım ḫidmetinde neyleyim
Bilmedi gitdi o yār-i nāzenīnim ḳıymetim

7 Ḥarf-i vaṣlı ol dehenden almaġa etmem ümīd
Yoḳ yere ṣarf eylemem bī-hūde Sālim himmetim

200

Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Dili 'aşḳ ile feyż-yāb edelim
Der-i Mevlā'ya intisāb edelim

2 Künc-i keṣretde ṭab'-ı çālāki
Mey-i vaḥdetle neşve-yāb edelim

199 - M, - T1, T2 110a, - Ü.
200 M 62b, T1 42b, T2 110b, Ü 63b. (2b) vaḥdetle : vaḥdetde T1, T2.

3 Pür edip çeşmimiz ḫayālin̄ ile
Eşkimiz mā-ḫaṣal gül-āb edelim

4 Fikr-i tafṣīli eyleyip iḫrāc
ʿAḳlı bir muḫtaṣar kitāb edelim

5 Devşirip her ḫabābını Sālim
Nüsḫa-i cāmı intiḫāb edelim

201
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Şu rütbe şuʿle-perverdir benim dāğ-ı fīrūzānım
Ṣabāḥ-ı ḥaşre dek sönmez fetīl-i şemʿ-i sūzānım

2 Seni ben meclisimden dūr etmem der idin̄ baña
Kerem ḳıl ʿahd ü peymāne vefā et etme sulṭānım

3 Ser-ā-pā sīnede her tāze dāğım ḥāle şāhiddir
Derūnum añlasın bilsin gören çāk-i girībānım

4 Ererdi merdüm-i çeşmim ḥicābından bir laḥẓa
Eger baḳdıḳça saña ḥāʾil olmasaydı sulṭānım

202
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 O māhın̄ zülf-i şeb-reng-i dil-āvīzin kemend etdim
Dil-i sevdā-ḳarīn-i ʿaşḳımı bir tāre bend etdim

2 Ḫarāb etdi sipāh-ı ğamzesi mülk-i dili çünkim
Yed-i şekvāyı ol şāha göñül ben de bülend etdim

3 Nola fenn-āşinā-yı ğavṭa-i deryā-yı mihr olsam
Dili zevraḳçe-i ʿaşḳa nice yıllar levend etdim

4 O naḳḳāş-ı cefā ṣad naḳş-ı cevr etdi ḳabūl etdim

---

201 - M, - T1, T2 110b, - Ü. (Gazelin mahlas beyti yok, yeri boş bırakılmış.) (4a) vezin eksik.

202 M 62a, T1 42b, T2 111a, Ü 63b. (2b) bülend : bend M. (4a) cefā : ṣafā M.

Muḥaṣṣal dāğ-ı hicrin ben zerāsā sīne-bend etdim

5 Yazılmış gördügümce levḥ-i dilde bu zemīn-i nev
Edip taḥsīn ü sābāşı saña Sālim pesend etdim

203
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Bir boyu serve ṣarıldı şimdi sevdāmız bizim
ʿArʿaristān-ı ḥüsündür cümle ḫūlyāmız bizim

2 Bī-muḥābā kūy-ı dil-dāra şitāb etmekdeyiz
Kimseden yoḳdur bu yolda bīm ü pervāmız bizim

3 Ḥüsnüne ṣāḥib çıḳar ʿālem şikāyet eylesem
Sevdigim dīvān-ı ḥaşre ḳaldı daʿvāmız bizim

4 Kāse leb-rīz-i sirişk-i dīdeden meclisde ben
Cümle bu ḫūn-ābedir bezminde ṣahbāmız bizim

5 Sālimā ḥāl-i dil-i nā-şādı biz ʿarż eyleriz
Dergehinde diñlenirse dād u şekvāmız bizim

204
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Derdimiz çoḳ ḳangı birin saña taḳrīr edelim
Renciş-i derd-i firāḳın̄ nice taʿbīr edelim

2 Dīdemiz pür olsun eşk-i ḥasret ile sevdigim
Çeşmimiz naḳş-ı ḫayālin̄ ile tenvīr edelim

3 Biz ümīd-i vuṣlat ile hīç şıḳlet etmeziz
Ol perī-rūyu niye bī-hūde tekdīr edelim

4 ʿĀzim oldu yār meclisden göñül gitmeklige

(4b) etdim: etmem M.

203 - M, - T1, T2 111a, - Ü.

204 - M, T1 42b, T2 111a, Ü 64a. (1b) derd : zaḫm T1. (2) - Ü (Beytin yerinde " Āmed-i yāra hezārān dürrü iḥżār etdiler" mısraı var, 2. mısraın yeri boş bırakılmış.) (3b) tekdīr : dil-gīr T1.

Dūd-ı āh u eşk gül-ābı ile tevḳīr edelim

5 Ger bulursaḳ ḫāk-ī pāy-ı yāri sa'y ile göñül
Dīde-i ḥasret-keşe biz anı iksīr edelim

6 Şerbet-i la'lin dirīġ etdi faḳīre ol ṭabīb
Sālim-i dil-ḫasteye bir ġayrı tedbīr edelim

205
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Hīç ḫumārın der-pey etmez zevḳ-ı bī-ġam bulmadım
'Āalemiñ ben meclis-i nūşunda 'ālem bulmadım

2 Çoḳ ṭolandım kūyunu dil-berleriñ ammā ki ben
Yine senden ġayrı cānā yār-i hem-dem bulmadım

3 Mū-be-mū devr eyledim müjgān-ı çeşmiñ ḥālime
Ġamzeden ġayrı ser-i kūyuñda maḥrem bulmadım

4 Ġam-fezādır deyü 'aşḳıñ zemm eder imiş raḳīb
Ben seniñ sevdā-yı mihriñ sevdigim kem bulmadım

5 Göñlümü bulduñ mu deyü eylesem Sālim su'āl
Ġamze-i ḥāżır-cevābı der ki bilmem bulmadım

206
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Yārdan 'uşşāḳ-ı zāra ruḫṣat ümmīd eylemem
Nev-cevānān-ı 'aṣırdan şefḳat ümmīd eylemem

2 Böyle leb-tefsīde-i tāb-ı teb-i hicrān iken
Ey ṭabīb-i derd-i 'āşıḳ ṣıḥḥat ümmīd eylemem

3 Ārzūmend-i ṣafā-yı ḫāṭır olmazsam nola
Sāye-i zülfünde būy-ı rāḥat ümmīd eylemem

(5b) Dīde : Bu dil T1, T2, (Ü'de de böyle iken kenarda metne aldığımız gibi düzeltilmiş.)
205 - M, - T1, T2 111b, - Ü.
206 - M, - T1, T2 111b, - Ü.

4 Eyledi sevdā-yı zülfüñ dil-perīşān şöyle kim
Ḫāṭırımda bir daḫı cem'iyyet ümmīd eylemem

5 Ben o lāle-ḫad perīden Sālimā bir vech ile
Gülşen-i 'ālemde būy-ı vuṣlat ümmīd eylemem

207
Mefā'īlün mefā'īlün fa'ūlün

1 Şeb-i vuṣlat ki oldu baña 'āzim
Dırāz-ı mā-cerā-yı dil ne lāzım

2 Beşūş olsa 'aceb mi yār gāhī
Nigāh-ı 'ābis eyler serv-i nāzım

3 Ayaġı sürçmesin yolunda anıñ
Ṭolandı pāyına āh-ı dırāzım

4 Medet ḥıfẓ et Ḫudāyā bād-ı ġamdan
Füsūna başladı ol 'işve-bāzım

5 Nola Sālim olursaḳ yāre müştāḳ
Muḥāl olmaz fikirde çāre-sāzım

208
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Firāḳıñla baña devlet yeter āh-ı sehergāhım
Fenā dünyāda bī-cāh olmadır ancaḳ benim cāhım

2 Ben ol Ḳays-ı beyābān-gerd-i 'aşḳım kim bu vādīde
Enīsim ġam celīsim hicr ü ḥayret derd hem-rāhım

3 Ḳomaz tedbīre bir yer zaḫm-ı şemşīr-i nigāhında
Şu rütbe kāmil-ülfetdir o çeşm-i kār-āgāhım

4 Verir āyīne-i ruḫsārına jeng-i keder bir gün

207 M 62b, T1 43a, T2 111b, Ü 64a.(2b) 'ābis : 'āşıḳ M, T1, T2.
208 - M, - T1, T2 112a, - Ü.

Daḫı nev-restedir cānān ṣaḳınsın almasın āhım

5 Ben ol çāh-ı zaḳanda olmuşum üftāde ey Sālim
Ki görse reşk ederdi māh-ı Kenʿān behcet-i Sālim

209
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Her gören ʿayb etmede bī-ṣabr u sāmān olduğum
Bilmiyorlar gibi zülfüñle perīşān olduğum

2 Hep ġamımdandır benim güldüklerim ammā gören
Farṭ-ı şevḳımdan ṣanır tā böyle ḫandān olduğum

3 Dest-būsuñ rūze-dār-ı hicriñe eyle kerem
ʿIyd geldi gel sevindir imdi ḳurbān olduğum

4 Mihr-i ruḫsār-ı nigāra nāẓırān cümle yeler
Vechi neymiş sāḥa-i mihrinde giryān olduğum

5 Vādi-i ʿaşḳ içre Sālim ben bu baḫt-ı zār ile
Gördügüñ varsa kerem ḳıl söyle şādān olduğum

210
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Perīşān-tār-ı hicrim ṣoḥbet-i bezm-i çemen bilmem
Ser-endāz-ı hevā-yı kākülüm zevḳ-ı semen bilmem

2 Şemīm-ālūdekār-ı ḫāksār-ı ġurbet oldum ben
Bu ḥāletle dimāġ-efsürdeyim būy-ı vaṭan bilmem

3 Derūn-ı sīnemiz gencīne-i Yūsufsitāndır hep
Zükām-āverdeyim ʿaşḳ ile būy-ı pīrehen bilmem

4 Ḫarāb etmez felek bir meclis-i pākīze gördüñ mü
Yıḳılmaz ḫāṭır-ı ʿāşıḳ gibi bir encümen bilmem

(5b) kafiye uygun değil.
209 - M, - T1, T2 112a, - Ü.
210 - M, - T1, T2 112b, - Ü.

5 Teġāfül-gūne ġamzeñ her ne rütbe eylese inkār
Kerem ḳıl Sālim'i bārī efendim deme sen bilmem

211
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 ʿArż edip nālelerim kūyuña taḳrīr edeyim
ʿAşḳımız ḫāme-i müjgān ile taḥrīr edeyim

2 Derd-i hicrānıñı bir vech ile iẓhār edemem
Ḳāle gelmez o muṣībet nice taʿbīr edeyim

3 Ṣarılıp dāmenine ağlamaḳ āsān idi līk
O gül-i gülşen-i nāzı nice tekdīr edeyim

4 Ṭūl-i ḥicrān ile pek eskimedin yāreleri
Vaḳtidir derd-i dil-i ḫasteye tedbīr edeyim

5 Yād edip sünbül-i gīsūsunu yārīñ Sālim
Nefḫa-i medḥi ile ʿālemi taʿṭīr edeyim

212
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Ġam-ı ʿaşḳıñla lāl oldum ḫayāliñle ḫayāl oldum
Teraḥḥum eyle sulṭānım meded kim bī-mecāl oldum

2 Ne mümkin vuṣlat ile āşinā olmaḳ bu ʿālemde
Ümīd-i şevḳla bī-hūde hemān ben pür-melāl oldum

3 °aʿīf oldum şu rütbe vādi-i ʿaşḳ u maḥabbetde
Ḥayāl-i mū-miyānıñla hemān mānend-i nāl oldum

4 Söz olmaz intiẓām-ı pāk-güftārıña el-ḥāṣıl
Nice medḥ eyleyim ṭatlı diliñ vaṣfında lāl oldum

211 M 62b, T1 43a, T2 112b, Ü 64a. (1b) ḫāme : ḫāne M, T2.(4a) hicrān ile pek : hicrānıñ ile T2. / pek : - M, T1.
212 - M, - T1, T2 112b, - Ü.

5 Perī-rūyāndan aṣlā görmedim insāniyet ben ḥayf
Bu ʿarṣagāhda bī-hūde vaḳf-ı infiʿāl oldum

213
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Ḫadeng-i tīr-i çeşm-i dil-bere āmācdır sīnem
Hemīşe iltifāt-ı ġamzeye muḥtācdır sīnem

2 Derip devşirmeden ḳaldım ġamıñla kendimi cānā
Hezārān leşker-i endūh ile tālācdır sīnem

3 Metāʿ-ı naḳd-i rāzım tāze dāġım hep müheyyādır
Gel ey bād-ı ṣabā gel kim bu gün tārācdır sīnem

4 Ser-ā-pā āşinādır dāġ-ı hicriñ ile sulṭānım
Benim mihriñle hem-teʾsīr-i isfīdācdır sīnem

5 Şumār eyler görenler üstüḫᵛānım Sālimā bir bir
Ḳulüzm-i ser-gerānāsā benim mevvācdır sīnem

Ḫarfü'n-nūn

214
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Bülbül-i şīfteveş ʿaşḳ ile zār oldum ben
Bir ser-āmed gül-i raʿnāya hezār oldum ben

2 Bī-şuʿūrāne miyānına ṣarıldım ṣad ḥayf
Nev-nihāl-i ḳad-i dil-dārıma bār oldum ben

3 Süm-i esbini diriġ eyleyicek rūyumdan
Reh-i yāre yine bī-hūde ġubār oldum ben

4 Murġ-ı dil dāmgeh-i ṭurrada naḫcīriñdir

---

213 - M, - T1, T2 113a, - Ü.
(Ḫarfü'n-nūn) Der ḥarfü'n-nūn M (216 ve 218 numaralı gazellerden sonra bu başlık var), Ḥarf-i nūn içre zebānıñ gevheri T1.
214 - M, - T1, T2 113a, - Ü.

O iki çeşm-i ġazālāne şikār oldum ben

5 Eylemez bāġ-ı bihişt olsa da göñlüm raġbet
Sālimā ʿaşḳ ile bī-ṣabr u ḳarār oldum ben

215
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Göñül bir baḥr-i mevvāc-ı tesellīdir ḳo cūş etsin
Sirişk-i dīde deryālar gibi cūş u ḫurūş etsin

2 Donatsın yārelerle sīne-i bī-kīnesin ʿāşıḳ
Tenin ser-tā-be-pā dāġ-ı cefāña çeşm ü gūş etsin

3 Ne keyfiyyetdir işrāb eylemek olmaz mey-i ʿaşḳı
Hele bir sāġarın ṣabr-ı felāket-dīde nūş etsin

4 Felek tārāc edem derse eger ser-māye-i hūşun
Kişiyi ʿālem-i dünyāda bir maḥbūba dūş etsin

5 Yazan evṣāf-ı ʿaşḳı nüsḫa-i ümmīde ey Sālim
Eñ ednā ḥāletin ser-defter-i ṭūmār-ı hūş etsin

216
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Neşʾemend-i feyż olan peymāne-i taḳdīrden
Kām-yāb-ı şevḳ olur keyfiyyet-i tedbīrden

2 Ṣanmañız ṭarf-ı lebin āzürdedir tebḫāleden
Çāk çāk olmuş dehānı lezzet-i taʿbīrden

3 Olalı kürsī-nişīn-i zülfü şeyḫī-zādeniñ
Gūy-ı vāʿiẓ gibi ḳaldı āh-ı dil teʾsīrden

4 Mülket-i ḥüsnünde āşūb etmesin peydā deyü
Hep geçirdi ḫaṭṭın ol āfet ser-i şemşīrden

---

215 - M, - T1, T2 113a, - Ü.
216 M 63a, T1 43b, T2 113b, Ü 64a. (3b) Gūy : Nuṣḥ T2. / āh-ı dil : āhımız T2. (4a) āşūb : fitne T2.

5 Ol kemān-ebrūyu Sālim ger der-āġūş etmesem
Ḳā'il olmazdım güẕār-ı tīr ile zih-gīrden

217
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Alıgör bezm-i cihānda nām mānend-i nigīn
Eylesinler ẕātıña ikrām mānend-i nigīn

2 Rū-siyehler ile hem-bezm olma lāleveş seni
Dāġ ber-dil etmesin eyyām mānend-i nigīn

3 Yād olmaz idi Ḥātem cūd ile iḥsānı ger
Gezmese ellerde ṣubḥ u şām mānend-i nigīn

4 Naḳşıñ almaḳdır ġaraż el üzre ṭutmaḳdan seni
Eyleme bir ferde 'arż-ı kām mānend-i nigīn

5 Şerḥa şerḥa olmaz idi sīnemiz Sālim eger
Ḳılmasaydıḳ şöhrete iḳdām mānend-i nigīn

218
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Derseñ ey dil o cefā-pīşemizi rām olsun
Naḳd-i ḫūn-ābe-i çeşmiñ ile ibrām olsun

2 Elimizde bir ayağı bize çoḳ görme şehā
Nice bir dest-i felekden ġam u ālām olsun

3 Gece gelmeklige va'd etmiş idi ḫānemize
Belki teşrīf ede ol meh hele aḫşām olsun

4 Baḳmazız bezm-i meyiñ cümle ḳuṣūruna hemān
Bir ḳaç aḥbāb ile tek bāde-i gül-fām olsun

217 - M, - T1, T2 113b, - Ü.
218 M 63a, T1 43b, T2 113b, Ü 64b. (1a) o : ol M. (3b) ol meh : ola T1. (4a) bezm-i meyiñ : seyrimizin M, Ü, seyrimiziñ T1. (5) - M, Ü.

5 Gün yüzüñ göster eyā kān-ı kerem Sālimi'ñe
Nice bir ṣubḥumuz ey māh bizim şām olsun

219
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Şehā dīdem ġam-ı hicriñle giryān olmasın n'olsun
Ciger sūz-ı firāḳıñ ile biryān olmasın n'olsun

2 Ḫayāl-i zülf-i ḫoş-būyuñ derūnum içre müşgāsā
A āhū-dīde luṭf et söyle mihmān olmasın n'olsun

3 Var iken ārzū-yı kākülüñ göñlümde ey meh-rū
Be-her-şeb-tā-seḥer bu dil perīşān olmasın n'olsun

4 Dil-i aṭşān-ı leb-tefsīdegāna ḥoḳḳa-i la'liñ
Devā-yı bür'-i sā'a derde dermān olmasın n'olsun

5 Şu rütbe pīç ü tāb-ı ḥasret ile Sālimā her dem
Ser-i kūyuñda dil üftān ü ġalṭān olmasın n'olsun

220
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Şu rütbe mest-i 'aşḳ olmuş göñül cām-ı maḥabbetden
Gelir cānān geçer görmem yüzün ben farṭ-ı ḥayretden

2 Ḫaber ver ey ṣabā ol serv-ḳāmet 'azm-i bāġ etmiş
Açılsın çeşm-i nerkis gülşen içre ḫ^{V}āb-ı ġafletden

3 Derūn-ı sīnesin almış müretteb dügmeler yārıñ
Girībān-çāk olur ādem aña baḳdıḳça ġayretden

4 Ele alıp yıḳılmış ḫāṭırım ḥālim su'āl etmez
Fütāde 'āşıḳın ḳaldırmaz aṣlā ḫāk-i ẕilletden

219 M 63a, T1 43b, T2 114a, Ü 64b. (2b) A : Ey M. / mihmān : būyān T2. (4a) Dil : Ol M. / 'aṭşān : 'uşşāḳ Ü. (b) Ṭabībim söyle meded dermān olmasın n'olsun M, Ḥıżrveş ey perī ol āb-ı ḥayvān olmasın n'olsun T1, Ṭabībim söyle luṭf et derde dermān olmasın n'olsun Ü. (5) Nola gerdin dil-i ṣad-pāreye merhem olursa kim , Cihānda Sālimā kāfūr dermān olmasın n'olsun Ü, M (ikinci mısrada M'de eksik ve yanlış).
220 - M, - T1, T2 114a, - Ü.

5 Bize rağmen yine bir ġayrı hem-dem bulmuş ol bī-dād
Kime dād eylesem Sālim ʿaceb ol bī-mürüvvetden

221
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Dilā ḳarşu durup ol ġamze-i fettāne neylersin
Hedefāsā siper edip teniñ peykāne neylersin

2 Beni zencīr-i zülfüñle esīr-i ʿaşḳıñ etme gel
Dil-i āşüftemi cānā edip dīvāne neylersin

3 Kerem ḳıl āteş-i ʿaşḳa beni yandırma ey sūzī
Cemāliñ şemʿine göñlüm edip pervāne neylersin

4 Dağıdıp kākülün yāriñ perīşān etme luṭf eyle
Benim ol rişte-i ʿaḳlım çözüp ey şāne neylersin

5 Güzel daʿvet anı Sālim velī ikrāmı müşkildir
Gelirse bir gece ol āfet-i devrāne neylersin

222
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Ruḫlarıñ gül gül olur tāb-ı mey-i seyyāleden
Ebr içinde gūyyā meh rū-nümādır hāleden

2 Sūzenīdir işleri müjġānınıñ ser-tā-be-pā
Mülket-i ruḫsār-ı dil-ber de aransa kāleden

3 Etmiş uşşāḳıñ şerār-ı şuʿle-pīrāsı eṡer
Ṣanmañız āzürdedir laʿl-i lebin tebḫāleden

4 Ser-firāz olsa ʿaceb mi nāza ġamzeñ kim eder
Nāz taʿlīm-i füsūnu ġamze-i dellāleden

---

221 M 63a, T1 43b, T2 114a, Ü 64b. (1a) durup : varıp T1, T2. (2a) zülfüñle : zülfüñde T2. / ʿaşḳıñ etme gel : bend-i ʿaşḳ etme Ü. (4a) Dağıdıp : Ṭağıdıp T1, T2. / kākülün : kākülüñ T1. / yāriñ : yāri M, yārin Ü.
222 - M, - T1, T2 114b, - Ü.

5 Eylemem Sālim fiġānım ile teksīr-i sevād
Ḳılmazam dil-gīr o şūḫu ben enīn ü nāleden

223
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Benim bu ʿālem-i dünyāda cānā rāḥatım sensin
Merāmım sevdigim cānım efendim devletim sensin

2 Beni ferdālara ṣalma gidip luṭf eyle sulṭānım
Ṣebātım ṣabr u ārāmı-ı dil-i bī-ṭāḳatim sensin

3 Getir rez duḫterin sāḳī kerem ḳıl meclis-i nūşa
Cihān içre benim hem-rāz u hem-keyfiyyetim sensin

4 Vefāya ḥāṣılı bīgāneyim bezm-i maḥabbetde
Gel ey cevr ü cefā sen kim benim hem-ülfetim sensin

5 Ayağıñ kesme sāḳī Sālim-i āşüfte-dilden gel
Benim hergiz müretteb-sāz-ı bezm-i ṣoḥbetim sensin

224
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Ḳırılsın sāġar-ı ʿişret derūnum ġam ile ṭolsun
Şehā sensiz mey-i gül-gūn baña ḳat ḳat ḥarām olsun

2 Erişdirmedi dil fülkün kenār-ı vuṣlata ṣad ḥayf
Hemān bu rūzgār-ı bī-vefā Allāḥ'dan bulsun

3 Benim vādī-i ʿaşḳında perīşān-ḥāli cānānıñ
Benim her şeb ḫayālim zülf-i pür-ḫam olmasın nolsun

4 Hezār-ı bī-nevāya şefḳat-endāz olmayan verdiñ
Hemīşe ġonca-i ser-bestesi açılmasın ṣolsun

5 Nola mey görmese Sālim dem-i firḳatde oldukça

---

223 - M, -T1, T2 114b, - Ü.
224 M 63b, T1 44a, T2 115a, Ü 65a. (1a) ṭolsun : dolsun Ü. (2a) Erişdirmedi dil fülkün : Erişdirmez dil fülkü T2. (4a) verdiñ : verdin M.

Şehā sensiz mey-i gül-gūn baña ḳat ḳat ḥarām olsun

225
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Tengnā-yı ġurbeti eyler hemīşe āşiyān
Bī-namāzānıñ bün-i gūşunda gülbāng-i ezān

2 Çıḳmaġa cānım firāḳ-ı yār ile her dem benim
Üstüḫᵛānım eylemiş pehlūda çifte nerdübān

3 Cāme-ḫᵛāba girmek olmaz sen şeh ile ʿāşıḳıñ
Penbeniñ āteşle oynu olmaz ey şūḫ-ı cihān

4 Baḫta dā'irdir ʿitāb u luṭf-ı evżāʿ-ı felek
Ādemiñ göñlünce dönmez çarḫ-ı keç-rev her zamān

5 Çīn-i zülfüñde göñül fāş etmede esrārımı
Vechi var dillerde olsa ser-güẕeştim dāstān

6 Bī-vücūd ol vādi-i ʿaşḳ içre Sālim şöyle kim
Güft (ü) gūy-ı sırr-ı ʿaşḳa vāḳıf olmaya zebān

226
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Fikr-i zülfüñ ile ḳalmaz böyle efġān eyleyen
İrgürür ṣaḥn-ı viṣāle şāmı hicrān eyleyen

2 Aġlama ey dīde-i ġam-dīde ṣabr et aġlama
Güldürür bir gün seni elbette giryān eyleyen

3 Ḳalmaya ḥāşā tenük-dest-i miyān-ı ārzū
Vaḳtin eyyām-ı ṭalebde ṣarf-ı ʿirfān eyleyen

4 Göñlümü ḳılmış hezār-ı nāle-perdāz-ı fiġān
Sen gül-i raʿnāyı zīb-i gülşen-i ān eyleyen

---

225 - M, T1 44a, T2 115a, - Ü. (4a) ʿitāb u luṭf-ı : ʿitāb- ı luṭf u T2. (5a) zülfüñde : zülfünde T1. (6a) ʿaşḳ içre : ʿaşḳında T1.
226 - M, T1 44a, T2 115a, - Ü.

5 Vaʿde-i vaṣl etdigiñ ferdāya ṣalma sevdigim
Sen degil miydiñ benimle ʿahd ü peymān eyleyen

6 Nūr çeşminden nümāyāndır cihān içre anıñ
Ḫāk-i pāyıñ tūtiyā-yı dīde-i cān eyleyen

7 Nā-kese Sālim mürüvvet eylemek bī-hūdedir
Eyligin żāyiʿ eder nā-merde iḥsān eyleyen

227
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ḳayd-ı zülfüñ añlamaz kendin perīşān etmeyen
Bilmeye ṣubḥ-ı viṣāli şāmı hicrān etmeyen

2 El-ḥaẕer maġrūr-ı cāh-ı ḥüsn ü ān olma ṣaḳın
Ey benim derdim görüp de baña dermān etmeyen

3 Lāleāsā dāġlarla gül gül olmuş ser-te-ser
Sīneme etsin nigeh seyr-i gülistān etmeyen

4 Añlamaz keyfiyyetin pervāneniñ bir vech ile
Kendini vaḳf-ı telāş-ı sūz-ı ḥirmān etmeyen

5 Bilmeye zīb-i gülistān-ı derūnun ʿālemin
Dāġlarla sīnede bir şeb çerāġān etmeyen

6 Mū-be-mū seyr eyleyip de cümleten endāmıñı
Kim durur zülfüñ gibi kendin perīşān etmeyen

7 Bu melāmetzār-ı deşt-i ʿaşḳdır ez-cān ü dil
Rāḥat olmaz bunda terk-i ṣabr u sāmān etmeyen

8 Rütbe-i derd-i teb-i ʿaşḳın nümāyān etmeye
Ol perīniñ Sālimā hicrinde hicrān etmeyen

(5a) vaʿde-i : vaʿdi-i T1. / ṣalma : ṣanma T2.
227 - M, - T1, T2 115b, - Ü.

228

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1 Ḫayāl-i mū-miyānıñla ḳadim cānā ḳo nāl olsun
Ḫayālim fikr-i zülfüñle ḫayāl-ender-ḫayāl olsun

2 Hevā-yı 'aşḳıña ża'fım görenler etsin istidlāl
Nihāl-i ḳāmet-i ḫam-geştemiz ḳaddiñe dāl olsun

3 Düşen ḳalḳmaz yatar hep künc-i dāmān-ı dil-ārāda
Hemān 'āşıḳ seniñ de tek vücūduñ bī-mecāl olsun

4 Geçermiş nev-be-nev saña bizi aġyār düşdükçe
O vaż'a ḳalmazız bizden yaña ḳat ḳat ḥelāl olsun

5 Bilinmekse ġaraż Sālim benim de rütbe-i 'aşḳım
Ser-i kūyunda dillerden maḥabbetler su'āl olsun

229

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Kim der 'uşşāḳı ġam ile böyle nālān olmasın
Tek hemān āzürde-i endūh-ı hicrān olmasın

2 Hīç siler yoḳ dāmen-i luṭf ile eşk-i çeşmimi
Kimseler bī-hūde böyle zār u giryān olmasın

3 Gāh rūyuñ gāh zülfüñ göster ey meh 'āşıḳa
Rūz ü şeb sevdā-yı zülfüñle perīşān olmasın

4 Sevdigim güldür beni gāhī teraḥḥum eyleyip
Aġladıḳça ben 'adūlar şād u ḫandān olmasın

5 Ḫalḳ-ı 'ālem çökse başına yapılmaz ḫāṭırı
Ḳalb-i 'āşıḳ hicr ile bir kerre vīrān olmasın

6 Bir gelir var külbe-i aḥzānıma biñ nāz ile
Sālimā bir ḫoş baḳ ol serv-i ḫırāmān olmasın

---

228 - M, - T1, T2 115b, - Ü.
229 - M, - T1, T2 116a, - Ü.

230

Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

1 Kişi re'yiyle dūr olmaḳ olur mu dil-sitānından
Ya ādem ayrılır mı göz göre hīç ṭatlı cānından

2 Teġāfülle helāk oldum buña encām olmaz mı
Ġarībe bir nigāh etmez geçersiñ cümle yanından

3 Cihānı ḥiddet ile ġarḳ-ı ḫūn etmekdedir ġamzeñ
Nola lerzān olursaḳ cümle tīġ-ı ḫūn-feşānından

4 Nedir sevdā-yı zülfüñle belā-keşlik dil-i zāra
Geçilmezken miyānın bendegāna imtinānından

5 Duçār olan şikenc-i kākülünde göñlüme Sālim
Bilir 'uşşāḳ içinde derdmendi āh u fiġānından

231

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1 Ümmīd-i neş'e eyler isek inşirāḥdan
Rāḥat-ḳarīn-i bezm olagör feyż-i rāḥdan

2 Ṭutmazdı berg kendini mecrā-yı şeb-neme
Leb-rīz-i kāse olmasa feyż-i ṣabāḥdan

3 Ġamze ḳuşandı tīr-keşini işte gelmede
Neñ var seniñ de ey dil-i şeydā silāḥdan

4 Geçmem o şūḫdan baña geç deyü vāhime
Bī-hūde ṭab'a ṣıḳlet eder iḳtirāḥdan

5 Sālim inanma zībiş-i deryā-yı devlete
Leb-rīz-i sāḥa olsa da fevz ü felāḥdan

232

---

230 - M, - T1, T2 116a, - Ü.
231 - M, - T1, T2 116a, - Ü.
232 - M, - T1, T2 116b, - Ü.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Rūzgār etmez bizi āsūde bir āzārdan
Biz rehā-yāb olmazız böyle enīn ü zārdan

2 Cennetü'l-me'vā iken her gūşe bir dūzaḫ olur
Ṣaḳlasın Mevlā hemīşe ādemi idbārdan

3 Çīn-i ebrūdan nümāyāndır ġażab 'uşşāḳıña
Rāstg(ūy)ān fehm ederler maḳṣadın bir tārdan

4 El-ḥaẕer olma esīr-i ḫ^{v}āb-ı ġaflet cāh ile
Ġāfil olma sevdigim sen nāle-i bīdārdan

5 Sālim'e luṭf et dirīġ etme peyāmıñ dem-be-dem
İltifātıñ kesme cānā 'āşıḳ-ı dīdārdan

233
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Tāb-ı mül pertev-fikendir çeşm-i mey-āşāmdan
Olsa ger bir ḫānede āteş görünür cāmdan

2 Ehl-i dil ruḫsārıñı tercīḥ ederler zülfüñe
Rūşenādır behceti rūzuñ sevād-ı şāmdan

3 Bāġ-ı mihriñ hep ṣabā-yı ṣubḥu luṭf-ı yārdan
Meyve-i naḫl-i meveddet telḫ olur düşnāmdan

4 Ḫod-fürūşān-ı zamān maḥrūm-ı bezm-i cāhdır
Neyl-i kāmı aḫz eder ādem olan ḫodgāmdan

5 Āl al olmuş ruḫ-ı ḫoy-kerdesi nāzān gelir
Şimdi çıḳmış gibi Sālim ol perī ḥammāmdan

234
Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

(3b) Rāstg(ūy)ān : Rāstgān T2.
233 - M, - T1, T2 116b, - Ü.
234 - M, - T1, T2 116b, - Ü.

1 Olmaz ḳarīn-i şevḳ ġumūm-i'tiyād olan
Bilmez ṣafā-yı bāl nedir nā-murād olan

2 Meşşāṭa dest-i kūteh-i tedbīr-i ziştdir
Etmez ḳabūl terbiyeti bed-nihād olan

3 Kārın ḫulūṣ-ı ḳalbe muḳārin eder mi hīç
Dil-bend-i naḳş-ı 'ālem-i kevn ü fesād olan

4 Āmāde ol ki rıf'atiñ ardınca var zevāl
Ey dil esīr-i devlet olup cāha şād olan

5 Yoḳdur verā-yı perdede taḳdīr hiç muḥāl
Budur nevāl-i maḳdereden müstefād olan

235
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Maḥrem-i dīdār olanlar bir zamān maḳbūl iken
Şimdi n'işlerler 'aceb hicriñ ile meşġūl iken

2 Ḫ^{v}ābdır ser-māye-i yek şeb neşāṭa n'işlesin
Ehl-i manṣıb eglenir ru'yā ile ma'zūl iken

3 Ādeme bī-hūde incinmek ḳatı pek güç gelir
Ol perīden 'āşıḳa insāniyet me'mūl iken

4 Çeşmine girmeklige şimdi bahāne-cūydur
Nāz eden dünyā ḳarīn-i dīde-i Behlūl iken

5 Feyż-i Ḥaḳ'dan nā-ümīd olmaz ḥaḳīḳat-bīn olan
Luṭf u iḥsānı Ḫudā'nıñ 'āleme mebzūl iken

6 Yerimiz ṣaff-ı ni'āl-i ġurbet oldu Sālimā
Bir zamān ser-ḥalḳa-i yārān-ı İstanbul iken

236

235 - M, - T1, T2 117a, - Ü.
236 - M, - T1, T2 117a, - Ü.

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1 Geçdik ġumūm-ı ġurbet ile biz cevāndan
Neñ var bu zāra şimdi felek imtināndan

2 Hep tār (ü) mār-ı dest-i taẓallüm degil midir
Güller şitāda derd ü ġam-ı gülsitāndan

3 Bizler ki şimdi ḳahr ile hem-derd-i 'ālemiz
Olmaz remīde ḫāṭırım ol bī-amāndan

4 Ölmüş ġamıñla reh-güẕeriñde ġarībi gör
Luṭf eyle ṣaḳla dāmeniñi böyle ḳandan

5 Benden naṣīḥat ister iseñ sevdigim hele
Pek ṣaḳla cevr ü nāzıñı ġurbet-keşāndan

6 Sālim verāda menzili maḥż-ı vuṣūl olur
Bir tīr-i serd kim çıḳa bir kez kemāndan

237
Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fa'ūlün

1 Vaṣlıñ ile nā-kām göñül kāmver olsun
Olmaz deme luṭf eyle bu nāzıñ yeter olsun

2 Gelmezse de tek hāle-i āġūşuma bir şeb
Ḳalbinde o meh-pāreniñ 'uşşāḳa yer olsun

3 Gūş eylemedi pendimi hīç bu dil-i bī-ḳayd
Ḥaḳdan dilerim 'aşḳ ile benden beter olsun

4 Eşk-i terini etmesin eksik hele 'āşıḳ
Naḫl-i emelin verse eger bārver olsun

5 Sālim saña elbette olur māye-i 'irfān
Sīneñde hemān 'aşḳ-ı bütān kārger olsun

237 - M, - T1, T2 117b, - Ü.

238
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Der iseñ gezdigiñ yerler eger ṭaġ üstü bāġ olsun
Yanıñda sāḳi-i gül-çehre destiñde ayaġ olsun

2 Dil-i zārı hemīn pā-māl-i cevr ü nāz etmekden
Helāk etmek ise ḳaṣdı bizi cānān ṣaġ olsun

3 Gūşāyiş bulmaġa minnet mi vardır ġonca-i ümmīd
Hele hengām-ı murġān-ı ṣafā-pīrā-yı bāġ olsun

4 Siyeh-fām eylediñ rūzum firāḳ-ı zülf-i dil-berle
Seniñ de bu revişlerle yüzüñ ey baḫt aġ olsun

5 Görüp ḥālin teraḥḥum etmediñ gitdiñ aña ḥayfā
Demezsiñ kim derimde Sālim-i bī-kes çerāġ olsun

Ḥarfü'l-vāv

239
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ġamze eşkimle müjeñ ser-tīz edip ey māh-rū
Ḳaṣdı besbelli ḥiṣār-ı cāna etmekdir ġulū

2 Elde mi fikr etmemek būs-ı yed-i beyżāñı dil
Ḳor mu ṭab'-ı 'āşıḳı ḥālī efendim ārzū

3 Sen de var seyr et ḫayāl-i rūy-ı yāri ey sirişk
Hep çekildi gülsitāna şimdi cūlar sū-be-sū

4 Ḳılmaḳ isteyen du'ā-yı vaṣl-ı yār-i ser-keşi
Almaḳ ister ol muḳaddem eşk-i çeşm ile vużū

5 Yine raḥm etmez o kāfir-mā-cerā Sālim saña
Olsa seyl-āb-ı sirişk-i dīdeler mānend-i cū

238 - M, - T1, T2 117b, - Ü.
(Ḥarfü'l-vāv) Der ḥarfü'l-vāv M, Ḥarf-i vāvıñ zībiş-i dil-cūları T1.
239 M 63b, T1 44b, T2 118a, Ü 65a. (5a) saña:baña T1,T2.(b) dīdeler: dīdemiz T1, T2.

240
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Hep olanlar mübtelā-yı ārzu
Ġamdadır ber-muḳteżā-yı ārzū

2 Nola bīgāne-rev-i ārām isek
Olmuşuzdur āşinā-yı ārzū

3 Hep ḫas u ḫāşāki çekmiş kendine
Keç-rübādır keh-rübā-yı ārzū

4 Dil ile dīrīnedir ġavġāları
Hīç kesilmez mā-cerā-yı ārzū

5 'Aḳl ü fikr ü ṣabr u hūşum sevdigim
Sendedir hep bir belā-yı ārzū

6 Dīdesin 'uşşāḳ-ı zārıñ mihr ile
Rūşen eyler tūtiyā-yı ārzū

7 Tā ṭabī'at etmeyince taḥşiye
Fehm olunmaz her edā-yı ārzū

8 Ḳaṭ'-ı dest eyler ümīd-i cāndan
Sīneye basdıḳça pā-yı ārzū

9 Menzilin bālā edinmiş çarḫda
Yerlere inmez Hümā-yı ārzū

10 Ādemiñ düşvār eder aḥvālini
Eyleme Sālim recā-yı ārzū

241
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Raḳīb-i rū-siyeh ḫaṭṭıñ içün dermiş keseldir bu
Şeh-i ḫūbānım incinme ser-i mū aña eldir bu

2 Zamān-ı ḫaṭṭı geldikde nola ersek viṣāline
Göñül ḫarman ṣoñu dervişleriñ derler meseldir bu

3 Fenā dünyāda geçmem ḫūblardan ṭa'nı ḳo zāhid
Geçilmez degme ḥāl ile bu vādīden güzeldir bu

4 Dükendi 'ömrüm endūh-ı firāḳıñ ile sulṭānım
Dükenmez kākülüñ fikri 'aceb ṭūl-i emeldir bu

5 Perīşān etmesin zülfüñ ṣabāya söyle luṭf eyle
Niẓām-ı mülket-i ḥüsne bu el vermez ḫaleldir bu

6 Miyānından ne mümkin dil-beriñ geçmeklik ey Sālim
O vādīden geçilmez degme bir ḥāl ile beldir bu

242
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Ḳaṣd-ı cān etme durur zübde-i efkār-ı 'adū
Der-kemīnāne sitīz etme durur kār-ı 'adū

2 Şu uyur düşmen uyumaz meşel-i ṣādıḳdır
Olsa der-ḫ^{v}āb bile olma emīn dār-ı 'adū

3 Ḳuṭr-ı pīrāmen-i mühr ile dolaşmaz aṣlā
Ḫāric-i dā'iredir merkez-i reftār-ı 'adū

4 Dest-i iḥsān ile münḥal olamaz 'uḳdeleri
'Iḳd-ı ṣad-'uḳde durur sübḥa-i ezkār-ı 'adū

5 Ḥāṣılı olsa iki gözü de a'mā ḳaṭ'ā
Eylemez naḳşıñı güm dīde-i bīdār-ı 'adū

6 Başa çıḳmaḳlıḳ olur idi anıñla Sālim
Ḥīle vü ḫud'a ile olmasa peygār-ı 'adū

---

240 M 63b, T1 44b, T2 118a, Ü 65a. (2a) isek : isem T2. (3) - M, Ü. (6a) zārıñ : zārın M, Ü. (10a) Ādemiñ : Ādemin M. (b) Eyleme : Eylese T1.
241 - M, T1 44b, T2 118a, - Ü. (1a) dermiş : dersin T1.

242 - M, T1 45a, T2 118b, - Ü. (1a) zübde : dīde T1. (5a) olsa : olma T1.

Ḥarfü'l-hā'

243
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Her nigāh etdikçe dil rūyuña meftūn olmada
Sevdigim günden güne ḥālim diger-gūn olmada

2 Āşināyım ġam ile şol rütbe ben kim dünyede
Sebḳat etmiş yoḳ dil-i nā-şādı maḥzūn olmada

3 Farḳ olunmazsa nola meyden tehī mi yoḫsa pür
Elde sāġar tāb-ı ruḫsārıñla gül-gūn olmada

4 Ḫāk-i pāyıñ kuḥl eder miyim deyü şāyed seniñ
Nūr-ı dīdem dem-be-dem bu dīde pür-ḫūn olmada

5 Kākülüñ sevdāsı ile Sālim ey şīrīn-dehen
Ḳays'a ġālibdir hezārān rütbe mecnūn olmada

244
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ruḫuñdan reng alıp güller ser-ā-pā gülsitān içre
Hezārāna fiġān etdirdi her cā gülsitān içre

2 Ḳopup yek-ser yerinden serviler düşdü ayaġına
Ḫırāmān eyledikçe ol dil-ārā gülsitān içre

3 'Adīl olmaz be-yek nūşa hezārān 'işret-i her cā
Müferriḥdir ṣafā-yı cām-ı ṣahbā gülsitān içre

4 Cünūn-ı 'aşḳ ile bülbül nihāl-i verdi farḳ etmez
Nola her naḫle eylerse temennā gülsitān içre

(Ḫarfü'l-hā') Der ḥarfü'l-hā M, Ḥarf-i hā-i hevveziñ lülüleri T1, Ḥarfü'l-hā'i'l-hevvezī Ü.
243 M 64a, T1 45a, T2 118b, Ü 65b.
(5a) Kākülüñ sevdāsile ey şīrīn dehen Sālim seniñ M, T1, T2.
244 M 64a, T1 45a, T2 119a, ü 65b. (2) - T2. (b) eyledikçe : eyledikde M, T1.

5 Cilā-dādende-i tīġı olurken sūseniñ şeb-nem
Kesilmez gün-be-gün āheng-i ġavġā gülsitān içre

6 Ḳadeḥ-nūşān-ı bezm-i gülşene her lāle bir sāġar
Be-her gūşe müferriḥdir ser-ā-pā gülsitān içre

7 Tesellī bulmayan diller hücūm-ı ġamdan ey Sālim
Bulur 'azm eylese elbet tesellā gülsitān içre

245
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Bir zamān ṣoḥbet ederken 'āşıḳ ol maḥbūb ile
Şimdi ḥasret-dīde ḥayfā söyleşir mektūb ile

2 Hep naṣībim cevr-i gūn-ā-gūn ile ġam çekmedir
Her kime meyl eylesem bu baḫt-ı nā-merġūb ile

3 Hīç benim gibi felekde kimse giryān olmadı
Eşk-i ġam ülfet edelden dīde-i Ya'ḳūb ile

4 Ġıll u ġışdan eşk-i ter ḫāliṣ gerek bu sūḳda
Kāle-i ümmīd alınmaz nuḳre-i ma'yūb ile

5 Kendi ḥāliyle taḳayyüd eyleyen sālim olur
Ṭolsa da bezm-i cihān ger fitne vü āşūb ile

246
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Daḫı bāzār-ı mihriñde seniñ cānā heves tāze
Nola alsaḳ metā'-ı fikri biz endāze endāze

2 Gerek cānā ḳabūl eyle gerekse men' ü redd eyle
Viṣāle ṭālib olmaḳdır düşen 'uşşāḳ-ı ser-bāze

3 Nevā-yı sāza pey-rev olmada efġānı 'uşşāḳıñ

(5a) sūseniñ : sūsen-i M, Ü. (6a) nūşān-ı : nūşāna M, Ü. (7b) elbet : lābüd T1.
245 - M, - T1, T2 119a, - Ü.
246 M 64b, T1 45b, T2 119a, Ü 65b.

Ser-āġāz eyledikçe mutrıb-ı ḫoş-nāġme āġāze

4 Bulur lā-büd şikārın yine gül-geşt-i temāşāda
Hevālandı göñül murġu süzüldü bezm-i pervāze

5 Nola diller perīşān-tār olursa Sālimā şimdi
Döşendi tār u pūd-ı naġmeler dībāce-i sāze

247

Mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fa'ūlün

1 Āh-ı seherimden kerem eyle ḥażer eyle
Aḥvāl-i dil-i zār u ḥazīne naẓar eyle

2 Baḳ ḥāline bī-çāreleriñ kim neye dönmüş
Gāhī der-i dil-dādeleriñden güẕer eyle

3 Ey bād-ı ṣabā uġrar iseñ zülf-i nigāra
Luṭf eyle benim derd-i serimden ḫaber eyle

4 Görsün nic'olur 'āşıḳına cevr ü eziyyet
Yā Rab o cefākārı da benden beter eyle

5 Baḳmaz deyü ḳorḳarsañ eger nāmeñe yārıñ
Sālim suḫan-ı pāki biraz muḫtaṣar eyle

248

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ṣalınca mū-be-mū vech-i münīriñde ḫaṭıñ sāye
Ṣarıldı rişte-i cānım benān-ı dest-i sevdāya

2 Ṣımāḫ-ı cānımız leb-rīz-i āh-ı cān-güdāz oldu
Te'evvühden meger nevbet deger mi şimdi şekvāya

3 Ṣarardı ṣoldu beñzim nār-ı 'aşḳıñla ḫazān oldu
Hemān 'aynıyla döndüm bāġ-ı ġamda verd-i zībāya

(4b) bezm : evc T2. (5b) u : - M, T1, Ü.
247 - M, - T1, T2 119b, - Ü.
248 - M, - T1, T2 119b, - Ü.

4 Bu gün de ḥāṣıl aḫşam oldu ol meh etmedi teşrīf
Ümīd-i dīden-i ruḫsārı yārıñ ḳaldı ferdāya

5 Bu ḳānūn-ı maḥabbet üzre cārīdir gözüm nūru
Sirişkim ṭa'ne etse vechi vardır mevc-i deryāya

6 Derūnunda firāḳıñla ḥabābıñ etmede ṣad dāġ
Baḳılmaz idi çeşm-i 'ibret ile rūy-ı ṣahbāya

7 Sezādır na'ra-i taḥsīn etse 'ālemi lerzān
Yetilmez ḥāṣılı Sālim bu ṭab'-ı 'ālem-āraya

249

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ḳapıldıḳ zülfe ey dil ṭab'-ı Mecnūn'a selām eyle
Alıp kūyundaki feryādı hāmūna selām eyle

2 Bulursañ göñlümü bād-ı ṣabā zülf-i dil-ārāda
Meded luṭf eyle benden var maḥzūna selām eyle

3 Görüp ser-çeşme-i eşkim gözüm nūru mürüvvet ḳıl
Aḳıp giryānlıġım hicriñle Ceyḥūn'a selām eyle

4 Seyāḥatkār-ı mülketsin ser-ā-ser kākül-i yāri
Görürseñ ey göñül ol baḫt-ı vārūna selām eyle

5 Yine üşkūfe dāne eylediñ neẓẓāre ey Sālim
Bu renge reng edip rūyunda gül-gūna selām eyle

250

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Da'vet etsek ol gözü şehbāzı bir mümtāz ile
Avla derlermiş meseldir gāh bāzı bāz ile

2 Ser fedā eyler yolunda dil-ber-i mümtāzınıñ

249 - M, - T1, T2 120a, - Ü.
250 M 64b, T1 45b, T2 120a, Ü 66a.

Ḥāṣılı başa çıḳılmaz ʿāşıḳ-ı ser-bāz ile

3 Olmazız bīgāne bezm-i ḫāṣ-ı nāz u ʿişvede
Āşināyız tā ezelden ġamze-i ġammāz ile

4 Var iken destinde tīġ-ı ḫāme şaḫṣ-ı şāʿiriñ
Söyleşir peygār-ı ġamda düşmen-i nā-sāz ile

5 Sālimā söz yoḳ şiʿirde ṭabʿıña ṣad āferīn
Nuṭḳ-ı cān-baḫşıñ ber-ā-ber rütbe-i iʿcāz ile

251

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Tāb-ı meyden o şehiñ ruḫları gül-gūn olsa
Reşk ile ḥüsnüne meh yine ciger-ḫūn olsa

2 Firḳat-i yār ile bīmār olan dil-şudeniñ
Çāre-sāz olmaya derdine Felaṭun olsa

3 Baḫtdır ḫalḳa ṣatan cümle metāʿ-ı suḫanı
Kim alır yoḫsa kelāmıñ dür-i meknūn olsa

4 Cūy-ı elṭāf-ı Ḫudā böylece cārīdir kim
Güldürür bir dil-i bī-çāreyi maḥzūn olsa

5 Her ṭaraf dil-ber ile yek-sere mālī Sālim
Nola kim nāmı bu şehriñ Ṭarab-efzūn olsa

252

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Ne ʿālem var cihānıñ mevsim-i faṣl-ı bahārında
Ne ḥālet ḳalmış āheng-i ṣadā-yı cūybārında

2 Gehī mesrūr ederse geh hezārān ġam eder peydā
Çekilmezmiş cihān içre belāsı rūzgārın da

251 - M, - T1, T2 120a, - Ü.
252 M 64b, T1 45b, T2 120b, Ü 66a. (2a) peydā : ilḳā T2.

3 Alıp āġūşa çekseñ sīneye ol verd-i raʿnāyı
Ḥasedden dāġ dāġ olsa derūnu lālezārın da

4 Firāḳ-ı laʿl-i nābıñda keder cānā muḳarrerdir
Nümāyāndır hücūm-ı ġam meyiñ elbet ḫumārında

5 Gelir deyü o nūr-ı dīde Sālim meclise şāyed
Şuʿāʿ-ı bāṣıram ferşīde etdim reh-güẕārında

253

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Dil-i ʿuşşāḳı sūz-ı ʿaşḳıñ ile dāġ dāġ eyle
Zamān-ı devlet-i ḥüsnüñde sulṭānım çerāġ eyle

2 Şu rütbe nāliş ile ey hezār-ı bī-nevā sen kim
Çemende her gül-i nāzik-mizācı bī-dimāġ eyle

3 Ser-ā-pā muntaẓırdır sen boyu serve dil-i ʿuşşāḳ
Kerem ḳıl seyr-i gülzāra ṣalın gül-geşt-i bāġ eyle

4 Yetişdir şerbet-i vaṣlıñ helāk olmaḳ muḳarrerdir
Meded dil-ḫaste-i ʿaşḳı müdāvā eyle ṣaġ eyle

5 Yaḳışmaz ġayrı bir yerd' eylemek ārām ey Sālim
Ederseñ āsitān-ı dil-beri cāy-ı ferāġ eyle

254

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Dile raḥm eyleyip aġyārı şehā dūr eyle
Dūsta düşmene ḳarşu beni mesrūr eyle

2 Yıḳdıġıñ var ise de dünyede beyt-i ḳalbim
Yapdıġıñ eski binādır yine maʿmūr eyle

(4b) meyiñ : - T1.
253 M 67b, T1 45b, T2 120b, Ü 68a. (4,5) - M, Ü (yeri boş bırakılmış). (4a) laʿliñ : vaṣlıñ T2. (b) ʿaşḳı : ʿaşḳa T1.
254 M 65a, T1 46a, T2 120b, Ü 66a.
(2a) dünyede beyt-i ḳalbim : beyt-i ḥazīn-i ḳalbim T2.

3 Nice bir ārzū-yı zülf-i dırāzıñ luṭf et
Maḳdem-i pākiñ ile ḫānemi pür-nūr eyle

4 Sen şeh-i taḫt-ı melāḥatsin eyā şāh-ı ḥüsün
Ṣaff-ı aġyārı meded ṭuʿme-i sāṭūr eyle

5 Doġru baḳ Sālim-i zāra ṣaḳın ey māh-liḳā
Gehi taṭyīb-i dil-i ʿāşıḳ-ı mehcūr eyle

255
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Gel ey gül neşʾe-i meyle ʿiẕārıñ āl al etme
Dil-i maḫmūr-ı ʿaşḳıñ bülbül-i āşüfte-ḥāl etme

2 Helāk etdi seni çün tīġ-ı ḫışm-ı çeşmi dil-dārıñ
O ḫūn-ḫvār-ı cefākāra göñül ḳanın ḥelāl etme

3 Dil-i sevdā-perestim bend-i tār-ı mūy-ı zülf edip
Kerem ḳıl ḳılca cān-ı zārımı ġamla ḫayāl etme

4 Gel açdırma benim mecmūʿa-yı dilde olan rāzım
Çü maʿlūm-ı şerīfiñdir derūnum hīç suʾāl etme

5 Ḫulūṣu Sālim'iñ saña degil çün cāy-ı istişkāl
Kitāb-ı ġamdan aña firḳatiñle ḥasb-i ḥāl etme

256
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

1 Baḳmazsa o meh-pāre eger ʿāşıḳ-ı zāre
Cānāna niyāz eylemeden ġayrı ne çāre

2 Bilmez mi benim derd-i derūnum ki o dil-dār
Bir günde biñer yāre urur bu dil-i zāre

(3a) Niçe bir : Pençe-i Ü. / bir : - M. (4b) meded : hemām T1.
255 M 65a, T1 46a, T2 121a, Ü 66b. (5a) Sālim'iñ : Sālimā T2.
256 - M, - T1, T2 120a, - Ü.

3 ʿĀşıḳ o durur eyleye her derde taḥammül
Bār olmayıcaḳ ermeye dil niʿmet-i yāre

4 Bilmekse ġaraż vechini her ṣūret-i ʿaşḳıñ
Āyīne-i ḳalbiñde anıñ ḳalbini are

5 Sālim bize bir derd-i ser oldu ġam-ı kākül
Manṣūr'u budur işte çeken zirve-i dāre

257
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Gel ey muṭrıb maḳām-ı dil-keş-i ṭanbūrdan başla
Ser-āheng eyle ammā beste-i māhūrdan başla

2 Eger tertīb-i ʿuşşāḳ etdirirseñ nevk-i müjgāna
Eñ evvel defter-i ʿaşḳa dil-i mehcūrdan başla

3 Merāmıñ nāz ise ey baḫt-ı nā-rāmım ḳuṣūr etme
Kitāb-ı naḫveti ol ḥüsnüne maġrūrdan başla

4 ʿİlāc-ı bürʾ-i sāʿa ister iseñ ḥüzn ü ekdāra
Hemān ey dil ṣafā-yı sāġar-ı billūrdan başla

5 Derūn-ı Sālim'i tā key ḫarāb etmek taraḥḥum ḳıl
Yeter taṭyīb-i ḳalb-i ʿāşıḳ-ı rencūrdan başla

258
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Yeter ey lāle-ḫad dāġ-ı derūnum pārelendirme
Oñulmaz zaḫmımı hicriñle yine yārelendirme

2 Umarken ṣubḥ-ı vaṣlıñ ṭıfl-ı dil şeb-reng-i zülfüñle
Esīr-i derd edip ġamla anı gehvārelendirme

3 Eyā şehbāz-ı evc-i ḥüsn ü ān çengāl-i hicriñle

---

257 - M, T1 46a, T2 121a, - Ü. (1b) beste : naġme T1. (4a) ḥüzn ü ekdāra : ḥüzn-i dil-dāra T1. (5a) taraḥḥum ḳıl : neden cānā T1. (b) taṭyīb : taʿmīr T1. / rencūr : mehcūr T1.
258 - M, T1 46a, T2 121b, Ü 66b. (2a) dil : - T1. (b) derd edip ġamla anı : - Ü (yeri boş bırakılmış). / derd: ʿaşḳ T1.

Kebūterveş dil-i bī-bālimi āvārelendirme

4 Bu ṣaḥrā-yı derūn mānend-i gülzār-ı bahār iken
Ḫazān-ı nār-ı ġamla gel anı bīzārelendirme

5 Peyām-ı vaṣlıñ ile ḫoş-dil eyle Sālim-i zārı
Anı bīgāne vaż' ile müdām efkārelendirme

259

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ne luṭfuñdan seniñ memnūnuñum ey bī-vefā söyle
Ne şādān etdigiñ vardır beni ey pür cefā söyle

2 Teraḥḥum eyleye şāyed yoluñ düşdükde cānāna
Benim ḥāl-i perīşānım kerem ḳıl ey ṣabā söyle

3 Yeter ḳaldıñ gel ey dil dāmgāh-ı zülf-i dil-berde
Ḥavādisden ne var zülf-i dil-ārāda baña söyle

4 Neden böyle açılmaz ġoncaveş ol fem baña luṭf et
Açıl rāz-ı derūnuñ ṣaḳlama ey meh-liḳā söyle

5 Hele bir kez nigāh-ı merḥamet etdiñ mi inṣāf et
Nedendir Sālim'e cevriñ a kāfir-mā-cerā söyle

260

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Gören bu ṣūretiñ bir kerre mir'āt-ı cihān içre
Baḳar mı naḳş-ı Bihzād'a meger devr-i zamān içre

2 Ṣanırlar şāh-ı ḥüsn emriyle gelmiş ḳaṣd-ı ihlāke
Görenler ġamze-i cellādı çeşm-i ḫūn-feşān içre

(4a) Bu ṣaḥrā-yı derūn mānende-i gülşen bahār iken T1, Ḥarīm-i sīnemiz mānende-i gülşen bahār iken T2. (b) nār-ı ġamla gel : bād-ı firḳatle T1.(5a) Peyām-ı vaṣlıñ ile eyle ḫoş-dil Sālim'i cānā T1, Peyām-ı vuṣlatıñla āşinā et Sālim-i zārı T2. / vaż'ile : vaż'ıñla T2.

259 M 65a, T1 46b, T2 121b, Ü 66b. (2a) eyleye şāyed : eyle şāyed kim Ü. (4a) fem : ḫam T2.

260 M65b. T1 46b, T2 121b, Ü 66b.

3 Berāt ile dediler mālik oldu ḥüsn ü āna ol
Gören ṭuġrā-yı ebrūsun ḫaṭ-ı 'ālī-nişān içre

4 Ba'īd olmaz olursa ḫıyre-çeşm-i tāb-ı ārāyiş
Gören mihr-i cihān-ārā-yı rūyuñ dil-berān içre

5 Ruḫunda ol ḫaṭı ṣanmañ müşīr-i remz-i istişḳāl
Nigāh etmekdedir 'uşşāḳa 'ayn-ı imtiḥān içre

6 Göñül pervāneveş yansın yaḳılsın şem'-i 'aşḳa tā
Desinler Sālim olmuşdur münevver 'āşıḳān içre

261

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mef''īlün

1 Be-her şeb āh-ı serdim nola efzūn etsem 'ālemde
Perīşān göñlümüñ sevdāsı ḳalmışdır o perçemde

2 Ziyād oldukça cāh-ı ḥüsnü nola luṭfuñ umsa dil
Şu'ā'ı sū-be-sū artar ṣu'ūd etdikçe meh yemde

3 Ḳomaz 'aḳlı taḫayyül etmege ol ġamzesi anıñ
Baḳılsa dīde-i inṣāf ile ol gözler ādemde

4 Erişdim şādi-i vaṣla 'acebdir bu dil-i şeydā
Ḫayāl-i zülf-i pīç-ā-pīçi ile daḫı mātemde

5 Leb-i gül-fāmıñ ile mest-i lā-ya'ḳıl iken göñlüm
Bu 'ayş u nūşu etmiş var mı āyā devlet-i Cem'de

6 Ola pā-būsuña şāyeste eller olmaya Sālim
Sezā-yı cūd u iḥsānı bu mudur resm-i Ḫātem'de

262

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mef''īlün

(4) - M, Ü. (5a) ṣanmañ: ṣanma Ü. (b) etmekdedir: etdirmedir Ü. (6b) 'āşıḳān: bu cihān T1, T2.

261 M 65b, T1 46b, T2 122a, Ü 67a. (ġamzesi : ġamzesin T1, T2. (4a,5b) - Ü. (5a) iken göñlüm : olupdur dil T1, durur göñlüm T2.

262 M 65b, T1 46b, T2 122a, Ü 67a.

1 Tehī ḳoyma ḫam-ı gīsū-yı yāri şāne düşdükçe
Perīşān et anı hem-çü dil-i-dīvāne düşdükçe

2 Dil-i ʿaşḳ-āşināña ḳıydı ḫayfā ġamze-i fettān
Nigāh-endāz-ı raḥm ol baña ey bīgāne düşdükçe

3 Teraḥḥum eylesin gāhī yeter öldürdü ʿuşşāḳı
Naṣīḥat ḳıl şehā ol ġamze-i fettāne düşdükçe

4 Selām eyle dil-i zāra ḫuluşum eyleyip inhā
Ṣabā luṭf et güẕārıñ dergeh-i cānāne düşdükçe

5 Yeter nev-bülbül-i bāġ-ı firāḳıñ oldu raḥm eyle
Gehī Sālim recā-yı vaṣl ile dāmāne düşdükçe

263
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefʿūlün

1 Çü vaṣṣāf eyledi vaṣf-ı bünāgūş-ı dil-i zāre
Ḳulaḳdan ʿāşıḳ oldu ol meh-i tābāna bī-çāre

2 Yeter oldu ġam-ı firḳat viṣāliyle o ḫūn-ḫᵛārıñ
Sevindirse bizi bir kez nolurdu dehr-i ġaddāre

3 Ümīd-i ḫāk-i pāyıyla leked-kūb-ı ġamım şimdi
Ḳadem-rencīde ḳılmaz oldu bilmem noldu dil-dāre

4 Benim ol kim suṭūr-ı naẓm-ı pāk-i bī-naẓīrimle
Temedduḥ eylese şāyeste ṭūṭī-i şeker-ḫᵛāre

5 Benim kim kilk-i vaṣṣāf-ı leb-i sulṭān-ı ḫūbānım
Eder baḫşāyiş-i ḥüsn-i leṭāfet ney-şekerzāre

6 Baḳılmaz Sālimā kālā-yı ehl-i maʿrifet çarḫda
Hemīşe gün-be-gün noḳṣān gelmekde ḫırīdāre

(1b) et : - T1. (2a) āşināña : āşināya Ü.
263 M 66a, T1 47a, T2 122b, Ü 67a. (2a) ḫūn-ḫᵛārıñ : ser-keşiñ M, T1, bī-dādıñ T2. (b) dehr : baḫt T2. (3a) pāyiyle : pāyıñla T1, T2. (4a) vezin eksik. (b) eylese : eylesem T2.

264
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefʿūlün

1 Dil-i zārım benim devr edeli mey-ḫāne mey-ḫāne
Gezer oldu şehā dillerde ol bīgāne bīgāne

2 O mest-i nāzımı gördüm yine pür-neşʾe-i bāde
Baḳınca ʿaḳlım aldı gözleri mestāne mestāne

3 Unutdum zevḳ-ı nūş-ā-nūş-ı vaṣlıñ şimdilik cānā
Seniñ dürd-i ġamıñdır çekdigim peymāne peymāne

4 Hele bir bü'l-ʿaceb maʿnā dil-i şeydā ne meşrebdir
Ki bir yerde ḳarār etmez gezer cānāne cānāne

5 Tekellüf yoġise eşʿārımızda Sālimā nola
Bu vādīye ayaḳ başan başar merdāne merdāne

265
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefʿūlün

1 Ḫayāl eyler lebin ḫāl-i ruḫ-ı cānāneden ṣoñra
Çeker mīnāyı zāhid sübḥa-i ṣad-dāneden ṣoñra

2 Ne pes tertīb-i dūndur āsitān-ı çarḫ-ı keç-revde
Ser-ā-pā āşinālar yād olur bīgāneden ṣoñra

3 Görünmezken cihān maḫmūrluḳdan aña ser-tā-ser
Açılır çeşmi rindiñ bir iki peymāneden ṣoñra

4 Baḳılmaz rūyuna ḫaṭdan ser-i mū kimse meyl etmez
Bulur etdiklerin cānān bize ammā neden ṣoñra

5 Gedālar Sālimā ʿādet budur ki dergeh-i şehden
Ümīd-i ʿafv ederler vażʿ-ı küstāḫāneden ṣoñra

266

264 M 66a, T1 47a, T2 122b, Ü 67b.
265 - M, - T1, T2 122b, - Ü.
266 - M, T1 47a, T2 123a, - Ü.

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 'Aynına almazdı cānān dīde giryān olmasa
Kim baḳardı sīneme çāk-i girībān olmasa

2 Zīb-i destār mı olurdu ġonca tek ol naẓm-ı pāk
Ma'ni-i rengīni ger maḳbūl-i cānān olmasa

3 Naẓra-sāz olduḳça 'uşşāḳıñ meger aġlar m'idi
Rūy-ı pür-tābıñ begim ḫūrşīd-i raḫşān olmasa

4 Ġoncaveş leb-rīz-i ḫūn-ı miḥnet olmazdı göñül
La'l-i nābıñdan 'adū gül-çīn-i iḥsān olmasa

5 Ġonca-çīn-i gül-bün-i ruḫsārı olmazdı göñül
Çeşm-i ḫūn-bārı miṡāl-i ebr-i bārān olmasa

6 Eylemezdi anı ümmīd-i riyāset teng-dil
Gülşen-i 'ālemde ġonca verd-i ḫandān olmasa

7 Böyle dil-teng-i keder olmazdı Nā'il ġoncalar
Bülbülüñ kārı hemīşe Sālim efġān olmasa

267

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Rūzgār öyle degildir ki demek mümkin ola
Yādigār öyle degildir ki demek mümkin ola

2 Ṣorma benden hele aḥvāl-i perīşān-ı dili
Bī-ḳārār öyle degildir ki demek mümkin ola

3 Nice taḳrīr edeyim şīve-i nā-dīdesini
Şimdi yār öyle degildir ki demek mümkin ola

4 Güle bülbül edemez derdini bir ḫoş i'lām
Zaḫm-ı ḫār öyle degildir ki demek mümkin ola

(2a) destār : destārı T1. (4b) nābıñdan : tābıñdan T2.
267 - M, T1 47a, T2 123a, Ü 67b.

5 Saña Sālim o füsūn-sāzı nice añladayım
Yādigār öyle degildir ki demek mümkin ola

268

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Görünce āhımı cānān bu istināre ile
Tafaṭṭun eyledi mihrim hemān emāre ile

2 Ne ḥācet 'āşıḳı nār-ı firāḳıña sūziş
Alır fetīli o bī-çāre bir neẓāre ile

3 Bilir ne gūne belā-yı siyeh imiş mihri
Rubūde-dilleri zülf-i siyāhkāre ile

4 Reh-i viṣāliñe 'āşıḳ olurdu biñ pāre
Metā'-ı vaṣlı alınmaḳ olaydı pāre ile

5 O dil-beriñ nice ṭāḳat çeker cefālarına
Sitem-keşīde-i hicrānı bunca yāre ile

6 Hemīşe ṭāli'ine levm ederler ey Sālim
Belāya uġramış ehl-i suḫan sitāre ile

269

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mef''īlün

1 'Adūlar 'īd ederlermiş görüp hicrānıñı bende
Ne var bir dest-būsuñla sevindirseñ beni sen de

2 Ne ḳuşdur bülbül ey ġonca bizimle nālede bir mi
Öte ṭursun hele bizden hezārıñ bezm-i gülşende

3 Ne maḥzūn-ı firāḳıñdır ne ẓevḳ-ı vaṣlıña maġrūr
Gülistān-ı ṣafā birdir dil-i 'uşşāḳa külḫan da

4 Derūnum lāleāsā dāġ ber-dildir firāḳıñdan
Nümāyāndır ser-ā-pā dāġ-ı ḥasret cā-be-cā tende

268 M 67b, T1 47b, T2 123 a, Ü 67b. (6) - M, Ü.
269 - M, - T1, T2 123b, - Ü.

5 Bizi yoklardı ey Sālim nicetsin neylesin ammā
Urulmuş zülf-i pür-ḫamda dil-i āvāre biñ bende

270
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mef''īlün

1 Ḳuṣūr etmez felek tekdīr-i erbāb-ı ṭabī'atde
Ṣafālar kesb eder bir nā-tırāşı görse devletde

2 Benim bu giryemi cānān 'aceb nemden ḳıyās eyler
Benim bir ḥāl-i zārım görmemişken künc-i firḳatde

3 Netīce müdde'ā-yı 'aşḳı is̱bāt eyler efġānım
Sirişkimle niṣāba bāliġ olduḳça şehādetde

4 Perīşān eylemiş her tār-ı gīsūsun ṣabā gördük
Nihād-ı rūzgār ister mi dil olsun selāmetde

5 Görünmez oldu Sālim ol perī biz raġbet etdikçe
Ser-i kūyunda ḳaldıḳ 'Abdiyā bī-hūde da'vetde

271
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mef''īlün

1 Ġamım zülfüñle meşhūr-ı cihān olmaḳda gitdikçe
Cihāna ser-güẕeştim dāstān olmaḳda gitdikçe

2 'Adūlar ḫārveş ṣayd etmede ol verd-i ra'nāyı
Hezārāsā benim virdim fiġān olmaḳda gitdikçe

3 Açılmış gül gibi ruḫlar revernaḳ-sāz ebrūlar
Muḥaṣṣal yār memdūḥ-ı zamān olmaḳda gitdikçe

4 Bu bāzār-ı maḥabbetde bulunmaz kāle-i inṣāf
Metā'-ı cevr-i ḫūbān rāygān olmaḳda gitdikçe

5 Bu baḫt-ı nā-sitāyişkārdan 'ālemde ey Sālim
Tekellüf ber-ṭaraf ḥālim yamān olmaḳda gitdikçe

---

270 - M, - T1, T2 123b, - Ü. (2b) görmemişken : görmemişlerken T2.
271 - M, T1 47b, T2 124a, Ü 68a. (5) - Ü (yeri boş bırakılmış).

272
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 'Arż ediñ feryādımı dil-dāre Allāh 'aşḳına
Ede şāyed merḥamet ben zāre Allāh 'aşḳına

2 Dil esīr-i kāfir-i zülfündür āzād eyleyip
Bir s̱evāb et sen de ey mekkāre Allāh 'aşḳına

3 Dil şikeste ḫāṭırım maḥzūn derūnum münkesir
Ben ġarīb üftādeye bir çāre Allāh 'aşḳına

4 Ḫaste-i hicrānıñ oldum ey ṭabībim bī-kesim
Gel devā eyle dil-i bīmāre Allāh 'aşḳına

5 Ey ṣabā ḥikmet-şinās-ı ḫāṭır-ı 'uşşāḳsın
Derd-i dilden bir ḫaber ver yāre Allāh 'aşḳına

6 'Āşıḳānıñ dil-şikest olma nigāhına ṣaḳın
Söyle kimdir sīr olan dīdāre Allāh 'aşḳına

7 Seng-i ṭa'n-ı düşmene baḳmaz reh-i ma'şūḳda
'Āşıḳ oldur kim ola pür-yāre Allāh 'aşḳına

8 Olmaya ḥāşā tehī dest-i niyāz-ı maġfiret
El uran tesbīḥ-i istiġfāre Allāh 'aşḳına

9 Ṣāf-dil bir 'āşıḳıñdır āsitānıñda seniñ
Merḥamet et Sālim-i nā-çāre Allāh 'aşḳına

273
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Nice bend olmayayım zülf-i 'abīr-efşāne
Yem döker ḫāl-i siyeh murġ-ı dil-i nālāne

2 Ḫaṭ-ber-āverde olaldan berü ol cānāne

---

272 M 66a, T1 47b, T2 124a , Ü 67b. (5b) yāre : bir pāre M. (7b) pür yāre : bir pāre M.

273 - M, - T1, T2 124b, - Ü.

Cümleden baña güzel gelmede Kāğıd-ḫāne

3 Varaḳ-ı vaṣf-ı ruḫun ʿarż edelim cānāne
Biz de bir gül ṣunalım ol şeh-i dervīşāne

4 Çoḳ görüp sen ḳaşı ya ile benim ülfetimi
Beni bir yana felek atdı seni bir yane

5 Kendi eksikligime muʿterifim hem-çü hilāl
Baḳmasın gelsin o meh-pāre bu gün noḳṣāne

6 Kendi kendimden eyā şūḫ-ı cihānım geçdim
Düşeli ġāʾile-i dağdağa-i hicrāne

7 Der-i cānānda ne siḥr olduğu hep nā-maʿlūm
Cümle pür-derd gelir aña giden dermāne

8 Geşt edip kān-ı ḫayāli yine biz ey Sālim
Böyle bir tāze zemīn gösterelim yārāne

274
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

1 Tenezzül etmedi būy-ı vefā dimāğımıza
Sebeb bu oldu cihāndan bizim ferāğımıza

2 Raḳībiñ ol mehe ḥalḳa-be-gūş idiklerini
Ṭoḳundu bād-ı ṣabādan gece ḳulağımıza

3 Göñül dırāzi-i dest-i recādan eyle ḥaẕer
Naṣīb olan gelir elbet bizim ayağımıza

4 Olurdu rütbe-i sūz u güdāzımız maʿlūm
Naẓar edeyidi ol mihr-i cihān dāğımıza

5 Çürükdür ekẟeri ḳalbi zamāneniñ nola ger
Baḳılmaz ise cihānda bizim de ṣağımıza

6 Ederdi bīdi perīşān sirişk-i cūyu revān

274 - M, T1 48a, T2 124b, - Ü. (2a) ol: o T1. (4b) mihr-i : mihri T1. (6a) cūy-ı: cūyı T2.

O serv-ḳad yine Sālim geleydi bāğımıza

275
Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

1 Ferdāya ṣaldı kendi bizi yār dün gece
Ser-keşiik etdi baḫt-ı siyehkār dün gece

2 Zülfünde diller etdiler andan şikāyeti
Etdik ṣabāyı meclise iḥżār dün gece

3 Meclis ḳarīn-i şevḳ-ı ḳudūmu iken niçün
Bilmem ne oldu ṭurmadı dil-dār dün gece

4 Zülfünde dil figāna ser-āğāz eyleyip
Etmiş o yāri āḥıyla bīdār dün gece

5 Sālim ne idi bizlere āyā teğāfülü
Meslisde ṭurmamak o sitemkār dün gece

Ḥarfü'l-yāʾ

276
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Bezm ol bezm idi kim pest ile bālā yoğidi
O bezimgāhda aṣlā ġam-ı ferdā yoğidi

2 ʿĀlem ol ʿālem idi noḳṭa ser-ā-beste idi
Ḳalem-i nādire-perdāzda imlā yoğidi

3 Gūy-ı esrārı bün-i gūşa getirmek degil a
Ṣadef-i lafẓ u dür-i zīver-i maʿnā yoğidi

4 Ṭarḥ-ı nev ḳālıb-ı īcāda ṣalınmamış idi
Gülşen-i nāzda hīç serv-i dil-ārā yoğidi

275 - M, - T1, T2 124b, - Ü.
(Ḥarfü'l-yāʾ) Der ḥarfü'l-yā M, Ḥarf-i yāda ḫatm-i pākīze-kelām T1.
276 M 66b, T1 48b, T2 125a, Ü 68b.

5 Dökmemiş idi kenāra hele lücce deryā
Baḥr-i ümmīd ü recā içre temennā yoğidi

6 Olmamış idi hem-āğūş-ı gülistān ġonca
Ḳafes-i menḳabede bülbül-i şeydā yoğidi

7 Nūr-ı muṭlaḳ var idi gerçi ki ammā şāhid
Ser-be-ceyb idi daḫı ʿālem-i inşā yoğidi

8 Ferd ferd idi tekāsür de ferāgatde idi
Vaḥadāt(?) u ʿaşere belki müsennā yoğidi

9 Sākin-i ṭārem-i ʿuzlet idi işrāḳıyyūn
Güft (ü) gūy-ı ḥikem-i ḥikmet-i vālā yoğidi

10 Ḥükme pā-beste idi maḳdem-i meşşāʾiyyūn
ʿAzm-i gül-geşt-i cihān seyr ü temāşā yoğidi

11 Şarṭ-ı mebsūṭa cezā olmamış idi der-pey
Nüh ḳıbāb-ı kürevī hesti-i ġabrā yoğidi

12 ʿAdem-i muṭlaḳ idi gerçi ʿademde maʿdūm
Ṭarayān-ı ʿadem-i ṭāriye maʿnā yoğidi

13 ʿĀlem ol ʿālem-i vaḥdet idi Sālim anda
Güft (ü) gūy-ı keder ü renciş-i ġavġā yoğidi

277
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Nigāh-ı merḥamet etmezse etsin ʿāşıḳ-ı zārı
O āhū-dīdeniñ etmez remīde şekl-i āzārı

2 Duçār olmaḳ ümīdiyle o gül-ruḫsār cānāna
Ṭolandıḳ bülbülān ile ṭavāf etdik çemenzārı

3 Şu rütbe nāle-i pey-der-peyinde eyler ifrāṭı

(8b) u : - M, T1, T2. (9b) Ü : - M, T1, T2, Ü. (12a) ʿademde : ʿademle T1, T2. (13b) (ü) : - M, T1, T2, Ü. / gūy-ı : gūy u M, T1. / ü : - Ü.
277 - M, - T1, T2 125b, - Ü.

Çemende bülbülüñ murġān-ı gülşen cümle bīzārı

4 Bilirler baḫtı ne gūne dü şeşdir şeş der-i ṭāliʿ
Yek-ā-yek seyr edenler dīde-i ʿibret ile zārı

5 Metāʿ-ı vaṣlıma naḳd-i revānın isterim dermiş
Meded bir cān içün Sālim anıñla bozma bāzārı

278
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Görmez ʿālemde hemīn ẕevḳ u ṣafādan ġayrı
Etmeyen kimseden ümmīd Ḫudā'dan ġayrı

2 Şıḳletinden göremez rūy-ı merāmın ṭālib
Leb nihād-ı suḫan olmazsa recādan ġayrı

3 Ne ḳadar sille-ḫor-ı dest-i ʿitābı olsaḳ
Ne gelir elden ona ḫayr duʿādan ġayrı

4 Görmedim zerre ḳadar Ḥaḳ bilir etmem inkār
Dergehinde o mehiñ mihr ü vefādan ġayrı

5 Mihr-i ruḫsārıña ḥasret giden ʿāşıḳ cānā
Nerede bula seni rūz-ı cezādan ġayrı

6 Bir peyām almaġa imkān mı var ey Sālim
Varamaz dergehine kimse ṣabādan ġayrı

279
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefʿūlün

1 Geçip Mıṣr-ı dile şeh oldu çün ol Yūsuf-ı sānī
Ḫaṭ-ı rūyuna bend oldum misāl-i pīr-i Kenʿānī

2 Hevā-yı rāh-ı zülfünde ne deñlü setr-i rāz etsem
Yine iẓhār eder elbet diliñ ḥāl-i perīşānı

278 - M, - T1, T2 125b, - Ü.
279 M 67a, T1 48b, T2 125b, Ü 68b. (1a) ol : bir T1. (2a) deñlü : rütbe T1, T2. / setr : ketm T2.

3 Şerāb-ı ʿaşḳı nūşa tevbekār iken dil-i şeydā
O mübrem sāḳi-i ḥüsn ile bozdu ʿahd ü peymānı

4 Olaldan ʿaşḳıña dil müşterī ey ḫᵛāce-i naḫvet
Baña hep müfte ṣatdırdı metāʿ-ı ṣabr u sāmānı

5 Beni zevḳ-āşinā-yı vaṣl edip Sālim o Yūsuf-fem
ʿAdū-yı kīne-ḫᵛāhım eyledi ser-cümle iḫvānı

280
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefʿʿīlün

1 Yine derd-i derūnu tāze tāze tāzelendirdi
Ṭoladı başıma destār-ı ʿaşḳıñ tāzelendirdi

2 Hümāveş murġ-ı göñlüm dāne-i eşkimle hem-demken
Ẓuhūr-ı dām-ı ʿaşḳıyla bu dem pervāzelendirdi

3 Ṣanırdım dām-ı mihrinde figānım artmaya aṣlā
Dili hicr ü firāḳı bī-ḳıyās āġāzelendirdi

4 Metāʿ-ı ḥüsne baḳmazken bu dem ol ḫᵛāce-i ʿuşşāḳ
Geçirdi nev-ḳumāş-ı ḥüsnünü endāzelendirdi

5 Ṭaġılmaz nüsḫa-i dilden keder Sālim anı zīrā
Felek desti ile Sālim anı şīrāzelendirdi

281
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

1 Eşk-i terimi dīde rūḫ-ı yāre düşürdü
Üftādeligi şeb-nemi gülzāre düşürdü

(3b) O mīrim sāḳi-i ḥüsnü ḳażā bozdurdu peymānı T2. (5a) Sālim : - M.

280 M 67a, T1 49a, T2 126a, Ü 68b.(2a) Hümāveş murġ-ı göñlüm : Bu murġ-ı dil Hümāveş T2. (3a) Netīce ẓann ederdim kim ḳala mestūr sevdāsı T2. (4a) bu dem ol : ḳażā gör T2. (b) nev : ol T1, T2. (5a) durur : ḳatı T1. (5a) Bu ṣafḥāt-ı derūn içre ferah müşkil durur zīrā M,T1, Ü.

281 - M, - T1, T2 126a, - Ü.

2 Olsam ne ʿaceb eşk-i revānım gibi pā-māl
Gözden beni ol şūḫ-ı sitemkāre düşürdü

3 Derd-i dil-i dil-dādeyi gör sāʾiḳ-ı taḳdīr
Āzāde iken ṭurra-i ṭarrāra düşürdü

4 Dil baḥr-i maḥabbetde şināverlik ederken
Fülk-i emelin sāḥil-i efkāre düşürdü

5 Murġ-ı dil-i āvāremizi bād-ı maḥabbet
Ṣaḥn-ı ḥarem-i gülşen-i ruḫsāre düşürdü

6 ʿİrfāna olan meyli bizi āṣaf-ı ʿaṣrıñ
Sālim yine hep vādi-i ʿirfāna düşürdü

282
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Meh cemāliñ gibi āyā ruḫ-ı dil-cū var mı
Ẕāt-ı pākīze-simātıñ gibi meh-rū var mı

2 Nem ḳalır āb-ı revāndan benim ey nūr-ı baṣar
Eşk-i ḫūnīnter-i çeşmim gibi bir cū var mı

3 Naẓar et ʿāleme ey teşne-i feyż-i ümmīd
Çeşmesār-ı kereminde bir içim ṣu var mı

4 Yūsufistān-ı bahā ḥüsnüñe hem-vezn olmaz
İşte sen cümle güzel işte terāzū var mı

5 Bir seniñ gibi bu vādī-i melāḥatde ʿaceb
Ṣaçı sünbül yüzü gül gözleri āhū var mı

6 Dediler ṭalʿatıña māh-ı nev etmiş taḳlīd
Onda āyā bu güzel çeşm ile ebrū var mı

7 Vaṣf-ı zülfüñ ile gūyā gececi bülbüldür
Sālim'iñ ḫāme-i pāki gibi pür-gū var mı

---

282 - M, - T1, T2 126b, - Ü.

283
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Şem'-i dil āteş-i aşkıñla yanar bir er idi
Tünd-bād-ı ġam-ı hicrānıñı gördü eridi

2 Vāḳıf olsaydı melāl-i dile ol şāh-ı ḥüsün
O gedā 'āşıḳ-ı nā-çāra kerem eyler idi

3 Māni'-i seyr-i cemāl olmasañ ey ḫᵛāb gözüm
Merdüm-i dīdede eşkimle seni besler idi

4 Va'de ḳılsa gece gelmeklige ol māh bize
Reh-güẕārını göñül ṣubḥa degin bekler idi

5 Böyle ser-keşlige Sālim sebeb āyā noldu
Bir zamān zülf-i siyeh üstümüze ditrer idi

284
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Ġam-ı hicri baña ol māh-ı tābānı unutdurdu
Melāl-i ḫāṭırım cānān degil cānı unutdurdu

2 Ḫayāl-i kākül-i dil-ber ile derd-i serim yoḳdur
Felek baña ser-ā-pā naḳş-ı ḫūbānı unutdurdu

3 O meh-rū va'd-i vaṣl etmişdi ammā ġamze-i cādū
Ne siḥr etdiyse etdi 'ahd ü peymānı unutdurdu

4 Ṡenā-ḫᵛānı durur şimdi ser-ā-ser 'ārıż-ı yārıñ
O ruḫlar bülbülāna verd-i ḫandānı unutdurdu

5 Nola olmazsa Sālim şimdilik eş'ārımız memdūḥ
Bize bu çarḫ-ı keç-rev sū-yı 'irfānı unutdurdu

---

283 M 67b, T1 49a, T2 126b, Ü 78a. (Gazelin matla başlığıyla M'de ve kıt'alar bölümünde Ü'de ilk iki beyti var. T1'de de ilk iki beyti olan bu gazelin diğer beyitlerinin yeri boş bırakılmış.)

284 M 67a, T1 49a, T2 127a, Ü 69a. (3a) O şīrīn va'de-i vaṣl etmiş amā ġamze-i cellād T2.

285
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Fikr-i vuṣlatdır hemīşe 'āşıḳıñ ḫūlyāları
Eksik olmaz derdmendānıñ ġam-ı bī-çāları

2 Her perī-rūya yaḳışmaz cilve-i nāz u niyāz
Dil-beriñ nāzik gerekdir nāz u istiġnāları

3 Ḫaṭṭ-ı dil-cūyuñ temāşā eden olur bī-ḳarār
Artırır lā-büd bahārıñ maḳdemi sevdāları

4 Bu teġāfül-gūne vaż'-ı nā-pesendīde neden
Böyle nisyāna sebeb ne 'āşıḳ-ı şeydāları

5 Sen şehenşāh-ı serīr-i mekrümetsin cümleye
Bir nigāhıñ kām-rān eyler bütün ednāları

6 Her seḥer pīrāmen-i gül-bünde bezm-i gülşeniñ
Ġoncayı bīdār ederler bülbül-i gūyāları

7 Āsumāna eyledi peyveste āh u zārımı
Şeḥr-i İstanbul'uñ ey Sālim melek-sīmāları

286
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mef''īlün

1 Ne dem ol ḳaşı ya ile żarūrī iftirāḳ oldu
Firāḳ-ı ḳāmetiyle ḳaddimiz mānend-i ṭāḳ oldu

2 Ḥiṣār'ıñ neyleyim sensiz olan żevḳın baña şimdi
Şehā her bir kirası resm-i dāġ-ı iştiyāḳ oldu

3 Nola eşk-i revān deryā gibi cūş u ḫurūş etse
Ġamıñla fülk-i dil pā-bend-i gird-āb-ı firāḳ oldu

4 Dil-i şeydāya bī-hūde nedendir böyle incinmek

---

285 - M, T1 49a, T2 127a, - Ü. (5b) Bir : Her T1.
286 - M, - T1, T2 127a, - Ü.

Seniñle beynimizde ġālibā yine nifāḳ oldu

5 Fīrūzān etmede dāmān-ı ṣabrım āteş-i ḥasret
Var ise kevkeb-i baḫtımla Sālim iḥtirāḳ oldu

287
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Cemāl-i pākiñe ḫaṭ revnaḳ-ı 'izār oldu
Neẓāregāh-ı maḥabbet benefşezār oldu

2 Göñülde ḳalmadı aṣlā sükūndan behre
Hevā-yı kākül-i dil-berle bī-ḳarār oldu

3 Gözet esīriñi dām-ı şikenc-i kākülde
Ḳażā ile saña murġ-ı göñül şikār oldu

4 Nühüfte āteş-i 'aşḳım bilindi āhımdan
Ġamıñla dāġ-ı derūn cümle āşikār oldu

5 Neẓāremizden o şūḫ oldu münfa'il Sālim
Nigāhımız o gül-endāma ḥayf bār oldu

288
Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1 Sürdü çıḳardı ṭurradan ol māh dilleri
Yandı kül oldu dilleri ḳaldı ḳonaḳ yeri

2 Būy-ı vefa-yı gülşeni teftīş ederek
Hep bāda verdi murġ-ı seḥer naḫl-i gülleri

3 Vardıḳda dergehine ġaraż pāyın öpmedir
'Uşşāḳa ġayrı luṭfu gerekmez ayaḳ teri

4 Hep neş'e ile ṭoldu derūn-ı ḳadeḥ-keşān
Sāḳī alınca destine billūr sāġarı

287 - M, - T1, T2 127b, - Ü.
288 - M, - T1, T2 127b, - Ü.

5 Sālim mu'aṭṭar etdi midādıyla 'ālemi
Yād eyleyip cihāna o zülf-i mu'anberi

289
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Ṣafā-yı gülşene diller gelir mi gelmez mi
'Aceb ki kendine diller gelir mi gelmez mi

2 Mürüvvet eyle ṣabā bir ḫaberle gel āyā
O māh orada ki neyler gelir mi gelmez mi

3 O şūha söyle niyāzım benim meded ey āh
Göñül ḳudūmunu ister gelir mi gelmez mi

4 Deyiñ o şūḫ-ı cefā-cūya sīnemiz şimdi
Donandı dāġ ile yer yer gelir mi gelmez mi

5 Açıldı bāb-ı ḫayālim ümīd ile Sālim
Ḥarīm-i ḫāneme dil-ber gelir mi gelmez mi

290
Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 O meh-pāre ne dem meclisde ḳaṣd-ı 'ayş u nūş etdi
Sebūda mey ṣafā-yı nūş ile cūş u ḫurūş etdi

2 Şu rütbe nāleler etdim ġamıñla gülsitān içre
Benim bülbülleri feryād u zārım hep ḫamūş etdi

3 Bināgūşuñla çeşmiñ yād ederken gūş edip sāġar
Baña meclisde tāze her ḥabābın çeşm ü gūş etdi

4 Göñülde ṣabra ṭāḳat yoḳ serimde ẕerre ārāmım
Beni sevdā-yı zülfüñ sevdigim bī-ṣabr u hūş etdi

5 O māhıñ Sālimā nāzın hemīşe ederek taḥsīn
Ḫırīdāran anı gitdikçe istiġnā-fürūş etdi

289 - M, - T1, T2 127b, - Ü.
290 - M, - T1, T2 128a, - Ü.

291
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefʿūlün

1 Ser-i zülfüñ dil-i bī-çāreye cāy-ı ṣafā oldu
Göñül dūr olmuyor senden ne olduysa baña oldu

2 Ḫayāl-i mū-miyānıñdan yine ben geçmedim hergiz
Seni geçmeklige ʿālem baña hep bir yaña oldu

3 Nola bīgāne-i ẕevḳ u ṣafā olsaḳ firāḳıñla
Göñül dedikleri maʿnā ġamıñla āşinā oldu

4 Buyur teşrīf-i gülşen eylemez misin benim cānım
Derūn-ı sīnede her meyve-i bāġ-ı vefā oldu

5 Cefā etmem vefākārım der idi Sālimā dil-dār
Bize her ne dediyse hep vefādan māʿadā oldu

292
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Daʿvet etdik bezme ol ḫūrşīd-i raḫşān gelmedi
Bir tenezzül eyleyip ben ḫāke cānān gelmedi

2 Tīre-baḫt imiş ümīdim gibi kāşānem benim
Ṣubḥa dek baḳdıḳ bu şeb ol māh-ı tābān gelmedi

3 Eylemiş şöyle hirāsān bīdi ġamzeñ bāġda
Bellidir ḥālā yüzünden beñzine ḳan gelmedi

4 Dīde-dūz-ı intiẓār etdi bizi nerkis gibi
Noldu āyā bāġa ol serv-i ḫırāmān gelmedi

5 Keyfimiz bu intiẓār ile gelir mi Sālimā
Kūy-ı cānāna giden ḳāṣıd da el-ān gelmedi

---

291 - M, - T1, T2 128a, - Ü.
292 - M, - T1, T2 128a, - Ü.

293
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Ey kemān-ebrū yapardıñ ḫāṭır-ı vīrānımı
Saña naḳl etsem neler çekdim dem-i hicrānımı

2 Ḥamdü li'llāh kim cemāliñ şādmān etdi beni
Ṭalʿatıñ ḳıldı münevver külbe-i aḥzānımı

3 Dāġ-ber-dil olur idiñ ḥüsnüne ṣad reşk ile
Ey ḳamer seyr eyleseñ ger behcet-i cānānımı

4 Luṭfu var olsun ferāmūş etmeyip ben bendesin
Maḳdemiyle etdi ḫandān bu dil-i nālānımı

5 Hāledir ẓann eylerim āġūşumu Sālim hemān
Ben der-āġūş eyledikçe ol meh-i tābānımı

---

293 - M, - T1, T2 128b, - Ü. Gazellerin sonunda T1'de "Erdi itmāma ġazeller ve's-selām" mısraı yer alıyor.

Fİ'T-TEVĀRĪḪ

1
Tārīḫ Berāy-ı Sūr-ı Ḫıtān-ı Şeh-zādegān-ı Sulṭān Aḥmed Ḫān

Mefā'īlün mefā'īlün fa'ūlün

1 Te'āla'llāh zihī sūr-ı hümāyūn
Ki gülbāng-i ṣafādan ṭoldu gerdūn

2 Ne sūr-ı behcet-efzādır kim olmuş
Cihān şevḳ u ṭarabla cümle meşḥūn

3 Bu şevḳ-ı tāzeden buldu güşāyiş
Miṡāl-i ġonca her bir ṭab'-ı maḥzūn

4 Müretteb ṭarḥ-ı lu'betgāhı eyler
Felekde Zühre'yi ol bezme meftūn

5 O bezme ḫvāhişinden ṭurma ditrer
Serinde dil-berānıñ zülf-i şeb-gūn

6 Hemān gūyā ki raḳs eyler feraḥdan
Edip iẓhār nice siḥr ü efsūn

7 İki ṭop ile oynar sūrgehde
Birin gündüz birini gece gerdūn

8 Nedir ol pāk şekkerden ḥadīḳa
Leb-i dil-ber gibi maṭbū' u mevzūn

9 Edip icrā-yı ṣan'at anda üstād
Mahāretle derūnun etdi meşḥūn

10 Güşāyiş bulmaġa minnet mi vardır

Fİ'T-TEVĀRĪḪ - M, Tāze ṭarḥ-ı gül-ġonca-i mażmūn berāy-ı tevārīḫ-i dürer-i meşḥūn T1, -Ü.

1 - M, - T1, T 128b, - Ü.

Bu günlerde kederden ṭab'-ı maḥzūn

11 Hediyye eylemek ister rikāba
Eger olur ise iẕn-i hümāyūn

12 Rikāb-ı pādişāha eylesin 'arż
Hedāyāsın felek ber-vech-i ḳānūn

13 Degildir Kehkeşān gelmiş bu sūra
Çiçekli bir şu dībāsıyla gerdūn

14 Nücūmundan felek etmiş müheyyā
Niṡāra bir ṭabaḳda dürr-i meknūn

15 Degil ebr-i raḳīḳ āmāde etmiş
Hevāyī-reng bir ṭop ṣofu gerdūn

16 Meh-i nevden girībān şemse ḫūrşīd
Şafaḳ bir cāme-i zer-beft-i gül-gūn

17 Eger ṭopu nigūnsār olmayaydı
Olur idi bu sūra naḫl-i mevzūn

18 Nümāyişden o ṣan'atlı fişekler
Ki ola sūrgehden zīb-i gerdūn

19 Gören fevvāreden ābıñ yerine
Ḳıyās eyler ki āteş oldu bīrūn

20 Degül encüm sürūrundan bu sūra
Felek her şeb niṡār etmekde altun

21 Tefaḥḥuṣ eyledim āyā nedendir
Bu güne 'ālem olmaḳ şevḳ-ı meşḥūn

22 Ḫıtān etmeklige şeh-zādegānı
Murād etmiş meger ṭab'-ı hümāyūn

23 Na'īm-i Ḥaḳḳ edip perverde-i feyż
Ede her birinin 'ömrünü efzūn

24 Cenāb-ı pādişāha göstere pīr
Be-her birin Ḫudā-yı Ḥayy-ı bī-çūn

25 Bi ḥamdi'llāh bu sūr-ı dil-fezādan
Ḥayāt-ı cāvidānī buldu gerdūn

26 Dü-tā olmuşdu ḳaddi pīr-i dehriñ
Keselle ḥāli olmuşdu diger-gūn

27 Yeñiden eyledi gūyā ki iḥyā
Bu mürde ʿālemi sūr-ı hümāyūn

28 Ne sūr ol sur-ı şāhenşāh-ı aʿẓam
Şeh-i fermān-revā-yı rubʿ-ı meskūn

29 Cenāb-ı ḥażret-i Sulṭān Aḥmed
Ki faḫr eyler vücūdu ile gerdūn

30 Yegāne pādişeh kim etdi ḥāmem
Şenāsın dilde böyle ḥırz-ı meknūn

31 Şeh-i ʿādil kerīm-i bī-muʿādil
Ki şān u şöhreti reşk-i Ferīdūn

32 Şeh-i ʿālem-neberd-i şīr-efken
Ki medhiyle cihān memlū vü meşḥūn

33 O şāhenşeh ki ḳılmış Ḥaḳ yedinde
Kilīd-i ḳufl-i genc-i cūdu merḥūn

34 Degil bir bende-i ednāsı anıñ
Derinde Caʿfer ü Yaḥyā vü Hārūn

35 Sezā derbān olurlarsa o derde
Sikender Muʿtaṣım Behrām u Meʾmūn

36 Aña nisbet ile bir ḳaṭra olmaz
Eger cūduyla hem-vezn olsa Ceyḥūn

37 Pür eylerdi bir ednā himmetinden
Keremle dāmenin kūhsār u hāmūn

38 O sulṭān-ı mufaḫḫam kim sezādır
Temedduḥ eylese ʿahdiyle gerdūn

39 Nice faḫr etmesin kim gerdişinde
Felek olmuş mu böyle ʿaṣra maḳrūn

40 Nefāẕ-ı emr-i ʿālīsin cihānda
Şu rütbe eylemiş Mevlā-yı bī-çūn

41 Eger ednā işāret ḳılsa bāġa
Ederdi ġoncalar üşküfte ḳānūn

42 Duḫūle mihr ü meh nevbet-keşāndır
Olunca dergeh-i pākine meʾẕun

43 Aña mānend ü miẟl olmaz felekde
Ne Dārāb u ne İskender ne Hārūn

44 Meger āyīne görmüş ola yoḫsa
Naẓīrin görmemişdir çeşm-i gerdūn

45 Keremkārā ḫidīvā pādişāhā
Eyā ẕātı cihāna luṭf-ı bī-çūn

46 Sen ol dānā şehenşehsin ki lāyıḳ
Kemīne çākeriñ olsa Felaṭun

47 Ẕekā sende seḫā vü luṭf sende
Vücūdun eylemiş Ḥaḳ kenz-i maḫzūn

48 Medār-ı şevḳdır vaṣf-ı şerīfiñ
Gelir ṭabʿa hezārān tāze mażmūn

49 Bulur medhiñle envāʿ-ı tesellī
Dil-i zārım ne rütbe olsa maḥzūn

50 Muvaffaḳsın umūruñda ser-ā-pā
Seni etmiş Ḫudā tevfīḳa maḳrūn

51 Söz olmaz intiẓāmıñ dāʾim olsun

Vücūduñ ḥıfẓ ede Mevlā-yı bī-çūn

52 Şu rütbe ẕevḳımız var devletiñde
Ferahla oldu diller cümle meşḥūn

53 Neşāṭ-ı ḳalb-i pākimden degil mi
Tezāḥum eylemek ṣad tāze mażmūn

54 Medīḥiñ yād ederken midḥatiñde
Gazel-sencīde etmek ṭabʿ-ı mevzūn

55 Firāḳıñla sirişk-i çeşm pür-ḫūn
Biri nehr-i Fırāt u biri Ceyḥūn

56 Dil-i ʿāşıḳ gibi olur perīşān
Serinde dil-berānıñ zülf-i şeb-gūn

57 Ḫazān-ı bāġa der-pey-der bahārı
Niçün bülbül olur bī-hūde maḥzūn

58 Felek ruḫṣat verir mi ʿarż-ı kāma
Müsāʿid olsa da bu baḫt-ı vārūn

59 Ḳo lāfı Sālimā ḫayr-ı duʿādır
Ḳaṣīde āḫir olsa çünki ḳānūn

60 Ede şeh-zādegānın Ḥaḳ muʿammer
Ola sūru hemīn mesʿūd u meymūn

61 Şu rütbe eylesin Bārī Teʿālā
Ġulüvv-i şevket ü iclāli efzūn

62 Ṣafā etdikde ḳalbim ḥaşmetinden
Derūnu olsun aʿdānıñ ciger-ḫūn

63 Duʿā edip dedim bu sūra tārīḫ
Ola bu sūr-ı Ḫān Aḥmed hümāyūn
"sene 1132"

2
Tārīḫ-i Zībā Berāy-ı Vezāret-i Ḳalaylı Aḥmed Paşa

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Ḥamdü li'llāh keşti-i ümmīd erişdi kāmına
Rūzgārıñ ṣad hezārān reşk bu eyyāmına

2 Baḥs̱-i ḥasretle maḥaldir diḳḳat etmezse felek
Kim erişdi ḳuṭb-ı dehr-i ḫoş-edā ilzāmına

3 Bu dili zehr-āb-nūş olmaḳdan ʿazl et ey göñül
Naṣb-ı nefs etdi muḳadder çün anıñ ikrāmına

4 Nice demdir ḳan aḳardı çeşm-i çarḫdan kim ṣabā
Nerkisi gözcü ḳodu teşrīfi istiʿlāmına

5 Şöyle durmuşdu şeb ü rūz reh-güẕārında o kim
Ḫ^{V}āb girmez nerkisiñ çeşm-i siyeh bādāmına

6 Ḫayr-maḳdem ey şeh-i mülk-i şecāʿat merḥabā
Ey eden bend Ḳahramān u Rüstem'i ibrāmına

7 Ḥażret-i Bārī duʿā-yı ʿālemi maḳbūl edip
Eyledi şāyān hezārān niʿmet ü ikrāmına

8 Ḥamdü li'llāh bu gün ol gündür ḳudūmuñla seniñ
Müjde-senc-i nūr oldu her ṣubuḥ aḫşamına

9 Maḳdemiñle ḫalḳ-ı ʿālem ʿīd-ı ekber etdiler
Muntaẓırlar ser-be-ser fermānıñıñ peyġāmına

10 Her çemen giydi zümürrüd cāme şevḳından göñül
Muntaẓırdır ṣaf-be-ṣaf fermānına aḥkāmına

---

2 M 40b, T1 49b, T2 130b, Ü 34b. **(başlık)** Tārīḫ-i bī-hem-tā berāy-ı vezāret-i Ḳalaylı Aḥmed Paşa T1, - T2. (3a) münʿazildir manṣıb-ı ġamdan dil-i dil-dādeler T2. (5a) durmuşdu : düşdü M, ṭurmuşdu T1, Ü. / ü : - M. (b) nergisiñ : nergisin M, T1, Ü. (9b) ser-be-ser : ṣaf-be-ṣaf T2. (10) Her çemen güyā zümürrüd cāmeler ile bütün , Çeşm ü gūş olmaḳdadır fermānına aḥkāmına T2. (10a) giydi : giyip M, T1. / göñül : bugün T1. (b) muntaẓırdır : muntaẓırlar T1.

11 Lāle dāġ-ı ḥasret ile sīne-sūz iken bu dem
Bir ḳadeh mey elde ser-ḫoş raġm eder ālāmına

12 Ḫırḳa-pūş-ı ġuṣṣa-ālūd olmuş iken ġoncalar
Şād olup etdi tebessüm ḥāl-i bā-fercāmına

13 Maḳdem-i āġāzesin gūş eyleyelden bülbülüñ
Gelmez oldu gül ḫayāli hīç anıñ evhāmına

14 Ben de şevḳ-ı maḳdemiyle Sālimā mesrūr iken
Ḥamdü li'llāh nā'il oldum ḳudsiyān ilhāmına

15 Her biri ṣadra ḳudūmu tāriḫin müjde edip
Dedi mühr-i āṣaf oldu naḳş-ı Aḥmed nāmına
"sene 1116"

3

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Ḥabbezā feth-i ḫoş-āyende-ẓafer pāk ġazā
Levhaşa'llāh zihī kār-ı pesendīde-nümā

2 Öyle pākīze fetiḥdir ki ḥurūfundan anıñ
Etmede her biri bir maʿni-i fāḫir īmā

3 Evvelīn ḥarfi fütüvvet vasaṭı tāze ḫaber
Āḫirīn ḥarfi anıñ ser-suḫan-ı ḥamd ü ṣenā

4 Öyle pākīze fetiḥdir ki olunca ẓāhir
Pür-ṭanīn eyledi āfāḳı peyāmı her cā

5 Öyle pākīze fetiḥdir ki naẓīr ü miṣlin
Görmemiş kimse cihān içre ser-ā-ser ḳaṭʿā

6 Öyle pākīze fetiḥdir ġazavāt-ı selefi
Etse mensī varaḳ-ı ḫāṭıradan cümle sezā

(11b) elde ser-ḫoş : aldı deste T2.(13a) eyleyelden : eden T2.
3 - M, - T1, T2 131a, - Ü.

7 Öyle pākīze fetiḥdir ki görenler ṭarzın
Olmamışdır dediler böyle bu ṭarz üzre ġazā

8 Geceler meşʿaleden olmada ʿālem rūşen
Gündüzü ġarḳa-i ḫūn olmada yek-ser ṣaḥrā

9 Böyle pākīze ġazā ḥaḳḳına dense lāyıḳ
Gecesi Ḳadr idi hem gündüzü ʿīd-ı aẓḥā

10 Müjdeler ile hemīn oldu be-her-cā mālī
Ṭoldu gülbāng-i nüvīd ile cihān ser-tā-pā

11 Gūş-ṣad-gūş hezārān taḥsīn
Kūşe-i gūşu leb-ā-leb bün eder ise sezā

12 Bu ḥavādiṣle cinān içre be-her-maḳṣūra
Ḥūriyāna ögünür ise sezādır şühedā

13 Ḥaḳ bilir böyle ġazā gūş-zed olmuş mu
Ki o ān rezm-i ṣulaḥ ṣulḥa nice ḳalʿa fedā

14 Nice olmaya bu gūne ki teveccüh yek-ser
Cünd-i islāma olur idi be-her-ṣubḥ u mesā

15 Yaʿni teʾṣīr-i duʿāsıdır o şāhenşāhıñ
K'eyledi zīr ü zeber düşmen-i dīni Mevlā

16 Yaʿni şāhenşeh-i devrān ki naẓīrin bu felek
Görmemiş mülk-i vücūd içre ṭolaşmış her cā

17 Ḥażret-i şāh-ı bihīn-debdebe Sulṭān Aḥmed
Ki anıñ bende-i ednāsı hezārān Dārā

18 Öyle bir pādişeh-i ʿādil ü dānādır kim
Çeşm-i āfāḳ anıñ görmedi miṣlin ḥāşā

19 Öyle şāhenşeh-i devrān ki debīr-i ḳudret
Etdi bu gūne anıñ vaṣf-ı şerīfin imlā

(11a) mısrada eksiklik var. (15a) şāhenşāhıñ : şehenşāhıñ T2.

20 Şāh-ı şāhān-ı cihān pādişeh-i bī-aḳrān
Ḫātemü'l-vaḳt-i zamān ṣāhib-i zühd ü taḳvā

21 Melik-i ġālib-i muṭlaḳ şeh-i pāk ü aṣdaḳ
Nūr-ı pākīze-nesaḳ mihr-i sipihr-i küremā

22 Mihr-i iḥsān u mürüvvet meh-i burc-ı şevket
Ḥāmi-i şer' ü şerī'at şeh-i ferḫunde-liḳā

23 Merci'-i şān u übühhet-eṡer 'ālī-manẓar
Şāh-ı memdūḥ-ı ẓafer pādişeh-i pāk-edā

24 Vāḳıf-ı ḥāl-i re'āyā ḫādim-i şer'-i vālā
Çāre-sāz-ı żu'afā şeh-i pür-'adl ü bahā

25 Öyle bir pādişeh-i taḫt-ı sa'ādetdir kim
Dehşet-i nāmı ile olmada lerzān a'dā

26 Yerlere girse sezā ḫaşyet-i şemşīrinden
Teng (ü) tār oldu ser-i Mosḳov'a rūy-ı ġabrā

27 Devletinde o şehiñ tā-be-ḳıyāmet hergiz
Teline degmege bir murġ-ı żaʿīfiñ 'Anḳā

28 'Adl ü dādı şu ḳadar ḳıldı cihānı ma'mūr
İsmi var şimdi hemān dilde ġumūmuñ her cā

29 Şu ḳadar oldu cihān emn ü amān 'adlinde
Düşmene düşmen eder 'adl-i şerīfinde vefā

30 Devletinde ne ḳadar etdiler 'ālem rāḥat
Kimse āzürde-dil olmaz o ṭarafdan farażā

31 Ḳalsa bir mūr anıñ pāy-ı semendinde eger
Na'li sūrāḫı aña me'men olur bī-pervā

32 Farż-ı 'ayn olduğu nūr-ı başarım gibi 'ayān
Her dem ol ḳurretü'l-'ayneyn-i cihānbāna du'ā

(24ab) vezin bozuk.

33 Ḥaḳ ede ẕāt-ı hümāyūnunu maḥfūẓ u maṣūn
Eyleye şevket ü iclālini efzūn Mevlā

34 'İzz ü rıf'atle mu'ammer ede Rabbü'l-'izzet
Devletinde ola her bār müdemmer a'dā

35 Odur ol pādişeh-i ṣāḥib ü re'y ü pergār
Ki aña eyledi tedbīri musaḫḫar Mevlā

36 Ḳulzüm-i ḥikmeti bir baḥr-i muḥīt-i ḥikmet
Nuṭḳ-ı cān-baḫşı birer lü'lü-i pāk-i lālā

37 Bulur elbette be-her rütbeniñ erbābını ol
Aña göre eder ikrāmların ser-tā-pā

38 Re'y ü tedbīri muvaffaḳdır o şāh-ı 'ādil
Her ne tedbīr eder ise olur maḥż-ı 'aṭā

39 Etmede ehline her mesnedi tefvīż ü emir
Ḳılmada her kese ḥaddince merātib i'ṭā

40 Etdi ez-cümle sipāriş bu işi ṣāḥibine
Yeñiden eyledi bu 'ālemi gūyā iḥyā

41 Verdi mührü yine ol ẕāt-ı celīlü'ş-şāna
Geldi devletle Sıtanbul'a Meḥemmed Paşa

42 Re'y-i pāki anı vü ani de re'y-i pāki
Gördü bu kār-ı bülendi de ẓuhūra aḥrā

43 Etdi ol āṣaf-ı pākīze-simātı da'vet
Ki ede düşmen-i bed-ḫᵛāh u bed-āyīne ġazā

44 Bildire ḥaddini küffāra ser-ā-ser yer yer
Düşmene n'olduğunu añlada kendin her cā

45 Devlet ü şevket ü şān u şeref-i dīn-i mübīn
N'olduğun bildire bed-ḫᵛāhlara ser-tā-pā

46 Geldi şān u şeref ü devlet ile mesnedine
Ṭoldu ḥaḳḳā ki anıñ ile o ṣadr-ı vālā

47 Eyleyip ol daḫı erkānı sarāya da'vet
Meşveret eylediler hep 'ulemā vü vüzerā

48 Nāme-i ṣulḫunu ibrāz edip eşrāfa
Yek-be-yek ḥarf-be-ḥarf eylediler istiḳrā

49 'Ahdi ma'lūm-ı fuhūl olduğu gibi anıñ
Baḳdılar k'eylememiş 'ahdine bed-ḫVāh vefā

50 Bilmeyip rütbe-i ḥaddini tecāvüz ḳılmış
Eylemiş ṣulḥa muġāyir ḥareket bed-fermā

51 Böyle olunca 'adū sefer olur mu deyü
Ṭaraf-ı pādişehīden olıcaḳ istiftā

52 Deyücek cā'iz olur ḥażret-i şeyḫü'l-islām
'Ulemā hep dediler kim ve 'aleyhi'l-fetvā

53 Bu işiñ üstüne böyle vericek cümle ḳarār
Oldu Mosḳov üzerine sefer olmağa du'ā

54 Ṭaraf-ı pādişehīden aña tefvīż oldu
Kim vara düşmen-i dīne ede li'llāhi ġazā

55 Re'yine oldu ḥavāle seferiñ aḥvāli
Nice isterse göre öyle mühimmāt-ı veġā

56 Berren ü baḥren ede Mosḳov-ı mezmūma sefer
Yed-i beyżā-yı ḳahır göstere yek-ser her cā

57 Ẓulmet-i küfrü tebāşīr-i himem ede beyāż
Kese seyf ortalığı ḳalmaya şübhe ḳaṭ'ā

58 Donanıp ol daḫı baḥri nice biñ zevraḳ ile
Ḳıldı berren gidecek 'asker-i pāki peydā

59 Evvelā çıḳdı donanma-yı hümāyūn baḥre
Çekdirip firḳateler ṭoldu be-her-cā deryā

(51a) vezin bozuk.

60 Lengerin aldı mehābetle ḳopup baştarda
Ser fedā etmege dīn uğruna gitdi gūyā

61 Çekdiriler de merātible gidip isrinde
Her biri ṣuyunu buldurmuş idi ser-tā-pā

62 Bu celādetle olup Baḥr-i Siyāh'a 'azim
Gitdiler cānib-i cenge diyerek yā Mevlā

63 Allah Allāh diyerek etdiler iḳdām-ı belīġ
Oldular rū-be-reh-i cānib-i hengām-ı ġazā

64 Bu ṭarafdan da çıḳıp 'asker-i islām ṭaşra
Evvelīn menzil olup anlara Dāvūd Paşa

65 Ḳurup alayını çıḳdı o vezīr otağa
Ḳıldı teşyī' ser-ā-ser 'ulemā vü ṣulaḥā

66 Mekṡ edip anda sa'ādetle biraz gün anda
Çekdirip Çekmece'ye tūğunu ḳıldı inhā

67 Neydi ol tūġ-ı zer-endūz-ı hümāyūn-reh-ber
Ki baḳılmazdı mehābetden o tūġ-ı zībā

68 Zülfe-i zülfleri kākül-i dil-ber gibi ḫūb
Ḳāmeti ḳāmet-i ḫūbān gibi serv-i ra'nā

69 Mihre ṭa'n eyler idi serde olan ṭop-ı zeri
Cümle gözler ḳamaşır idi baḳıldıḳda aña

70 O 'alemler ne idi pīşgeh-i leşkerde
Ki anıñ her biri olmuş idi bir şīr gūyā

71 Bā-ḫuṣūṣ zīneti Sancaḳ-ı Resūlu'llāh'ıñ
Pertev-efken idi dünyāda ser-ā-ser her cā

72 Nedir ol sancaḳ-ı pākīze-i pāk ü ṭāhir
Ki anıñ midḥatidir her suḫan-ı vaṣf u ṡenā

73 Sebz olurdu ḳadem-i pāk-i Nebī basdığı yer

Dest-i pāki ṭokunan yer nola olsa ḫażrā

74 Nūru pür-nūr eder ise nola dīdeleri
Bir yeşil nūr-ı mücessemdir o sancaḳ gūyā

75 Ya kimiñ tuḥfe-i pākidir o nūr-ı nüvvār
Nola el üzre tutarsa anı ʿālem her cā

76 Bu mehābetle giderken göricek ḫalḳ anı
Ez-derūn eylediler dergeh-i Bārī'ye duʿā

77 Pīş-i rehde göricek böyle mehābetle anı
Riḳḳat-i ḳalb edip cūş u ḫurūşu ibḳā

78 Eyledi arz u semāvātı muḥaṣṣal lerzān
Seyl-i eşk-i fuḳarā āh u fiġān-ı żuʿafā

79 Bu teveccühle gidip ḥāṣılı ṭarf-ı rezme
Rū-be-rāh oldu reh-i düşmene cünd-i vālā

80 Ḳaṭʿ edip merḥale-i himmeti menzil menzil
Vardılar rezmgehe leşker-i bī-ʿadd ü ḥiṣā

81 Ḳurulup köprüler olduḳda müheyyā ḥāṣıl
Cū gibi oldu revān cisrden erbāb-ı ġazā

82 Şu gibi aḳın edip leşker-i Tatar-ı bihīn
Bir ṭaraf oldular anlar da müheyyā ammā

83 Ḥaḳ ede yine bizim ʿaskerimiz ber-ḫūrdār
Anlara yer ḳomadılar yürüyüşde ḥaḳḳā

84 Bağlayıp ṣaflarını ʿasker-i ehl-i islām
Ṭurdular yerli yerinde vüzerā vü ümerā

85 O mehībāne ṣufūfuñ göricek tertībin
Kendini ḳıldı perīşān ser-ā-ser aʿdā

86 Dāmenin ġarḳa-i ḫūn etmedin ābār-ı ġuzāt
Pāy-būs eyleyerek cānib-i eṭrāfı recā

87 Yüzünü yerlere sürdü be-hezārān tevḳīr
Kendiniñ n'olduğunu bildi ʿadū ser-tā-pā

88 El-amān naʿrası peyveste-i nüh-ṭāḳ oldu
Oldu nevmīd ḥayātından o melʿūn zīrā

89 Münhezim olmuş idi iki taburu anıñ
Evvelīn ḥamlede olmuş idi yek-ser yağmā

90 Ḳamanıp ol yerine bīm ü hirāsıyla faḳaṭ
Ber-ṭaraf olmuş idi semt-i emel rāh-ı rehā

91 Cānib-i rāhı muḳaffel idi yek-ser anıñ
Ṭaraf-ı erbaʿası ʿasker-i bī-ʿadd ü ḥiṣā

92 Bir ṭarafdan nice biñ ṭop u tüfeng ü şāhī
Bir ṭarafdan ise ṣad gūne hücūm-ı bālā

93 Allah Allāh diyerek etdiler iḳdām-ı belīġ
Ḥāṣılı eylediler düşmeni maġlūb-ı veġā

94 Bu mehībāne hücūmu göricek her dü ṭaraf
Nice olmaya perīşān u müdemmer aʿdā

95 Geliyor tīġ-be-dest-i ġażab olmuş geriden
Ḳahramān-ı dem-i peykār-ı nev-āheng-i ġazā

96 Yaʿni bi'ẕ-ẕāt vezīr-aʿẓam-ı ṣāḥib-devlet
O mehābetli şecāʿatli vezīr-i dānā

97 El-amān naʿrasını vird-i zebān eylediler
Ne ile ʿafv eder āyā bizi deyip her cā

98 Elçiler çıḳdı düşüp pāy-ı semendine anıñ
El-amān dediler ey āṣaf-ı pāk ü dānā

99 Dediler kim ḳuluñuz bizleri āzād eyle
Ḥaddimiz bildik eyā āṣaf-ı iḥsān-baḫşā

100 Bir ḳaşıḳ ḳanımızı bize mürüvvet eyle
Eyleme ʿālemiyāna bizi luṭf et rüsvā

101 Bildirip anlara ḥaddin yine āzād etdi
Oldular ṣulḥ mü'ebbed bizim ile zīrā

102 Bildiler kim aña ṭāḳat getirilmez cengde
Tīr-i dil-dūz-ı iṣābet-eṣeri ʿayn-ı ḳażā

103 Ḳalʿalar verdiler ol ẕāt(a) niyāz eyleyerek
Ḥāṣılı verdi o da luṭf edip ṣulḥa rıżā

104 Gördü bu işleri ber-vefḳ-ı murād ol āṣaf
Yine devletle Sıtanbul'a ʿazim ḳıldı ki tā

105 Gele luṭf u kerem edip dil-i erbāb-ı veleh
Behre-yāb-ı kerem ü luṭf ola aʿlā ednā

106 Müjdeler etdi teḳaddüm bize geldi peyġām
K'oldu manṣūr u muẓaffer deyü erbāb-ı ġazā

107 Ḳat-be-ḳat eylediler tehniyet-i şevḳ u sürūr
Cümle ḥaddince kibār-ı ṣulaḥā vü fużalā

108 Ben de ey Sālim edip nuṣret-i pāke tārīḫ
Eyledim dergeh-i luṭf u keremine inhā

109 Gerçi ḥaddim degil ammā bu sürūruñ şevḳı
Etdi küstāḫ-ı żarūrī beni ḳıldı gūyā

110 Biri iki ṭarz ile tārīḫini ḳıldım taʿdād
Eyledim dergehine ʿarż-ı metāʿ-ı şuʿarā

111 Bu tevārīḫ-i dü-mıṣraʿları etdim taʿdād
Taʿmiye taʿmiyesiz her biri oldu zībā

112 Biri de düşdü murād üzre bu mıṣraʿ tārīḫ
Düşmeni bozdu murādınca Meḥemmed Paşa

113 Dediler tārīḫin āyīne-i ḳalb içre gören
Altı bin altı yüz on bir ʿadedini ammā

114 Oldu tārīḫ neved penc ü hezār u sī ṣad
Bu ise dört yüz doḳsan ikidir ser-tā-pā

115 Biñ sekiz yüzle yigirmi yedi olur dediler
Ellisin pāk ʿarabda anı eden iḥṣā

116 İntihā buldu żamīrimde olan mir'āta
Altı biñ altıyüz altmış ile altıysa nola

4

Tārīḫ-i Vālā Berāy-ı Cāmiʿ-i İbrāhīm Paşa Ḳapudan-ı Sābıḳ Der-Ḳurb-i Süleymāniyye

1 Şeh-i ʿālī-tebār u ẓıll-i Mevlā
Ki faḫr eyler vücūdu ile dünyā

2 Odur ol şāh-ı ferḫunde-şiyem kim
ʿAdīlin görmemişdir çeşm-i bīnā

3 Devā-cūyāna cūdu bür'-i sāʿa
Ġarībāna nigāhı luṭf-ı ʿuẓmā

4 Ṣadā-yı şevket ü iclāli ile
Ser-ā-pā olmada lerzān aʿdā

5 Cihān sīr-i nevāl-i cūd u luṭfu
Ṣenā-ḫᵛānı hemīn ednā vü aʿlā

6 Gül-i gülşen-serāy-ı Āl-i ʿOṣmān
Hezār-ı gül-bün-i tevfīḳ-ı Mevlā

7 Şehenşāh-ı cihān Sulṭān Aḥmed
Şeh-i fermān-rān-ı rūy-ı ġabrā

8 Yegāne pādişah-ı bī-muʿadil
Ki şāhān dergehinde ʿabd-i ednā

(114b) vezin bozuk.

4 M 41a, T1 50a, T2 134b, Ü 34b. **(başlık)** Tārīḫ-i hem-tā berāy-ı cāmiʿ-i El-ḥāc Ḳapudan İbrāhīm Paşa bā-fermān-ı vezīr-i dānā ḥażret-i ʿAlī Paşa T1, - T2. (1a) u : - M, T1, Ü. (2b) bīnā : dünyā T2. (6b) Hezār : Nizār T1. (7b) -rān : -revā T2.

9 Odur ol pādişāh-ı ʿaḳl-ı evvel
Ki tedbīri ḫayāle ṣığmaz aṣlā

10 Felāṭūn ʿāciz-i tedḳīḳ-ı fikri
Ḫıred evvel ḳademde nā-şikībā

11 Yeter bu daʿvi-i teslīme şāhid
Çerāğ-ı dergeh-i vālāsı ḥaḳḳā

12 Vezīr-i nām-dār-ı cūd-verziş
ʿAlī Paşa-yı ṣāḥib-mühr ü taḳvā

13 Odur ol āṣaf-ı yek-tā-reviş kim
Naẓīrin görmemiş devletde dünyā

14 Muvāfıḳdır şeh-i vālā-rikāba
Simāt-ı behcet-āmīzi ser-ā-pā

15 Zamān-ı ʿadl ü dādında anıñ hep
Bi-ḥamdi'llāh zamāne oldu iḥyā

16 O ṣadr-ı mülteca-yı nāsa ancaḳ
Olursa böyle olur ẕāt-ı dānā

17 Ki fikr-i ṣāʾibi naḳḳād-ı ḥikmet
Ḫayāli deşt-gerd-i bezm-i iḥṣā

18 Bulur elbette ehlin cāh u luṭfun
Żiyā-yı şemʿ-i teftīş ile her cā

19 Bulup erbābını her rütbeniñ ol
Çerāğ etmekdedir devletde ḥālā

20 Çerāğ-ı ḫāṣıdır ez-cümle anıñ
O ẕāt-ı gül-bün-i gülzār-ı taḳvā

21 Ḳapudan-ı yem-i iḳbāl ü iclāl

(13b) görmemiş devletde : görmemişdir çeşm-i T2. (14b) simāt-ı : semāḥat M. (15b) zamāne oldu : ki zamāne oldu M, zamāne k'oldu T2. (16b) olur : olsun T2. (18a) u : - Ü.

Vezīr-i pāk İbrāhīm Paşa

22 Odur ol dürr-i deryā-yı kerem kim
Ŝenāsı zübde-i eẕkār-ı ḥavrā

23 Anıñ fülk-i yem-i cūdunda Ḫātem
Olup mellāḥı etdi nām peydā

24 Ağartdı rūyunu Baḥr-i Sefīd'iñ
Nuḫustīn ḫaṭvede ol ẕāt-ı vālā

25 Bi-ḥamdi'llāh zamān-ı devletinde
Ki cūda bādbān-ı fülk-i aʿdā

26 Oturtdu keşti-i ümmīdi düşmen
Ṣığolmağla ḫayāl-i vehm-baḫşā

27 Şikeste zevraḳ-ı tedbīri ḳalmış
Muḫālif rūzgār esmekle her cā

28 Vücūdun bezl ile rāh-ı cihāda
Cihānda olmuş iken ʿayn-ı taḳvā

29 Yine bi't-ṭabʿ olup ḫayrāta māʾil
Binā etdi bu beytu'llāhı ḥālā

30 Teʿāla'llāh zihī nev-cāmiʿ-i ḫūb
Kim olmuş zümre-i ʿubbāda meʾvā

31 Gil ü ābı sirişk ü dürdi-i eşk
Esāsıdır ḫulūṣ-ı zühd ü taḳvā

32 Be-her ḳandīli nūr-ı ḳalb-i zühhād
Fürūğ-ı şemʿidir ʿayn-ı tecellā

33 O miḥrābı nedir Allāhu ekber
Kim anda rū-nümā ṣanʿat ser-ā-pā

34 Ne ṣanʿat ḥikmet-i Feyyāż-ı muṭlaḳ

(25) cūda : ṣuda T2. (31b) ḫulūṣ-ı : ḫulūṣ u T1, T2. (33b) anda : - T1.

Tecellī etmiş ol miḥrāba ḥaḳḳā

35 Güşāde-revzen-i pākīze-ṭarḥı
Hemīşe manẓar-ı firdev-i a'lā

36 Bu vālā cāmi'-i bī-misliñ el-ḥaḳ
Ne mümkin eylemek evṣāfın iḥṣā

37 Ne yapsınlar buña tārīḫ-gūyān
Tekellüm ḳāṣır u dil nā-şikībā

38 Egerçi her kes itmāmına etmiş
Birer tārīḫ-i pākīze ser-ā-pā

39 Ne ḳābil aña şayeste tekellüm
Ġaraż 'arż-ı 'ubūdiyyetdir ammā

40 Hezārān şerm ü ḫaclet ile Sālim
'İnānın esb-i kilkin edip irḫā

41 Bu beyt-i dil-güşā tārīḫ düşdü
Faḳīrāne ḥużūra etdim inhā

42 Bu vālā cāmi'-i bī-'idli yapdı
Ḳapudan iken İbrāhīm Paşa
"sene 1119"

5

Tārīḫ-i Dīger Berāy-ı Cāmi'-i Ḳapudan İbrāhīm Paşa Der-Ḳurb-i Süleymāniyye

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Bāreka'llāh ey vezīr-i ekrem-i re'fet-enīs
Żāt-ı pākiñ baḥr-i elṭāf içre bir dürr-i nefīs

2 Pertev-i ḫūrşīd-i iclāliñle 'ālem müstenīr

5 M 42a, T1 50b, T2136a, Ü 36a. **(başlık)** Tārīḫ-i diger berāy-ı cāmi'-i vezīr-i müşārün ileyh der-ḳurb-ı Süleymāniyye M, Tārīḫ-i zībā berāy-ı cāmi'-i hem-tā-yı Ḳapudan El-ḥāc İbrāhīm Paşa T1. - T2.

Sāye-i luṭfuñ ruḫ-ı dünyāya bir ḫāl-i esīs

3 Sensin ol yek-tā dür-i baḥr-i vezāret kim seniñ
Naẓm-ı medḥiñde olur güftār-ı vaṣṣāfān selīs

4 Şıyt-ı ṭabl-ı ḥaşmetiñ dehşetger-i ṣaff-ı 'adū
Żarb-ı kūs-ı heybetiñle küşte küffār-ı naḫīs

5 Lāyıḳ-ı elṭāf-ı ṣāḥib-devlet ü iḥsānsın
Nola olsañ maẓhar-ı cūd u 'aṭāyā-yı nefīs

6 Ṣadr-ı 'ālī-şān 'Alī Paşa-yı 'ālī eyledi
Fülk-i 'izz ü devlete żāt-ı keremkārıñ re'īs

7 Zīb-i deryā-yı mekārimsin sezā olsañ müdām
Maẓhar-ı luṭf u 'aṭā-yı pādişāh-ı 'adl-enīs

8 Devletinde ḥażret-i şāh-ı 'adālet-verzişiñ
Böyle āṣafdır sezā olmaḳ hemān bālā-celīs

9 Bi'ṭ-ṭabi' li'llāhi ḫayrāt etmege mā'il olup
Yapdı bu nev-cāmi'-i pāki edip ḫayr-ı esīs

10 Bāreka'llāh cāmi'-i Aḳṣā 'adīl-i dil-güşā
Levḥaşa'llāh mescid-i pür-nūr-ı rūḥānī kenīs

11 Şem'-i miḥrāb-ı cihān-tenvīri nūr-ı 'ayn-ı dīn
Żav'-ı ḳandīli fürūġ-ı mihr-i islām-ı 'arīs

12 Manẓar-ı bāġ-ı İrem'dir revzen-i pākīzesi
Ḳudsiyān olmaḳda zā'ir anı her yevm-i ḫamīs

13 Müjde-i itmāmını gūş eyleyince Sālimā
Yazdı bir beyt-i dü-tārīḫ aña kilk-i ḫoş-nüvīs

14 Yapdı bu nev-cāmi'-i taḳvā-me'āb-ı dil-keşi
Ḳapudan-ı ekrem İbrāhīm Paşa-yı enīs
"sene 1119"

(3a) vezāret : derārī T2. (6a) 'ālī : 'ādil T2. (b) żāt-ı : żātıñ M. (7a) mekārimsin : mekārimsiñ Ü.

6
Tārīḫ-i zībā Berāy-ı Nev-Cāmi'-i Ḳapudan El-ḥac İbrāhīm Paşa

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Bu münāsib mevżi'-i zībende-i pākīzede
Böyle ṭarḥ olduḳda bu nev-cāmi'-i dil-keş-zemīn

2 Her görenler dediler tārīḫin anıñ Sālimā
Cāmi'-i ra'nā-yı İbrāhīm Paşa-yı emīn
"sene 1119"

7
Tārīḫ Berāy-ı Teşrīf-i Vālid-i Mā Be-Sāḥil-ḫāne-i Mīrgūn

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Muḥīṭ-i bī-kerān-ı fażl u 'izz ü mekrümet ya'nī
Cenāb-ı vālid-i mācid o ṣāḥib-luṭf u deryā-dil

2 Hümā-yı bī-hübūṭ olur 'aḳıllar eylemez idrāk
Ne dem cevlān-ı pervāz-ı 'ulūm etse o dānā-dil

3 O deñlü dil-nüvāzāna eder taṭyīb-i ḫāṭır kim
Ḥużūr-ı 'izzetinden dūra ḫ^vāhiş etmez aṣlā dil

4 Hezārān 'izz ü rıf'atle ne dem teşrīf edip etdi
Ḳudūmiyle bu çāy-ı cennet-ābādānı zībā-dil

5 Sürūrumdan dedim tārīḫ-i teşrīfin anıñ Sālim
Bu dil-keş çāygāhı eyledi rūşen o dānā-dil
"sene 1120"

---

6 - M, T1 51a, - T2, Ü 36b. **(başlık)** - Ü.
7 M 42b, T1 51a, T2 136b, Ü 34a. **(başlık)** Tārīḫ-i zībāter-i dil-pesendī berāy-ı naḳl ü ḥareket-i Mīrzā Efendi be-cānib-i güşāde Sāḥil-ḫāne-i Mīrgūn-zāde T1, - T2.(1b) u : - M, T2.

8
Tārīḫ-i Vilādet-i İsmā'īl Beg

Mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

1 Te'āla'llāh ne eyyām-ı meserretdir 'ale'l-'ıṭlāḳ
Ki gülbāng-i nüvīd-i ḫayr ile ṭoldu bütün āfāḳ

2 Bu eyyāmıñ ḫalāyıḳ olsa nola menḳabet-ḫ^vānı
Bu eyyāmıñ nola meddāḥı olsa cümle-i āfāḳ

3 Ki maḥżā feyż ü cūd u luṭf u iḥsān-ı 'amīminden
Cihānı eyledi şādān ser-ā-pā ḥażret-i Ḫallāḳ

4 Nola kim secde-i şükrāne etse cümle-i maḫlūḳ
Ki ḫūrşīd-i sa'ādet etdi yek-ser 'āleme işrāḳ

5 Bu eyyām-ı sürūr ile refāḳat eyledi nev-rūz
Sezādır gülşen olsa bülbülāna Ka'betü'l-'uşşāḳ

6 Bahār erdi cihān şimdi ser-ā-pā şād u ḫandāndır
Bu nükhetle 'aceb mi olsa dünyā cennete mıṣdāḳ

7 Erişdi mevsim-i gül-geşt-i gülzār-ı sürūr-efrūz
Yine yer yer fiġāna başladı her bülbül-i müştāḳ

8 Bu gülzārı Ḫudā etmiş mu'allim-ḫāne-i ḳudret
Gülistān'ıñ ḥikāyātından oḳur bülbülān evrāḳ

9 Benefşe ser-be-ceyb-i fikr-i ḳudret oldu kim nola
Hemīn olsa müretteb-sāzi-i āyīn-i istiġrāḳ

10 Alay göstermek isterler şeh-i nev-rūza ser-tā-pā
Sezā her ġonca-i nevreste giyse başına baḫtāḳ

11 Görür ḫār u ḫası dāmān-ı gülde gülsitān içre
Nola sūsen ederse şeb-nem ile tīġını berrāḳ

---

8 - M, T1 51b, T2 137a, - Ü. **(başlık)** Tārīḫ-i vilādet-i İsmā'īl Beg nūr-ı dīde-i bīnā ciger-gūşe-i Ḳapudan El-ḥac İbrāhīm Paşa T1. (7a) efrūz : efzā T1.

12 Şaḳınmaz nevbeti lāle-ṣıfat buḫl eylemez ḫalḳa
'Aceb mi gül-bünü eyler ise Ḥaḳ ġoncaya ser-ṭāḳ

13 Gül-i zībā vü lāle sünbülān 'aks eylemişdir hep
Baḳınca çarḫa ṣanma ṣubḥ-ı ṣādıḳ eyledi işrāḳ

14 'Arūs-ı ṣubḥa teşmīr eylemiş kendin zen-i dünyā
Nola kim al tutuḳ örterse çarḫa cümle-i āfāḳ

15 Gülistāna hele nerkis gibi bir dīdebān olmaḳ
'Aceb mi serlerinde yer ederlerse aña 'uşşāḳ

16 Açılmaz idi çeşmi nerkisiñ hīç ḫᵛāb-ı ġafletden
Ġubār-ı maḳdemi olmasa kuḥl-i dīde-i aḥdāḳ

17 Ki ya'nī nūr-ı 'ayn-i çeşm-i İbrāhīm Paşa kim
Münevver eyledi teşrīfi dünyāyı 'ale'l-'ıṭlāḳ

18 Nola dünyā ser-ā-ser şād-ı teşrīfi olurlarsa
Nola 'ālem ser-ā-pā olsa rūy-ı pākine müştāḳ

19 Odur ol dürr-i deryā-yı kerem kim vālidi olmuş
Ṭılısm-ı genc-i elṭāf-ı cenāb-ı ḥażret-i Ḫallāḳ

20 Ne ṭılsım 'ayn-ı kenz-i luṭf u iḥsān-ı İlāhī'dir
Kef-i cūdun Ḫudā etmiş cihāna muḳsimü'l-erzāḳ

21 Ne kenz ol bir muṣavver nūr-ı raḫşāndır cihānyāna
Ḫırīdārān nola kim āsitānın etseler mışrāḳ

22 Bu gūne yazdılar yek-ser s̱enā-yı ẕāt-ı ẕī-şānıñ
Debīrān-ı zamān u kātibān-ı südde-i nüh-ṭāḳ

23 Vezīr-i ma'delet-güster ḫudāvend-i kerem-perver
Celīlü'l-ḳadr ü Dārā-fer müzeyyen-sāzi-i āfāḳ

24 Niẓām-ı mülket-i devlet vezīr-i Ḳahramān-ṣavlet
S̱ebāt-efkende-i himmet kerīm-i kāmilü'l-aḫlāḳ

(17a) nūr-ı 'ayn : 'ayn-ı nūr T2. (19b) Ṭılısm : Kelīm T1.(23b) ü : - T1.

25 Dür-i deryā-yı 'irfān ma'den-i elṭāf u ẕī-şān kim
Ġubār-ı dergehi kuḥl-i cilā-yı dīde-i aḥdāḳ

26 Yegāne dürr-i bī-hemtā 'aṭā-senc ü kerem-fermā
Zi-revnaḳ-sāzi-i dünyā vü mā-fīhā 'ale'l-'ıṭlāḳ

27 O destūr-ı mükerrem kim s̱enā-yı ẕātını etmiş
Cihān ṭūmār-ı vaṣf-ı zübdegān-ı 'āleme ilḥāḳ

28 Te'āla'llāh ne maḥbūbu'l-ḳulūb u ẕāt-ı ẕī-şāndır
Gören müştāḳ ẕāt-ı pākini hem görmeyen müştāḳ

29 Zihī ẕāt-ı mükerremdir ki vaṣf-ı pākini etmiş
Cihānıñ cümleten vird-i zebānı ḥażret-i Ḫallāḳ

30 Vezīr-i ma'delet-baḫşā keremkārā cihān-dārā
Eyā ẕāt-ı kerīmü'ş-şānı nūr-ı dīde-i āfāḳ

31 Sen ol ẕāt-ı mükerremsin ki fikr-i ḫāmesin Sālim
Ne mümkindir ḫayāl-i vaṣf-ı pākiñde ede idḳāḳ

32 Du'ā-yı ẕāt-ı pākiñe hemān 'aṭf-ı 'inān edip
Der-i medḥ ü s̱enā vü ẕikr ü vaṣfıñ edelim iğlāḳ

33 Be-ḥaḳḳ-ı feyż-i Ḳur'ān-ı 'aẓīmü'ş-şān u lā-reybī
Be-te's̱īr-i ḫavāṣṣ-i şekl-i 'ibret-güster-i evfāḳ

34 Be-cāh-ı şāh-ı evreng-i risālet Aḥmed-i Muḫtār
Be-ās̱ār-ı fütūḥāt-ı Ḫudā-yı muḳsimü'l-erzāḳ

35 Be-ṣıdḳ-ı ḥażret-i Bū Bekr-i Ṣıddīḳ-ı kerīmü'l-ḫulḳ
Be-ẕāt-ı pāk-i Fārūḳ-ı laṭīf u ṭayyibu'l-a'rāḳ

36 Be-feyż-i çeşm-i pāk-i ḥażret-i 'Os̱mān-ı Ẕi'n-nūreyn
Be-berḳ-ı Ẕü'l-fiḳār-ı Ḥaydar-ı maḥmūdetü'l-aḫlāḳ

37 Mu'ammer eyleye ẕāt-ı şerīf-i mekrümet-baḫşıñ
Cihān ma'mūr ṭurduḳça cenāb-ı ḥażret-i Ḫallāḳ

(25a) u : - T1. (26a) 'aṭā-senc ü kerem-fermā : kerem-senc ü 'aṭā-fermā T1. (b) Zi: - T2. (27b) zübdegān: dīdegān T1. (28a) u: - T2. (33a) u: - T2. (35b) pāk: çāk T2. / u: - T2.

38 Hem ol māh-ı nev-i zīnet-fezā-yı revnaḳ-ārāyı
Mu'ammer eylesin devlet ile ol muḳsimü'l-erzāḳ

39 Odur ol dürr-i bī-hem-tā ḳudūm-ı pāki ser-tā-pā
Cihān-ı köhne-dāmāna eder sencīde-i eşvāḳ

40 Ḫalāyıḳ maḳdem-i pākin anıñ gūş etdiginde hep
Du'ā-yı zātın etdi her biri evrādına ilḥāḳ

41 Ḳudūm-ı pākine ben de du'ā edip dedim tārīḫ
Mu'ammer ola İsmā'īl Beg iḥsān eyleye Rezzāḳ
"sene 1119"

9
Tārīḫ-i Ḫaṭ

Mef'ūlü fā'ilātü mefā'īlü fā'ilün

1 Mū deñlü 'ārıż olmuş 'ārıż-ı dil-cūyuña
Ḳıl ḳalemle yazdılar evṣāf-ı ḥüsnüñ rūyuña

2 Nola ger nüh-āsumāna çıḳsa āh u zārımız
Mā'iliz hep nev-demīde ḫaṭṭ-ı 'anber-būyuña

3 Biñ ġarībiñ yoluña ser verse eylersiñ ḳabūl
Vechi vardır bir de yüz verseñ yüzüñde mūyuña

4 Nola ayrılmazsa bir ān ṭal'atıñdan ḥüsn ü ān
Ḫaṭṭ ile geldi ḥüsün ey nāzenīnim kūyuña

5 Sālimāsā gūş edince nev-ḫaṭıñ tārīḫler
Çıḳdı her mū 'ālem-i ḥüsnüñde cüst ü cūyuña
"sene 1118"

10
Tārīḫ-i Ḫaṭ

9 - M, - T1, T2 138a, - Ü.
10 - M, - T1, T2 138b, - Ü.

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Rūyuña ḫaṭṭ ile noḳsān olmaz
Ḫārsız hīç gülistān olmaz

2 Evvelīn naẓra göründükde ḫaṭıñ
Mū mudur bilmege imkān olmaz

3 Gūyyā noḳṭa-i şekdir ser-i ḫaṭ
Ḫaṭṭıñı yek nigeh 'irfān olmaz

4 Pür-ġubār eylemez āyīnemi ḫaṭ
Ḥā'il-i sāniḥakārān olmaz

5 Ya'ni tekdīr-i ṭabī'at ḳılmaz
Renciş-i nükte-şināsān olmaz

6 Dil-ḫırāşīde olurduḳ andan
Andan ammā saña noḳṣān olmaz

7 Görmesek tāze ḫaṭıñ biz der idik
Cevher-i ferd nümāyān olmaz

8 Nüsḫa-i tāze ḫaṭıñdan ġayrı
Ḫaste-i hicriñe dermān olmaz

9 Vaṣf-ı mū bā'iṡ-i cem'iyyetdir
Ḫaṭṭ ile ḥüsn perīşān olmaz

10 Ḫaṭṭ-ı pākīzeden 'ālemde şehā
Ser-i mū kimse gürīzān olmaz

11 Maḥż-ı ḥüsnüñ sever 'āşıḳ yoḫsa
Ḫaṭṭ ile bende-i fermān olmaz

12 Ne ḳadar etse terākim ẕerre
Ḥā'il-i mihr-i dıraḫşān olmaz

13 Göremez merdümek-i çeşm-i ḫaṭıñ
Perde-i dīde nümāyān olmaz

14 Ne ḳadar olsa ser-efrāz ḫaṭı
Māni'-i behcet-i cānān olmaz

15 Ḥüsnüñe ḫaṭṭ ile gelmez noḳṣān
Ṣun'-ı Ḥaḳḳ ḳābil-i noḳṣān olmaz

16 Ḥüsnüñü etdi meḥāsin tekmīl
Bu ḥüsün değmege iḥsān olmaz

17 Sünbül-i bāğ-ı cināndır her mū
Mülk-i ān ḫaṭṭ ile vīrān olmaz

18 Behcet-i ḥüsnüñe dā'irdir ḫaṭ
Hālesiz hīç meh-i tābān olmaz

19 Gelmese rūyuña ḫaṭ şā'irler
Midḫat-i ḥüsnüñü gūyān olmaz

20 Etmeye ḫār der-āğūş gülü
Nāliş-i bülbül-i nālān olmaz

21 Ḥüsn-i ḫaṭ etmese imdād tamām
Şu'le-i ḥüsn fürūzān olmaz

22 Nūrsun sen saña etdikçe nigeh
Dīdeler bī-hude ḥayrān olmaz

23 Ne 'aceb lāzıme-i ḥüsn olsa
Ḫaṭ ḳadar ḥüsne nigehbān olmaz

24 Ḫaṭ gelirse ne 'aceb 'ārıżıña
Bī-giyeh luṭf-ı gülistān olmaz

25 Müşgsāy etdi dimāğım her mū
Kim demiş ḫaṭṭıña būyān olmaz

26 Bu degil būy-ı mücessemdir bu
Gerçi bu būyile yeksān olmaz

27 Fenn-i ḥüsn ile ezelden cānā
Ḳīl ü ḳāl olmasa bir ān olmaz

28 Ya'ni kim behcet-i 'Abdu'llāh Beg
Kim anıñ ẕātına aḳrān olmaz

29 Ẕātı bir genc-i ma'ārifdir kim
Hīç anıñ üstüne 'irfan olmaz

30 Cüst (ü) cū olsa felekde mis̱li
Çeşm- dünyāya nümāyān olmaz

31 Öyle maḫdūm-ı melek-ḫaṣletdir
Vaṣfı kim ḳābil-i imkān olmaz

32 Dünyede hīç meḥāsin yoḳ kim
Şānına demege şāyān olmaz

33 Ḥaḳ ede kevkeb-i baḫtın 'ālī
Öyle bir mihr-i dıraḫşan olmaz

34 Ḫaṭ-ı pākin ede mes'ūd Ḫudā
Öyle bir ẕāt-ı suḫan-dān olmaz

35 Gūş edince ḫaṭ-ı pākin Salim
Ḳalem-i nādire-sencān olmaz

36 Etdi tārīḫ aña küstāḫane
Naẓara gerçi ki şayān olmaz

37 Ya'ni bū mıṣra'-ı tārīḫ etmiş
Saña hīç ḫaṭṭ ile noḳṣān olmaz
"sene 1123"

11
Tārīḫ-i Ḫaṭ

Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

1 Dür-i deryā-yı melāḥat 'Ali Beg kim Mevlā

(30a) (ü) : - T2.
11 - M, - T1, T2 139b, - Ü.

Eylemiş ẕātını perverde-i elṭāf-ı cezīl

2 Ẕāt-ı vālāsı maʿārifle muʿallā-pāye
Edeb-i pāki gibi vech-i ferahsān cemīl

3 Ḫaṭ-ı zībāterini eyleyip irsāl o merd
Ḥüccet-i sünnet-i pākīzeyi etdi tescīl

4 Ḫaṭ ile kişver-i ādābı musaḫḫar ḳıldı
Etdi hep lāzıme-i ḥüsnünü bir bir tekmīl

5 Hālesiz māh yaḳışmaz şeb-i deycūr içre
Sāde olsa ḳamere olmaya bu ḳāl ile ḳīl

6 Ḳıl ḳadar şübhe götürmez ḫaṭıñ istiḥsānı
Gün gibi olsa sezādır cihet-i ḥüsne delīl

7 Artırır ḥüsn ü ṣafāsı giderir endūhu
Geceler uzamasa olmaya vaḳt-i taḥvīl

8 Geceyi gündüze ḳatıp geliyor faṣl-ı bahār
Mıṣraʿın eylese tażmīn sezādır tems̱īl

9 Bir berāta çekicek ḫaṭṭ-ı şerīfi şāhān
İmtis̱āl etmege emrine olunur taʿcīl

10 Sūziş ü żav'ı ziyāde olur elbette anıñ
Olsa mūlar ile ḳandīl-i derūn içre fetīl

11 Ser-te-ser faṣl-ı bahār oldu gülistān içre
ʿĀlemiñ emzice-i şevḳın eden hep taʿdīl

12 Ḥāṣılı ḥüsnünü inkāra ḫaṭıñ çāre mi var
O degil midir eden nüsḫa-i ḥüsnü tekmīl

13 Her gören dedi ḫaṭıñ ederek anı taḥsīn
Ḥüsn-i pākin ʿAli Beg ḳıldı meḥāsin tekmīl
"sene 1126"

12

Tārīḫ Berāy-ı Ḳaṣr-ı Cevān Ḳapucubaşı-zāde Der-Kāğıd-ḫāne

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Dil-güşā ḳaṣr-ı müferraḥ cān-fezā
Ḥabbezā cāy-ı ṣafā cennet-sezā

2 Öyle cāy-ı ḳıṭʿa-i mevzūndur
Kim aña bir dil-rübā dense sezā

3 Öyle cār u zenleri anıñ müdām
Etmede dūstāne ʿarż-ı merḥabā

4 Hem-çü dil-ber sīneye destin ḳoyup
Āşinālıḳ eyler iẓhār gūyiyā

5 Dūstānıñ hicrine bāʿis̱ idi
Çün muḳaddem maḳdem-ı faṣl-ı şitā

6 Göricek teşrīf-i aḥbābı bu dem
Bu feraḥ-efzā-yı ḳaṣr-ı dil-güşā

7 Şevḳ u zevḳından girībān etdi çāk
Ṣanma revzendir güşād olan dilā

8 Gün yüzün seyr etmege zülfü ile
Hep zümürrüd cāme ile dāʾimā

9 Boynu bağlı ḳul gibi cümle çemen
Ṣaf-be-ṣaf dīvān ṭurur ṣubḥ u mesā

10 Çün görür āğūşuna almış anı
Kūh mānend-i raḳīb-i bed-liḳā

11 Sebzezār ġayret-keşān olup gider

---

12 M 43b, T1 53a, T2 140a, Ü 37a. **(başlık)** Tārīḫ-berāy-ı Ḳaṣr-ı Cevān Ḳapucubaşı-zāde M, - T1, Tārīḫ-i Binā-yı ḳaṣr T2. (3b) Etmede dostāne : Dostāne etmede M, T1, Dostāne eyler T2. (4b) Eyler iẓhār āşinālıḳ gūyiyā Ü. (7a) u : - M. (9b) ṭurur : durur T2. (10b) mānend-i : mānendi T2.

Nev-be-nev kūhsāra ʿarż-ı iltica

12 Ṣanma bī-hūde ṣarılmışdır çemen
Dāmen-i kūhsāra ey dil cā-be-cā

13 Her çemenzāra raḳīb olup nihāl
Ḳulluğunda eylemiş ḳaddin dü-tā

14 Şu gibi aḳardı cū pā-būsuna
Bulsa idi ger çemenlerden rehā

15 Yā niçün meyl etmeye bu cāya dil
Olmaya mı cū ḳadar ṭabʿ-āşinā

16 Meyl edince medḥine olmaz mı hīç
Bu dil-i ṭūṭī-reviş cilve-nümā

17 Her kes etmiş kim anıñ itmāmına
Hep birer tārīḫ-i ḫoş-lehce-edā

18 Ben de alıp destime kilk-i teri
Tā edem tārīḫ-i dīger Sālimā

19 Deh düşüp ṭarḥına tārīḫin dedim
Bī-muʿādildir bu ḳaṣr-ı dil-güşā
"sene 1104"

13
Tārīḫ-i Ḫaṭ

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

1 Ḫaṭṭ edince taḥşiye metn-i münīr-i ʿārıżıñ
Müstetir etdi nikāt-ı behcetin tefhīmini

2 Bir şeb-i tārīke döndü ḥāṣılı nev-rūzumuz
Āşikār etdikde ḫaṭṭıñ baḫtımıñ taḳvīmini

(15a) niçün : nice T1. (b) ṭabʿ : - T2. (17a) etmiş kim : etmişdi Ü. (b) dīger Sālimā : ḫoş-lehce-edā M, T1. (18) - Ü. (tarih) sene 1104 : - M, sene 1134 T2.
13 - M, - T1, T2 140b, - Ü.

3 Mū-be-mū ḥüsnüñde şöyle diḳḳat etdim kim ḫaṭıñ
Ḫurde-bīnān ʿāciz oldu görmede terḳīmini

4 Hāle-dār olmuş seniñ de meh-cemāliñ sevdigim
Ġamzeler görsün nigāha fitneler taʿlīmini

5 Böyle görmek istemezdik biz cemāliñ līk āh
Rūzgār ister mi ḳalb-i ʿāşıḳıñ termīmini

6 Pür-ġubār etdi felek āyīne-i ruḫsārıñı
Baḫtımız yine siyeh-fām eyledi taşmīmini

7 Hep terākim eylemişdi ġamzeler tāraca līk
Leşker-i ḫaṭ geldi bozdu ġamzeniñ terkīmini

8 Perde çekdi ʿayn-ı sūya gūyyā ḫaṭṭıñla nāz
Eyledi ḥıfẓ u hirāset levhiniñ tetmīmini

9 Rāh-ı laʿliñ görmeyenler belki istiḫlāṣ ede
Muṣḥaf-ı ḥüsnüñde ḫaṭṭıñ āyet-i taḥrīmini

10 Ḥıfẓ edermiş rūyuñu aġyārdan ḫaṭṭ-ı şerīf
Şimdi bildik vechi neymiş rūyuna taḳdīmini

11 Böyle olunca ser-i mū ḫaṭṭıña gelmez girān
Hep edā etmek gerek taʿẓīmini tekrīmini

12 Eyleriz cāy-ı edāda māye-i tebrīk biz
Tuḥfe-i tārīḫ ile bu rütbeniñ taʿẓīmini

13 Kişver-i ḥüsnüñde ḫaṭṭıñ seyr edip Sālim dedi
Ḫaṭṭ ile aldıñ Meḥemmed Beg diliñ iḳlīmini
"sene 1128"

14
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Bu ḳaṣr-ı cān-fezā-yı nükhet-ārānın hemīn ey dil

14 - M, - T1, T2 141a, - Ü. (Manzume başlığı "Tārīḫ-i ḫaṭ" ise de yanlış olduğundan metne konmadı).

Dü çeşm-i ḥayreti pür-ḫîre eyler ṭarḥ-ı nā-yābı

2 Ṣafā-yı dā'imîsi 'adne telmîḥ etse olmaz mı
Mücessem naḳş her dem tāze-i pür-zîb ü şād-ābı

3 Cinâna bādi-i temsîl ü teşbîh olsa lāyıḳdır
Hele mevcūd olandan bunda luṭf u ḥüsnüñ esbābı

4 Cihān ṭurduḳça yā Rab eyleyip ma'mūr u ābādān
Derūnun pür-feraḥ görsün bu ḫānedānıñ aḥbābı

5 Sezā Sālim görenler ṭarḥ-ı zîbāsın dese tārîḫ
Bu nev kāşāne 'aynıyla cinândır selsebîl ābı
"sene 1130"

15
Tārîḫ-i Menzil

Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

1 Bu çāygāhı temāşa eden revernaḳdan
Müdāmi başırasın cümle feyżmend etsin

2 Nigār-ı ṣun'una taḥsîn eden ṣenā-gūyān
Ḥalāvet-i suḫanın reşk-i bāl-i ḳand etsin

3 İṣābet eylemesin deyü bed-naẓar her şeb
Buḫār-ı şem'-i fürūzānını sipend etsin

4 Murād-ḫāne-i devlet olup cihāna Ḫudā
Medār-ı dārına ḫayl-i murādı bend etsin

5 Der-i murādını sükkānına edip meftūḥ
Muḳîm-i bezmine zevḳını bî-gezend etsin

6 Hemîşe beyt-i şerîfi gibi cenāb-ı Kerîm
'Ulüvv-i ḳadrini bānîsiniñ bülend etsin

(4b) vezin bozuk.
15 - M, - T1, T2 141a, - Ü.

7 Sürūr ile oturup ṣāḥibi anıñ Sālim
Murādı üzre ṣafādan müdām ḫand etsin

8 Ṭaraf ṭaraf oḳusunlar bu menzile tārîḫ
Hemîn bu çāya medā-yı başar pesend etsin
"sene 1123"

16
Tārîḫ-i Ṣuffe-i Çeşme

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

1 Ḥabbeẕā nev ṣuffe-i pākîze çāy-ı dil-güşā
Kim görenler ṭarzını tercîh eder Ḳaṣr-ı Key'e

2 Öyle çāy-ı dil-güşā-yı rūḥ-efzā kim hemān
Görse Rıżvān ṭarḥ-ı pākin ḳaṣr-ı cennetdir diye

3 Çeşme-i ṣafvet-ḳarîni olsa Ḫıżr'a reh-güzer
İçmedin āb-ı ḥayātından ṭoyunca geçmeye

4 Menba'-ı 'ayn-ı ṣafādır sāġarāsā lūlesi
Āb-ı ṣāfı neşve-baḫş olmaḳdadır cām-ı meye

5 Naġme-i āb-ı revānın gūş edenler dem-be-dem
Diñlemezler 'andelîbi gūş ṭutmazlar neye

6 Katib-i a'māl-i ḫayr ol ṣuffeyi rūz-ı ḳıyām
Ḫayr edip Beyḳozlular bünyād etdiler diye

7 Seyr edip Sālim dedi itmāmına tārîḫini
Revnaḳ-efzā oldu bu zîbende ṣuffe çeşmeye
"sene 1120"

17
Tārîḫ-i Fetvā-yı İsmā'îl Beg

Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

16 - M, - T1, T2 141b, - Ü.
17 - M, - T1, T2 141b, - Ü.

1 Vaḳtidir olsa şitādan pür-bahā rūy-ı zemin
Berfden olmaḳda her bir gülsitān nükhet-ḳarīn

2 Lāleler maḥv-ı vücūd etdi kederden dāġ ile
Olalı her bir giyeh gülzāra şekl-i yāsemīn

3 Berfden şimdi döşendi gülşene ḳālīçalar
Hep ḥicāb altında ḳaldı luṭf-ı Ḥaḳ'dan nesterīn

4 Kūhlar ser çekdi eflāke sürūr-ı berfden
Rū-sefīd olsa ʿaceb mi bu mehāretle zemīn

5 Dem-be-dem deryāya cūlar etmede imdād-ı nev
Kendini atsın kenāra şevḳ ile dürr-i s̱emīn

6 Cūş edip yaʿni ḳulzüm himmetiñ bu şevḳ ile
Şıyt-ı mevci gūşe-baḫş etsin nevā-yı āferīn

7 Her felāketkāra baḥriñ mevce-i sāḥilleri
Sū-be-sū olsun hemīşe bādi-i defʿ-i enīn

8 ʿĀlemin faṣl-ı bahārın māye-i tefrīḥ edip
Bülbül etsin bu sürūru ḥüzne şevḳ-ı bihterīn

9 ʿĀlemin hengāme-i dīde sürūrun seyr edip
Eylesinler gülşeni murġān firdevs-i berīn

10 Kākül-i dil-ber gibi ḫāṭır-perīşān olmasın
Gül-bünü bu nükhete ḥāżırlasın rūy-ı zemīn

11 Çār dīvārın sefīdāc ile bāġın ḳıldı zīn
Caṣṣa ḥācet ḳalmadı olmaḳlıġa zīnet żamīn

12 Ṭoldu nükhet ile bāġın sāḥa-i ʿālemleri
Oldu revnaḳla debistān-ı cihān ḥālet-ḳarīn

13 Şimdi tegregler ḫacālet-baḫş-ı mihr-i ḥüsn olup
Kendini ḳoydu verā-yı ebre ṭop-ı çār-zemīn

14 Ṣanmañız bī-çāredir ḥavż-ı ṭabīʿat ḳahr ile
Muntaẓırdır şems-i iḥsānına bu ḳalb-i ḥazīn

15 Eylemiş gül-berġ-i iḳbālin perīşān rūzgār
Tār ü mār etmiş neşāṭ-ı ḫāṭırın çarḫ-ı mihīn

16 Müncemid olmuş çü dey şimdi ṣafā-yı ḫāṭırı
Şemʿ ārāmın püf etmiş rūzgār-ı sühregīn

17 Serv-i gülşen ber-keşīde olmada baḫtım gibi
Bir ʿacāyib ḥāle dūş oldum ki ben cümle zemīn

18 Böyledir ġarḳ-āb-ı baḥr-i ġurbet ü endūh iñen
Gülşen-i maʿnāma taḳlīd etmede dūr u yaḳīn

19 Ḥāṣılı hīç bunda şübhem yoḳ ki feyż-i midḥati
Bu melāletle yine olmaḳdadır feyże żamīn

20 Cūy-ı ṭabʿımda benim bir cūşiş-i himmet mi var
Ḥāṣılı bilmem ne oldu ṭurmuyor zihn-i bihīn

21 Ser-be-ceyb-i fikret-i ġurbet iken baña yine
Dem-be-dem mażmūnlar vermekde ṭabʿ-ı bihterīn

22 Ġayrılar hengām-ı deyde ṭoñdurur midḥatleri
Ben ise etmekdeyim ġurbetde fikr-i āteşīn

23 Yaʿni her bir midḥat-i pākīzeniñ behcetleri
Etmede āvāze-i semʿ-i ḳabūlü pür-ṭanīn

24 Daʿvi-i şāhid ne-būd olmaz bu güne iddiʿā
Cāʾize olsa sazādır şiʿrime ṣad āferīn

25 Yaʿni küstāḫ u recā olsam deriñde ben nola
Luṭfuña muʿtād-ı dīrīneñ durur zār u ḥazīn

26 Müfti-i ʿālī-tebārā melce-i ehl-i dilā
Ey keremkār-ı mürüvvet-perver-i ṣadr-ı güzīn

27 Ṭāliʿimden ben şikāyet etmege ruḫsat verip
ʿArż-ı ḥāl-i derdime luṭfuñ olursa ger żamīn

28 Ağlayım baḫt-ı siyāhımdan ümīd-i luṭf ile
Söyleyim ḥāl-i perīşānım nedir saña hemīn

29 Bir zamān fülk-i vücūdum ġarḳa-i gird-āb idi
Şimdi ṣaḥrā-yı ümīde düşdü endūh-ı ḥazīn

30 Ḫaste-i nādir-ʿilāc iken ḥużūrum var idi
Ṣadra teşrīfiñle oldum bezm-i ümmīde yaḳīn

31 Ye'ʾs-i küllī bir ʿacāyib tesliyetmiş ādeme
Ḥaḳ bilir ol da ḳudūmuñ ile oldu der-kemīn

32 Cānib-i yeʾsi tefekkür eyledikçe şefḳatiñ
Dest-i meʾmūlümde kāma olmada ḥabl-i metīn

33 Ḳandasın ḳanda telāfī deyü etdikçe ḫayāl
Nuṭḳumu mülzem eder hep bu cevāb-ı āteşīn

34 Ḳangı dil-ḫaste devā-cū oldu da ol dest-i pāk
Ḫākden refʿ etmege olmadı luṭf ile muʿīn

35 Ḥāliñi ʿarż eylediñ de etmedi mi merḥamet
ʿĀleme iḥsān ederken ḥāṣıl ol ṣadr-ı güzīn

36 Bu cevāb-ı pāki aḫz edip zebān-ı kāmdan
Reh-güzārıñda nevāl ü cūda açdım āstīn

37 Müflis-i ġurbet ḳanāʿat eylemez bir baḫşişe
Luṭf u iḥsānıñ mükerrer ister ol bī-çāre hemīn

38 Cerre cīfe cūduña vermez naḳīṣa şānına
İsteriz hep āsitān-ı pākiñe olmaḳ yaḳīn

39 Dergehiñden bizleri tebʿīd edelden bu felek
Görmedik bir ferdden illā bizlere çīn ü cebīn

40 Bir zamān zāl-i felek ʿaksine devrān eyleyip
Atdı Lazistān'a zātım ḳahr ile zār u ḥazīn

(28b) söyleyim : söyleyeyim T2. (37b) vezin bozuk.

41 Şimdi Türkistān-ı miḥnetde ḳalıp zār u nizār
Ḥālime baḳdıḳça ben olmaḳdayım ḥayret-ḳarīn

42 Ben gedāya dergehiñden şefḳat ümmīd eyleyip
Cerr-i iḥsānıña ḳıldım böyle bir ṭarḥ-ı zemīn

43 Eskiden kārım duʿādır zātıña her vechile
Bu söze şāhid gerekmez Ḥaḳ bilir ḳalbim hemīn

44 Bir felāket-keş muṣībet-dīdeyim ʿālemde kim
Söylesin ger var ise olmuş benim gibi ġamīn

45 Teng-destī vü keder ḥālim diger-gūn eyledi
Gündüzüm sermā-yı hicrān her gecem sūz u enīn

46 Yād ellerde neler çekdik şikāyet olmasın
Kimseye göstermesin ʿālemde Rabbü'l-ʿālemīn

47 Ḫāke yeksān eyledi baḫtım gibi zātım felek
Şöyle ṭursun ġayret-i aḳrān u şehr-i nāzenīn

48 Derdimiñ biñde birin taḥrīre imkān olmaya
Olsa her bir dūd-ı āhım bir midād-ı ʿanberīn

49 Cümle erbāb-ı ṭarīḳıñ melceʾiyken dāmeniñ
Ḳangı dergehden ümīd-i luṭf eder bāb-ı enīn

50 Ḳaldı bu hengām-ı deyde ġurbet ellerde dirīġ
Derd ile miḥnet ile bī-çāre dil-teng ü ḥazīn

51 Yalıñız sermā-yı deyle ḫāṭırım işkeste mi
Tāb-ı temmūz eyledi sīnem firāḳ-ı āteşīn

52 Ḥāṣılı tesḫīn ü tebrīd etmede eṭrāfımı
Germ ü serdi ʿālemiñ çün ṭāliʿ-i nādir-bihīn

53 Böyle mi tavṣīf ederdim ẕāt-ı ʿālī-gevheriñ
Olmasam ṣaff-ı niʿāl-i ġamda firḳatle ḥazīn

54 Şu ki ḳudret var firāḳ-ı derd ile ben de hemān
Kim duʿā-yı devletiñ edip hemīn ḥıṣn-ı ḥaṣīn

55 Zāt-ı pākiñ ḥażret-i ḥaḳḳa emānet eyledik
Devletiñde sālim olsun hep kederden her ġamīn

56 Gūş edince mesnediñ erbāb-ı ṭabʿ-ı rūzgār
Her biri tebrīk-nāmeyle edip būs-ı zemīn

57 Cümlesi ḥaddince ḥāṣıl pīşgāh-ı devlete
Ḳıldılar ser-cümle ʿarż-ı nev-ḳumāş-ı ʿārifīn

58 Bendeñiz de yoḳladım deryā-yı ṣıdḳ-ı fikretim
Ḳulzüm-i rıḳḳıyyetimden kim çıḳa dürr-i s̱emīn

59 Çıḳdı bu tārīḫ ile sebʿ-i semāvāta peyām
Oldu İsmāʿīl Efendi yümn ile müftī-i dīn
"sene 1129"

18
Tārīḫ-i Zifāf-ı Yūsuf Efendi
Ḥakīmbaşı Nūḥ Efendi-zāde

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Göñül ḳaṣr-ı merāma şeh olup çün kām-yāb oldu
O baḫt-ı dil-nüvāzī de felekden behre-yāb oldu

2 Nesīm-i ṣubḥ-ı vuṣlatdan şeb-i ġam zülf-i yārāsā
Perīşān-ḥāl iken şevḳ u ferahla neşve-yāb oldu

3 Felek vażʿ-ı ḳadīmin terke etdi ʿahd-i mīs̱āḳı
Sürūrundan bu bezm içre o da ḫoş inḳılāb oldu

4 Ṣunarken sāḳi-i devrān mey-i ġam-ḫīzini şimdi
Derūn-ı cām-ı gül-gūn pür-şerāb-ı laʿl-i nāb oldu

5 Aḳarken dīde-i mīzāb-ı ġamdan girye-i firḳat
Bu dem de tāb-ı sūz-ı şevḳ ile ʿayn-ı serāb oldu

18 M 43a, T1 52a, - T2, Ü 36b. **(başlık)** - M, - T1. (1b) behre : ḥiṣṣe T1. (2b) şevḳ : żevḳ T1. / u : - M, T1.

6 Cihān ḳurtuldu miḥnetden ser-ā-ser oldular ḫandān
Güher-çīnī-i şevḳ ile derūnlar feyż-yāb oldu

7 Dil-i āhū-meniş rem-kerde-i envāʿ-ı derd iken
Sürūr-ı meclis-i ʿālem de çāy-ı müşg-nāb oldu

8 Olup rūy-ı zemīn ḫūn-kerde-i tāb-ı mey-i şādī
Yine gülşen ser-ā-pā mā-ḥaṣal ġarḳ-ı gül-āb oldu

9 Esāsın ḳurdu miʿmār-ı ezel şevḳın bi-ḥamdi'llāh
Duʿā-yı dil-ḫarābān-ı maḥabbet müstecāb oldu

10 Ḳuruldu sofra-i ḫᵛān-ı kerem pīş-i suḫan-dāna
Tenāvül eyleyip miḥnet-esīrān behre-yāb oldu

11 Cihānıñ bunca ʿayş u ʿişretine bāʿis̱ ü bādī
Sürūr-ı sūr-ı zāt-ı ekrem-i ʿālī-cenāb oldu

12 ʿAzīz-i Mısr-ı fıṭnat Yūsuf-ı ṣāḥib-zekāvet kim
Ḥużūrunda fehīmān-ı cihān şīrīn-ḫıṭāb oldu

13 O deñlü zāt-ı maʿmūr u naẓīf ü ṣāf-dildir kim
Yanında ṣūḫ-meşrebler ser-ā-pā pür-ḥicāb oldu

14 Zihī maḫdūm-ı vālā-rütbe-i şīrīn-edādır kim
Kelāmın gūş eden cām-ı ṣafādan neşve-yāb oldu

15 Edīb ü ṣāf-dil maḫdūm-ı pākīze-şiyemdir kim
Vücūdu ḥüsn-i aḫlāka maḥall-i müsteṭāb oldu

16 Sezādır ḫādim-i dergāh-ı ʿizz ü luṭf u cūd olsa
Ki zāt-ı pāki maḫdūmiyyete luṭf-ı meʾāb oldu

17 Kemāl-i ḥüsn-i ḫulḳun ḥıfẓ içün gūyā siyāh-ı şeb
O ḫūrşīd-i cihān-ārā-yı elṭāfa niḳāb oldu

18 Dür-i yek-tāya elmāsī nigīn-i dil-keş oldu çün
Fürūġ-ı ʿaks-i rūy ile o da bir māh-tāb oldu

(8b) mā- : - M. (11a) u : - Ü. (14a) edādır kim : edāʾi kim M, Ü. (14-15) T1'de yer değiştirmiş. (16b) luṭf-ı meʾāb : luṭfa nāb T1.

19 O dem kim oldu hem-pister ʿarūs-ı kām ile ey dil
Anı ẓann etme kim Zühre ḳarīn-i meh-cenāb oldu

20 Kemāl-i saʿd ü ifrāṭ-ı feraḥ ile bu şeb gūyā
Ḥasen burcunda mehle ictimāʿ-ı āfitāb oldu

21 Ṣabā Sālim edince gūşuma müjde zifāfını
Der-i tārīḫi dil açdı Ḫudā'dan fetḥ-i bāb oldu

22 Çıḳınca şāhidān-ı ʿaḳd tārīḫin dedim anıñ
Bu gece ḥüsn-i Yūsuf'la Züleyḫā kām-yāb oldu
"sene 1116"

19

Tārīḫ-i Dil-pesendī Berāy-ı Fetvā-yı Ṣādıḳ Efendi

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Ẕāt-ı pākiñ vericek mesned-i fetvāya şeref
ʿĀlemiñ güldü yüzü şevḳ ile dünyā ṭoldu

2 Bendeñe müjde-künān söylediler tārīḫiñ
Sālimā Ṣādıḳ Efendi yine müftī oldu
"sene 1118"

20

Tārīḫ Berāy-ı Vefāt-ı Dāye-i Mā Zeyneb Ḫātūn

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

1 Dāyem edicek rıḥletini dār-ı beḳāya
Hātif dedi bu vech ile tārīḫ-i kelāmın

2 Dāmen-keş olup bezm-i fenādan sefer etdi
Zeyneb bula cennetde murādınca maḳāmın
"sene 1118"

(tarih) sene 1116 : - M.
19 M 41a, T1 49b, - T2, Ü 37a. (tarih) sene 1118 : - M.
20 M 44a, T1 53a, - T2, Ü 37b. **(başlık)** Tārīḫ berāy-ı dāye-i mā Zeyneb Ḫātūn M, - T1. (1a) edicek : edince Ü.

21

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Mefḫar- i cümle-i aʿyan Ḥasan Āġā ki Ḫudā
Eyleyip kuḥl-i tecellī ile çeşm-i rūşen

2 Etdi bu ḫayra muvaffaḳ aña tevfīḳ edip
Yapdı bu medreseyi kendi ḥelāl mālinden

3 Kendi faẓlıñla İlāhī anı meʾcūr edip
Eyle firdevs-i berīn içre mekān aña da sen

4 Luṭf-ı Ḥaḳḳ ile tamām olduğu demde bu eser
Dedi tārīḫini yek-ser anıñ erbāb-ı suḫen

5 Sālimā ben daḫı sad şevḳıla dedim tārīḫ
Buldu encāmını bu nev-eser-i pāk ü ḥasen
"sene 1119"

22

Ḳaṣīde-i Beççe Berāy-ı Medḥ-i Ḳaṣr-ı Sulṭān ʿOsmān Der-Kemerler

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

1 Ḥabbeẕā ḳaṣr-ı leb-i ḥavż-ı ṣafā-baḫş-ı cemīl
Ravża-i ʿadn-i berīn-i feraḥ-efzāya ʿadīl

2 Ḥabbeẕā kāḫ-ı neşāṭ-āver-i rūḥ-efzā kim
Olmada ābı anıñ kevser-i firdevse meṡīl

3 Beñzer ʿaynı ile ol ʿāşıḳ-ı firḳat-keşe kim
Eylemiş dīdeleri eşkini mānende-i sīl

4 Şevḳ-āver olur ise nola ṣıyt-ı cūyu

21 - M, T1 53a, - T2, - Ü.
22 M 31a, T1 53b, T2 143b, Ü 38a. (başlık) Berāy-ı medḥ-i Ḳaṣr-ı Sulṭān ʿOsmān der-Kemerler M (manzume 23a'da tekrar yazılmış : Ḳaṣīde-i beççe berāy-ı ḥavż-ı Ḳaṣr-ı Sulṭān ʿOsmān der- Kemerler), - T1, - T2. (2a) neşāṭ : feraḥ T2. / āver : perver T1, T2. (b) olmada : olmaya T2. (3b) dīdelerin : dīdeleriñ T1. / mānende-i sīl : mānend-i sebīl M, T1. (4a) ṣıyt : ṣoḥbet T1.

Şerḥ edip ḳulḳul-i mīnāyı eder ol te'vīl

5 Eli degnekli olursa nola derbānı feraḥ
Ḳadem-i şah-ı zemīn eyledi ḥüsnün tekmīl

6 Ya'ni ol ẓıll-ı Ḫudā şāh-ı ʿadālet-pīrā
Hem semiyy-i şeh-i nūr-ı şeb-i Miʿrāc-ı celīl

7 Ne ḳadar medḥ olunursa nice ḳābil ki zebān
Eyleye vaṣf-ı şerīfin bi-kemālih tafṣīl

8 Üstüñe vācib olan edʿiye-i ḫayrıñı et
Sālimā kilk-i ḳuṣūr-āveri gel etme ḫacīl

9 Şevḳıla dā'im edip zevḳ u ṣafāsın efzūn
Devletin eyle mezīd ʿömrünü yā Rabb ṭavīl

23
Der-Sitāyiş-i Ḳaṣr-ı Sāḥil-ḫāne-i ʿAlī Paşa Der-Ḳarye-i Tarabya

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

1 Ḫoşā ḳaṣr-ı leb-i deryā neşāṭ-ārā-yı bī-hem-tā
ʿAdīli nā-şünūde misli nā-dīde feraḥ-sīmā

2 Göreydi Ṭāḳ-ı Kisrā ṭarḥ-ı zībāsın vücūh ile
Yüzün dāmānına ferşīde eyler idi yemāsā

3 Ne mümkin Sālimā evṣāfın iḥṣā eylemek kilkim
Zebānım ʿāciz olmuşdur s̱enāsın etmede imlā

24
Tārīḫ Berāy-ı Fetḥ-i Revān

Müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün

---

23 M 31b, T1 53b, T2 144a, Ü 38a. **(başlık)** Berāy-ı medḥ-i Ḳaṣr-ı ʿAlī Paşa der-Tarabya M (manzūme 23a'da tekrar yazılmış), - T1, - T2. (1b) şünūde : şenīde M. (2b) ferşīde : fersūde M, T1, Ü.

24 Manzume divan nüshalarında yoktur, Süleymaniye Ktp. Esad Ef. 3827 / 5 numaralı muamma mecmuasından (73b) alındı.

1 Ey ḫāme-i muʿciz-es̱er meşşāṭa-i fażl u hüner
Aç dürc-i yāḳūt u güher çek rişteye lülū-yi ter

2 Dūşīze-i maʿnāyı ḳıl reşk-āver-i ḥüsn-i Çigil
Ġāretger-i ārām-ı dil olsun ḳo ol nūr-ı başar

3 ʿArż etse ruḫsār ol perī firdevs eder būm u beri
Olursa aña müşterī gökde nola şems ü ḳamer

4 Görse anı Yūsuf eger der idi "mā hāżā beşer"
Ṭāvūs-ı ḳudsīye döner her ḳanda olsa cilveger

5 İnṣāf olunsa ḫūbdur bir böyle şehr-āşūbdur
ʿĀriflere maṭlūbdur ol nazenīn ü sīm-ber

6 Ḳad serve beñzer diş düre ben bildigim ol sāḥire
Şāhenşeh-i baḥr ü bere verilse maḳbūle geçer

7 Ṣāḥib-ḳırān-ı şarḳ u ġarb ḫūrşīd-i ṣubḥ-ı rūz-ı ḥarb
Şīr ü hizebr-i ṭaʿn u żarb hem Ḳahramān hem dādger

8 Āb-ı ruḫ-ı ʿOs̱māniyān ẓıll-ı Ḫudā cān-ı cihān
Şāhenşeh-i devr-i zamān dādār-ı İskender-ẓafer

9 Ḫān Aḥmed-i encüm-sipāh kim ḳıla nāgeh ʿazm-i rāh
Fevz ü ẓafer çün mihr ü māh öñünce zer-meşʿal çeker

10 Gerdūnda şeb-meşhūd olan ṣanma hilāl ü Kehkeşān
ʿArż eyled'aña āsumān elmasdan tāc u kemer

11 Pür-nūr edelden ʿālemi ḳaldırdı tārīk-i ġamı
Re'y-i Mesīḥā hem-demi ḫūrşīdi ḳıldı der-be-der

12 Ḫāk-i derin her kim öper çün mihr ü meh şām u seḥer
Her dem dehānın pür eder sīm ile zer dürr ü güher

13 Fetḥ ü ẓaferdir şāh-rāh min-baʿd aña bī-iştibāh
İḳbāline ʿādil güvāh ol ṣadr-ı dīn-perver yeter

14 Destūr-ı aʿẓam Ḫıżr-pey mis̱li degil Dārā vü Key

Dünyā yanında leys-i şey᾽ merdūdudur sīm ile zer

15 Bir re᾽y kim ibdā eder tevfīḳ-ı Ḥaḳ imżā eder
Her emrini icrā eder ḥükm-i ḳażā şer῾-i ḳader

16 Allāh edip ġamdan maṣūn şāhenşehe bağışlasun
Yā Rab cihān ṭolsun bütün iḳbāli ile ser-te-ser

17 Ḳadrin bilip dād eyledi kendüye dāmād eyledi
Dünyāyı ābād eyledi ol dāver-i ferḫunde-fer

18 Ol ḫüsrev-i Fārūḳ-rā ḥāmī-i şer῾-i Muṣṭafā
Fetvā ile bi'l-iḳtiżā çün ḳıldı Īrān'a sefer

19 Me᾽mūr edip bir āṣafın bozdu ḳızılbaşın ṣafın
Söndürdü tāb ile tefin sīl-āb-ı şemşīr ü teber

20 Birbirine vermiş ḥaẕer ey rāfıżī ṣad el-ḥaẕer
Surḫ-ı seri bu sünniler pancar biçer gibi biçer

21 Ḥıṣn-ı revān maḥṣūr olup cünd-i ῾adū maḳhur olup
Derdi revāfıż kūr olup cigi cigi eynü'l-mefer

22 Āḫir amān-ḫ^{v}āh oldular etdiklerini buldular
Ḳal῾ayı verip ṭoldular ṣaḥrālara bī-pā vü ser

23 Cān gitdi ḳaldı ḳālebi ḳavm-i Yehūd'uñ merkebi
Ḥayrān olup ḥayvān gibi birbirine bel bel baḳar

24 Olup Revān ma῾mūr u şen pāk oldu hep burc (u) beden
Süprüldü çıḳdı ḳal῾adan ol zümre-i dūzaḫ-maḳar

25 İḳlīm-i Āẕerbāycān olmuşdu bī-cān bir zamān
Alıp Revān'ı verdi cān şimdi o rūḥu'llāh-eṡer

26 Ol Mehdi-i devr-i zamān nuṣretle olsun kām-rān
Eyle İlāhī her zamān a῾dāsını zīr ü zeber

27 Ey āfitāb-ı meh-serīr ol ṣadr-ı Eflaṭun-naẓīr
Olursa baña ger ẓahīr bu tuḥfe bir manṣıb deger

28 Sālim gibi bendeñ dedi tesḫīriniñ tārīḫini
Aldı Revān'ıñ sūrunu Sulṭān Aḥmed müjdeler
"sene 1137"

25

Mefā῾īlün mefā῾īlün mefā῾īlün mefā῾īlün

1 Dedi seyr eyleyip ῾aṭşāna Sālim sāl-i tārīḫin
Bu dil-cū çeşmeden mā-i zülāl iç nūş-ı cām olsun

---

25 Tarih beyti divan nüshalarında yoktur. İ.H. Tanışık, Kasımpaşa'da Bahriye Hastanesi civarında Babadağı yokuşunda ilkokul karşısında Yeldeğirmeni camiine ait evin altında bulunan ve Hacı Ahmet Ağa tarafından yaptırılan çeşmenin iki ayrı kitabesi bulunduğunu, bunlardan 2 beyitlik kitabenin Sālim'e ait olduğunu bildirerek yukarıda kaydettiğimiz beyti veriyor : İstanbul Çeşmeleri, II.C., s. 57.

RÜBĀʿİYYĀT VE MUḲAṬṬAʿĀT

1
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

a Bir muvāfıḳ rūzgār ile muvāfıḳ yār ile
b Gelse bu nev-ḳaṣra ʿāşıḳ şevḳa hem-āğūş olur
c ʿĀlem-i ābın muḥallā ile icrā etse ger
d Pīşgāhında olan deryā gibi pür-cūş olur

2
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

a Teʿāla'llāh ne ḳaṣr-ı cān-fezā-yı behcet-efzādır
b Ki ṭarḥ-ı bī-ʿadīlin kāḥ-ı cennet görmege müştāḳ
c Nola züvvār ederse şüsten-i pā cümle-i ğamdan
d Be-her fevvāre-i ḥavżı eder rencīde-i eşvāḳ

3
Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

a Luṭf u iḥsānını umarım ben
b Ol kerem-kānı pādişāhımdan
c Gerçi kim ʿāṣiyim velī ammā
d Kesmem ümmīdimi İlāhımdan

4
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

a Cihān mülkünde ṣağ ol ḳanda ʿazm eyler iseñ hergiz
b Hemīşe dest-gīriñ olsun elṭāf-ı Ḫudā her cā
c Selāmetle yine ʿavdet edip gelmek ola maḳdūr

(başlık) Çemen çemen suḫanistān-ı (?) ḫūb-liḳā / Muḳaṭṭaʿāt ve rübāʿī kelām-ı pāk-edā T1 (bu bölümdeki manzumeler kıt'a ve rübai başlığıyla ayrılmışsa da yanlışlıklar vardır), Rübāʿiyyāt-ı faḳīr ve muḳaṭṭaʿāt Ü.
1 (kıt'a) - M, - T1, T2 144a, - Ü.
2 (kıt'a) - M, T1 53b, T2 144a, - Ü.
3 (kıt'a) - M , T1 54a, T2 144b, - Ü.
4 (kıt'a) M 69b, T1 54a, T2 146a, Ü 77a.

d Seni ben ḥażret-i Ḥaḳḳ'a emānet eyledim cānā

5
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

a Dil-i ğamīnime ey çarḫ neden bu gūne cefā
b Ger imtiḥān ise ḳaṣdıñ bu imtiḥān çoḳdur
c Nevāl-i luṭfuñ ile sīr olmadıḳ bir kez
d Felek felek saña bu rütbe imtinān çoḳdur

6
Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

a Ṣad dirīğ ey cihān-ı fānī ḥayf
b Ḥasret olduḳ o şāha ʿāḳıbeti
c Ey öleydiñ seni ḳoyup Aḥmed
d İḫtiyār etmez idi āḫireti

7
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

a Bu ḳaḥṭ-ı feyż-ı seḥāb-ı seḫā ʿālemde
b Ḫazāna erdi nihāl-i ḥadīḳa-i maḳṣūd
c Tütün tütün diyerek rūy-ı ehl-i keyf dirīğ
d Ṣarardı ṣoldu çü berg-i duḫān-ı nā-mevcūd

8
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿīlün

a Ḥāl-i zārım ben ne gūne eyleyim tavṣīf kim
b Gündüzüm āteş gecem sermā-yı derd-i iştiyāḳ
c Nāle döndüm nālelerden bezm-i hicrānıñda ḥayf
d Ṭāḳatım ṣabrım gibi etdi bu ğurbet ḳahrı ṭāḳ

9
Mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

---

5 (kıt'a) - M, T1 54a, T2 146a, - Ü. (c) ile : - T1.
6 (kıt'a) - M, T1 54a, T2 146a, - Ü. (c) seni : beni T1.
7 (kıt'a) - M, - T1, T2 146a, - Ü.
8 (kıt'a) - M, - T1, T2 146a, - Ü.
9 (kıt'a) - M, - T1, T2 146b, - Ü.

a Yitirmiş merdüm-i dīdem remedden naḳşıñı cānā
b Nigāha cüst (ü) cūya nola sıḳlet etse müjgānım
c Degil bihbūda bend olmaḳ siyeh-pūşī ile çeşmim
d Siyehler giydi yas eyler gözüm devletli sulṭānım

10
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

a Sedd-i rāh oldu nigāh-ı rūy-ı cānāna remed
b Gözüme görünmeye dünyā benim şimdi şehā
c Sālim-i dil-ḫasteye gel ḳıl nigāh-ı 'āṭıfet
d Bir gözü bağlı ġarībim āsitānıñda şehā

11
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

a Bu şiddet-i ġam-ı sermā-yı iġtirābımdan
b O yārdan bize bu luṭfu pek 'aceb geldi
c Miyānemizdeki germiyyeti edip te'sīs
d Hediyye bizlere yaḳmaḳ içün ḥaṭab geldi

12
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

a Ẓulmet-i dağdağa-fermā-yı heves sulṭānım
b Teng ü tār etmededir ḫāne-i ḳalbim her bār
c Ḥaşre dek sönmez idi hīç bu çerāġ-ı ḫāṣıñ
d Şem'-i ümmīdimi yaḳsaydı Yeñişehrifenār

13
Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

a Netīce emriñe rāmız bu 'arṣagehde seniñ
b Deriñde bilmege ṣıdḳım nişān gönderdik
c Derūn-ı sīne-i 'uşşāḳıñı siper eyle
d Ḫadeng-i ġamzeñe cānā kemān gönderdik

(b) (ü) : - T2
10 (kıt'a) - M, - T1, T2 146b, - Ü. 11 (kıt'a) - M, - T1, T2 146b, - Ü.
12 (kıt'a) - M, - T1, T2 146b, - Ü.
13 (kıt'a) - M, - T1, T2 146b, - Ü.

14
Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

a İştiyāḳım berter oldu saña ḥayfā gelmediñ
b Ṣormadıñ ḥāl-i perīşānım 'aceb noldu saña
c Ben perīşān-tār-ı ekdār-ı hezārān-derd iken
d Sormamaḳ bir kerre lāyıḳ mı beni cānā baña

15
Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

a Sıtanbul'a Ḥaleb'den Nābi-i üstād geldikde
b Ḳudūm-ı maḳdem-i pāki bizi şād etdi ser-tā-ser
c Ḳudūmun gūş edince ol suḫan-perverd-i eş'ārın
d Derūn-ı dilden istiḳbāl etdi cümle şā'irler

16
Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

a Saña ey māh-liḳā ṣad dil ü cānım ile ben
b Bilmemek bu güne dek olduğum 'āşıḳ çoḳdur
c Gerçi diller ser-i zülfüñde bilirler ammā
d Seni ben sevdigime şāhide ḥācet yoḳdur

17
Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

a Bu cihān-ı fenāda biz cānā
b Hiç seniñ lezzetiñi bulmadıḳ
c Ne bu cevriñ yeter gel inṣāf et
d 'Āşıḳ olduḳsa kāfir olmadık

18
Fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

---

14 (kıt'a) - M, - T1, T2 147a, - Ü.
15 (kıt'a) M 69b, T1 53b, - T2, Ü 77a. (T1'de manzumenin başında şu beyit var: "Sıtanbul'a Ḥaleb'den geldiginde / Ḳudūm-ı Nābi'ye dendi bu ḳıṭ'a".) (b) Ḳudūm : Sürūr T1.
16 (kıt'a) M 69b, T1 54a, - T2, Ü 7a.
17 (kıt'a) - M, T1 54a, - T2, - Ü.
18 (nazm) - M, T1 54a, T2 144b, - Ü.

a Kim ki baña muḥibb-i ṣādıḳdır
b Heme kārım aña muvāfıḳdır
c Ġam yemem ben kelām-ı aʿdāya
d Kendi de ḳavli de münāfıḳdır

19
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

a Dūr etme beni başıñ içün reh-güẕeriñden
b Redd etme gözüm nūru efendim naẓarıñdan
c Gözden düşürüp eşk-i revānım gibi cānā
d Bu cevri baña görme revā dīdeleriñden

20
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

a Endīşeyi gāh eylememek ḫaylice işdir
b Derd ü ġama āh eylememek ḫaylice işdir
c Gerçi ki deriz ʿuzletse āsān ammā
d Dünyāya nigāh eylememek ḫaylice işdir

21
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

a Tā-key dil-i ʿuşşāḳa sitem cevr-i ser-ā-pā
b İnṣāf gerek ādeme bir pāre de cānā
c Maḥşerde girībānıñı sen ḳurtaramazsın
d Ol gün seni elbetde bulur ʿāşıḳ-ı şeydā

22
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

a Tā ölmeyicek ʿāşıḳ-ı bī-çāre dirilmez
b Merg olmayıcaḳ cennet-i aʿlāya girilmez
c Pervāneyi gör nice erem vuṣlat-ı şemʿa
d Tā maḥv-ı vücūd etmeyicek vaṣla erilmez

(b) Heme : Her T2.
19 (nazm) - M, - T1, T2 144b, - Ü.
20 (nazm) - M, T1 54b, T2 145a, - Ü.
21 (nazm) M 69b, T1 54b, T2 145a, Ü 77b.
22 (nazm) M 70a, T1 54b, T2 145b, Ü 77b.

23
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

a Tārāc-ı hevā şeb-ḫūn edip dār-ı fenāya
b Ḫırmengehini verdi felek bād-ı hevāya
c Gör sille-i ḫor-dest-i ḳażā-yı ġam-ı dehri
d Ādem mi döyer bunca ġam-ı derd ü belāya

24
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

a Eylerse nola şemʿi hemīn cāy-ı ʿibādet
b Bu nūr ile buldu o tecellā-yı ʿībādet
c Ḳāl etdi ten-i zerdin eritdi ġam-ı hicri
d Pervāne eder her gece iḥyā-yı ʿibādet

25
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

a Taḳdīre ʿilāc eyleyemez olsa Felaṭun
b Elbette olur her ne ise kār-ı muḳadder
c Gördükçe keder çarḫdan ey Sālim-i nā-çār
d Sen dāmen-i teslīme yapış olma mükedder

26
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

a Ey Bār-i Ḫudā biz ki gürūh-ı ġurabāyız
b Üftādeleriz ḥāṣılı muḥtāc-ı ʿaṭāyız
c Baḳma kerem et cürmüme sen yoḫsa İlāhī
d Ser-tā-be-ḳadem cürm ü güneh maḥż-ı ḫaṭāyız

27
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün

---

23 (nazm) M 70a, T1 55a (rübai), T2 145b, Ü 77b. (c) ġam-ı : - M, T2, Ü.
24 (nazm) - M, T1 55a, T2 145b, - Ü. (c) zerdin : zārın T1.
25 (nazm) - M, - T1, T2 146a, - Ü. **26** (nazm) - M, - T1, T2 146b, - Ü.
27 M 70a, T1 55a (rübai), T2 145b, Ü 78a. (Manzumenin ilk iki mısraı "mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlün faʿ" rübai kalıbıyla yazılmıştır. Son iki mısraın vezni ise "mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü faʿūlün" dür.)

a Göñlüm o şehenşāha emānet verdim
b Derdim bu ki anı yine alam derdim
c Müjgān u şirişkimle edip rıḳʿamı tesvīd
d Tā almaġiçün ḥaḳḳımı dīvānına girdim

28

a Bülbül ki güle ʿāşıḳ-ı şeydā oldu
b Ser-mest-i mey-i sāġar-ı sevdā oldu
c Farḳ eylemeyip gül-bünü bī-hūşīden
d Üftāde-i her naḫl-i muṭarrā oldu

29

a İḳbāl-i cihāna iʿtimād etmem
b Ben düşmenimi dūst iʿtiḳād etmem
c Biñ kez de eger ṣadīḳıñım derse yine
d Ebnā-yı zamāna iʿtimād etmem

30

a Ṣad-gūne cefā vü cevre oldu maḥrem
b Etdi yine bu dil-i ġarībi pür-ġam
c Çarḫıñ bize bir ḫayli kīni var ammā
d Bāʿis̱ ne bu intiḳāma böyle bilmem

31

a Maṭlūbum iken kūyuña ġalṭān olmaḳ
b Pīş-i deriñe ḫāk ile yeksān olmaḳ
c Lāyıḳ mı seniñ devlet-i ḥüsnüñde şehā
d Üftāde reh-i vādi-i hicrān olmaḳ

32

(b) anı : bir gün T2. (c) u : - M, Ü. (c) Müjgānım ile rıḳʿamı tesvīd edip ben T2.
28 (rübai) M 70a, T1 53b, T2 144a, Ü 78a. (b) hūşīden : hūşundan M, T1.
29 (rübai) - M, T1 54b, T2 144b, - Ü. (a) iʿtimād : istinād T1.
30 (rübai) - M, T1 54b, T2 144b, - Ü. (a) cefā vü : cefāyı T1. (c) bir ḫaylī : şimdi T1.
31 (rübai) - M, - T1, T2 145a, - Ü. (c) şehā : şehā ben T2.
32 (rübai) M 69b, T1 54b, T2 145a, Ü 77b.

a Tenhā dilimi dil-bere verdim Sālim
b Ḳāżīlara vardıḳça danışdım ḥālim
c Ḥükm etmediler göñlüm o mehde ḳaldı
d Tenhāda olan şeyʾi ne bilsin ḥākim

33

a Hicriñle felek ḥāli dīger-gūn etdi
b Vaṣlıñla bu dil gülmedi bir dem gitdi
c Çün böyle imiş ḥükm-i ḳażā-yı taḳdīr
d Bīçāre göñül derd ile bitdi yitdi

34

a Kūyuna anıñ ben ki şitābān oldum
b Ḫāk-i rehine dil ile ġalṭān oldum
c Üftādeleriñ ḳadri bilinmez anda
d Bī-hūde yere ḫāk ile yeksān oldum

35

a Mülk-i dile hicrānı ki şeb-ḫūn etdi
b Aḥvāl-i perīşānı diger-gūn etdi
c Ḳanlar aḳıdıp dīde-i pür-ḫūnumdan
d Faṣṣād-ı ḳażā ṭaştını pür-ḫūn etdi

36

a Naḳşıñ çıḳaran levḥ-ı derūn-ı dilden
b Seng-i dil-i zühhāda ḫayāliñ ḳazsın
c Sālim ḫaber et kilk-i ter-i pāk-edāya
d Çār-ebrū-yı dil-dāra rübāʿī yazsın

(c) Gönlüm baña ḥükm etmedi verdi aña M, Ü, Göñlüm baña ḥükm etmedi verdi yine aña T1.
33 (rübai) M 69b, T1 54b, T2 145a, Ü 77b. (d) yitdi : gitdi M, T2.
34 (rübai) M 70a, T1 54b, T2 145, Ü 7b. (a) Kūyuna : Kūyunda T2. (c) bilinmez : bilinmez imiş M, T2, Ü.
35 (rübai) M 70a, T1 55a, T2 145b, Ü 78a. (b) perīşānı : dil-i zārı T1. (c) dīde-i pür ḫūnumdan : didelerimden yine cānā M, T1, Ü.
36 (rübai) - M, T1 55a, T2 145b, Ü 78b. (T1 ve Ü'de manzumenin son iki mısraı var.)

MU'AMMEYĀT

Ḫarfü'l-elif Be-nām-ı İlāh ve Ẓahīr ve Kāfī ve 'Ulyā ve 'Ālī ve 'Alī ve Mīkā'īl

1 Dem-i ḫaṭṭın su'āl etdi nuḳaṭ döküp o meh Sālim
Yatırdıp şekl-i liḥyānı żamīrin ile istiḫrāc

Be-nām-ı Evḥad

2 Raḳṣ eder gördüm o servi ṣad hezārān nāz ile
Tev'em olmuş ṣanki pervāzında ol şehbāz ile

Be-nām-ı Aḥmed

3 Ḳıyām-ı ḳāmetiñi gördü bī-dimāġ oldu
Derūn-ı serv-i şikeste maḳarr-ı dāġ oldu

Be-nām-ı Aḥmed Çelebi

4 Ḥamd etdi 'āşıḳ ṣubḥ-ı viṣāle
Ol ġonca-femle bī-ḥad görüşdü

Be-nām-ı İsmā'īl

5 Bir az gūş et ṣabā luṭf eyle nālem
Vesāṭe ola bün-i gūş-ı nigāha

Be-nām-ı Ḥafīd

6 Ḥabāb-ı meyledir tertīb-i ülfet bezm-i 'işretde
Ḳıyās etme ki bī-hūde donanmışdır ser-ā-pā rāh

Ḫarfü'l-ḥā'i'l-mühmele
Be-nām-ı Ḥasan ve Ḥüseyin

(başlık) - M. (Muammalar M'de 68b-69b, T1'de 55a-56a, T2'de 147a-148a, Ü'de 76a-77a'dadır. M'de muamma başlıkları yoktur, T2'de ise elifba sırası belirtilmemiştir.)
'Ālī : - T1. (1b) żamīrin : żamīriñ T1. (2b) ṣanki : gūyiyā T1. (3) - M, T1, Ü. (4) - M, Ü. (b) bī-ḥad : bī-ġam T1. (5) - M, T1, Ü. (6) - M, T1, Ü.

7 Māh-ı nev gibi tehīdir kāse meyden ḳaṭra yoḳ
Gün-be-gün eksik mi yā başına rindānıñ elem

Ḫarfü'l-ḫā'i'l-mu'ceme Be-nām-ı Ḫalīl

8 Ḳadim lām oldu ey sāḳī dem-ā-dem ṣun mey-i nābı
Ayağıñ kesme meclisden ḥabābı gözlerim görsün

Be-nām-ı Ḫalīl

9 Mihr-i rūyuñ cānib-i maşrıḳdan olduḳda 'ayān
Etdi Behrām-ı felek maġribde kendini nihān

Ḫarfü'z-żāl-i mu'ceme Be-nām-ı Żihnī

10 O ḫūrşīdim ḳadem-rence ḳılmaz oldu hīç baña
Beni böyle ayaḳlarda ḳomaḳ yāre sezā mıdır

Ḫarfü'r-rā'i'l-mühmele Be-nām-ı Rāmī

11 Şeb gelip meclisde tenhā yanıma
Ṣundu ol meh-pāre destin bādeye

Be-nām-ı Rāmī

12 Bādeye düşmüş mehiñ 'aksi tenezzül eylemiş
Sāġar-ı billūr yine seyr-i meh-tāb eylemiş

Be-nām-ı Rāşid aġreb-i eşyā

13 O meh oldu raḳīb ile yine zānū-be-zānū ḥayf
Melek şeyṭān ile ülfetde olmaḳ aġreb-i eşyā

Be-nām-ı Receb

14 Māh-tāb-ı rūyuña āyīne olsa āfitāb
Zülf-i müşgīniñ aña 'anber ṣaçardı bī-ḥesāb

Ḫarfü's-sīni'l-mühmele Be-nām-ı Sālim ve Velī

(7) - M, Ü. (9) - M, Ü. (11) - M, Ü. (12) - M, T1, Ü. (13) - T2. (14) - M, T2, Ü.

15 ʿİẓārı var iken ḫūrşīd doġmaġa elem çekmiş
Benimçündür münevverlik dese ol meh-liḳā nola

Ḫarfü'ṣ-ṣādi'l-mühmele Be-nām-ı Ṣūfī

16 Şerābı āb ile içmek ṭabībāne durur her dem
Ṣuyu āteşle cemʿ etmek yine bir başḳa ḥikmetdir

Ḫarfü'ṭ-ṭā'i'l-mühmele Be-nām-ı Ṭālib Efendi

17 Hübūṭ etdi Hümā-yı dil lebin ḳaṣd eyleyip cānā
Ne var ey fendi çoḳ serv-i ḳadim aña kerem ḳılsañ

Ḫarfü'l-ʿayni'l-mühmele Be-nām-ı ʿÖmer

18 Nūr-ı dīdem ṭaşlar ile dögünürsem ben nola
Nice demdir kim firāk-ı çeşmiñi bu dil çeker

Be-nām-ı ʿÖmer

19 Ebruvānıñ baña biñ kez tīr-i müjgān atmada
Ṭaş olsa buña ṭāḳat edemez ey seng-dil

Be-nām-ı ʿÖmer

20 Yeter müjgānına yārıñ acıdım
Ben ṭururken atdıġıçün her kese

Be-nām-ı ʿAllām

21 Olurdum çarḫ ile hem-pāye ey Sālim cihān içre
Dil-i meʾlūf-ı şām-ı firḳate etse o meh teşrīf

Be-nām-ı ʿAllām

22 Ḫarāmī ḫāl-i dil-ber māl-i ṣabrım eyledi yaġmā
Ḳanāʿat etmeyip tekrār bu göñlüm ṭaleb eyler

---

(15) ʿİẓārı : ʿİẓārıñ T1. / çekmez : gelmiş M. (16) - M, T2, Ü. (17) - T2. (b) serv-i ḳadim aña servim aña sen de T1. (18) - T2. (19) - T2. (20) - M, T2. (21) - T2. (22) - T1, T2.

Be-nām-ı ʿOsmān

23 Ḫudā ḥıfẓ eylesin çeşmiñ seniñ yavuz naẓarlardan
Gözüm nūru kemān ebrūlarıñ ḥıfẓ eyle düşmenden

Be-nām-ı ʿOsmān

24 Ne çekdim çille-i ʿaşḳıñ çekince ey kemān-ebrū
Muḥaṣṣal sen ḳaşı yanıñ çekilmezmiş ġam-ı hicri

Be-nām-ı ʿOsmān ve Sūzī

25 Dil-i māhī-i deryā-yı ferāġı ṣayd eder reftār
Suḫan-sencīde etdikçe o yār-i āteşīn-ruḫsār

Be-nām-ı ʿAbdu'llāh

26 O ʿabd-i ṭıfla kim Sübḥān mürebbī ola ḳudretden
Daḫı gehvārede eyler felekle baḥs ḥikmetden

Be-nām-ı ʿAbdu'llāh Beg

27 Bendedir aña çü mihr eyle begim nā-şāddır
Resm-i bülbül pīş-i gülde nāliş-i feryāddır

Be-nām-ı ʿAli

28 Māh-ı bālāya yetişmez başı serv-i gülşeniñ
Ölmeyince almaz āġūşuna ol sīmīn-teni

Be-nām-ı ʿAli

29 Ḳaddiñ edegör zühd ile ifnā-yı ʿibādet
Bālāda olur mertebesi sālik-i Ḥaḳḳ'ıñ

Be-nām-ı ʿAvnī

30 Çāresi ʿaşḳıñ ʿāşıḳa ġamıdır

---

(23) - T2. (b) kemān : - M. (24) - M, T1, Ü. (25) - T2. (26) - T2. (27) - M, T2, Ü. (28) M, T2, Ü. (29) - M, T1, Ü. (30) - M, T2, Ü.

Yādigārıñ buḫūrı meryemdir

Be-nām-ı Ġarīb

31 Cihāna olmamağın çeşm-āşinā Sālim
Hilāl-i bī-dil olur olsa ibtidā ṭāli'

Ḫarfü'l-fā Be-nām-ı Feyżu'llāh

32 Pāre pāre eylesem māhı eger
Yine her bir pāre bir burca düşer

Ḫarfü'l-ḳāf Be-nām-ı Ḳaya

33 Ne dem gīsūsu düşse dil-rübānıñ ruḫları üzre
Gelir Rum ehliniñ ḳara ḫaber Çīn'den semā'ına

Be-nām-ı Ḳaya

34 Cemāle nice sīr olsun cihān mülkünde ey Sālim
O serve bir iki üç def'a baḳmaḳ ile 'āşıḳlar

Be-nām-ı Ḳarīb

35 Alsa āġūşuna ol māhı raḳīb
Olur uşşāḳına bu vaż'-ı ġarīb

Ḫarfü'l-mīm Be-nām-ı Muṣṭafā

36 Ṣafā ile būs-ı femi serde yazı ise eger
O zülf-i żāl aralıḳda ne ḳādir ola niḳāb

Be-nām-ı Muṣṭafā

37 Fem-be-fem olmaḳ olurdu eger ol cismime rūḥ
Geh tenezzül edip etse der-i vaṣlın meftūḥ

Be-nām-ı Muḥammed

---

(31) - M, T1, Ü. (32) - M, T2, Ü. (33b) ḫaber : - T1. (34) - M,Ü. (a) ey : - T2. (35) - M, T2, Ü. (36) - T2. (37) - T2.

38 Cihān muḥtāc-ı medd-i sāye-i rāḥat-resānıñdır
Ki sensin ẓıll-ı re'fet cümleten dünyāya sulṭānım

Be-nām-ı Murād

39 Muḳarrerdir tekāsül ḫidmetinde 'āşıḳ-ı zārıñ
Ḫıṭāb āşüfte-sāmānıñ ḳadin āḫir dü-tā eyler

---

(38) - M, Ü. (a) rāḥat-resāndır : naḫl-i vücūduñ T1. (39) - M, T1, Ü.

METᾹLİʿ VE MÜFREDĀT

1 Fikr-i vuṣlatdır hemīşe ʿāşıḳıñ ḫūlyāları
Eksik olmaz derdmendānıñ ġam-ı bī-cāları
***
2 Ḫored-bāzī-i şitā bozdu mizācın bir gün
Ṣararıp ṣolsa da beñzi hele vechi vardır
***
3 Dile ol māh-ı evc-i istiġnā
Luṭf-ı vaṣlın eder mi hīç āyā
***
4 Gerek öldür gerek güldür gerek cevr et gerek luṭf et
Seniñ cān ü göñülden ʿāşıḳıñdır Sālim-i şeydā
***
5 ʿAceb mi ġoncadan bülbül peyām-ı vaṣlı almazsa
Lisānından hemīşe añlamaz gūyā olan lāliñ
***
6 Baḫtdan mıdır nedendir ḳanda varsa ehl-i dil
Leşker-i ġam anları elbette istiḳbāl eder
***
7 Baḫt olmayınca ḳanda varsaḳ ey Yūsuf-ṣıfat
Meclise elbette ṣoḥbet baltası bir ḫar gelir
***
8 Ey gözü şehlā meded merdümlük eyle el-ḥaẕer
Eyleme ḥaḳ-bīn olan ʿuşşāḳ-ı zāra keç-naẓar
***
9 Eşkime nisbetle ḳaṭra degilken bārān
Baña yol vermiyor olmaḳlıġa cānāna revān
***
10 Cihānda her kişiniñ bir ġam-ı pinhānı var elbet
Ne mümkin görmemek Sālim ġamın bu dehr-i ġaddārıñ

(başlık) Meṭāliʿ M, Maṭlaʿ-ı pāklerim ḥüsn-i edā artırdı Müfredātım suḫana zīb ü bahā artırdı T1, Müfredāt Ü. (Matla ve müfredler M'de 70b-72a, T1'de 53b-55a, T2'de 149a-153a, Ü'de 78a-81b'dedir. Ü'de yer alan bir matla ve bir müfred, yine M, T1 ve Ü'de bulunan bir müfred, sırasıyla 168. gazelin matla beyti , Mukattaat ve Rübaiyyat bölümündeki 36. manzumenin son beyti ve 225. gazelin 3. beyti olarak daha önce kaydedildiği için buraya tekrar alınmadı.) (1) - M, T1, T2. (2) - M, T2. (3) - M. (4a) gerek luṭf et : - M. / gerek cevr et gerek luṭf et : gerekse menʿ ü redd eyle T1. (5) - T2. (6b-7b) M ve Ü'de birbirlerinin yerine yazılmış. (7a) Baḫt : - T2. (7b) T1'de (6b) ile aynı. (10) - M.

***
11 Ḳo gitsin dil giderse tek seniñle āşinā olsun
Yoluñda nāzenīnim dil degil cānım fedā olsun
***
12 Her varan nāme saña ṭolsa ḫulūṣ ile nola
ʿAks eder āyinesā kāġeẕe mā-fi'l-bāliñ
***
13 Ebruvānıñ çekseler ṭuġrā-yı vaṣlı luṭf edip
Mūcebince ḥükmünü icrā ederdi nām-ı ʿaşḳ
***
14 Ruḫ-ı āliñ ġamı sīnemde yüz biñ tāze dāġ açdı
Muḥaṣṣal āteş-i ʿaşḳıñ be-her dāġ üzre dāġ açdı
***
15 Sevindir ʿāşıḳı gāhī viṣāliñ ile sulṭānım
Çerāġ etmek saña çoḳ mu bir iki ʿabd-i ednāyı
***
16 Bıraḳdım çarḫı destimden ḳażāyı atmaz oldum ben
Kemān u tīr ü ḳalb ü ʿaşḳımız ber-bād ḳalmışdır
***
17 Çerāgāh-ı cihānda bir güzel yoḳ kim göñül vermem
Dil-i dīvānemiz cānā ne meşrebdir hele bilmem
***
18 Ṣanma o şīrāze-i dendān imiş
Dürc-i laʿalde dürü pinhān imiş
***
19 Peyām-ı yāsemen dūş oldu gūşuna o şaḫsıñ kim
İşitdi gülşen-i medḥiñde ol vaṣf-ı bināgūşuñ
***
20 Erer keştī-i dil elbet kenār-ı kāmına bir gün
Hemān ol bādbān-ı saʿyı elden ḳoymasın cānā
***
21 Üstüḫ^{v}ān kim ol vücūd içre durur
Baḥr-i ḥüsn ü ān gūyā mevc urur
***
22 Sözüm yoḳdur lisān-ı pākine bir vech ile anıñ
Fem-i zībāsına böyle zebān ister idi ḥaḳḳā
***

(11a) āşinā : - M. (12) - M. (13b) ederdi nām-ı : eder düşnām-ı T1. (14b) Muḥaṣṣal : Netīce T1. (15) - T1. (b) iki : - T2. (16) - M, T2. (17) - T2. (b) ne : - T1. (18) - M, T2. (19) M, T2. (20) - T2. (21) - T1. (a) durur : ṭurur M, Ü. (22) - T2.

23 Ṭurra inmiş sāye ṣalmış ruḫlarına ey göñül
Var o māha geceñiz ḫayr ola gūyun yād ḳıl
***
24 Ne rūzgāra ne baḫta ne ḫod nigāra ṭayan
Hemān ḫulūṣ-ı ṣadāḳatle sāzkāra ṭayan
***
25 Fisḳa ḳalmaz tāb u ṭāḳat Bāri etmezse ṣalāḥ
Ādeme ʿayn-ı saʿādetdir cihānda pīrlik
***
26 Bīm-i hicriñ vuṣlatıñda güldürür mü dilleri
Fikr-i şenbe kūdegāna telḫ eder āzīneyi
***
27 Buḫl etme ṣaḳın vaʿdeleriñ etmede tekrār
İncāzına Allāh seni eyleye iḳrār
***
28 Ne rütbe kāmili olsañ cihānıñ
Olur seng-i mezār āḫir nişānıñ
***
29 Görmüyor dīdeleriñ ʿāşıḳ-ı zārı ne ʿaceb
Böyle der-kār-ı ġażab olduġuña noldu sebeb
***
30 Güşād et sīneñi cānā ṣaḳınma mübtelālardan
Eliñden geldigi ḫayrı dirīġ etme gedālardan
***
31 Niḳābıñ aç ṣaḳınma rūyuñu sen mübtelālardan
Eliñden geldigi ḫayrı dirīġ etme gedālardan
***
32 Peyām-ı vaṣlıñı cānā ṣaḳınma āşinālardan
Diliñden geldigi ḫayrı dirīġ etme gedālardan
***
33 Nola kim Ṭaşçı-zādem ḳopsa ʿālemde dür-i yek-tā
Ḫudā ḳādirdir eyler seng-i ḫārādan güher peydā
***
34 Nola kuḥl etmege etsem ayaġı tozun āmāde
Benim tāb-āver-i ʿayn-ı ʿalīlimdir ʿArab-zāde
***
35 Fikr-i ruḫsārı ile sūzişimi görmek içün
Beni germ-ābe-i hicre ḳodu Dellāḳ-zāde

(23) - T2. (26) - M. (27) - M, T2. (28) - M, T2. (30) - M, T1'de "tażmīn" başlığı var).(31) - Ü, T1'de "tażmīn" başlığı var. (32) - M. (35) - M. (a) görmek içün : gördügüçün Ü.

***
36 Dil-i vīrānemi yıḳmaġa ne var dünyāda
Ḫāne-i ḳalbimi yapsın baña Miʿmār-zāde
***
37 Vaslıña biñ dil ü cān ile olur dil-dāde
Güş eden ehl-i suḫan vaṣfıñı Naʿtī-zāde
***
38 Neden ki Ṭurşucu-zādem ġażab ile yine ṭoldu
Yüzün gözün bize ekşitmege āyā sebeb noldu
***
39 Yoḳdur aḳrānı cihān içre o sīmīn-teniñ
Gözü ardında ḳalır seyr eden uncu güzelin
***
40 Şāhīn ile āhūyu şikār etmek olurdu
Çaḳırcıbaşı-zādeyi daʿvet edebilsek
***
41 Yareñi ʿarż eyleseñ de yāre teʾs̱īr eylemez
Yare teʾs̱īr eylemiş ṭut yāre teʾs̱īr eylemez
***
42 Ṣaḳın ẓann etme tebḫāle durur laʿlindeki yare
Eser etmiş şerār-ı āhı ʿuşşāḳıñ leb-i yāre
***
43 Müfīd olmaz ṭaleb taḳdīr-i pergār müẓāhirdir
Hemīn reftārı çarḫ-ı keç-reviñ hep baḫta dāʾirdir
***
44 Ulaşıp zülfüne yaḳlaşma göñül dil-dāra
Oldu Manṣūr'u sebeb aṣmaġa bu dil dāra
***
45 Ṣanma kim ʿaşḳımı cānāneye teʾs̱ir etmez
ʿĀşıḳıñ āteşi cānā neye teʾs̱īr etmez
***
46 Ḥāṣılı sikkeyi mermerde ḳazar ʿālemde
Çeken ol ṭaşçı bütü sīnesine bir kerre
***
47 Görüp naḳş-ı sīm-i Leylā'yı ṣaḥrāda demiş Mecnūn
Yüzü gülmüş beyābānıñ ser-ā-pā bunda bir iz var
***

(36) - M. (b) baña : hele Ü. (37) - M, Vaṣlıña biñ dil ü cān ile oldum dil-dāde / Gūş edelden berü ben vaṣfıñı Naʿtī-zāde T1, Olmuşum vaṣlıña biñ cān ile ben dil-dāde / Gūş edelden berü evṣāfıñı Naʿtī-zāde Ü. (38) - T2. (39) - T2. (b) uncu : oḳçu Ü. (40) - M, T2. (41) - M, T2. (42) - M, T1, T2. (43) - T2. (44) - M, T2. (46) - M, T2. (47) - M, T2.

48 Gözün yumsa gelirdi pīşine timsāli maḥzūnuñ
Gece Leylī'den olmuşdu ʿibāret ḫ^{v}ābı Mecnūn'uñ
***
49 Sevindir pāy-būsuñla deyü bu zār u nālānı
Ṣanıldı pāyına yāriñ şefāʿat etdi dāmānı
***
50 Levendler yolda almışlar sebūyu sāḳiden cebren
Ḥarām olan metāʿ issisine derler ziyān eyler
***
51 İḳāmet etmez idiñ nice yıllar böyle mescidde
Ṭoḳunmasaydı ṣūfī gūşuña gülbāng-i ḳad ḳāmet
***
52 Güzergehiñde saña ṣıḳlet etmeden maḳṣūd
Kerem ederseñ eger bir selāma munṭaẓırız
***
53 Göñülde ārzū-yı laʿl-i dil-sitānıñdır
Serimde dağdağa-i zülf-i bī-amānıñdır
***
54 Uzaḳdan geldi iḳlīm-i şikenc-i zülfüñe bu şeb
Efendim göñlüme luṭf et nedir ḥāli su'āl eyle
***
55 Cihānda hīç bir şey görmedim ben iʿtidāl üzre
Gülüñ de kimi dem-beste kimi ḫandān nihāl üzre
***
56 Ṣovuḳ almış gece yāri deyü geldi peyğām
Bu ṣovuḳ sözü işitdikde hemān ṭoñdum ben
***
57 Bin semend-i nāza ammā yine raḥm et ʿāşıḳa
Dūst gibi baḳ ata düşmen gibi bin derler şehā
***
58 Etmesin rıṭl-ı girānına deyü neẓẓāre
Çeşmine bülbüleniñ penbe ḳodu mey-ḫ^{v}āre
***
59 Bir yādigār getirmez bize kūy-ı yārdan
Çoḳdur bizim şikāyetimiz rūzgārdan
***
60 Bir viṣāliñe fedā olsa nola
Her neye mālik isem sulṭānım

(48) - M, T2. (49) - T2. (50) - T2. (51) - T2. (52) - T2. (53) - T2. (54) - M, T2. (55) - M, T2. (56) - T2. (57) - T2. (59) - T2. (60) - M, T2.

***
61 Beni viṣāliñ ile kām-yāb etme misiñ
Efendi dünyede bir ṡevāb etme misiñ
***
62 Āvāre olan göñlüme luṭf eyle selām et
Uğrarsa yoluñ bād-ı ṣabā zülf-i nigāra
***
63 Baḳmazsa o meh-pāre eger ʿāşıḳ-ı zāre
Cānāna niyāz eylemeden ğayrı ne çāre
***
64 Encümle ḳıyās etme görüp zeyn ola dünyā
Bendīdeleri oldu libāsında hüveydā
***
65 Olup reh-rev cihāda baña cānānım vedāʿ etdi
Hemān şan ḳālıb-ı fersūdeme cānım vedāʿ etdi
***
66 Perīşān eylemiş kendin ḥicābından o nev-reste
Nihāl-i ḳāmeti bāğ-ı bahāda serv-i raʿnādır
***
67 Kimse görmüş degil ol şūḫ gibi dünyāda
Sürmeyi gözden alır al ile kaḥḥāl-zāde
***
68 Nev-rūzda her-cāyī hele medḥe sezādır
Ṣaḥn-ı çemeniñ ʿālem-i gül-geşti ṣafādır
***
69 Cihānda görmege ṣunʿ-ı Ḫudā'yı isterseñ
Çemensitāna buyur gel ṣafāyı isterseñ
***
70 Dür-i dendānıñı vaṣf eylemege başladı dil
Yine zevraḳçe-i endīşemiz ʿummāna düşürdük
***
71 Getirirsiñ deyü sen hep dil-i ʿuşşāḳa ḫaber
Rūzgārı ser-i zülfüñ biri birine ḳatar
***
72 Ġubār olmaḳ yoluñda mihr-i raḫşān olmadan yegdir
Ḳuluñ olmaḳ seniñ bu dehre sulṭān olmadan yegdir
***

(61) - M, T2. (b) vezin bozuk. (62) - T2. (63) - T2. (64) -M, T1, Ü. (65) - M, Ü. (b) fersūdeme : cisme benim T1. (66) - M, Ü. (b) bahāda : fenāda T1.(67) - M, T1, Ü. (68) - M, Ü. (69) - M, Ü. (70) - M, Ü. (b) endīşemiz : endīşe'i T1.(71) - M, Ü. (72) - M, Ü.

73 Fen-i āşūb-ı fitende ḳatı üstād oldu
Ġamzelerden göreli nüsḫa-i nāzı çeşmiñ

***

74 Ṭoymayan bir kez viṣāle ṭoymaya bir vech ile
Birde birdir ey şeh-i ʿālī-cenābım biñde bir

***

75 Degildir ḫāl-i müşgīniñ o nāf-ı sīm üstünde
Devā-yı misk-i ʿuşşāḳī yazılmış ḥoḳḳa aġzıdır

***

76 Ḫayālimden dü çeşmi Sālimā çıḳmaz anıñ her cā
Kebūdī çeşmi cānānıñ sirişkim eyledi deryā

***

77 Ḳalb-i cāhilde nola olmasa nūr-ı ʿirfān
Kendi nā-dān olanıñ ḳalbi de olur nā-dān

***

78 Cihān cihān ġamımı hep bilir iken dil-dār
Cefāda var mı ḳuṣūrum deyü eder tekrār

***

79 Tābiş-i mihr-i ruḫuñ cānā ne tīz-efrūz olur
Şemʿ-i ḥüsnüñle cihān pervāneveş pür-sūz olur

***

80 İçmeden bādesini derd-i ḫumārın çekeriz
Biz bu dehriñ yine bī-hūde ġubārın çekeriz

***

81 Bahādır zūr ile ġāyet bir iki şaḫṣı rabṭ eyler
Bir ādem ʿaḳl ile ammā bütün dünyāyı żabṭ eyler

***

82 Helāk olmaḳ ġamıñla ʿāşıḳa devlet saʿādetdir
Kişi cānın fedā etmek yoluñda cāna minnetdir

***

83 Degildir ḫāl-i ʿanber-bū kenār-ı laʿl-i dil-berde
Devā-yı misk-i ʿuşşāḳī yazılmış ḥoḳḳa aġzında

***

84 Miyān-ı dil-bere düşdü ḫayālim ey Sālim
Der-īn miyāne ġarībem çü mıṣraʿ-ı tażmīn

***

85 Sen şehe ṭaʿn etmege cümle dehenler bestedir

---

(73) - M, Ü. (74) - M, Ü. (75) - M, Ü. / T1'de "tażmīn" başlığı var. (b) aġzıdır : aġzında T1. (76) - M, Ü. (77) - M, Ü. (78) - M, Ü. (79) - M, Ü. (a) ruḫuñ cānā ne : ruḫ-ı cānāne T1. (b) ḥüsnüñle : ḥüsniyle T1. (80) - M, Ü.(81) - M, Ü. (82) - M, Ü. (83) - M, Ü. T1'de "tażmīn" başlığı var. (84) - M, Ü. T1'de "tażmīn" başlığı var. (85) - M, Ü.

Ḳulluġuñla iftiḫāra ʿāşıḳıñ şāyestedir

***

86 Niyāza ruḫṣat olsa bu dil-i bī-ṭāḳat el vermez
Eger gūyālıġım ṭutsa niyāza ruḫṣat el vermez

***

87 Dehāna sırr-ı ʿaşḳıñ hep derūn-ı sīneden söyler
O ṭūṭīdir göñül cānā pes-i āyīneden söyler

***

88 Cevānı ṣayd ederdim ben elimde iḫtiyār olsa
Benimle yār olurdu yār baḫtım baña yār olsa

***

89 Rütbe-i şiʿre Ḳureyş'iñ gūy-ı kiẕbi dāldir
Şiʿre teşbīh eylemek naẓmı güvāh-ı ḥāldir

***

90 Nefes erbābını saʿy et cihānda olmaġa manẓūr
Şu söndürmez iken yine söner bir püf deseñ kāfūr

***

91 Ṭoḳunup mehd-i nihāline nezāketle seḥer
Uyarır ġoncaları bād-ı ṣabā ḫᵛābından

***

92 Gerçi bu cāyıñ ṣafāsın etmeziz inkār biz
Ṣaḥn-ı Kāġıd-ḫāne'niñ żevḳı temāşādır hele

***

93 Bu bī-tābāne eṭvārım benim ʿafv eyle sulṭānım
Hevā-yı kākülüñ elbet perīşān eyler ʿuşşāḳı

***

94 Dedim ḳanı geceki vaʿde dedi
كلام الليل يمحوه النهار

***

95 Eder rūşen sarāy-ı dehri ḥüsnüñ
يدوم الضوء ما دام السراج

***

96 Remīde eyleme güncişk-i cānı dest-i ḳahrıñla
Elinden ger gelirse kimseyi ürkütme dünyāda

***

97 Cihān mālī nevālīñle nevālīñle cihān mālī
Ne ḫālī bir nefes senden ne senden bir nefes ḫālī

---

(86) - M, Ü. (87) - M, Ü. (88) - M, Ü. (a) ben : - T1. (89) - M, Ü. (90) - M, Ü. (91) - M, Ü. (92) - M, Ü. (93) - M, Ü. (94) - M, Ü. (94b) "Gündüz, gecenin sözünü iptal eder." (95) - M, Ü. (b) "Mum oldukça, ışık vardır." (96) - M, Ü. (b) ürkütme : incitme T1. (97) - M, Ü.

***

98 İfnā-yı vücūd eder cihānda
Meftūn olan ol dehān-ı pāke
***

99 O ḳudretden mukaḥḥal dīdeniñ endūh-ı hicrānı
Dü çeşmimden bıraḳdırdı benim kuḥl-i Sıfāhān'ı
***

100 Kime derler eger derseñ cihānda ʿārif-i bi'llāh
Edendir terk dünyāyı vü ʿuḳbāyı li-vechi'llāh
***

101 Olma teʾḫīr-i kāmıña maḥzūn
كل امر بوقته مرحون
***

102 Hemīşe cān atar ʿāşıḳ olan būs etmege pāya
Tenezzül eylemez vāʿiẓ seniñ nefsiñ bu sevdāya
***

103 Olmasa efġānı böyle bulmaz idi imtiyāz
ʿĀşıḳa ʿayb olmaz etmek āh-ı serd-i cān-güdāz
***

104 Aġlar hemīşe ʿāşıḳ ḫaṭṭ-ı nigāra ḳarşu
Bülbül nevālar eyler evvel bahāra ḳarşu
***

105 ʿArūs eyler be-her-gün bir kese kendin zen-i dünyā
Nola engüştüne yaḳsa şafaḳdan her gece ḥınnā
***

106 Ḳaşıñ ṭuġrā cebīniñ kāġıd-ı ābādi-i ġarrā
O ṭuġrāya seriñde zülfüñ oldu zülfeler cānā
***

107 Bir ḫırmen-i nā-güfte idi ṣabr u ḳarārım
Etdi anı da bād-ı heves ḫāk ile yeksān
***

108 Suḫan siḥr-i ḥalāl-i ẕevḳ-ı rūḥānī-i maʿnādır
Ḥarām olsun eger añlarsa zāhid sırr-ı eşʿārı
***

109 Ḫudā bilir ki efendim ne rütbe ʿāşıḳıñım
Geçerse ger beni eller inanma sulṭānım

(98) - M, Ü. (99) - M, Ü. (100) - M, Ü. (a) bi'llāh : āgāh T1. (b) li- : bi- T1. (101) - M, Ü. T1'de "taẓmīn" başlığı var. (b) "Her iş zamanındadır." (102) - M, Ü. (a) pāya : yāre T1. (103) - M, Ü. (104) - M, T1, Ü. (105) - M, T1, Ü. (106) - M, T1, Ü. (107) - M, T1, Ü.(108) - M, T1, Ü. (109) - M, T1, Ü.

***

110 Dergehiñde boynu baġlı bir ḳulum
Ben gedā sen şāh-ı ḥüsnümsün benim
***

111 Sirişk-i dīde söndürmez hemīşe āteş-i ʿaşḳı
Derūn-ı āb menʿ etmez fürūzānī-i kāfūrı
***

112 Felek ḳadrin bilir demem o gūş-ı nāzikiñ cānā
Dolaşsa kūyunu her şām
Meger mengūş-ı māh u mihri aña eyleye iʿṭā
Bu çarḫ-ı inhidām-encām
***

113 Saña ġayrı ben cefā etmem deyü edip yemin
Yine yüzden Ṣolaḳ-zādem baña cevr eyledi
***

114 Yoġiken lāle-i ḥamrāyı edip medḥe sezā
Ḫāki yāḳūt eder geh es̱er-i feyż-i Ḫudā
***

115 Ederdi daʿvet anı dil hezār ḫaclet ile
Tenezzül eylese ol meh bizim de ḫānemize
***

116 Añıp ol kākülü giryān olup ey dil
Hemān kenāra ṣalın hevā da sünbülīdir
***

117 Bu ṭarāvetle o ḫūn-rīzi bulunca tenhā
Ya nice ölmesin Allāh'ı severseñ ādem
***

118 Bu kīne-dār ki raḳīb-i cihānda ādem
Ya öldürür ya ölür rezmgāhda şemende
***

119 Miyān-ı ḳadd-i dil-cūyuñ hevāsı var iken dilde
Ḳıyāmetde bile olmaz geçinmeklik raḳīb ile
***

120 Ṭoḳun ey bād-ı ṣabā zülfüne luṭf et yāriñ
Ḫᵛāb-ı rāḥatda uyur yāri nezāketle uyar
***

(110) - M, T1, Ü. (111) - M, Ü. (112) - M, T2. (113) - M, T2, Ü. (b) vezin bozuk. (114) - M, T2, Ü. (115) - M, T2, Ü. (116) - M, T2, Ü. (a,b) vezin bozuk. (117) - M, T2, Ü. (118) - M, T2, Ü.(b) vezin bozuk. (119) - M, T2, Ü. (120) - M, T2, Ü.

121 Vaḳt ile ḳırar ġamzeler ʿuşşāḳıñı cānā
Yaġmāya gider leşker-i Tatar Ḳırım'da
***

122 Başḳa bir ʿālemi var köhne bahārıñ ṭolmuş
Ḫaṭ-ber-āverde güzeller ile Kāġıd-ḫāne
***

123 Ṣaḥn-ı Kāġıd-ḫāne dünyāyı bütün cemʿ eylemiş
Kūhsār u cūybār u mīşezār u lālezār
***

124 Ḥūri vü ġılmān ile pürdür ser-ā-ser her yeri
Ṣaḥn-ı Kāġıd-ḫāne cennetden hemān bir ḳıṭʿadır
***

125 Saña ʿāşıḳ baḳamaz diḳḳat ile
Tāb-ı ruḫsārıña ṭāḳat gelmez
***

126 Ġarībān-ı maḥabbetden nevāzişkārıñı kesme
Amān ey pādişāh-ı mülk-i istiġnā amān eyle
***

127 Seven cānā seni cānım fedādır der bilā-şübhe
Baḳan ruḫsārıña şemʿ-i Ḫudā'dır der bilā-şübhe
***

128 Ser-i kūyuñda körpe ʿāşıḳıñ nā-çīz ü ednādır
Reh-i ʿaşḳıñda ölmeklik seniñ ednādan ednādır
***

129 Cevriñ ile yād eyle gāh gāh
İltifātıñ kesme benden sevdigim
***

130 Nola reftārda dīr eylese dil-ber ḫırāmın kim
Ṭolandı pāyına āhım gezerken reh-güzārında
***

131 Uyup dil göñlüme gitdi ser-i zülf-i dil-ārāya
Dirīġ ol reh-reve kim reh-nümāsı ṭıfl ola anıñ
***

132 Deheniñ vaṣfına aġzın açamaz bir şāʿir
Tenükdür ġāyet ile ḳāfiye-i teng-dehān
***

(121) - M, T2, Ü. (122) - M, T2, Ü. (123) - M, T2, Ü. (124) - M, T2, Ü. (125) - M, T2, Ü. (126) - M, T2, Ü. (127) - M, T2, Ü. (128) - M, T2, Ü. (129) - M, T2, Ü. (130) - M, T2, Ü. (131) - M, T2, Ü. (132) - M, T2, Ü.

133 Varan boş dönmeye dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ṣıdḳ ile Sālim
Tehī-dest-i ümīd etmez Ḫudā ʿāşıḳların ḥāşā
***

134 Kemāl-i ḥüsne āteşdir demişler
اشد الجر جيار الرواح
***

135 Ne ḥikmetdir girince bu dükāna zümre-i ḫūbān
Nihāde eyler elbette serin zānū-yı teslīme
***

136 Ḳoyup şehrin o meh-rū edicek ʿazm-i reh-i Baġdād
Çıḳıp cisminden uşşāḳıñ refāḳat etdi(ler) ervāḥ
***

137 Kimdir ki ola muḥān-ı devlet
Zevḳ ile geçer zamān-ı devlet
***

138 Müdāhin ẓann ederdim ġā'ibāne medḥ-i vaṣṣāfı
Yüzüñ gördükde onlar da ḳuṣūr etdigini bildim
***

139 Nola yıllarca mesken eylesem mey-ḫāneyi sāḳī
Şerāb-ı ʿaşḳıñı içen seniñ kūyuñdan ayrılmaz
***

140 ʿİtābında bile başḳa ḥüsün var
Yaḳışmaz her dehāna şekl-i āzār
***

141 Terk edip varımı oldum aña maḫṣūṣ şeydā
Naẓarımda degil ise nola dünyā ʿuḳbā
***

142 O melek ʿazm edicek ṣavmaʿaya tenhā'ī
Ḳırdı tesbīḥini zāhid göricek cānānı
***

143 Ẓāhirde saña zāhidiñ evżāʿı yalandır
Ḫalvetde yüzüñ görse eger ṣabr edemezdi
***

144 Dürūġ-ı vaʿde gerek ede vāʿiẓi o yılandır
Der ise ger o yılanım inanma kim o yalandır
***

(133) - M, T2, Ü. (134) - M, T2, Ü. (b) "Zorlama, rahatlığı yok eder. (Zorla güzellik olmaz ?)" (135) - M, T2, Ü. (136) - M, T2, Ü. (b) etdiler : etdi T1. (137) - M, T2, Ü. (138) - M, T2, Ü. (139) - M, T2, Ü. (140) - M, T2, Ü. (141) - M, T2, Ü. (142) - M, T2, Ü. (143) - M, T2, Ü. (144) - M, T2, Ü.

145 Sāķī bana luṭf eyle meded sāġarı ṭoldur
Baķ ḥālime bir pāre benim merḥamet eyle
***
146 Yāri seyrān cāna minnet idi
Aḥ illā raķīb-i bed-evżāʿ
***
147 Reh-güẕārında ṭuran zāre teġāfül etme
Saña ʿāşıķ olanıñ ḥāline baķ sulṭānım
***
148 Cihān çü ülfet-i cānāna vermiyor ruḫṣat
Bir az da ḫırķaya çek başıñı göñül sen de
***
149 Bir ādem zūr ile ġāyet ikiye intiķām eyler
Kişi tedbīr ile ammā bütün dünyāyı rām eyler
***
150 Zemistān-ı maḥabbet çīn-i ebrū-yı cevānāndır
Güzellik çağınıñ faṣl-ı bahārı ḫaṭṭ-ı ḫūbāndır
***
151 Ümīd-i resm-i vefā eyleme ṣaķın Sālim
Zamāne beglerine mālikānedir tekdīr
***
152 ʿAvām-ı nāsa raḥm etsin demek ʿayn-ı ķabāḥatdir
Cihān içre hemān beglik taʿaddīden ʿibāretdir
***
153 Hevā-ālūde olmaķ ḫiffet-i ʿaķla delāletdir
Ḫafīf olsa olur lā-büd hevāda keffe-i mīzān
***
154 Hemīşe ķaṭʿ-ı cāh eyler olanlar ʿilmden ḫālī
Maķāmı pest olur olsa terāzūnuñ kefi mālī
***
155 Sevķa pīr-i muġān olup bādī
Mühmel-i kül merā firistādī
***
156 Ümīd-i vaṣl etmek ʿāşıķ-ı zāra temāşādır
Hemīşe ʿāşıķıñ sevdāları hep māl-i ḫūlyādır
***
157 Cemāliñ muṣḥafın yād etmedin sebķat eder āhım

(145) - M, T2, Ü. (146) - M, T2, Ü. (147) - M, T2, Ü. (148) - M, T2, Ü. (149) - M, T2, Ü. (81'e benziyor). (150) - M, T2, Ü. (151) - M, T2, Ü. (152) - M, T2, Ü. (153) - M, T2, Ü. (154) - M, T2, Ü. (155) - M, T2, Ü. (156) - M, T2, Ü. (157) - M, T2, Ü.

Kitāb-ı naḥvde "iżmār ķable'z-zikr" cāʾizdir
***
158 Olur مقلده ķalķmaķda ḫacālet el verir yek-ser
Ne müşkildir kişi dünyāda pīr olmaķ ʿalīl olmaķ
***
159 ʿAllāme-i ʿaṣr olsa yine süḫre ederler
Maḫdūmlarıñ derdi hemān tāze meżāmīn
***
160 Hicve māʾil olanıñ ʿāķıbeti ḫayr olmaz
Noldu gördüñ soñunu sen bir iki heccāviñ
***
161 Bir iki ḫar-ı veled-i zinā olup buña meftūn
Ķatırcı cerrine çıķdı nihāyet-i mażmūn
***
162 Derūnun bilmediginden nigāh-ı iʿtibār etmez
Meḫādīm-i zamāne olmasa bir nüsḫa zer cedvel
***
163 Gehī ṣaḥḥāflığa dūşuna aldıķda kitāb
Vāʿiẓ-i ḫar-menişe hībe ṣemerdir gūyā
***
164 Terk-i terkin maẓharı olmaķ necāt-i ḥāldir
Āyet-i ننجيك 'de maʿnāda buña iṡbātdir
***
167 Ezel vāʿiẓ zenāna ḫayli māʾildiñ velī şimdi
Ķocadıñ da ʿateh geldi saña rüsvā-yı ʿām olduñ
***
168 Libās-ı fāḫir ile olma ādem kendiñ ādem ol
Eger ķābilse faḫr etmek seniñ ile libās ile
***
169 Reml eden dünyā içün her şaḫṣ-ı keç-rev imtiḥān
Seyr-i noķta müntehī-i ķabż-ı ḫāricdir hemān
***
170 Diye ṭıflāna şāyed deyü esrār-ı gülistānı
Ķapadı dāye-i sebze eliyle ġoncanıñ ağzın

(158) - M, T2, Ü. (Eski yazı imlasıyla verilen kelime okunamadı). (159) - M, T2, Ü. (160) - M, T2, Ü. (161) - M, T2, Ü. (a) vezin bozuk. (162) - M, T2, Ü. (163) - M, T2, Ü.
(164) - M, T2, Ü. (b) "فاليوم ننجيك ببدنك لتكون لمن خلفك اية:
Senden sonrakilere bir ibret teşkil etmesi için bugün sadece senin cesedini çıkarıp (sahile) atacağız dedik..." Kur'an: 10 / 92. / Mısraın vezni bozuk.(165) - M, T2, Ü. (166) - M, T2, Ü. (167) - M, T2, Ü. (168) - M, T2, Ü. (169) - M, T2, Ü. (170) - M, T2, Ü.

***

171 Hemīşe inḳılābāt-ı cihān ḥaşr-i ʿalāmetdir
Baḳan taḳvīm-i dünyāya bilir maḥzūrunu dehriñ

***

172 Esāme oḳumaḳ olmaz sipāhī-zādeniñ biri
Şerāb-ı vaṣl ile tīmār edüben zārı sağ etdi

***

173 Teğāfül eyleme cānā görüp yoluñda beni
Ḫudā bilir ki seniñ ben ne rütbe ʿāşıḳıñım

(171) - M, T2, Ü.